CONN IGGULDEN

HARCOS, TUDÓS, TESTVÉR

A HÓDÍTÓ (SOROZAT 5)

~ Conqueror, 2011 ~

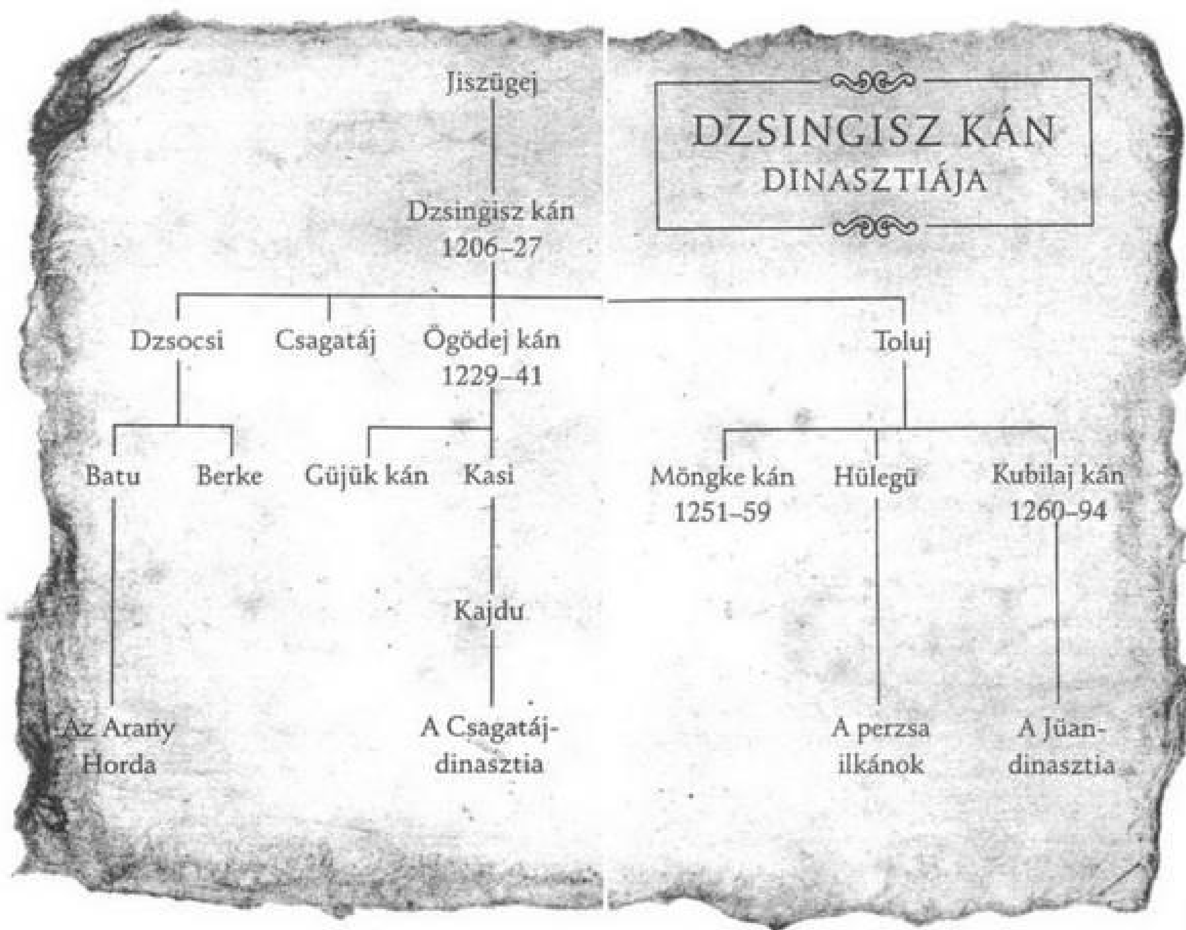
ISBN: 9789636895952

TARTALOM

* *

Főszereplők

Möngke, Kubilaj, Hülegü és Arik-Böke----Dzsingisz kán négy unokája
Güjök----Ögödej kán és Töregene fia
Batu----Dzsocsi fia, Dzsingisz unokája, Oroszország ura
Szübötej----Dzsingisz és Ögödej kán híres fővezére
Töregene----Güjük anyja, régensként uralkodott Ögödej kán halála után
Sorhatani----Möngke, Kubilaj, Hülegü és Arik-Böke anyja, Dzsingisz legfiatalabb fiának, Tolujnak a felesége
Bajdur---Dzsingisz unokája, Csagatáj fia, Algu apja, a Szamarkand és Buhara közé szerveződő csagatáj kánság uralkodója

DZSINGISZ KÁN
DINASZTIÁJA
Jiszügej
Dzsingisz kán
1206–27
Dzsocsi
Csagatáj
Ögödej kán
1229–41
Toluj
Batu
Berke
Güjük kán
Kasi
Möngke kán
1251–59
Hülegü
Kubilaj kán
1260–94
Kajdu
Az Arany
Horda
A Csagatáj-
dinasztia
A perzsa
ilkánok
A Jüan-
dinasztia

ELSŐ RÉSZ

Első fejezet

Vihar morajlott Karakorum városa fölött, patakok hömpölyögtek a sötét utcákon és a sugárutakon. A vastag falakon túl a birkák ezrei összebújtak a karámokban. A gyapjúzsír megvédte őket az esőtől, de mivel nem terelték ki Őket a mezőre, éhesen bégettek és panaszkodtak. Időnként egy vagy több esztelenül nekiment a többinek, és vadul forgó szemmel rugdosták egymást, amíg vissza nem zuhantak a nyomakodó tömegbe.

Sercegő lámpások világítottak a kán palotájának falain és kapuin. Odabent a kerengőkben hol fölerősödött, hol elhalkult a zápor harsogása. A szolgák az eső igézetében, elnémulva bámulták az udvarokat és a kerteket. Csoportokba verődve ácsorogtak, egy időre abbahagyva a munkájukat, amíg elvonul a vihar. Ázott gyapjú és selyem szaga lengte körül őket.

Güjüköt csak ingerültté tette az eső hangja, ahogy az emberi mormolás is megzavarta volna a gondolkodásban. Vigyázva kitöltötte a bort a vendégének, miközben távol maradt a nyitott ablaktól, ahol a párkány köve máris sötét volt a víztől. Az ember, akit idekéretett, idegesen nézett körül a fogadóteremben. Akkora volt, hogy Güjük szerint puszta nagyságával megilletődést kelt a síkságok alacsony jurtáihoz szokott népekben. Emlékezett első éjszakáira a néma palotában, a nyomasztó gondolatra, hogy a rengeteg kő és cserép okvetlenül leszakad, és összezúzza. Ma már mulatott az ilyesmin, de látta, hogy a vendég többször is a mennyezetre pillant. Güjük elmosolyodott. Az apja, Ögödej nagy emberekhez méltó álmot váltott valóra Karakorummal.

Ettől a gondolattól elkeskenyedett a szája, amikor letette a kőből faragott boroskancsót, és a vendég felé fordult. Az apjának nem kellett udvarolnia a nemzet hercegeinek, nem kellett vesztegetni, könyörögni, fenyegetőzni csak azért, hogy megkapja a címet, ami jár neki.

- Ezt kóstold meg, Ocsir - mondta Güjük, és átnyújtotta az egyik kupát az unokatestvérének. - Jobban itatja magát, mint az ajrag.

Igyekezett barátságos lenni egy olyan emberhez, akit alig ismert. Pedig Ocsir egyike volt a kán száz unokatestvérének és unokájának, akiknek támogatását Güjüknek meg kellett szereznie. Ocsir apja, Kacsun híres ember volt, olyan tábornok, akinek a nevét máig tisztelettel emlegették.

Ocsir volt olyan udvarias, hogy habozás nélkül ivott: két húzásra kiürítette a kupát, és nagyot böffentett.

- Olyan, mint a víz - mondta, de ismét odanyújtotta kupáját.

Güjük arcára fagyott a mosoly. Egyik cimborája némán fölállt, odahozta a korsót, és újratöltötte a kupákat. Güjük letelepedett Ocsirral szemben egy hosszú kerevetre, és nagyon igyekezett fesztelennek és barátságosnak látszani.

- Ocsir, bizonyosan sejted, miért hívattalak ma este - mondta. - Jó családból való, befolyásos ember vagy. Ott voltam apád temetésén a hegyek között.

Ocsir érdeklődve előrehajolt ültében.

- Sajnálhatta, hogy nem látja meg azokat a földeket, ahova mentetek - mondta. - Én nem... ismertem jól. Sok fia volt. De tudom, hogy ott akart lenni Szübötejjel a Nagy Nyugati Úton. Szörnyű veszteség volt a halála.

- Hát persze! Tiszteletre méltó férfi volt - helyeselt Güjük készséggel. Meg akarta nyerni magának Ocsirt, és az üres bókok még senkinek sem ártottak. Mély lélegzetet vett. - Részben az apád miatt kértelek, hogy gyere el hozzám. Azon az ágon te irányítod a családokat, ugye,

Ocsir?

Ocsir elfordította a tekintetét, kinézett az ablakon, ahol az eső még mindig úgy verte a párkányt, mintha sose akarna elállni. Díszítetlen, kopott csizmát viselt egyszerű deeljéhez és nadrágjához. Még a kalapja sem illett a palota fényűzéséhez. Pecsétes volt a hajolajtól, a párját simán meg lehetett volna találni akármelyik pásztoron.

Ocsir óvatosan letette a kupáját a kőpadlóra. Arcán olyasfajta erőlátszott, amely néhai apjára emlékeztette Güjüköt.

-Tudom, hogy mit akarsz, Güjük. Ugyanezt mondtam anyám embereinek, amikor ajándékokkal jöttek hozzám. Amikor gyűlés lesz, a többiekkel együtt fogok szavazni. És nem előbb. Nem hagyom magam sürgetni, senkinek nem ígérek semmit. Ezt próbáltam megértetni mindenkivel, aki kérdezte.

- Szóval nem teszed le az esküt a kán saját fiának? - kérdezte Güjük sokkal durvábban. Arca kivörösödött a bortól, aminek láttán Ocsir habozni kezdett. Güjük cimborái mocorogtak körülötte, mint a veszélyt érző, ideges kutyák.

- Nem ezt mondtam - felelte óvatosan. Egyre kényelmetlenebbül érezte magát ebben a társaságban, és elhatározta, hogy távozik, amint lehet. Mivel Güjük nem felelt, tovább magyarázkodott.

- Anyád jól uralkodott helytartóként. Senki sem tagadhatja, hogy egyben tartotta a népet, pedig lehet, hogy más kezében darabokra esett volna szét.

- Nem való, hogy egy asszony uralkodjon Dzsingisz népén -felelte kurtán Güjük.

- Meglehet. Mindazonáltal jól csinálta. A hegyek nem dőltek le. - Ocsir mosolygott a saját szavain. - Egyetértek, hogy idővel szükség lesz egy kánra, de olyasvalakinek kell lennie, akire mindenki fölesküszik. Nem kerülhet sor hatalmi harcra, Güjük, mint ahogy apád és testvére között történt. A nemzet túl fiatal ahhoz, hogy túlélje a hercegek háborúját. Amikor kiderül, kit kedvelnek a legjobban, én is arra fogok szavazni.

Güjük csaknem felugrott ültéből, alig tudta fékezni magát. Úgy leckéztetik, mintha semmit sem tudna, és nem töltött volna két évet kétségbeesett várakozással!

Ocsir figyelte, és elkomorodott attól, amit látott. Ismét egy lopott pillantást vetett a szobában tartózkodó férfiakra. Négyen voltak. Őt a külső ajtónál végzett, alapos motozás után lefegyverezték. Ocsir komoly fiatalember volt, és egyáltalán nem érezte jól magát Güjük cimborái között. Valahogy úgy néztek rá, ahogy egy tigris a kipányvázott kecskére.

Güjük lassan fölállt, és odalépett a padlóra helyezett boroskorsóhoz. Fölemelte, latolgatta a súlyát.

- Az apám városában és házában ülsz, Ocsir - mondta. - Én vagyok Ögödej kán elsőszülött fia. A nagykán unokája vagyok, te mégis úgy vonakodsz az eskütől, mintha egy jó kancáról alkudoznánk.

Fölemelte a korsót, de Ocsir lefedte a tenyerével a kupáját, és megrázta a fejét. A fiatalabb férfit láthatóan idegesítette, hogy Güjük ott áll fölötte, ezzel együtt határozottan beszélt, nem hagyta magát megfélemlíteni.

- Az apám hűségesen szolgálta a tiedet, Güjük. De vannak mások is. Bajdur nyugaton...

- Ő a saját földjein uralkodik, és nincsenek itt igényei - vágott vissza Güjük.

Ocsir habozott, azután folytatta: - Ha az apád téged nevezett volna ki a végrendeletében, az megkönnyítené a dolgot, barátom. A nemzet hercegeinek a fele már letette volna mostanra az esküt.

- Az egy régi végrendelet volt - mondta Güjük. A hangja kissé mélyebb lett, a szembogara kitágult. Gyorsabban lélegzett.

- Azután ott van Batu - folytatta Ocsir kényszeredetten. - Az első a hercegek között. Vagy akár Möngke, Toluj legidősebb fia. Vannak más jogosultak is, Güjük. Nem várhatod...

Güjük fölemelte a kőkorsót, ujjpercei kifehéredtek a fülön. Ocsir hirtelen félelemmel nézett föl rá.

- Hűséget követelek! - ordította Güjük. Lecsapott a korsóval Ocsirra, akinek a feje félrecsuklott a hatalmas erejű ütéstől. Szeme fölött felrepedt a bőr, a sebből patakzott a vér. Maga elé kapta a kezét, hogy védekezzen. Güjük fölugrott az alacsony kerevetre, terpeszben ráült Ocsirra, és ismét lesújtott. A második csapástól megrepedt a korsó, és Ocsir segítségért ordított.

- Güjük! - kiáltotta iszonyodva az egyik kísérő.

Valamennyien talpra ugrottak, de nem mertek közbeavatkozni. A két férfi birkózott a kereveten. Ocsir elkapta Güjük torkát, de az ujjai csúsztak a vértől, így nem tudta igazán megszorítani, miközben a korsó újra és újra lecsapott, majd hirtelen széttört, csak a füle maradt Güjük markában, egy fűrészes törésű csonk. Güjük vadul, fölhevülten lihegett. Szabad kezével letörölte a vért az arcáról.

Ocsir arca vörös péppé változott, és csak az egyik szemét tudta kinyitni. Ismét fölemelte a kezét, de nem volt benne erő. Güjük simán félreütötte, és nevetett.

- Én vagyok a kán fia! Mondd, hogy támogatsz! - parancsolta.

- Mondd ki!

Ocsir nem tudott beszélni. A torka megtelt vérrel, fuldoklott, vonaglott. Gurgulázó hang tört elő felhasadt szájából.

- Nem? - kérdezte Güjük. - Még most sem vagy hajlandó ilyen csekélységre? Akkor végeztem veled, Ocsir. - Lefelé döfött a fűrészes végű kancsófüllel. Cimborái elszörnyedve figyelték. A gurgulázás elhallgatott, Güjük fölállt, elengedte a kőszilánkot. Utálkozva nézett végig magán, hirtelen ráébredt, hogy véres a haja, és egy nagy, síkos vérfolt van a deelje elején.

Zavaros szeme kitisztult, amikor visszazökkent valahonnan a jelenbe. Cimboráinak leesett az álla, hárman úgy álltak ott, mint a hülyék. Csak az egyiken látszott, hogy töpreng, mintha egy vita és nem egy gyilkosság tanúja lett volna. Güjük őt figyelte. Ganszuh szálas, fiatal harcos volt, Güjük csapatainak legjobb íjásza. O szólalt meg elsőnek higgadt hangon, nyugodt arccal.

- Uram, keresni fogják. Hadd vigyem el innen, amíg még sötét van. Ha kint hagyom egy sikátorban, a családja azt fogja gondolni, hogy egy tolvaj támadta meg.

- Jobb, ha egyáltalán nem találják meg - mondta Güjük, és nyugodtan törölgette a vérfoltokat az arcáról. Haragját felváltotta a békesség.

- Ahogy parancsolod, uram. Új emésztőgödröket ástak a déli fertályon...

Güjük fölemelte a kezét, hogy elhallgattassa.

- Ezt nem kell tudnom. Tüntesd el, Ganszuh, és hálás leszek neked érte. - A többiekre nézett. - Nos? Ganszuh meg tudja oldani egymaga? Egyikőtöknek el kell küldenie a szolgákat. Ha kérdeznek tieteket, Ocsir korábban távozott. - Vérfoltos arccal mosolygott rájuk. - Azt mondjátok nekik, hogy Ocsir nekem ígérte a szavazatát a gyűlésen, ünnepélyes esküt tett rá. Talán több hasznomra lesz ez a bolond halálában, mint életében volt.

Cimborái megmozdultak, Güjük otthagyta őket, és elindult az egyik fürdőszobába, amelybe úgy is bemehetett, hogy nem kellett keresztülvágnia egy főfolyosón. Több mint egy éve nem fürdött szolgák nélkül, de a bőre viszketett a vértől, és ő tiszta akart lenni. Ruganyosán mozgott, lehullottak róla a gondok, amelyek ma este úgy feldühítették. A víz hideg lesz, de hát ő megszokta gyerekkorától, hogy jeges folyókban fürödjön. A hideg összehúzza a bőrt, felpezsdít, emlékeztet, hogy élünk.

Güjük meztelenül állt egy kínai vaskádban, amelynek peremét vonagló sárkányok díszítették. Miközben megdöntötte a favödröt és vizet öntött a fejére, nem hallotta az ajtónyitást.

A hideg víztől elakadt a lélegzete, és megborzongott, a hímvesszője összezsugorodott. Amikor kinyitotta a szemét, ugrott egyet, mert látta, hogy az anyja áll a fürdőszobában. Güjük a ledobott ruháira pillantott. A vér már elkeveredett a vízzel, a deszkapadlón vörös csermelyek futottak.

Óvatosan letette a vödröt. Töregene nagydarab asszony volt, valósággal betöltötte a kis szobát.

- Ha látni akarsz, anyám, pár perc alatt megtisztálkodom és felöltözöm. - Látta, hogy az anyja a véres vizet nézi a padlón. Elfordította a tekintetét, fogta a vödröt, és újratöltötte a kád rózsaszín vizével. A palotának saját csatornázása volt, tűzben kiégetett cserépből készítették a csin szakemberek. Amint kihúzza a dugót, a gyanús víz eltűnik, és úgy elkeveredik a város alatt az éjszakai mocsokkal és a konyhai hulladékkal, hogy senki sem ismeri fel a végén. Egy kanális húzódott Karakorum mellett, Güjük úgy gondolta, hogy a víz abba folyik bele, vagy valamelyik emésztőgödörben ülepszik le. A részleteket nem ismerte, de nem is érdekelték.

- Mit műveltélt - kérdezte Töregene. Sápadt arccal lehajolt, és fölvette a fia nedves, gyűrött zubbonyát.

-Amit kellett - felelte Güjük. Még mindig reszketett, és nem volt hangulata a faggatáshoz. - Nem rád tartozik. A ruhákat elégettetem. - Ismét fölemelte a vödröt, de megunta, hogy az anyja nézi. Ledobta a vödröt, és kilépett a kádból.

- Új ruhát hozattam, anyám. Mostanra bizonyára bevitték a fogadóterembe. Ha csak nem akarsz egész nap itt állni és engem bámulni, talán idehozhatnád.

Töregene nem mozdult.

-A fiam vagy, Güjük. Azon fáradtam, hogy megvédjelek, szövetségeseket szerezzek neked. Mennyi munkámat tetted tönkre egyetlen esténk Azt hiszed, nem tudom, hogy hívattad Ocsirt? És hogy nem távozott? Megbolondultál, Güjük?

- Tehát kémkedtél utánam! - felelte Güjük. Megpróbált egyenesen állni és fölényesnek látszani, de egyre jobban reszketett.

- Az a dolgom, hogy tudjam, mi történik Karakorumban. Tudnom kell minden megegyezésről és vitáról, minden hibáról, például arról, amit te követtél el ma este.

Güjük abbahagyta a színlelést. Felbőszítette anyjának fensőbbséges, helytelenítő hangja.

- Ocsir sosem támogatott volna, anyám. Nem jelent veszteséget számunkra. Idővel még hasznunkra is lehet az eltűnése.

- Tényleg így gondolod? kérdezte az asszony. - Gondolod, hogy megkönnyítetted a munkámat ? Bolondot neveltem volna föl? A családja, a barátai tudni fogják, hogy fegyvertelenül jött hozzád, és azt is, hogy eltűnt.

- Nincs holttest, anyám. Azt fogják gondolni...

- Az igazat fogják gondolni, Güjük! Azt, hogy olyan ember vagy, akiben nem lehet bízni! Azt, hogy az egész nemzetben te vagy az egyetlen, akinél nem érezheti biztonságban magát a vendég! Hogy vad kutya vagy, aki képes megölni azt az embert, aki teát ivott veled a saját otthonodban!

Annyira elöntötte a harag, hogy kiment. Güjük szinte még fontolóra sem vehette, amit hallott, amikor visszatért, és odalökte fiának a száraz ruhát.

- Több mint két éve minden napom azzal telik, hogy udvarolok azoknak, akik támogathatnak téged! - folytatta az asszony.

- Azok, akik ragaszkodnak a hagyományokhoz, azért segíthetnek, mert te vagy a kán legidősebb fia, neked kell vezetned a nemzetet. Megvesztegettem embereket földdel, lovakkal, arannyal és rabszolgákkal. Megfenyegettem őket, hogy kikürtölöm a titkaikat, ha nem rád szavaznak a gyűlésen. Mindezt azért tettem, mert tisztelem az apádat és mindent, amit fölépített. Az ő családjának kell örökölnie a hatalmat, nem Sorhatani fiainak, Batunak vagy valamelyik másik hercegnek.

Güjük gyorsan felöltözött, felrángatta a zubbonyára a deelt, és megszorította az övét a derekán.

-Azt akarod, hogy megköszönjem? - kérdezte. - A terveid és az ármánykodásod még nem tettek kánná, anyám. Talán ha megtörtént volna, nem kellett volna a magam szakállára cselekedni. Azt hitted, hogy örökké várni fogok1?

- Azt nem hittem, hogy meg fogsz gyilkolni egy derék embert az apád házában. Ma este nem segítettél nekem, fiam. Még nem tudom, mennyi kárt okoztál, de ha ez kiderül...

- Nem fog.

- Ha kiderül akkor megerősítetted az összes lehetséges trón-követelő igényét. Azt fogják mondani, hogy neked sincs több jogod ehhez a palotához, ehhez a városhoz, mint Batunak.

Güjük dühösen ökölbe szorította a kezét.

- Mindig ő! Mindennap az ő nevét hallom! Bár ő lett volna itt ma este! Akkor eltávolíthattam volna egy követ az utamból!

- Sosem jött volna ide fegyvertelenül, Güjük. Akármit mondtál neki vagy tettél vele a hazaúton, megnehezítetted a dolgomat, hogy hozzájuttathassalak az örökségedhez.

- Semmit sem csináltam, és nem az én örökségem! - kiáltotta Güjük. - Mennyivel könnyebb lenne, ha az apám engem nevez meg a végakaratában! Mindennek ez az oka! De ő itt hagyott, hadd torzsalkodjak a többiekkel, akik olyanok, mint az egyetlen koncon marakodó kutyafalka! Ha nem szerzed meg a helytartóságot, kint lennék valamelyik jurtában, és nézhetném irigykedve az apám városát. És te még tiszteled őt! Én vagyok a kán elsőszülött fia, anyám! Mégis alkudoznom és vesztegetnem kell, hogy megszerezzem azt, ami jog szerint az enyém! Ha fele olyan férfi lett volna, mint amilyennek te gondolod, akkor át kellett volna gondolnia ezt még a halála előtt. Elég sokáig élt ahhoz, hogy bevonhasson a terveibe.

Töregene látta a fájdalmat a fia arcán. Megenyhült, elszállt a haragja. Gondolkodás nélkül átölelte, hogy enyhítse a szomorúságát.

- Szeretett téged, fiam, de ő a város megszállottja volt. Hosszú ideig élt a halállal a vállán. Küzdött ellene, és ez kimerítette. Nem kétlem, hogy többet szeretett volna tenni érted.

Güjük ráhajtotta a fejét Töregene vállára, és közben szúrós, visszataszító gondolatok nyüzsögtek az agyában. Még mindig szüksége van az anyjára. A nemzet megtanulta tisztelni Töregenét a helytartóság éveiben.

- Sajnálom, hogy elveszítettem a fejemet ma este - mormolta. Kierőltetett magából egy felcsukló zokszót, mire az asszony még szorosabban ölelte magához. - Csak túlságosan kívánom a hatalmat. Ez elviselhetetlen, anyám! Naponta látom, hogy néznek rám, találgatják, mikor lesz a gyűlés. Látom, hogyan mosolyognak, ha arra gondolnak, hogy vereséget szenvedek.

Töregene megsimogatta a fia nedves haját.

- Csitt, te nem vagy olyan, mint ők - mondta. - Sosem voltál közönséges ember, Güjük. Nagyobb dolgokról álmodsz, úgy, mint az apád. Tudom. Megesküdtem, hogy kánná teszlek, és ez közelebb van, mint gondolnád. Möngke, Sorhatani fia már melletted áll. Olyan okos voltál, hogy megesketted a harcmezőn! A testvérei nem lesznek szófogadatlanok az anyjukkal, és a mi szempontunkból ez a leglényegesebb. Nyugaton Bajdur fogadta a követeimet. Biztos vagyok benne, hogy idővel melléd áll. Most már érted, milyen közel vagyunk a célhoz-? Amint Bajdur és Batu megmondják, mit kérnek cserébe, összehívjuk a nemzetet.

Érezte, ahogy a fia megmerevedik a gyűlölt név hallatán. -Nyugalom, Güjük! Batu csak egy ember, és nem hagyja el azt a földet, amelyet kapott. Azok a hercegek, akik a hívei, látni fogják, hogy beéri a Rusz uralmával, és semmit sem akar Karakorumban. Akkor eljönnek hozzád, hogy megkérjenek, vezesd őket. Ezt megígérem, fiam. Senki más nem lesz kán, amíg én élek, csakis te.

Güjük elhúzódott és ránézett. Töregene látta, hogy a fia szeme vörös.

- Mennyi idő ez még, anyámé Nem tudok az örökkévalóságig várni.

- Újabb hírvivőket küldtem Batu táborába. Megígértem neki, hogy elismered a birtokait és címeit az ő egész életére, és az őt követő nemzedékekére is.

Güjük arca vicsorgásba torzult.

- Nem fogom elismerni! Az apám végakaratát nem a mennyekben írták! Talán hagynom kellene, hogy egy Batu-féle szabadon kószáljon a határaimon? Hogy békében egyen zsíros étkeket, és fehér kancákon lovagoljon? Hagynom kéne, hogy Arany Hordájának harcosai meghízzanak és gyermekeket nemzzenek, miközben én nélkülük vívom meg háborúimat? Nem, anyám! Vagy behódol, vagy elpusztítom!

Töregene pofon vágta. Kemény ütés volt, Güjük feje félrebillent. Nagy, vörös virág nyílt ki az arcán, miközben megdöbbenve nézett az anyjára.

- Ezért mondtam neked, Güjük, hogy ne magad próbálj dűlőre jutni a hercegekkel! Megmondtam, hogy bízz bennem! Figyelj! És a szíveddel meg a fejeddel hallgass meg, ne csak a szíveddel. Ha egyszer te leszel a kán, minden hatalom, minden erő a kezedbe kerül. A szavad lesz a törvény. Azon a napon az én ígéreteim porrá lesznek, ha úgy döntesz, hogy nem törődsz velük. Most már értedé - Noha egyedül voltak, sziszegéssé halkult a hangja, hogy ne lehessen kihallgatni. - Akár halhatatlanságot is ígérek Batunak, ha úgy gondolom, hogy ez elhozza a gyűlésre. Két éven át csak kifogásokat üzent Karakorumba. Nem meri nyíltan megtagadni a kérésemet, inkább mesél sebesülésekről és betegségekről, hogy azok miatt nem utazhat. És közben lesi, hogyan alakulnak a dolgok a fehér városban. Okos ember, Güjük, ezt sose feledd. Sorhatani fiaiban fele annyi becsvágy sincs, mint benne.

- Akkor egy kígyóval alkudozol, anyám. Légy óvatos, nehogy megmarjon.

Töregene elmosolyodott.

- Mindennek ára van, fiam, minden embernek. Csak meg kell találnom, mi az.

- Ebben tanácsot adhattam volna neked - zsémbelt Güjük. - Jól ismerem Batut. Te nem voltál ott, amikor nyugatnak lovagoltunk.

Töregene halkan csettintett.

- Nem kell mindent tudnod, Güjük, csak annyit, hogyha Batu egyetért, akkor a nyáron eljön a gyűlésre. Ha elfogadja az ajánlatot, akkor elég herceg áll majd mögöttünk, hogy kán legyen belőled, Látod már, miért nem szabad a saját fejed után menned? Látod, mit kockáztat szi Mit jelent ehhez képest egy családfő életei

- Ne haragudj - felelte Güjük, és lehajtotta a fejét. - Nem mondtál el nekem semmit, én pedig dühös voltam. Be kell avatnod a terveidbe. Most, hogy többet tudok, segíthetek.

Töregene ismerte a fia összes gyengeségét és gyarlóságát. Mégis jobban szerette, mint az egész várost, jobban, mint a saját életét.

- Bízzál az anyádban - mondta. - Kán leszel. ígérd meg nekem, hogy nem lesz több elégetni való vérfoltos ruha. Nincs több hiba.

- Megígérem - felelte Güjük, de máris azon járt az esze, mi mindenen fog kánként változtatni. Az anyja túlságosan jól ismeri ahhoz, hogy a fia jól érezze magát a közelében. Talál majd neki egy kis házat a várostól messze, ahol eltöltheti hátralevő napjait. Elmosolyodott a gondolatra, az asszony pedig felvidult, mert meglátta benne a régi kisfiút.

Második fejezet

Batu fütyörészve kocogott a zöld mezőn a dombok tenyerében álló kis jurta felé. Lovaglás közben a szeme ide-oda járt, őröket vagy felderítőket keresett. Nem jelentette be látogatását a mongol nép otthonában, mert név szerint ismert jó pár embert, akit roppantul érdekelhetett a jelenléte. Sorhatani évekkel korábban örökölte Dzsingisz kán szülőhelyét a férjétől. Tümeneket hozott vissza a síkságra, több tízezer családot, akiknek nem volt nagyobb vágyuk, mint úgy élni, ahogy régen az alföldön, a hegyek árnyékában.

Semmi gyanúsat nem észlelt Szübötej jurtájának közelében. Az öregember nem kért semmiféle hatalmat, elutasította az összes megtiszteltetést, amit Töregene rá akart tukmálni. Batu már annak is örült, hogy egyáltalán megtalálta, noha a visszavonult orlok nem vándorolt annyit, mint mások. Nem volt hatalmas nyája, amelynek pár hónaponként új legelőt kell keresni. Ahogy Batu közelebb ért, mindössze pár tucat birkát és kecskét látott, amelyek pányva nélkül, békésen legeltek. Szübötej jó helyet választott egy patakparton; ősi áradmányos síkságnak tűnt, amelyet simára lapítottak az évezredek. Sütött a nap, és Batu azon kapta magát, hogy már megint csodálja az öregembert. Szübötej volt a nemzet legnagyobb hadseregének parancsnoka, több mint százezer harcost irányított, akik az észak-itáliai dombokig verekedték el magukat. Ha a kán nem hal meg és nem kell hazamenniük, gondolta Batu, akkor tengertől tengerig érne a birodalmuk. Megrándult az arca az emlékektől, szégyellte, hogy valamikor örvendezett az öregember kudarcán. Ez akkor volt, amikor Batu azt gondolta, hogy az ő nemzedéke félredobhatja a kicsinyes politizálást és nyavalygást, amely elrútította az általa ismert világot.

Változatlan lassúsággal közeledett, tudta, hogy nem lenne okos ötlet meglepni Szübötejt. Nem igazán voltak barátok, noha a Nagy Nyugati Út óta eltelt években ő egyre jobban tisztelte az orlokot. Most olyasvalaki tanácsára volt szüksége, aki otthagyta a hatalmi játszmát, akinek a szavában lehet bízni.

Még messze járt, amikor meghallotta egy kutya ugatását. A szíve elszorult, mert hatalmas, fekete kutya jött elő a jurta mögül. Megállt, fölemelte a fejét. Batu felkiáltott: Nohoj hor!, vagyis hogy valaki fogja meg az állatot, de sehol se látta Szübötejt vagy a feleségét. A kutya szimatolt, előre-hátra forgatta a fejét. Ránézett a mező túlsó végéből az emberre, azután felmordult, és rohanni kezdett a fűben. A feje föl-alá ugrált futás közben, Batu látta a közeledő állat fehér fogait és a szemét. Keze az íjra csúszott, de nem vette elő. Csökkentené a barátságos fogadtatás esélyét, ha lelőné Szübötej kutyáját.

A lova megugrott. Batu eszeveszetten ordított a kutyával, különböző parancsszavakkal próbálkozott. A hatalmas állat kitartóan jött, Batu kénytelen volt a lova véknyába vágni a sarkát és vágtában leírni egy jókora kört, noha a kutya így is követte őket. Szája habzott, csattogtatta a fogát, és ugatott. Most már nem hallgatott, mert látta, hogy a jövevény menekülőre fogta.

Batu látta a szeme sarkából, hogy egy asszony jön ki a jurtából, és annyira mulattatja az ő kínos helyzete, hogy kétrét görnyed a nevetéstől. Batu annyit tehetett, hogy körbe-körbe lovagolva igyekezett elkerülni a csattogó fogakat.

- Nohoj hor! - kiáltotta ismét az asszonynak, mire az fölegyenesedett, és a fejét félrehajtva ránézett. Egy idő után vállat vont, kezét a szájához emelte, és kétszer élesen füttyentett. A kutya a hangot hallva lehasalt a fűbe, de sötét szemével még mindig a lovast nézte.

- Ul! - mondta Batu az állatnak, és nagy ívben megkerülte. Még sosem látott ekkora kutyát. Vajon hol találta Szübötej? Az állat egész idő alatt őt leste, amit Batu nagyon jól tudott, ezért lassan, minden hirtelen mozdulatot kerülve szállt le a lováról.

- Szübötej orlokot keresem - mondta.

Halk morgást hallott a háta mögül, és alig állta meg, hogy oda ne nézzen. Az asszony száján átrebbent a mosoly, míg őt vizsgálgatta.

- Talán nem akar látni téged, névtelen - felelte vidáman.

Batu elvörösödött.

- Jól ismer engem. Vele jártam nyugaton. A nevem Batu, Dzsocsi fia.

Erre a névre elsötétült az asszony arca. Mélyen belenézett a férfi szemébe, keresett valamit.

- A helyedben nem nyúlnék fegyverhez. A kutya elharapja a torkod.

- Nem azért jöttem, hogy bosszút álljak - felelte Batu. - Rég megtaláltam a békémet.

- Örömmel hallom - válaszolta az asszony.

A szeme Batu mögé villant. Ő megfordult, arra számítva, hogy a kutya kúszik feléje, ám Szübötejt pillantotta meg, aki egy lovat vezetve éppen előbukkant egy közeli, ritkás ligetből. Olyan megkönnyebbülés lett úrrá Batun, hogy maga is meglepődött. Valaha gyűlölte ezt az embert, de akkoriban sokakat gyűlölt. Idővel megtanulta tisztelni az öreget. Batu nem elemezte túlságos részletességgel az érzelmeit, de sok értelemben az apjaként gondolt Szübötejre. Ezt sose mondta ki, de már attól felderült, hogy Szübötej él, és láthatólag egészséges. Semmi sem tűnik nehéznek, amíg melletted áll Szübötej. Mármint ha ez igaz. Még nem tudhatta, hogyan fogadják.

Ezek a gondolatok futottak át az agyán, miközben Szübötej közeledett. Az öregember füttyentett a kutyájának. Batu nézte, ahogy a félelmetes állat feláll és fut hozzá. Szinte visszaváltozott kutyakölyökké, nemcsak kurta farkát billegette, de az egész teste belerezgett a lelkesedésbe. Szübötej az egyik kezével lazán fogta a szárat, a másikkal megsimogatta a kutya hatalmas fejét. Mosolytalan arccal nézett Baturól a feleségére.

- Megkínáltad teával?

- Még nem - felelte az asszony. - Azt gondoltam, ezt rád hagyom.

-Jól van. Akkor hát eredj utadra, Batu. Nincs mondanivalóm a számodra.

Batu várt, de Szübötej láthatólag lezárta a beszélgetést. Elment mellette, közben csettintett, hogy a kutyát maga mellett tartsa.

- Nagyon hosszú utat tettem meg, hogy találkozzam veled, orlok - mondta Batu.

- Az efféle címeket magam mögött hagytam - szólt hátra a Szübötej. - Visszavonultam.

- Nem a vezérségre akarlak felkérni, öregember, csak a tanácsodat kérem.

Szübötej megtorpant, miközben éppen belépett volna a jurtába.

- Isten veled - mondta hátra se nézve.

Batu bosszúsan figyelte, ahogy eltűnik a sátor homályos mélyén, és magával viszi a kutyát. Tehetetlenül nézett Szübötej feleségére, aki még mindig ott állt, és ugyanolyan fanyarul mosolygott. Már kétségtelenül túl volt a termő korán, most mégis valamiféle anyáskodással tekintett a csalódott fiatalemberre.

- Nem szeretem, ha egy látogató üres kézzel távozik - mondta.

- Iszol sós teát?

Batu ingerült morgást hallott a jurtából. A falak elég vékonyak voltak ahhoz, hogy Szübötej minden szót meghalljon.

- Megtisztelsz - felelte.

Még este is ott volt. Szübötejt láthatólag nem zavarta a jelenléte. Az öregember beérte azzal, hogy időnként szúrósan bámult rá. Egy íjat javítgatott, miközben Batu órákon át udvariasan csevegett. Végre megtudta Szübötej feleségének a nevét. Ariuna kellemes asszony volt, és mihelyt felengedett, elragadtatottan hallgatta Batu híreit. Még Szübötej is felhorkant, amikor Batu azokról a földekről beszélt, amelyeket Ögödej végakaratából kapott. Ögödej egy ecsetvonással hatalmas hűbérbirtokot adott neki Oroszországban. Batu, mivel tudta, hogy

Szübötej figyel, elmesélte Ariunának, hogy a birtok egy része valaha az apjáé volt, miután az otthagyta Dzsingiszt. Erezte, hogy Szübötej ránéz, és tudta, hogy az öregemberben nem fakulhattak meg az emlékek. Nem viszonozta a pillantását. Egy idő után Szübötej visszatért fazekaihoz, amelyekben víz, szaru és enyv rotyogott.

Ahogy a nap lenyugodott, Szübötej fölállt, és nyögve kiegyenesítette a hátát.

- Megyek, megnézem az állatokat - mondta a feleségének.

Batu maga elé nézett, és így is maradt, amíg Ariuna azt nem mondta: - Eriggy már utána! - Ekkor vigyorogva fölállt és kiment. Az asszonyok néha életfontosságúak, amikor a férfiak beszélni akarnak.

Szübötej mellett ott volt a kutyája, és azonnal vicsorogni kezdett, míg az öreg le nem csendesítette egyetlen szóval. Batu és Szübötej együtt vizsgálta meg a kis karám tartóköteleit, majd megtapogatta az elléshez közeledő anyakecske hasát. Csendjük fesztelen volt, sokkal jobb, mint amikor hívatlan vendégként ült Szübötej otthonában. Odakint az öreg mintha fölengedett volna kissé, intett Batunak, hogy vizsgálja meg a kecskét. Batu biccentett, és kitapogatta a születendő gida formáját.

- Hamarosan - állapította meg. - A kecske vidámnak látszik.

- Az is - mondta Szübötej, és kiegyenesedett. - Én is az vagyok. Az élet kemény, Batu, de legalább lehet egyszerű. Itt egyszerű.

Az évek során vékonyabb lett, mint ahogy Batu emlékezett, de még mindig parancsoló jelenség volt. Senki sem tévesztette össze egy pásztorral, akárhol találkozott is vele. A szeme birodalmak születését és bukását látta. Látta a fiatal Dzsingiszt.

Batu nem válaszolt. Egy idő után Szübötej sóhajtott, és rátette a kezét a karám kerítésére.

- Mondd hát el, miért tettél meg ilyen nagy utat. Figyelmeztetlek, semmit nem tudok a karakorumi politikáról. Többé nincs kémhálózatom, ha ebben reménykedsz.

- Szó sincs róla. Csak tanácsot akarok kérni valakitől, akiben megbízom.

Most Szübötej nézett rá olyan szúrósan, mint korábban Ariuna, de aztán fölengedett benne is a feszültség.

- Kérdezz, fiam. Nem tudom, tetszeni fog-e a válaszom.

Batu mély lélegzetet vett.

- Ugyanolyan jól ismered Güjüköt, mint mindenki. -Szübötej nem szólt, Batu folytatta. - Tudtad, hogy még nem választották meg az új kánt?

Az öregember biccentett.

- Nem a sivatagban élek. Ennyit azért hallottam.

- Lehet Güjük, vagy Möngke, vagy Bajdur... vagy én. Csak mi négyen számítunk, és Möngke évekkel ezelőtt felesküdött rá, amikor meghallotta, hogy Ögödej meghalt. Ő Güjüköt támogatja.

Szübötej az állát vakargatta.

- Hát akkor eldőlt. Kövesd Möngkét és Güjüköt. Bajdur csatlakozik, ha megtudja, hogy ti együtt vagytok. Güjük kán lesz, neked pedig békét hagynak.

- Te ezt tennéd? - kérdezte komolyan Batu.

Szübötej meglepő keserűséggel nevetett.

- Hogy én? Nem. De én nem te vagyok, a döntéseimet már meghoztam, legyenek azok jók vagy rosszak.

- Akkor miért mondod, hogy őt támogassam? Az én helyemben mit tennél?

Szübötej nem válaszolt azonnal. Kinézett a sötétedő mezőkre, tekintete végigjárta a patakot és a távoli dombokat. Batu várakozott.

- Nem vagyok a helyedben - mondta végül Szübötej. - Nem tudom, mi hajt téged. Ha a legjobb üzletet akarod kötni, akkor várj, ameddig tudsz, várd ki a pillanatot, amikor az

ajándékok valószínűleg átcsapnak fenyegetésbe. Erősítsd meg a saját földjeidet, és talán elég sokáig maradsz életben, hogy élvezd őket.

- És ha nem a legjobb üzlet érdekeli - kérdezte sértődötten Batu. - Ha azt gondolom, hogy nem Güjüknek kellene vezetnie a nemzetett

-Akkor nem segíthetek. Ha Güjük útjába állsz, kétségtelenül el fognak pusztítani. - Az öregember láthatólag akart mondani még valamit, de inkább összeszorította a száját.

- Mi az? Talányokban beszélsz, öregember. Azt mondod, hogy te nem követnéd, de engem elpusztítanak, ha nem teszem. Miféle válasz ez?

- Egyszerű - mosolyodott el Szübötej. Most először nézett szembe igazán Batuval. - Nem azért jöttél ide, hogy válaszokat kapjál. Mindent tudsz, amit tudnod kell. Talán azok zavarnak, akik megosztják Güjükkel az ágyat? Erről van szói Haragszol a cimboráira, vagy irigykedsz? - Szübötej elnevette magát.

- Felőlem döglött kecskéket is vihet az ágyába - felelte undorral Batu. - Az a fontos, hogy kis ember, akinek semmilyen álma sincsen. Csupán agyafúrt, holott a nemzetnek értelemre van szüksége. Nem mondhatod nekem, hogy jó kán lesz.

- Borzalmas kán lesz - felelte Szübötej. - Güjük alatt a nemzet vagy elsorvad, vagy szétesik. De ha te nem szállsz szembe vele, ki fog? Egyébként is késő. Te már úton vagy a gyűlésre. Leteszed az esküt Güjüknek, és ő lesz a kán.

Batu csodálkozva hunyorgott. A harcosai több mint egynapi lovaglásra várakoztak rá egy völgyben. Szübötej nem tudhat róluk, ha csak nem hazudott, amikor azt mondta, nincs többé hírszerzése. Végtére is élhet még néhány öregember, akik elteázgatnak és beszélgetnek az orlokkal.

- Sok mindenről tudsz annak ellenére, hogy állításod szerint nem vagy több egyszerű pásztornál.

- Az emberek beszélnek. Akárcsak te. Mindig beszélnek, mintha nem lenne jobb dolguk. Azt akarod, hogy azt mondjam, jól választottál? Talán igen. Most pedig hagyj békén.

Batu magába fojtotta az ingerültségét.

- Azért jöttem, hogy megkérdezzem tőled, Dzsingisz mit tenne. Te ismerted őt.

Szübötej elvigyorodott, kivillantotta a fogait. Oldalt kettő hiányzott, amitől besüppedt az arca. Bőre annyira ráfeszült a csontjaira, hogy kirajzolódott a koponyája.

- A nagyapád nem ismerte a kompromisszumot. Érted, hogy ez mit jelent? Sokan vannak, akik azt mondják: Hiszek ebben, de kitartanak-e a hitben, ha a gyerekeiket fenyegetnék? Nem. De Dzsingisz kitartott volna. Ha azt mondtad volna neki, hogy megölöd a gyerekeit, azt felelte volna, nosza, rajta, viszont légy tisztában vele, hogy irdatlanul sokba fog kerülni neked, mert ő városokat, nemzeteket töröl el, és sose fizetheted meg az árát. Nem hazudott, és ezt tudták az ellenségei. A szava vasból volt. így hát te mondd meg nekem, támogatta volna egy olyan ember kánságát, mint Güjük?

- Nem - mormolta Batu.

- Soha, fiam. Güjük követő, nem vezető. Volt idő, amikor még teutánad is kocogott. Ez nem gyengeség egy ácsnál vagy olyan embernél, aki tetőcserepeket készít. A világ nem állhat csupa vezérkutyából, mert akkor önmagát tépi szét a falka. - Megvakarta a kutyája füle tövét, amitől az felmordult, és boldogan nyáladzott. - Nem igaz, Temüdzsin? - A kutya nyögve lehasalt, és kinyújtotta mellső lábait.

- Dzsingiszről nevezted el a kutyádat í - hitetlenkedett Batu.

Szübötej kuncogott. - Miért ne? így tartotta kedvem. - Az öregember ismét felnézett. - Az olyan ember, mint Güjük, nem képes változni. Nem határozhatja el egy napon, hogy vezetni fog, méghozzá jól. Nincs benne a természetében.

Batu megfogta a korlátot. Beszélgetésük közben bealkonyult, az árnyékok megsűrűsödtek

és összeolvadtak körülöttük.

- De ha ellenállok, akkor elpusztítanak - mondta halkan.

Szübötej vállat vont a sötétben.

- Talán. Semmi sem biztos. Ez nem tartotta vissza az apádat, amikor kiszakította az embereit a nemzetből. Nála nem volt középút. Más volt, mint a többiek.

Batu az öregemberre pillantott, de alig látta a vonásait a homályban.

- Nem vált be valami fényesen.

- Túl fiatal vagy ahhoz, hogy megértsd - felelte Szübötej.

- Próbáld elmagyarázni - mondta Batu. Erezte, hogy az öregember figyeli.

- Az emberek mindig félnek, fiam. Talán sokáig kell élned, hogy meglásd. Néha arra gondolok, hogy túl sokáig éltem. Valamennyien meghalunk. A feleségem is meghal. Meghalok én is, te is, Güjük is, mindenki, akit ismersz. Mások járnak majd a sírunkon, és nem fogják tudni, hogy nevettünk, szerettünk vagy gyűlöltük egymást. Gondolod, hogy érdekelné őket?- Nem, nekik a saját vak, kurta életüket kell leélniük.

- Nem értem - mondta Batu csalódottan.

- Azért nem, mert túl fiatal vagy - vonta meg a vállát Szübötej, és Batu hallotta, hogy sóhajt. - Valószínűleg vannak csontok ebben a völgyben is, férfiaké és nőké, akik valaha fontosnak hitték magukat. Gondolunk rájuk? Osztozunk félelmeikben, álmaikban? Természetesen nem. Semmit nem jelentenek az élők számára, még a nevüket sem tudjuk. Sokszor elgondoltam, hogy szeretném, ha emlékeznének rám, és még ezer év múlva is kimondanák a nevem, de azt se bánom, ha mégse, hiszen csak por és szellem leszek. Talán csak por, de még mindig reménykedem a szellemlétben is. Ahogy megöregszel, rájössz, egy dolog számít, egyetlenegy, mégpedig az, hogy legyen benned bátorság és becsület. Ha ezeket elveszíted, akkor sem halsz meg hamarabb, de kevesebb leszel, mint a sár a csizmánkon. így is por leszel, de elpocsékoltad azt a kevés időt, amelyet a fényben élhettél. Igen, az apád kudarcot vallott, de erős volt, és jót akart a népének. Nem pocsékolta el az életét. Ez minden, amit akarhatsz. - A beszéd mintha kimerítette volna az öreget. Krákogott, azután egykedvűen kiköpött. - Nem sokáig vagy a világban. Ezek a hegyek itt lesznek utánam és utánad is.

Batu hosszú hallgatás után szólalt meg:

- Sosem ismertem őt, az apámat. Még csak nem is találkoztunk.

- Sajnálom, hogy én igen - felelte Szübötej. - így értettem a becsületet, fiam. Csak amikor elveszíted, akkor jössz rá, milyen értékes, de akkor már késő.

- Te becsületes ember vagy, amennyire én nem tudom érteni ezt a dolgot.

- Talán valaha az voltam, de meg kellett volna tagadnom nagyapád parancsát. Hogy ölhette meg a saját fiát? Ez őrültség, de fiatal voltam, és bámultam őt. El kellett volna lovagolnom, sose lett volna szabad felkutatnom Dzsocsit az orosz síkságon. Nem értheted. Öltél embert?

- Tudod, hogy igen!

- Nem csatában; közelről, úgy, hogy közben a szemébe nézel.

Batu lassan bólintott. Szübötej felmordult. Alig látta a szürkületben a mozdulatot.

- Helyesen tettedé Hogy elvetted mindazokat az éveket, amelyeket még élhetett volna ?

- Akkor úgy véltem, hogy igen - felelte kényszeredetten Batu.

- Még túl fiatal vagy. Valaha azt gondoltam, hogy hasznom lehet a hibámból. Hogy a bűntudat lehet az az erő, ami jobbá tesz a többi embernél. Erős éveimben azt gondoltam, hogy tanulok a hibámból, de akármit tettem is, nem így volt. Nem tudtam visszacsinálni, Batu. Nem tehettem jóvá a bűnömet. Ismered ezt a szót?A keresztények a lélek fekete foltjának mondják. Illik rá.

-Azt is mondják, hogy a gyónással eltüntetheted.

- Nem, ez nem igaz. Miféle ember lennék, ha beszéddel lemoshatnám a tévedéseimet ? Az embernek együtt kell élnie a hibáival. Talán ez a büntetés. - Halkan nevetett, mert eszébe jutott egy régi emlék. - Nagyapád úgy elfelejtette a rossz napjait, mintha sose léteztek volna. Akkor irigyeltem ezért. Néha még most is irigylem. - Látta, hogy Batu őt nézi. Sóhajtott. - Csak tartsd meg a szavad, fiam, ennyit mondhatok.

Megborzongott, mert szellő suhant el mellettük.

- Ha te vagy az, Dzsingisz, akkor sem érdekel - dünnyögte olyan halkan, hogy Batu alig hallotta a szavakat. - A fiú tud vigyázni magára.

Összehúzta magán ócska deeljét.

- Késő már ahhoz, hogy visszalovagolj az embereidhez - mondta valamivel hangosabban. - A vendégem vagy, holnap, reggeli után engedlek utadra. Jössz?

Nem várta meg Batu válaszát. A hold kiemelkedett a látóhatár alól, Batu látta, ahogy az öregember visszamegy a jurtához. Örült, hogy eljött, és úgy vélte, megtudta, mit kell tennie.

Meglepőlátvány volt a semmi közepén a postaállomás. Százötven kilométerre Karakorumtól egyetlen célja volt: szemként szolgálni az üzenetek láncában, amely a Csin Birodalomig, nyugaton a ruszok földjéig, délen Kabulig ért. Az utánpótlás és a fölszerelés lassabb szekereken ugyanezeken az útvonalakon közlekedett, ami még jelentősebbé tette az állomást. Ahol valaha egyetlen jurta állt néhány tartalék lóval, most vörös cseréptetős, szürke kőépület magasodott. Még mindig jurták övezték, ahol feltehetőleg a lovasok családjai és az a néhány megrokkant harcos lakott, akik ide vonultak vissza. Batu azon mélázott, hogy lesz-e falu az állomásból majd egyszer valamikor a vadonban. A postalovasok nem vándorolhattak az évszakokkal, mint őseik.

Amikor idejött az új földekről, kerülte a postaállomásokat, lumenjének látványa is elég lett volna, hogy vágtában elinduljon a vonalon egy lovas. Nehéz terepen senki sem gyorsabb a postalovasoknál, Batu jövetelének híre napokkal őelőtte ért volna Karakorumba. Még ehhez az üzenethez is otthagyta harcosait egy fenyő- és nyírfaerdőben, olyan messze, hogy ne lehessen fölfedezni őket. Mindössze két felderítővel lovagolt előre egy gerincig, ahol kiköthette a lovát és tovább küldhette két harcosát.

Hasait a napfényben, figyelte, hogyan közelednek a postaállomáshoz. Füst szállt föl a kéményből, a távolban látta a legelésző lovak apró alakját. Amikor felderítők beléptek az épületbe, hanyatt fordult, és a kék eget bámulta.

Volt idő, amikor kán akart lenni. Ha akkor ezt fölajánlják neki, habozás nélkül belemarkol a tüskébe. Az élet egyszerűbb volt akkor, amikor nyugatra lovagoltak Szübötej jel. Ögödej halálával nem csak a Nagy Nyugati Út szakadt félbe. A kán vette magának a fáradságot, hogy kiemelje Batut a szegénységből, végighajszolta a szamárlétrán, végül megtette tízezer válogatott harcos vezérévé. Nem kellett volna meglepődnie, hogy Ögödej bevette a végakaratába, mégis váratlanul érte. Batu semmire nem számított. Amikor belovagolta új földjeit, egy mongol tábor nyomaira bukkant: pusztuló jurtákra, kezdetleges faházakra. Átkutatta őket, és az egyikben, egy korhadó nyergen meglátta apja tümenjének jelét. Ögödej azokat a földeket adta neki, amelyeket az apja választott, amikor elmenekült Dzsingisztól. Batu csak fogta a nyerget, és siratta a férfit, akit sosem ismert. Tudta, hogy akkor valami megváltozott benne. Ahogy felnézett a tökéletes kékségbe, kereste magában a nagyra törés, a becsvágy viszketegségét, de semmit sem talált. Nem lesz kán. Egyetlen célja gondoskodni arról, hogy a legjobb vezesse a nemzetet. Belevájt a földbe, amelyen feküdt, kitépett egy fűcsomót, és vele egy rögöt. A meleg nap békéjében szétmorzsolta a földet, azután hagyta, hogy a szél elfújja a port.

Fölötte egy sólyom körözött, talán érdekelte az ember, aki hanyatt fekszik a síkság füvében. Batu fölemelte a kezét, tudta, hogy a madár minden részletet lát még abból a

magasságból is.

A nap arrébb ment az égen, mire a felderítők visszatértek. Jó kiképzést kaptak, a gerincre érve sem mutatták, hogy látják Batut, amíg el nem hagyták a postaállomásról belátható sávot. Elléptettek mellette a lovukkal, Batu követte őket, és időnként hátranézett. Nem kellett kérdeznie, hogy elment-e az üzenet. A postaállomások híresek voltak hatékonyságukról. Egy lovas ebben a pillanatban is vágtázik a következő állomás felé, amely úgy tizenkét kilométerrel van közelebb Karakorumhoz. Töregene három napon belül megkapja lepecsételt levelét.

Batu töprengve ügetett a dús, zöld fűben. Tudta, hogy Güjük nagy szégyenbe kerül, ha a gyűlés félbeszakad. Batu másik üzenete nagyjából ugyanakkor éri el Bajdurt, aki ha beváltja ígéretét a támogatására, akkor sok minden megváltozik. Bajdur bizonyosan jobb kán lehet, mint Güjük. Egy pillanatra hallotta a régi hangot, amint azt suttogja, hogy belőle, Dzsingisz elsőszülöttjének elsőszülöttjéből szintén jó kán lenne. Olyan lenne, mint visszazökkenteni a nemzetet a rég elhagyott, helyes útra. Megrázta a fejét, elnémította magában a hangot. Az apja a saját útját kereste távol a kánoktól és a nyájaktól. A beszélgetés Szübötejjel hatalmas távlatokat nyitott meg előtte, mintha évtizedeket, talán évszázadokat látott volna be az öregember szemével. Igyekezett ragaszkodni ehhez a tudáshoz.

Megpróbálta végiggondolni a jövőt, azután feladta. Senki sem gondolhat mindenre. Vajon most is rég halott emberek csontjain halad a lovai Kissé megborzongott, pedig melegen sütött a nap.

Harmadik fejezet

Karakorum sok éve nem látott ilyen gyűlést. Ameddig a szem ellátott, jurták és lovak takarták el a földet, a nemzet családjai eljöttek, hogy lássák, hogyan esküsznek föl az új kánra. Bajdur két tümen harcost hozott nyugatról, húszezer embert, akik az Orhon folyó mellett táboroztak le, és senkit sem engedtek be a táborukba. A közelben volt Sorhatani négy fiának tábora további harmincezer családdal. Nem látszott ki tőlük a zöld mező; a későn jövők jurtáinak már csak magasan a dombokon jutott hely.

Ekkora tömegben nincs nyugalom. Hatalmas, bégető birkanyájak, mekegő kecskenyájak, tevék és jakok gomolyogtak a város körül: minden reggel kivonultak a mezőre, ahol legelhettek és teleihatták magukat. A folyópartokat barna sárrá dagasztották az elmúlt hetekben. Máris voltak verekedések, még gyilkosságok is estek. Lehetetlen ennyi embert összegyűjteni egy helyre anélkül, hogy valaki kardot rántana. A napok mégis viszonylagos békében teltek, az emberek türelmesen várakoztak, megértve, hogy nagy a világ. A nemzet egyes elöljárói olyan helyekről érkeztek, mint Kor jó, amely Csintől keletre található. Mások a perzsiai új településekről érkeztek, amikor hívatták őket Karakorumból. Majdnem három hónapig tartott, hogy összejöjjön a kurultáj. Az eskütétel napjáig a nemzet megelégedett azzal, hogy fölélje a városból kiözönlő élelmet.

Töregene alig emlékezett rá, mikor aludt utoljára. Az előző napból ellopott néhány órát, de lehet, hogy tegnapelőtt volt. Gondolkodása lelassult, minden ízülete fájt. Hamarosan aludnia kell, vagy használhatatlan lesz. Időnként úgy vélte, csak az izgalom tartja talpon. Évek munkája feküdt a gyűlésben, és még mindig ezernyi tennivaló volt. Már maga az is hadseregnyi szolgát igényelt, hogy etessék a nemzetet a hatalmas raktárakból. Gabonát, szárított húst juttattak el a hercegeknek vagy a családfőknek, akik több mint négyszázan voltak.

Megtörölte a homlokát, és szeretettel nézett az ablakon kibámuló Güjükre. A város falait megmagasították, de így is látszott a jurták tengere, amely beleveszett a párás messzeségbe.

- Olyan sokan vannak - mormolta Güjük.

Töregene bólintott.

- Már csak néhányat várunk. Csulgetej még nincs itt, de neki kell megtennie a leghosszabb utat. Batu sem lehet messze. És talán még tucatnyi kevésbé jelentős ember jön, fiam. Felderítőket küldtem eléjük, hogy sürgessem őket.

- Néha azt gondoltam, sohasem történik meg - felelte Güjük.

- Nem kellett volna kételkednem benned.

Töregene elmosolyodott, szeretet és megbocsátás ragyogott az arcán.

- Tanulnod kell egy kis türelmet. Nem rossz tulajdonság egy kánnak.

Megszédült, és eszébe jutott, hogy aznap még nem is evett. Elszalajtotta a szolgákat reggeliért.

- Bajdur a kulcs - mondta Güjük. - Biztosra veszem, hogy jelenléte megváltoztatja Batu véleményét. Most már elárulod nekem, mit ígértél derék unokatestvéreimnek?

Töregene egy pillanatig töprengett, de aztán bólintott.

- Ha kán leszel, mindent tudnod kell - mondta. - Bajdurnak tízezer ezüstrudat ígértem.

Güjüknek tágra nyílt a szeme. Az általuk ismert bányák együttvéve is valószínűleg több éven át termelnek ki ekkora mennyiséget!

- Egyáltalán hagytál nekem valamit? - kérdezte.

Töregene vállat vont.

- Mit számító A föld továbbra is ad ezüstöt. Semmi haszna, ha palotában, zárt szobákban tartod.

- Na de tízezer rúd! Nem gondoltam, hogy egyáltalán van ennyi a világon.

- Güjük, légy vele udvarias, amikor esküt tesz neked - felelte az asszony fáradt mosollyal. - Gazdagabb nálad.

- Na és Batu? Ha a kincstár üres, miért adta el drágalátos esküjét?

Olyan megvető gúny ült az arcán, hogy Töregene elkomorodott.

- Méltóságteljesen kell viselkedned, ha találkozol vele. Semmit nem szabad látnia a szemedben, fiam. Egy kán nem mutathatja a kisembereknek, hogy bármit is jelentenének neki.

Sóhajtott. A fia továbbra is várakozóan nézte.

- Leveleket váltottunk a lovas futárok útján. Nem mondhat nemet, miután közöltem vele, hogy Bajdur megígérte, fölesküszik rád. Nem volt mit ajánlanom Batunak. Azért tettem így, hogy ne sértsem meg a büszkeségét.

- Túlságosan kevély, de nem számít. Gondoskodom róla, hogy megtörjön a nemzet előtt.

Töregene hirtelen haraggal pillantott a mennyezetre. Hányszor kell még elmagyaráznia a fiának, hogy elkezdje megérteni?

- Ha így cselekszel, nyersz egy alattvalót és egy ellenséget. -Güjük el akart fordulni, de az anyja megragadta a vállát. - Meg kell értened, hacsak nem képzeled, hogy kizárólag a szerencse kegyéből uralkodtam Karakorumban! Amikor kán leszel, körül kell udvarolnod a hatalmasokat. Ha egyet megtörsz, de életben hagyod, akkor holtig gyűlölni fog. Ha elveszed tőle a büszkeségét, nem fogja kihagyni az alkalmat, ha bosszút állhat rajtad.

- Dzsingisz lenézte az efféle politikát - felelte Güjük.

- Az apád viszont nem. Dzsingisznél sokkal jobban tudta, hogy kell uralkodni egy nemzeten. Dzsingisz csak ahhoz értett, hogy megszerezzen egy birodalmat. Sosem jelentette azt a biztonságot, amelyre a kialakult birodalomnak szüksége van. Én megadtam ezt a biztonságot, Güjük. Ne legyints arra, amit mondok.

A fia meglepetten nézett rá. Töregene több mint öt éve uralkodott a nemzeten, azóta, hogy Güjük apja meghalt, két éven át úgyszólván egymagában, Sorhatani segítségével, miközben a sereg távoli országokban háborúzott. Güjük sose törődött az anyja harcaival.

- Hallgatlak - mondta. - Gondolom, ismét megígérted neki, hogy meghagyom a birtokát, amelyet kapott, esetleg felajánlottad neki, hogy orlok lesz a hadban?

- Mindkettőt felajánlottam, de az utóbbit visszautasította. Már ekkor tudtam, hogy nem akar kán lenni. Nem ég benne a becsvágy, fiam, ezért nem jelent fenyegetést. Azt nem tudom, hogy emögött gyengeség vagy gyávaság van-e, de nem is számít. Miután leteszi az esküt, akkor adj neki értékes ajándékokat, és küldd el. Többé nem hallunk róla.

- Ő az egyetlen, akitől tartok - mormolta Güjük egyik ritka, őszinte pillanatában. Az anyja megmarkolta a vállát.

- Ő Dzsingisz egyenes ági leszármazottja, elsőszülött fiának elsőszülött fia. Joggal tartasz tőle, de erre többé nincs szükség, érted, fiam? Amikor az utolsó is megérkezik, odarendeled a síkságon fölvert sátradba a hercegeket és tábornokokat, köztük Batut. Elfogadod az esküjét, a következő héten végiglátogatod a táborokat, és hagyod, hogy letérdeljenek előtted. Túl sokan vannak ahhoz, hogy behozd őket a városba. Ezt adtam neked, fiam. Ez az, amit kiérdemeltél a türelmeddel.

Sorhatani óvatosan leereszkedett legidősebb fia mögött a nyeregből. Möngke nyújtotta a karját, hogy lesegítse, ő pedig felmosolygott rá. Jó volt ismét látni Karakorumot. Az ő otthona az Altáj-hegységben messze volt a hatalom székhelyétől, de ez nem jelentette azt, hogy ne ismerte volna lépésről lépésre Töregene és Güjük alkudozását a hatalomért. Amikor Möngkére nézett, sajnálkozott, hogy a fia olyan korán felesküdött, de hát késő bánat ebgondolat. Elsőszülöttje látta, ahogy az apja, Toluj az élete árán is állja a szavát. Ezután Möngke sem lehetett esküszegő; ez nem volt jellemző rá. Sorhatani figyelte, milyen méltóságteljesen száll le a lóról. Maga volt a hagyományos mongol harcos minden mozdulatában, széles arcával,

araszos vállával. Egyszerű páncélt viselt, és máris arról volt közismert, hogy nincs türelme a csin dolgokhoz. Ma este nem lesz finom vacsora a jurtákban, gondolta sajnálkozva Sorhatani. A fia kultuszt csinált az egyszerűségből, olyasfajta nemességet látott benne, amit Sorhatani nem értett. A sors fintora, hogy a nemzetben sokan követnének egy ilyen embert, különösen az idősebb tábornokok. Néhányuk arról suttogott, hogy Güjük nem férfi a férfiak között, hanem az asszonyt játssza az apja palotájában. Még ennél is többen emlegették utálkozva, hogy folytatja, amit az apja csinált: parfümös kínai tudósokkal és azoknak az érthetetlen irkafirkáival veszi körül magát. Ha Möngke fölemeli a kezét, a nemzet fele rohanna a zászlaja alatt, még mielőtt Güjük észbe kapna, hogy veszély fenyegeti. Ám az ő fiának vas a szava, és már évekkel korábban letette az esküt. Még csak nem is akart beszélgetni erről az anyjával.

Sorhatani megfordult a vidám kurjantásra, és kitárta a karjait, a többi fia felé, akik lovon közeledtek. Kubilaj ért oda elsőnek. Sorhatani kacagott, amikor a fia leugrott a lováról, átölelte és körbeforgatta. Különös volt látni, hogy a fiai felnőtt emberek, noha Hülegü és Arik Böke még fiatal harcosok voltak.

Kubilaj letette Sorhatanit, és hátralépett, hogy testvérei is megölelhessék az anyjukat. Finom almaillata volt, újabb jele a csin befolyásnak. Az ellentét nem is lehetett volna nagyobb közte és Möngke között. Kubilaj magasabb és vékonyabb volt, bár a válla szélesedett az utóbbi néhány hónapban. A haját a csin szokás szerint szorosan hátrafésülte és hosszú varkocsba fonta. Ha mozgott, a varkocs ide-oda lengett, mint a dühös macska farka. De legalább egyszerű deelt viselt. Ennek ellenére aki Kubilajt és Möngkét együtt látta, nem gondolta volna, hogy testvérek.

Sorhatani hátrébb lépett, keble dagadt a büszkeségtől a négy fiatalember láttán. Mindegyiket a maga módján szerette. Látta, hogyan biccent Kubilaj Möngkének, de bátyja alig fogadja a köszönést. Miöngke nem helyeselte Kubilaj viselkedését, bár ez valószínűleg így van minden fiútestvérnél, akik között nem nagy a korkülönbség. Kubilaj viszont rosszaiba, hogy Möngke azt hiszi, hogy elsőszülöttként uralkodhat a másik három fölött. Sorhatani némán sóhajtott, jókedve elpárolgott.

- Már kész a jurtád, anyám - mondta Möngke, és fölemelte a karját, hogy odavezesse.

Sorhatani rámosolygott.

- Később, Möngke. Hosszú utat tettem meg, hogy lássam az eskütételt, de még nem fáradtam el. Mesélj, hogyan mennek a dolgok a táborokban.

Möngke rövid ideig hallgatott, a szavakat mérlegelte. Közben megszólalt Kubilaj:

- Itt van Bajdur, roppant merev és szertartásos. Az a pletyka járja, hogy leteszi az esküt Güjük előtt. A legtöbb herceg hallgat a szándékáról, de az a benyomás, hogy Güjük és Töregene sok mindent tettek. Amikor Batu és a többiek ideérnek, azt hiszem, új kánunk lesz.

Möngke csúnyán nézett az öccsére, amiért előtte szólalt meg. Kubilaj nem törődött vele.

- Na és te Kubilaj? - kérdezte az anyja. - Te leteszed előtte az esküt?

Kubilaj viszolygó fintort vágott.

- Ahogy parancsoltad, anyám. Nem azért, mert helyesnek tartom, hanem mert nem akarok egyedül szembeszállni vele. Teljesítem kívánságodat.

- Ezt kell tenned - mondta kurtán Sorhatani, és minden derű eltűnt a hangjából. - Egy kán nem felejti el azokat, akik melléállnak - vagy szembeszállnak vele. A bátyád az ő embere. Ha Batu és Bajdur elé térdel, én is leteszem az esküt az apád földjeiért. Nem szabad egyedül maradnod. Ez... veszedelmes lehet. Ha igaz, amit mondasz, gyanítom, nem lesz igazi vita. A nemzet egységes a választásában.

- Milyen kár, hogy Möngke a Nagy Nyugati Úton esküt tett neki - pillantott a bátyjára Kubilaj. - Az volt egy hegyomlás első köve. - Möngke fenyegetően meredt rá. - Menj már, bátyám! Nem színlelheted, hogy elégedett vagy vele! Korán ugrottál, amint meghallottad, hogy

az öreg kán halott. Valamennyien megértjük. De azért légy őszinte: csakugyan őt választanád, ha szabadon tehetnéd?

- Ő a kán fia - felelte Möngke. Mereven elfordította a fejét, mintha ezzel lezárta volna a témát.

- Egy olyan kán fia, aki még csak meg sem említette a fiát a végakaratában - vágta rá Kubilaj. - Ez sokat elárul, nem gondolod? Esküszöm, te vagy az, aki miatt idejöttünk mindannyian. Elhamarkodottan megesküdtél, mielőtt mi is tudhattunk volna róla. Miattad Güjük lépéselőnnyel kezdte a versenyfutást. Remélem, elégedett vagy. Mindazonáltal a te felelősséged, hogy Güjük valóban kánként viselkedjék.

Möngke nem tudta eldönteni, méltóságán aluli lenne-e a vitatkozás. Kubilajnak, mint mindig, sikerült az elevenére tapintania.

- Talán ha vezényeltél volna csatát, öcsém, akkor tudnád, milyen fontos a tekintély és a rang. Güjük Ögödej elsőszülött fia. A kánság örököse. Nincs szükségem az egyik csin olvasmányodra, hogy ezt tudjam.

Ez érzékeny pont volt köztük, Möngke nem állhatta meg, hogy bele ne döfje a tüskét az öccsébe. Miközben Batu, Güjük és a többiek Szübötej mellett harcoltak, Kubilaj diplomáciát és nyelveket tanult a városban. Nagyon más emberek voltak, és Möngke lenézte az öccse tudását.

- Az apja is elsőszülöttként jutott ehhez a magas álláshoz? -kérdezett vissza Kubilaj. - Nem, Möngke. Harmadik volt az öröklési sorban. Meg fogsz esküdni valamire, amit mi még csak nem is ismerünk. Miérté Mert te vagy ebben a családban az első szülött ? Gondolod, hogy ez a többiek apjává teszi

Möngke elvörösödött.

- Ha kell, akkor igen. Te nem voltál ott, amikor az apánk feláldozta az életét.

Ekkor már egymással szemben álltak, és morogtak dühükben.

- És apánk mondta neked, hogy vezesd a mi kis családunkat, Möngke? Azt mondta neked: Fogd a testvéreid kezét, fiam? Korábban nem is említetted.

- A többi feleségét nekem adta - felelte mereven Möngke. -Azt hiszem, ez világos...

- Nem világos, te bolond! - förmedt rá Kubilaj. - Semmi sem olyan egyszerű, mint te!

Möngke megüthette volna. Keze a kardjára csúszott, Kubilaj izmai megfeszültek, a szeme kihívóan csillogott. Gyerekként ezerszer is verekedtek, de az évek mindkettejüket megváltoztatták. Ha ismét összecsapnak, van rá esély, hogy nem ússzák meg néhány zúzódással.

- Most már elég! - mondta Sorhatani. - A nemzet szeme előtt akartok civakodni1? Szégyent hoztok az apátok nevére? Vissza! Mindketten!

Pillanatnyi mozdulatlanság után Möngke előreugrott, és fölemelte a jobb karját, hogy leüsse Kubilajt. Kubilaj felmérte a távolságot, és teljes erőből ágyékon rúgta a bátyját. Ott nem védte páncél, Möngke hang nélkül összeesett. Nagyot puffant a földön, azután csend lett. Amikor Sorhatani dühösen felé fordult, Kubilaj szeme tágra nyílt. Möngke felnyögött és tápászkodni kezdett. Iszonyú lehetett a kínja, de még annál is nagyobb volt a haragja. A lába megbicsaklott a gyötrelemtől, miközben talpra vergődött. Kubilaj idegesen nyeldekelt, amikor Möngke tett felé egy támolygó lépést, és megragadta a kardja markolatát.

Sorhatani közéjük állt, rátette csupasz kezét Möngke páncélozott mellére. Egy pillanatig úgy tűnt, hogy a fia félrelöki. Nagy bal keze megragadta Sorhatani ruhájának gallérját, de még a kínok sem vehették rá, hogy arrébb taszítsa. Lihegve bámulta az anyja feje fölött Kubilajt, vérben úszó szeme könnyezett.

-Azt mondtam, állj! - szólt halkan Sorhatani. - Talán le fogsz ütni, hogy nekieshess az öcsédnek? Már nem hallgatsz az anyádra?

Möngke szeme tisztulni kezdett. Lenézett Sorhatanira, majd ismét Kubilajra, aki támadásra készen várakozott. Möngke undorral elbiggyesztette a száját, amikor fölismerte a csin támadó állást, amelyre a kán régi kancellárja tanította őket kisfiú korukban. Elengedte az anyja gallérját. Sorhatani megérintette az arcát, hogy magára terelje a figyelmét.

- Nem fogsz harcolni, Möngke. Valamennyien a fiaim vagytok. Milyen példát mutatsz Hülegünek és Arik-Bökének? Nézd, hogy figyelnek!

Möngke kemény pillantása végigsiklott öccsein, akik tátott szájjal bámulták. Ismét mordult egyet, hátrább lépett, megfékezte magát.

- Güjük lesz a kán - mondta rekedt, de parancsoló hangon. -Az apja jól uralkodott, az anyja pedig összetartotta a nemzetet. Senki más sem mondhatja ezt el. Te vagy a bolond, Kubilaj, legalábbis ha azt gondolod, hogy valaki másnak kéne uralkodnia.

Kubilaj úgy döntött, nem válaszol. A bátyja olyan, mint egy megvadult bika. Nem akarta tovább hergelni. Inkább vállat vont és elment. Távozása után Möngke összegörnyedt, kevés híján a földre rogyott. Igyekezett egyenesen tartani magát, de az ágyék hullámokban küldte a gyomrába a kínt, amitől hányingere lett. Csak az anyja jelenléte akadályozta meg, hogy ne szorongassa a lába közét, mint egy gyerek.

- Néha kétségbeesem - mondta szomorúan Sorhatani. - Gondolod, hogy örökké fogok élni? Lesz idő, amikor már csak a testvéreid maradnak neked, Möngke. Ok lesznek az egyetlenek, akikben fenntartás nélkül megbízhatsz.

- Úgy viselkedik és öltözködik, mint egy csin kurva! - hörögte Möngke. - Hogy bízhatnék egy ilyen emberben?

- Kubilaj az öcséd, a saját véred. Az apád éppúgy benne van, mint benned, Möngke.

- Piszkál, ahányszor csak találkozunk! Anyám, én nem vagyok bolond csak azért, mert nem ismerem a céltalan csin szertartások huszonhét lépését!

- Persze hogy nem vagy bolond! Csak arról van szó, hogy túl jól ismeritek egymást, ezért nagyon mélyre tudtok vágni, ha dühösek vagytok. Ma este együtt vacsoráztok és megosztotok egy kupa ajragot! Ismét barátok lesztek az anyátok kedvéért.

Möngke megrándult, de nem válaszolt. Az anyja folytatta.

- Mert fáj arra gondolnom, hogy a fiaim haragszanak egymásra. Azt fogom hinni, hogy anyaként kudarcot vallottam. Próbálj meg kijönni vele Möngke, ha egyáltalán fontos vagyok neked.

- Persze hogy az vagy! - felelte a férfi. Nagyon jól tudta, hogy az anyja manipulálja, ennek ellenére engedett. - Jól van, de közölheted vele...

- Semmi fenyegetés és hangoskodás, Möngke! Ha szeretsz engem, akkor megbékülsz vele. Néhány nap vagy hét múlva az lesz a kán, akit te akarsz. Kubilajnak meg kell hajolnia a szükség-szerűség előtt. Méltányolni fogja a győzelmedet.

Möngke arca megenyhült, amint ezt végiggondolta. Akár nagylelkű is lehet.

- Engem hibáztat Güjük felemelkedéséért - motyogta.

- Más emberek pedig ezért tisztelnek. Amikor Güjük lesz a kán, kétségtelenül megjutalmaz téged, amiért elsőnek álltái a zászlaja alá. Erre gondolj, amikor legközelebb úgy civakodtok Kubilajjal, mint két kölyök.

Möngke elmosolyodott, és kissé megborzongott, amikor a fájdalom émelyítő sajgássá enyhült az ágyékában.

-Jól van, anyám. Mint mindig, most is úgy lesz, ahogy akarod.

- Helyes. Most talán megmutathatnád, hol van a jurtám. Végtére is elfáradtam.

A postalovast vastagon belepte a por. Miközben egy szolgát követett a palota folyosóin, ruhája minden ráncában, varrásában, de még a bőrén is érezte a súlyát. Kissé megbotlott, amikor befordult egy sarkon, az erejét kiszívta a fáradtság. Alsóteste sajgott az egész napos

vágtától. Vajon megengednék, hogy lemosakodjon a palota valamelyik fürdőszobájában? Néhány pillanatig megengedte magának, hogy elképzelje a forró vizet és a szolgálólányokat, akik szárazra dörgölik, de ez úgyis csak álom. A postaszolgálat lovasait mindenhova beengedték. Ha azt mondták, hogy a kánnak hoztak személyes üzenetet, akár egy csata közepén is odaengedték őket hozzá. Ennek ellenére a lovas biztosra vette, hogy este a folyóban mosakszik, mielőtt leül szegényes táborhelyén a kis tűz mellé, amelyet maga gyújtott. A postaszolgálat lovasai nem vittek magukkal sátrat vagy egyszerű jurtát, semmit, ami lelassíthatta volna őket. Majd hanyatt dől a csillagok alatt, karjait elrejti a deel széles ujjában.

A régebben szolgáló lovasoktól hallotta, hogy úgy húsz év múlva az ízületei fájnak majd a nedves napokon, de úgy gondolta, hogy vele ez nem történhet meg. Fiatal volt, makkegészséges, előtte áll az élet. Útjai során éppen elég kereskedelmet látott, hogy tudja, mire vágynak az emberek. Még néhány év, gondolta, és eleget tesz félre, hogy bevásárolja magát valamelyik buharai karavánba. Neki nem fognak fájni az ízületei. Vagyont szerez magának. Menet közben kissé megborzongott, és felpillantott a boltíves mennyezetre. Nem álmodott palotáról. Egy városi ház megfelelne az ízlésének. Kell még egy feleség, aki főz rá, gyerekek, egy istálló pár jó lóval, hogy kiképezhesse a fiait a postalovas mesterségére. Nem rossz élet ez!

A szolga megállította egy ragyogó rézajtónál. Az öreg kán ezredének két nappali őre vigyázta egykedvűen. Olyanok voltak vörös-fekete páncéljukban, mint két színes rovar.

- Postaüzenet a helytartónak - jelentette a szolga.

Az egyik őr megtörte tökéletes mozdulatlanságát. Elfordította a fejét, rámeredt a poros, ifjú lovasra, akiből még mindig áradt a ló és az állott verejték bűze. Gorombán megmotozták, elvették a taplós dobozát és kis kését. Amikor a papírkötegre kerítettek volna sort, elrántotta magát, és motyogva káromkodott. A benne levő üzenet nem az ő szemüknek volt szánva.

-A többit is kérem vissza, amikor kijövök! - mondta.

Az őr csak ránézett, és eltette a holmit. A szolga kopogtatott, kinyitotta az ajtót. Fény áradt ki a homályos folyosóra.

Odabent egyik szoba követte a másikat. A postalovas már máskor is járt a palotában, de ennyire bentre még sosem jutott. Megfigyelte, hogy minden szobában más kísérőt kapott, aki átkísérte a következő terembe. Hamarosan megpillantott a tanácsadói gyűrűjében egy vaskos asszonyt, akinek szavait írnokok jegyezték le buzgón. Az asszony feltekintett, amikor a futár belépett. A fiatalember otthagyta legutolsó kísérőjét, közelebb ment, és mélyen meghajolt. Meglepetésére két ismerőst is látott: postalovasok voltak, akárcsak ő. Találkozott a tekintetük, és kurta biccentéssel üdvözölték egymást.

Egy újabb szolga nyújtotta a kezét a papírkötegért.

- Csak a helytartó saját kezébe! - mondta a lovas, megismételve a kapott utasítást.

A szolga olyan képet vágott, mint aki keserűt kóstolt, de félreállt. Senki sem tartóztatta föl a lovast.

Töregene már újrakezdte a beszélgetést, ám a futár szavaira elhallgatott, és átvette a papírköteget. Bőrbe burkolt, vékony csomag volt. Töregene gyorsan kibontotta, és elővett egyetlen, félbe hajtott papírt. A lovas figyelte, ahogy mozog a szeme olvasás közben. Azonnal távozhatott volna, de kíváncsi volt. Foglalkozásának ez volt az átka: érdekes híreket szállított, de szinte sosem tudta, mi van az üzenetben.

Riadtan látta, hogy Töregene elhalványodik. A helytartó felnézett, és hirtelen bosszúság fogta el, amiért ez a fiatalember még mindig itt áll és várakozik, mintha ő talán be akarná avatni az üzenetbe.

- Ennyi elég mára - mondta a csoportnak. - Hagyjatok magamra. Küldjétek ide a fiamat. Ha kell, ébresszétek föl. - Egyik kezével dobolt a másikon, és közben összegyűrte a papírt, amit

a lovas hozott.

Negyedik fejezet

Magasan járt a hold a felhőtlen égen, megvilágította a Karakorum előtt táborozó tömeget. A jurták zsongtak a kíváncsiságtól; szájról szájra járt a szóbeszéd, hangok kiáltoztak vagy suttogtak, mint a szellő. A sötétben kinyílt a városkapu, és a nyugati útra kivágtatott egy csapat lovas. Fáklyákat vittek magukkal, így fénytócsában szelték keresztül a tájat fel-felvillanó, bámész arcok és sok ezer piszkos jurta között. Güjük középen száguldott ékes páncélban. Ragyogó jelenség volt, derekán a farkas fejes szablyával. Akik látták őket, még jobban meglepődtek azon, hogy Töregene lovagol a fia oldalán. Férfi módjára, merev derékkal ülte meg a lovat, hosszú haját vastag lófarokba kötötte. A fáklyafényes aranycsapat egy kilométert tett meg vágtában: ekkor Töregene intett a testőröknek, és letértek a főútról a sátrak közti füves síkságra. Éjszaka mindig veszélyes lovagolni: rémült nyájak futottak szét a csapat elől. Jó sok bégető jószágot tapostak le vagy rúgtak fel a lovak. Hangok ordítottak riadót, fáklyák gyúltak a környező domboldalakon, egyre több lett a fénypont, a nemzet mind több tagja gurult ki az ágyából, és kapta föl kardját.

Güjük élesen füttyentett, és egy sötét terület felé mutatott, amelyet Sorhataninak és fiainak a lobogói díszítettek. Az éjszakai őrség három tagja megrántotta a szárat, és más irányba fordult. A többiek követték a sátrak közötti ösvényt, amely éppen azért kanyargóit és kígyózott, hogy megakadályozza a hasonló manővereket. A jurtákkal zsúfolt síkságon nem voltak egyenes utak. Güjük a szemét meresztve kutatott a zászlók után. Ismerte az összegyűlt nemzet táborainak alaprajzát, de a sötétben nehezen tájékozódott.

A lovasok káromkodtak, mert nyílt terepre értek, amelyet senki sem ismert. Ugyanabban a pillanatban az egyik testőr felkiáltott, és valamit mutatott. Sarkon fordultak, és megtorpantak Bajdur jurtája előtt. Fejük fölött az ő zászlóit lobogtatta az éjszakai szél. Miközben Güjük lesegítette anyját a nyeregből, észrevette, milyen sok ember gyűlt össze, hogy lássák, mi történik. Több sorban álltak, kivont fegyverrel. Güjüknek eszébe jutott, hogy Bajdur apja, Csagatáj valamikor régen épp egy ilyen éjszakán kísérelt meg puccsot Karakorumban. Minden ember közül éppen Bajdur gyanakodna leginkább az árulásra.

Güjük láthatta, hogy az unokatestvért, akit valaha a barátjának nevezett, miként távolítja el tőle a nemzet hullámverése és apjának meggyilkolása. Bajdur most úgy állt, mint aki támadásra számít: a vállához emelve kivont kardját. Sárga szeme hideg volt a fáklyafényben. Güjük feltartotta üres tenyerét, noha a farkasfejes kardot le nem csatolta volna senki emberfia előtt. Bajdur egy hatalmas nyugati kánságon uralkodott, és Güjüknek keserű lett a szája, mert megértette, hogy neki kell szólni először mint kérelmezőnek. Az sem számít, hogy belőle lesz ki gurkán, a kisebb kánságok ura. Ezen az estén ő csak egy örökös volt.

- Üres kézzel jöttem, Bajdur. Még emlékszem barátságunkra abból az időből, amikor alig voltunk többek vívni tanuló fiúknál.

- Azt hittem, megalkudtunk! - felelt Bajdur nyersen. - Miért jöttél ide, hogy megzavard az álmomat, és felriaszd népemet?

Güjük hunyorgott, és véleménye más lett a vele szemben álló férfiról. Kis híján az anyjához fordult tanácsért, de tudta, hogy akkor gyengének néznék. Amikor utoljára látta Bajdurt, az sértetten lovagolt hazafelé egy tümen élén, mert tudta, hogy az apját árulónak tartják. Volt idő, amikor kán lehetett volna Karakorumban, ha Ég Atya megváltoztatja családjának szerencséjét. Helyette megörökölte a nyugati kánságot, ahol csöndesen éldegélt. Güjük nem hitte, hogy fenyegetést jelentene, de a hatalom megváltoztatta Bajdurt. Úgy beszélt, mint aki megszokta, hogy ugranak a szavára, mert nem tehetnek mást. Vajon ő is ilyen benyomást kelti Kételkedett benne, és fintort vágott a homályban.

- Megkértem Möngkét, hogy csatlakozzon hozzánk... nagyuram. -Az ajkába harapott.

Látta, hogy Bajdur észrevette a habozását, de hát itt álltak Karakorum előtt! Szinte fájt megtisztelni ezzel a címmel, holott neki nem járt ugyanez. Érezte, hogy az anyja megmozdul mellette, és eszébe jutottak Töregene szavai. Még nem kán. Addig meg kell alázkodnia.

Bajdur nem válaszolt, de reagált Töregene mozdulatára. Mélyen meghajolt.

- Bocsánatodat kérem, úrasszonyom. Nem számítottam rá, hogy benne leszel egy éjszakai lovas csapatban. Üdvözöllek mindnyájatokat otthonomban. A tea kihűlt, de rögtön forraltatok frisset.

Güjük magában fortyogott. Az anyjának szóló üdvözlet még jobban hangsúlyozta, hogy neki nincsen címe. Vajon Bajdur szándékosan mellőzi őt, vagy valóban őszintén tiszteli a nemzet legrangosabb asszonyát? Követte anyját Bajdur jurtájához, türelmetlenül figyelte, ahogy Töregene lehajol az ajtóban. Bajdur katonái mereven nézték. Illetve nem őt, hanem a derekán lógó kardot. Güjük felháborodott, amiért meg akarják félemlíteni. Mintha olyan bolond lenne, hogy kardot ránt, amikor az anyja bent van a jurtában!

Megdöbbenésére Bajdur egyik testőre közelebb lépett, és mélyen meghajolt. Güjük emberei körülvették urukat a fenyegetés láttán, de ő visszaintette őket.

- Mit akarsz? - kérdezte cseppnyi ingerültséggel.

- Nagyuram, megérinthetném a kardot, amelyet viselsz? Csak a markolatát. Ez olyasmi lenne, amit egy napon elmesélhetnék a gyerekeimnek.

Güjük hirtelen rájött, mit bámultak Bajdur harcosai, és lenézően mosolygott. Ezt a farkasfejes kardot hordta Ögödej és Dzsingisz. Már korábban is látta, hogy mások áhítatos hódolattal bámulják a fegyvert. De ő nem akarta, hogy közönséges harcosok lapogassák. Már a gondolatba is beleborzongott.

- Sok megbeszélnivalóm van a gazdáddal... - kezdte.

Dühére a harcos kinyújtotta a kezét, és olyan révülten bámulta a markolatot, mint valami keresztény az ereklyét. Güjük hátrált egy lépést. Elképzelte, amint levágja ennek az embernek a kezét, hogy rávezesse a pimaszságára, de kínzóan érezte a rászögeződő pillantásokat. A többség itt Bajdurhoz hűséges, nem hozzá.

- Majd máskor! - csattant fel, és meggörnyedve belépett Bajdur jurtájába, mielőtt a harcos tovább nyaggathatta volna.

A jurtában Bajdur és Töregene egymás mellett ült. Güjük már jó ideje nem látott belülről ilyen fűzfavesszőből és nemezből készült házat, és nyomasztónak érezte. Csak most látta igazán, mennyire kicsi, bűzlik a nyirkos gyapjútakaróktól és a birkafaggyútól. Horpadt vén kanna sziszegett a sátor közepén, egy szolgálólány bajlódott a tűzzel és a csészékkel, amelyeket összekoccantott idegességében. Egy jurtában kevés hely jut a gazdagság és a hatalom tartozékainak. Könnyebb egyszerűen élni, mint percenként felrúgni egy drága csin fazekat. Güjük egy pillanatig vívódott. Tolakodás lett volna Bajdur másik oldalán foglalni helyet, de ha Töregene mellé ül, végig alávetett szerepe lesz a tárgyalásban. Kelletlenül mégis letelepedett az ágyra az anyja mellé.

- Semmi nem változott - mondta halkan Töregene. - Az egész nemzet eljött Karakorumba - egy kivételével minden nagyhatalmú férfi és asszony. Elegen vagyunk az eskütételhez.

- Ha tovább lépsz, kockáztatsz - felelte Bajdur. - Jól ismerem Batut, Töregene. Ne merd kihagyni a nemzetből.

Arca töprengő, zavart volt. Güjük feszülten figyelte, de nyomát sem látta kárörömnek vagy álnokságnak.

Lódobogás közeledett, Bajdur fölállt. A kannára pillantott, amelyben felforrt a víz.

- Maradjatok itt. Érden, szolgáld föl a sós teát.

Távozott a jurtából, ám Güjük nem volt olyan naiv, hogy azt képzelje, nem hallgatják ki őket. Némán vette át a csésze teát a lánytól, aki úgy adta át, mint egy rabszolga, fejét lesunyta

előre-nyújtott karjai közé. Güjük már majdnem megfogta a csészét, amikor rájött, Érden az anyjának nyújtja. Összeszorított foggal várta a saját csészéjét. Már megint a rangsor! Nos, ez hamarosan megváltozik. Nem hagyja, hogy Batu miatt csökkenjen az esélye a kánságra, mindegy, mit terveznek a többiek.

Bejött Bajdur és Möngke. Güjük fölállt, hogy üdvözölje őket. Töregene ülve maradt, a teáját szürcsölgette. A jurta máris zsúfolt volt, de Möngkétől még kevesebb lett a hely Az araszos vállú férfi még arra is talált időt, hogy páncélba öltözzék. Güjük azon tűnődött, hogy talán páncélban alszik? Ezen az éjszakán semmi sem lepte volna meg.

Möngke először Töregenét üdvözölte, azután mélyen és udvariasan meghajolt Güjük előtt, ahogy, ez olyan emberhez illik, aki esküt tett urának. A mozdulat nem tévesztette el a hatását Bajdurra, amitől Güjük felvidult. Kinyitotta a száját, hogy mondjon valamit, ám épp csak beszívta a levegőt, amikor bosszúságára megszólalt az anyja.

- Batu nem jön el a gyűlésre, Möngke - mondta. - Üzenetet kaptam tőle.

- Mi ennek az oka? - kérdezte Bajdur, mert Möngke elhűlve hallgatott.

- Számító Azt állítja, megsebesült vadászat közben, ezért nem tud utazni. Ez semmin nem változtat.

- Mindent megváltoztat - mondta Möngke. A hangja lassú és megfontolt volt. Güjük azon kapta magát, hogy előrehajol, és szinte issza a szavait. - Ez azt jelenti, hogy ennek a gyűlésnek vége. Mi mást tehetnénk? Batu nem holmi kisebb családfő. Erős a szava a nemzetben, noha nem használja a befolyását. Ha nélküle lesz Güjükből kán, az belviszályhoz vezethet. Ezt egyikünk sem szeretné. Visszamegyek a tümenemhez, a családjaimhoz. Megmondom nekik, hogy az eskü nem az idén lesz. - Güjükhöz fordult. - Az esküm a tiéd. De több időre van szükséged, hogy visszatereld Batut a karámba, mielőtt tovább lépnénk.

- Nincs szükségem több időre! - förmedt rá Güjük. - Mindketten megígértétek, hogy fölesküsztök. Teljesítsétek az ígéreteteket. Batut majd elintézem később. Egyetlen ember nem okozhat zűrzavart a nemzetben, nem számít kicsoda és kinek a fia!

Töregene látta a fián, hogy mindjárt parancsolgatással követel engedelmességet, és gyorsan megszólalt, mielőtt Güjük megsérthette volna a jurtában tartózkodó nagyhatalmú embereket:

- Mindannyian keményen dolgoztunk, hogy vitathatatlan legyen az eskü, mindenki egy kánra szavazzon. Ez többé nem lehetséges, de egyet kell értenem Güjükkel. A nemzet felkészült egy új kánra. Csaknem öt év telt el a férjem halála óta. Mennyi földet szereztünk ez alatt az idő alatti Semennyit. A nemzet várakozik, és ellenségeink közben újult erőre kapnak. Máris túl sokat veszítettünk befolyásban és hatalomban. Az eskütételt meg kell tartani, legföljebb egy név hiányozni fog a listáról. Ha egyszer lesz kán, idehívathatja Batut, hogy egymaga tegye le az esküt, hiszen erre a nemzet egyetlen igazi hatalma utasítja.

Möngke lassan bólintott, de Bajdur elfordította a tekintetét, és a sötét izzadtságfoltot vakargatta a hóna alatt. A jurtában egyedül ő tudta, hogy személyes üzenetet kapott a postával. Ha elmondja, hogy Batu támogatást ígért neki, amennyiben kán akarna lenni, ezzel úgyszólván bizonyosan aláírná régi barátja halálos ítéletét. Hacsak nem lép a tettek mezejére. Ezen az éjszakán Güjük, Töregene és Möngke kényre-kedvre ki vannak szolgáltatva neki. A saját harcosai veszik körül őket. Mindet megölhetné. Batu nyilvánvalóan ezt reméli.

Egy pillanatra ökölbe szorította a kezét, azután ellazította az ujjait. Csagatáj, az apja nem habozott volna. Valamennyien Dzsingisz leszármazottai, de Bajdur túl sokat látott a féktelen becsvággyal járó fájdalomból és vérből. Megrázta a fejét, és döntött.

-Jól van. Mostantól négy napra, újholdkor legyen az esküvés. A nemzetnek kánra van szüksége, én pedig tartom a szavamat.

A feszültség szinte fájt a szűk helyen, amikor Güjük Möngke felé fordult. A hatalmas

ember meghajtotta a fejét.

Güjük nem tudta palástolni megkönnyebbült mosolyát. Senki más nem jelentett számára kihívást, csak ezek itt a jurtában, meg Batu. Annyi év várakozás után végre megkaphatja az apja címét. Alig hallotta az anyja lagymatag ígéretét, hogy Batut ide lehet majd hívatni a városba, miután a nemzet fölesküszik. Ezek komolyan azt hiszik, hogy ő barátként fogadná Batut a történtek utáni Netán az anyja azt várja tőle, hogy úgy viselkedjék, mint egy nagyúri Hogy irgalmas legyen azokhoz, akik megpróbálták tönkretenni, de kudarcot vallottak?

Nevetés oldotta fel a feszültséget. Bajdur elővett egy tömlő ajragot meg néhány kupát. Möngke gratulált neki, hátba vágta. Güjük heherészett, megszédítette szerencséjének hirtelen fordulása. Batu csaknem aláásta sok év munkáját, de akármi volt is a szándéka, nem sikerült neki. Güjük a többiekre emelte a kupáját, élvezte a torkát maró, hideg szeszt. Batuval leszámol. Erre nyugodtan esküt tehetett magának gondolatban.

Virradatkor készen állt a nemzet. Sok hetet töltöttek az eskütétel előkészítésével: rengeteg ételt-italt szereztek be, megvarrtak, megfoltoztak, kifényesítettek minden ruhát és páncélt. A harcosok tökéletes négyszögekben, némán álltak, mikor megnyíltak Karakorum kapui. Nyoma sem volt a négy nappal korábbi kapkodásnak és pániknak. Güjük, aki méltóságteljesen ült a paripáján, kilovagolt egy menetoszlop élén a városból. Szürke-sötétkék deelt viselt, szándékosan választotta ezt az egyszerű ruhadarabot, nem valami rikítót vagy idegenszerűt.

Olyan ritkán tartottak gyűlést Dzsingisz kán első kurultája óta, hogy nem nagyon volt követhető hagyomány. Egy nagy sátort vertek a város előtt, és ahogy a nap kibukkant a keleti dombok közül, Güjük leszállt a lóról, a szárat átadta egy szolgának. Megállt a selyemsátor előtt, ott várta az első csoportot.

Hacsak repedésig meg nem telik a hólyagja, nem lép be a sátorba aznap, és nem is ül le, akármilyen forrón süssön a nap. A nemzetnek látnia kell, hogyan lesz belőle kán.

Bajdur és Möngke éppúgy kitűnt az első csoportból, mint Sorhatani, Kubilaj és az asszony többi fia. Az első négyszázban ott voltak a legnagyobb nemzetségfők, akik átmenetileg megváltak kísérőiktől, szolgáiktól és rabszolgáiktól. A többség színes selymeket viselt, vagy a legegyszerűbb páncélt, attól függően, mi volt a véleménye az eseményről. Még a rangjelző zászlókat sem hozhatták magukkal. Dísztelenül, alázattal közeledtek Güjükhöz, hogy letérdeljenek, és esküt tegyenek neki

De még ebben a csoportban is volt rangsor. Töregene jött először, csak utána Sorhatani. A két asszony önállóan uralkodott a nemzeten, egybetartották Ögödej kán halála után. Güjük csak elégedettséget látott az anyja arcán, amikor elébe térdelt. Güjük szinte meg sem engedte, hogy földet érjen: fölemelte és átölelte.

Sorhatanival nem sietett ennyire. Noha Sorhatani esküvel pecsételte meg a hűségét, Güjük mindig kínosan érezte magát ennek az asszonynak a jelenlétében, aki az otthoni földeken uralkodott. Arra gondolt, hogy idővel átruházza Sorhatani címeit Möngkére, ahogy az apjának kellett volna. Sorhatani mindent átvészelt, mert szerencséje volt, de az asszonyok túlságosan ingatagok, és hajlamosak a súlyos hibákra. Bizonyos, hogy Möngke sosem cselekedne meggondolatlanul. Elégedetten nézte az anyját követő Möngkét, ahogy megismétli a távoli földön tett esküt. O indította el a kőomlást, amely ide hozta valamennyiüket.

Kubilaj volt a következő. Güjüköt megdöbbentette a fiatalember szeméből sugárzó éles ész, miközben Kubilaj letérdelt, és elmondta a jurtákról, a lovakról, a sóról és a vérről szóló szavakat. Idővel neki is kell kapnia valami fontos pozíciót. Güjük átadta magát a tervezgetésnek. Végre úgy is gondolkozhat, mint egy kán, nem csupán álmodhat róla.

Teltek az órák, az arcok szüntelenül vonultak, amelyeket Güjük végül szinte meg sem tudott különböztetni. Ezrek járultak a sátor elé: családfők, kilométerek ezreire nyúló földek urai. Néhányukon már mutatkoztak a vegyes házasságok jelei, Csulgetej legidősebb gyerekeinek

például korjó vonásai voltak. Güjük kitalálta, hogy be fogja tiltani a vegyes házasságokat, mert meg kell őrizni a mongol vér tisztaságát, mielőtt elnyelné a leigázott népek tengere. Ekkora hatalomnak már a gondolata is úgy hatott rá, mint az ajrag. A szíve erősebben vert. A mai nap után az ő szava lesz a törvény milliónyi embernek és sok millió szolgának. A nemzet nagyobbra nőtt, mint Dzsingisz valaha képzelte volna.

Ahogy eljött az este, Güjük végigjárta a hatalmas táborokat. Nem közös felkiáltással választották kánná. Ment egyik helyről a másikra, hogy népének ezrei sorra letérdelhessenek és elkántálhassák az esküt. Harcosai készen álltak rá, hogy lekaszaboljanak mindenkit, aki megtagadja az esküt, de végül is fölöslegesen aggódott. A fény halványulni kezdett, meggyújtották a fáklyákat. Güjük evett, azután egy időre visszatért a palotába, hogy ruhát váltson, könnyítsen belein és sajgó hólyagján. Még hajnal előtt ismét kijött, és elment legcsekélyebb alattvalóihoz: a tímárcsaládokhoz és a különböző nemzetekhez való, számtalan munkáshoz, ők pedig felkiáltottak megilletődöttségükben, mert ez volt az egyetlen alkalmuk, hogy láthassák a kán arcát. Meregették a szemüket a hajnalfényben, hogy egyetlen pillantást vethessenek rá, amelyre örökké emlékezhetnek.

Ahogy a nap ismét fölkelt, Güjük úgy érezte, elönti, fölemeli és megszépíti a fény Kán volt, a nemzet pedig máris letelepedett a napokig tartó lakomához. Még az se bosszantotta túlságosan, hogy Batu ottmaradt orosz birtokán. Ez Güjük napja volt. A nemzet végre az övé! Fokozódó izgalommal gondolt az elkövetkező ünnepségekre. A palota lesz a központ: gyönyörű, szálas fiatalok új nemzedéke virágzik ki a múlt hamvaiból.

Ötödik fejezet

Töregene leereszkedett a kerti pavilon padjára. Érezte maga körül a férje szellemét. Hosszú ideig tartott a nyár, a város fulladozott a forróságban. A rendkívüli hőség viharokkal járt hónapok óta, amelyek egy-két napra édes hűvösséget hoztak, majd amikor ez is felszáradt, minden kezdődött elölről. Ilyenkor sűrű és fojtós volt a levegő az eső ígéretétől. A kutyák lihegve hevertek az utcasarkokon, és minden hajnalra jutott egy-két eltakarítani való hulla vagy egy zokogó nő. Töregenének máris hiányzott a hatalom, amelyet megismert. Mielőtt Güjük kán lett volna, utasíthatta a nappali őrséget, hogy vallomást verjenek ki tucatnyi tanúból, vagy kiakolbólítsanak egy tolvaj családot. Egyik napról a másikra kivették őket a fennhatósága alól, és ő legfeljebb csak kérhetett a fiától sok ezer más emberrel együtt.

Ahogy ült a susogó levelek között, Töregene valamiféle békességre vágyott, de nem találta még Sorhatani társaságában sem.

- Úgyse hiszem el, hogy boldogan hagyod itt a várost - mondta Sorhatani.

Töregene megütögette maga mellett a padot, de barátnője nem akart leülni.

- Egyetlen fiatal kán sem szereti, ha az anyja lesi minden mozdulatát, minden tévedését. Az öreg adjon utat a fiatalnak - mondta kelletlenül Töregene, megismételve a szavakat, amelyeket Güjük ma reggel intézett hozzá egy dagályos szónoklat keretében. - Szép palotám lesz, amelyet Ögödej építtetett nekem. Nem szenvedek hiányt visszavonultságomban. És öreg vagyok. Némelyik napon magam sem hiszem, hogy ilyen fáradt lehessek.

- Meg akar szabadulni tőled - felelte Sorhatani. Fölemelt egy vékony ágat az ösvényről. Bizonyára aznap reggel eshetett le, különben a csin kertészek már eltakarították volna. Úgy meghajlott a kezében, mint egy ostor. - Egy fiúnak tisztelnie kellene, amit elértél. Egyben tartottad a nemzetet, amikor szétesés fenyegette.

- De akkor is ő a kán. Éveken át ezért dolgoztam. Most panaszkodjak, amikor megvalósult az álmomé Hát bolond vagyok én?

- Anya vagy - felelte Sorhatani. - Mind bolondok vagyunk, ha a fiainkról van szó. Mosdatjuk őket, szoptatjuk őket, és csak annyit várunk el tőlük, hogy életük végéig hálásak legyenek érte.

Kuncogott, és egy pillanat alatt megváltozott a hangulata. Töregene vele mosolygott, noha valójában sértették a fia parancsai.

- Téged, Sorhatani nem fenyegetett meg azzal, hogy elküld -mondta.

- Nem, mert még mindig elhalmozza kegyeivel Möngkét. A hadsereg fővezére! Ez több, mint amit a fiam kívánt. Esküszöm, ilyesmire sose számítottunk.

- Tudom. Güjük legalább egyszer megfogadta a tanácsomat. Möngke Dzsingisz véréből való, a tümenek követni fogják. A fiam feltétlenül bízik benne, Sorhatani. Ez fontos.

Sorhatani hallgatott. Igaz, Möngke Güjük kánságának első évében emelkedett a magasba úgy, ahogy ő megjósolta. Kubilaj viszont sosem vezet hadat Güjük alatt. Volt valami bennük, ami a legrosszabbat hozta ki mindkettőből. Sorhatani kétszer küldte el Kubilajt valamilyen megbízással, nehogy végleg elássa magát Güjüknél. Úgy fújtak egymásra, mint két macska, és sem ő, sem Kubilaj nem tudta megmagyarázni, miért. Időnként azt kívánta, bár visszaküldené Güjük az otthonába, távol a hőségtől, a szagoktól és a városi tömegtől, távol a politikától, amely minden békés napot tönkretesz. De még így is gyanakodott. Nem gondolta, hogy Güjük sokra tartaná mint tanácsadót, és még mindig zavarta egy emlék a kán apjával kapcsolatban.

Ögödej évekkel korábban megkérte, hogy menjen hozzá a fiához. Máig megborzongott az ötlettől. Ögödej túl jó ember volt ahhoz, hogy kényszerítse, de Güjüknek nem lettek volna ilyesfajta gátlásai. A dolgok most úgy álltak, hogy Dzsingisz otthoni földjei Möngkére szállnak az ő halála után, vagy talán valamelyik másik fiára, ha ír egy végrendeletet, és azt tiszteletben

is tartják. Remélhetőleg Güjük beéri a különböző kánságok uralmával. Bár nem úgy fest, mint akiben van ennyi belátás. Inkább az a kapzsi bolond, aki mindent magának akar. Szomorú, hogy ennyi árnyék legyen egy ilyen jóképű fiatalemberben. Némelyekből a legjobbat hozza ki a hatalom, de Güj ükön nyoma sincs ilyesminek.

Még valamit nem beszélt meg Töregenével. Ez az asszony még mindig gyászolja a férjét, és elérte, hogy a fia uralkodjék a nemzeten. Nem Sorhatani dolga, hogy az orra alá dörgölje a fia hibáit. Épp egy hete, hogy Güjük nem volt hajlandó fogadni a Korjóból érkezett hercegek csoportját, inkább elment vadászni a cimboráival. Sorhatani akaratlanul elkomorodott, amikor felidézte a kényszeredett találkozót a korjói emberekkel. Igyekezett szavakkal és ajándékokkal enyhíteni a távollevő kán sértő viselkedését, de abból, ahogy a korjóiak szótlanul összenéztek, láthatta a haragot. Amikor Güjük napokkal később visszatért, Jao Sut, a kancellárját küldte, hogy meghallgassa kérésüket. Sorhatani maga is megtette volna, ha Güjük felhatalmazza.

Az emléktől dühös pírba borult az arca. Ez egyszer nem törődött a kán fennhéjázó szolgáival, és betört Güjükhöz. Azt remélte, sikerül beláttatnia vele, hogy az élet nem egyetlen hosszú lakoma vagy végtelen vadászat a barátokkal. Egy kánnak mindennap kell uralkodnia, döntéseket hoznia, amelyek lehetetlenek nélküle.

Güjük nem szállt magába az ő szavaitól, sőt kinevette, és tudatosan sértő modorban bocsátotta el. Ezt sem említette Töregenének, különösen most, amikor egy élet munkája után távozni készül. Sorhatani tudta, hogy hiányozni fog a barátnője, de mindig voltak témák, amelyeket nem mert szóba hozni előtte.

Ha nem lenne Kubilaj, gondolta Sorhatani, meg is őrülne ezektől a hibbantaktól, a hazudozástól és az áskálódástól. Legalább a fia meghallgatja. Kubilaj itta az új információkat, olyan éles elméről téve tanúságot, amivel még mindig ámulatba ejtette az anyját. Úgy tűnt, mindenről tud, ami a városban történik; Sorhatani gyanúja szerint legalább olyan jó kémhálózata lehetett, mint neki. Mostanában azonban Kubilaj is kezdett gondot okozni. Güjük valamit tervezett: parancsok jöttek-mentek a palota és a kán tümenjei között.

Harcosai mindennap gyakorlatoztak a síkon, addig lövöldöztek az ágyúkkal, míg végül az egész város bűzlött a puskaportól. Sorhataninak volt egy embere a postánál, aki hajlandó volt elolvasni az üzeneteket, ám azokat gyakran lepecsételték. Kibontotta volna ezeket is, ha az asszony kéri, de ez az életébe került volna, márpedig Sorhatani nem akarta könnyelműen eldobni. Már magának a dolognak a titkos voltából is sok mindenre kellett volna következtetnie, de ő úgy érezte, mintha ködben bolyongana. Kubilaj talán tud valamit, gondolta, vagy legalábbis jobban ért a találgatáshoz. Sorhatani elhatározta, hogy még az este beszél vele.

Mindketten felpillantottak, amikor meghallották Güjük nappali őrségének lépteit. Töregene sóhajtva fölállt, a távolba nézett, mintha magával akarná vinni a város emlékét. Ő és Sorhatani összeölelkeztek az egykedvű testőrök szeme láttára. Szekerek, lovak és szolgák várták Töregenét, hogy elvigyék a távoli Orhon völgyébe. Múlóban volt a nyár, és Sorhatani úgy gondolta, barátnőjének nem engedik meg, hogy visszatérjen. Güjük leplezetlen élvezettel adta ki a parancsot, noha mézes szavakba és bókokba öltöztette.

- Majd meglátogatlak - ígérte Sorhatani a megrendülésével küzdve. Azt nem ígérhette, hogy tájékoztatni fogja Töregenét, amikor ennyien hallgatóznak, hogy jelentsék minden szavukat. Töregene mosolygott, noha a szemében könnyek ragyogtak. Kánt csinált a fiából, aki száműzetéssel jutalmazta, bárminek nevezze is. Mintha mást se termettek volna a karakorumi sivár kövek, csak hazugságokat és intrikát. Sorhatani figyelte, ahogy Töregene elmegy a férfiakkal, gyengén, görnyedten az erős fiatalok között. Hirtelen félni kezdett, hogy eltávolították egyik védelmezőjét. Güjük minden vadászat és kicsapongás közepette is elszántan erősíti a hatalmát. Az asszony nem volt nyugodt, ha a jövőre gondolt. Még a hazájába se térhet vissza, hacsak Güjük engedélyt nem ad rá. Mintha egy éhes tigrissel aludna egy szobában, nem

tudva, mikor ugrik rá, hogy széjjeltépje.

Összerezzent, mert ágyúdörgést hallott a távolból. Möngke odakint lehet a gyakorlótéren, felügyeli katonáit, akik a hadi mesterséget tanulják. Sorhatani némán imádkozott, hogy fiai biztonságban legyenek az új kán alatt.

Güjük végigment az üres folyosókon. Tudta, hogy a személyzet retteg tőle, mert megparancsolta, hogy szolga nem kerülhet a szeme elé. Néhány napja beleszaladt egy fiatal szolgálólányba, aki nem takarodott elég gyorsan az útjából. Gondolkodás nélkül kiadta a parancsot. Ezek túlságosan hozzászoktak a méltóságteljes vonuláshoz, az idősebb emberek, különösen az apja járásához. Eredetileg csak pár napra akarta kiadni a parancsot, amíg megtanulják, hogy ugorjanak, ha meglátják, ám igen mulattatónak találta, hogy férfiak-nők iszkolnak minden kanyarban, ha felbukkan, mert meg vannak győződve róla, hogy az életükkel lakóinak, ha csak megpillantja őket a kán.

Gyorsabban lépkedett, és vigyorgott, amikor a szolgák már messze előtte is bevágódtak a szobákba. Gyorsan terjedt a hír, hogy a kán errefelé portyázik. Megállás nélkül belökte a rézajtókat, és bevonult a fogadóterembe.

Sorhatani volt odabent, meg Jao Su, apjának öreg kancellárja. Tucatnyian vártak sorukra, és igyekeztek nem mutatni, hogy félnapja várják, mikor kegyeskedik mutatkozni a kán. Güjük rájuk sem hederített, odament a lazúrkővel kirakott, aranyozott karosszékhez, amely ragyogott az ablakon beáradó fényben. Legalább a levegő friss volt a kinti szellőtől. Güjük átvette a fürdés csin szokását, zárt helyiségben öklendezett a mosdatlan testek szagától.

Sorhatani figyelte Güjük bevonulásának minden részletét, miközben gondosan vigyázott az arckifejezésére. Elsőnek ő szólhatott volna, de a várakozás órái alatt másban egyeztek meg Jao Suval. Ismét beleszúrt a sértés. Mintha neki nem lenne más dolga, csak az, hogy Güjükre várjon, miközben a kán a szolgákkal szórakozik. Semminek sem szabad látszani. Figyelmeztette magát, hogy a kán szava törvény; ha a harag első jelét látja Sorhatani arcán, megfoszthatja a földjeitől vagy akár az életétől. Talán jobb lesz, ha Jao Su kezdi. Az öregembernek tökéletes udvari modora volt, Sorhatani nagyon ritkán láthatta meg mögötte az érzelmeket.

- Kán uram - szólalt meg Jao Su. Közelebb lépett Güjükhöz, mélyen meghajolt, és feléje nyújtott egy pergamenköteget, amit a kán undorral nézett. - Sok ügy van, amelyben csak a kán dönthet. - Güjük mintha válaszolni akart volna, de Jao Su folytatta anélkül, hogy lehetőséget adott volna erre neki. - Kelet-Korjó kormányzója kér, küldj egy tüment, hogy elűzze a tengeri rablókat, akik megrohanták a partvidéket. Ez a harmadik alkalom, hogy követeket küld Karakorumba, - Jao Su elhallgatott, hogy levegőt vegyen, Güjük pedig még kényelmesebben helyezkedett el a székben.

- Folytasd, Jao Su, mi van mégí - kérdezte elégedetten.

-Vannak tümenjeink csin területeken, nagyuram. Küldhetek
lovas futárt, hogy segítsenek Korjón?

Güjük legyintett.

- Jól van, kettőt küldj él. Mi van még?

Jao Su pislogott, különösnek találta, hogy Güjük ilyen engedékeny kedvében van. Gyorsan folytatta, hogy lehetőleg kihasználhassa az alkalmat.

- Hszi... hm, Hszi Hszia kormányzója azt mondja, hogy túl magasak az adók a tartományban. Dögvész pusztított vidéken, a parasztoknak legalább a fele odaveszett. Legalább egy év adó-mentességet kér az újjáépítéshez.

- Nem, ő a vazallusom.

- Uram, ha gesztust teszünk neki, erősebb szövetségesünk lesz a jövőben.

- És ennek eredményeképpen minden apró emberke az ajtóm előtt rí majd. Azt mondtam,

nem, kancellár. Gyerünk tovább.

Jao Su bólintott, gyorsan lapozott.

- Több mint nyolcvan házassági kérelem, nagyuram.

- Tedd őket félre. Majd a szállásomon elolvasom mindet. Van még valami különleges?-

- Nincs, nagyuram - felelte Jao Su.

- Akkor haladjunk.

Sorhatani látta, hogy Jao Su egyre vörösebb. Güjük régebben lusta volt, alig tudta palástolni türelmetlenségét, amikor a tanácsnokai beszéltek. Ezek a gyors döntések nem vallottak rá. Sorhatani azon töprengett, hogy mit próbál bizonyítani nekik? Annyira undorodott Güjüktól, hogy forgott a gyomra. Ögödej nem venné félvállról a fekete halált, mintha semmit sem jelentene több ezer halott, és a járvány nem terjedhetne tovább az országában. Jao Su a hajógyártás szükségességét fejtegette, Güjük megvetően elutasította, hogy pénzt adjon ilyesmire. Pedig Csin-nek van tengerpartja, és azon túl is élnek népek, amelyek olyan ügyesen lovagolják meg a hullámokat, hogy azt a mongolok elképzelni sem tudják.

Jao Su tucatnyi témát hozott elő; és minden alkalommal gyors válaszokat kapott. Némelyiknél Sorhatani némán felnyögött, bár még ez is jobb volt, mint előzőleg a napokig tartó pangás. A világ nem áll meg, amíg Güjük vadászik az ékes madaraival. A fény megváltozott, Güjük ételt-italt hozatott magának, ügyet sem vetve a jelenlevőkre. Órák múlva Jao Su hátralépett, Sorhatanira került a sor.

Ahogy előrelépett, Güjük elfojtott egy ásítást.

- Azt hiszem, ennyi elég lesz mára - mondta. - Holnap te leszel az első, Sorhatani.

- Nagyuram! - mondta az asszony megdöbbenve. A zsúfolt termen végiggyűrűzött az elégedetlenség. Mások is voltak ott, akiket nem lehetett figyelmen kívül hagyni, fontos emberek, akik messziről utaztak ide, hogy lássák a kánt. Megacélozta magát, és folytatta: - Nagyuram, még fiatal az idő. Legalább azt mondd meg, hogy Batu válaszolt-e a hívásokra? Eljön Karakorumba, hogy letegye az esküt?

Güjük, aki már távozóban volt, visszafordult az asszonyhoz.

- Ez nem a tanácsadóim dolga, Sorhatani - mondta rosszallóan. - Én tartom kézben az ügyet.

Kellemetlenül mosolygott, és Sorhatani először kezdett kételkedni benne, hogy a kán egyáltalán iderendelte-e Batut.

- Dolgozzatok tovább! - szólt vissza Güjük az ajtónál. - A nemzet nem alszik.

Másnap hajnalban a szolgák ébresztették Sorhatanit. Még mindig megvolt a palotai lakosztálya, amit akkor kapott, amikor átsegítette Töregenét az Ögödej halálát követő válságos éveken. Güjüknek egyelőre nem volt bátorsága elvenni tőle, bár az asszony úgy vélte, ennek is eljön az ideje, amint a kán megszilárdította a hatalmát. Azonnal felült az ágyban, amikor a háznagya kopogtatott és belépett, olyan mélyen lehajtva a fejét, hogy egy pillantást sem vethetett úrnőjére. A nemzetben senki sem aludt meztelenül, de Sorhatani átvette a csin divatot, és egyetlen vékony selyeminget viselt az ágyban, így kínos jelenetekre került sor, míg végre a szolgái hozzáedződtek szokásához.

Azonnal tudta, hogy valami baj van, amikor meglátta, hogy a férfi áll ott, és nem valamelyik lány, akik reggelente segítettek fürdeni és felöltözni.

- Mi az? - kérdezte álmosan.

- Kubilaj fiad van itt, úrnő. Azt mondta, okvetlenül beszélnie kell veled. Mondtam neki, hogy jöjjön vissza, amikor felöltözöl, de nem távozott.

Az asszony elfojtott egy mosolyt, látva a háznagy alig titkolt ingerültségét. Kubilaj ilyen hatással is tudott lenni az emberekre. Csak Sorhatani testőrsége akadályozhatta meg, hogy berontson.

Fölvett egy vastagabb köntöst, megkötötte övvel a derekán, és átment egy szobába, amely a hajnal puha, szürke fényében úszott. Megborzongott, amikor meglátta a sötétkék selyembe öltözött Kubilajt. Fia felnézett rá, amikor belépett, azután kitekintett az ablakon a kelő napra.

- Na, végre, anyám! - mondta, de közben mosolygott Sorhatani borzas és álmos külsején. - A kán elviszi a tümeneket a város alól.

Az ablakra mutatott. Sorhatani követte a példáját, és kinézett a síkságra. A lakosztálya elég magasan volt ahhoz, hogy messzire lásson, így kivehette az alakzatban haladó lovasok sötét tömegét. Arra gondolt, hogy olyanok, mint amikor a nyári felhők árnyéka fut végig a síkságon, aztán összeszorította a száját, és hirtelen kitisztult az agya.

- Güjük szólt neked, hogy elviszi őket? - kérdezte Kubilaj.

Az anyja megrázta a fejét, noha fájt elismernie, hogy a kán nem avatta be.

- Hát ez... különös - mondta halkan Kubilaj.

Sorhatani ránézett, azután egy intéssel elküldte szolgálóit, hogy hozzanak friss teát. Megvárták, hogy a lányok kimenjenek. Kubilaj kissé fölengedett, amikor egyedül maradtak.

- Ha csak erődemonstráció lenne, vagy kiképzés, akkor azt hiszem, szólt volna - folytatta. - Tudja, hogy a fél város kiugrik a meleg ágyból, hogy figyelje a távozását. Egy hadsereget nem lehet titokban mozgatni. Güjük tudja ezt.

- Akkor mondd meg, hogy mit csinált?

- Állítólag nyugatra indul, hogy kipróbálja új katonáit a hegyekben, erőltetett menetekkel, kitartáspróbákkal kösse magához őket. Minden piaci kereskedő ezt hallotta, és nekem ez gyanús. Érzésem szerint ez csak mese, amit tudatosan terjesztettek el.

Sorhatani uralkodott a türelmetlenségén, miközben a fia végigvette az összes lehetőséget, mielőtt kikötött egynél. Elég jól ismerte ahhoz, hogy megbízzon az ítéletében.

- Batu - mondta végül. - Ő a célpont. Egy gyors csapással eltávolítja az egyetlen embert, aki nem tette le az esküt.

Sorhatani egy pillanatra lehunyta a szemét. Még mindig magukban voltak, de mindig akadnak idegen fülek is. Nagyon közel lépett, és olyan halkan beszélt, hogy a hangja alig volt erősebb a lélegzetvételnél.

- Én tudom figyelmeztetni - suttogta.

Kubilaj hátrébb húzódott, a szemébe nézett.

-Az életünket kockáztatnád - mondta a homlokát az anyjáénak támasztva, mintha vigasztalná. Még egy leselkedő sem lehetett biztos benne, hogy beszélgetnek, miközben az anyja hajába susogott, és beszívta illatát.

- Semmit se tegyek, csak nézzem, ahogy megölik az unoka-testvéredet1? - kérdezte Sorhatani.

- Ha ez a kán akarata, mi mást tehetnél?

- Nem lehetek kívülálló, esélyt sem adva neki a menekülésre. A postaszolgálat lovasai gyorsabbak a hadseregnél.

Kubilaj megrázta a fejét.

- Az veszélyes lenne. A lovasok emlékeznének rá, hogy elvittek egy üzenetet. Ha Batu elmenekül, Güjük visszafelé követi a láncot, amíg hozzád nem ér. Ezt nem engedhetem meg, anyám.

- Majd egy szolgával vitetem el az üzenetet a városi istállóba.

- Kiben bízhatsz meg, ha a kán dühöngve visszajön, és a forrást keresi? A szolgákat meg lehet venni vagy törni, hogy beszélni kezdjenek. - Egy ideig hallgatott, a tekintete elrévedt. - El lehet intézni, ha egy olyan lovas használja a postaállomások lovait, aki még nem futár. Senki más nem lehet elég gyors, hogy időben figyelmeztesd Batut. Mármint ha valóban ezt akarod csinálni.

- Neki kellett volna kánnak lennie, Kubilaj - felelte az asszony.

Fia olyan erővel ragadta meg a karját, hogy szinte fájt.

-Anyám, ilyet nem szabad mondanod, még nekem sem. A palota többé nem biztos hely.

- Pontosan így van, Kubilaj. Most már mindenütt kémek vannak. Alig egy éve még nem kellett vigyáznom a szavaimra, nehogy egy parfümös udvaronc a gazdájához rohanjon és besúgja őket. A kán elküldte Töregenét. Már nem sok időm van itt. Örökösen figyel. Hadd akadályozzam meg ezt, fiam. Ennek így kell lennie.

- Elviszem az üzenetet - mondta Kubilaj. - Akkor nincs papír, se nyilvántartás.

Azt várta, hogy az anyja vitatkozzon vele, de Sorhatani belátta, hogy nincs senki más. Bólintott, hátrább lépett. A szeme tele volt büszkeséggel.

- Jól van, Kubilaj - mondta hangosan. - Akkor menj ki a síkságra, és nézd meg, merre mennek. Mesélj el mindent, ha este visszajössz. Mindent hallani akarok. - Aki hallgatózott, semmi olyat nem hallhatott, ami fölkelthette a figyelmét. Csak ők tudták, hogy Kubilaj nem fog visszatérni.

- Möngke a kánnal lesz - mondta Kubilaj. - Hogy irigylem!

- Ő a kán orlokja, leghűbb követője - felelte Sorhatani. A figyelmeztetést nem kellett kimondani. Möngkének sosem szabad megtudnia, hogy segítettek Batunak. Az idősebb testvérre nem bízhattak ilyen titkot.

Hatodik fejezet

Güjük tudta, hogy szemrevaló látványt nyújt a lován. A fehér csődör a kánság méneséhez tartozott, amelyet Güjük megörökölt. Az éjszakai borozások és a dús asztal ellenére a fiatalság megőrizte karcsúnak, leégetett róla minden fölösleget. Hogy minél tovább fenntarthassa a hegyi hadgyakorlat meséjét, otthon hagyta a hosszú hadjárathoz szükséges szekerek és felszerelések tömegét. Ám a harcosok két-három tartaléklovat hoztak fejenként. Ezeken elfért annyi ellátmány és málha, hogy az út inkább szórakozás legyen, mint robot.

Könnyű volt elképzelni a nagyapját, amint ugyanezen a tájon lovagol: elöl a felderítők, mögöttük a hadsereg. Güjüknek is voltak emlékei a Nagy Nyugati Útról, amelyre Szübötej vitte el őket. Már-már nosztalgikus érzéseket keltett benne, hogy ismét egy hadsereggel lehet. Bár jobb lett volna, ha hajnal helyett délelőtt indulnak, hogy elmúljon a hasogató fejfájása, és megnyugodjon a gyomra. Véreres volt a szeme, de a testmozgás kitisztította az elméjét, és hamarosan megéhezett. Lovaglás közben megérintette a derekát, mert borzadt attól, hogy vastagodhat. Több mint ezer kilométer lovaglás bizonyosan karcsúsít, és megerősíti a hasizmait.

Hangulata megkeseredett, amikor tekintete visszatért a síksághoz. Titoktartónak kell lennie, bár időnként úgy gondolta, hogy az összes tábornoka ismeri a titkait. Mégis tartózkodott a teljes őszinteségtől, noha szívesen kitálalt volna. Möngke nem messze mögötte jött a tümenekkel, és abban a komoly, mosolytalan arcban Güjük láthatta mindazokat, akik elítélnék az élvezeteiért. Ismét eszébe jutott Möngke anyja, a mosolygós boszorkány, aki az ujja köré csavarta az ő apját. Güjük szerette volna, ha eltakarodna, de aligha száműzhette egy ilyen magas rangú embere anyját. Agya szorgalmasan járt lovaglás közben, ábrándokat dédelgetett, amelyekben megsúgta kívánságait valamelyik megbízható harcosnak, és Sorhatani egyszerűen eltűnik. Vannak, akiknek szent a kán szava, még ha az életükkel kell is fizetniük érte. Részegítő dolog a hatalom, de Güjük még mindig óvatos volt. Vigyázott a nyelvére, amennyire tudott, pedig már alig bírta a feszültséget.

Kizökkent álmodozásából, amikor balról meghallotta a harci kürtöket. Odanézett, és látta, hogy két tümen támad lándzsát szegezve, ahogy aznap délelőtt már tucatszor megtették. Sebesen vágtáztak egy-két kilométert, utána hagyták a lovaikat legelészni, amíg a többiek utol nem érték őket. Güjük ezzel álcázta a manőverét, nem panaszkodhatott, hogy idegesíti a robaj és az ordítás. Valahányszor megálltak, a sok ezer harcos céltáblákat állított fel, és gyakorolni kezdte a céllövést teljes vágtában, azután összeszedték a sok ezer kilőtt nyílvesszőt. Roppant látványosak voltak, és a kánt először felvillanyozta, hogy ekkora erőnek parancsolhat. Az első hét után azonban ez is elveszítette az érdekességét, noha szívesen csapta agyon az időt azzal, hogy a céltáblához kötözött Baturól ábrándozott.

Már a gondolattól is kipirult. Olyan kémhálózatot épített ki, amely mellett eltörpült az apjáé. A városban ezernyi beszélgetést jelentettek az emberláncok, amelyeket a kémfőnök esténként begyűjtött, aztán továbbított Güjüknek. Még a tümenekből is elé vonszolták azokat az embereket, akik elég bolondok voltak ahhoz, hogy bírálják a kánjukat. De Batut nem bírálták. Ő volt Szübötej kedvence, mondogatták, Dzsingisz unokája, aki nem szennyezte be a kezét politikával és alkudozással. Güjük fortyogott, ahogy eszébe jutottak a részletek. Az első néhány alkalom után, amikor példát statuáltatott, a közharcosok megtanulták, hogy még barátok között is vigyázzanak a nyelvükre, és az információk patakja erecskévé apadt, Güjük azonban tovább figyelt. Parancsára embereket kötöztek oszlopokhoz és korbácsoltak véresre. Kivégeztetett két harcost, mert állítólag lázadást emlegettek, és elpártolásra bujtogattak. Güjük végignézte, amikor az egyiknek a nyelvét harapófogóval tépték ki, mielőtt megölték. Erre az emlékre kissé elmosolyodott. Többé nem lesz ilyen beszéd.

Biztosra vette, hogy az efféle események nem ártanak a tekintélyének, sőt inkább erősítik. Nem árt az embereknek, ha tudják, hogy a kánjuk éppen olyan kíméletlenül megköveteli törvényeinek betartását, mint Dzsingisz. A harcosok félnek tőle, és ez így helyes. Nem futnak meg az ellenség elől, amíg Güjük figyeli őket.

Csaknem száz kilométert tett meg nyugat felé. Két napra megállt, hogy az alakzatban való haladást és a támadást gyakorolják. A harmadik reggelen Güjük észak felé fordította a sereget, az orosz földek irányába, amelyeket apja oktondi módon odaadott egy ellenségnek. Rossz a vérük. Batu apja áruló volt, és átadta a hibáit az utódainak. Sose bízhatnának egymásban, még akkor se, ha Karakorumba hívatná Batut, hogy tegye le az esküt. Ez a vérvonal megmérgezné az új nemzetet, csak azt lehet tenni vele, hogy visszavágják, és a gyökeréig kiégetik. Eszébe jutott az anyja és Sorhatani, akik versengve manipulálták őt. Egyik sem értette meg, hogy az ellenséget el kell távolítani. Batut békén hagyni nem egy nagy kánra vallana, hanem gyengére, aki fél támadni.

Güjük elmosolyodott. Olyan példát ad, amely előrevilágít a jövőbe, érthetnek belőle mindazok, akik próbára tennék az új kán erejét. Ám lássák mindenek a korjói hercegektől az arabokon át a nyugati nemzetekig! Hallják csak meg Batu halálát, és vegyék fontolóra, mielőtt ellenállnának a mongol nemzetnek. Batu végzete nyilvános és szörnyű lesz. Szájról szájra jár majd a pusztaságokban, a hegyekben és a zöld síkságokon. Batu lehet Güjük jelzőtüze a hegyormon, üzenete minden vazallus államnak. Ilyen módon Batu mégis jól szolgálja a kánját.

Kubilaj másfél kilométerről figyelte a hadsereg, az emberek és a lovak hatalmas, poros menetoszlopát. Veszélyes volt látótávolságra megközelíteni őket, de ugyanolyan jól ismerte a felderítők haladásának mintázatát, mint bármelyik katona. Kikerülte őket, és árnyékként követte a kán haderejét. Szerencséjére nem ő volt az egyetlen ember a síkságon. Ennyi harcos és ló mozgása elűzte a kecskepásztorokat és a szegény családokat otthonaikból. Gyakran lehetett látni őket a távolban, amint gyorsan eltűnnek a kán útjából. Maga Kubilaj mocskos, ócska deelt viselt, az arca és a keze csaknem fekete volt a piszoktól. Remélte, hogy ő is kiadhatja magát ilyen ágrólszakadtnak, ha fölfedezik.

Hevert a magas fűben, megsimogatta lovának sötét orrát, száját. A fekvő állat a földhöz nyomta a pofáját, ahogy betanították. Még így is simogatnia kellett, hogy megmaradjon ebben a természetellenes helyzetben. Ragyogó barna szemével figyelte Kubilajt, aki nem akadályozhatta meg, hogy a ló ne hajtsa a farkával a legyeket, amivel le is buktathatta volna. Nem lehetett tökéletes biztonságban a tümenek és felderítőik látóhatárán belül, de hát ezt tudnia kellett. Az üzenet, amelyet betanult, halált hoz sokakra, ha a kán valaha is tudomást szerez róla. Kubilajnak arról is meg kellett győződnie, hogy egyáltalán szükség van-e arra, amire vállalkozott. Ha a kán elvezeti a hadát Batu földjeitől, Kubilaj egyszerűen visszaoson Karakorumba, és többé nem esik említés a dologról.

A tümenek reggel északnak fordultak. Karakorum rég mögöttük maradt, Kubilaj növekvő haraggal nézett utánuk, bizonyosra vette, hogy végre meglátta a kán valódi célját. De még ekkor is várakozott, meg akart győződni róla, hogy nem fordulnak-e vissza, nem állnak-e meg valamilyen tónál itatni. A nyeregtáskájában volt tejpor, szárított hús; ha kell, csaknem kétszer gyorsabban haladhat, mint a sereg. A kán hada a legjobb esetben is huszonöt kilométert tett meg naponta, mert ritkán kerekedett föl délidő' előtt, és nem sietett túlságosan. Kubilaj továbbra is szemmel tartotta őket, és szerette volna, ha tévedne, de végül nem tagadhatta le az igazságot maga előtt. Amikor az utolsó sorok is eltűntek, megütögette a lova orrát, mire az állat felugrott. Kubilaj egész nap pihent, de nem vágtázhat ész nélkül az éjszakában. Ha a lova lábát töri sötét terepen, nem érheti utol őket, és Batu sosem kapja meg a figyelmeztetést.

Másnap hajnalban alig tíz kilométerrel északabbra volt a seregtől. Egy kis falu felé tartott, amely apró dombok között terült el egy patak partján. Kezdett kifogyni a vize, ezért úgy döntött,

hogy megáll, és vásárol tőlük utánpótlást. A dombok kopárak voltak, és egész nap keményen kellett lovagolnia.

Lépésben haladt, hogy lássák a pásztorok, egyedül van. A falu négy kis jurtából állt, amelyeket fával erősítettek meg. Elhaladt egy bűzlő pöcegödör mellett, és bólintott. A családok szegények, de tiszták.

Szétugrasztott egy kecskenyájat. Az állatok ideges mekegése ugyanolyan hatásosan riasztotta a falusiakat, mint akármelyik házőrző kutya. Pár pillanat múlva két ember toppant elé, megfeszített íjakkal.

- Fizetni fogok az ételért és a tömlő vízért, amelyet a patakotokból veszek - mondta hangosan Kubilaj.

Az emberek összenéztek, az egyik kelletlenül bólintott. Kubilaj megütögette a csípőjén viselt, kis zacskó ezüstpénzt, amivel felhívta a figyelmüket a kardjára. A két férfi úgy bámulta a fegyvert, mintha még sose láttak volna ilyen hosszú pengét. Szemük mohón felcsillant, megint összenéztek. Kubilaj rosszat sejtett. Olyasfajtának látszottak, akik szívesen keresnek egy kis pénzt útonállással is. Még mindig nem engedték le az íjukat, az övé viszont a hátára volt vetve. Úgy döntött, nem száll le a lováról, nehogy lerohanják.

- Hozzatok pár napra elegendő- ételt, és már itt sem vagyok -mondta.

Az erszényéhez nyúlt, és két ezüstpénzt vett elő. A két férfi leengedte az íját, az egyik előrelépett, hogy átvegye a pénzt, a másik továbbra is gyanakodva figyelte.

Kubilaj ültében kihúzta a lábát a kengyelből, és nyújtotta a pénzt. Félig-meddig számított rá, mégis meghökkent, amikor az ember elkapta deeljének hosszú ujját, és igyekezett lerántani a nyeregből. Nagy erővel odarúgott, csizmája áll alatt találta el a támadót, aki megpördült a tengelye körül, és hirtelen véres lett a szája, mert elharapta a nyelvét. A másik tátott szájjal bámult, azután fölkapta az íját, de Kubilaj előreugratta a lovát, kardot rántott, és a férfi torkának nyomta a hegyét.

Ebben a pillanatban új hangot hallott, amely egy kérdést kiáltott. Elfordította tekintetét a rémült emberről, akit a karjával fenyegetett, és összeszorult a szíve. Güjük két felderítője közeledett a kis házcsoport túlsó vége felől. Lépésben közeledtek lovaikon, amíg ő másra figyelt.

Hüvelybe lökte a kardot, a ló másik oldalán leugrott, és közben vadul járt az agya. Ezeket nem hagyhatja le. Sokkal jobban hozzászoktak a nagy távolságokhoz, mint ő valaha is fog, még alkony előtt utolérnék. Átkozta magát, hogy hibázott, azután félretette haragját, inkább a tökéletes nyugalmat kereste meg magában, amelyet a kán kancellárja mellett tanult meg évekkel korábban. Semmi haszna a pániknak. Gyorsan döntött, miközben állt, és várta a jövevényeket.

A felderítők gyanakodtak, de csak három dulakodót láttak. Az egyiknek a szájából vér szivárgott. Közelebb ügettek. Kubilaj kissé meggörnyedt, hogy álcázza magasságát, és a lovával matatott. Éppen olyan piszkos volt, mint a másik kettő, a ruhája is éppen olyan rongyos. Csak a kardja különböztette meg tőlük. Remélte, hogy a felderítők nem nézik meg túl közelről. A két tolvaj mélyen meghajolt a kán felderítői előtt. Kubilaj utánozta őket, mutatva, hogy megilletődött, amiért ilyen fontos emberekkel találkozhat.

- Ne mozduljatok! - mondta élesen az egyik felderítő.

A társa néhány lépéssel lemaradt, de az első odajött hozzájuk. Kubilaj sejtette, hogy ő a rangidős, aki rég megszokta, hogy a kán emberének lenni rangot jelent.

- Mi folyik itt ? - kérdezte a felderítő. Idősebb volt, mint Kubilaj gondolta, de kora ellenére is vékony, akár a késpenge.

Gyorsan megszólalt. - Csak egy kis nézeteltérés, nagyuram -mondta lehajtott fejjel. - Egy vita néhány kecske miatt, amelyeket éppen most vettem.

A szeme sarkából látta, hogy a sebesült pásztor hüledezve néz rá. Egy felderítőnek kedve támadhat példát statuálni egy úton-állón, sőt akár a kán elé is viheti valamennyiüket. Viszont nem ítélkezik holmi helyi perpatvarban. Kubilaj csak abban reménykedett, hogy a többiek tartják a szájukat, és hagyják, hogy kibeszélje magát.

- Megjelöltem az állataim fülét két vágással, meg is nézheted!

- mutatta. A felderítő nem nézett oda, túl régen szolgált ahhoz, hogy elvonhassák a figyelmét. - De a rokonaim is ezt csinálták, pedig mondtam, nagyuram, hogy ilyen, izé, nézeteltérés lesz belőle. Az állatok az enyémek, bárhol megismerném őket. Te a kán embere vagy, nagyuram. Nem döntenéd el a dolgot? Olyan hálás lennék! - És még tovább is összehordott hetet havat. A felderítő megnyugodott, vigyorogva fordult társához.

A véres szájú pásztor meg akart szólalni, de Kubilaj sarkon fordult, és ráförmedt:

- Pofa be, Hakan, az egész a te hibád! Úgy ismerem ott azt a barnát, mint a tulajdon gyermekemet!

A pásztorok döbbenten bámultak az őrültre, aki ilyesmiket beszél, de a felderítők már elvesztették érdeklődésüket. Kubilaj továbbra is lesütötte a szemét, és egyfolytában járt a szája, minden erejével igyekezett hitelesen játszani.

- Nagyuram, nem tudnál csak addig maradni, amíg összeszedem az enyémeket. Száz fohászt mondanék érted Ég Atyához. A feleségem már megint várandós. Nem sok mindenünk van, és nem engedhetem meg magamnak, hogy most veszítsem el a legjobb állataimat.

- Gyerünk - mondta az idősebb felderítő a társának. Már nem érdekelte a három piszkos ember, akik az út mentén álltak és veszekedtek. Kubilaj még akkor is könyörgött nekik, amikor megfordultak és ellovagoltak, de már elöntötte a megkönnyebbülés. Végül egyedül maradt a két pásztorral. Mindketten úgy meredtek rá, mint egy veszett kutyára. A véres szájú vöröset köpött a földre, és megszólalt, noha láthatólag fájt neki:

- Te meg ki vagy? - kérdezte nagy nehezen.

- Csak egy utazó - felelte Kubilaj. Feszülő izmai túl sokáig várták a támadást, a keze remegett, amikor ellazította. - Ételre és vízre van szükségem, ahogy már mondtam. Ha továbbra is az a tervetek, hogy kiraboltok, nem leszek olyan kegyes, mint első alkalommal. Egy kiáltás elég, hogy visszajöjjenek.

A pásztorok ösztönösen abba az irányba néztek, amerre a felderítők ellovagoltak, és egyiknek sem tetszett az ötlet. A síkságokon kevés az igazság. A kán embereinek rövid megjelenése is elég volt, hogy megrémüljenek.

Hogy ne kelljen hátat fordítania nekik, Kubilaj inkább visszaült a lovára, és mögöttük ügetett, miközben a pásztorok megtöltötték a vizestömlőjét, és csomagoltak neki frissen főzött bárányhúst meg kőkemény kenyeret. Csodásán illatozott, de Kubilaj nem kezdett el enni, amíg messze maga mögött nem hagyta a kán hadseregét. Batu birtoka még több mint ötszáz kilométernyire volt északon, és nem elegendő, ha csak közvetlenül a kán hada előtt érkezik. Komor arccal útnak indult, lesve a távolban a felderítőket. A meneküléshez Batu annyi időt kap, amennyit csak nyerni tud neki.

Hetedik fejezet

Háromnapnyi kemény hajsza után Kubilaj lova teljesen kimerült. Almában legelt, de sosem volt elég ideje, hogy összeszedje magát, mire a lovasa ismét ráül. A negyedik napon kínszenvedés lett lóra szállni. Kubilaj bőre nem szarusodott el annyira, mint a felderítőké, a bőr nagy foltokban hiányzott a fenekéről és a keresztcsontjáról. Minden reggel külön gyötrelmet jelentett, amíg a sebek föl nem szakadtak, mert onnantól már csak tompán sajogtak egész nap. Nem tudta pontosan, mennyit haladt, csak azt, hogy messze lehagyta a kán hadseregét. Batu magával vitt az új földekre egy egész tümen harcost a családjaikkal. Azóta megnőhetett a létszámuk, és ilyen sokan nem egykönnyen rejtőzhetnek el. Kubilaj arra számított, hogy megtalálja a nyomaikat, de az már a holnap gondja.

Most az volt a problémája, hogy a lova riasztóan lefogyott, verejtékezett, és sárga hab csörgött a szájából. Ideje próbára tenni a postaállomásokon a tervet, ami egyszerűnek tűnt odahaza Kara-korumban. A nyeregtáskájából előhúzott egy vászonpántra varrott csengettyűsort, ráborította a nyergére, és körülnézett a hegyeken, hogy tájékozódjon. Senkit sem látott, de úgy tizenöt kilométerrel előbb észrevett egy postaállomást, és egy olyan ösvényen haladt, amelyet a lovas futárok tapostak ki. Utoljára ellenőrizte magát, és megborzongott a fáradtságtól. Lovas futár sosem utazik csomaggal. A súly mindennél fontosabb. Fintort vágott, kicsatolta a szíjakat, és a földre ejtette az utánpótlását. Ezután az íja következett. A kardját egy pillanatig tartogatta a kezében, mielőtt rádobta a kis bőr- és vászonkupacra. Ellenséges területen olyan tehetetlennek érezte magát a kardja nélkül, akár egy újszülött, de nem volt választása. Csak egy kis bőrtáskát tartott meg, amelyet a hátára csatolt úgy, ahogy a futárok szokták. Még egy ártalmatlan levelet is írt egy hamis névre, hogy megmutassa, ha feltartóztatják és átkutatják, noha ennek kicsi volt a valószínűsége. Senki sem tartóztathatott fel egy futárt.

Hirtelen ötlettel csíkokra szabdalta a zsákokat, és rátekerte a rongyokat a hüvelybe csúsztatott kardra, olyan csomagot készítve, amely elrejthető. A penge értékes volt, és bár nem hitte, hogy viszontláthatja, nem tudta csak úgy otthagyni az út porában a zsiványoknak, még kevésbé Güjük felderítőinek, akik lovon közelednek.

Bevezette a lovát a fák közé, és megpihent, várva az alkonyt. Csak pár kilométert kellett megtennie, és napnyugtakor vagy este akarta elérni a postaállomást. Maga Dzsingisz rendelte el, hogy az állomások között húsz kilométer legyen a távolság. Némelyik olyan régen működött, hogy széles utak keletkeztek közöttük, és a családok házakat építettek mellettük téglából és agyagból. Egy fatörzsnek dőlt, a szárat az öklére csavarta.

Amikor fölébredt, a fák sötétek voltak körülötte. Fogalma sem volt, hogy mennyi idő telt el. Káromkodva fölállt, és a nyeregért nyúlt. A lova nyihogott, arrébb ugrott. Rá kellett csapnia a pofájára, hogy nyugodtan álljon.

Percek múlva ismét az úton volt, és az élet jeleit leste. A hold épphogy feljött, és Kubilaj hálás volt, amiért még előtte az éjszaka. Nemsokára fényeket látott, és még egy utolsó vágtára kényszerítette a lovát. A nyereg-csöngettyűk minden lépésnél hangosan csilingeltek a sötétben.

A kis postaállomást kova- és mészkőből építették a vadonban. Néhány melléképület és kikövezett udvar tartozott hozzá. Fáklyákat gyújtottak, amikor meghallották, hogy közeledik. Kubilaj magabiztosan belovagolt. Két ember várta, az egyik egy kövér vizestömlővel, a másik egy tányérra való, gőzölgő húsdarabbal, amelyekről még csöpögött a kondér vize. Már a váltás lovat is elővezették az istállóból, hogy készen várja az érkezőt.

- Ki vagy? - kérdezte váratlanul az, akinél a tányér volt.

- Karakorumból jövök sürgős üzenettel! - förmedt rá Kubilaj.

- Te ki vagy?

- Bocsáss meg - felelte a férfi. Még mindig gyanakodott, a lovat méregette, amellyel Kubilaj érkezett. Nem ő lett volna az első, aki így próbál postalovat elkötni, de a tolvajok általában olyan gebéket hoztak, amelyek elárulták őket. Látta, hogy a férfi kelletlenül biccent, de még így is megszólalt, miközben Kubilaj két marokkal tömte magába a nedves bárányhúst.

- Ha Karakorumból jöttél, akkor ismered az ottani postamestert.

- Terident? - kérdezte tele szájjal Kubilaj. - Azt a nagydarab, vörös szakállú keresztényt? Jól ismerem.

Ez könnyű vizsga volt egy olyan fiatalembernek, aki a városban nőtt fel, noha a szíve majd kiugrott a lebukás gondolatától. Igyekezett nem mutatni, mennyire feltörte a nyereg, miközben felpattant a friss lóra, megigazította a kis csomagot a vállán, átvette a tömlőt, és derekasan meghúzta a felvizezett aj ragot. Olcsó és fanyar volt, de átmelegítette. Nagyot sóhajtott, visszadobta a tömlőt. Innentől kezdve a postaállomások tartják el.

- Majd elmondom neki, milyen rendes az állomásod - ígérte. Megmarkolta a szárat, és a kőkapuhoz ügetett. Az állomás személyzete akkor már leszerszámozta és éppen csutakolta a régi lovát, amely gőzölgött a fáklyafényben. Senki sem bajlódott azzal, hogy válaszoljon neki. Kubilaj elmosolyodott, megsarkantyúzta a lovat, és kidübörgött az északi útra. Ez bevált, és megint be fog válni. Be is kell válnia, ha a kán hadserege előtt marad. Semmi sem gyorsabb a futároknál. De amíg nem beszél Batuval, az semmit sem tud a fenyegető veszélyről.

Ahogy Kubilaj távozott, az állomás lovásza elgondolkodva nézett utána. Még sosem látott ilyen sárga szemet. Azt mondják, Dzsingisznek volt ilyen szeme. Töprengett, és közben egy bolhacsípést vakargatott az arcán. Egy idő múlva vállat vont, és folytatta a munkát.

A négy ember három napja figyelte az ösvényt. Párosával vadásztak, így minden este jutott nyúl a bográcsba. A közelben volt egy hatalmas kotorék. Nem volt nehéz hurkot vetni az üregek bejáratánál. Messzire elláttak a hegyekből, így az időt azzal töltötték, hogy beszélgettek, kockáztak vagy javítgatták a felszerelésüket. Tudták, hogy két nap múlva érkezik a váltás, vége felé jár az idejük. Kevés izgalmas dolog történt. Csak egy vándorkereskedő család jött erre a vénséges, félvak lovukkal, és az őröket nem érdekelték az olcsó vacakok a kordén. Röhögéssel és egy rúgással útjukra engedték őket.

- Valaki jön - mondta Parih, a legfiatalabb.

Három társa a kis tábor szélére osont, és lenéztek az alattuk húzódó ösvényre, vigyázva, hogy ne lehessen látni őket. íjaikat jól becsomagolták a nedvesség ellen, és leeresztették, hogy ne nyúljon ki a húr, de azért a kezük ügyében tartották őket, és pillanatok alatt felkészülhettek a lövésre. Figyeltek, és átkozták a reggeli párát, amely elhomályosította a levegőt, és mintha egyenesen a kövekből gomolygott volna elő, amíg fel nem szívta a nap.

A köd ellenére is láthatták, hogy egyetlen ember közeledik lassan, egy lesántult lovat vezetve. Lehajtotta a fejét, úgy festett, mint bármelyik szegény harcos, aki hazafelé baktat, miután sok éjszakán át vadászott, vagy egy elveszett állatot keresett. Ám az őrök az első védelmi vonalat jelentették ezen az úton, és mindenkire gyanakodtak. A legidősebb, Tarrial már jó sok rajtaütést és ütközetet látott. Egyedül neki voltak sebhelyek az alkarján, és a többiek tőle várták a döntést. A hang messzire száll a hegyekben, ezért Tarrial csak intett Parihnak, hogy menjen végig a gerincen. A legény észre fogja venni, ha valaki más is ólálkodik körülöttük, és odalőhet a rejtekből, ha valami rosszul sikerül. A többiek vártak, amíg Parih elért arra a pontra, ahonnan több száz méterre beláthatta az utat. A fiatalember felmutatta a tenyerét, amely messziről is jól látszott. Tiszta a levegő.

Tarrial megnyugodott.

- Csak egy ember. Maradjatok itt, és ne lopjátok el az adagomat. Lemegyek hozzá.

Meg sem próbált rejtőzködni, miközben leereszkedett a kőgörgetegen, sőt a legnagyobb

zajt csapta, hogy megriassza az idegent. Évekkel korábban végignézte Szamarkandban, hogyan ölték meg járőrözés közben a dzsagun tisztjét. Meglapult, az árnyékban maradt, miközben tolvajok ürítettek ki egy raktárt. Ahogy az egyik elment mellette, előlépett, és a tolvaj vállára tette súlyos kezét, hátha félholtra ijeszti. Meg is ijesztette, de a pánikba esett rabló tőrt döfött a bordái közé. Tarrial szeretettel elmosolyodott az emléktől.

Mire leért az ösvényre, az idegen elég közel járt, hogy Tarrial kivehesse a vonásait. Szokatlanul magas volt. Kimerültnek tűnt, alig bírta emelni a lábát járás közben. A lovat por lepte, és a jobb mellső lábára sántított.

Kubilaj megérezte Tarrial pillantását, és fölkapta a fejét. A keze a derekára siklott, de nem volt nála kard. Fintort vágott, fölemelte szabad kezét mutatva, hogy fegyvertelen.

- Lovas hírnök vagy? - kiáltotta Tarrial.

- Igen - felelte Kubilaj. Dühös volt magára, amiért ilyen vakon besétált a hegyek közé. Már nem tartotta számon a napok múlását, sem a lovakat, amelyeket a postaállomásokon cserélt. Most néhány tolvaj miatt mindent elveszíthet, amit eddig elért. Nem először bánta, hogy otthagyta a fegyvereit.

- Kinek szól az üzenet? - kérdezte Tarrial. Az ösztönei azt súgták, hogy valami gond van ezzel az emberrel, noha nem tudta volna megmondani, mi az. A jövevény halványsárga szeme szúrósan fénylett mocskos arcában, és többször is a csípőjéhez kapott, mintha hozzászokott volna, hogy kardot viseljen. Különös egy lovas futártól, aki mindig fegyvertelenül jár.

- Senki sem állíthatja meg a postát - mondta szigorúan Kubilaj. - Az üzenet nem neked szól, akárki vagy is.

Tarrial elvigyorodott. Ez az ember nem lehet idősebb Parih-nál, de úgy beszél, mint aki elvárja, hogy hallgassanak a szavára. Újabb furcsaság egy lovas futárnál. Nem állhatta meg, hogy még egy kicsit piszkálja, csak mert látni akarta, mit tesz erre.

- Egy kém ugyanezt mondaná - jelentette ki.

Kubilaj az égre emelte a szemét.

- Egy kém a postaállomás lovával, bőrtáskával a hátán? Hozzátehetem, bármiféle értéktárgy nélküli

- O, mi nem vagyunk tolvajok, komám. Katonák vagyunk. Nagy különbség. El kell ismernem nem mindig, de általában ez a helyzet.

Meglepetésére Kubilaj kissé kihúzta magát, a tekintete kiélesedett.

- Ki a minghaan tiszted? - kérdezte kurtán.

- Ő sok száz kilométerre van innen, komám, így nem terhelnélek a nevével, ma semmiképpen.

- A nevét! - csattant fel Kubilaj. Minden tümenben csak tíz minghaan tiszt van. Névről ismert szinte mindenkit, aki a nemzetben elérte ezt a rangot.

Tarrial felháborodott a hangnemtől, ugyanakkor meg is hökkent. Ez az alak egyedül volt, fegyvertelen volt, több száz kilométer választja el az utolsó településtől, mégis olyan erő áradt belőle, hogy Tarrial fontolóra vette az álláspontját.

- Még sose láttam ilyen futárt, mint te - mondta gyanakodva.

- Erre nincs idom - felelte Kubilaj, aki kezdett kijönni a béketűrésből. - Mondd meg a nevét, vagy engedj utamra! - Mielőtt Tarrial válaszolhatott volna, megrántotta a szárat, és újra elindult, egyenesen neki a harcosnak,

Tarrial habozott. Szívesen leütötte volna a lovast, senki sem hibáztatta volna érte, de az önfenntartás ösztöne megállította az öklét. Az első szótól kezdve semmi nem volt rendben.

- Hujildarnak hívják - mondta. Ha a lovas megpróbál elcsörtetni mellette, simán leütheti. Ám a jövevény megállt, egy pillanatra lehunyta a szemét, és bólintott.

- Akkor az üzenet az ő urának, a Bordzsigin nemzetségbeli Batunak szól. Egyedül neki,

és sürgős. Vigyél hozzá.

- Ezt nem tőled kellett megtudnunk, komám - felelte Tarrial változatlan gyanakvással.

- Méghozzá azonnal!

Nyolcadik fejezet

Nem beszéltek valami sokat, miközben Tarrial és Parih a hegyek között vezette Kubilajt. Csak egy embert hagytak hátra az út őrzésére, a negyedik ellovagolt, hogy értesítse a tisztjüket. Kubilaj sánta lova a többi hátassal együtt pihent, ő pedig kapott egy kisebb lovat a felderítőktől, egy ideges állatot, amely mindig harapni akart, ha meglátott egy ujjat.

Parih megosztotta a vizestömlőjét a különös futárral, de sem Kubilajnak, sem Tarrialnak nem volt kedve beszélgetni, így a legény hasztalanul próbálkozott. Tarrial lovagolt elöl a széles csapáson, amely fölfelé kanyargott a dombok között. Kubilaj látta a hegyeket a távolban, de csak halvány fogalma volt arról, merre jár, holott több térképet is betanult. A levegő tiszta és hideg volt, sokszáz méterre el lehetett látni ügetés vagy járás közben.

- Máris egy napot vesztettem a sánta ló miatt - mondta Kubilaj egy idő után. - Gyorsabban kell mennünk.

- Aztán miérti - kérdezte azonnal Tarrial. Kihívóan meredt a rejtélyes lovasra, aki úgy parancsolgat az embereknek, mint az inasainak. Tarrial alig hitt a szemének, amikor Parih mondhatni vigyázzba vágta magát, valahányszor az idegen ránézett. A lovas futárok nem tartanak ekkora tekintélyt. Tarrial tudta, hogy valamiféle tiszt lehet, talán a saját dolgában jár engedély nélkül használva a postavonalakat. Azt hitte, hogy Kubilaj nem fog válaszolni, de az mégis megtette nagy kelletlenül.

- Egy hadsereg jön mögöttem. Egy hét, talán tíz nap, és itt lesz. Minden perc drága, ezért minél előbb figyelmeztetnem kell uratokat.

Parih tátott szájjal bámult rá. Tarrial annyira megriadt, hogy eltűnt az arcáról a gyanakvás.

- Mekkora az a hadseregi - kérdezte.

Kubilaj válaszképpen belenyomta a sarkát a lova oldalába.

- Megtudod, mihelyt átadom az üzenetet az uradnak - szólt hátra.

Tarrial és Parih összenézett, azután vágtába ugratták a lovukat, hogy utolérjék és megelőzzék.

Lovaglás közben Kubilaj igyekezett fölmérni, hogy a környék mennyire védhető-. Batu vélhetőleg egy völgyben ütött tábort, hacsak a felderítők nem hazudtak a távolságról. A beszámolókra gondolt, amelyeket a karakorumi könyvtárban olvasott. Dzsingisz alatt a tümenek egyszer már leromboltak egy aszaszin erődöt, kőről kőre lebontották. Kubilaj a lehető legrosszabb hírt hozza: Batunak azonnal el kell vinnie a népét. A kán hadserege közeledik, Batunak menekülnie kell, és meg sem állhat többé. Nagyon kevés esélye van arra, hogy ne kapják el és ne mészárolják le.

A felderítők most már gyorsabban vezették át a hegygerinceken és a köztük húzódó völgyeken. A legtöbbet sűrűn benőtték a fák. Állatok keskeny csapásait követték. Ezek az erdők lelassítják Güjük hadseregét, kénytelenek lesznek libasorban haladni. Számítanak rajtaütésekre, csapdákra, ezért napokat veszítenek. Kubilaj a fejét csóválta, miközben ügetett a homályban, ahol a lombsátor nem engedte át a napot. Elveszítette idő- és térérzékét, de a nap éppen lenyugodott, amikor elérték a f elderít ők táborainak belső gyűrűjét, és Tarrial megállt, hogy újratöltse a tömlőjét, kiürítse a hólyagját, és lovat váltson. Kubilaj követte példáját, és amikor leszállt a nyeregből, recsegtek az ízületei. Batu katonái biccentettek Tarrialnak meg Parihnak, és ellenségesen méregették Kubilajt. Talán tucatnyian éltek ezen a nyirkos helyen, ahol folyamatosan váltották az őrséget. Kubilaj nem hitte, hogy bárki is megközelíthetné Batut észrevétlenül, de ez sem fog segíteni rajta.

Fáradtan szállt föl új lovára, hogy Tarrial és Parih nyomában elhagyja a belső őrség táborát. Gyorsan leszállt a sötétség, amelyben Kubilaj végképp elvesztette a fonalat. Tudta, hogy sosem találná meg a kiutat Tarrial nélkül. Az erdőnek nem akart vége lenni. Gyanúja

szerint Tarrial szándékosan vezette kanyargós ösvényen, nehogy megtalálja a visszautat és idehozhasson valakit.

Egész éjszaka lovagoltak, Kubilaj a nyeregben szundikált, a ló lépéseinek ütemére bólogatva. Még sosem volt ilyen fáradt. Az utolsó ösvény is eltűnt, Kubilaj már azon morfondírozott, vajon Tarrial nem tévedt-e el ugyanúgy, mint ő. Nem látták a csillagokat, hogy azokhoz igazodhassanak. Éber álomnak tűnt, hogy a lovak átlépik a láthatatlan akadályokat, és lovasaik parancsára utat törnek az aljnövényzetben. Ágak és tüskék karmolászták őket, ahogy egyre mélyebben hatoltak be a vadonba.

Lassan virradt, a szürke fény visszahozta az erdőt a valóságba. Kubilaj savanyú verejtékben fürdött, alig bírta fölemelni a fejét. A háta borzalmasan sajgott. Időnként kiegyenesedett, majd ismét összegörnyedt, hogy enyhítse a fájdalom döféseit. Tarrial alig titkolt lenézéssel figyelte, de hát a felderítő nem lovagolt egy kemény hónapon át, nem használta fel az összes tartalékát, és nem evett olyan keveset, hogy átsejlett az arcbőrén a koponyája. Kubilaj elért arra a pontra, ahol minden ok nélkül haragudott Batura. Tudta, hogy unokatestvére sosem fogja méltányolni, amin ő átment, mert még Güjük hada előtt meg akarta hozni a hírt, és annál dühösebb lett, minél erősebb lett a fény. Időnként csak a dühe tartotta ébren.

A nap fölkelt, Kubilajnak úgy tűnt, kezd ritkulni az éjszakai vadon. Az erdőről őrzött, összefüggéstelen villanások máris átváltoztak emlékké. A nap felé tartotta az arcát. Amikor melegebb lett, kinyitotta vérereres szemét, és látta, hogy végre elhagyták a rengeteget.

Szelíd völgy váltotta fel az erdőt. Kubilaj a szemét erőltetve bámult a messzeségbe, és látta, hogy ott újrakezdődik a vadon. Ez nem természetes tisztás volt, hanem évek és sok ezer ember munkája, akik megtisztították a földet, hogy Batu családjai letelepedhessenek az erdő sok kilométeres gyűrűjében. Kubilajban először merült fel, hogy Güjüknek nem lesz könnyű megtalálnia ezt a helyet. A tölgyek és nyírfák között még a tüzek füstszagát sem érezte.

Érkezésük nem maradt észrevétlen. Ahogy a három ember kilépett a fák közül, kiáltozás és ordítás harsant a távolban. A házak és jurták sűrűjéből harcosok lovagoltak feléjük. Kubilaj lerázta a fáradtságot, mert tudta, hogy ébernek kell lennie a most következő találkozáson. Elővette tömlőjét, langyos vizet loccsantott az arcába, keményen megdörgölte a borostát az ajka fölött és az állán. El sem akarta képzelni, milyen sáros és mocskos lehet. A szegény futár álcája kezdett nagyon valódi lenni.

A friss lovakon odavágtató harcosok riasztóan ébernek tűntek. Amíg közeledtek, Kubilaj a szemét dörzsölte, hogy enyhítse fejfájását. Hamarosan ennie kell, különben délutánra eléjulhat.

Amikor a dzsagun tiszt kinyitotta a száját, Kubilaj fölemelte a kezét.

- A nevem Kubilaj a Bordzsigin nemzetségből. Batu unoka-testvére, a nemzet hercege vagyok. - Érezte, hogy Tarrial és Parih hátrafordul a nyeregben. Nem mondta meg nekik a nevét.

-Azonnal vezess uradhoz, mert hallani akarja, amit mondandó vagyok.

A tiszt kattanva becsukta a száját, és igyekezett összeegyeztetni a hercegi rangot ezzel a mocskos koldussal. A sárga szempár fenyegetően szögeződött rá a piszokból, és a tisztnek eszébe jutott, milyennek írták le Dzsingiszt. Bólintott.

- Gyere velem - mondta, és megfordította a lovát.

- És ételt - motyogta Kubilaj megkésve. - Szeretnék ételt, és talán egy kevés ajragot vagy bort.

A harcosok nem válaszoltak, ő pedig követte őket. Tarrial és Parih tágra nyílt szemmel figyelte, ahogy távolodik. Felelősnek érezték magukat érte, és kelletlenül indultak vissza magányos őrhelyükre, a távoli hegyekbe.

Egy idő után Tarrial bosszúsan fújt egyet.

- Talán maradhatnánk egy darabig, hogy lássuk, mi történik. Legalább a torkunkat nedvesítsük be, mielőtt jelentkezünk.

Ahogy Kubilaj belépett a táborba, látta, hogy széles földutak vezetnek a házak mellett. Voltak jurták, de még sokkal több ház épült fából, talán azokból a vaskos törzsekből, amelyeket ki kellett dönteniük, hogy helyet csináljanak. Sok ezer ilyen ház volt. Batu tízezer családja az évek során gyermekeket nevelt a vadonban. Magányos táborra számított, de egy zsendülő nemzetet látott. Fa volt elég, a házak magasak, erősek voltak. Kíváncsian szemlélte az emeletes építményeket. Vajon hogyan menekülnek belőlük a lakók, ha tűz üt ki? A kő ritka errefelé, az egész tábornak tölgy- és fenyőillata volt. Kubilaj fáradt gondolatai összevissza csapongtak. A tiszt megállt egy nagy ház előtt valahol a tábor közepén. Kubilaj hatalmas megkönnyebbüléssel látta, hogy Batu áll a tölgyfa ajtó előtt. Keresztbe font karokkal támaszkodott egy faoszlopnak. Két hatalmas kutya dugta ki a fejét, hogy lássa az idegent, egyikük morogni kezdett, mire Batu lenyúlt, és megvakargatta a füle tövét.

- Kubilaj, majdnem gyerek voltál, amikor utoljára láttalak! -mondta Batu, és redők gyűrődtek a szeme sarkába a mosolytól.

- Légy üdvözölve nálam. A vendégem vagy.

Kubilaj csaknem elesett, ahogy leszállt a lóról, mert a térde nem tartotta meg. Erős karok kapták el, ő pedig köszönetét motyogott egy idegennek.

- Hozd be, mielőtt összeesne - hallotta Batu hangját.

Batu otthona nagyobb volt, mint kintről látszott, talán mert kevés volt benne az elválasztó fal. A tágas, nyílt tér egyik végében falétra vezetett föl egy szénapadláshoz hasonló alvóhelyre. A padlót telezsúfolták ötletszerűen elhelyezett heverőkkel, asztalokkal és székekkel Kubilaj, akit két harcos követett, megállt a küszöbnél, hogy a kutyák megszagolhassák a kezét. Úgy tűnt, elfogadták, noha az egyikük éppen olyan szúrósan nézte, mint a mögötte levő katonák. Türelmesen állt, amíg megmotozták, tudva, hogy semmit nem találnak. Miközben várakozott, gyerekek fejét pillantotta meg, akik az emeletről leselkedtek. Felmosolygott rájuk, mire eltűntek.

- Kimerültnek látszol - mondta Batu, miután a harcosok végeztek.

Hosszú kést hordott az oldalán, és Kubilaj látta rajta, hogy a támadás első jelére képes előrántani. Batu sosem volt bolond, és az egész nemzet ismerte a legendát, hogy Dzsingisz egyszer a páncélja egyik éles pikkelyével ölt meg egy embert, amikor mindenki fegyvertelennek hitte. Ám egy áporodott vizelettől és verejtéktől bűzlő deel nem lehet veszélyes.

- Ez nem fontos - mondta Kubilaj. - Üzenetet hoztam Karakorumból. Az anyám küldte. - Megkönnyebbülés volt kimondani az oly sokáig elhallgatott szavakat. - Leülhetek?

Batu kissé elvörösödött. - Hát persze. Ide.

Parancsot adott, hogy hozzanak teát meg ételt. Az egyik harcos futva indult értük. A másiknak, egy kínai arcú, vékony kis embernek fehér és vak volt az egyik szeme. Az ajtóhoz állt, és Kubilaj észrevette, hogy rákacsint halott szemével a fönti gyerekekre, mielőtt maga elé bámulna.

- Köszönöm - mondta Kubilaj. - Hosszú út volt. Szívesebben hoznék jobb üzenetet. Anyám azt mondta, figyelmeztesselek, hogy Güjük közeledik. Elhozta a hadsereget a városból. Néhány napig követtem őket, amíg meg nem bizonyosodtam róla, hogy északnak tartanak. Megelőztem őket, de legföljebb egy héttel maradtak le mögöttem. Sajnálom.

- Hány tümen van vele? - kérdezte Batu.

- Tíz, minden ember két-három tartalék lóval.

- Katapultok? Ágyúk?

- Nincsenek. Úgy lovagoltak ki, mintha nagyszabású hadgyakorlatra indulnának. Minden ellátmány a tartalék lovakon van, legalábbis én így láttam. Bátyám, az anyám sokat

kockáztatott, amikor ideküldött. Ha ez kitudódik...

- Tőlem senki nem tudja meg, erre megesküszöm - felelte Batu. A tekintete réveteg volt, mintha a hallottakon töprengene. Kubilaj pillantásának néma sürgetése visszazökkentette a pillanatba.

- Köszönöm, Kubilaj. Ezt sose felejtem el. Szeretném, ha több időm lenne egy hétnél az előkészületekre, de ennyinek is elégnek kell lennie.

Kubilaj pislogott.

- Százezer harcosa van. Csak nem gondolod, hogy fölveheted vele a harcot?

Batu elmosolyodott.

- Nem gondolom, hogy ezt veled kellene megbeszélnem, öcsém. Pihenj néhány napig, egyél, gyűjtsél erőt, mielőtt visszalovagolsz a városba. Ha életben maradok, lerovom a hálám. Tiszteltetem anyádat.

- A testvérem, Möngke is vele van - folytatta Kubilaj. - O az orlok Güjük seregében, és tudod, hogy ő nem bolond. Térj észre, Batu! Azért jöttelek figyelmeztetni, hogy elmenekülhess.

Batu ránézett, és látta, hogy a rettentő fáradtság valósággal lehúzza az asztal mellett.

- Ha ezt veled beszélem meg, nem engedhetlek el, érted? Ha Güjük felderítői elfognak, máris túl sok adattal rendelkezel.

- Nem mernének megkínozni - felelte Kubilaj.

Batu csak a fejét rázta.

- Ha Güjük parancsolja? Túl sokra tartod magad, barátom. El tudom képzelni, hogy az anyád megússza, mert Möngke hűségesen szolgálja Güjüköt. De ez csak egy embernek jelent biztonságot.

Kubilaj döntött, részben azért, mert el sem tudta képzelni, hogy jelenlegi állapotában egyhamar lóra tudna szállni.

- Itt maradok, amíg biztonságosan nem távozhatok. Most pedig mondd, hogy nem akarod megtámadni a kán seregét - azt a hadsereget, amely elfoglalta Jencsinget, lerombolta az aszaszin várat és megalázta az afgán törzseket! Mennyid van, legföljebb tizenkétezer harcosod, némelyik még képzetlen gyermek! Vérfürdő lesz!

Megérkezett az étel és a tea. Kubilaj nekiesett, az éhség háttérbe szorította minden aggályát. Batu egy csészéből szürcsölgetett, és élesen figyelte. Kubilaj közismert volt éles eszéről. Még Dzsingisznek is feltűnt a csodagyerek: azt mondta testvéreinek, hogy forduljanak Kubilajhoz, ha megoldást keresnek valamire. Batu nem hagyhatta figyelmen kívül a véleményét, még akkor sem, ha ellenkezett az övével.

- Ha elfutok, örökké futnom kell - mondta. - Voltam Magyar-országon, Kubilaj, háromezer kilométerre otthonról. Nem sok élő van, aki nálam jobban tudja, hogy a kán elől nincs menekvés. Güjük a világ végéig üldözne.

- Akkor a néped szóródjon szét százfelé! Lovagoljanak be az orosz sztyeppék mélyére mint pásztorok. Mondd nekik, hogy temessék el a páncéljukat meg a kardjukat, akkor legalább életben maradnak. Nem állhatsz ellen, Batu.

- Az erdő hatalmas... - kezdte Batu.

Kubilaj magához tért a sós teától, és rácsapott az öklével az asztalra.

- Az erdő csak lelassítja őket, de nem állítja meg. Dzsingisz ilyen emberekkel mászta meg a hegyeket, hogy megkerülje a csin falat. Azt mondod, ismered a hadsereget. Akkor gondolkodj! Ideje elmenekülni. Szereztem neked néhány napot, eleget ahhoz, hogy megelőzd őket. Még akkor is, ha... nos, ha ez minden.

- És én ezért hálás vagyok, Kubilaj. Már mondtam. De ha elfutok, hány ember élne ebben a völgyben mához egy évre? Néhány ezer? Vagy csak néhány száz? Az életük fontos nekem. Ezek a földek az enyémek, Ögödej kán adta. Senkinek nincs joga, hogy elvegye.

- Miért nem jöttél Karakorumba? Ha akkor térdet hajtasz, ha megesküszöl, akkor most nem lenne úton idefelé egy hadsereg.

Batu felsóhajtott, és megdörgölte az arcát. Egy pillanatra majdnem olyan fáradtnak tűnt, mint Kubilaj.

- Csak békét akartam. Nem akartam, hogy a harcosaim valami értelmetlen háborúba keveredjenek Güjük alatt. Én Bajdurt, Csagatáj fiát támogattam, de végül ő azt választotta, hogy nem harcol a kánságért. Nem mondhatom, hogy hibáztatom érte. Arra nem számítottam, hogy a gyűlést nélkülem is megtartják, de hát így történt. Nevezheted talán hiúságnak vagy akár hibának. Másképp is cselekedhettem volna.

- Na de utánad Amikor Güjük kán lett, még mindig eljöhettél volna.

Batu arca megmerevedett.

-Az embereim érdekében ezt kellett volna tennem. Le kellett volna térdelnem az elé a parfümözött varangy elé, és a becsületemet félrevetve meg kellett volna esküdnöm.

- De nem tetted - mondta Kubilaj, akit zavarba ejtett Batu izzó haragja.

- Nem kért rá, Kubilaj. Te vagy az első ember Karakorumból, akit látok azóta, hogy Güjük kán lett. Egy ideig azt hittem, azért jöttél, hogy eskütételre hívjál. Még most is készen állok rá. - A karjával intett, mintha át akarná ölelni az egész tábort, beleértve a kutyákat, gyerekeket és valamennyi családot. - Ez minden, amit akarok. Az öreg kán jól döntött, amikor nekem adta ezeket a földeket. Tudtad ezt?

Kubilaj némán megrázta a fejét.

- Amikor idejöttem - folytatta Batu -, csak néhány korhadó jurtát és házat találtam az erdő mélyén. Meghökkentem. Mit keres a nép holmija ilyen messze az otthontól? Azután találtam egy törött nyerget, amelyen még mindig ott volt az apám jelképe. Ezeken a földeken telepedett le Dzsocsi, amikor elmenekült Dzsingisztől. Ezt a földet választotta a nagykán elsőszülött fia. Itt van az apám szelleme, és noha Güjük ezt sosem értené meg, itt az otthonom. Ha békén hagyott volna, sose jelentenék számára fenyegetést.

- De jön. Porig égeti ezt a tábort - mondta halkan Kubilaj.

- Ezért kell szembeszállnom vele - bólintott Batu. - Talán elfogadja a párbajt Dzsingisz két unokája között. Azt hiszem, élvezné az ilyen drámai fordulatot.

- Lenyilaztat, mielőtt megszólalhatnál - felelte Kubilaj. -Nem szívesen mondok ilyesmit, Batu. De tudnod kell, hogy ez az ember sosem kockáztatja a saját életét. Tedd félre ezeket az őrült terveket. Belőled a kétségbeesés beszél! De nincs más választásod...

Elhallgatott, mert valami eszébe jutott beszéd közben. Batu látta, hogy magában figyel valamire. Hirtelen megragadta a karját.

- Mi az? Mi jár az eszedben?

- Semmi.

Kubilaj lerázta a kezét.

- Hadd ítéljem meg én.

Kubilaj felugrott, mire az egyik kutya megmorogta.

- Nem, nem hagyom siettetni magamat. Adj időt, hogy átgondoljam!

Föl-alá járkált a szobában. Elképesztő volt az ötlet. Tudta, hogy túlságosan hozzászokott a problémamegoldáshoz a város biztonságos határain belül, ahol nem kell törődnie a következményekkel. Ha fennhangon kimondja, a világ megváltozik. Befogta a száját, egy szót sem akart szólni, amíg nincs készen.

Batu figyelte, ahogy járkál, és alig mert reménykedni. Kisfiú korában Kubilaj volt a kán kancellárjának legkedvesebb diákja. Ha megszólalt, még a legnagyobbak is elhallgattak és figyeltek. Batu némán várakozott, csak akkor nézett összevont szemöldökkel az egyik fiára, amikor az bemászott az asztal alá, és átkarolta a lábát. A kisfiú bizakodóan nézett föl rá, meg

volt győződve róla, hogy az apja a legerősebb és legvitézebb ember a világon. Bár igaza lenne, gondolta Batu.

Kubilajnak nehezére esett a gondolkodás, nyomasztotta Batu reménykedése meg a szorító szükség, ezért szó nélkül kiment. A fehér szemű harcos utána lépett, megállt a közelében, és figyelte. Kubilaj nem törődött vele. Tovább ment az útra, megállt a közepén, hagyta, hogy az emberek lökdössék. A tábort úgy tervezték meg, mint egy várost: minden irányban kanyargó utak szelték át. Mosolyogva állapította meg, hogy egyik sem egyenes, így az ellenség nem rohamozhat. Az ösvények ide-oda kígyóztak, visszatértek önmagukba, akár egy jurtatáborban, hogy megzavarják a támadót. A hely pezsgett az energiától: éles hangok kínálgatták a portékákat, lármás építkezések zajlottak. Az ácsorgó Kubilaj látta, hogy két ember egy fatörzset visz egy ismeretlen helyre: csoszogva haladtak, mintha sok lenne nekik. Kubilaj körül piszkos gyerekek futkostak, akik szerencséjükre mit sem tudtak a felnőttek világáról.

Ha semmit sem tesz, akkor Batut vagy megtámadják és elpusztítják, vagy elmenekül és vadászni fognak rá. Tényleg azért tett meg sok száz kilométert, hogy lássa Batu családjainak pusztulását ? Viszont megesküdött a kánnak. Megesküdött, hogy szolgálja jurtáival, lovaival, sóval és vérrel. A szava vas, és most csapdába esett az eskü és a szükségszerűség között.

Váratlanul dühösen belerúgott egy kavicsba, amely végigpattogott az úton. Az egyik gyerek meglepetten felvisított, haragosan nézett rá, miközben a lábszárát dörzsölte. Kubilaj észre sem vette. Már azzal is az esküszegés szélére jutott, hogy figyelmeztette Batut, de ezzel még együtt tud élni. Az, amin most gondolkodik, sokkal rosszabb.

Amikor végül megfordult, látta, hogy Batu meg a félszemű harcos az ajtóban áll, és a kutyák a lábuknál hevernek. Kubilaj bólintott.

- Jól van, Batu. Mondanék neked még valamit.

Kilencedik fejezet

Güjük szerette a hosszú nyári estéket, amikor a világ egy örökkévalóságig függ a szürke fényben. A levegő tiszta és meleg volt, a kánt eltöltötte a békesség, miközben figyelte, ahogy a lemenő nap a vörös, narancs és bíbor ezernyi árnyalatával festi a nyugati eget. Egy jurta apró ajtajából nézte tümenjeinek táborát. Mindig ugyanaz történt, amikor várost építettek a vadonban. Minden szükségeset a tartalék lovak hátán hoztak. Hús- és fűszerszaga volt a levegőnek. Mélyen beszívta, és erősnek érezte magát. Még sokáig világos lesz, és őt marcangolja az éhség. Gúnyolódni próbált saját elővigyázatosságán. O a kán; Dzsingisz törvényei rá nem vonatkoznak.

Felpattant a lovára, élvezte erejét és fiatalságát. Az arca kipirult. Két minghaan tisztje a közelben mindenfelé, csak rá nem nézett. Güjük intett várakozó szolgájának, és Anar előrelépett a sassal. A madár és az ember feszülten hallgatott. Güjük fölemelte jobb karját, amelyen könyékig érő, hosszú bőrkesztyűt viselt. Átvette a madarat, megkötötte a rövid bőrszíjakat. A kán sólymaitól eltérően a sas sose tűrte a csuklyát, most sem volt rajta. Szeme villogott az izgalomtól, egy darabig dühösen csapkodott, megmutatva kitárt szárnyának belső, fehér tollait. Güjük megsimogatta a madár fejét óvatosan kikerülve a görbe csőrt, amely a farkas torkát is fel tudta tépni.

Mihelyt a madár lecsillapodott, Güjük halkan füttyentett. Az egyik minghaan tiszt odajött, lehajtotta a fejét, mintha semmit sem akarna látni vagy tudni abból, ami történik. Güjük mosolygott az óvatosságon, és megértette. A tiszt élete a kezében volt, és egyetlen pillantáson vagy rosszul megválasztott szón múlott.

- Ma este keleten vadászok - mondta Güjük. - Behívattad a felderítőket ? - A szíve vadul vert, a hangja elfúlt. A minghaan szótlanul bólintott. Güjük havonta hétszer ismételte meg ugyanazt, olyan sodró szenvedélyeknek áldozva, amelyeket sosem élt át ifjú felesége mellett Karakorumban.

- Ha szükség van rám, küldd az embereket egyenesen kelet felé.

A minghaan meghajolt, de nem nézett föl. Güjük helyeselte a tapintatát. Szó nélkül biccentett Anarnak, és a két férfi kiügetett a táborból. Güjük könnyedén tartotta a sast, a madár feje előrenézett.

Ahányszor harcosok mellett haladtak el, csakis lehajtott fejeket látott. Güjük magasra emelt fejjel lovagolt ki a tágas mezőre. Tízezrével legelésztek itt a tartalék lovak, olyan hatalmas volt a ménes, hogy árnyékként takarta el a mezőt, és minden éjjel tövig legelte a hosszú füvet. Harcosok is voltak köztük, akik éjszaka őrizték a lovakat. Egy-kettő messziről észrevette őt, és közelebb ügetett, amíg fel nem ismerte a kánt. Azon nyomban vakká és süketté változtak, és elfordultak, mintha semmit nem láttak volna.

Az alkonyfény puha árnyalatokká szelídült, mire Güjük elhagyta a nyájakat. Minden megtett kilométernél érezte, hogy egyre kisebb teher nyomja a vállát, és kihúzta magát a nyeregben. Látta, hogy az árnyak megnyúlnak előtte, és jó kedve lett. Szerette volna kergetni őket, mint gyerekkorában. Jólesett kis időre lerázni magáról a komolyságot. Ez is hiányzott neki, amikor visszatért a táborba. Ott mindig visszazuhant rá a felelősség, mint egy súlyos köpeny. A napokat taktikai megbeszélések, jelentések és büntetések töltötték ki. Güjük sóhajtott. Ezekért a csodás pillanatokért élt, amikor távol lehetett mindentől, önmaga lehetett legalább egy időre.

Úgy három kilométerrel keletre a tábortól Anarral találtak a síkságon egy patakot, bár csak a meder alján csörgedezett egy kis víz. Néhány fa állt a parton. Güjük olyan helyet választott, ahol megsűrűsödtek az árnyékok. Élvezte a teljes békét és a magányt. Az ilyesmi kincs egy kánnak. Az ébredés első pillanatától a lefekvést megelőző, fáklyafényes utolsó összejövetelig

férfiak és nők vették körül. Egyszerű örömét lelte abban, hogy csak állt, és hallgatta az erecskét meg a szellőt.

Eloldozta a sas lábát tartó, rövid szíjakat, várt, amíg a madár felkészült: ekkor fölemelte a karját, és a levegőbe dobta. A sas gyorsan emelkedett hatalmas szárnyain, és több száz méternyi magasságban körözni kezdett a kán fölött. Már késő volt a vadászathoz, Güjük úgy vélte, a madár nem távolodik el túlságosan. Elővette a csalétket, és letekerte a zsinórt, miközben büszkén figyelte a madarat. Sötét tollainak vörös árnyalata volt, és ugyanolyan előkelő vérvonalból származott, mint a kán: egy olyan madártól, amelyet maga Dzsingisz fogott kisfiú korában.

Forgatni kezdte a csalétket, egyre gyorsabban, amíg el nem tűnt a zsinór. Feje fölött a sas megfordult, alázuhant, egy időre eltűnt egy domb mögött. Güjük mosolygott, ismerte a madara taktikáját, bár még így is meglepte, amikor egészen másutt bukkant fel, mint ahol várta. Még időben nézett oda, hogy lássa az elmosódó foltot, amint kitárt szárnyakkal fékez, ráveti magát a csalira, és vijjogva földhöz teremti. Güjük elismerő kiáltással bókolt a sasnak. Bőrkesztyűs kezével fölvett egy darab friss húst, és megetette. Miközben a sas mohón nyeldekelt, Güjük ismét megkötötte a szíjakat. Ha világosabb lenne, ellovagolna a madárral, hogy felhajtson egy rókát vagy nyulat, de mindjárt beesteledik. Otthagyta a néma, figyelmes madarat a nyeregkápán.

Miközben a madarat gyakorlatoztatta, Anar vastag lópokrócokat terített a puha fűre. A fiatalember ideges volt, megtanulta, hogy annak kell lennie. Güjük lehúzta a merev bőrkesztyűt, egy ideig állt, és a szolgáját figyelte. Amikor kivillantotta a fogát, a ragadozó lusta mosolya ült az arcán.

De azonnal lehervadt a mosolya, amikor távoli lódobogás és halk csengettyűszó hangzott fel a messzeségben. Güjük felnézett, és dühöngött, amiért közelíteni mernek hozzá. Még a futárokat is értesíteni kellett volna, hogy ne zavarják ma este. Öntudatlanul ökölbe szorította a kezét, míg várta a közeledőt. Akármiről legyen szó, visszaküldi azt az embert a táborba, hogy várja meg a reggelt. Átfutott az agyán a gondolat, hogy talán valami bolond abban leli örömét, ha háborgathatja a kánt. Megfogadta, hogy kiszedi az ember nevét a futárból, és élvezettel fogja megbüntetni ezért a tréfáért.

Először föl sem ismerte Batut a halványuló fényben. Nem látta azóta, hogy visszatértek a Nagy Nyugati Útról, és a lovas lassú ügetésben, lehajtott fejjel közeledett. Amikor fölemelte a fejét, Güjük szeme tágra nyílt. Ebben a pillanatban tudta, hogy évek óta nem volt ennyire egyedül. Becses hadserege elérhetetlen, túl messze van ahhoz, hogy riaszthassa. Látta, hogy Batu sötéten mosolyog. Anar valamilyen kérdést kiáltott, de Güjük nem hallotta, mert már futott is a lovához a nyereghez szíjazott kardért, A sas csapkodott, megzavarta az idegen. Güjük ösztön-szerűen meglazította a madár lábára kötött szíjat, csak azután ment vissza, jókora távolságot hagyva kettejük között.

- Szükségtelen futnod, nagyuram - szólalt meg Batu. Várt, hogy, láthassa, nem akar-e Güjük ellovagolni, csak azután szállt le a lóról.

- Sokáig vártunk erre a percre. Néhány pillanat már nem számít.

Güjük rémülten látta, hogy Batu kardot visel, Meredt szemmel bámulta, ahogy Batu kivonja a pengét, és megvizsgálja az élét.

Güjük az örökölt farkasfejes kardot szorongatta. A kardnak kékacél pengéje és faragott markolata volt. Nemzedékek óta a családjáé volt, kánról kánra szállt. Úgy érezte, erő sugárzik belőle. A hüvelyt a fűbe dobta.

Batu tökéletesen kiegyensúlyozott, biztos lépésekkel jött egyre közelebb. Gyorsan sötétedett, de Güjük a homályban is látta, hogyan ég a szeme. Vicsorgott, legyőzte a félelmét. Fiatalabb volt Batunál, a kard mesterei edzették. Körözött a vállával, érezte, ahogy a homlokán

kiüt a verejték, a szíve egyre gyorsabban vert. O nem bárány, akit harc nélkül le lehet mészárolni.

Batu megállt, a szeme Anarra villant. Güjük kísérője úgy állt ott tíz-egynéhány lépésnyire, mint akinek a földbe gyökerezett a lába. Száját eltátotta, mint a szomjas madár. Güjük szíve elszorult. Ha Batunak sikerül ez az őrültség, Anart is meg fogja ölni. Összeszorította a fogát, fölemelte a kardot.

- Megtámadod a nemzet kánját? A saját unokatestvéredet?
- Nekem nem kánom - mondta Batu, és újabb lépést tett. - Én nem esküdtem föl rád.
- Azért indultam hozzád, hogy esküdet vegyem - mondta Güjük.

Batu ismét megállt, és Güjük örömmel látta, hogy sikerült az elevenébe tapintania. Minden kis előny hasznára lehet. Mivel egyikük sem viselt páncélt, mindketten tudták, hogy a küzdelem csak pillanatokig tarthat. Két kardmester talán eljátszogathat egymással, de két átlagos harcosnak végzetes a borotvaéles penge. Egyetlen csapás csontig hatolhat, vagy leszelhet egy végtagot.

Batu odaért Güjük lovához. Güjük egy parancsot vakkantott:

-Támadj!

Batu elugrott az állat mellől, arra számítva, hogy rúgni fog. Mindketten látták a keresztény lovagok harci ménjeit, amelyeket arra tanítottak be, hogy fegyverré váljanak az ütközetben. Güjük lova meg se mozdult, ám a hátán álló sas kitárta hatalmas szárnyait. Güjük ugyanekkor teli torokból ordítva előreugrott.

Batu riadtan csapott oda a madárhoz. Kardja keresztülhasította a sast, mielőtt a karmok elérhették volna. A szárnyak eltakarták a sebet Güjük elől, az állat felvijjogott, és csaknem pontosan Güjük lába elé zuhant. A kán Batu mellét vette célba, és pillanatnyi ujjongással állapította meg, hogy ellensége pengéje túl mélyen van, nem háríthat.

Batu oldalra lépett, kirántotta kardját a sebesült madárból. A sas hanyatt zuhant, karmaival a levegőt marcangolta, és nyújtogatta a nyakát, még mindig igyekezett belekapni a csőrével. Batu kinyújtott karja egy pillanatra eltávolodott a törzsétől. Güjük mindent beleadott a támadásba, alig tudta megőrizni az egyensúlyát. Felrántotta a kardot, az élét végighúzta Batu bordáin, azután visszahúzta egy újabb csapáshoz. A könnyű deelen hosszú, véres vágás nyílt. Batu káromkodott, és folyamatosan hátrált a madártól és a gazdájától.

Güjük mosolygott, noha magában tajtékzott, amiért tönkretették a madarát. Nem mert lenézni rá, de a vijjogás máris gyengült.

- Azt hitted, könnyű dolgod lesz? - ingerelte Batut. - A nemzet kánja vagyok, rokon! Dzsingisz szelleme és kardja az enyém. Nem fogja hagyni, hogy egy bitang áruló elpusztítson!

Egyfolytában Batut nézve odakiáltott a szolgájának: - Anar! Ülj lóra, eredj vissza a táborba! Hozd az embereimet! Várakozás közben végzek ezzel a dögevővel.

Ha abban reménykedett, hogy támadásra ingerli Batut, teljesült a kívánsága. Miközben Anar a fehér kancája felé indult, Batu előrerontott. Kardja életre kelt a kezében. Güjük hárította a vágást, amely akkora erejű volt, hogy felnyögött tőle, a jókedve elpárolgott, és egy lépést hátrált. Ekkor eszébe jutott valami első vívóleckéi idejéből: ha egyszer hátrálni kezdesz, nehéz megállnod!

Batu pengéje szemmel nem látható sebességgel mozgott. Güjüköt csak a gyerekkora óta tartó kiképzés mentette meg. Kétszer is puszta ösztönből hárított. A kardok összecsaptak, Güjük éles szúrást érzett az alkarjában. Kétségbeesésére máris zihált, miközben Batu csukott szájjal harcolt szünet nélkül osztva a csapásokat. Güjük hárított egy újabb támadást, amely úgy felhasította volna, mint egy kecskét, de a tüdeje már fájt.

Batu nemhogy fáradhatatlannak tűnt, de mind jobban felgyorsult. Güjük újabb szúrást érzett a lábában, Batu kardja mélyen belevágott az izomba. A kán ismét hátrált egy lépést, és

majdnem elesett, mert megbicsaklott a térde. Nem tudott megfordulni, hogy Anarra nézzen, és nem hallott semmit a saját lélegzésén és a kardok csattogásán kívül. Remélhetőleg a szolga elmenekült. Güjük kezdte azt gondolni, hogy nem győzheti le ezt az embert, aki azzal a könnyed erővel kezeli a kardot, ahogy a favágók a fejszét. Kétségbeesetten védekezett, érezte, hogy meleg vér folyik a lábszárán, és látta is, amikor egy pillanatra lenézett.

Nem vette észre, hogy oldalról futva közeledik Anar. Éppen egy vágást hárított, amely felütötte a kardját, és sebezhetővé tette. Abban a pillanatban Anar rávetette magát Batura, és mindketten elterültek. Güjüknek olyan hangosan dübörgött a szíve, mintha elnémult volna körülötte a világ.

Anar fegyvertelen volt, de igyekezett visszatartani a felszökkenő Batut, hogy esélyt adjon Güjüknek, a gazdájának. Batu kétszer belemártotta a kardját a szolga oldalába. A két kemény döfés kioltotta Anar életét, bár az még haldokolva is kapaszkodott Batu decijébe, és kibillentette az egyensúlyából. Güjük veszett haraggal lépett előre. Az első döfés nem talált, mert Batu maga elé rántotta pajzsnak Anart, majd a földre dobta. Güjük a szívére célzott, de túl lassan mozgott. Batu kardja átszúrta, mielőtt lecsaphatott volna. Minden centijét érezte a fémnek, ahogy behatol a bordái között a mellkasába. Güjük elfordult, a dühe elég erőt adott neki, hogy megpróbálja tartani a pengét. Elakadt a lélegzete, amikor az acél feltépte a belsejét, de így Batu sem tudta kiszabadítani a fegyvert. Valósággal átölelték egymást, túl közel voltak, hogy Güjük lesújthasson a karddal. Inkább a markolattal csapott bele Batu arcába, akinek betört az orra, és felhasadt az ajka. Ereje úgy fogyott, mintha víz folyna ki belőle. Csapásai egyre gyengültek, végül alig bírta emelni a karját.

Kardja kihullott a kezéből, és hirtelen leült, mert nem tartotta meg a lába. Magával rántotta Batu kardját, amely bele volt ágyazva a mellébe. Anar a földön feküdt, fuldokolt, és véres párát fújt magából. Tekintetük találkozott, de Güjük elfordította a fejét. Neki nem számított egy szolga sorsa.

A világ elfeketedett a szeme előtt. Szinte nem is fájt, inkább csak távoli nyomásnak rémlett, ahogy Batu a kardot rángatta. Amikor végre kiszabadult a penge, Güjük belei és hólyagja elengedtek. Nem halt meg gyorsan, esztelenül kapaszkodott az életbe, és addig lihegett, amíg ki nem ürült a tüdeje.

Batu nézte bedagadt szemhéjai közül halott unokatestvérét. Güjük társa sokáig haldokolt, Batu némán várta, hogy a fuldoklás abbamaradjon, a szempárban kialudjon a kétségbeesés. Amikor megtörtént mindkettő, fél térdre ereszkedett, maga mellé, a földre tette a kardot, azután megtapogatta az arcát, hogy hol sérült meg. Ragadós vér folyt az orrából, de a torkába is jutott belőle. Azt kiköpte a fűbe. A pillantása Güjük kardjára esett, amelynek markolata vicsorgó farkasfőt formázott, és rosszallóan csóválta a fejét a saját kapzsiságán. Körülnézett, a hüvelyt kereste a fűben. Merev mozdulatokkal letakarította a pengét, hüvelybe dugta, és Güjük mellére fektette. A kán ruhája lucskos volt az alvadó vértől. Batu elvehette volna a kardot, de nem tette.

- Ellenségem, a kán halott - dünnyögte Güjük mozdulatlan arcát nézve. Kubilajtól tudta, hogy Güjük ott fogja hagyni őreit és a biztonságos tábort. Három értékes napon át várakozott, kockáztatva, hogy a felderítők észreveszik, miközben lesben ül. Egész idő alatt gyötörte a kétség, ami rosszabb volt, mint a szomjúság. Mi van, ha Kubilaj téved? Mi van, ha elpocsékolja a napokat, amelyekre szüksége lett volna, hogy biztonságba helyezze népét? Közel járt a kétségbeeséshez, amikor végre látta, hogy Güjük kilovagol a táborból.

Csak állt még mindig lefelé bámulva. Közben besötétedett, noha biztosra vette, hogy rövid ideig küzdöttek. Az elpusztult sasra nézett, és belenyilallt a szívébe a sajnálkozás, mert tudta, hogy a madár őse még Dzsingiszé volt. Kihúzta magát, beszívta a tiszta levegőt. Kezdtek fájni a sebei, de egyik sem volt komoly, és ő erősnek érezte magát. Ereiben lüktetett az élet, nagyokat lélegzett, és élvezte, hogy megteheti. Nem bánta meg, hogy karddal a kezében szállt

szembe a kánnal. Volt nála íj, lelőhette volna mindkét embert, mielőtt észbe kaphattak volna, hogy megtámadták őket. Ehelyett mindkettejüket szemtől szembe ölte meg. Hirtelen fölnevetett, annyira boldog volt, hogy túlélte a küzdelmet. Nem tudta, hogy a nemzet hogyan lesz meg Güjük nélkül. Ez nem az ő dolga. Az ő népe megmarad. Még akkor is nevetgélt, amikor beletörölte a kardját a szolga ingének egyik tiszta foltjába. Hüvelybe lökte a kardot, és a lovához indult.

Néma, megdöbbent harcosok állták körül kánjuk holttestét, amikor Möngke belovagolt. Fölkelt a nap, körülöttük varjak károgtak a fákon. Az alsó ágak feketéllettek a madaraktól. Több varjú is lehuppant a földre, a szárnyukkal csapkodtak, és mohón nézték a döghúst. Amikor Möngke leszállt a nyeregből, az egyik harcos dühösen rúgott egyet a varjak felé, noha azok felröppentek, mielőtt elérte volna őket.

Güjük a földön hevert, mellén az apja kardjával. Möngke átvágott az emberek gyűrűjén, és megállt a halott kán fölött. Érzelmeit elrejtette a hideg arc mögé, amit minden harcosnak meg kellett tanulnia. Hosszú ideig nem mozdult. Senki nem merte megszólítani.

- Tolvajok ellopták volna a kardot - mondta végül. Mély hangja rekedt volt a dühtől. Lehajolt, fölvette kardot, teljes hosszában kihúzta a hüvelyből, és látta, hogy megtisztították. Pillantása végigkutatta a tetemeket, és megállt a kán szolgájának véres ingénél.

- Semmit sem láttátoké - kérdezte hirtelen, és a legközelebbi felderítő felé fordult, aki reszkető hangon válaszolt:

- Senkit, nagyuram - megrázta a fejét. - Amikor a kán nem tért vissza, kimentem, hogy megkeressem... azután értesítettelek.

Möngke szeme úgy izzott, hogy a felderítő rémülten elkapta róla a pillantását.

- A ti feladatotok volt, hogy átkutassátok a keleti területet -mondta halkan az orlok.

- Nagyuram, a kán elrendelte, hogy vonjuk vissza a felderítőket - mondta a harcos, aki föl sem mert nézni. Az izzadtság úgy folyt az arcán, mintha sírna. Megrázkódott, amikor Möngke kivonta a farkasfejes kardot, de nem hátrált, csak állt lehajtott fejjel.

Möngke hideg arccal, teljes erőből meglendítette a kardot, és lenyakazta a harcost. A test hirtelen elernyedt, és előrezuhant. Möngke a holttestek felé fordult. Nem bánta volna, ha most itt lenne Kubilaj. Noha viszolygott öccse kínai ruháitól és modorától, tudta, hogy most jó tanácsot adna. Meg volt zavarodva. A felderítő megölése egyáltalán nem csökkentette a haragját és tehetetlenségét. A kán halott. Mivel ő a sereg orlokja, egyedül övé a felelősség. Hosszú ideig állt némán, azután mélyen, lassan beszívta a levegőt. Az apja, Toluj az életét adta, hogy megmentse Ögödej kánt. Mindenkinél jobban értette, mit követel a rangja. Nem lehet alábbvaló az apjánál.

- Nem tudtam megvédeni a kánt, akihez eskü kötött - motyogta. - Az életemnek vége.

Az egyik tábornok odajött hozzá, ahogy állt a halott kán mellett. Ilügej régi harcos volt, Szübötej Nagy Nyugati Útjának veteránja. Sok éve ismerte Möngkét, és azonnal megrázta a fejét a szavak hallatán.

- Halálod nem hozza vissza őt - mondta. Möngke a dühtől vörös arccal fordult felé.

- A felelősség az enyém! - rivallt rá.

Ilügej inkább lehajtotta a fejét, hogy ne kelljen az orlok szemébe néznie. Látta, hogy Möngke a kardját suhogtatja. Fölegyenesedett, és minden félelem nélkül még közelebb lépett hozzá.

- Az én fejemet is levágod? Nagyuram, le kell győznöd a haragodat. Ma nem választhatod a halált. A hadsereget csak te tudod elvezetni. Messze vagyunk az otthonunktól, nagyuram. Fia meghalsz, ki vezet minket? Hova menjünk? Előre? Támadjuk meg Dzsingisz egyik unokáját? Haza? Neked kell vezetned minket, orlok. A kán halott, a nemzet vezető nélkül

maradt. Védtelen, és körös-körül vadkutyák lesik. Zűrzavar lesz, belháború?

Möngke vonakodva kizárta gondolataiból a ligetben heverő holttesteket, Güjük nem élt elég ideig, hogy örököse legyen. Karakorumban volt egy felesége. Möngkének úgy rémlett, hogy találkozott a fiatalasszonnyal, de a neve nem jutott az eszébe. Bár ez már nem is számít. Az anyjára, Sorhatanira gondolt, és mintha a hangját hallotta volna. Sem Batut, sem Bajdurt nem támogatja a hadsereg. Őrlőkként Möngke áll a legmegfelelőbb helyen, hogy a nemzet ura lehessen. A szíve gyorsabban vert a gondolatra, az arca kivörösödött, mintha a körülötte állók meghallhatták volna a gondolatait. Erről nem is álmodott, de a lábánál heverő holtak rákényszerítették a valóságot. Lenézett Güjük arcába, amely olyan ernyedt és sápadt lett, miután a vér kifutott belőle.

- Hűséges voltam - suttogta Möngke a tetemnek. Güjük vad tivornyáira gondolt a városban, és arra, hogy mennyire undorodott tőlük. Mivel ismerte Güjük ízlését, sosem érezte jól magát a társaságában, de ez már a múlté. Erőlködve próbálta elképzelni a jövőt. Ismét azt kívánta, bár itt lenne Kubilaj, és nem a távoli Karakorumban ücsörögne. Kubilaj tudná, mit tegyen, mit mondjon az embereknek.

- Gondolkodni fogok ezen - válaszolta Ilügejnek. - Burkoljátok be a kán tetemét, készítsétek föl az útra. - Lenézett Güjük szolgájának megtört testére, látta a száján a beszáradt vért, és ihletet kapott tőle. Ismét megszólalt.

- A kán bátran halt meg, legyőzte gyilkosát. Tudasd az emberekkel.

- Hagyjam itt a gyilkos hulláját? - kérdezte Ilügej, és megvillant a szeme. Senki sem szereti jobban a hazugságot a mongol harcosnál. Akár igaz is lehetne, bár egy haldokló miként tisztíthatta meg a kardját, mielőtt nagy gonddal elhelyezte a saját mellén?

Möngke egy ideig töprengett, azután megrázta a fejét.

- Nem. Négyeljétek fel, és dobjátok az egyik pöcegödörbe. Emésszék el a legyek és a nap.

Ilügej ünnepélyesen bólintott a parancsra. Mintha látta volna, ahogy Möngke szemében fellobban a becsvágy lángja. A tábornok biztosra vette, hogy az orlok nem utasítja vissza a kán rangját, mindegy, hogyan jutott hozzá. Ilügej megvetette Güjüköt, és megkönnyebbülést jelentett számára, hogy Möngke vezeti a nemzetet, aki úgy fog uralkodni, mint Dzsingisz, a hagyományos mongol kán. Ilügej igyekezett nem mosolyogni, bár a szíve szárnyra kelt.

- Parancsodra, nagyuram! - mondta határozottan.

Tizedik fejezet

Egy hónapig tartott hazavinni a sereget Karakorumba, feleannyi idő alatt, mint amennyit az odaút igényelt. Most, hogy megszabadult Güjük parancsnokságától, Möngke mindennap hajnalban indította útnak az embereit, hajtotta őket, és morgott minden percért, amikor megálltak enni és aludni.

Ellentmondásos érzések töltötték el a hadsereget, amikor meglátták a sápadt városfalakat. Hazahozták a kán tetemét, és sokan szégyellték magukat, amiért nem teljesítették a kötelességüket. Möngke mégis egyenes derékkel lovagolt, sugárzott róla a tekintély. Güjük nem volt népszerű. Sok harcos vett példát Möngkéről, és ők nem lógatták a fejüket.

A lovas küldöncök még a sereg érkezése előtt meghozták a hírt, ezért Sorhataninak volt ideje, hogy felkészítse a várost a napokig tartó gyászra. A parázstartókat megtöltötték cédrus és fekete aloéfa forgácsával, és meggyújtották aznap hajnalban, amikor a hadsereg már közeledett. Szürke füst emelkedett a magasba Karakorum körül, tömény illatfelhőbe borította a várost. Most az egyszer még az eldugult szennyvízcsatornák bűzét sem lehetett érezni.

A nappali őrség fölvette legjobb páncélját, Sorhatani a városkapunál figyelte az utat, amelyen a fia hadserege közeledett. Kubilaj, aki visszavette a postafutár álcáját, épphogy megelőzte a bátyját. Sorhatani érezte a korát, amikor ott állt a szélben, és bámulta a lovak és emberek tízezrei által fölvert port. Az egyik őr krákogott, majd fuldokló köhögőrohamot kapott, és nem bírta abbahagyni. Sorhatani figyelmeztetően nézett rá, hogy maradjon csendben. Mivel Möngke még elég messze járt, közelebb lépett a harcoshoz, kezét a homlokára tette. Forró volt, Sorhatani elkomorodott. A vörös arcú harcos nem bírt válaszolni a kérdéseire, csak tehetetlenül integetett. Sorhatani bosszúsan elküldte a sorból.

Az ő torka is kapart. Nagyokat nyelt, nehogy kínos helyzetbe kerüljön. Két szolgálóját is leverte a lábáról ugyanaz a láz, de most nem foglalkozhatott ezzel, hiszen Möngke hazajön!

Gondolatai megkeresték a férjét, aki oly sok éve halott. Feláldozta az életét Ögödej kánért, és sosem álmodta volna, hogy valamelyik fia emelkedik erre a magas rangra. De ki más lehetett volna a kán, miután Güjük meghalt? Batu Sorhataninak köszönhet mindent, nem csak az életét. Kubilaj is biztosra veszi, hogy Batu nem fog az útjukba állni. Sorhatani néma fohászt küldött férje szelleméhez, megköszönte neki az eredeti áldozatot, amely mindezt lehetővé tett.

A hadsereg megállt, és körülvette a várost. Lemálházták a lovakat, és kicsapták őket a sarjúfűbe, amely elburjánzott a távollétükben. Nemsokára ismét puszta föld veszi körül Karakorumot, gondolta Sorhatani. Nézte Möngkét, ahogy közeledik minghaan tisztjeivel, és azon tűnődött, elmondja-e neki valaha is, milyen szerepet játszott Güjük halálában. Nem úgy történtek a dolgok, ahogy Kubilajjal eltervezték. O csak meg akarta menteni Batut. Ennek ellenére nem sajnálta a kánt. Güjük néhány kegyence máris összeomlott a rettegéstől, miután megtudták, hogy a pártfogójuk nincs többé. Sorhatani épp elég ideig tűrte kicsinyes pöffeszkedésüket, hogy most ne örüljön a kétségbeesésüknek. Elzavarta az őröket, akiket Güjük azért rendelt ki mellé, hogy őt figyeljék. Igazából nem volt rá joga, de a testőrök megérezték, hogy változott a széljárás, és méltatlan sebességgel hagyták el a lakosztályát.

Möngke megérkezett, leszállt a lóról, és félszeg szertartásossággal átölelte. Sorhatani bólintott, amikor észrevette, hogy a derekán lóg a farkasfejes kard, a hatalom jelképe, bár nem mutatta, hogy látná. Möngke még nem volt kán, tekervényes utat kell bejárnia az elkövetkező napokban, amíg Güjüköt elhamvasztják vagy eltemetik.

- Szerettem volna jobb hírekkel érkezni, anyám. - Ezeket a szavakat még el kellett mondania. - A kánt megölte a szolgája. Meggyilkolta a vadászaton.

- Gyásznap ez a nemzet számára - felelte hivatalosan Sorhatani, és meghajtotta a fejét. Gyorsan nyeldekelt, mert a melle feszült a készülődő köhögéstől. - Ismét kurultájt kell tartani,

hogy összegyűljenek a hercegek. Kiküldőm a lovas futárokat, hogy jövő tavaszra jöjjenek a városba. A nemzetnek kánra van szüksége, fiam.

Möngke szúrósan nézett rá. Talán csak ő érzékelte az utolsó szó rejtett nyomatékát. Anyja szeme égett, Möngke alig észrevehető bólintással válaszolt neki. A tábornokok máris elfogadták. Már csak kánná kell nyilváníttatni magát. Mély lélegzetet vett, végignézett a díszőrségen, amelyet Sorhatani állított. Amikor megszólalt, csendes magabiztossággal beszélt:

- De nem a városba, anyám, nem ide, a hideg kövek közé. Én Dzsingisz unokája vagyok, a kán, akit megválasztanak. A döntés az enyém. Én pedig Avraga síkságára hívom össze a kurultájt, oda, ahol Dzsingisz először gyűjtötte össze a nemzetet.

A büszkeség könnyei peregtek Sorhatani szeméből. Némán meghajolt.

- A nemzet messzire sodródott nagyapám alapelveitől -mondta Möngke, és fölemelte a hangját, hogy hallják a tisztjei és a testőrök. - Én pedig vissza fogom vonszolni a helyes ösvényre.

A kapun át benézett a városba, ahol tízezren dolgoztak a birodalom közigazgatásában, ugyanúgy nyilvántartva a legcsekélyebb mennyiségű adót, mint a királyok bevételeit és palotáit. Arcára kiült az undor. Güjük halála óta Sorhatani most először érzett aggodalmat. Azt hitte, Möngkének szüksége lesz az ő útmutatására, amikor átveszi tőle a város irányítását. De a fia mintha átnézett volna Karakorumon. Mintha eltakarta volna előle a várost egy belső látomás.

Amikor ismét megszólalt, csak megerősítette Sorhatani félelmeit.

-Vonulj vissza lakosztályodba, anyám. Legalább néhány napra. Fáklyát hoztam Karakorumba. Tisztának akarom látni ezt a várost, mielőtt kán leszek.

Az asszony hátrált egy lépést. Möngke ismét nyeregbe szállt, belovagolt a kapun, és elindult a palota felé. Sorhatani új fényben látta fia fölfegyverzett embereinek komor arcát, ahogy követték urukat Karakorumba. Ismét megköhögtette a felvert por, és addig köhögött, amíg könnybe nem lábadt a szeme.

Délutánra leégtek az illatos parázstartók, és a városban elkezdődött Güjük kán hivatalos gyászideje. A tetem a palota hideg pincéjében várta, hogy megtisztogassák és felöltöztessék a hamvasztáshoz.

Möngke belépett a rézajtón a fogadóterembe, ahol Karako-rum magas rangú tisztviselői összegyűltek a parancsára. Letérdeltek, amikor belépett, homlokukat a deszkapadlóhoz szorították. Güjük szerette az ilyet.

- Keljetek föl! - rivallt rájuk Möngke, miközben elhaladt mellettük. - Hajoljatok meg, ha muszáj, de én nem tűröm az ilyen csin fetrengést!

Utálkozó arccal ült le Güjük díszes trónjára. A tisztviselők tétován fölálltak, és Möngke elkomorodott, amikor közelebbről is megnézte őket. A teremben nem volt valódi mongol. Ez volt Güjük pár éves kánságának és őelőtte az apja uralkodásának az eredménye. Mi haszna meghódítani egy nemzetet, ha belülről veszi át a kánságot? A vér az első1, noha Güjük és Ögödej szem elől tévesztette ezt az egyszerű igazságot. A teremben álló emberek működtették a birodalmat, beszedték az adókat, meggazdagodtak, miközben a hódítók ma is egyszerű szegénységben élnek. Möngke vicsorított a gondolatra, amitől a hivatalnokok még jobban megijedtek. Tekintete megtalálta Jao Sut, a kán kancellárját. Egy darabig figyelte, emlékezett a régi leckékre, amelyeket a csin szerzetestől kapott. Jao Su tanította buddhizmusra, arab és mandarin nyelvre. Noha Möngke sok mindent lenézett abból, amire tanították, még mindig csodálta az öregembert, és Jao Su valószínűleg nélkülözhetetlen. Fölemelkedett a trónról, végigment a sorok előtt, a magasabb rangú emberek vállára tette a kezét.

- Álljatok a trón mellé - mondta nekik, ők pedig sietve engedelmeskedtek. Összesen hatot választott ki, azután megállt Jao Su mellett. A kancellár még mindig egyenesen tartotta magát, noha ő volt a legidősebb a teremben. Még ismerte a fiatal Dzsingiszt, és Möngke már

csak ezért is tisztelte.

- Ezeket megtarthatod munkatársaidnak, kancellár. A többieket a nemzetből válaszd, csakis mongol vérűek lehetnek. Képezd ki őket, hogy átvehessék a munkádat. Nem tűröm, hogy idegenek vezessék a városomat.

Jao Su elsápadt, de csak annyit tehetett, hogy mélyen meghajolt.

Möngke elmosolyodott. Teljes páncélt viselt, jelezve, hogy a selyem napjainak vége. A nemzet háborúban nőtt fel, azután csin udvaroncok vezették. Többé nem teszik. Odament egyik testőréhez, parancsot súgott a fülébe, mire az futva távozott. Az írnokok és udvaroncok idegesen várakoztak. Möngke ugyanazzal a fanyar mosollyal nézett ki a nyitott ablakon a városra.

A visszatérő-harcos egy vékony pálcát hozott, a végén bőrszíjjal. Möngke átvette, és kihúzta magát.

- Meghíztatok egy városon, amelynek nincsen szüksége rátok - mondta az ostort suhogtatva. - Ennek vége. Kifelé a házamból!

Az összegyűlt emberek egy pillanatig nem mozdultak a megdöbbenéstől. Neki csak ennyi habozásra volt szüksége.

- És nagyon lelassultatok Güjük és Ögödej alatt! Ha a nemzetből valaki - akárki - parancsot ad nektek, akkor mozogjatok!

Az ostorral a legközelebbi írnok arcába vágott, vigyázva, hogy a pálcával üssön. Az ember nyikkanva hanyatt esett, Möngke pedig hatalmas lendülettel verni kezdte. A hivatalnokok rémült kiáltozással igyekeztek menekülni. Möngke vigyorgott, ütötte-verte őket, néha vért is fakasztott. Amikor kizúdultak a teremből, üldözőbe vette őket, és veszettül csépelte a lábukat, az arcukat, ahol érte őket.

Végighajszolta őket a fedett árkádokon, ki a palota gyakorlóterére, ahol napfényben ragyogott az ezüstfa. Néhányan elestek, Möngke nevetve talpra rugdosta őket, hogy fájó bordákkal botladozzanak tovább. Harcos volt a birkák között, ostorral terelte össze őket, ahogy a bárányokkal tette volna. A kiűzőitek addig bukdácsoltak, amíg föl nem magasodott a városkapu, amelynek két tornyából jókedvű őrök bámultak lefelé. Möngke nem hagyta abba a verést, noha verejtékben úszott. Addig rúgta, lökdöste, püfölte őket, amíg az utolsó is kívül nem került a falakon. Csak akkor állt meg lihegve a kapu árnyékában.

- Éppen eleget szereztetek a nemzettől! - kiáltotta nekik. -Ideje, hogy ugyanúgy megdolgozzatok az ételért, mint más, tisztességes ember, vagy éhezzetek. Aki ismét belép a városba, annak fejét vetetem.

A düh és a kétségbeesés jajveszékelő kiáltása harsant a csoportban, Möngke egy pillanatig még arra is gondolt, hogy nekieshetnek. Sokuknak volt felesége, gyereke a városban, de Möngkét ez nem érdekelte. Mohón vágyott rá, hogy büntethessen, szinte kívánta, hogy merészeljenek támadni, és ő kardot ránthasson. Nem félt tudósoktól és írnokoktól. Csinek voltak, és haragjukkal és ravaszságukkal se mentek semmire.

Amikor a csoport hangjai tehetetlen motyogásba fulladtak, Möngke felnézett a magasban az őrökre.

- Zárjátok be a kaput! - parancsolta. - Jegyezzétek meg az arcukat! Ha egyet is megpillantotok a falakon belül, engedélyetek van lelőni őket!

Nagyot nevetett az összevert, véraláfutásos udvaroncok fújásán és kétségbeesésén. Senkinek sem volt mersze vitatni a parancsait. Megvárta, hogy a kapuszárnyak becsukódjanak. A síkságból már csak egy csík látszott, majd az is eltűnt. Kint jajgattak és sírtak. Möngke biccentett a nappali őrségnek, azután végre ledobta a véres ostort, és egyedül tért vissza a palotába. Menet közben látta, hogy csin arcok ezrei lesnek ki a házakból a férfira, aki tavasszal kán lesz. Pofát vágott, ismét emlékeztette magát, hogy a város elszakadt a gyökereitől. Nos, ő

nem volt Güjük, akit évekig megakadályozhattak a célja elérésében. A nemzet az övé!

Reggel óta elhalványodott az aloé illata. A város ismét bűzlött. Szaga a gyógyító jurtára emlékeztette Möngkét egy csata után. Kedvetlenül gondolt a gennytói püffedt és fényes, elmérgesedett sebekre, amelyeket látott. Bátorság és biztos kéz kell az ilyen seb megnyitásához: egy vágás és az éles fájdalom indítja el a gyógyulást. Elmosolyodott. O lesz ez a kéz.

Zúgott a város, mire leszállt az éjszaka. Möngke erősítést rendelt be Karakorumba, a harcosok tízes-húszas csoportokban járták az utcákat, és sok ezer családnál tartottak házkutatást. Az ellenállás első jelére kirángatták a tulajdonost az utcára, nyilvánosan összeverték, és otthagyták a kövezeten, amíg a rokonai kimerészkedtek érte, hogy bevigyék. Néhányan egész éjjel ott hevertek, ahova dobták őket.

Még a betegágyakat is átkutatták aranyért és ezüstért. A betegeket ágyneműstül kihajították, és vacoghattak a hidegben, amíg a harcosoknak úgy tetszett. Sokan voltak az ilyenek: fásultan köhögtek, miközben a láztól kifejezéstelen szemmel ácsorogtak. A csin családok többet szenvedtek a többieknél, noha a muszlim ékszerészek is a teljes vagyonukat elveszítették egyetlen éjszaka során a nyersanyagoktól az eladásra kész árukig. Elméletben mindent számba vettek, a valóságban bármi eltűnhetett a páncél fölött viselt deelekben. A hajnal sem hozott nyugalmat, csak megmutatta a pusztítást. Minden utcában hevert legalább egy halott, és Karakorum visszhangzott az asszonyok és gyerekek sírásától.

Az akciónak a palota volt a központja. Elsőnek a kán embereinek és kegyenceinek pompázatos termeit kutatták át. A feleségeket vagy Möngke tisztjei vitték el, vagy kizavarták őket a falakon túlra a férjeikhez. Az előkelőséget jelző tapétákat és Buddha-szobrokat leszaggatták és szétverték. Itt legalább érvényesült Möngke tekintélye annyiban, hogy a talált kincseket kötelességtudóan összegyűjtötték, és felhalmozták a lenti raktárakban. Még ennél is többet égettek el nagy máglyákon az utcákon.

Amikor másodszor szállt le az este a városra, Möngke behívatta két legmegbízhatóbb tábornokát a palota fogadótermébe. Ilügej és Nojon az ő szája íze szerint való mongolok voltak, erős férfiak, akik íjjal a kezükben nőttek föl. Egyikükre sem hatott a kínai kultúra, akik pedig nem így voltak vele, már leborotválták a fejüket, és megszabadultak annak a népnek a csinálmányaitól. Az orlok elég világosan közölte az akaratát, amikor kiverte a csin írnokokat a városból.

Tökéletes ellentétben állt Güjük udvarának szokásaival, hogy csak így egyszerűen, csin írnokok nélkül találkozzék a tisztjeivel. Möngke tudta, hogy Jao Su odakint van, de várakoztatta az öregembert, amíg végez a fontos üggyel. Nem volt odáig a boldogságtól, hogy át kell vállalnia Güjük adósságait. Egyedül az Ég Atya tudja, hogyan sikerült a kánnak ennyit kölcsönkérnie egy üres kincstár mellett. Máris érkeztek az ideges küldöttségek a kereskedőktől, hogy begyújtsák a papírjaik szerint nekik járó aranyat. Möngke elhúzta a száját. A kincsekből, amelyet a karakorumi idegenektől vett el, teljesíteni tudná Güjük legtöbb ígérvényét, bár akkor hónapokon át pénz nélkül maradna. A becsülete éppúgy azt követelte, hogy így cselekedjen, mint a gyakorlati megfontolások, mivel szüksége volt a kereskedők jóindulatára és áruira is. Úgy tűnik, a kán feladata több annál, hogy csatákat nyerjen.

Möngke már nem volt biztos benne, hogy helyesen járt el, amikor a palota személyzetét eltávolította pihepuha állásaiból. Gyanúja szerint Jao Su azért kereste meg minden apró-cseprő problémával, hogy bírálja, amit tett. Ennek ellenére roppant elégedettséggel töltötte el az emlék, amikor korbáccsal verte ki őket a városból, Meg kellett mutatnia, hogy ő nem Güjük, a város pedig mongol módra fog működni.

- Elküldted embereidet Tőregenéhez? - kérdezte Nojontól.

A tábornok büszkén állt előtte hagyományos deeljében, a bőre csillogott a friss

birkafaggyútól. Nem viselt páncélt, de Möngke megengedte neki, hogy karddal jöjjön a megbeszélésre. Ő nem félt a saját embereitől, mint Güjük és Ögödej.

- Igen, nagyuram. Egyenesen nekem jelentenek, amint végeztek.

- És Güjük felesége, Ogul Kajmisd - pillantott Möngke Ilügejre.

Az összeszorította a száját, mielőtt válaszolt.

- Az még nincs... rendezve, nagyuram. Embereket küldtem a lakosztályába, de bezárkózott, és arra gondoltam, azt szeretnéd, ha szőrmentén intézném az ügyet. Holnap előkeli jönnie.

Möngke nagyon csöndes lett, és úgy nézett sárga szemével Ilügejre, hogy az verejtékezni kezdett. Végül az orlok bólintott.

- Ilügej, a te dolgod, hogyan hajtod végre az utasításaimat. Jelentsd, ha új fejlemények lesznek.

- Igenis, nagyuram - mondta Ilügej, és felsóhajtott megkönnyebbülésében. Amikor Möngke pillantása elengedte, ismét megszólalt: - Ő... népszerű a városban, nagyuram.

Mindenki tudja, hogy állapotos. Zavargások lehetnek.

Möngke fenyegetően nézett a verejtékező emberre.

- Akkor éjszaka intézd! El kell tűnnie, Ilügej. Ez parancs!

- Igenis, nagyuram - Ilügej az ajkát harapdálva töprengett. -Van két bizalmasa, nagyuram, akiktől elválaszthatatlan. Hallottam pletykákat, hogy az öreg ismeri a füveket és az ősi szertartásokat. Már arra is gondoltam, hogy talán megmételyezte Ogul Kajmist a bűvölésével és a bájolásával.

- Semmit sem hallottam! - szakította félbe Möngke. - Igen, Ilügej. Ez jó ötlet. Derítsd ki az igazat.

Akit boszorkánysággal vádoltak, annak szörnyű volt a büntetése. Senki sem állna ki Ogul Kajmis mellett, ha egyszer meggyanúsítják.

Möngke elfáradt, mire elbocsátotta tisztjeit, és beengedte Jao Sut. Hosszúk a napjai annak, akiből kán lesz. Ám Möngke megtalálta a célját. A sebeket föl kell vágni és ki kell véreztetni. Néhány hónap múlva egy olyan mongol birodalmon uralkodik, amelyet nem szennyez be a csin romlás. Szép álom volt, a szeme elégedetten ragyogott, amikor Jao Su meghajolt előtte.

Tizenegyedik fejezet

Töregene egy kihalt teremben ült a férje nyári palotájában, ahol egyetlen, halkan sziszegő lámpa világított. Szépen felöltözött: fehér deel volt rajta, és fehér vászonból varrott cipő. Szürke haját szorosan hátratűzte, egyetlen szál sem szabadulhatott ki a kettős csatból. Ékszert nem viselt, mindet szétosztotta. Fájt visszatekintenie az életére, de nem bírt a jelenre gondolni. Noha a szeme még mindig dagadt volt Güjük siratásától, mégis valami nyugalomféle szállta meg. A szolgái mind elmentek. Amikor az első jelentette, hogy katonák jönnek Karakorum felől, Töregene szíve kihagyott egy ütemet. Tizenkét szolgája közül némelyik évtizedek óta vele volt. Könnyezve adta oda nekik az összes ezüst- és aranytárgyat, amit csak talált, és elküldte valamennyit. Úgyis csak megölnék őket az érkező katonák. Möngke halállistáinak híre már elért hozzá, tudott részleteket a városban tartott néhány kivégzésről is. Möngke mindenkit eltakarított, aki támogatta Güjüköt a kánsága alatt, Töregenét nem is lepte meg, csak fárasztotta, hogy érte is katonákat küld.

Amikor az utolsó szolga is távozott, keresett magának egy nyugodt helyet a nyári palotában, ahonnan láthatta a naplementét. Túl öreg volt ahhoz, hogy elfusson, még akkor is, ha kijátszhatta volna üldözőit. Különös volt úgy látni a halált, mint ami most már elkerülhetetlen, de rájött, hogy a közelségétől képes félretenni minden félelmét és haragját. Még friss volt a gyásza a halott fiáért, és talán túlságosan nagy ahhoz, hogy maradjon hely a saját sorsa fölötti bánkódásnak. Elfáradt, mint aki túlélt egy vihart, és most a zátonyon hever túlságosan kábultan ahhoz, hogy lélegzésen és bámuláson kívül másra is teljen az erejéből.

Hangokat hallott a kinti sötétségből. Möngke emberei megérkeztek, leszálltak a lovukról. Hallott minden apró neszt: a kavicsok roppanását a csizmatalpak alatt, a lószerszám és a páncél csörrenését. Fölemelte a fejét, szebb évekre gondolt. A férje, Ögödej jó ember volt, jó kán, de túlságosan korán sújtott le rá a bosszúszomjas sors. Ha tovább él... Felsóhajtott. Ha tovább él, ő most nem várná egyedül a halált egy palotában, amely valaha boldog otthon volt. Hirtelen eszébe jutottak a rózsák, amelyeket Ögödej adott neki. Elvadulnak a kertben, mert nem lesz, aki gondozza őket. Elméje egyik témáról a másikra csapongott, de közben állandóan figyelte a közeledő lépéseket.

Nem tudta, hogy Ögödej büszke lett volna-e Güjükre a végén. A fia nem volt nagy ember. Miután nem maradt jövője, Töregene tisztábban látta a múltat. Sok mindent bánt, sok olyan út volt, amelyre nem kellett volna rálépnie. Bolondság visszanézni, megváltoztathatatlan dolgokon búsulni, de nem tehetett ellene.

Amikor meghallotta, hogy egy csizma nyikorog a folyosó kövén az ajtón kívül, a gondolatai ronggyá szakadtak. Felnézett, és hirtelen félni kezdett. Ujjait összekulcsolta az ölében, ahogy a harcosok egyenként besorjáztak a terembe. Könnyű léptekkel jártak, fegyverrel a kézben készülve a támadásra. Majdnem elnevette magát az óvatosságukon. Lassan felállt, bár a térde és a háta tiltakozott.

A tiszt odalépett hozzá, és meglepetten nézett rá.

- Egyedül vagy, úrnőd – kérdezte?

Az asszony szeme egy pillanatra felragyogott.

- Nem vagyok egyedül. Nem látod őket? A férjem, Ögödej kán a jobbomon áll. A fiam, Güjük kán a balomon. Nem látod, hogy figyelik, mit csinálsz?

A tiszt kissé elsápadt, a szeme ide-oda járt, mintha láthatná a figyelő szellemeket. Fintort vágott. Tudta, hogy a társai figyelnek, és minden szót jelentenek Möngkének.

- Parancsot kaptam, úrnő - mondta csaknem bocsánatkérően.

Töregene még jobban fölszegte a fejét, és kihúzta magát, amennyire tudta.

- Kutyák terítenek le - mormolta. A megvetés elűzte a félelmét. A hangja erős volt, amikor

ismét megszólalt. - Mindenért fizetni kell, katona. - Felnézett, mintha átlátna a kőmennyezeten. - Möngke kán el fog bukni. A szeme vérrel telik meg, és nem talál megnyugvást, alvást vagy békét. Kínok és betegségek között fog élni, és végül...

A tiszt kardot rántott, és egyetlen gyors mozdulattal elvágta Töregene torkát. Az asszony hirtelen elernyedt, összeesett. Kiomló vére ráfröccsent a tiszt csizmájára. A katonák némán várták, hogy meghaljon. Amint vége lett, halkan távoztak, idegesítette őket a csönd. Nem néztek egymásra, amikor nyeregbe szálltak és ellovagoltak.

Ilügej tábornok rá nem jellemző zaklatottsággal állt Möngke elé. Tudta, hogy az a helyes taktika, ha az új vezető elsöpri elődének minden támogatóját. Ezen túl a legközönségesebb józan ész is azt diktálja, hogy tüntessünk el mindenkit, aki vérrokonságban áll az előző vezetővel. így nem lesz lázadás a jövőben, amikor az elfelejtett gyermekek férfivá érnek, és megtanulják a gyűlöletet. A leszármazottak tanultak Dzsingisz életének leckéiből.

Ilügej különös élvezettel vette föl a saját ellenségeit a Möngkének összeállított listákba. Olyan hatalom került a kezébe, mint még soha. Csak mondott az írnoknak egy nevet; a kán hűséges testőrsége egy napon belül felkutatta, és már vitték is kivégezni. A listán levők nem fellebbezhettek.

De aminek aznap reggel tanúja volt, az megrázta, és kikezdte szokott önfegyelmét. Nem először látott halvaszületett gyermeket. A saját feleségei négyet is szültek az évek során. Talán a parányi, petyhüdt testtől fordult fel a gyomra. Mivel azonban gyanította, hogy Möngke gyengeséget látna benne, vigyázott, hogy higgadt és teljesen közömbös hangon tegyen jelentést.

- Azt hiszem, Güjük felesége megháborodott, nagyuram -mondta Möngkének. - Úgy beszélt és sírt, mintha maga is gyermek lenne. És egész idő alatt úgy ringatta a halott csecsszopót, mintha még mindig élne.

Möngke elgondolkozva harapdálta az alsó ajkát. Bosszantó, hogy egy ilyen egyszerű dolog így agyonbonyolódjon. Az örökös jelentette a veszélyt. Anélkül akár haza is küldhetné Ogul Kajmist a családjához. Ő már csak a nevében nem kán, de ennél tovább nem ér új hatalma. Némán szidta Ilügej emberét, amiért olyan szépen felépítette a vádat az asszony bűnösségéről. Ha valakit nyilvánosan megvádolnak boszorkánysággal, az nem hagyható figyelmen kívül. Ökölbe szorította a kezét, és az ezer más teendőre gondolt, amit aznap el kell intéznie. Güjük leghűségesebb követőiből negyvenhármat végeztek ki néhány nap alatt, a vérük még fel sem száradt a város gyakorlóterén. Az elkövetkező napokban is folytatódnak a kivégzések, miközben felvágja a kelevényt Karakorumban.

- Marad - mondta végül. - írd a nevét a listához, és végezzünk.

Ilügej lehajtotta a fejét, hogy elrejtse érthetetlen csalódását.

- Parancsodra, nagyuram.

Tizenkettedik fejezet

Ogul Kajmis az Orkhon folyó partján állt, és figyelte a sötét vizet. Hátrakötött keze felpüffedt és elzsibbadt. Két ember állt mellette, nehogy idő előtt a vízbe vesse magát. Az asszony megborzongott a hajnali hidegben. Próbált uralkodni a rettegésén, nehogy odavesszen a méltósága.

Ott volt Möngke is néhány kegyencével. Ogul Kajmis látta, hogy mosolyog valamin, amit az egyik tisztje mondott. Elmúltak azok a napok, amikor színpompás, fényes csoport lettek volna. Möngke harcosai és tisztjei egytől egyig sima deelt viseltek, amelyeknek a szerény hímzés volt minden dísze. A többség a mongol hagyományt követve egyetlen fürtöt hagyott meg a borotvált fején. Arcuk ragyogott a friss birkafaggyútól. Csak Jao Su és néhány megmaradt írnoka nem viselt fegyvert. A többiek hosszú, csaknem a bokájukat verő kardokat, vágásra tervezett, súlyos lovassági szablyákat hordtak. Karakorumnak volt saját öntödéje, ahol a fegyverkovácsok egész nap verejtékeztek a tü-zeik mellett. Nem volt titok, hogy Möngke háborúra készül, amint Güjük utolsó híveit és barátait is lemészárolta.

Az ő férjének a támogatóit és barátait. Ogul semmit sem érzett aznap, mintha védőburkot növesztett volna a szívére. Túl sok mindent veszített túl rövid idő alatt, még mindig szédelgett a történtek után. Nem bírt ránézni öreg szolgálójára, Bajarmára, aki tucatnyi más, megkötözött emberrel együtt várta komor csöndben, hogy Möngke megölesse őket.

Az orlok nem sietett. Hatalmas alakja volt a középpont - csaknem kétszer olyan széles, mint kíséretének legtermetesebb harcosai. Ennek ellenére is könnyedén mozgott, mint az olyan ember, aki bízik az erejében, és elég fiatal, hogy élvezze is. Ogul csak állt, és arról ábrándozott, hogy Möngke holtan esik össze a többiek orra előtt, de ez csak képzelgés volt. Az orlok ügyet sem vetett a meg-roskadt, nyomorúságos foglyokra. Elvett egy kupa ajragot egy szolgától, és nevetgélt a barátaival. Valamiért az fájt a legjobban, hogy semmibe veszi a sorsukat, miközben ők itt állnak életük utolsó hajnalán. Ogul észrevette, hogy az egyik megkötözött embernek elengedett a hólyagja: sötét folt ütött át a nadrágján, tócsa keletkezett a lába mellett. Oda se figyelt rá, a szeme már kiüresedett. Ogul másfelé nézett, igyekezett összeszedni a bátorságát. Annak az embernek csak a késtől kell félnie. Az ő halála lassú lesz.

Nem volt áldás azon, hogy Möngke elismerte a kán özvegyét királyi vérnek. Az asszony a sötét csatornát nézte, amelyet Ögödej építtetett, és ismét megborzongott. Az ő hólyagja is feszült, pedig vigyázott, hogy ne igyon reggel. Arca és keze hideg volt, mintha kiszívták volna belőlük a vért, a szívverése felgyorsult. Még így is izzadt, a ruhája máris átázott hónaljban. Testének apró változásaira összpontosított várakozás közben, kétségbeesetten igyekezett lefoglalni valamivel magát.

Möngke végzett az ajraggal, a kupát hátradobta a szolgának. Bólintott az egyik tisztjének, aki vigyázzt bömbölt. Az összes ember kihúzta magát, még néhány megkötözött fogoly is megpróbált mereven állni. Ogul a fejét csóválva nézte a szegény bolondokat. Arra számítanak, hogy meghatják kínzóikat, és kegyelmet kapnak? Ilyesmiről szó sem lehetett.

Jao Su is ott volt, Ogul látni vélte az öregemberen a feszültséget. Hallotta, hogy a kancellár betegségre hivatkozva távol maradt az első kivégzésekről. Möngke, akinek kifinomult érzéke volt a kegyetlenséghez, megérezte az igazi okot, és Jao Sunak most már minden kivégzésnél jelen kellett lennie. Ogul hallgatta a neveket, szomorúan nézte, ahogy a foglyok kissé följebb emelik a fejüket, amikor meghallják a sajátjukat.

A végtelen várakozás után a folyamat felgyorsult. Rúgásokkal térdre döntötték a foglyokat, a Möngkét körülvevő- csoportból előlépett egy nagyon fiatal harcos, és kihúzta hosszú kardját. Ogul tudta, hogy ezt a feladatot jutalmul kapta, amiért valamilyen szolgálatot tett Möngkének. Sok olyan harcos vágyott erre a feladatra, aki még nem ontott vért csatában. Ogulnak eszébe

jutott, hogy Dzsingisz több tízezer embert öletett meg egy idegen városban kizárólag azért, hogy embereit hozzászoktassa a gyilkoláshoz.

Nem hallotta Jao Su reszketeg hangját, amikor felolvasta az előtte levő papírlapról a vádakat. A hóhér megállt az első térdelő alaknál. El volt szánva rá, hogy jó benyomást tesz Möngkére.

Ogul a folyót nézte, amikor megkezdődött a gyilkolás, nem törődött Möngke csoportjának helyeslő ordításával és nevetésével.

Bajarma a negyedik volt a sorban. Ogulnak kényszerítenie kellett magát, hogy odanézzen, amikor ő következik. Egyetlen bűne az volt, hogy Ogul Kajmis udvarához tartozott. A vád szerint ő vette rá a kán feleségét, hogy gonosz varázslatokat űzzön.

Bajarma nem hajtotta le a fejét, és nem nyújtotta ki a nyakát. A hóhér gorombán ráförmedt. Bajarma ügyet sem vetett rá, Ogult nézte, Találkozott a tekintetük, és Bajarma elmosolyodott, mielőtt két csapással megölték.

Ogul pillantása visszatért a sötét vízhez, azt bámulta, amíg be nem fejeződött a gyilkolás. Amikor az utolsó ember is meghalt, megfordult és ránézett az ifjúra, aki megdöbbenten vizsgálgatta a kardja élét. Nyilván kicsorbult egy csonton. Möngke előrelépett, hátba vágta, és egy friss kupa ajragot nyomott a markába. Ogul tompa gyűlölettel bámulta. Amikor Möngke ránézett, az asszony szíve összeszorult a rémülettől, zsibbadt keze megrándult a gúzsban.

Jao Su az ő nevét mondta. Ez alkalommal annyira reszketett a hangja, hogy még Möngke is rosszallóan nézett rá. Dzsingisz elrendelte, hogy népe sosem onthat királyi vért, de a választás iszonyú volt.

- Ogul Kajmis, aki boszorkánysággal és gonosz praktikákkal hozott gyalázatot a kán nevére, odáig aljasodott le... hogy megölte a tulajdon gyermekét.

Az utolsó szónál Ogul keze ökölbe szorult. A belsejében terpeszkedő hidegből merített, hogy talpon maradhasson.

Amikor Jao Su felolvasta a vádat, megkérdezte, akar-e szólni valaki az asszony védelmében. A levegőnek átható vérszaga volt. Senki sem mozdult. Möngke bólintott a harcosoknak, akik mellette álltak.

A reszkető Ogult felkapták, és lefektették egy vastag nemez-szőnyegre. Lábizmai fékezhetetlenül rángatóztak. A teste menekülni akart, de nem bírt. Jao Su hirtelen egy imádságot kezdett kántálni érte elcsuldó hangján. Möngke csúnyán nézett rá, de az öregember nem hagyta abba.

A harcosok belecsavarták a nemezbe. A dohos anyag az arcához tapadt, a tüdeje megtelt porral. Sikoltott páni félelmében, de a szövet elfojtotta hörgőlélegzését. Érezte a rántásokat, amikor átkötötték a nemezgöngyöleget gyeplőszárakkal, és szorosra húzták a csatokat. Nem könyörgött kegyelemért Möngke füle hallatára, de nem bírta magába fojtani a rettegő nyöszörgést, amely úgy szakadt fel belőle, mint a csapdába esett állatból. Úgy rémlett, egy örökkévalóságig tart a csönd. Mellében és fülében egyszerre hallotta dübörgő szívverését. Hirtelen megmozdult, lassan átfordult. A csatorna felé gurították.

Elöntötte a jeges víz. Akkor már vadul vergődött. Ezüst buborékfelhők szálltak körülötte. A nemezgöngyöleg gyorsan süllyedt. Addig fojtotta vissza a lélegzetét, ameddig bírta.

Sorhatanit egyetlen lepedő takarta, noha az éjszaka hideg volt. Kubilaj mellette térdelt, és amikor megfogta anyja kezét, csaknem elejtette, olyan forró volt. A láz utat égetett magának Kara-korumban, és most már minden nappal kevesebb lett a megbetegedések száma. Nyáron mindig ez történt. Pár tucat, vagy párszáz embert elvitt valamilyen kórság, legtöbbször azokat, akik túlélték az előző járványt, és még gyengék, soványak voltak.

Könnyek szúrták Kubilaj szemét, amikor az anyja köhögni kezdett. Egyre erősebben köhögött, végül már fuldokolt, homorított, vékony izmai kiugrottak. Kubilaj kivárta, hogy hörögve

lélegzetet vehessen. Sorhatani szégyellte, hogy a fia ilyen elgyötört állapotban látja, de azért gyöngén rámosolygott. A szeme üveges volt a láztól.

- Folytasd - mondta.

-Jao Su bezárkózott a szobájába. Még sosem láttam ilyen fel-dúltnak. Nem volt szép halál.

- Olyan nincs - zihálta Sorhatani. - A halál sose szép, Kubilaj. Annyit tehetünk, hogy nem veszünk tudomást róla, amíg el nem jön az ideje. - Hatalmas erőfeszítésébe került, hogy beszéljen, a fia igyekezett abbahagyatni vele, de Sorhatani leintette. -Az emberek nagyon értik ezt, Kubilaj. Azzal a tudattal élnek, hogy meg fognak halni, de akárhányszor kimondják ezeket a szavakat, igazából nem veszik komolyan őket. Mindegyik azt hiszi, ő lesz az, akit valamiként elkerül a halál, és sosem öregszik meg. - Újból köhögött, Kubilaj összerándult a hangtól, de türelmesen várakozott, amíg az anyja ismét lélegzethez jutott.

- Még most is abban reménykedem... hogy életben maradok, Kubilaj. Bolond vénasszony vagyok.

- Sem bolond, sem vén nem vagy - felelte halkan a fia. - És még szükségem van rád. Mi lesz velem, ha nem beszélgethetünk? - Anyja ismét mosolygott, de a bőre úgy meggyűrődött tőle, mint a régi vászon

- Nem tervezem... hogy ma éjjel követem apádat. Szeretném elmondani Möngkének, mit gondolok a halállistáiról.

Kubilaj arca megkeseredett.

- Mint hallottam, mély benyomást tett a hercegekre és a tábornokokra. Ezek olyan emberek, akik méltányolják a hentesmunkát. Új Dzsingisznek mondják, anyám.

- Talán... tényleg az - felelte az asszony fuldokolva. Kubilaj adott neki egy kupa almaiét, ő pedig lehunyt szemmel ivott.

- Száműzhette volna Ogul Kajmist és öreg szolgálóját -mondta Kubilaj. Tanulmányozta nagyapja, Dzsingisz életét, és gyanította, hogy az anyjának igaza van, de ettől még keserű maradt a szája. A bátyja nem egészen száz halállal elérte, hogy könyörtelennek tartsák, hogy úgy tekintsenek rá, mint aki a hódítás és gyarapodás új korszakát hozza, és ő minden kétkedése, személyes ellenszenve ellenére úgy érezte, hogy az embereknek valószínűleg igazuk van.

- Ő lesz a kán, Kubilaj. Ne szállj szembe vele. Ne feledd, ő nem Güjük. Möngke erős.

- És ostoba - morogta Kubilaj.

Az anyja elnevette magát, amit minden addiginál szörnyűbb, végeérhetetlen köhögésroham követett. Amikor Sorhatani a lepedőbe törölte a száját, Kubilaj vérfoltot látott a kelmén. Nem tudta levenni a szemét róla.

Amint a roham elmúlt, az asszony megrázta a fejét. Hangja nem volt több suttogásnál.

- Nem bolond, Kubilaj. Több mindent megért, mint gondolnád. A kán hatalmas hadserege nem térhet vissza a pásztorkodáshoz. Már nem. Möngke tigrisen lovagol, fiam. Nem mer leszállni róla.

Kubilaj összevonta a szemöldökét. Bosszantotta, hogy az anyja mindenben Möngkét támogatja. Szerette volna, ha osztozik az ó haragjában ahelyett, hogy mentséget keres a bátyja tetteire. De mielőtt megszólalhatott volna, rádöbbent az igazságra. Sorhatani legalább annyira volt a barátja, amennyire az anyja, de sosem látott tisztán, ha a fiai kerültek szóba. Ez volt a vakfoltja. Kubilaj szomorúan belátta, hogy legfeljebb megbánthatná, ha most vitatkozni kezdene. Inkább befogta a száját, és nem mondta el az érveit.

- Gondolkodni fogok rajta - ígérte. - Te pedig gyógyulj meg, anyám. Te is látni akarod, amint Möngkéből kán lesz.

Az asszony gyengén bólogatott. Kubilaj letörölte a verejtéket az arcáról, azután távozott.

Güjük porhüvelye elégett Karakorum előtt a temetési máglyán, a több napos nemzeti gyász elérte a tetőfokát. Mivel a tetem még a palota hűvös pincéjében is oszlani kezdett, a máglya füstje nehéz volt az illatos olajoktól. Möngke figyelte, ahogy a farakás lángnyelveket okádva összeomlik. Természetesen a fél nemzet részeg volt, amihez nem kellett ürügyet keresniük. Virrasztottak, mert mindenképpen látni akarták, ahogy a kán szelleme a túlvilágra költözik. Sok ezren járultak részegen a nagy máglyához, és az ujjukkal fröcskölték, vagy a szájukból fújták rá az italt. Többen is túl közel merészkedtek a lángokhoz, és üvöltve hőköltek, mert a ruhájuk tüzet fogott, amit csak úgy lehetett eloltani, ha megtaposták őket. A városból és a jurtákból éjszakai lepkék, vérszívó rovarok jöttek a fényre, hogy milliószámra égjenek el a lángokban. Fekete szemcséik felhőfoszlányokká álltak össze, mielőtt aláhullottak a máglyára. Möngke az ifjú nőkre, szolgákra és harcosokra gondolt, akiket Dzsingisz mellé temettek, és elmosolyodott. Güjüköt csak legyek kísérik halálában.

Amikor a nagy máglya embermagasságú parázsheggyé töppedt, a testvéreiért küldetett, maga köré parancsolta Kubilajt, Hülegüt meg Arik-Bökét, és a kis csoport végigment a csöndes városon otthagyva a mulatozó nemzetet. Gyerekek fogannak ezen az éjszakán, férfiak és asszonyok halnak meg ittas dulakodásokban, de hát ez a dolgok rendje: élet és halál elválaszthatatlan, és ez így helyes.

Mintha egy kihalt városban jártak volna. Ösztönszerűen Möngke és Kubilaj álltak az élre, akik kívül-belül az ellentétei voltak egymásnak. Utánuk ment Hülegü, ugyanolyan széles arcú, tagbaszakadt ember, mint Möngke, és Arik-Böke, a legalacsonyabb, akinek a pillantása ide-oda ugrált járás közben. A legfiatalabb testvér arcát elrútította egy régi sebhely sötétrózsaszín-piszkossárgában játszó, vastag vonala, amely rézsútosan húzódott az arcán, amitől szájon át, szörcsögve kellett lélegeznie. Mindenki láthatta rajtuk, hogy testvérek, de a kis csoportban több volt a feszültség, mint a barátság. Hallgattak, várták, mit talált ki Möngke.

Kubilaj a többieknél is jobban érzékelte a feszültséget. Ő volt az egyetlen, aki nem volt hajlandó megválni a csin divatstílustól sem hajviseletben, sem a finom selyemruhákban. Kis lázadás volt, de Möngke mostanáig nem erőltette a kérdést.

A palotánál az éjszakai őrség némán virrasztóit a lámpák fényében. Szoborrá merevedtek, amikor Möngke megjelent, ám ő annyira elmerült gondolataiban, hogy észre sem vette őket. Keresztülvágott a külső udvaron, Arik-Bökének ügetnie kellett, hogy lépést tarthasson a többiekkel az árkádok alatt a nagy fogadóteremig.

Újabb őrök vigyázták a csillogó rézajtót, amelyen nyoma sem volt zöld rozsdának. A levegőnek tömény viasz- és fémtisztítószaga volt. Lehet, hogy Möngke még nem volt kán, de a parancsai törvényt jelentettek a városban, és alaposan megdolgoztatott mindenkit.

Kubilaj titkolt ingerültséggel figyelte, ahogy a bátyja keresztülvág a termen, bort tölt magának egy kupába, majd felhajtja. Nem volt hova ülni. A terem csaknem üres volt, csak egy hosszú asztal állt benne teleszórva tekercsekkel és térképekkel, amelyeknek némelyikét élénk színű fonállal kötötték át. Güjük és Ögödej káprázatos trónja eltűnt, semmi kétség, valamelyik raktárban unatkozva várja a következő évszázadot.

- Igyatok, ha akartok - szólt Möngke.

Hülegü és Arik-Böke odament hozzá az asztalhoz. Kubilaj egyedül maradt és várta, hogy a bátyja közölje, miért jöttek ide.

Nemsokára megkapta a választ.

- Tavasszal kán leszek - mondta Möngke. Minden dicsekvés nélkül beszélt, puszta tényt közölt. - A hadsereg orlokja és Dzsingisz unokája vagyok. Bajdur nem lép föl ellenem, Batu pedig írásban közölte, hogy támogat.

Elhallgatott. Kubilaj fészkelődön. Ögödej hatalmas földeket hagyományozott a nemzet két rangidős hercegére. Azok nem fognak vetélkedni a bátyjával. Möngke a földhöz ragadt

észjárása ellenére is fölülemelkedett mindenkin. Ő magától értetődőnek tartotta a rangját, de az igazság az, hogy ő az egyetlen, akit a tümenek elfogadnak.

- Akkor hát kán leszel - szólalt meg Kubilaj. - Apánk büszke lenne, ha látná, hogy egyik fia ilyen sokra vitte.

Möngke rámeredt, a gúny jeleit kereste, de semmit sem talált. Örült a fölényének, és elégedetten felmordult.

- Így van, de titeket sem hagytalak ki - mondta testvéreinek. Kubilaj észrevette, hogy Hülegühöz és Arik-Bökéhez intézi a szavait, de azért ő is biccentett, amikor Möngke folytatta: - Velem együtt emelkedtek ti is, ahogy apánk szerette volna. Ma éjjel megvitatjuk családunk jövőjét.

Kubilaj nem hitte, hogy túl sok vitára kerülne sor. Möngke biztosra veszi új keletű tekintélyét, sokkal inkább úgy oktatja testvéreit, mint egy apa, és nem mint egy testvér. Rácsapott Hülegü vállára, és Kubilaj arra gondolt, mennyire hasonlítanak. Noha Möngke kissé szélesebb vállú, Hülegünek ugyanolyan hideg a tekintete.

- Nem várok tavaszig a hadjáratokkal - kezdte Möngke. - A világ túl sokáig várt a gyenge kán halálára. Ellenségeink megerősödtek, mivel senki sem szorongatta a nyakukat, senki sem szegezett kést a szeretteik torkának. Ideje, hogy emlékeztessük őket, kik az uraik.

Hülegü helyeslően hümmögött, miközben felhajtott egy újabb kupa vörösbort, és csettintett. Möngke elégedetten nézett rá, ugyanazokat az erényeket látta benne, mint Kubilaj.

- Hülegü, írásban kineveztelek Bajdur nyugati hadseregének, továbbá három karakorumi tümen parancsnokává. Megtesznek orloknak százezer harcos fölött, és megkapod tőlem három legjobb emberemet, Baijut, Ilügejt és Kitbugát.

Kubilaj megdöbbenésére Hülegü letérdelt, és fejet hajtott.

- Köszönöm, testvérem! - mondta és ismét fölállt. - Ez nagy megtiszteltetés.

- Szamarkand városa lesz a támaszpontod. Onnan délre és nyugatra a földig rombolsz mindent. Bajdur elfogadja a parancsaimat. Befejezed azt a munkát, Hülegü, amelyet a nagyapánk elkezdett. Menj messzebb, mint ameddig ő valaha is eljutott. Hasíts ki magadnak egy dúsgazdag, új kánságot!

Átadott öccsének egy tekercset, és figyelte, ahogy testvére kigöngyöli a térképet, amelyet nagy gonddal másolt, görbe vonalakkal és pontokkal egészített ki egy rég porrá lett perzsa kéz. Kubilaj elbűvölten bámulta a térképet, és akaratlanul is közelebb húzódott. Sok csodája van a karakorumi könyvtárnak, amelyekkel még nem találkozott.

Hülegü kiterítette a térképet, boros kupákkal nyomtatta le a széleit, és ragyogó szemmel nézegette a rajta ábrázolt földeket. Möngke hátba vágta, a másik kezével a térképre mutatott.

- Ez itt, testvérem, a legnagyobb város a Tigris partján. Dzsingisz sosem ért el idáig. Ez az iszlámnak nevezett hit központja. Elég jól beszéled a nyelvet, Hülegü. Ha sikerrel jársz, ez lesz új kánságod szíve.

- így lesz, testvérem - felelte megindultan Hülegü.

Möngke látta örömét, és elmosolyodott. Megtöltött egy kupát, és az öccsének nyújtotta.

- Toluj családja került uralomra! - mondta, és Kubilajra pillantott. - Most nem hagyjuk, hogy félretoljanak. Az utat, amelyet Dzsingisz kezdett el törni, a mi családunk folytatja. A sors akarja így, testvéreim! Az apánk az életét adta egy kánért, az anyánk egybetartotta a várost és a hazai földet, amikor minden összeomolhatott volna. - Szeme ragyogott a jövő látomásától. Minden, ami eddig történt, csak azért volt, hogy a mi családunkat felkészítse erre a pillanatra! Négy testvér egy szobában, és a világ, az édes szűz csak ránk vár!

Kubilaj némán figyelte Hülegü és Arik-Böke vigyorgását. Möngke hangzatos beszéde magával ragadta őket. Kínosnak találta, hogy egyedül ácsorogjon, hirtelen megtöltötte az utolsó kupát borral, és kiitta. Öccsei félreálltak, hogy hozzáférjen a palackhoz, noha Möngke

kissé összevonta a szemöldökét. Ivás közben Kubilaj elszoruló szívvel látta, hogy Arik-Böke valósággal reszket a jövendöléstől, és a sebhely szinte rózsapirosra sötétedik az arcán.

Möngke ezt a pillanatot választotta, hogy megfogja legifjabb öccse karját.

- Arik, megbeszéltem anyánkkal, és ő egyetértett velem.

Kubilaj élesen nézett rá. Szerinte Sorhatani nem volt elég jól ahhoz, hogy bárkivel is megbeszélhessen valamit.

Möngke folytatta, mit sem törődve Kubilaj gyanakvásával.

- Megegyeztünk abban, hogy te öröklöd az otthoni kánságot Karakorum kivételével, amely továbbra is a kán tulajdonában marad. Én nem kívánom ezt a dögletes helyet, de mint hallom, jelkép lett a nép számára. A többi a tiéd, hogy uralkodhass rajta a nevemben.

Arik-Böke csaknem kiöntötte borát, miközben ő is letérdelt, és alázatosan meghajtotta a fejét. Ahogy fölállt, Möngke megmarkolta a tarkóját és szeretettel megrázta.

- Ezek az apánk földjei, Arik, azelőtt pedig Dzsingiszé voltak. Vigyázz rá. Tedd zölddé, hogy tele legyen nyájakkal.

- Így lesz, bátyám, esküszöm - felelte Arik-Böke. Néhány szó elképzelhetetlenül gazdaggá tette. Nyájak és ménesek sok millió lábasjószága várt rá, és magas rang a nemzetben. Möngke egy szempillantás alatt hatalmas embert csinált belőle.

- Holnap még beszélünk erről - folytatta Möngke. - Hajnalban visszajöttök, és mindent elmondok, amit kiterveltem.

Kubilaj felé fordult. Az ifjabb testvér megmerevedett, már értette a feszültség okát, amely mindig ott lappangott köztük. Möngke maga volt a megtestesült mongol harcos élete virágjában. Kubilaj magasabbra nőtt, és csin ruhája feltűnő ellentétben állt bátyja öltözékével.

- Hülegü, Arik-Böke, most hagyjatok magunkra - mondta Möngke halkan. - Négyszemközt akarok beszélni fivérünkkel.

Egyik testvér sem nézett Kubilaj ra, miközben távozott. Egyforma ruganyossággal mozogtak, hiszen váratlanul valóra váltak a legmerészebb álmaik. Kubilaj szinte irigyelte öntudatosságukat és azt, milyen könnyedén jutottak hozzá.

Amikor magukra maradtak, Möngke óvatosan újratöltötte a kupákat, és az egyiket odaadta Kubilajnak.

- Veled mit kezdjek, testvérem?

- Úgy tűnik, mindent elterveztél. Miért nem mondod meg, mit akarsz?

- Egész életedben alig hagytad el a várost, Kubilaj. miközben én Szübötejjel nyugatra lovagoltam, te itt maradtál, könyvekkel és ecsetekkel játszottál. Amikor én elfoglaltam Kijevet, te megtanultál csin asszony módjára öltözködni, és napjában kétszer fürödni. - Möngke közelebb hajolt az öccséhez, szimatolt, és elhúzta a száját, amikor megcsapta a diszkrét illat. - Talán egy hely a városi könyvtárban megfelelne a magadfajta... ízlésének.

Kubilaj megmerevedett, mert tudta, hogy Möngke szándékosan hergeli. Ennek ellenére az arca kigyúlt a sértésektől.

- Nem szégyen, ha valaki tudományokkal foglalkozik - szűrte a foga között. - Ha te leszel a kán, én talán a városban lennék a legboldogabb.

Möngke elgondolkodva szopogatta a borát, noha Kubilaj gyanúja szerint jóval a találkozó előtt dönthetett már. A bátyja nem túl okos, de alapos és türelmes. Ezek a tulajdonságok szinte ugyanolyan jól jönnek az embernek.

- Azonban megígértem apánknak, hogy gondom lesz a családra, Kubilaj. Szerintem nem azt akarta, hogy engedjelek tintás kézzel matatni a poros tekercsek között. - Kubilaj nem volt hajlandó a kezére nézni, bár csakugyan tintás volt az ujja. - Azt akarta, hogy a fiai harcosok legyenek, Kubilaj, nem csin írnokok.

Kubilaj akaratlanul visszavágott:

- Amikor fiatalok voltunk, testvérem, maga Dzsingisz mondta az embereinek, hogy jöjjenek hozzám, ha gondjuk támad. Azt mondta nekik, hogy én átlátom a legsűrűbb tövisbokrot is. Azt firtatod, hogy mit akarok tőled?

Möngke lassan elmosolyodott.

- Nem, Kubilaj. Megmondom neked, hogy én mit akarok. Hülegü lerombolja az iszlám erődjét, Arik-Böke vigyáz a hazai földre. Én száz más vasat tartok a tűzben, öcsém, egészen Korjóig. Naponta fogadom tucatnyi apró nemzet küldötteit és nagyköveteit. Én vagyok a választott kán, a nemzet szíve. De neked egy másik ösvényen kell járnod, be kell fejezned, amit Ögödej és Dzsingisz félbehagyott.

Kubilaj már le is vonta a következtetést. Kínosan nyelt egyet.

- A szungok - mormolta.

- A szungok, Kubilaj. Több tucat város, sokmillió paraszt. Ez lesz életed munkája. A nevemben befejezed azt, amit Dzsingisz elkezdett.

- És hogyan teljesítsem be ezt a te nagy álmodat? - kérdezte Kubilaj halkan, idegességét egy kiadós korty borral álcázta.

- Dzsingisz a Hszi Hszia tartománnyal kezdte Csin meghódítását. A tanácsadóim találtak egy másik kaput, ami a szungokhoz vezet. Egy hadsereggel a délnyugati határra küldelek, Jünnan tartományba. Ott csak egyetlen nagyváros van, bár az enyémhez mérhető-hadsereget tudnak kiállítani. Ennek ellenére azt gondolom, hogy nem lesz túl nehéz feladat még olyan embernek se, aki sose látott háborút. - Mosolygott, hogy elvegye a megvetés élét. - Szeretném, ha olyan unoka lennél, amilyet Dzsingisz kívánna magának: mongol hódító. Megvan hozzá a lehetőségem és az elszántságom, hogy megváltoztassam az életedet. Tégy ma esküt nekem, és én megteszlek a tümenek urává. A Szung-udvar rémévé teszlek, neved olyan lesz, amelyet nem mernek hangosan kiejteni.

Kubilaj kiitta a kupát, és megborzongott. Libabőrös lett a karja. Ki kellett mondania első gyanúját, nehogy örökké turkáljon benne.

-Azt várod, hogy megöljenek, bátyám, ezért küldesz ilyen ellenségre? Ez a terved?

- Még mindig alakoskodást és összeesküvéseket keresel? - nevetett Möngke. - Azt hiszem, túl sokáig voltál Jao Su társaságában, öcsém. A dolgok néha olyan egyszerűek, amilyennek lenniük kell. Értékes ágyúkról és a legjobb tábornokomról mondok le miattad. Talán a halálba küldeném Urjang-Kadajt? Nyugodj meg, öcsém. Néhány hónap múlva kán leszek. Van valami fogalmad, hogy ez mit jelent nekem é Én emlékszem Dzsingiszre. A helyére állni... többet jelent, mint elmagyarázhatnám. Nincs szükségem alakoskodásra vagy intrikálásra. A szungok több fronton is támadják a csin területeket. Ha egyhamar nem válaszolok nagy erőkkel, lassan visszahódítják, amit Dzsingisz elfoglalt. Ez az én egyetlen tervem, öcsém. Az egyetlen célom.

Kubilaj látta az egyszerű igazságot Möngke szemében, és bólintott. Hirtelen rájött, hogy a bátyja bele akar nőni a szerepbe, amelyet elnyert. Egy kánnak széles látókörűnek kell lennie, hogy felülemelkedhessen a család és a nemzet kicsinyes torzsalkodásain. Möngke erre törekszik. Ez olyan mély benyomást tett Kubilajra, hogy lerázta magáról kétségeit.

- Milyen esküt akarsz? - kérdezte végül. Möngke feszülten figyelte, jól elrejtve saját érzelmeit.

- Esküdj meg nekem, hogy félreteszed csin szokásaidat, a hadjáraton úgy öltözöl és viselkedsz, ahogy egy mongol harcoshoz illik, hogy minden reggel kifulladásig gyakorolsz a karddal és nyíllal. Esküdj, hogy egyetlen tudós könyvet sem olvasol el, amíg a hadjárat tart, egyetlenegyet se, és én még ma adok neked egy hadsereget. Odaadom Urjang-Kadajt is, de a parancsnokság a tiéd lesz. - Gúnyos mosoly suhant át a száján. - Ha ez túl sok neked, visszatérhetsz a könyvtárba, és ott várhatsz az eljövendő években, és töprenghetsz azon, ki

lehettél volna, mit kezdhettél volna az életeddel.

Kubilaj gondolatai örvénylettek. Möngke kán próbál lenni. Láthatólag azt gondolja, az öccsében is végrehajtható az ehhez hasonló változtatás. Szinte megható ez a buzgóság a nagy marhában. Jao Sura és a karakorumi békés évekre gondolt. Szerette a tanulás csendjét, a megismerés dicsőségét. Énje egy része azonban mindig arról álmodott, hogy embereket vezet a csatában. A nagyapja vére ugyanúgy megvolt benne is, mint Möngkében.

- Hülegünek kánságot ígértél, ha be tudja venni Bagdadot mondt a egy idő után, amelyet örökkévalóságnak érzett.

Möngke akkorát nevetett, hogy visszhangzott bele a terem. Már amiatt kezdett aggódni, hogy tudós testvére visszautasítja. Szinte megrészegült saját előrelátásától, miközben a halomba rakott térképekért és iratokért nyúlt.

Rábökött Észak-Kína hatalmas földjeire.

- Két térség van itt, öcsém. Nancsing és Csingcsao. Ezek az enyémek. Válaszd bármelyiket, áldásom rád. Meglesz a saját birtokod a csin földeken. Ha egyetértesz, akkor meglátogathatod őket. Mielőtt többet ígérnék, hadd lássam, hogy képes vagy-e csatákat nyerni nekem. - Mosolygott, mikor látta, hogy Kubilaj mennyire belefeledkezik a térképek aprólékos vizsgálgatásába. -Akkor hát megegyeztünk?

- Add mellém Jao Sut tanácsadónak, és megegyeztünk - felelte Kubilaj. A szavak csak úgy kiszaladtak a száján, mielőtt végiggondolhatta volna őket. Vannak idők, amikor gyorsan kell dönteni. Valahol mélyen ugyanazt a lelkesedést érezte, amit az öccsein látott.

- A tiéd - mondta azonnal Möngke. - Az Ég Atyára, viheted Karakorum összes megmaradt csin tudósát, ha igent mondasz! Látom családunk fölemelkedését, Kubilaj! Esküszöm, a világ megismeri a nevünket!

Kubilaj alaposan megnézte a térképet. Nancsing a Sárga-folyónál van. Azt a síkságot gyakran elönti a víz. Sűrűn lakott vidék, Möngke bizonyosan arra számít, hogy ezt választja. Csingcsao Jencsingtől északra terült el, a mongol határok felé eső részen. A térkép itt alig jelzett várost. Bár itt lenne Jao Su, hogy tanácsot kérjen tőle!

- Engedelmeddel Csingcsaót választom - mondta végül.

- Azt a kicsit ? Nem elég. Neked adom... - Möngke egy vonalat húzott a térképre. - ...Huajmenget is. Olyan hatalmas birtok, öcsém, hogy szinte egymaga kitesz egy kánságot. Még többet kapsz, ha sikerrel jársz. Nem mondhatod, hogy nem vagyok nagylelkű.

- Többet adtál, mint amennyire számítottam - szólt őszintén Kubilaj. - Jól van, bátyám. Fogadd az eskümet. Igyekszem olyan emberré válni, amilyet kívánsz. - Nyújtotta a kezét, amit Möngke büszkén és elégedetten szorított meg. Mindketten elcsodálkoztak a másik erején.

Tavasszal a nemzet összegyűlt Avraga síkján, az ősi haza szívében. A legöregebb férfiak és asszonyok még emlékezhettek arra, amikor Dzsingisz hívta ide a törzseket, hogy felváltsa egyéni zászlaikat az egyetlen, fehér lófarkas lobogóra. A hatalmas síkság szinte tökéletesen lapos volt, így minden irányban sok kilométernyire be lehetett látni. Egyetlen patak szelte át az egyik részét. Möngkének gondja volt rá, hogy egy olyan helyen igyon a vizéből, ahol Dzsingisz is állhatott valamikor régen.

Batu eljött oroszországi birtokairól a díszőrségével. Szakasztott mása volt apjának, Dzsocsinak, és őszintén bánkódott, hogy soványnak és betegnek kell látnia Sorhatanit. A köhögős kórság napról-napra rosszabbodott, az asszony mindegyre belázasodott, és voltak időszakok, amikor Kubilaj szerint csak az tartotta életben, hogy meg akarta érni Möngke kánságát.

Nyugat felől megérkezett Bajdur, Csagatáj fia. Aranyruhájáról, ezer testőrének gyönyörű lovairól lerítt a gazdagsága. A haza kánja, Arik-Böke két hónap hosszára ütemezte az érkezéseket. Egyenként lovagoltak be és vertek tábort a hercegek és a tábornokok. A végén a

síkság feketéllett az emberektől és az állatoktól. Keresztény szerzetesek érkeztek olyan távoli helyekről, mint Róma vagy Franciaország, Kor jó hercegei sok ezer kilométert utaztak, hogy hódoljanak leendő uralkodójuknak. Amíg az utolsó érkezésre vártak, a kurultáj üzletelt árukkal és lovakkal. Olyan alkuk születtek, amelyek némelyeket gazdaggá, másokat szegénnyé tettek számos emberöltőre. Patakokban folyt az ajrag és a bor, tízezrével vágták le az állatokat, hogy mindenki teleehesse magát.

Amikor eljött az idő, Möngke végiglovagolt a sokaságban, amely letérdelt és föleskűdött rá. Senki sem jelentkezett vetélytársnak, Dzsingisz kán unokája volt, bebizonyította, hogy vérvonala révén joga van a vezetésre. Egyszer s mindenkorra lezárultak Güjük uralmának keserű évei. Kubilaj a többiekkel együtt térdelt Möngke előtt, miközben a hadseregre gondolt, amelyet elvezet a szung földekre. Felfogja vajon Möngke, milyen kihívás elé állította. Kubilaj az élete nagyobbik felét városban töltötte, elméjét a legnagyobb filozófusokkal, Lao Ce, Kung Fu-ce és Buddha tanaival csiszolta. De ez már a múlté. Megborzongott, amikor Möngkét harsogó éljenzés közepette megtették kánná, de azt mondta magának, hogy ez előérzet és nem félelem.

MÁSODIK RÉSZ

Az arany próbája a tűz, az erős embereké a viszontagság.

- Seneca

Tizenharmadik fejezet

Szulejmán öreg volt, de a hegyek és a sivatagok úgy megacélozták, hogy látni lehetett az inak és a vékony izmok játékát a bőre alatt. Akarata még hatvanéves korában is erős maradt, és gyémántkeménnyé edzette az élet. Amikor megszólalt, a hangjában szemrehányás érződött.

- Nem ezt kérdeztem, Hasszán, ugye, nem? Azt kérdeztem, tudod-e, ki lopott ételt a konyhából, nem pedig azt, hogy te vagy-e a tettes.

A reszkető Hasszán érthetetlenül motyogott. A kőpadlón térdelt Szulejmán nagy széke előtt. Gazdája vastag köntöst viselt a hajnali szürkület hidegében, Hasszánon egy szál piszkos vászoning volt. A Haudegan-hegy árnyékában a szoba csak délutánonként látott napfényt, addig viszont jégveremnek is alkalmas lett volna.

- Gyere közelebb, Hasszán! - kuncogott Szulejmán.

Kivárta, hogy Hasszán térden odacsússzon a szék lábához, mielőtt visszakézből arcul ütötte. Hasszán eldőlt, felrántotta a térdét, a kezével takargatta a fejét. Vér szivárgott az orrából, és ő rémült csendben nézte a ragyogó cseppeket. Szulejmán figyelte, ahogy a fiatalember kinyújtja a kezét, és egy piros csíkot mázol a kövekre. A szeme tele volt könnyekkel. Szulejmán hangosan fölnevetett.

- Csak néhány ellopott sütemény! Megérte?

Hasszán megdermedt, nem tudta, csapda lapul-e a kérdésben. Lassan bólintott. Szulejmán csettintett.

- Bár minden ember ilyen tehetségtelen hazug lenne, mint te! A világ kevésbé lenne érdekes, de sok probléma egyszerűen eltűnne. Mikor leszel képes megérteni, hogy nem lophatsz tőlem? Hogy mindig rájövök és megbüntetlek? Mégis megteszed. Hozd a pálcámat, Hasszán.

A fiatalember boldogtalanul, megalázottan nézett a gazdájára. Rázta a fejét, de megtanulta, hogy csak rosszabb lesz, ha megtagadja a parancsot. Szulejmán derűsen figyelte, amint feltápászkodik, hogy átmenjen a jéghideg szobán, ami ellen tiltakozott minden sajgó porcikája. Ritkán volt olyan nap, hogy ne kapjon verést. Nem értette, miért bántja a gazdája. Már bánta, hogy nem állt ellen a mézes süteménynek, de csaknem megörült az illatától. Szulejmán túl sok fogát verte ki az évek során, hogy fájdalom nélkül ehessen, viszont a mézes sütemény puha, és már-már önkívülettel ér fel, ahogy szétolvad a nyelven!

Szulejmán megpaskolta a fiatalember kezét, amikor Hasszán átadta neki a pálcát. Nehezített végű, hegyes sétapálca volt, a markolatában tőr rejtőzött, vagyis minden tekintetben illett olyasvalakihez, aki az iszmailiták aszaszin klánját vezeti Ala-mutban. Látta, hogy Hasszán sír. Felállt, és átfogta vékony karjával a szolga vállát.

- Nahát, fiam. A bottól félsz? - kérdezte gyengéden.

Hasszán nyomorúságosán bólintott.

- Megértelek. Nem akarod, hogy megverjenek. De ha nem verlek meg, akkor ismét lopni fogsz, nem igaz?

Hasszán nem értette. Kifejezéstelenül bámulta az öregember kegyetlen, fekete szemét, aszott arcát. Hasszán fiatalabb és termetesebb volt Szülejmánnál, válla megizmosodott az örökös robotolástól a kertekben. Még talán magasabb is lett volna, ha kihúzza magát. Ennek ellenére összerándult, amikor az öregember arcon csókolta.

-Jobb, ha elfogadod a büntetést, ahogy az jó fiúhoz illik. Meg tudnád tenni a kedvemért? Tudsz bátor lenni?

Hasszán lehajtotta a fejét, és patakzottak a könnyei.

- Így helyes. Kutya, szolga, asszony Hasszán. Verni kell őket, különben elkutyulnak. - Szulejmán hirtelen meglendítette a pálcát, és lecsapott Hasszán fejére. A fiatalember

felnyikkant és visszatántorodott. Szulejmán közelebb lépett, záporozni kezdtek az ütések. Hasszán kétségbeesetten eltakarta az arcát, mire Szulejmán azonnal hasba vágta csontos öklével, közvetlenül a gyomor fölött és a szegycsont alatt. Hasszán fojtott nyögéssel összeesett, és levegőért kapkodott.

Szulejmán szeretettel figyelte. Meglepve hallotta, hogy halkan liheg. Átok az öregség. Tovább büntette volna az együgyűt, ha a fia nem ezt a pillanatot választja, hogy végigdübörögjön a szobába vezető lépcsőn. A belépő Rukn ad-Dín szinte rá se nézett Hasszánra.

- Megküldték a választ, apám.

Szulejmán hangulata elromlott ezektől a szavaktól. Töprengve állt, és egy vérfoltot dörzsölt le a pálcáról a hüvelykujjával.

- Na és mit mondanak, fiamé Meddig várjak a válaszodra?

Rukn elvörösödött.

- Épségben küldték vissza emberünket, de azt üzenik, hogy hagyjuk el erődjeinket.

Szulejmán intett Hasszánnak, hogy álljon föl, és odaadta neki a pálcát, hogy tegye el. Különös módon időnként jobban érezte magát a mamlasz társaságában, mint a fiáéban, olyan volt neki, mint a kedvenc kutyája. Talán mert Hasszán sosem okozhatott csalódást, ugyanis Szulejmán olyan keveset várt el tőle.

- Semmi másé - kérdezte Szulejmán. - Sem tárgyalás, sem ellenajánlaté A kán testvére, ez a Hülegü semmit sem ad nekem a fáradozásomért?

- Nem, apám, sajnálom.

Szulejmán nem káromkodott, semmi sem látszott rajta. Az ilyen fegyelmezetlenség végső soron hasztalan, vagy ami még rosszabb, az ellenség kihasználhatja. Még amikor belemelegedett Hasszán verésébe, akkor is képes volt nyugodtan és gyengéden beszélni. Miközben töprengett, meghallotta a toronyba vezető kanyargós lépcső felől a porceláncsészék távoli csilingelősét. Várakozóan elmosolyodott.

- Mindjárt itt az ideje a reggeli teának, Rukn. Csatlakozol hozzám?

- Természetesen, apám - felelte Rukn. Nem hallotta az asszony közeledését, így nem győzte forgatni a szemét meglepetésében, amikor az belépett a súlyos tálcával. Az apja képességei olykor szinte misztikusnak tűntek. Az biztos, hogy mindent tud, ami az erődben történik, legyen az a leghalkabb suttogás vagy akármelyik emberük adottságai, képzettségének szintje.

Hasszán gyorsan megfordult a léptek hallatán. Kameela azt jelenti arab nyelven, hogy a legtökéletesebb, és a nő valóban olyan szép volt fekete hajával, sima olajbarna bőrével, mint ahogy a neve sugallta. Csípője ringott járás közben, és Hasszán nem tudta levenni róla a szemét.

Szulejmánt megnevettette Hasszán elragadtatása. Két éve szeszélyből feleségül adta hozzá Kameelát, és élvezte a szolga zavarodottságát és rettegését, amikor a bolond megértette, mit jelent az ajándék. Hasszán addig nem volt nővel, és ez roppantul mulattatta Szulejmánt. Különös érzéke volt az emberi gyengék kitapogatásához. Hasszánt mindenre rá lehetett venni, annyira félt, hogy különben baja esik Kameelának. Szulejmán időnként szinte úgy kezelte a szenvedését, mint egy művész. A bolond volt az ő vászna. Sok mindent lejegyzett abból, ami köztük történt, a rend eljövendő mestereinek felkészítésére és okulására. Kevés ilyen részletes följegyzés létezett, ő pedig örült, hogy gyarapíthatja a világ tudását.

Kameela úgy szolgálta fel a teát, hogy egy pillantást sem vetett a férjére. Szulejmán gyönyörködött az önuralmában. Egy kutyát csak egyszerű trükkökre lehet betanítani, de az ember csodálatosan kifinomult és összetett. Tudta, hogy az asszony nem mer tudomást venni Hasszánról az ő jelenlétében. Szulejmán többször is véresre verte Kameela szeme láttára csak

egy mosolyért, vagy egy odavetett szóért. Tudta, hogy a bolond bele fog szeretni a gyönyörű lányba, de a csoda az volt, hogy Kameela mintha viszonozta volna a szerelmét. Szulejmán fogta csontos kezében a teás csészét, és a perem fölött figyelt, miközben beszívta a finom illatot. Bárcsak ilyen könnyen táncoltathatná a mongol tábornokokat is, mint a szolgáit!

Mikor Kameela meghajolt, Szulejmán kinyújtotta a kezét, és végighúzta az ujját az asszony állán.

- Nagyon szép vagy - mondta.

- Megtisztelsz, nagyuram - mondta az asszony lehajtott fejjel.

- Igen - felelte Szulejmán, és sárga fogakkal mosolygott. Belekortyolt a teájába. - Vidd magaddal Hasszánt, virágom. Beszélnem kell a fiammal.

Kameela meghajolt, Szulejmán figyelte, ahogy Hasszán reszkető- kézzel cammog a felesége után. Nagy volt a kísértés, hogy visszahívja, komolyan ez volt a szándéka, de Rukn ad-Dín beszélni kezdett, mielőtt megtehette volna. A fia tekintete bosszús volt.

- A sirati erődöt lebonthatjuk jó szándékunk jeléül. Az a hely nem biztonságos, tele van gyíkokkal és repedt kövekkel. Ha látványosan leromboljuk Siratot, azzal legalább egy évet nyerünk. Talán addigra a mongol seregek tovább vonulnak.

Szulejmán nézte a fiát, és már megint azon bánkódott, miért nem sikerült értelmes embert nemzenie. Éveken át reménykedett egy magához mérhető utódban, de reményei és álmai rég hamuvá lettek.

- Egy tigrist nem tudsz kiengesztelni azzal, ha a saját húsoddal eteted! - förmedt rá. Hasszán és Kameela elmenekült, ő pedig dühös volt, mert Rukn félbeszakította a szórakozását. - Ha ilye fertelmességet vagyok kénytelen örökül hagyni magam után, akkor erőszakkal kell kicsikarnia belőlünk! Meg kell tudnunk, mit akar ez a tábornok, és imádkozzunk, hogy ne hasonlítson a nagyapjához, Dzsingiszhez. De azt hiszem, nem így van. Az olyan emberek ritkák.

- Nem értem - mondta Rukn.

- Nem hát, mert gyenge és mohó ember vagy, ezért növesztettél pocakot, és ezért kell az orvosaimhoz járnod, hogy leégessék a szemölcsöket a férfiasságodról!

Egy pillanatra elhallgatott, hogy a fia mer-e válaszolni a sértésekre. De Rukn ad-Dín hallgatott, és Szulejmán megvetőhangot hallatott, mielőtt tovább beszélt.

- Amikor Dzsingisz eljött az apám otthonába, csak rombolni akart. A kán mit sem törődött a gazdagsággal, rangjának és hatalmának tudatában volt. Légy hálás, fiam, hogy a világ nem sok ilyen embert látott! A többinek mindig kell valami. Békét ajánlottál ennek a Hülegünek, visszautasította. Most ajánlj neki aranyat, és meglátjuk, mit szól.

- Mennyit adjak neki? - kérdezte Rukn.

Az apja felsóhajtott.

- Egy árva aranyat se! Ha társzekérszámra viszed neki az ékszert, akkor azon fog gondolkodni, mennyi maradt nekünk. Még keményebben fog harcolni, hogy lerombolja az erődjeinket. Még Dzsingisz is adót szedett a városoktól, mert a környezetének kedvére volt a nemesfémek és a rubin ragyogása. Ajánld neki...pontosan a felét mindennek, ami itt van a kincstárban, így megduplázhatjuk az ajánlatot, ha visszautasítja.

- Azt akarod, hogy mindent nekiadjak? - kérdezte meglepetten Rukn.

Az apja keményen arcul ütötte, Rukn ad-Dín visszatántorodott a fájdalomtól és a megdöbbenéstől. Szulejmán rendkívül nyugodt hangon szólalt meg:

- Vigaszunkra lesz az arannyal tömött erszény, ha Alamut és Sirat elvészé Senki a világon nem mer fenyegetni minket, csak ezek. A mongoloknak nem szabad idejönniük, fiam. Semmilyen erőd nem áll ellent örökké, még Alamut sem. A saját ruháimat is fölajánlanám neki, ha egy pillanatig is azt hinném, hogy akkor békén hagy. Talán meg lehet venni arannyal. Majd

megtudjuk.

- És azutáni Ha visszautasít, akkor mi lesz? - kérdezte Rukn. Az arca vörös volt az ütéstől.

- Ha visszautasítja az aranyat, akkor lebontjuk Siratot, amely valaha a legszebb gyémántunk volt. Tudtad, hogy ott születtem, fiamé Mégis föladom, ha ezzel megmenthetem a többit. - Fáradt cinizmussal csóválta a fejét. - Ha a mongol herceg ennél is többet követel, akkor nem marad választásom: kiküldőm a legjobb embereimet, hogy megmérgezzék az ételét és a borát, lesújtsanak a tisztjeire, és megöljék álmában. Igyekeztem elkerülni ezt az eljárást, fiam. Nem akarom feldühíteni a városok le-rombolóját, nők és gyerekek mészárosát.

Szulejmán egy pillanatra ökölbe szorította a kezét. Az apja embereket küldött a nagykán ellen, de kudarcot vallottak. Az eredmény a pusztítás forgószele volt, amely romba döntötte a városokat, és a halál rendet vágott a tartományban. A mai napig sivatagok vannak ott, ahol Dzsingisz elhaladt.

- Ha nem hagy választást, megölöm. Az, aki a létezésünket fenyegeti, nem különb a nyájaimat terelő kecskepásztoroknál. Mindegyik halandó.

Hülegü nézte a hullákat, amelyeket szelíden hintáztatott a szellő. Möngke büszke lesz rá. Nem mutatott irgalmat, amióta elindult Szamarkandból délnyugatnak. A világ megtudta, hogy van egy új kán, és ajánlatos félni tőle. Hülegü felfogta, mi a dolga, és örült, hogy elnyerheti bátyja helyeslését. Csak kilenc fiatalember maradt a városból, ahol Hülegü harcosai minden élőt megöltek. A folyó vizét vörösre festették a sodródó halottak. Hülegünek tetszett a látvány: elképzelte, amint sok száz kilométerre eljut ez a szín, és rémületet gerjeszt mindenkiben, aki meglátja. Ez után egyetlen kapu sem marad zárva, amerre elhalad.

Három kisebb várost és tucatnyi falut égetett föl, amíg nyugat felé haladt. Keveset ölt, csak kifosztotta a lakosságot, mert minden kenyeret, olajos korsót vagy sót elvittek a harcosai. Nem tudta, hogy hívják azt a falakkal körülvett várost, amely megpróbált ellenállni: vasrudakkal torlaszolták el a kapukat, és a pincékbe bújtak, miközben katonáik a falakat tartották.

A város egy nap alatt elesett. Noha nem volt annyi ágyúja, mint amennyit Kubilajnak adott Möngke, azért neki is jutott. Sorba állított nyolcvanat, a csiszolt kőgolyók két lövéssel szétzúzták a kaput, de nem állt le, hogy rohamot indítson, ehelyett parancsot adott a tüzelés folytatására, törmelékké zúzta a köveket, a védők pedig vérpárában repültek a levegőbe. A tümenek a vezér parancsait várva közömbösen figyeltek.

Csak akkor állította le az ágyúzást, amikor eszébe jutott, hogy nem tanácsos tovább pazarolnia az egyébként is fogyatkozó fekete port. Élvezte, hogy egyetlen intésére micsoda mennydörgés támad. Részegítő élmény, hogy csak parancsolnia kell, és a szeme láttára vernek szét zúzalékká egy városfalat. Este beküldte az embereit, akik gyalog loholtak befelé, hogy elsők legyenek a fosztogatásban.

A fiatal nőket megerőszakolták, azután összekötözték síró csoportokba, hogy elkockázzák és csereberéljek őket. A gyerekeket és az öregeket helyben lekaszabolták. Ugyanolyan értéktelenek voltak, mint a sebesült férfiak. Minden házból elhozták és a főtérre hurcolták az arany- és ezüsttárgyakat, hogy lemérjék és felbecsüljék őket. Hülegü magával vitte a kovácsait. Az volt a szokása, hogy megolvasztana a nemesfémeket, hogy megtisztuljanak a színaranynál könnyebb szennyeződésektől és az ötvöző fémektől. Perzsa kémikusok irányították a munkát, ősi műtárgyakat küldve a lángokba. Megtarthatták az összegyűlt fém egy ezrelékét, és megosztozhattak rajta. Máris gazdag emberek voltak. Hülegü kénytelen volt sok száz fát kivágatni és megvárni, amíg szekeret csinálnak belőlük, hogy magával vihesse a kincset.

Amikor a falak ledőltek, sok védő halt meg köhögve és fuldokolva. Néhányan meg akarták adni magukat, és ezek iránt Hülegü kizárólag megvetést érezhetett. Elégedetten nézte a hintázó hullákat. Nem a nyakuknál fogva köttette fel Őket, mert akkor gyorsan meghaltak volna.

Néhányat a lábánál fogva akasztottak fel, a többinek a hóna alatt vetették át a kötelet, azután felvágták a hasukat, hogy lassan elvérezzenek. Ez sokáig tartott, az ordításuk messze elhallatszott a dombok között.

Amikor a város égett, Hülegü jelezte Ilügej tábornoknak, hogy vágassa el a foglyok kötelékeit. Csupa olyan férfi volt, akik bátran harcoltak, úgy kellett leteperni őket. Tízezres városhoz képest siralmasan kevesen voltak, de Hülegü legalább irántuk érezhetett egy morzsányi tiszteletet. Zordan hallgatva figyelte őket, ahogy fölálltak és a csuklójukat dörzsölték, A kilencből ketten zokogtak, a társaik néma iszonyattal és tehetetlen haraggal meredtek Hülegüre, ő pedig úgy élvezte, mint a jó bort, amitől még erősebb lesz.

Nem beszélte a helyi nyelvet, így az egyik vegyésze, egy turbánt viselő, Abu-Karim nevű muszlim tolmácsolt neki.

- Kaptok lovat - mondta Hülegü. - Menni fogtok a harcosaim, a szekereim, az ágyúim előtt. Lovagoljatok nyugatra és délre, és mondjátok el, hogy jövök. Mondjátok meg minden embernek, akivel találkoztok, hogy meg kell nyitniuk előttünk kapuikat, nekem kell adniuk a feleségeiket és lányaikat meg a vagyonukat is. Akkor talán megkímélem az életüket. Mondjátok meg, hogy ha egy város, egy falu vagy akár egyetlen ház is bezárja előttem az ajtaját, akkor valamennyiükre akkora pusztulást hozok, hogy maga a föld is jajgatni fog kínjában.

Elfordult, nem várta meg, amíg a tolmács befejezi a fordítást. Bagdad délnyugatra volt, az ottani kalifától más se jött, csak hetvenkedő fenyegetés meg hazugságok. Az aszaszin erődök észak felé vonzották. Bosszúsan morgott, mert nem tudott választani a két kívánatos cél között.

Tizennegyedik fejezet

Kubilaj mérhetetlen sokaságot látott: embereket, akik latrinákat ástak, harcosokat, akik lovakat vezettek, asszonyokat, akik főztek a férjeiknek, fiaiknak. Sose ismerte a vándorló törzsek életét, de valamiért megnyugtatta a látvány. Tűnődve bámult maga elé. Ez hát a nemzet, amelyet délre hozotté Legalább félmillióan lehettek a szung határ felé tartó menetoszlopban. Nem is tudta a pontos számukat.

Halk nyögéssel nyújtózott. Felesége és fia a jurtában rendezkedett. Nem mintha a kis Csenjinnek nagy hasznát vették volna. Möngke parancsa nem terjedt ki a családjára, így a tízéves gyerek még mindig csin selyemből készült zubbonyt és nadrágot, puha birkabőr csizmát viselt. A feje búbján összekötött, fekete hajtincs ide-oda lebbent minden mozdulatára. Kubilaj igyekezett nem nevetni, amikor látta, hogy a fiú elcsen egy marék nyesedéket a párolgó halomból, amelyből Csabi a húsos táskákat töltötte. Csak egy pillanatra nézett félre, de a fiúnak gyors keze volt. Csenj in a szájába gyömöszölte az ételt, mielőtt az asszony visszafordult volna. Balszerencséjére az anyja éppen ezt a pillanatot választotta ki arra, hogy kérdezzen valamit. Csabi imádta és kényeztette elsőszülöttjét, de ez nem jelentette azt, hogy az ösztönei eltompultak volna. Miközben Csenjin forró hússal teli szájjal próbált válaszolni, Csabi hasba bökte, és a gyerek kiköpte a húst a nagy vihogástól.

Kubilaj mosolygott. Még mindig meglepte, milyen szenvedélyes szeretet önti el, ha a családját nézi. Nem csak azért, mert örült a gyereknek, de a családjával eltöltött pillanatok segítettek megérteni a saját szüleit. Az apja az életét adta, hogy megmentse a kánt, és Kubilaj végre felfogta ennek az áldozatnak a nagyságát. Toluj a nemzetért áldozta fel magát tudva, hogy sosem fogja viszontlátni a fiait és a feleségét. Ezzel valami különös adósságot hagyott rájuk, amelyet mindnyájuknak meg kellett fizetniük. Élhetnek, ahogy akarnak, sose érnek föl az apjuk utolsó tettéhez. Kubilaj érezte, hogy Möngke ugyanezzel a teherrel küzd. Bátyja igyekszik méltóvá válni egy eszményhez, de sosem lelhet békére, mert mindig a holtaktól vár elismerést.

Möngke legalább nem fukarkodott az emberekkel és az utánpótlással. Urjang-Kadaj orlok és Bajar rangidős tábornok mellett Kubilaj magával vihetett kétszáz vaságyút és ezer társzekeret, amelyek vastag ponyva alatt szállították a puskaport és más felszereléseket. Kilencvennégy férfiból és asszonyból álló apparátus segítette a vándorló nemzet irányításában. Révedezés közben látta néhányukat a közelben. Miután evett, eljönnek hozzá a sokaság panaszaival és gondjaival. Sóhajtott. Még koránt sincsen túl a tennivalókon. Minden éjjel úgy zuhant bele az ágyába, mint akit letaglóztak, mégis mindennap hajnalban kelt, és gyakorolt a karddal és az íjjal. Amikor már érezte a páncélt, még az is megfordult a fejében, hogy hálával tartozik Möngkének a benne végbemenő változásért. A kán többet tud arról, milyen egy harcos, mint az öccse. Sajnos, ennél nem is tud többet.

Viszketett a hónalja. Befúrta a hüvelykujját a vaspikkelyek alá, hogy megvakarja sebeit, és felnyögött a kis örömtől. Az élet jő. Látta csin birtokait, és lelki szemei előtt zöld szálak bújtak ki gyorsan a fekete földből. Elég volt beleütni néhány festett cöveket a puha talajba, hogy elkezdődjön életének vadonatúj kalandja. Jao Su megszervezte több ezer parcellára a haszonbérletet, amelyet az első termésből kellett visszafizetni. Ha jól megy a csin parasztoknak, termésük kétötöde Kubilajé lesz, és az árából város épül északon.

Szép álom volt, valahol túl a harcosok és lovak tömegén, amelyek a látóhatárig betöltötték a világot. Noha még alig volt több egy hatalmas négyszögnél, emberei máris kezdték Sangtunak, Felső Fővárosnak hívni. Akik nem beszélték a csin nyelvet, Xanadunak mondták. Kubiláj suttogva kimondta a szót.

Csabi sóhajtva megtörölte a homlokát, és szólt Csenj innék, hogy hozza be a tálat a

kályhához. Kubilaj szájában összefutott a nyál. Mostanában folyton éhes volt. Felesége felállt, és ő is nyújtózott. A férfi ránézett, találkozott a szemük, összekötötte őket a fáradtság. Kubilaj gyomra korgott, a paloták látomása eltűnt.

- Hoznál egy tömlő bort? - kérdezte.

- Természetesen - felelte az asszony -, noha remélem, nem iszod megint fenékig, hogy aztán holnap hasogató fejfájásra panaszkodjál. Nem foglak sajnálni.

- Sosem panaszkodom! - felelte sértődötten Kubilaj. - Néma vagyok, akár a hal!

- Akkor egy másik ember botladozott a jurtában ma reggelé Aki káromkodott és tudni akarta, hogy ki lopta el a kalapját? Azt gondoltam, te vagy. illetve remélem, hogy te voltál, mert az illető igencsak szorgoskodott az éjszaka.

- Álmodtál, asszony.

Csabi rámosolygott, hátradobta hosszú haját, azután gyorsan megkötötte. Kubilaj a keblét bámulta, ahogy mozog a ruha alatt. Az asszony lenézően fújt egyet.

- Van egy friss vödör mosdóvíz az ajtónál, vén kecske! Ne álmodozz ott, mert kihűl az étel. Tudom, hogy mindenképpen nyafogni fogsz, de majd nem figyelek oda.

Bement, Kubilaj hallotta, hogy Csenjint dorgálja, amiért ellopott néhány húsos táskát. Halkan kuncogott. Amikor elindult Karakorumból, nem tudta, mennyi ideig ér el a Szungok földjére. Csaknem két év telt el azóta, hogy Möngke kán lett, és Kubilaj egy évet azzal töltött, hogy egyszerűen utazott, nap mint nap vezette egyre délebbre a hatalmas sereget. A tümenek a családjaikkal jöttek, és nem türelmetlenkedtek. Nem kellett megállniuk ahhoz, hogy megéljenek. Nekik az utazás legalább annyira az életük volt, mint a cél elérése. Esténként játszottak a gyerekeikkel, énekeltek, kockáztak, szeretkeztek, gondozták az állatokat, vagy ezernyi más aprósággal foglalkoztak, amit akárhol megtehettek. Olyan embernek, aki élete nagy részét Karakorumban töltötte, különös volt ezt látni.

Kubilaj megtartotta Möngkének tett esküjét, egyetlen könyvet vagy tekercset sem nyitott ki azóta, hogy elhagyta a várost. Először nagyon nehéz volt megszoknia, rosszul aludt, régi szövegekről álmodott. A Szung-földek határainál sok jele volt ennek az ősi kultúrának. Már több száz város és falu mellett haladtak el, és Kubilaj nem tudott ellenállni a kísértésnek, hogy ne emeljen el írott szövegeket, ha talált ilyesmit. Az agya is viszketett az egyre növekvő gyűjteménytől.

Jao Su felajánlotta, hogy felolvas neki esténként. Noha Kubilaj kényelmetlenül érezte magát, amiért így megkerüli esküjét, nem tagadhatta, hogy ez vigasztalást jelent számára. Fia, Csen-jin, láthatólag örömét lelte a dünnyögő hangban, mert későig fent maradt, amikor már aludnia kellett volna, és minden szóra figyelt. Kubilaj elméje szenvedett, mint a kiszikkadt föld, és a rázúduló gondolatok újraélesztették.

A teste is megkeményedett az utazás hónapjaiban. Már csak kínos emlék volt, hogy a nyereg feltörte a bőrét. Tenyérnyi sötétsárga szarufolt nőtt a keresztcsontján, mint a gyakorlott lovasoknak. Hátranyúlt, megvakarta, és elkomorodott, mert síkos volt az izzadtságtól, amelytől a gyakori fürdés sem szabadította meg. Möngke legalább a túlzott tisztaságot nem vetheti a szemére. Noha őis pikkelypáncélt viselt, Kubilaj kevesebbet szenvedett a kiütésektől meg a kipállástól, mint az emberei. A nyirkos nyárban a romló hús bűze erősebb volt még a gyapjú- és lószagnál is. Kubilajnak még mindig hiányzott a csin ruhák hűvössége, amelyeket megszeretett.

Tümenjeinek orlokja látótávolságra állította föl jurtáját, ott lakott három asszonyával és egy szolgasereggel, amelyek minden kívánságát teljesítették. Kubilaj hunyorgott, és látta, hogy Urjang-Kadaj az egyik szolga mellett áll, és arra oktatja, hogy lehet nyerget varrni a legjobban. Az orlok háta most is olyan egyenes volt, mintha nyársat nyelt volna. Kubilaj fújt egyet. Abban már biztos volt, hogy Urjang-Kadaj a bátyja embere, a kán szeme ebben a hadjáratban.

Tapasztalt tiszt volt, az a fajta, aki bizonyosan elnyerné Möngke tetszését. Még az arcát is megvagdosta, hogy ne nőjön szakálla. A vadhús fennen hirdette, hogy a tábornoknak mindennél fontosabb a kötelesség, bár Kubilaj egyfajta fonák hiúságot látott benne.

Urjang-Kadaj megérezte a tekintetét, és hirtelen szembefordult vele. A rajtakapott Kubilaj fölemelte a kezét, mintha üdvözölné, de az orlok úgy tett, mintha nem látná, és visszafordult a saját jurtájához, ami az ő kis világa volt a táborban. Kubilaj gyanította, hogy ez az ember afféle tudákosnak tekinti, aki a bátyjának köszönheti az érdemtelenül kapott hatalmát. A napi találkozásokon láthatta Urjang-Kadaj enyhe derültségét, amikor ő ismertette stratégiai terveit. Nem nagyon kedvelték egymást, de ez nem számít, ameddig a tábornok engedelmeskedik. Kubilaj ismét ásított, érezte az étel szagát a szellőben, és bort kívánt, hogy elvehesse a gondolatai élét. Csak úgy enyhítheti a nyomást az elméjén, ha nem szaggat darabokra minden elgondolást, és nem rakosgat ki újakat a foszlányokból. Még egyszer körülnézett, és rájött, hogy tud lazítani. A háta meg a válla is elernyedt egy kicsit. Lehajolva belépett a jurtába, és azonnal megtámadta Csenjin, aki eddig türelmesen várt rá.

A tümenek sosem voltak egyedül, miközben délnek vándoroltak. Ilyen hatalmas és lassú tömegben nem lephették meg a szung nemzetet. Minden dombtetőről felderítők figyeltek. A hírük megelőzte őket. A legközelebb levő falvak kiürültek, néhányban különös, véres jelek maradtak az úton. Kubilaj találgatta, hogy inkább lemészárolták-e a lakosokat, semmint az ellenséget segítsék? El tudta képzelni. Noha szerette a kultúrát, nem voltak illúziói a szungok kegyetlenségéről arról a hadseregről, amellyel emberei szembekerülnek. A szungok létszáma a százszorosa az ő hadának. Voltak fallal körbezárt városaik, ágyúik, tűzvetőik, jó acéljuk, számszeríjaik és példás fegyelmük. Lovaglás közben ezeregyedik alkalommal is felsorolta magának a szungok erősségeit és gyengeségeit. A haderejük elképzelhetetlen, ijesztő. Az egyetlen elképzelhető gyengéjük, hogy kicsi a lovasságuk, és tisztjeiket előkelő születésük vagy a városokban tartott írásbeli vizsgák alapján választják. Kubilaj abban reménykedett, hogy Urjang-Kadaj hoz és Bajarhoz képest a szung tábornokok is erélytelen tudósok. Tudósokat meg tud verni.

A szeme sarkából észrevette, hogy az egyik felderítő odaüget Urjang-Kadaj hoz, és jelent neki. Kubilaj továbbra is előre nézett, noha a szíve gyorsabban kezdett verni. Négy napja a mongol hadoszlop átkelt a szung határon, és kelet felé indult. Akármit művelt is a szung hadsereg abban a hónapban, amíg ő közeledett, neki válaszolnia kell rá. Számított az összecsapásra. Mindent megtett, haditervet készített, de úgyis minden megváltozik, amikor végre találkoznak az ellenséggel. Kubilaj elmosolyodott, mert eszébe jutott egy könyv. Nem kellett újból elolvasnia, hogy tudja minden sorát, mert Szün Cü munkáját évekkel ezelőtt betanulta. Mulattatta a sors fintora, hogy a háború művészetéről szóló könyvet egy csin tábornok írta. Bizonyára jól ismerik a szungok is.

Urjang-Kadaj lassan odalovagolt hozzá, szándékosan nem sietett, noha ezernyi szem figyelte. Kubilaj hoz érve szertartásosan fejet hajtott.

- Az ellenség a csatatéren, nagyuram - mondta olyan száraz kimértséggel, mintha a fejadagokról lenne szó. - Egy folyó túlpartján vettek föl állást innen tizenöt kilométerre, délkeletre. A felderítőim kétszázezer gyalogosról és néhány tízezer lovasról számoltak be.

A hangja szándékosan közömbös volt, de Kubilaj hónalján kiütött a verejték, és csípte a sebeket. Borzasztó számok voltak. Nem gondolta, hogy Dzsingisz valaha is ekkora erővel nézett volna szembe, kivéve talán messze északon a Borzpofa-hágónál.

- Szólhatok, nagyuram? - törte meg a csendet Urjang-Kadaj.

Kubilaj bólintott, hogy folytassa. Nem mutatta, hogy boszszantja a tábornok fellengzős modora.

- Ha átkelnénk a folyón, megtámadhatnak, de mivel a víz még köztünk van, javaslom,

lovagoljunk tovább, így eltávolíthatjuk őket csapdáiktól és árkaiktól, amelyeket ástak. Talijünnani város csak nyolcvan kilométerre, délre van innen. Ha tovább haladunk felé, nem marad más választásuk, mint hogy követnek minket.

Urjang-Kadaj türelmesen várt, amíg Kubilaj végiggondolja a dolgot. Az orlokot nem zavarta, hogy Kubilaj örökké beleszól az ellátásba és az alakzatokba. Az ilyesmi elvárható egy újonctól. A csata azonban az orlok felelőssége. Maga a kán közölte vele egyértelműen még indulásuk előtt.

- Törődj vele - mondta a kán. - Ne hagyd, hogy az öcsém megölesse magát álmodozás közben. - A két öreg harcos megértőén egymásra mosolygott, azután Urjang-Kadaj kilovagolt. Most eljött az idő, és ő készen állt, hogy bevezesse Kubilaj t a hadviselés első lépéseibe.

Várakozás közben az arcán húzódó hegeket vakargatta, Volt néhány makacs szál, amelyek valahogy megmaradtak a sebhelyek között. A tábornok sose tudta eldönteni, hogy ismét megvágja-e magát, vagy csak kitépje a szőrszálakat, ha elég hosszúra nőttek. Miközben Kubilaj töprengett, Urjang-Kadaj az ujja köré tekerte az egyik hosszú szálat, és kitépte.

- Át kell kelnünk a Csin-sa Csiang folyón - mondta hirtelen Kubilaj. Képzeletében megjelent egy térkép, amelyre csaknem tökéletesen emlékezett. Urjang-Kadaj pislogott meglepetésében. Kubilaj bólintott, mint aki meghozta a döntést.

- Ez a neve annak a folyónak, amelyet említettél, orlok. Köztünk és a között a város között folyik, amelyről azt mondtam neked, hogy el kell foglalnunk. Valahol át kell jutnunk rajta. Ők ismerik a terepet, azért gyülekeznek a túlparton. Beérik azzal, hogy ott támadjanak meg, ahol átkelünk. Ha találunk gázlót, lemészárolnak a vízben, mert csak keskeny sorokban haladhatunk.

Urjang-Kadaj a fejét rázta, és a szavakat kereste, hogy meggyőzze ezt a szobatudóst, aki Karakorum védelmében élt.

- Nagyuram, máris az övék minden előny. Azt nem engedhetjük, hogy ők válasszák meg a terepet is, különben a pusztulást kockáztatjuk. Hadd csaljam őket arrébb a parton legalább húsz kilométerre. Közben kiküldők felderítőket, akik felkutatják a gázlókat. Lesz több is. Az íjászaink majd fedezik az átkelést, és utána hátba kaphatjuk az ellenséget.

Kubilaj érezte a tábornok néma sürgetését, hogy adja föl a tervét. Urjang-Kadajon annyira át lehetett látni, hogy az már idegesítő volt.

- Mint mondtad, orlok: körültekintően választották ki a terepet. Arra számítanak, hogy keresztülcsörtetünk a folyón azoknak a vadembereknek a modorában, akiknek képzelnek minket, hogy aztán ezrével pusztítsanak el. - Hirtelen eszébe jutott egy módszer, amellyel elegendő embert tud gyorsan átdobni, és elmosolyodott.

- Nem. Itt támadjuk meg őket, orlok. Meglepjük őket.

Urjang-Kadaj csak hebegett.

- Nagyuram, ellent kell mondanom. Én...

- Küldd hozzám Bajar tábornokot, Urjang-Kadaj. Térj vissza a tümenjeidhez.

Az orlok azonnal fejet hajtott, a harag minden jele úgy eltűnt róla, mintha gyertyát fújtak volna el.

- Parancsodra, nagyuram.

Még merevebb háttal lovagolt el mint ahogy jött. Kubilaj savanyúan nézett utána. Nem sokkal később megjelent az aggodalmas képű Bajar. Viszonylag fiatal volt a rangjához, a harmincas évei elején járt. Urjang-Kadajtól eltérően sima volt az arca, csak az álla hegyén hagyott egy pamacsot, és bűzlött a kipállástól, de Kubilaj már megszokta, és fogadta a tábornok üdvözletét. Nem volt olyan hangulatban, hogy enyhítse Bajar aggodalmait.

- Van egy feladatom számodra, tábornok. Megparancsolom, hogy panasz és kifogás nélkül végrehajtsd, megértetted?

- Igen, nagyuram - felelte Bajar.

- Amikor kisfiú voltam, azt olvastam, hogy Dzsingisz harcosai birkabőr tutajjal keltek át a folyón. Hallottál már ilyesmiről?

Bajar kissé elvörösödött, megrázta a fejét.

- Nem tudok olvasni, nagyuram.

- Nem baj. Jól emlékszem az elgondolásra. Nagyjából hatszáz birkát kell levágatnod ahhoz, amit akarok. Vigyázzatok, jó magasan vágjátok el a nyakukat, így a bőr sértetlenül lefejthető. Azt hiszem, a szőrt le kell borotválni. Ez kényes munka, Bajar, a parancsnokságod alatt álló legügyesebb férfiakra és asszonyokra bízd.

Bajar értetlenül meredt rá. Kubilaj felsóhajtott.

- Nem árt, ha az ember ismeri egy kicsit a történelmet, tábornok. Talán nem kellene minden nemzedéknek elölről kezdeni a tanulást. Különösen akkor nem, ha a nehéz munkát már elvégezték. A lényeg az, hogy a bőrön össze kell varrni a lyukakat, csak egyet hagyjanak a nyak közelében. Erős emberek felfújhatják a bőrt, miután gyantával vagy szurokkal elzárták a nyílásokat. Megértetted? Forraltass mindkettőből kádszámra. Nem tudom, melyik a jobb. A bőrök, ha megtelnek levegővel, úszni fognak, tábornok. Köttesd őket könnyű léckerethez, így olyan tutajokat kapunk, amelyeken egyszerre sok embert lehet átjuttatni.

- Elhallgatott, hogy fejben számoljon. Ez mindig nagyon gyorsan ment neki.

- Három tutajon, ami, mondjuk, ezernyolcszáz birkabőr, át tudunk vinni... egyszerre ezerkétszáz harcost tudunk átvinni a túlsó partra. Fél nap alatt ez körülbelül húszezer. Gondolom, újabb félnap, hogy átúsztassuk a lovakat a tutajok segítségével, igen, kötelet kötve a nyakukra, hogy ne sodródjanak el az áramlattal. Ha nem történik hiba, akkor ez egy nap alatt megoldható. Mennyi időre van szükséged, hogy összeállítsd a tutajokat?

Bajar szeme kikerekedett, amikor látta, hogy a herceg réveteg pillantása ismét kiélesedik.

- Két nap, nagyuram - mondta színlelt magabiztossággal. Jó benyomást kellett keltenie ebben az emberben, a parancsnokában, mert Urjang-Kadaj máris szégyenben maradt. Bajar nem akarta, hogy vele is elégedetlen legyen a kán testvére.

Kubilaj lehajtotta a fejét, gondolkodott.

- Jól van, egyelőre ez az egyetlen feladatod. Kapsz két napot, tábornok. Most pedig add ki a parancsot, hogy álljon meg a menetoszlop. Küldj vissza felderítőket oda, ahol az ellenség várakozik. Minden részletet tudni akarok a folyóról: az áramlatot, a partokat, a terepet. Semmi sem lehet annyira jelentéktelen, hogy elhallgassák előlem. Vacsora után kell jelenteniük nálad.

- Igenis, nagyuram.

Bajar idegesen nyeldekelt, miközben elbocsátották. Még sosem hallott róla, hogy a birkabőrt így használják. Segítségre van szüksége, és sejtette, hogy aligha Urjang-Kadajtól kell kérnie. Amikor a kürtösök a megállás jelét fújták, és a tümenek leszálltak a nyeregből, hogy ellássák lovaikat, Bajar meglátta azt a szekeret, amely Kubilaj fő tanácsadóját, Jao Sut vitte. Biztos, hogy az öreg csin szerzetes ismer ilyen furcsaságokat is, mint a lebegő tutajok!

Mire másnap kivilágosodott, Bajar már tökéletesen belefeledkezett a feladatába. Előző délután elkészültek az első püffedt tömlők, amelyeket lóval vittek a közeli folyóhoz. Ünnepélyesen vízre bocsátották a billegő tárgyakat, és az önkéntesek meglovagolták őket. Mindkettő elmerült, még mielőtt a folyó közepére értek, a derekukra hurkolt kötéllel kellett kihúzni őket. A dolog kivitelezhetetlennek tűnt, de Jao Su azt állította, hogy kisebb méretekben már megcsinálták. Megpróbáltak olajat kenni a bőrökre, amint a gyapjút leborotválták, azután felfújták, gyorsan lezárták, és kiszárították őket. Mikor a tábornok visszatért a partra, némán imádkozott Földanyához. Abból indult ki, hogy az olaj beválik,, és sok ezer családot állított munkába. Ha a legújabb adag is kudarcot vall, nem tudja tartani a határidőt. Jao Sura pillantott, és az ő nyugalmából merített önbizalmat. Együtt álltak a hajnali ködben, miközben két harcos

kötelet kötött magára, ráfeküdtek a lebegő bőrökre, és ellökték magukat a parttól. Egyik sem tudott úszni és látszott, milyen kényelmetlenül érzik magukat, miközben a sötét vízben rúgkapáltak.

Félúton a sodrás már olyan erős volt, hogy azok, akik a kötelet tartották, kénytelenek voltak lejjebb csoszogni a parton, de a harcosok még így is tovább evickéltek. Bajar nagyot kurjantott, amikor meglátta, hogy az egyik leáll a túlsó sekélyesben, és fölemeli a karját, majd elindul visszafelé. Ez gyorsabban ment, mert sok önkéntes húzta a kötelet.

Bajar hátba vágta Jao Sut, érezte a csontokat a tarka ruha alatt.

- Menni fog! - mondta a tábornok, és igyekezett nem mutatni a megkönnyebbülését. Urjang-Kadaj nem volt ott. Az orlok úgy döntött, hogy nem tudomást a váratlan és hatalmas munkalázról, amely a hatalmába kerítette a tábort. Miközben a családok a bőrökkel dolgoztak, varrtak és olajoztak, amilyen sebesen csak bírtak, az orlok a nyilazást gyakoroltatta az embereivel, míg a tüzérek verejtékezve próbálták növelni a tüzelési sebességet. Bajar nem bánta, annyira lenyűgözte a munka. Alig bírta megállni, hogy ne vigyorogjon, amikor a második nap estéjén bebocsátották Kubilaj jurtájába.

- Végeztem, nagyuram! - mondta büszkén.

Úgy sugárzott róla az elégedettség, hogy Kubilaj elmosolyodott.

- Ebben nem is kételkedtem, tábornok.

Tizenötödik fejezet

Hülegünek melege volt és a szomjúság kínozta, miközben észak felé lovagolt. Derékhada nélküle vonult tovább, hogy megostromolja Bagdadot. Az iszlám központja hatalmas város volt a Tigris folyó mellett, Hülegü tudta, hogy nem egykönnyen esik el. A döntés nehéz volt, de úgy vélte, ez a vargabetű Alamut várához csak egy gyors támadás lesz, a valódi feladathoz képest annyi, mintha a sarkával taposná szét egy kígyó fejét. Erre kilométerek százain át kellett kínlódnia a legellenségesebb vidéken, amelyet valaha látott. A hőség hetek óta szította a benne fortyogó dühöt. Beárnyékolta a szemét, fölbámult a hegyekre, és havat látott az egyik ormon, amelyet úgy hívtak, hogy Salamon Széke. Valamelyik távoli ormon áll az izmaelita aszaszinok leghatalmasabb erődje.

Rég elmaradtak a városkák és a falvak. Harcosai egy forró síkságon lovagoltak kavicsokon és kőzúzalékon, amelytől sok ló le-sántult. Ilyen helyen nincs legelő, és Hülegünek időt kellett szakítani, hogy gabonát és vizet szerezzen állatnak és embernek. Eredetileg három tümen jött vele északra, de az egyiket visszaküldte Bagdadhoz, egy másikat befogott a vízszállításra, amikor meglátta ezt az átokföldjét. Nem akarta végignézni, ahogy a legjobb lovai szomjan pusztulnak. De a nehézségek nem riasztották vissza, inkább megerősítették. Egyetlen méltó célt sem lehet könnyen megvalósítani, mondogatta magának. A szenvedés értéket teremt.

Valamikor régen Dzsingisz megfogadta, hogy megsemmisíti az aszaszinok szektáját. A nagy kán még azt gondolhatta, hogy sikerült neki, pedig ezek megmaradtak, mint a gazok a sziklákon. Hülegü végignézett a megmaradt tümenen, és kihúzta magát a nyeregben, hogy mutassa a büszkeségét. A Dzsingiszről szóló meséken nőtt föl, és örült, hogy találkozhat az egyik régi ellenséggel. Meg fogja parancsolni, hogy rombolják le becses erődjeiket. Csak tűztől fekete omladék maradhat a völgyekben, egyedül kígyók és gyíkok kúszhatnak ott, ahol egykor az aszaszinok jártak. Möngke bizonyosan nem veti a szemére az elvesztegetett időt. Bagdad nem fog elesni a következő évszakban. Lesz ideje lezárni családja ügyét az alamuti muszlimokkal.

Három kalauz vezette a tüment a síkságon, erőszakkal toborozták őket a legutolsó kisvárosban, amelyen áthaladtak. Hülegünek országszerte voltak felderítői és kémjei, akik ellátták értesülésekkel, de egyik sem tudta az erőd pontos helyét. Még az aszaszinokkal folytatott levélváltását is városi gazdag kereskedők közvetítésével kellett intéznie. Annyit sikerült megtudnia, melyik hegyláncban van az erőd. Még ez is egy vagyonba került ezüstben, és egy napig kellett kínozni érte egy embert, akit a barátai adtak fel. Nem érdekes. Hülegü mindig tudta, hogy ide kell jönnie, ha le akarja vadászni őket. Folyton kérdezgette a vezetőket, de azok arabul veszekedtek, és a vállukat vonogatva mutogattak a hegyek felé. Hosszú ideje nem látott egyetlen élő lelket, és amikor a felderítői visszaértek, lovaik úsztak a habos izzadtságban.

Hülegü elkomorodott, amikor észrevette, hogy feléje igyekeznek a sorok között. Abból, ahogy a nyeregben ültek, messziről is látszott, hogy sietős a dolguk. Kényszerítette magát, hogy a szokott hideg arccal fogadja őket.

- Nagyuram, emberek vannak előttünk - szólalt meg az első felderítő. Jobb kezével a tiszteletét jelezve megérintette a homlokát, az ajkát és a mellét. - A távolság nyolc kilométer, vagy valamivel több. Csak nyolc lovat és egy selyem napvetőt láttam, ezért közelebb mentem, miközben társam lőtávolon kívül maradt, hogy visszalovagolhasson hozzád.

- Beszéltél velük? - kérdezte Hülegü. Hátán verejték csörgedezett a páncél alatt, de felvidította a gondolat, hogy a cél közelében kell lennie, ha idegenek gyülekeznek a hegylábnál, és rá várnak. A felderítő bólintott.

- A vezető Rukn ad-Dínnek nevezte magát, nagvuram. Azt állította, joga van az izmaeliták nevében beszélni. Azt mondta, közöljem, hogy hűvös sátorral és italokkal vár.

Hülegü a homlokát ráncolva töprengett. Nem különösebben áhítozott olyanok társaságára, akik a halállal üzletelnek. Az meg végképp bizonyos, hogy nem eszik vagy iszik velük. Viszont a harcosai nem gondolhatják, hogy megijed ilyen kevés embertől.

- Mondd meg neki, hogy eljövök - felelte. A felderítő elvágtázott a sorok között egy friss lóért. Hülegü hívatta Ilügejt.

- Előkészítettek egy találkozóhelyet, tábornok. Be kell keríteni, hogy megértsék az árulás következményeit. Odamegyek, ha nem jövök vissza, pusztítsd el őket. Ha meghalok, Ilügej, akkor neked kell beírnod a nevedet a történelmükbe, hogy felismerjék tévedésüket. Megértetted? Nem miattam, hanem azok miatt, akik utánam jönnek.

Ilügej meghajtotta a fejét, - Parancsodra, uram, de nem ismerik az arcodat. Hadd menjek helyetted, hogy megtudjam, mi a szándékuk. Ha az a tervük, hogy meggyilkolnak, hadd legyek én az, aki lebuktatja őket.

Hülegü egy percig gondolkodott, de azután megrázta a fejét. Erezte, hogy a félelem férge mocorog a gyomrában, és ez jobban feldühítette, mint a rekkenő hőség. Nem tartóztathatja fel a félelmét, de szembenézhet vele.

- Most nem, Ilügej. Ezek abban bíznak, hogy mindenki fél tőlük. Ez is része a hatalmuknak, talán éppen a lényege. Évi néhány halállal elültetik a rettegést az emberekben. Én azonban nem adom meg nekik ezt az elégtételt.

Rukn ad-Dín könnyű köntösben ült, és jégbe hűtött italt kortyolgatott. Ha a mongol tábornok nem jön egyhamar, elolvad a hegyekből hozott drága készlet. A fa vödörben izzadó fehér tömbre pillantott, és intett, hogy még néhány szilánkot tegyenek az italába. Legalább ennyi fényűzést megengedhet magának várakozás közben.

Kis csoportja körül még mindig lovagoltak a mongolok, lovak és emberek mozgó fala vette körül őket. Fél napja szórakoztatták magukat ordítozással és gúnyos sikoltozással. Rukn emberei levegőnek nézték őket. Időbe telt, hogy a tízezer harcos felfejlődjön a megfelelő alakzatba. Rukn nem tudta, találkozik-e a kán testvérével napnyugta előtt. A mongolok nem találhatnak elrejtett erőket, bár bizonyosan arra pazaroltak egy csomó energiát, hogy átkutassák a környező hegyeket. Ezredszer vette át magában az ajánlatokat, amelyeket apja nevében tehetett. Nem volt hosszú lista. Arany, esetleg egy erőd, amelyet úgy kell felkínálnia, mintha a fogát húznák. Elkomorodott. Bár az apja vezetné a tárgyalásokat! Az öreg képes eladni az árnyékát délben. Tudta, hogy talán nem éli túl a találkozót. A mongolokat nem lehet kiismerni, olyanok, mint a dühös gyerekek, akiknek kardot adtak a kezébe. Tisztelettel és udvariasan bánhatnak vele, de az is lehet, hogy mélységes közönnyel átvágják a torkát. A délutáni szellő és a hűsítő ellenére is izzadt. Nem tudta, mit tegyen, ha ajánlatát visszautasítják. Senki sem várta, hogy a mongolok megjelennek a környéken, hiszen megbízható források szerint Bagdad felé tartottak, ami sok száz kilométer innen. Még a szikkadt lapály természetes sorompója sem nagyon lassította le őket. Rukn rájött, hogy fél. Még alkonyat előtt hulla lehet belőle.

Először nem vette észre, hogy Hülegü megjött. Rukn ad-Dín a kalifák pompájához szokott, és legalább valamiféle kíséretet, harsonákat várt. Ehelyett a sok poros harcos közül az egyik leszállt a lóról. Rukn lustán bámulta, és megállapította, hogy feltűnően széles a válla, amikor a mongol megállt, hogy szót váltson két-há-rom emberrel. A mongolok szeretnek birkózni, ez egyike a kevés civilizált tulajdonságuknak. Rukn ad-Dín éppen azon töprengett, érdekelné a kán testvérét egy mérkőzés, amikor meglátta, hogy a harcos a sátor felé lépked. Fölállt, letette a poharát.

- Szalám alejkum. Üdvözöllek. Gondolom, te Hülegü herceg vagy, Möngke kán testvére.

Én Rukn ad-Dín vagyok, Szulejmán ad-Dín fia.

Tolmácsa lefordította arab beszédét a tábornok durva nyelvére. Hülegü rápillantott, Rukn ezt a pillanatot választotta, hogy mélyen meghajoljon. Az apja parancsolta, noha Rukn sértőnek találta az ötletet. A harcos hidegen bámult rá. Rukn figyelte, ahogy benéz a sátorba, körüljártatja a tekintetét, elraktároz minden részletet, miközben tízezer embere továbbra is rémítő lármát csapott körülöttük. A felvert por pászmákban lebegett a levegőben, a szemcsék táncoltak a lenyugvó nap sugaraiban. Rukn igyekezett megőrizni a nyugalmát.

- Bizonyára megszomjaztál nagyuram - mondta. Remélhetőleg nem viszi túlzásba az udvariaskodást. - Kérlek, telepedj le az árnyékba. Az embereim jeget hoztak, hogy hűtőzhessünk.

Hülegü morgott. Nem bízott az előtte álló, gyenge arcú emberben, így nem árulta el, hogy érti a nyelvét. Eszébe jutott, hogy Ilügej felajánlotta, eljön helyette a találkozóra. Vajon az idegen csakugyan az, akinek mondja magát. Rukn addig tessékelte, amíg lehajolt, hogy belépjen az ajtón. Elkomorodva látta, hogy a széke háttal áll Rukn szolgáinak. Parancsot vakkantott embereinek. Rögtön besietett az egyik mongol tiszt, akinek minden mozdulata fenyegetést sugárzott. Rukn mozdulatlan maradt, amíg a mongol odavonszolta a széket a szőnyeges padlón a sátor selyemfalához. Hülegü végre letelepedett, és elhessentette az emberét meg a poharakkal odasiető szolgát.

- Elrendeltem, hogy romboljátok le erődjeiteket! - mondta. Kezét a térdére támasztotta, egyenes derékkal ült, készen arra, hogy felugorjon. - Megcsináltátok?

Rukn megköszörülte a torkát, és ivott egy kortyot, miközben a tolmács beszélt. Nem szokott hozzá, hogy az üzleti megbeszéléseket ilyen kurtán intézzék, és ez idegesítette. Abban reménykedett, hogy a tárgyalás egész éjjel tart, talán a következő nap nagy részét is igénybe veszi, de annak a kegyetlen szempárnak a nézésétől egyszer csak azon kapta magát, hogy hadarva ígérget hetet-havat. Apja figyelmeztetései elolvadtak, mint az italában a jég.

- Nekem azt mondták, uram, hogy jövő tavasszal kezdjük a munkát a sirati váron. A jövő év végére nem lesz többé, megmondhatod a kánodnak, hogy engedelmeskedtünk.

Megvárta a fordítást. Hülegü meg se mukkant. Rukn görcsösen kereste a szavakat a tárgyalás folytatásához. Az apja azt mondta, értesse meg a mongollal, hogy hónapokba telik számtalan tonna faragott kő elbontása. Ha a mongolok elfogadják az ajánlatot, ők újra és újra elhalasztják a munkát. Lesz nagy szorgoskodás, erőlködés, de a vár lebontása évekig fog tartani. Talán addigra a távoli kán kitöri a nyakát, vagy Hülegü hatalmas serege más célpontot talál a dühének.

- Sirat magasan fent van a hegyekben, uram. Nem könnyű feladat lebontani valamit, ami évezredek óta áll. Mégis megértjük, hogy sikert akarsz jelenteni a kánnak, a testvérednek. Ajándékot készítettünk neki, annyi aranyat és drágakövet, ami megtölthetne egy egész várost. - Először pillantotta meg Hülegü szemében az érdeklődés szikráját, és ettől kissé megnyugodott.

- Mutasd! - mondta Hülegü. A tolmács egyetlen hanggal fordította le a szót.

- Nagyuram, nincs itt a kincs. Te is, én is nálunk hatalmasabbaknak felelünk. Én pusztán az apám követe vagyok, ahogy te is a kánod nevében beszélsz. Azt az utasítást kaptam, hogy ajánljak föl neked négyezer aranyrudat és két láda dinárt. - Már a szavaktól is kiütött rajta a verejték. Iszonyú összeg volt, elég egy kisebb város alapítására. A mongol csak bámult rá; miközben a tolmács egyhangúan zöngicsélt.

- Elfogadsz adót a szövetségeseidtől? - sürgette Rukn. Hülegü türelmesen várt, hogy a tolmács végezzen.

- Nem. Adót olyanoktól fogadunk el, akik szolgálnak minket - felelte. - Szólottál, Rukn ad-Dín. Elmondtad, amit a szádba adtak. Most hallgass meg engem. - Elhallgatott, hogy a tolmács fordíthasson, és közben merőn figyelte Ruknt. - Az én célom az iszlám központja, Bagdad

városa. Be fogom venni, érted? Rukn kényszeredetten bólintott.

- Ehhez képest az apád és a szektád nem sokat jelent nekem. A nagyapám iránti hódolatból szívesen égettem volna őket hamuvá, de te aranyat és barátságot kínálsz nekem. Rendben van, elfogadom a felajánlott arany kétszeresét, és a hűségesküt, amelyet nekem és a családomnak teszel. - Kivárta, hogy a tolmács fordítson, így megfigyelhette Rukn ad-Dín reagálását. - De nem adom a szavamat. Ahogy mondod, mindketten nálunk nagyobb hatalomnak tartozunk elszámolással. Amikor visszatérek a bátyámhoz, meg fogja kérdezni, beszéltem-e ezzel a Szulejmán-nal. Semmi mást, érted? Lehet béke a családjaink között, de csupán akkor, ha beszéltem Szulejmánnal. Vigyél Alamutba, hogy találkozhassak vele.

Rukn iparkodott leplezni az örömét. Attól tartott, hogy a mongol minden ajánlatát visszautasítja, talán még meg is öli itt a sátorban. Bár azért üröm keveredett az örömébe. A mongol vezér talán valami előnyt lát abban, hogy ilyen közel viszi a hadseregét az ősi erődhöz. Rukn nem tudta, hogy Hülegü kalauzai képesek lennének-e maguktól megtalálni az erődöt. A bevehetetlen fellegvárra gondolt, amelyhez egyetlen szűk ösvény vezet a pőre sziklafalon. Hát csak jöjjenek és bámulják! Katapultjaik és ágyúik nem lőnek föl abba a magasba. Bőghetnek, és döngethetik a mellüket akár száz évig is a kőszál tövében, akkor sem jutnak fel soha!

- Úgy teszek, ahogy kívánod, nagyuram. Üzenetet küldök, és úgy fogadnak, mint barátot és szövetségest. - Csalafintán nézett Hülegüre, miközben bánatosan csóválta a fejét. - Ami az aranyat illeti, nem hinném, hogy az egész világon létezik ekkora mennyiség. Ha az első részt elfogadod ajándékba, biztosra veszem, hogy a többit minden évben megkapod adó formájában.

Hülegü most először mosolyodott el. Ez a fiatalember nincs tisztában vele, hogy az élete az ő kezében van. Szulejmán nagyokat lélegzett, élvezte a birkabogyó szagát a tiszta magaslati levegőben. A parányi mező Alamut végében a tervezés ritka csodája volt, őseinek ügyességét és előrelátását bizonyította. Apró fák vetettek árnyékot a nyájra. Szulejmán gyakran jött ide, ha nyugodtan akart gondolkodni. A mező alig kéthektáros volt, mindössze tucatnyi birkát és hat kecskét tudott eltartani. Az állatok kövérek voltak, ragyogtak a napfényben, állandó bégetésük és mekegésük balzsam volt Szulejmán lelkének. Néhány állat közelebb jött, amikor meglátták az öregembert. Minden félelem nélkül álldogáltak, hátha kapnak enni valamit. Szulejmán elmosolyodott, üres tenyerét mutatta. A lelke mélyén mindig is az emberek és állatok pásztoraként gondolt magára.

Keresztülvágott a sűrű gyepen a kopár sziklákig, végigfuttatta ujjait a kövön. Volt itt egy kis kunyhó, itt tartották zsákokban a téli takarmányt és a szürke sótömböket az állatoknak. Szulejmán gondosan megvizsgálta a zsákokat, mert félt a penésztől, amely megmérgezhette volna becses nyáját. Egy ideig elfoglalta magát azzal, hogy kivitte a zsákokat a napfényre, és megvizsgálta tartalmukat. Egy ilyen helyen nehéz volt elhinnie, hogy törzse megsemmisülésével néz szembe.

Nehéz olyasvalakivel alkudozni, aki a pusztulását kívánja. Szulejmán remélte, hogy a fia valamilyen eredménnyel tér vissza, de igazából nem bízott benne. A mongol vezér ragaszkodni fog hozzá, hogy lássa Alamutot, és ha egyszer megtalálja az utat a völgyek és ösvények útvesztőjében, ostrom alá veszi, és kiéhezteti őket. Búsan nézett végig a kis réten. Ennyi állat nem lesz sokáig elég a népnek. Alamut erődjében alig hatvan-hetven ember és talán még egyszer annyi szolga lakott. Mindig is kis közösség volt, amely a munkájáért kapott aranyból tartotta fent magát. Erővel ugyanúgy nem állhat ellent a mongoloknak, mint ahogy az apjának sem sikerült Dzsingisszel szemben. Keserű fintorral vette tudomásul, hogy nem maradt választása. Három embere volt kint a világban fizetett munkán. Az öregember némán sorra vette a kereskedőket, akiket meg kell ölniük. Nem hall róluk, amíg el nem végezték a munkájukat. Tizennyolc másik embere Alamutban tartózkodik. Erejük teljében vannak,

kiképezték őket a néma gyilkolásra. Megkísértette a gondolat, hogy valamennyit kiküldje, de igazság szerint semmire sem jutna velük.

A kiképzésük nem készítette fel őket a tömeggyilkosságra. Csak az észrevétlen megközelítésre és arra az egyetlen csapásra tanították meg őket, amelyet kézzel vagy fegyverrel kell rámérni a célszemélyre. Szulejmán, amikor fiatalabb volt, úgy intézett el egy gazdag kereskedőt, hogy egyszerűen leitatta borral, azután álmában befogta az orrát és a száját. A hullán nem maradt semmiféle nyom, az eljárást ma is a mesterség majdnem tökéletes példájának tekintették. Szulejmán sóhajtva merengett a boldogabb idők emlékén. A mongolok nem tisztelik a hagyományokat, és láthatólag nem félnek a bosszútól, amely rájuk zúdulhat. Aszaszinjait a vezér ellen kell küldenie, talán éppen akkor, amikor Alamut ostrom alatt áll. A kán kétségkívül feldühödik, ha a testvére meghal, még ha véletlennek tüntetik is föl a halálesetet. Az öregember fejben számolta, hány napba telik egy utazás, fontolgatta, mi lenne a legjobb módszer, hogy mindkettővel végezhessenek. Még mindig reménykedett benne, hogy megvesztegetheti vagy lóvá teheti őket, de neki, mint nyája pásztorának, minden lehetőségre föl kellett készülnie.

Gondolataiba merülve nem vette észre, hogy Hasszán kilép a kis kunyhó árnyékából. A mezőt nézte, elárnyékolva a szemét, hogy ne vakítsa a lenyugvó nap. A fiatalember hirtelen előreszökkent, és egy lapos kővel halántékon csapta. A csont megreccsent, Szulejmán félj aj dúlt meglepetésében és fájdalmában. Oldalra tántorodott, majdnem összerogyott, a látása elhomályosodott. Azt hitte, a feje fölötti sziklától eshetett le a kő, és kábultan. tapogatta véres arcát. Hasszán ismét lecsapott, az öregember elesett.

Szulejmán érezte, hogy felrepedt szájából vér csorog a torkába. Bávatagon, hüledezve nézett föl, nem értette, mi történik. Amikor felismerte Hasszánt, meglátta a vörösre színeződött követ a fiatalember kezében.

- Miért, fiam? Miért tetted ezt? Talán nem voltam az apád? - fuldokolta. Látta, hogy Hasszánt ellentmondásos indulatok hányják-vetik. Lihegett, mint a napon hagyott kutya. Elszörnyedt a saját tettétől, megállt vele a világ. Szulejmán feléje nyújtotta a kezét.

- Segíts föl, Hasszán - mondta szelíden.

A fiatalember előrelépett, Szulejmán egy pillanatra azt hitte, hogy engedelmeskedik. Az utolsó pillanatban Hasszán ismét fölemelte a követ, és hatalmas erővel lecsapott Szulejmán homlokára, és betörte a koponyáját. Ettől kezdve az öregember nem érzett semmit, azt sem hallotta, hogy a bolond sírva visszarohan az erődbe.

Hülegünek el kellett ismernie, hogy Alamut impozáns teljesítmény. Az erőd köveit nem az itteni hegyekben fejtették. Hülegü alig tudta elképzelni, mekkora erőfeszítés lehetett minden egyes kőtömböt felszállítani az eredeti szakadékba, vésővel és kalapáccsal kiszélesíteni a nyiladékot, majd követ kőre helyezni, hogy a fellegvár olyan benyomást keltsen, mintha a tájból nőtt volna ki.

Hátraszegte a nyakát, hogy felmérje a magasságot, de egyre hátrább kellett hajolnia. Agyúi a legnagyobb hordtávolságukkal is épp csak súrolhatnák a sziklát, gyilkos lövedékeik erőtlenül pattannának le a falakról. Nincs eszköze, amellyel elérhesse az erődítményt a völgyből. Egyetlen ösvényt látott a szirt oldalán. Itt nem lehet megostromolni a kaput. Azon az ösvényen két ember se férne el: valamelyik okvetlenül lezuhanna a sok száz méter mélyen várakozó halálba.

Sok napig tartott, amíg elérték az erődöt, és Hülegü tudta, hogy aligha találta volna meg Rukn ad-Dín nélkül. Tízezer harcosa feltehetőleg átkutatott volna minden szurdokot és nyiladékot, de az hónapokba telt volna. Három vezetőjük éppen úgy megilletődött, mint a mongolok. Hülegü sejtette, hogy csakis halálos félelmükben ígérhették meg, hogy bejuttatják ide a mongolokat.

Az első találkozás óta mindössze egyetlen kis nézeteltérés adódott Hülegü és Rukn ad-Dín között. A fiatalember makacskodott, hogy ő csupán a személyi testőrségét hozza magával az út utolsó szakaszára. Hülegü ismét elmosolyodott, amikor ez eszébe jutott. Ahhoz, hogy valaki alkudozzon, kell valaminek lennie a kezében, és Rukn ad-Dínnek nem volt semmije. Hülegü csak leírta neki, hányféle kínzással szedhető ki valakiből a szükséges információ, és Rukn máris elnémult. Már nem lovagolt büszkén, és nem diskurált a környezetével. Ő és társai rájöttek, hogy minden hangzatos ígéret ellenére alig többek foglyoknál.

Alamut miatt most először mégis megroggyant Hülegü önbizalma. Most, hogy a déli hadsereg Bagdad felé tart, nincs szüksége egy ostromra, amely akár két évig is eltarthat. Az út alsó végénél látta, hogy emberek ereszkednek lefelé az ösvényen, feltehetőleg üzenetet hoznak Rukn apjától. Hülegü mérgelődve nézte a meredek lépcsőt, és hirtelen ötlettel előreküldte egyik emberét, hogy induljon el fölfelé a lovával. Valahol azt remélte, hogy a kis mongol pónik nem veszítik el a talajt a lábuk alól. Otthon is megjárták a hegyeket, és ügyes állatok.

Érdeklődve figyelte, ahogy a magányos lovas lépésben kapaszkodik egyre följebb, az első kanyarig, több száz méter magasan. Tisztjei suttogva fogadásokat kötöttek egymással, azután egyikük elkáromkodta magát. Hülegü elárnyékolta a szemét, és fölnézett.

Ló és lovasa pár pillanattal később ért földet. A hegyek visszaverték a becsapódás hangját. Egyik sem élte túl az esést. Hülegü káromkodott egyet az orra alatt, miközben Ilügej vidáman begyűjtötte tiszttársaitól az ezüstöket.

A lefelé igyekvő emberek megálltak, kilestek a sziklapárkányról, és intettek egymásnak, mielőtt tovább jöttek. Mire leértek a sík területre, mindkettő mocskos volt a verejtéktől és a portól. Sietve meghajoltak a mongol tisztek előtt, tekintetük Rukn ad-Dínt kereste. Hülegü leszállt a lóról, és közelebb ment hozzájuk, amikor meghajoltak a fiatalember előtt. Hallotta, amint az egyik azt mondja:

- Urunk, az apád meghalt!

Rukn ad-Dín feljajdult fájdalmában és gyászában. Hülegü heherészett.

- Nahát, Rukn ad-Dín, úgy tűnik, személyesen Alamut új ura fog felvezetni az ösvényen! Az embereim mennek elöl. Te maradj mellettem. Nem szeretném, ha leesnél, és halálodat lelnéd ebben a nagy szomorúságban.

Rukn ad-Dín tátott szájjal nézett rá, tekintetét eltompította a kétségbeesés. A válla megroskadt Hülegü szavaitól. Bávatagon követte az első mongolokat, akik elindultak az ösvényen a fellegvárhoz.

Tizenhatodik fejezet

A napnyugta arany és vörös csíkokat festett az égre, amikor Kubilaj megállította seregét a folyó partján. Átfésültette a környéket, és amikor meglátta a térképen feltüntetett gázlót, megálljt parancsolt a hadnak. A széles, sötét folyó túlpartján a szung parancsnok várakozott. Tudta, hogy Kubilaj kénytelen lesz valahol átkelni a folyón, talán még ezen az éjszakán. Kubilaj vigyorogva figyelte az esti homályban, ahogy a szung menetoszlopok óvatosan közelebb manővereznek a gázlóhoz, hogy visszaverjék az esetleges támadást. A két hatalmas sereg farkasszemet nézett a hömpölygő akadály fölött. Kubilaj el tudta képzelni, milyen zavarban lehetnek a szung parancsnoki sátrakban, miután a mongol tümenek nem voltak hajlandók támadni. Nemigen alhattak mostanában.

Mielőtt kihunyt a fény, Kubilaj tüzérei befejezték az előkészületeket, helyeket jelöltek ki, tolvajlámpásokat akasztottak póznákra. Éjszaka, mielőtt fölkelt a hold, az ágyúkat eljuttatták a kijelölt állásokba: mindegyiket több tucat önkéntes tolta némán, feszülő izmokkal. Ugyanakkor a derékhad visszahúzódott, hogy távolabb legyen a folyótól. Kubilaj nem látta jelét, hogy hasonló történne a szung táborban, de nem szerette volna, ha meglepetést szerezne neki valamelyik vállalkozó szellemű tiszt, akinek hasonló ötlete támad. A harcosok nyeregben vagy lovaik mellett, a fűben töltötték az éjszakát. A családok több kilométerre voltak a folyótól, ahol nem fenyegette őket veszély. Kubilaj azon tűnődött, hogy vajon mit csinálhat most Csabid Tudta, hogy ez az éjszaka veszélyes lesz, de nem mutatott félelmet, mintha nem létezhetne ember, aki árthatna az ő férjének.

Kubilaj elég jól ismerte ahhoz, hogy tudja, mennyi ebben a színjáték, különös módon mégis vigasztalónak találta. Az a gondolat, hogy be kellene ismernie a feleségének és a fiának a kudarcát, jobb osztókét jelentett mindennél, amit Möngke csinálhat vele.

Nézte a lassan emelkedő holdat, a páncéljához dörgölte nyirkos kezét, és azt kívánta, bár könnyebb ruhát vett volna. Ennyire délen még az éjszaka is olyan meleg, hogy sosem érezhette kellemesen magát. Agyúit ágakkal takarták el, hogy ne lehessen felismerni az alakjukat. Ügy vélte, az ellenség nem fedezte föl, mit művelt. Egy fiatal parancsnok talán közélőne az ellenségnek, megfuttatná egy kicsit, mielőtt visszavonul, és rendezi sorait. Kóstoló lenne a félelemből. Kubilaj halkan fölnevetett. O többet akar. Az időzítés fontos lesz. Belefúrta pillantását a sötétségbe, várta a jelet. Pár nap óta csak annyit beszélt Urjang-Kadajjal, amennyit az alapvető udvariasság megkövetelt. Az orlok nyilvánvalóan neheztelt, amiért a nagykán öccse érezteti vele, hogy ő a magasabb rangú, Kubilaj sejtette, hogy Urjang-Kadaj erővel fékezi magát, és csak azt várja, hogy ő valamilyen hibát kövessen el. A csata több szempontból is fontos volt, aggasztóan magas tétekkel. Nemcsak meg kell törnie az ellene küldött szung sereget, de azt is meg kell mutatnia a tábornokainak, hogy méltó a küldetéséhez. Szemgolyója feszült a kezdődő fejfájástól, fontolgatta, hogy elmegy egy sámánhoz porrá tört fűzfakéregért vagy mirtuszlevélért, de nem merte elhagyni a harc-álláspontját, mert már közel volt az idő.

Bajar felnézett az emelkedő holdra, és lassan ügetni kezdett. Becslése szerint kevesebb, mint öt kilométerre volt a szung hadseregtől északra, a folyó túlpartján. Végül abban egyeztek meg Kubilajjal, hogy még két napot rászánnak az emberek átszállítására a birkabőr tutajokon. Három tümen kelt át a folyón, a fegyverek és a lovak igényelték a legtöbb időt. A tutajok működtek.

Bajar érezte a várakozó izgalmat a katonák között. Egy kis szerencsével a szungoknak fogalmuk sincs róla; hogy ők elszakadtak Kubilaj seregétől. A tábornok adta meg az ütemet; amelyet megfelelőnek tartott ahhoz, hogy időben megtegyék a távolságot, és a lovak mégis frissek legyenek. Nyolc kilométer nem sok egy mongol lónak. Még azelőtt odaérnek, hogy a

hold az ég tetejére hágna, és az út végén elrendelheti a vágtát.

A talaj szilárd volt a folyótól távol, és kevés akadállyal találkoztak, noha nincs olyan lovas, aki a körülményektől függetlenül szeretne éjszaka lovagolni. Mindig előfordulhatnak esések és sérülések, ám Bajar ezt a parancsot kapta, és jókedve volt. Senki sem szereti annyira a váratlan rajtaütést, mint az ő népe. Már a gondolattól is repesett a szíve. Az is jó, hogy Urjang-Kadaj a túlparton van Kubilajjal. Az orloknak nem tetszettek a nagy tutajok, és Bajar örült, hogy most az egyszer nem kell elviselnie baljós tekintetét. Kubilaj váratlan módon bajtársias érzéseket ébresztett benne. A kán fivére több szempontból is idegen terepen mozgott, és a nemzet történetének egyik legerősebb ellenségével nézett szembe. Bajar elmosolyodott lovaglás közben. Nem fog csalódást okozni Kubilajnak.

A távolban Kubilaj megpillantott egy ragyogó szikrát, amely végigsuhant az égen. Ilyen messziről alig volt több egy tűszúrásnyi fénypontnál, amely felbukkanása után szinte azonnal kialudt. Kubilaj félt, hogy nem veszi észre, és most nehéz volt ellazítania izmait a túl sokáig tartó, görcsös figyelés után. Ez Bajar volt, aki a lován ülve gyújtotta meg és dobta a magasba a csin tűzijáték rakétáját. Amikor Kubilaj elfordult, hogy kiadja parancsait, újabb szikra lobbant arra az esetre, ha az elsőt nem vette volna észre. A túlparton éles hangok süvöltöttek zűrzavaros parancsokat.

- Kezdjetek lőni, amikor jelzek! - ordította Kubilaj. Leszállt a lóról, hogy ellenőrizze saját eszközét, egy vasvályúba helyezett hosszú csövet, amelyet megtöltöttek fekete porral. Odatartott hozzá egy tolvajlámpát, begyújtotta a kanócot, azután hátralépett. A szerkezet sistergett, sercegett, mielőtt nagy fényesség közepette a levegőbe emelkedett.

A türelmesen várt jelre eldördültek a hatalmas vasfegyverek, vitték magukkal a folyó felett az égiháborút. A torkolattüzek röpke pillanatokra megvilágították a két partot, szellemképeket égetve az emberek szemébe. Nem lehetett látni, hol csapódtak be a golyók, de a távolból üvöltés hallatszott. A tüzérek nagyokat nevettek, miközben ledörgölték és újratöltötték a csöveket, beléjük gyömöszölték a fekete porral tömött zsákokat, és a gyújtónyílásba illesztették a nádszálakat. Az ágyúcsövek lángokat böffentek, de maguk a golyók láthatatlanok voltak, amikor átsüvítettek a víz fölött. Kubilaj megjegyezte a legjobb sorozatokat, és azon gondolkozott, hogyan javíthatnák a hatásfokot. Túl hosszú idő telt el két lövés között, viszont száz nehézágyú állt a parton, és mind elérte a szung állásokat. Bizonyosan szörnyű pusztítást végez a sortűz. Elképzelte az ellenfél szemszögéből a villanásokat és dörrenéseket, a kőgolyók sivítását, amelyek felszaggatják a tábort. Sok kőgolyó a kilövés pillanatában szétesett, ami csökkentette a hatótávolságot, viszont borotvaéles szilánkok röpködtek a lőpálya mentén.

Egy másik éjszakán a szung katonák gyorsan visszavonulhattak volna. Kubilaj szeretett volna figyelni Bajar tümenjeire, de ez lehetetlen volt az ágyúzás robajában. Addig várt, ameddig mert, azután egy második rakétát is fellőtt az éjszakai égre. A mennydörgés nagyjából elhalt leszámítva néhány megkésett lövést. A lárma után hirtelen nagyon csöndes és vaksötét lett az éjszaka. Kubilaj feszülten figyelt. Most valami más hang hallatszott a messzeségből, amely fokozatosan erősödött. Kubilaj elnevette magát, mert felismerte a mongol kisdobosokat, akik egy másfajta égzengéssel közeledtek a sötét túlparton.

Bajar sosem járt éjszakai ütközetben. Látta a jelzőrakétát, és utána megdöbbenve nézte, ahogy a folyópart arany lángok közepette okádja a pusztulást. Egyszer tanúja volt egy száraz viharnak, amikor a sűrű levegőben sorozatosan lobbantak a villámok. Ez is olyasvalami volt, de minden villanásnál a szung táborban tomboló fejetlenséget láthatta. Hinnie kellett, hogy Kubilaj leállítja az ágyúzást, mielőtt az ő harcosai odaérnek. A villámlásokból megállapította a lőtávolságot, és elkezdte kiüríteni a harminc nyilat tartalmazó tegezt, szinte gondolkodás nélkül rántva elő és illesztve az idegre a vesszőket. Nem tudott célozni, mivel semmit sem látott a

villanásokon kívül, de ezt ellensúlyozta a több ezer ember szélességű arcvonal sűrű nyílzápora. Bajar már nem számolta, hányadik nyilat lövi ki. Amikor semmit sem talált a tegezben, elkáromkodta magát, a nyeregkápára akasztotta az íjat, és kardot rántott. Példáját mindenki követte a vonalban.

A szungok hallották, hogy jönnek. A sűrű sorok között rengeteg halott hevert a földön. Kubilaj sokkal sikeresebb volt, mint gondolta. A szung katonák szoros alakzatokban álltak a parton, hogy meghiúsíthassák az éjszakai átkelést, amelyre számítottak. Ebben a várakozó tömegben vágtak vörös ösvényeket az ágyúgolyók. Ezrek haltak meg. Az alakzatok szétestek a pániktól, a katonák menekültek a szörnyű, láthatatlan halál elől, amely újra és újra végighasított a táborukon. Futottak, hogy kikerüljenek a lőtávolból, voltak, akik a pajzsukat és a kardjukat is eldobták.

A sötétből zuhogni kezdtek Bajar tümenjeinek nyilai, amelyek téptek és marcangoltak. A szung katonák két tűz közé kerültek. Egymást rúgva-taposva kerestek kiutat a pusztulásból. Bajar első sorai elérték a szétzüllött sereget, és teljes sebességgel közéjük vágtattak. Lovak és emberek mentek egymásnak, Bajar lova is elesett, amikor legázolt és szétugrasztott egy csoport katonát. A tábornok nagyot puffant a földön, és átgurult valakin, aki a fülébe ordított. Ebben a pillanatban hallgatott el az ágyúzás. Bajar a sötétségben birkózott egy emberrel, akit nem látott. A kardját elvesztette, de páncélos öklével addig csépelte az árnyalakot, amíg az el nem csöndesedett.

A szung hadseregben eluralkodott a káosz. Bajar káromkodott, amikor másodszor is fellökték, de a másik ember rögtön fel is pattant, és rohant tovább. A szungoknak fogalmuk sem volt, mekkora erő' támadt rájuk az éjszakából, a közkatonák nem engedelmeskedtek a tisztjeiknek. A tümenek tartották a vonalakat, egyszerre léptettek előre lovaikon, és mindenkit megöltek, aki az útjukba került.

A holdfényben Bajar észrevette, hogy egy ló és lovasa magasodik előtte. Ráordított, mielőtt a fölemelt kard lecsaphatott volna: -Add ide a lovad! És ha megvágsz, letépem a füleidet!

A harcos azonnal leugrott a lováról, és a tábornok kezébe nyomta a gyeplőt. De már oda is ért a következő sor, és Bajarnak ismét üvöltenie kellett, hogy fölismerjék. Rájött, hogy nem hagyhatja itt a harcost, mert a sajátjai vágnák le, így felhúzta maga mögé. A ló felhorkant a kétszeres súlytól, Bajar a fülét vakargatva megnyugtatta, csak azután csatlakozott az előző sorhoz. Keresztülvágtak a szung táboron, Bajar látta, hogy néhány ember lámpákat kap le a póznákról, hogy felgyújtsa velük a sátrakat és a szekereket. A lángok fényében végre felmérhette a csatateret, és amit látott, az egyszerre volt megdöbbentő és csodálatos. A szung hadsereg menekült, ő pedig sok-sok ezer halottból álló szőnyegen lovagolt. Az első sorok még mindig öldököltek. A tábornok parancsokat ordított, hogy adják át a helyüket a mögöttük jövőknek, nem mintha kímélni akarta volna őket a fáradtságtól, de a később érkezőknek is ki kell venniük a részüket a harcból.

Kürtök továbbították a parancsot. Az első öt sor megállt, a következő öt előrelovagolt. Bajar is köztük volt. Lihegő embereket látott, akik mocskosak voltak az ellenség vérétől. A nyeregkápára görnyedtek, kardot tartó kezüket fáradtan pihentették a magas kápagombon. Sokan odakiáltottak az elhaladó soroknak, hogy hol voltak, amikor el kellett végezni az igazi munkát? Fényes kedvükben voltak, Bajar magában nevetett, míg ellovagolt mellettük. Egyre erősebb lett a tűz fénye, sorra lobbantak lángra a sátrak. A tábornok látta a tömeget, amely kétségbeesetten tolongva próbált menekülni a lovak sötét sora elől. Észrevett egy gazdátlan pónit, és rövid időre megállt, hogy ismeretlen társa felszállhasson a nyeregbe. A közelben egy holttest hevert, és Bajar örömére egy tegez volt mellette, abban pedig fél tucat nyílvessző. Egy pillanatra leugrott, arrébb lökte a halottat, és fölkapott egy hosszú kést a földről, ha már kardot

nem talált. A sor nélküle ment tovább, ügetnie kellett, hogy utolérje őket, mire újra kezdődik a gyilkolás.

Kubilaj szorongva, kétségek között várakozott. Hallotta a sötétben a csatazajt, a robajt, a legyilkolt emberek és állatok sikolyait. Nem tudhatta, hogy Bajar mit csinál, és úgy kívánta a világosságot, mint még soha semmit életében. Fontolgatta, hogy egyszerre több rakétát lő fel, hátha az megvilágítja a csatateret, de csak kevés volt nála. Azért jó ötlet volt. Ezt is meg kell jegyeznie, mert hasznos lehet a jövőben.

- Elégnek kell lennie - mondta inkább csak magának. Újabb rakétát fejtett ki a vízhatlan vászonból, és a vályúba helyezte úgy, hogy az ég felé mutasson a hegye. A felröppenő rakéta magas, fütyülő hangot hallatott, mint azok a nyílhegyek, amelyeket a mongolok olykor használtak. A tümenek az innenső parton erre a jelre vártak, és megindultak a gázlóhoz. Ha a szungok még mindig tartják állásaikat, Kubilaj tümenjeinek védelem nélkül kell átkelniük. íjászai nyílzáport zúdítanak a partra, de a sötétben lehetetlen célozni. Kihúzta a kardját, jobb szerette a tenyerében érezni biztató súlyát.

Lova ezer másikkal együtt érte el a gázlót, ahol mindenki vágtában igyekezett átjutni. Kubilaj lova megbotlott egy lyukban, mire ó gyorsan hüvelybe dugta a kardját, nehogy elveszítse. Mindkét kezére szüksége volt, és érezte, hogy elvörösödik zavarában, amiért ilyen tehetetlenül hadonászik.

A lova horkantva-nyihogva felkapaszkodott a parton, és a többiek után eredt. Kubilaj akkor sem tudta volna megfékezni, ha akarja, és egyszer csak hanyatt-homlok vágtatott a csatazaj irányába. Minden haditerve szétolvadt a zűrzavarban, már nem tudta, melyik tümen hol áll, vagy ó merre tart. Az égő sátrak fényében észrevett egy nagyobb tömeget. Csak abban reménykedett, hogy nem Bajar tümenjeit támadták meg. Semmi értelme sem volt, hogy mongol szavakra vagy a kisdobosokra füleljen. A körülötte vágtató lovak robaja minden mást elfojtott, neki pedig átkelés közben víz ment a fülébe, így az egyik oldalon semmit sem hallott.

Kétszáz méterrel előrébb a gázlón át érkező első sorok találkoztak a Bajar tümenjei elől menekülő szungokkal. A mongol harcosok az átkeléshez nem húrozták föl íjaikat, és most alig maradt idejük, hogy kardot rántsanak. Kubilaj nem bírt megállni, sem elkanyarodni. Hátasa beszorult a többi ló közé, feltartóztathatatlanul haladt előre. Kubilaj megütögette a fejét, hogy kitisztuljon a hallása. Átható vérszag volt. Kezdett rájönni, hogy akármilyen előnyös a meglepetésszerű éjszakai támadás, fennáll a veszély, hogy mindkét oldalon kitör a zűrzavar. Elölről ordítás hallatszott és a mongol harcosok semmivel össze nem téveszthető diadalüvöltése. Kubilaj igyekezett a hold állásából felmérni, mennyi van még hátra az éjszakából, és közben az jutott eszébe, hogy hol lehet Urjang-Kadaj. Az első sortűz óta színét se látta. Az éljenzés erősödött, Kubilaj a hangok felé indult. Az égő sátrak segítettek a tájékozódásban. Már lángolt az egész folyópart.

Megállt három égő szekér mellett. Megkönnyebbülten látta, hogy Bajar van ott, parancsokat ordítozva próbál fenntartani valamiféle rendet. Amikor a tábornok észrevette Kubilaj t, elvigyorodott, és odalovagolt hozzá.

- Legalább a sereg fele megadta magát - mondta. Bűzlött a vértől és a tűztől, de ujjongott. Kubilaj igyekezett közömbös arcot vágni, mert hirtelen eszébe jutott, hogy neki hozzáférhetetlennek és rémítőnek kell mutatkoznia. Bajar nem látszott tudomást venni erről.

- A legjobb ezredeik gerincét törtük el - folytatta. - Akik nem menekültek el, azok is eldobálták a fegyvereiket. Amíg föl nem kel a nap, nem mondhatok részleteket, de nem hinném, hogy ma éjjel képesek lennének ellentámadásra. Tied a győzelem, nagyuram!

Kubilaj a hüvelybe lökte a kardját, amelyen még egyetlen csepp vér sem volt. Teljesen valószerűtlennek tűntek ezek a hullahegyek. Bevált a terve, de az agyában legalább tucatnyi dolog kavargóit, amelyeket másképp is csinálhattak volna.

- Majd járj utána, hogyan használhatod a jelzőrakétákat a csatatér megvilágítására - mondta.

Bajar furcsán nézett erre a fiatalemberre, aki átázott nadrágban ül a lován, hanyagul nyugtatja a kezét a kápagombon, és érdeklődve szemlélődik. A tábornok bólintott.

- Igenis, nagyuram. Már holnap próbát teszek vele, de most befejezném a foglyok összeterelését. A saját ruhájukat kell csíkokra tépnünk, hogy legyen mivel megkötözni őket.

- Igen, természetesen - felelte Kubilaj. Kelet felé nézett, de még nem hajnalodott.

Valami az eszébe jutott, és elmosolyodott.

- Küldd ide Urjang-Kadajt. Szeretném hallani az értékelését a győzelemről. Bajar visszafojtotta a mosolyát, miközben fejet hajtott. - Parancsodra, nagyuram. Küldöm, amint megtalálom.

Pusztulásra tekintett le a felkelő nap. Kubilaj csak ahhoz a leíráshoz hasonlíthatta, amelyet az északi csin földeken, a Borzpofa-hágónál lezajlott ütközetről olvasott. Felhőkben szálltak a legyek, és túl sok volt a halott ahhoz, hogy eltemessék vagy akár elégessék valamennyit. Itt kellett hagyni őket, hogy megrothadjanak és kiszáradjanak a nap tüzében.

A hajnal hozott még némi izgalmat. Levadászták a megmaradt szung ezredeket, és a mongol családok lassan, óvatosan átszekereztek a gázlón. Tümenek robogtak el frissen megtöltött tegzekkel, és még föl sem kelt egészen a nap, mire utolérték a szétszéledt ellenséget. Ezrével hajtották vissza őket a folyóhoz, ahol le kellett dobniuk fegyvereiket és páncéljukat, mielőtt a többiekhez hasonlóan megkötözték őket. Mongol asszonyok és gyerekek járkáltak köztük, megbámulták a félelmetes embereket, akiket férjeik, testvéreik és apáik legyőztek.

Jao Su a főtáborban maradt a csata idején. A családokkal együtt kelt át a folyón, amikor már eléggé kivilágosodott, hogy a vízbe esés kockázata nélkül lehessen lovagolni. Délre Kubilaj jurtájában volt, amit a vezér parancsára a csatatér mellett állítottak föl. Csabi már ott volt, és aggodalmasan kémlelte kimerült férjét. Körültüsténkedte, tiszta ruhát keresett, és annyi ételt főzött, hogy mindenkit megetethessen, aki beszélni akar Kubilajjal. Jao Su biccentett az asszonynak, elfogadott tőle egy tálka sűrű, húsos levest, és gyorsan bekebelezte, nehogy sértődés legyen a dologból. Csabi figyelte, amíg ki nem ürült a tálka. Utána Jao Su letelepedett egy alacsony ágyra a pergamentekercseivel, hogy felolvashassa őket a kánnak, de nem tehetett és nem mondhatott semmit, amíg engedélyt nem kapott rá. Az udvariasság előírásai csata után is érvényesek.

Berohant a tágra nyílt szemű Csenjin, olyan sebesen, hogy egy kicsit meg is csúszott, amikor megállt. Jao Su rámosolygott a kisfiúra.

- Olyan sok fogoly van! - mondta Csenjin. - Hogyan verted meg őket, apám? Egész éjjel villámlott és dörgött. Egy szemet sem aludtam!

- Dehogynem aludt - mormolta Csabi. - Hortyog, mint az apja.

Csenjin rosszallóan nézett az anyjára.

- Túl izgatott voltam ahhoz, hogy aludjak. Láttam egy embert, akinek levágták a fejét. Hogyan vertél meg ilyen sokat?

- Tervezéssel - felelte Kubilaj. - Jobb tervekkel és jobb emberekkel, Csenjin. Kérdezd Urjang-Kadajt, hogy csináltuk. Majd ő elmondja neked.

A kisfiú áhítattal nézett föl az apjára, mindazonáltal a fejét rázta.

- Ő nem szereti, ha beszélek hozzá. Azt mondja, túl sokat kérdezek.

- Így is van - mondta Csabi. - Fogj egy tálkát, és menj máshova enni. Az apádnak sok emberrel kell beszélnie.

- De én hallani akarom! - A kisfiú majdnem jajgatott. - ígérem, csöndben leszek.

Csabi nyakon vágta, és egy tálkát nyomott a kezébe. A távozó Csenjin dühösen sandított

rá, de az anyja nem vett róla tudomást.

Kubilaj leült, elvett magának egy tálkát, és behabzsolta az ételt. Amikor készen volt, Jao Su felolvasta a halottak és sebesültek listáját, ismertette a hadizsákmány mennyiségét. Hangja zöngicsélt a sűrű levegőben. Kubilaj egy idő után intett neki, hogy hagyja abba. Bedagadt szeme fájt, a hangja rekedt volt.

- Elég. Nem tudok összpontosítani. Gyere vissza este, addig pihenek.

Jao Su fölállt, meghajolt. Fiúkora oktatta Kubilajt, és nem tudta, hogyan mutassa ki, mennyire büszke rá. A magukénál kétszer nagyobb hadsereget vertek meg idegen földön. A hírt már vitték Karakorum felé a leggyorsabb felderítők. Elvágtatnak a csin területen épített postaállomásokig, ahonnan a levelek még gyorsabban haladnak tovább. Néhány héten belül Karakorumban lesznek. Jao Su megállt a jurta ajtajában.

- Nagyuram, Urjang-Kadaj orlok várja parancsodat, hogy mi legyen a foglyokkal. Összesen... - Belepillantott az egyik, sűrűn teleírt tekercsbe, kartávolságnyira tartotta magától, mert csak így tudta elolvasni. - Negyvenkétezer-hétszázan vannak, sokan sebesültek.

Kubilaj megrándult ettől a számtól. Megdörgölte a szemét.

- Adjatok enniük a saját tartalékukból. Majd eldöntöm, mit tegyek velük... - Elhallgatott, mert Csenjin ismét bejött a jurtába. A kisfiú rettenetesen sápadt volt, és lihegett.

- Mi baj? - kérdezte Csabi, de Csenjin csak nézett.

- Nos, fiam? Mi az? - kérdezte Kubilaj. Kinyújtotta a kezét, beleborzolt a gyerek hajába. Úgy tűnt, a mozdulat megtörte a bénultságot. Csenjin fuldokolva-zihálva beszélni kezdett.

- Ölik a foglyokat - mondta. Betegnek tűnt, és úgy nézett az ajtó melletti vödörre, mintha mindjárt szüksége lenne rá.

Kubilaj elkáromkodta magát. Nem adott ilyen parancsot. Szó nélkül kiment az ajtón. Odakint Bajar tábornok éppen a jurta felé tartott hosszú lépésekkel, és láthatólag megkönnyebbült, amikor észrevette Kubilajt. A kán intésére a szolgák lovakat hoztak, a két férfi nyeregbe szállt, és kiügettek a táborból.

Jao Su gyanakodva nézett a saját lovára. Sosem volt valami fényes lovas, de Kubilaj és Bajar már elment. Kijött Csenjin, és a férfiak után rohant, hátra se nézett. Az öregember sóhajtva odahívott egy fiatal harcost, hogy segítsen neki lóra szállni.

Kubilaj hosszú utat tett meg a foglyok sorai között, mire meglátta Urjang-Kadajt. Negyvenezer megkötözött ember térdepelt lehajtott fejjel a távolba vesző sorokban. Néhányan halkan beszélgettek, vagy feltekintettek az elhaladó kánra, de a többség üresen bámult a semmibe, arcukon a legyőzőitek nyomorúságával.

Kubilaj fojtottan káromkodott, amikor látta, hogy az orlok int egy csoport fiatal harcosnak. Tucatnyi fejetlen hulla hevert már a földön szabályos sorokban, és amikor Kubilaj közelebb ért, a kardok lecsaptak, és újabb emberek zuhantak a földre. Hallotta a rettegés halk nyögését a hozzá legközelebb eső sorból, és elöntötte a harag, de fegyelmezte magát, amikor Urjang-Kadaj felnézett rá. Nem alázhatja meg az orlokot az emberek előtt, bármennyire szeretné.

- Nem adtam parancsot, hogy a foglyokat le kell mészárolni -mondta. Szándékosan a nyeregben maradt, hogy lenézhessen az orlokra.

- Nem akartalak minden aprósággal zavarni, nagyuram - felelte Urjang-Kadaj. Kissé zavartnak tűnt, mintha nem értené, miért zavarja meg kötelességének teljesítése közben a nagykán öccse. Kubilaj bán ismét felágaskodott a düh, de megint elfojtotta.

- Negyvenezer ember nem apróság, orlok. Megadták magukat nekem, az életük tehát az enyém, és meg fogom védeni.

Urjang-Kadaj hátrakulcsolta a kezét, a szája elkeskenyedett.

- Nagyuram, túl sokan vannak. Nem akarhatod megengedni, hogy elsétáljanak. Ismét szembekerülhetünk velük...

- Közöltem veled a döntésemet, orlok. Adjatok nekik enni, lássátok el a sebeiket. Aztán engedjétek el őket. Ha végeztél, a jurtámban várlak. Ez minden.

Urjang-Kadaj szótlanul emésztette a hallottakat. Egy túlságosan hosszúra nyúlt pillanat után meghajtotta a fejét. Egy hajszál választotta el attól, hogy Kubilaj vad haraggal elcsapja a tisztségéből.

- Parancsodra, nagyuram - mondta az orlok. - Bocsánatodat kérem, ha megbántottalak volna.

Kubilaj nem törődött vele. Megérkezett Jao Su és Bajar. Kubilaj Jao Sura nézett, mielőtt ismét megszólalt, hogy előbb folyékony mandarin nyelven, azután a kantoni nyelvjárást törve szóljon a hallótávolságban levő foglyokhoz:

- Életben maradtok, és hazatérhettek. Vigyétek a hírt! Vigyétek magatokkal ennek a csatának a hírét, és mondjátok meg mindenkinek, aki hallja, hogy irgalmasan bántak veletek. Ti a nagy kán alattvalói vagytok, és a védelmem alatt álltok.

Jao Su elégedetten bólintott. Kubilaj megfordította a lovát, és az állat oldalába vágta a sarkát. Sokáig érezte a hátában Urjang-Kadaj bősz pillantását, de nem érdekelte. Tervei voltak a szung városokkal, olyan tervek, amelyek nem kezdődhettek fegyvertelen emberek lemészárlásával.

A jurta felé menet meglátta a fiát, ahogy lehajtott fejjel, lihegve fut. Megfékezte a lovát, és lenyúlt Csenjinért. A gyerek elkapta a karját. Kubilaj maga mögé ültette a nyeregben. Egy darabig így lovagoltak. Kubilaj egy idő után érezte, hogy a fia izeg-mozog. Csenjin borzalmakat látott aznap. Hátranyúlt, megveregette a kisfiú lábát.

- Ugye, megállítottad őket, hogy ne ölhessék meg azokat az embereket? - kérdezte Csenjin halkan.

- Igen. Igen, megállítottam őket - felelte Kubilaj. Csenjin megkönnyebbülten dőlt hátra.

Alamut csendes, nyugodt hely volt. Hülegü kevés szeretni valót talált a városokban, de volt valami ebben a spártai erődben, ami vonzotta. Meglepő módon fájlalta, hogy le kell rombolnia. Állt a napfényben a legmagasabb falon, és lenézett a hegyekre, amelyek számtalan kilométerre nyúltak tova. Rövid ideig még azt is fontolgatta, hogy itt hagyhatna száz családot, akik megtartanák az erődöt a kánnak, ám ez csak álom volt. Látta az apró mezőt a főépület mögött. Az állatok legföljebb néhány embert tudnának eltartani. Amennyire elszigetelt a fellegvár, elképzelhetetlen, hogy kereskedhetne, vagy bárminemű kapcsolatot tarthatna fent a világgal. Alamut nem egy hágót őrzött, nincs stratégiai jelentősége. Tökéletes hely lehetett az aszaszinok számára, de másra nem alkalmas.

Ahogy tovább ment, átlépte egy fiatal nő tetemét, óvatosan kikerülve a halott feje körül a ragadós vérfoltot. Lenézett és el-komorodott. A lány csodaszép volt, az íjász, aki átlőtte a torkát, nyilván nem láthatta a messzeségből. Ezt a pazarlást!

Egy napig tartott, amíg kétszáz embere bejutott az erődbe. Libasorban felgyalogoltak a keskeny ösvényen, és sorra nyitva tartották az ajtót a következőnek. Rukn ad-Dín semmit sem tehetett, és nem volt bátorsága ahhoz, hogy levesse magát a szikláról. Nem is engedték volna meg neki, de bátor dolog lett volna, ha megpróbálja. Nyugodt céltudatossággal szóródtak szét Alamut termeiben és folyosóin, az izmaelita aszaszinok pedig csak álltak és figyeltek, még mindig Rukn ad-Dín parancsaira vártak. Amikor megkezdődött az öldöklés, szétfutottak, próbálták védeni a családjukat. Hülegüt megmosolyogtatta az emlék. Harcosai bejárták a várat teremről teremre, emeletről emeletre mindenkit lelőttek vagy leszúrtak, aki megmozdult. Az aszaszinok egyik csoportja rövid időre eltorlaszolta magát egy szobában, de a mongolok fejszével bedöntötték az ajtót, és lerohanták őket. Hülegü letekintett a bástyáról az udvarba, ahol sorba fektették embereit. Harminchatot öltek meg, többet, mint amire számított. A zömük mérgezett pengétől halt meg, különben túléltek volna egy vágást. Hajnalra már csak Rukn ad-

Dín élt, aki kétség-beesett tompasággal ült az udvaron.

Hülegü belátta, hogy ideje befejezni. Mégis hagy itt embereket, de nem azért, hogy itt éljenek, hanem hogy romboljanak. Hónapokba telhet, amíg lebontják az erődöt, ő pedig nem várhat, mert Bagdad ellenáll. Kockázatos fényűzés volt megkeresni az aszaszinokat, de nem sajnálta. Rövid ideig Dzsingisz nyomában járt.

Egy örökkévalóságnak tűnt, mire leért a falakon belül a kőlépcsőn. Végre kiért a ragyogó napfényre, amelytől hunyorognia kellett a benti homály után. Rukn ad-Dín a térdét átkarolva kuporgott, és vörös volt a szeme. Amikor Hülegü odament hozzá, felnézett, és riadtan nyeldekelt. Biztosra vette, hogy meghal.

- Állj föl - szólt Hülegü.

Az egyik harcos belerúgott Rukn ad-Dínba, aki feltápászkodott. Dülöngélt a kimerültségtől. Mindent elvesztett.

- Itt hagyom az embereimet, hogy a földdel tegyék egyenlővé az erődöt - mondta Hülegü. - Én nem maradhatok tovább. Igazából nem is lett volna szabad ennyi időt itt töltenem. Ha errefelé jövök vissza, remélem, lesz alkalmam meglátogatni a többi erődöt is, amelyek apád uralma alá tartoztak. - Elmosolyodott, élvezte a kiszolgáltatott ellenség végső vereségét. - Már csak patkányok élnek Alamutban, mi pedig kifüstöljük őket, amikor a várat lebontjuk.

- Megkaptad, amit akartál - mondta Rukn rekedten. - El is engedhetsz.

- Nem ontunk királyi vért - felelte Hülegü. - Ez olyan törvény, amelyet nagyapám hozott, és én tiszteletben tartom. -Látta, hogy Rukn szemében felcsillan a remény. Az apja halála megtörte a fiatalembert. Egy szót sem szólt, miközben a mongolok végigpusztították Alamutot, remélte, hogy életben maradhat. Fölemelte a fejét.

- Életben hagysz? - kérdezte.

Hülegü elnevette magát.

- Hát nem megmondtam, hogy tiszteletben tartom a nagy kán akaratát? Nem vág meg a penge, nem üt át a nyílvessző. -A harcosokhoz fordult. - Fogjátok le.

A fiatalember felordított, amikor megragadták, de túl sokan voltak, nem állhatott ellen. Széthúzták kezét-lábát. Magatehetetlen volt. Felnézett, de csak az égő rosszindulatot látta a mongol tábornok szemében.

Hülegü teljes erőből oldalba rúgta. Még Rukn sikolyán át is hallotta a csontok reccsenését. Még két rúgás kellett, hogy a bordák eltörjenek.

- El kellett volna vágnod a torkodat - mondta a kínjában ziháló Rukn ad-Dínnak. - Hogy tisztelhetnék egy embert, aki még ennyit sem tesz meg a saját népéért?

Biccentett egy harcosnak, aki tiporni kezdte a törött mellkast. Hülegü figyelte egy darabig, azután elégedetten távozott.

Tizenhetedik fejezet

Különös érzések töltötték el Jao Sut; míg rázatta magát a szekéren, amely a szung földeken vitte. Ifjú szerzetesként már akkor ismerte Dzsingiszt, amikor az még nem volt a mongol nemzet első kánja. Jao Su otthagyta megszokott életét, hogy figyelhesse ezt a rendkívüli embert, aki egyesítette a törzseket, és megtámadta a Csin Birodalmat, Ifjúságában bízott, hogy képes hatni a kánra, és megismertetheti udvarával a civilizációt.

Az évek során Jao Su valamiként szem elől tévesztette ifjonti ambícióit. Különös, mennyire megfeledkezhet magáról az ember a mindennapok ezernyi tennivalója miatt. Mindig volt valami új, megoldásra váró probléma, valami munka, amelyet el kellett végezni. Élete kipergett ujjai közül, és az évek múlásával egyre ritkábban nézett följebb a részleteknél. Valamikor egyetlen pergamenre leírhatta volna becsvágyát és kívánságait. Még mindig nem tudta, hogy a józan gondolkodás képessége veszett-e ki belőle, vagy csak naiv volt.

Mégis ragaszkodott a reménységhez. Amikor Dzsingisz meghalt, Ögödej kánnal dolgozott együtt, azután a helytartó Töregenével. Kancellár volt Karakorumban Güjük rövid és keserves uralma alatt. Ögödej ígéretes volt, elmélkedett az öregember. Dzsingisz harmadik fiának merész látomásai voltak, amíg a szíve fel nem mondta a szolgálatot, és nem kellett ráhagynia a nemzetet gyönge fiára. Jao Su sóhajtva tekintett a körülötte lovagló sokaságra. Kánok szolgálatában öregedett meg.

Möngke kánsága szörnyű csapásnak bizonyult. Ha valakit ugyanabban a bordában szőttek, mint Dzsingiszt, akkor az Möngke. Dzsingisz kíméletlen volt, de őt olyan ellenségek vették körül, akik el akarták pusztítani. A nagy kánt az összecsapások formálták, egész életében háborúzott. Jao Su gyászosan mosolygott, amikor eszébe jutott a vén dúvad. Dzsingisz kán filozófiája megbotránkoztatta volna az ő buddhista tanárait, talán el is aléltak volna. Sosem találkoztak még emberrel, aki ilyen örömmel pusztított volna el városokat. Dzsingiszben minden egyesült. Zsenge nemzete védelmében lemészárolta ellenségeit, és remekül szórakozott közben. Jao Sunak eszébe jutott, mit mondott Dzsingisz a csin nagyuraknak a váltságdíjról. Komoly arccal közölte velük, hogy egy fogoly muzulmánnak negyven aranypénzzel kell megváltania a szabadságát, de egy csin nagyúr ára csak egy szamár.

Jao Su kuncogott. Möngke nem tud örülni. Pedig Dzsingisz épp ezzel vonzotta az embereket: úgy pezsgett benne az életkedv, hogy annak Jao Su sehol sem látta párját. Az unokára ez bizonyosan nem jellemző. Möngke rettenetesen igyekszik jó kán lenni, de nem igazán érti, mit kell csinálnia. Jao Su végigtekintett gondolatban a nemzedékeken, és elfogta az aggodalom. Lehet, hogy elvesztegette az életét, mert elcsábult, mint a lepke a lámpafénytől?

Az a lámpa kialudt, amikor Dzsingisz meghalt. Jao Su sokszor gondolt rá, hogy abban a pillanatban kellett volna hazatérnie, amikor véget ért az álom. Egy, idegennek ezt javasolta volna. De ő várt, hogy lássa, mi történik, feladatokat talált magának, amíg végül Ögödej mindennel őt bízta meg.

Kinézett a lovasokra, akiknek tömött sorai betöltötték a négy égtájat. Végre eldöntötte, hogy távoznia kell az udvarból. Nem is Ő döntött, hanem Möngke, amikor a csin tudósokat kiverte Karakorumból, és megmutatta, hogy ez már nem az a hely, ahol a civilizált embereket szívesen látják. Jao Su szinte megkönnyebbülten kezdett készülődni a hosszú hazaútra. Nagyon kevés holmija volt, vagyonának zömét Karakorum szegényeire hagyta. Neki nem kellett sok, és tudta, merre vannak kolostorok, ahol rég elveszett fiúként fogadnák. Jólesett elképzelni, amint traktálja a buddhista szerzeteseket a kalandjaival. Még a Titkos Történetből is fölolvashat nekik, bepillantást nyújthat egy vadidegen világba. Bár a felét se hiszik majd el annak, amit látott.

Karakorumban éppen búsan nézegette könyvgyűjteményét, amikor hírnök jött, és mondta, hogy Kubilaj hova indul. Az öregember elmosolyodott a sors szeszélyén. Ez válasz volt a kérdésre, hogy miként tehetné meg biztonságosan a sok ezer kilométeres utat kelet felé. Kubilajjal együtt megy a csin földekre, azután egy este feláll a tűztől, és elballag az emlékeivel. Senkihez sem kötötte eskü, és van abban egyfajta egyensúly, hogy a mongolok viszik haza, ahogy valaha ők vitték el szülőföldjéről.

De nem ez történt. Az utazás és a beszélgetések hosszú hónapjaiban ismét elbűvölte és felkeltette az érdeklődését Kubilaj, aki végigjárta új csin birtokait, és közben beszélt. Ó, hogyan beszélt! Jao Su mindig tudta, hogy Kubilaj értelmes ember, de elgondolásai és határtalan kíváncsisága felgyújtották Jao Su képzeletét. Új gazdaságok ezreit parcelláztatta ki néhány hónap alatt. Kubilaj olyan földesúr lesz, aki ésszerű bérleti díjat szed, és hagyja, hogy népe boldoguljon. Jao Su alig merte elhinni, hogy végre talált valakit Dzsingisz leszármazottai között, aki ugyanannyira szereti a csin kultúrát, mint ő. Egy tavaszi délutánon egy olyan helyre érkezett az úton, ahonnan alig húsz kilométernyire volt egy régi kolostor, mégis egész este ült a szekerén, és egyetlen lépést sem tett felé. Még egy év nem sokat számít, mondta magának.

Most pedig úton van a szung Ta-li város felé, és ismét reménykedik. Látta, amint Kubilaj megkegyelmezett negyvenezer fogolynak, és nem hitte, hogy a fiatalember tudná, milyen hallatlan dolgot tett. Urjang-Kadaj orlok még mindig a jurtájában duzzogott, nem értette, miért szégyenítették meg az emberei előtt. Jao Su álmélkodva ingatta a fejét. Úgy szerette volna, ha most nem kellene csalódnia! Dzsingisz lerombolta a városokat, ezzel üzent mindenkinek, aki ellenállhat. Jao Su kétségbeesetten keresett valakit a dzsingiszidák között, aki nem az ő módjára akar nagykán lenni.

Most nem távozhat. Látnia kell, mit kezd Kubilaj a várossal. Jao Su évtizedek óta nem érzett ehhez fogható céltudatos lelkesedést. Kubilaj egészen más, mint a testvérei, Hülegü és Möngke. Még mindig van remény!

Jünnan az egyik leggyérebben lakott területe a Szung Birodalomnak. Egyetlen nagyvárosa volt, népe szétszórtan élt pár ezer tanyán, tucatnyi faluban és kisvárosban. Itt évszázadok óta nem történt semmi feljegyzésre méltó, de a béke áldásai nyilvánvalóak voltak. Kubilaj csapatai sokmillió hektár jó földön vonultak végig, ahol búza vagy rizs termett, és egy különleges, hosszúszarvú marhafajta legelészett, amelynek állítólag olyan zamatos a húsa, hogy ezer kilométeres körben nem találni párját.

Ta-li városát kapukkal tagolt, magas falak övezték. A kereskedőházak elővárosa úgy tapadt a falhoz, akár a moha a kőhöz. A Szung Birodalomnak ezt a részét egy világ választotta el Dzsingisz hódításaitól. Itt még senki sem találkozott mongol harcossal vagy bármilyen fegyveres erővel a saját császáruk katonáin kívül.

Kubilajt csend és nyugalom fogadta, ahova nem illett az ő hatalmas hadserege. A város fölött ezer kémény füstje lebegett, de a parasztok otthagyták a földjeiket, és bemenekültek a falak védelmébe. Ameddig a szem ellátott, egyetlen lélek sem volt az elővárosokban vagy a mezőkön.

A föld kiszáradt. Elég közel jártak a városhoz, hogy a bentiek rettegő csendben figyelj ék őket. Kubilaj parancsot adott a mellette lovagoló Bajarnak, és megvárta, hogy az utasítás végigfusson a parancsláncolaton. A mongol hadsereg leszállt a nyeregből, és tábort vert.

Kubilaj nézte, ahogy felépítik a jurtáját. Azzal kezdték, hogy összeszerelték a lécrácsozatot. Egy csoport harcos dolgozott rajta gyakorlott fürgeséggel. Felállították a középső' póznát, beleillesztették a tetőt tartó vékony rudakat, amelyeket az iszákjukból előhúzott, hosszú, nedves inakkal erősítettek meg. Amikor elkészült a váz, beborították több réteg vastag nemezzel, a helyére illesztették a kis ajtót, végül bevitték az apró főzőhelyet. Kubilaj jurtájával együtt rövid idő alatt sok ezer vízálló, meleg otthon nőtt ki a földből. Odaügetett Csabi és

Csenjin, egy lovon ültek, a kisfiú átkarolta az anyját. Kubilaj kitárta a karját, és Csabi olyan közel kormányozta a lovat, hogy a gyerek az apja karjaiba ugorhasson.

Kubilaj felnyögött, és megtántorodott fia súlyától.

- Kicsit túl nagy lettél már ehhez - mondta, és egy pillanatig a karjában tartotta Csenjint, mielőtt letette. Csenjinen már látszott, hogy magas lesz, mint az apja, és a szeme is a dzsingiszidákra jellemző, világos aranyszín volt. A fiú kihúzta magát, amennyire tudta, az apja nevetett.

- Nálam van az íjad, Csenjin. Hozd ki a jurtából, segítek neked gyakorolni.

Csenjin rikkantott, és eltűnt az ajtó mögött. Kubilaj tovább mosolygott. Nagyon komolyan vette az apai kötelességet. Csenjinből idővel férfi lesz, de most még csak nyakigláb, vékony gyerek, akinek ferdén nőtt a felsőkét metszőfoga. Kubilaj örült, hogy magával hozta a hadjáratra a családját. Nem szívesen hagyta volna otthon Csenjint, hogy Möngke nevelje évekig. Egy idegenhez ment volna haza.

Biccentett a harcosoknak, amikor meghajoltak, és elsiettek, hogy a saját otthonaikat is felépítsék sötétedés előtt. Csabi leszállt a lóról, és megcsókolta a férje nyakát. Kubilaj szolgái bevitték az első nyaláb főzőeszközt, és egy nagy vaskannát a teához. Csenjin hangja hallatszott: kérdezősködött, hol a tegeze. Kubilaj elengedte a füle mellett a hangokat, kihasználta a napsütés utolsó perceit, hogy a várost bámulja, amelyet be kell vennie. Ez lesz az első.

Csapi átkarolta a derekát.

- Várandós vagyok - mondta.

Kubilaj megfordult, és kartávolságnyira eltolta magától. A szíve ugrott egyet. Átölelte az asszonyt. Csenjin bátyja még csecsemőkorában meghalt, egy másik gyerek halva született. Szívettépő-látvány volt, ahogy Csabi szemében ismét összemosódik a remény és a félelem.

- Ez erős lesz! - mondta. - Hadjáratban születik! Még egy fiú? Elhívatom a sámánt, hogy jövendöljön a jóscsontokból. Ha fiú lesz, már tudom is, milyen nevet adjunk neki!

- Még ne! - kérte Csabi könnyben úszó szemmel. - Előbb szülessen meg, azután legyen neve. Nem akarok még egy gyermeket eltemetni.

- Nem fogsz, asszony. Az Karakorumban volt, ahol a gyerek apja csak egy tudós volt, most az apja félelmes tábornok, aki égnek, földnek parancsol. Mindig emlékezni fogok arra, amit az első városomnál mondtál nekem. Lehet, hogy Ta-li lesz a neve, bár ez egy kicsit lányosán hangzik...

- Hallgass, férjem! Ne mondj neveket! Csak imádkozz, hogy megéljen, és én annyit beszélgetek majd veled nevekről, amennyit csak akarsz.

Kubilaj ismét átölelte. Együtt álltak a tábor közepén. Csabi érezte, hogy férje gondolatai a városnál járnak, amelyet el kell foglalnia.

- Sikerülni fog - mormolta, és a férfi vállára hajtotta a fejét.

Kubilaj bólintott, de nem válaszolt. Találgatta, hogy Dzsingisz volt-e valaha ilyen izgatott i Ta-li falai tömörnek, bevehetetlennek tűntek.

Éppen beléptek a jurtába, amikor Jao Su odaért. Az öregember fölemelt kézzel üdvözölte Kubilajt, aki viszonozta a mozdulatát. Csaknem egész életében ismerte a szerzetest, és mindig örült neki.

- Akarod, hogy ma este felolvassak valamit, nagyuram? - kérdezte Jao Su.

- Ma este nem... hacsak természetesen nem találtál valami olyat, amit érdemes meghallgatni. - Nem tudta megállni, hogy ne ellenőrizze az olvasnivaló érdekességét. Jao Sunak bámulatos érzéke volt ahhoz, hogy érdekes szövegeket találjon akár az állattenyésztésről, akár a szappanfőzésről.

Az öregember vállat vont.

- Van nálam néhány kisebb írás arról, hogyan kell irányítani a személyzetet egy nemes házban. De azok várhatnak holnapig, ha fáradt vagy. Azt... azt reméltem, hogy beszélhetünk néhány más dologról, nagyuram.

Kubilaj egész nap lovagolt. Noha Csabi híre felpezsdítette, az izgalom már halványulni kezdett. Majd összeesett a fáradtságtól, de Jao Su nem szokta szükségtelen apróságokkal zavarni.

- Akkor gyere, egyél velünk. Légy vendégem, öreg barátom.

Lehajoltak, hogy beférjenek az alacsony ajtón. Kubilaj leült nyikorgó páncéljában egy ágyra az ívelt fal mentén. Beszívta a széles serpenyőben sülő, fűszeres birkahús illatát, és összefutott a nyál a szájában. Hallgatott, amíg Csabi ki nem osztotta lapos csészékben a sós teát. Csenjin megtalálta a tegezét meg az íját, keresztbe tette a térdén, és várakozott, bár közben izgett-mozgott a türelmetlenségtől. Kubilaj nem törődött a gyerek szemrehányó pillantásával. Kortyolt a teájából, a forró ital felfrissítette.

Jao Su átvette a teáját. Feszélyezte, hogy Kubilaj felesége és fia előtt kell szólnia. De valamit tudnia kellett. Öregember, Kubilaj volt az utolsó tanítványa. Nem lesz több.

- Miért kímélted meg azokat az embereket? - kérdezte végül.

Kubilaj letette a csészéjét, különösen nézett rá. Csabi odapillantott a fazekai mellől, Csenjin megfeledkezett az íjáról.

- Különös kérdés egy buddhistától. Úgy gondolod, hogy meg kellett volna öletnem őket? Urjang-Kadaj biztosan így véli.

- Dzsingisz úgy érvelt volna, hogy a haláluk figyelmeztetés mindenkinek, aki szembeszállhat veled. Olyan ember volt, aki megértette a félelem hatalmát.

Kubilaj kuncogott, de nevetéséből hiányzott a vidámság.

- Elfelejted, hogy Möngke és én vele utaztunk, holott alig voltunk elég idősek, hogy megmaradjunk a lovon. Láttam, amikor felverette a fehér sátrat a városok előtt. - Arca megrándult, miközben Csenjinre nézett. - Láttam a vörös és a fekete sátrat is, és azt, mi következett utána.

- De te egy hadsereget kíméltél meg, akik ismét fegyvert foghatnak ellened.

Kubilaj vállat vont, de az öregember makacsul nézte tovább. A néma nógatásra a kán ismét megszólalt:

- Én nem a nagyapám vagyok. Nem akarom, hogy minden lépésért meg kelljen verekednem ezen a földön. A csinek nem szerették a vezetőiket. Remélem, hogy itt is ez lesz a helyzet. - Elhallgatott, nem akart túl sokat mondani a reményeiből. Amikor Jao Su továbbra sem szólalt meg, halkan folytatta.

-Amikor szembenéznek a tümenjeimmel, tudni fogják, hogy a megadás nem jelenti a halálukat. Ez segít nekem a győzelemben. Ha eldobják a fegyvereiket, szabadon engedem őket. Idővel megtanulják, hogy bízhatnak a szavamban.

- És a városok? - kérdezte hirtelen Jao Su. - Az ottaniak a vezetőik túszai. Nem adhatják meg magukat akkor se, ha akarják.

-Akkor elpusztítom őket - felelte nyugodtan Kubilaj. - Csak ennyit tehetek.

- Ezreket öletsz meg néhányak ostobasága miatt - mondta Jao Su. Szomorúság volt a hangjában. Kubilaj szúrósan nézett rá.

- Mi választásom maradi Bezárják a kapuikat előttem, és a bátyám figyel engem.

Jao Su előrehajolt, a szeme ragyogott.

- Akkor mutasd meg Möngkének, hogy van egy másik út.

Küldj követeket Ta-libe - ígérd meg, hogy megkíméled a város népét. Neked a szung hadsereggel van dolgod, nem kereskedőkkel és parasztokkal.

Kubilaj halkan nevetett.

- Kalmárok és parasztok sosem fognak megbízni Dzsingisz unokájában. Magammal hoztam nagyapám árnyékát, Jao Su. Te kaput nyitnál egy mongol hadseregnek? Nem hinném, hogy én igen.

- Talán nem nyitják meg. De a következő város igen. Amint a szabadon eresztett katonák elviszik irgalmad hírét szerte a szung földeken. - Elhallgatott, hogy a kán átgondolhassa a dolgot. - Krónikáik feljegyezték egy Cao Pin nevű tábornok nevét, aki úgy vette be Nancsingot, hogy egyetlen életet sem oltott ki. A következő város megnyitotta előtte kapuit, tudva, hogy nem lesz mészárlás. Hatalmas hadsereged van, Kubilaj, de a legjobb erő az, amit nem használsz föl.

Kubilaj elgondolkodva kortyolt a teájából. Énjének egy részét vonzotta a dolog. Énjének egy másik része Möngkének akart imponálni. Jól érezné magát egy olyan mészárlás után, amit Möngke vár el tóiéi Megborzongott. Nem valószínű. Rádöbbent, hogy a gondolat olyan erővel nyomja a vállát, mint a páncél, amelyet viselni kénytelen. Már a lehetőség is, hogy van más út, olyannak tűnt, mint a fény a sötét szobában. Kiitta a csészéjét és félretette.

- Mi történt végül ezzel a Cao Pinnel?

Jao Su vállat vont.

- Azt hiszem a saját emberei árulták el és mérgezték meg, de ez nem csökkenti annak jelentőségét, amit tett. Te nem a nagyapád vagy, Kubilaj. Dzsingisz nem törődött a csin kultúrával, te viszont látod az értékeit.

Kubilajnak eszébe jutottak a kínzóeszközök, amelyeket elhagyott katonai őrhelyeken talált, a vérfoltos utcák, a bűnözők oszló tetemei. Eszébe jutott a tömeges öngyilkosság Jencsing falain, ahol hatvanezer lány vetette magát a halálba, hogy ne lássák, amint Dzsingisz beveszi a várost. A világ kemény hely, akárhova menjen is az ember. A csinek sem rosszabbak, mint a potrohos keresztény szerzetesek, akik jóízűen falatoznak, miközben az eretnekeket a szemük előtt belezik ki. Kubilaj a könyvekre gondolt, amelyeket látott, a puszpángfából faragott betűk hatalmas tömegére, az agyzsibbasztó robotra csupán azért, hogy a csin városok eszméit terjesszék. Az ételeikre, a tűzijátékukra, a papírpénzükre gondolt, az iránytűre, amely valamiért mindig ugyanabba az irányba mutat. Leleményes nép, és ő nagyon szereti őket.

- Egyetlen halál nélkül bevett egy várost? - kérdezte halkan.

Jao Su elmosolyodott és bólintott.

- Ezt meg tudom tenni, öregember. Legalábbis megpróbálom. Követeket küldök Ta-libe, és meglátjuk, mi történik.

Másnap reggel Kubilaj hadai körülvették a várost. Négy irányból közeledtek Ta-lihoz a hatalmas menetoszlopok, amelyek az ágyúk lőtávolságán kívül egyesültek. A falakon láthatták, hogy nincs menekvés, és ha nem tudták volna, most rájöhettek, hogy a császár hadserege nem akar, vagy nem tud a segítségükre sietni. Kubilaj meg akarta mutatni nekik az erejét, mielőtt tárgyalni kezdenek. Jao Su csatlakozni akart a kis csoporthoz, de Kubilaj megtiltotta.

- Majd legközelebb, öreg, ezt megígérem neked. Lehet, hogy Ta-li népe nem hallott Cao Pinről.

Ta-li prefektusának terme kopár hely volt, minden kényelem nélkül. A falakat fehérre meszelték, a ritka szantálfából készült padló minden centijét kifaragták, így a látogatók kifinomult formákon és mintákon taposva értek oda a város prefektusa elé.

Várakozás közben Meng Kuang egy apró ablakot nézett a tetőgerendák között. A magasban látta a szitáló esőt, ami szinte csak pár állott a szürke égből, és tökéletesen illett a város hangulatához. Hivatali jelvényeit viselte, aranyhímzéstől merev, vastag köpenyt, alatta selyemköntöst. Megnyugtatta a súly. A kalap és a köpeny idősebb volt mint ő, és nála különb, de legalábbis szerencsésebb emberek viselték. Még egyszer körülnézett a teremben, magába

szívta a békét. Bizonyos értelemben a csend is egy köpeny volt, szöges ellentéte a mongolok gyerekes dühének és folytonos lármájának. Már messziről hallotta, ahogy dübörögve közelednek a prefektusi palota folyosóin, mit sem törődve a környezet méltóságával és korával. Meng Kuang a fogát csikorgatta. Tudatossága annyira felfokozódott, hogy érzékelte, amint őrei a nyakukat nyújtogatják, mert látni akarják a betolakodókat, és borzolódik a nyakukon a serte, mint a vad kutyáknak. Neki nem szabad így éreznie, intette magát. A császár hadserege elárulta, odadobta kényre-kedvre az otromba, durva idegeneknek. Már felkészült a halálra, ám ekkor a mongol tábornok tucatnyi embert küldött gyalogszerrel a város falaihoz.

Ágyúzás helyett Meng Kuang udvarias kihallgatási kérvényt kapott. Még nem tudta, nem gúnyból-e, mert valami mongol kéjelegni akar az ő megaláztatásában. Ta-li nem állhatott ellent annak a seregnek, amely fekete hadoszlopokban vette körül. A prefektus nem az az ember volt, aki alaptalan reményekkel áltatta magát. Ha a mongolok vártak volna egy évet, a seregek meg tudnák védeni Jünnan tartományt, de a távolságok nagyok, és a napok sima folyása csikorogva megtorpant a város alatt. Nem talált szavakat a felháborodására. Harminchét éve volt prefektus, és ez alatt az idő alatt a városa békében dolgozott és aludt. A mongolok érkezése előtt Meng Kuang elégedett ember volt. Az ő nevét nem jegyzi fel a történelem, és ez olyan kifinomult teljesítmény, hogy semmivel sem dicsekedett szívesebben a lányai előtt. Most gyanította, hogy bekerül a neve a krónikákba, hacsak az eljövendő uralkodók meg nem bízzák írnokaikat, hogy vakarják ki a hivatalos iratokból.

Ahogy a mongol küldöttek beléptek a terembe, Meng Kuangnak vissza kellett fojtania a borzongását, mert arra gondolt, mennyire tönkre fogja tenni a csizmájuk a finom szantálfát. A padló, amely az évszázadok alatt beszívott méhviasznak és a fáradságos munkának köszönhette mélyvörös fényét, ragyogott a reggeli világosságban. A prefektus megdöbbenésére a mongolok bűze elnyomta a padlófény illatát. Szeme kimeredt, amikor ez a szag megrohamozta az orrát. Csak annyit tehetett, hogy nem adta jelét a viszolygásának. A romlott hús és a nedves gyapjú bűze szinte fizikai erővel terpeszkedett el a szobában. Mit vesznek észre egyáltalán ezek a mongolok? Tudják-e, hogy a puszta megjelenésük is lehangolói

A tizenkét ember közül tíznek olyan vörhenyes bőre és vaskos alakja volt, amit a prefektus a mongolokhoz társított. Kettőnek civilizáltabb arca volt, bár azt is eldurvította kissé a vérkeveredés. A prefektus feltételezése szerint az északi Csinből valók lehettek, azoknak a pipogyáknak a leszármazottai, akik átengedték a földjüket Dzsingisznek. Kurtán bólintottak, miközben mongol társaik üres tekintettel figyelték őket. Meng Kuang egy pillanatra behunyta a szemét, és megacélozta magát, hogy kibírja a sértéseket, amelyeket el kell viselnie. Nem bánta, ha elveszíti az életét. Azt úgy elhajíthatja az ember, mint egy ónkupát, és akár el is nyerheti a gesztussal a mennyek tetszését. Ám a méltóság más kérdés.

- Prefektus uram - kezdte az egyik csin -, ennek az alázatos hírnöknek a neve Li Ung. Kubilaj Bordzsiginnek, Dzsingisz kán unokájának, Möngke kán testvérének az üzenetét hoztam. Uram azért küldött, hogy megbeszéljük, miként adja meg magát Ta-li a hadseregének. Tanúk előtt esküt tett, hogy egyetlen férfinak, nőnek vagy gyereknek sem esik baja, ha Ta-li elfogadja őt urának és parancsolójának. Azt mondta, közöljem, hogy a kán bejelentette igényét erre a városra és földjeire. Nem akarja vörösre festeni a folyókat. Békét kíván, és fölajánlja neked a lehetőséget, hogy megmentsd azoknak az életét, akiknek vezetője vagy.

A vér lassan lefutott Meng Kuang arcából, miközben Li Ung előadta ezt a méregbe mártott pimaszságot. A testőrök arca tükrözte uruk érzelmeit: megragadták kardjuk markolatát, izmaik megfeszültek, bár még egy lépést sem tettek. A kis mongol csoport nem viselt fegyvert, és a prefektus szerette volna rájuk uszítani az embereit, hogy lekaszabolják őket az arcátlanságukért. Látta, hogyan nézegetnek a mongolok, miközben egymásnak motyognak

barbár nyelvükön. Meng Kuang úgy érezte, beszennyezik a jelenlétükkel. Úgy kellett magára kényszeríteni a hallgatást, amíg gondolkodott. A kis csin áruló válaszra várt, és Mén Kuang mintha derűt látott volna a szemében. Ez már sok volt.

- Mi egy városi - szólalt meg hirtelen, és megvonta a vállát. -Nem vagyunk ostoba csin parasztok akiknek se becsületük, se helyük a sors kerekén. Mi az uralkodó örömére létezünk. A parancsára halunk meg. Minden, amit látsz, az övé. Nem adhatom át, ami nem az enyém.

Li Ung nagyon csöndesen állt, a többiek füleltek, miközben a másik csin lefordította a szavakat. A mongolok a fejüket csóválták, azután érthetetlenül morogtak valamit. Meng Kuang lassan fölállt. Pillantására az őrök kivonták hosszú kardjaikat, amit a mongolok a legteljesebb közönnyel néztek.

- Megviszem szavaidat uramnak, prefektus úr - felelte Li Ung.

- Uram... csalódott lesz, amiért visszautasítottad a kegyelmét.

Meng Kuangt elöntötte düh, sápadt arcába visszatért a vér. A csin áruló képtelenségeket beszél, olyan fogalmakkal hozakodik elő, amelyeknek nincs helyük a tartomány nyugodt rendjében. Egy pillanatig nem talált szavakat a megvetésére. Nem számít, ha egymillió ember várakozik is a városon kívül. Ok nem léteznek, semmi hatásuk a sorsra, amelyet a prefektus választott. Ha a császár felmenti Tá-lit, Meng Kuang hálás lesz érte. Ha a császár úgy dönt, hogy pusztulni hagyja a várost, akkor ez volt Ta-li sorsa. Meng Kuang a kisujját sem fogja mozdítani a maga mentésére. Eszébe jutottak feleségei és lányai, és tudta, hogy ők is inkább vállalják a halált, mint azt a becstelenséget, amire ez a bolond képesnek tartja Ta-li prefektusát. Ez nem választás dolga.

- Kötözzétek meg őket - mondta végül.

A két csinnek nem volt ideje fordítani. Li Ung üveges szemel bámult, és tátogott, mint egy ponty. Az őrök meglódultak, mielőtt Meng Kuang befejezte a mondatot.

A támadás azonnal kizökkentette a mongolokat a bávatag unalomból. Szélsebesen öklöztek és rúgtak, használták a csizmájukat, a könyöküket, mindent. Ez újabb bizonyítéka volt a faragatlanságuknak, és Meng Kuang még jobban megvetette őket érte. Látta, hogy egyik őre visszatántorodik, amikor orrba vágják, és inkább elfordította a tekintetét, hogy ne szégyenítse meg. A tetőablakot nézte, amelyen át a füst és a nedvesség távozott az esőbe. Újabb őrök rontottak be. A prefektus kizárta magából a fojtott röffenéseket és ordításokat, amíg a követek le nem némultak.

Mire leengedte fölszegett állát, a csoport három tagja öntudatlanul hevert a földön. A többiek lihegtek, feszegették kötelékeiket, és állat módjára vicsorogtak, de hisz azok is voltak. Meng Kuang nem mosolygott. Arra gondolt, hogy ilyenek fenyegetik Ta-li könyvtárait, levéltárait, és csak megvetést érzett. Ezek sosem fogják megérteni, hogy civilizált ember nem választhatja a gyáva megadást, bármi legyen is a következmény. Végső soron mindenki dönt a haláláról, ha van szeme a látásra.

- Vigyétek őket a főtérre - mondta. - Miután felfrissítettem magam, odamegyek, hogy végignézzem megkorbácsolásukat és kivégzésüket.

A megizzadt mongolok még jobban bűzlöttek, és a szaguk betöltötte a termet. Meng Kuangnak vigyáznia kellett, nehogy hányjon. Végül már pihegve szedte a levegőt. Bizonyosan ruhát kell váltania, mielőtt lezárja ezt a mocskos ügyet. Meg fogja parancsolni, hogy amíg fürdik, égessék el a mostani ruháit.

Tizennyolcadik fejezet

A foglyokat a csuklójuknál fogva azokhoz a vasrudakhoz kötözték Ta-li főterén, amelyeket valamikor régen mélyesztettek a földbe az elítélt bűnözők számára. Mire Meng Kuang megérkezett, a nap magasan állt az égen, forrón sütött le a városra, és hatalmas tömeg töltötte meg a teret. Testőreinek fustélyokkal kellett utat nyitniuk, hogy Meng Kuang végignézhesse a büntetést. Hozattak egy kényelmes széket a prefektusnak, amelyben megpihentesse öreg csontjait. Mások napvetőt feszítettek ki, hogy megkíméljék a napfénytől. Meng Kuang letelepedett, és hűsítő italt kezdett szopogatni. Semmiféle érzelem sem volt az arcán.

Amikor elkészült, intett az embereknek, akik kezükben nehéz korbáccsal álltak a póznák mellett. A zsírozott bőrszíjak olyan vastagok voltak, mint egy gyerek ujja, tompán puffantak a húson, a fájdalom, amit okoztak, felért egy bunkócsapással. A prefektus remélte, hogy a mongolok majd ordítanak, és szégyent hoznak magukra. Azok éppen fecsegtek, Meng Kuang szerint egymást bátorították. Azt is észrevette, hogy a csin tolmácsok a tömeghez beszélnek. A kis Li Ung a kötelékeit rángatta, és lázasan hadart. Meng Kuang a fejét csóválta. Az áruló sosem fogja megérteni a szung parasztokat. Az ő számukra a nemesek egy másik síkon élnek felfoghatatlan magasságban. A prefektus figyelte kezes parasztjait, amint üres arccal bámulják a foglyokat. Egyikük éppenséggel lehajolt, fölvett egy kavicsot és hozzávágta Li Unghoz, aki megrándult. Meng Kuang megengedett magának egy halvány mosolyt, amit felemelt kupájával takart el.

Lesújtottak a korbácsok, tompán, ütemesen puffantak az ütések. A csinek a prefektus elvárásának megfelelően jajveszékeltek, vergődtek, homorítottak, és úgy rángatták a vaspóznákat, mintha azt képzelnék, hogy ki tudják húzni őket a földből. A mongolok tűrtek, mint az oktalan tulkok. Meng Kuang elkomorodott. Odaküldte egyik testőrét, hogy keményebben dolgozzák meg az elítélteket, aztán, amikor erősebbek és gyorsabbak lettek az ütések, hátradőlt a székében. De a mongolok csak álltak és egymásnak kiabáltak. A prefektus döbbenten látta, hogy az egyik fölnevet egy megjegyzésre. Meng Kuang kissé megcsóválta a fejét, de türelmes ember volt. Vannak másfajta korbácsok is, ágaikon éles fémszilánkokkal. Majd azokkal megénekelteti őket.

Li Ung alig egy éve szolgálta Kubilajt. Akkor csatlakozott a kán testvéréhez, amikor a tümenek keresztülvágtak Csin északi földjein, és felparcellázták egy hatalmas területet. Li Ung tudta, hogy minden vállalkozásban van bizonyos kockázat, de jól és megbízhatóan fizették, ő pedig mindig könnyen tanult nyelveket. Nem számított rá, hogy Ta-li város vén, bolond vezetője megkínoztatja.

A fájdalom egyszerűen elviselhetetlen volt, Li Ung újra és újra elérte azt a pontot, amikor azt hitte, nem bírja tovább, aztán mégis bírta. Egy oszlophoz volt kötve, nem menekülhetett, nem szakíthatta félbe a verést. Sírt és könyörgött minden csapás után, mit sem törődve a mongolokkal, akik restelkedve elfordították a fejüket. Néhányan odakiáltottak neki, hogy álljon föl, de a lábaiban nem volt erő, csak lógott az oszlopon, a csuklójára kötött szíjnál fogva. Szeretett volna elájulni vagy megőrülni, hogy végre elvigyék innen, de a teste ellenállt, és az esze se bomlott meg. Az érzékei mintha kifinomodtak volna. A fájdalom egyre erősebb lett, egyszerűen elképzelhetetlen, hogy ennél jobban fájhasson valami.

Hallotta, ahogy a kormányzó parancsot vakkant. A korbácsolás abbamaradt. Li Ung ismét vergődni kezdett, és kényszerít ette a térdét, hogy megtartsa. Körülnézett, és kiköpte a vért, mert elharapta a nyelvét. A tér egy ősrégi piachoz tartozott a városfalak közelében. Li Ung észrevette a hatalmas kaput, amely eltakarta Kubilaj seregét. Felnyögött a gondolatra, hogy megment ól közel vannak, és mégsem láthatja őkét. Nem halhat meg! Túl fiatal még, feleséget sem szerzett!

A véres korbácsokat vödrökben lemosták, majd átadták más embereknek, akik megolajozták és vászonba burkolták ókét. Li Ung egyre rémültebben nézte, hogy más göngyölegeket hoznak, a földre teszik őket. Rángatta a gúzst, lábujjhegyre állt, hogy lássa, mi van a csomagokban. A katonák széthajtogatták a vastag vásznakat. A tömeg várakozóan zsongott. Li Ung rekedten fel-üvöltött:

- Sok száz ágyú van odakint! Szét fogják lőni a falakat! - ordította. - Hatalmas hadsereg áll veletek szemben, és a nemes herceg mégis megígérte, hogy minden életet megkímél Ta-liben! Kegyelmet és méltóságot ígért nektek, ti azonban elfogtátok az embereit, és megkorbácsoltatok minket. Mit gondoltok, mit szól majd, ha nem térünk vissza hozzád? Mit tesz akkord Ahogy ti ontottátok a vérünket, úgy omlik ki a tiétek is, minden férfié, asszonyé és gyereké a városban. Akkor majd jusson eszetekbe, hogy ti választottátok. Hogy kinyithattátok volna a kapukat, és élhettetek volna!

Kínzója szétgöngyölt egy hosszú korbácsot. Li Ungnak elakadt a szava a kétségbeeséstől, mert a szíjakon fémdarabok villantak. Látott már halálra korbácsolt embert; szülővárosában egy erőszaktevőt ítéltek erre az elöljárók. Szája kiszáradt az emléktől. Össze fogja vizelni magát, teste görcsösen vonagló húscafattá változik a korbács alatt. Nem lesz méltóság a rá váró halálban. Émelyegve figyelte, ahogy a szung körbe-körbe forgatja a korbácsot, kibogozva az összegabalyodott szíjakat. Li Ung halk sivítást hallott a messzeségből. A hang erősödött, a tömeg egyik fele kizökkent tompaságából, amikor valami súlyos dolog eltalálta a tér szélén magasodó, hatalmas kaput. A robaj visszhangzott a koponyákban.

- Jön már! - rikoltotta Li Ung. - A pusztító itt van! Kergessétek el uratokat, és élni fogtok! Ha nem, napnyugtára vörösek lesznek az utcák!

Újabb dörrenés hallatszott. Aztán még kettő. Kubilaj pattantyúsai bemérték a távolságot. Az egyik golyó elrepült a fejek fölött, mert nem találta el a falat, és összezúzott egy háztetőt a tér másik oldalán.

-Jön már! - ordította ismét Li Ung lázasan a megkönnyebbüléstől. Hallotta, hogy valaki parancsot vakkant, de még akkor is a rázkódó kaput bámulta, amikor a testőr odaért hozzá, és gyors mozdulattal elvágta a torkát. Az oszlophoz kötözött mongolok ordítottak dühükben, amikor a tolmács vére kifröccsent a száraz földre. Rázni kezdték az oszlopokat, ide-oda rángatták őket, minden erejükből tépték azt az akármit, ami a földben tartotta a vasat. Meng Kuang ismét szólott, a katonák kardot rántottak. Abban a pillanatban bedőlt a városkapu.

A kintről beáradó porfelhőben a tömeg láthatta a mongol lovasok sorát, amely feketén rajzolódott ki a napfényben. Rémülten futásnak eredtek, miközben a lovasok tökéletes sorokban belovagoltak a városba.

A halálsápadt Meng Kuang lassan fölállt. A tér kiürült. A prefektus imbolygott álltában. Világa széthullott körülötte. Azt bizonygatta magának, hogy semmiféle hadsereg sincs a városon kívül, az ellenség semmit sem tehet, ami hatással lenne rá. Mégis behatoltak, és kényszerítették, hogy lássa őket. Az öregember lába a földbe gyökerezett, és olyan mélységesen megdöbbent, hogy az elméje teljesen kiürült. Homályosan érzékelte, hogy testőrei a védelmére sietnek, otthagyják a véres rudakat, felemelik a kardjukat. Lassan rázta a fejét, mintha még most is megtilthatná a belépést Ta-libe.

Jobbra-balra hosszú selyemzászlók lobogtak, a belovagoló ellenség páncélja ragyogott a napfényben. Meng Kuang tátott szájjal meredt Kubilajra, aki megállt a fegyveresek közelében, ügyet sem vetve a fenyegetésre. Ő tudta, hogy a támadás első jelére nyíl-felhőtől lenne sűrű a levegőt, de Meng Kuang katonái nem tudták. Megrémítette őket a lassú közeledés, mintha az ellenség sebezhetetlen lenne, olyan magasan állna fölöttük, ahol ők már nem árthatnak neki. A félelmetes pillantástól sok katona lehajtotta a fejét, mintha a nap sütne a szemükbe.

Kubilaj egy üres tekintetű, fonnyadt öregembert látott, aki imbolyogva áll előtte tiszta

köntösében. A sokaság elmenekült, a tér elnémult.

A csendben az egyik megkötözött mongolnak sikerült kirántania a vaspóznát a kövek közül. Diadalmasan felüvöltött, a magasba emelte a rudat, mint egy fegyvert, és nyilvánvaló szándékkal indult Meng Kuang felé. Kubilaj fölemelte a kezét, és a harcos azonnal megállt, noha zihált az indulattól.

-Azt mondtam, megkímélem Ta-lit - mondta Kubilaj tökéletes mandarin nyelven. - Miért nem hallgattál rám?

Meng Kuang a semmibe bámult, agya érzéketlen, hideg csomóvá zsugorodott. Sokáig élt, és a város tökéletesen működött évtizedeken át. Jó életet élt. Hallotta az ellenség hangját, olyan volt, mint a sötétben susogó nádas, de nem bírt válaszolni. Úgyse kényszeríthetik, hogy tudomásul vegye őket. Felkészült a halálra. Mély lélegzetet vett, lassan kifújta, hogy vadul verő szíve lelassuljon.

Kubilaj elkomorodott, amikor nem kapott választ. Félelmet látott a prefektus katonáinak szemében, haragot a saját harcosai arcán, de a prefektus csak állt, és úgy bámulta a várost, mintha ő lenne itt az egyetlen ember. Szellő támadt, Kubilaj megrázta a fejét, elszállt a bűvölet. Ránézett a halott Li Ungra, aki a csuklójánál fogva lógott az oszlopról, és döntött.

- Nemes házból származom - mondta. - Északi földjeim valaha a Szung Birodalomhoz tartoztak. Hamarosan ugyanígy lesz ismét. Ez a város az enyém, mert jogom van rá. Ettől a pillanattól a védelmem, az árnyékom alatt álltok. Adjátok meg magatokat, és irgalmas leszek, mint az apa a gyermekeihez.

Meng Kuang semmit se szólt, noha végre Kubilaj szemébe nézett. Mikor megrázta a fejét, olyan volt, mint aki didereg.

- Jól van - mondta Kubilaj. - Látom, csalódást kell okoznom egy barátomnak. Fogjátok ezt, akasszátok a falra. A többi életben marad.

Figyelte, ahogy a mongol a vállára vetett vaspóznával áttörtet a katonák között, és előre lökdöste Meng Kuangt. Az öregember tiltakozás nélkül ment vele, testőrei pedig nem tettek semmit. Nem mertek egymásra nézni, végre megértették, hogy életük ennek az idegen hercegnek egyetlen szavától függ, aki a hatalom nyelvét beszéli.

- Az én szavam vas - mondta Kubilaj az őröknek, miközben Meng Kuangt elvezették. - Népetek idővel meg fogja tanulni.

Hülegü kissé lihegett, amikor megállt, és átadta a sast a szolgájának. A madár vijjogott és csapkodott, de a férfi jól ismerte, és rátette a kezét a nyakára, hogy csillapodjon.

Kitbuga tábornok fehérfoltos ölyvet tartott a jobb karján, de csak két galamb lógott az övéről, ezért savanyú képet vágott. Hülegü rávigyorgott, miközben leszállt a lóról egy törött nyakú, kis szarvassal. Szakácsa perzsa volt, helyi ember, aki azt állította, hogy magát a kalifát szolgálta. Amikor elfogták, éppen a városba tartott valamelyik távoli piacról, és Hülegü bevette a személyzetébe. Tetszett neki, hogy olyan ételeket ehet, amelyeket a kalifának kellene élveznie, bár persze vigyázott, hogy megkóstoltassa a fogásokat. A sötétbőrű szakács meghajolt, átvette az ernyedten lógó állatot. Szeme felragyogott, amikor a fészkelődé sasra nézett. Népe szeretett madarakkal vadászni. A sólymok és ölyvek igazi kincset jelentenek, de a hatalmas sasok szinte ismeretlenek ebben a tartományban. A sötétarany madár, amely a gondozója csuklóján ült, valóságos vagyont ért.

Hülegü Bagdad felé nézett, amely alig másfél kilométernyire volt északi irányban. Hadserege körülfogta a falakkal övezett ősi várost, még a Tigrist is elzárták pontonokkal, amelyeket a vezér távollétében építettek. Minden irányban a türelmesen várakozó tümenek foltjai sötétlettek. A kalifa megtagadta, hogy jóakarata jeléül lerombolja a falakat. A levele még most is ott volt valahol Hülegü poggyászában. A szavak világosak, ugyanakkor rejtélyesek voltak. A kalifa Mohamed híveiről írt, és bizonyosra vette, hogy azok felkelnek a hit erődjének

védelmében. Hülegü nem értette, hol lehetnek, amikor az ő hadserege már a város alatt áll. Egy emberöltővel korábban igaza lett volna a kalifának, ám Dzsingisz véres utat vágott magának a tartományon át, ráadásul nem is egyszer, hanem kétszer. Hülegüt felvidította a gondolat, hogy amikor a túlélők előmerészkedtek a romok közül, ismét találkoztak Dzsingisszel, aki visszafelé tartott Hszi Hsziába, az utolsó hadjáratára. Bagdad nem kapta meg azt a támogatást, amelyet a korábbi századokban élvezett, de úgy tűnt, a kalifa nincs tisztában elszigeteltségével.

Elvett egy kupa narancslét, amelyet egész éjszaka hűtöttek a folyóban. Felhajtotta, azután odadobta a kupát egy szolgának, nem is figyelve, elkapja-e. Bagdad népe nem bízott annyira istenben, mint uruk. Minden éjjel kötélen ereszkedtek le az érdes falakon, vállalva a csonttörés kockázatát. Hülegünek fogalma sem volt róla, hányán vannak odabent, de minden hajnalban újabb száz-egynéhányat tereltek össze a harcosai. Ez már afféle játék volt nekik. Hülegü engedte, hogy emberei gyakorolják a nyilazást a férfiakon és a fiúkon. A lányokat és asszonyokat azok kapták, akik kegyben álltak a tisztjeik előtt. A kalifa nem adta meg magát. Amíg meg nem teszi, ezek az emberek az életükkel lakóinak.

Hallotta a sercegést, amikor a szakácsa beletette a frissen felszeletelt vadhúst a serpenyőben felolvasztott zsírba. Úgy illatozott a fokhagymától, hogy Hülegü szájában összefutott a nyál. Ez az ember egy csoda! Kit buga nem sok húst lát ebédre azokból a szánalmas galambokból, de hát ez a különbség a sólymok és a sasok között. Az ő sasa egy farkast is le tud dönteni a lábáról. Olyan, mint ő, gondolta elégedetten. A ragadozóknak nincs szükségük irgalomra. Irigyelte is a madarat ezért a tökéletes, céltudatos kegyetlenségért. Nincs benne kétség vagy félelem, semmi, ami megzavarhatná a gyilkolásra összpontosító elmét.

Ismét Bagdad felé pillantott, és a szája vonallá keskenyedett. Agyúi épphogy kicsipkézték a köveket. A város falait ferdére tervezték, hogy a lepattanó golyók kevés kárt tehessenek bennük. Ha elfogy a fekete por, vissza kell térnie a torziós katapultokhoz, és a kőhajító ostromgépekhez. Idővel ezek is leomlasztják a falakat, de nem olyan bömbölő rettenettel, nem azzal az istenszerű hatalommal. Közismert, hogy Bagdad körül kilométerekre nincsenek sziklák, de az emberei számítottak erre, és amikor jöttek dél felé, összeszedték és társzekérre pakolták a köveket. Előbb-utóbb ez is elfogy, és Hülegü küldheti a tümeneket követ szedni.

Elhúzta a száját. Belefáradt, hogy minden vánszorgó napon ugyanazok a gondolatok örvénylenek a fejében. Bármikor megostromolhatná a falakat, de azok még erősek. A makacs védők minden egyes elveszített emberükért négyet-ötöt ölhetnek le az övéi közül. Végtére is ez a célja a váraknak és a fallal körülvett városoknak. Naftát öntenének, sziklákat dobálnának azokra, akik megpróbálnak felmászni. Véres ügy lenne, és Hülegü nem akarta látni, amint sok ezer emberét ölik meg egyetlen város ostrománál, mindegy, hogy a pletyka szerint mennyi kincs lapul falai mögött. Még mindig jobb szétzúzni a falakat vagy éheztetéssel téríteni észre a kalifát.

- Ha sokáig várakoztatsz - dörmögte a távoli város felé nézve -itt kutyavilág lesz.

Kitbuga tábornok felpillantott a beszéd hallatán. Mindig abban reménykedik, hogy meghívják ebédre, gondolta Hülegü. Mosolygott, mert eszébe jutott, ahogy a sas alázuhan. Túl sok a hús egy embernek, de ő akkor sem hívja meg Kitbugát. Sólymok és sasok nem repülnek együtt. Nagyon különböző' fajok.

Al-Musztaszim kalifa szorongó ember volt. Ősei ötszáz év alatt kis birodalmat építettek ki Bagdad körül, amelynek ékköve a város volt. Még Dzsingisz pusztítását is túlélte, amikor évtizedekkel korábban végigsöpört a vidéken. Al-Musztaszim szerette azt hinni, hogy Allah tette vakká a mongol kánt a város szépségére, így megállás nélkül lovagolt el mellette. Ez talán igaz is lehetett. Al-Musztaszim nem csupán az Abbászida-dinasztia leszármazottja, de a muszlimok lelki vezetője is volt. Az igazhívőknek a város jelentette a fényt. Bizonyára már

jönnek is a hadseregek, hogy felmentsék Bagdadot. A kezét tördelte, ujjai csúsztak a verejtéktől. Testes ember volt, húsa megpuhult a fényűzés éveiben. Hónalja ragadt a verejtéktől. Csettintett a rabszolgalányoknak, hogy törölgessék le. Riadt gondolatai akkor sem szakadtak félbe, amikor a lányok felemelték a karját, és letörölték a sima barna bőrt a selyemrétegek alatt. A szépségükért választották őket, de ezen a napon nem volt szeme rájuk. Alig vette észre, hogy az egyik ragacsos édességekkel eteti egy tálból. Úgy rakosgatta a kalifa szájába a nyalánkságot, mintha egy díjnyertes bikát hizlalna.

Míg al-Musztaszim hevert, kacagó gyerekek rohantak be a szobába. A kalifa szeretettel nézett rájuk. Lármájuk és vidámságuk eltüntette a nyomasztó kétségbeesést.

- A kamerát! - követelte a fia, és esdeklően nézett rá. A többi gyerek reménykedve várta, hogy láthassák a csodát. Al-Muszta-szim arca ellágyult.

- Jól van, de csak egy kis időre, és utána menjetek vissza tanulni - mondta és intett.

Az izgalmukban kiabáló gyerekek előrerohantak. A készüléket a nagy muszlim tudós, Ibn al-Hajtam előírásai alapján építették. A kamera csak annyit jelentett, hogy sötétszoba, de rajta maradt a név. Csak néhány szolga követte a kalifát, mikor végigment a szobához vezető folyosón. A gyerekek lelkesen futottak az apjuk előtt, és azoknak, akik még nem jártak itt, mindent elmeséltek, amire emlékeztek.

A szobán belül volt még egy szoba, egy nagy építmény fekete vászonból, amely olyan sötét volt belülről, mint az éjszaka. Al-Musztaszim szeretettel nézett a fekete kockára, olyan büszke volt rá, mintha ő találta volna föl.

- Ki lesz az elsőd - kérdezte.

Ugráltak, és a nevüket kiabálták, ő pedig felkapta egyik lányát, a kicsi Szurit. A kislány borzongott a gyönyörűségtől, amikor az apja a megfelelő helyre állította. Amikor lehullott a függöny, és sötétség borult mindenkire, a gyerekek riadtan sivalkodtak. A szolgák tüzet hoztak, a kis Szurit nemsokára fénybe borították a tolvaj lámpások. A gyerek illegette magát a figyelem középpontjában, az apja kuncogva nézte.

-A többiek most menjenek be abba a fülkébe. Csukjátok be a szemeteket, ki se nyissátok, amíg nem szólok!

Engedelmesen betapogatóztak a fekete vászon mögé.

- Készen vagytok? - kérdezte az apjuk.

A Szurira vetülő lámpafény most bejut a szövetbe vágott parányi lyukon át a fülkébe. A kalifa nem igazán értette, hogy a fény miként viheti magával a kislány fordított képmását, de akkor is ez történik, fény és árnyék játszik velük odabent a fülkében. Ez csoda. Mosolyogva szólt a gyerekeknek, hogy nyissák ki a szemüket.

Hallotta, hogy elakad a lélegzetük a csodálattól. Azután kiabálni kezdtek egymásnak, hogy nézd, nézd!

Mielőtt a kalifa valaki mást állíthatott volna Szűri helyére, meghallotta vezírjének, Ahrimánnak a hangját, ahogy beszél odakint a szolgákkal. Al-Musztaszim elkomorodott. Odalett a pillanat tiszta öröme. Ez az ember nem hagyja békében. Al-Musztaszim sóhajtott, amikor Ahrimán megköszörülte a torkát a kamera előtt, hogy felhívja magára a figyelmet.

- Bocsáss meg a zavarásért, ó, kalifa. Olyan híreket hoztam, amelyeket meg kell hallgatnod.

Al-Musztaszim otthagyta a gyerekeket, hadd játsszanak, bár a játék egyre zajosabb lett a sötét sátorban. Pislogott, amikor kilépett a napsütötte terembe, és beküldött két szolgát, hogy nézzenek rá a fiúkra, el ne törjenek valamit.

- Nos? Változott valami tegnap vagy tegnapelőtt óta? Még mindig a hitetlenek hada vesz körül minket?

- Még mindig, ó kalifa. Hajnalban újabb nyilakat lőttek a falak közé.

Egyik kezében szorosan összecsavart tekercset tartott. Egyet már szétgöngyölt, és nyújtotta urának, hogy elolvashassa. Al-Musztaszim úgy integetett, mintha már az érintése is megfertőzné.

- Biztos vagyok benne, hogy megadást követelnek. Hány ilyet láttam már? Fenyeget és ígérget, gyakran békét, utána pusztulást. Semmi nem változott, Ahrimán.

- Ebben az üzenetben azt mondja, hogy elfogadja az adót. Nem tehetünk tovább úgy, mintha nem törődnénk vele. Ez a Hülegü híres a kapzsiságáról. Az emberei azt firtatják minden lerombolt városban: Hol van az aranyi Hol vannak a drágakövek? Nem érdekli, hogy Bagdad szent város, csak az a fontos, hogy kincseskamrái telve vannak arannyal, ezüsttel.

- Te odaadnád neki családom kincseit?

- Inkább végignézed, hogy városod leégi Igen, ó kalifa, odaadnám. Nem fog elmenni. Vérszagot érez, és az emberek félnek.

Mindenütt az a hír járja, hogy az arabok máris tárgyalnak vele, elmondják neki, hogyan lehet titkos utakon bejutni a városba.

- De hát nincsenek titkos utak! - csattant föl al-Musztaszim. A hangja éles volt, és még ő is nyűgösnek hallotta. - Tudnék róla, ha lennének.

- Mindazonáltal a piacon ezt rebesgetik. Amíg halogatunk, ők minden éjjel arra számítanak, hogy a mongol harcosok belopóznak Bagdadba. Azt mondogatják, hogy ennek az embernek csak arany kell. Miért nem adja oda a kalifa a világ minden gazdagságát, hogy életben maradhassunk?

- Várok, Ahrimán. Talán nincsenek szövetségeseink? Barátaink? Hol vannak most?

A vezír a fejét csóválta.

- Nem felejtették el Dzsingiszt, ó kalifa. Nem jönnek el, hogy megmentsék Bagdadot.

- Nem adhatom meg magam. Én vagyok az iszlám fénye! Csak a könyvtárak... Az én életem nem ér meg egyetlen sort sem. A mongolok mindet elpusztítják, ha beteszik a lábukat a városomba.

Felmérgesítette Ahrimán elkomorodó arca. Ellépett a kamera mellől, hogy a gyerekek ne hallják párbeszédüket. Dühítő! Ahrimánnak támogatnia kellene a kalifáját, terveket kellene készítenie, hogy megverje az ellenségeit. De a vezírnek az az egyetlen ötlete, hogy ő aranyat szórjon a farkasok elé.

Ahrimán tehetetlen haraggal figyelte urát. Hosszú ideje ismerték egymást, megértette az uralkodó félelmeit. Osztozott bennük, de most nem az életben maradás és a pusztulás között kell választani. Csak aközött választhatnak, hogy a megadással megőriznek némi méltóságot, vagy magukra vonják annak a fajzatnak a dühét, amelynél pusztítóbbat a vezír nem ismert. Túl sok példa volt történelmükben ahhoz, hogy ezt figyelmen kívül hagyja.

- A hvárezmi sah a végsőkig ellenállt - mondta halkan. - Férfi volt a férfiak között, igazi harcos. Hol van most? Városai fekete kőhalmok, népe megtört: rabszolgák vagy halottak. Mindig azt mondtad nekem, hogy igazat szóljak. Meghallgatsz-e most, amikor azt mondom, hogy nyisd meg a kapukat, mentsd, amit menthetsz? Amíg a forróságban várakoztatjuk, minden nap növeli a haragját.

- Valaki csak eljön, hogy megmentse a várost. Azután megmutatjuk neki - mondta al-Musztaszim panaszosan. O maga sem hitt ebben, Ahrimán pedig megvetően fújt.

Al-Musztaszim fölállt a díványról, és az ablakhoz ment. Érezte a piacon árult illatos szappan szagát, amelyet a nyugati negyed műhelyeiben főznek ezerszám. Bagdad a tornyok városa tele tudománnyal és csodákkal, mégis fenyegeti az éles vas és a fekete por, olyan emberek, aki meg sem értik azt, amit látnak, és mindent összezúznak. A falakon túl láthatta a mongol csapatokat: úgy mozogtak, mint a fekete rovarok. Al-Musztaszim alig bírt megszólalni a fájdalomtól, könnyek öntötték el a szemét. A gyerekekre gondolt. Szerencsére mit sem értenek

a fenyegetésből, amely körülveszi őket. Letaglózta a kétségbeesés.

- Várok még egy hónapot. Ha senki sem jön a segítségemre, hogy megvédjem az otthonom, akkor kimegyek az ellenségeimhez. - Torka annyira elszorult, hogy fuldokolnia kellett. - Kimegyek hozzá, és megbeszélem vele a megadást.

Tizenkilencedik fejezet

Hülegü figyelte, ahogy a kapu nyikorogva kinyílik. Ostorral nógatott emberek nyomták a kapuszárnyakat. Máris verejtékezett, és érezte, hogy a nap egyre erősebben égeti. Eleve barna bőrű volt, azt se tudta, mi a felégés, amíg el nem kezdődtek Bagdad ostromának végeérhetetlen hetei. Most a meleg első csókja olyan volt minden reggel, akár a tüzes billog. Csípős verejtéke lepergett a szemöldökéről a szempillájára, és annyira ingerelte a szemét, hogy pislognia kellett. Mindent megtett, hogy a tümenek frissek és éberek maradjanak, de az ostrom unalma olyan volt, akár a pörsenés, amely lassan elterjed az egyébként egészséges ember testén. A gondolatra megvakarta az ágyékán a keléseket. Nem merte megengedni a sámánjának, hogy felvágja őket, mert az ilyen sebek gyakran elfertőződtek, de a jurtája magányában minden este kinyomta a legrondábbakat, addig nyomorgatva a kemény gümőket, amíg a fájdalom le nem állította. A zsíros fehér anyag összekente az ujjait. Erezte a bűzét még most is, amikor a kalifát várta.

Legalább hamarosan vége lesz. Eddig kétszer próbáltak kisurranni a markából a bagdadiak, mindkét alkalommal a folyó segítségével. Először kis csónakokat építettek a folyami vaskapuk mögött. A mongolok naftával semmisítették meg őket. Először olajos agyagkorsókat dobáltak a kiszolgáltatott emberekre, és amikor kellően átáztak, égő nyilakkal felgyújtották őket. Hülegü nem tudta, kik haltak meg aznap. Utólag nem lehetett azonosítani a hullákat, nem mintha őt annyira érdekelték volna.

A második próbálkozás agyafúrtabb volt: hat ember bemázolta magát hamuval és olajjal. El is értek egészen a pontonokig, amelyeket Hülegü emberei építettek a Tigrisen keresztbe, súlyos fatörzsekkel horgonyozva le őket a mederbe. Az egyik éles szemű felderítő észrevette őket, ahogy sodortatják magukat a vízzel. A harcosok elővették íjaikat, ráérősen céloztak, miközben jókat nevettek, és egymásnak mutogatták a célpontokat. Talán ez volt az utolsó csapás a kalifa reményeire, bár Hülegü ezt nem tudhatta biztosan. Üzenetet kapott, hogy al-Musztaszim másnap találkozni akar vele a városon kívül.

Összevont szemöldökkel nézte a városból kisorjázó kíséretet. Legutóbb is megadást követelt, de a kalifa még csak nem is válaszolt, inkább kivárta ezt a találkozást. A kis menetoszlop egyre hosszabb lett. Voltak vagy két-háromszázan, talán négyszázan. Aztán végre elfogytak. A kaput bezárták mögöttük, magukra hagyták a kalifa katonáit, hogy urukkal együtt vonuljanak Hülegü elé.

Ó sem tétlenkedett az éjjel. Nem volt akkora árnyékvetője, hogy a kalifa kísérete elférjen alatta, de egy darab földet megtisztíttatott a kövektől, és leteríttette a Bagdad előtti városokból összeszedett szőnyegekkel. A szőnyeget körülrakatta kövér puffokkal, de néhány kezdetleges fapadot is hozatott, olyasféléket, amilyeneket néhány oroszországi templomban látott. Csak itt nem volt oltár, mindössze egy sima asztal és két szék a vezéreknek. Hülegü tábornokai majd állnak, hogy a hitszegés első jelére kardot ránthassanak.

Tudta, hogy a kalifa emberei jelentik az előkészületeket, amelyeket láthattak a falakról. A kis menetoszlop pontosan arrafelé vette az irányt. Hülegü nézte a tökéletesen masírozó embereket, és mosolygott. Nem szabta meg, mennyi katonát hozhat a kalifa. Tíz tümen fogta körül a várost, és fenyegető képű, páncélos mongol lovasok álltak az út két oldalán. Az üzenet elég világos volt.

A kalifa kocsin ült, amelyet két nagy heréit húzott. Hülegü csak pislogott, amikor meglátta, mekkora a kalifa, aki a város ura, és állítása szerint az iszlám fénye volt. Ez ugyan nem katona. A keze, amely a kocsi szélét markolta, püffedt volt, a szeme, amely Hülegüt kereste, szinte eltűnt a húsban. Hülegü nem szólt, amikor a kalifát a szolgái lesegítették a kocsiról. Kitbuga tábornok a helyére vezette, miközben Hülegü átgondolta, mit akar ettől a találkozótól. A száját

rágcsálta, miközben a kalifa emberei leültek. Színjáték volt az egész, komédia, hogy ez az ember megőrizze a méltósága foszlányait, holott nem is érdemelte meg. Hülegü ennek ellenére nem utasította vissza az ajánlatot, még csak nem is vitatkozott a részleteken. Lényeg, hogy hajlandók vele alkut kötni, ezt pedig egyedül a kalifa tehette meg. Hülegü ismét azon töprengett, miféle drágaságokat rejthet a világ köldöke néven ismert városi Ezer kilométerrel arrébb is legendákat meséltek Bagdadról: ősi jádepáncélokról, elefántcsont lándzsákról, szent ereklyékről, három embernél magasabb, tömör aranyszobrokról. Hülegü alig várta, hogy lássa őket. Az aranyból rudakat öntetett, otromba érméket veretett, ám szeretett volna olyan darabokat találni, amelyekkel imponálhatna a fivéreinek, Möngkének és Kubilajnak. Még arra is gondolt, hogy megtartja a könyvtárakat, hadd tudja meg Kubilaj, hogy neki is vannak ilyenjei. Az ember sosem lehet elég gazdag, de ő legalább többet szerezhet, mint a testvérei.

Miközben a kalifa leengedte hatalmas tömegű testét a székére, Hülegü hol szétnyitotta, hol ökölbe zárta az ujjait, mintha máris azt akarná megmarkolni, ami az övé. Helyet fogalt, és hidegen nézett al- Musztaszim vizenyős szemébe. A nap égette a tarkóját, már azt fontolgatta, hogy hozat egy vászontetőt, de észrevette, hogy a kalifa egyenesen az arcába kapja a napsütést. A kövér ember perzsa létére sem bírta a rekkenő hőséget. Hülegü bólintott.

- Kalifa, mit ajánlasz a városodért és az életedért? - kérdezte.

Kubilaj keletnek lovagolt egy végtelennek tűnő, sűrű erdőn át, amelyet a felderítők húsz kilométeres körben átfésültek. A fák vastagok voltak, természetellenes sötétség honolt alattuk. Kubilaj lova meg-megugrott az árnyékoktól. A jelentések egy természetes tisztásról szóltak, de már alkonyodott, ő pedig még mindig nem látta a hatalmas sziklát vagy a tavat, amelyet felderítői leírtak.

Bajar tábornok elöl lovagolt. Remek lovas volt, simán megtalálta az utat a sűrűben. Kubilajból hiányzott ez az adottság, de kitartóan követte Baj art testőreinek gyűrűjében. Az erdő legalább üres volt. Valahol a vadon mélyén rábukkantak egy kihalt falura sok kilométernyire a legközelebbi úttól. Bárkik építették is a roskatag házakat, régen eltűntek.

A terep már fél napja enyhén emelkedett. Kubilaj akkor ért föl egy magas gerincre, amikor a nap leült a szemhatárra. A meredek völgy mélyén szabályos kör alakú tó feketéllett. Kubilaj lova lelkesen nyerített a látványra, hiszen éppen úgy tele volt karcolásokkal és ugyanannyira szomjas volt, mint a gazdája. Kubilaj hagyta, hogy Bajar haladjon az élen, örült, hogy követheti az ösvényt, amelyet a tábornok talált. Együtt vezették le a lovakat a lejtőn. Lámpásokat láttak elől, olyanok voltak, mint egy csapat szentjánosbogár.

Bajar nem tűnt olyan fáradtnak, mint amilyennek Kubilaj érezte magát. Nem sokkal volt fiatalabb a kánnál, de sokkal edzettebb volt, mint Kubilaj, aki Karakorumban, könyvek között töltötte az élete nagyobb részét. Akármennyit gyakorolt, nem sikerült elérnie a harcosaira és a magas rangú tisztjeire jellemző, magától értetődő szívósságot, lumenjeinek fele előrement, sokan már aludtak a jurtákban vagy a csillagok alatt, ha nem volt hely a sátraknak.

Kubilaj sóhajtott. Alig emlékezett rá, mikor aludt át egy éjszakát. Hol elaludt, hol felriadt, elméje úgy pörgött, mintha önálló életet élne. Csabi ilyenkor csitítóan a homlokára tette hűvös kezét, de gyorsan visszaaludt, férje pedig ott maradt álmatlanul a töprengéseivel. Bőrbe kötött, üres füzetet tartott maga mellett, így leírhatta születő gondolatait, és végre elszunnyadt. Idővel át akarta másolni jobb papírra a naplóját, hogy legyen emléke a Szung Birodalomban töltött időről. Akár egy polcot is megtölthet Karakorumban, ha úgy folytatja, ahogy elkezdte.

Ta-li elfoglalását egy hónapon belül három másik város követte. Kiküldte felderítőit, akik messzire elvitték irgalmasságának hírét. Vigyázott, hogy a csinek közül válassza ki őket, akik évekkel korábban csatlakoztak tümenjéhez. Ők megértették, mit akar, és természetesen helyeselték, így Kubilaj biztosra vehette, hogy dicsérik a mongol vezért, aki éppolyan jó csin nagyúrnak, mint akárki.

Az első hónapokban még képes volt arról álmodni, hogy keresztülvág a szung földeken, a hadak és városok küzdelem nélkül megadják magukat, és a végén odaáll a császár elé. Ez addig tartott, amíg meg nem kereste Urjang-Kadaj. Kubilaj elkomorodott az emléktől. A tábornok nyilvánvalóan élvezte, hogy rossz hírt hozhat.

- A harcosokat nem fizetik - leckéztette Urjang-Kadaj. - Azt mondtad, nem fosztogathatnak, ők pedig haragszanak. Még sosem tapasztaltam ilyen mértékű nyugtalanságot, nagyuram. Talán nem világos előtted, mennyire rossz néven veszik az irgalmat és jóindulatot, amelyet ellenségeink iránt mutatsz. - Kubilaj nem felejtette el, hogyan villant meg az orlok szemében az elfojtott harag. - Azt hiszem, nehéz lesz őket irányítani, ha folytatod ezt a politikát. Nem értik. Minden ember úgy véli, hogy elvetted tőlük a játékszereiket és a jutalmukat.

Miközben lova áttörtetett a sűrű bozóton, Kubilaj lassan kifújta magából a levegőt. A harag mindig rossz tanácsadó. Jao Su réges-rég megtanította erre az igazságra. Urjang-Kadaj talán élvezte, hogy nyilvánvaló dolgokat közöljön vele, de a probléma ettől még megmarad. A tümenek életüket és vérüket adták anélkül, hogy bármit kérdeztek volna a kántól, vagy attól, aki a nevében parancsolt. Viszonzásul szabad volt vagyont és rabszolgát szerezniük ott, ahol csak tudtak. Kubilaj elképzelte, milyen mohón nézhetik a kövér szung városokat, amelyek nem ismertek háborút, és meggazdagodtak a több évszázados kereskedelmen. Ő pedig nem engedi, hogy felégessék őket. Alig tucatnyi tisztviselő- halt meg, azok, akik elutasították, hogy megadják magukat. A legutolsó városban a lakosok maguk hurcolták elő a prefektust, és odavetették a porba, Kubilaj harcosai elé. Megértették, milyen választást kínálnak nekik: élet és virágzás vagy ellenállás és pusztulás.

Merev tagokkal leszállt a lóról, és biccentett Bajarnak, amikor a tábornok elvezette a lovakat. Az éjszaka békés volt, valahol a közelben bagoly huhogott figyelmeztetően, nyilván zavarta, hogy ilyen sok ember csörtet át a vadászterületén. Kubilaj lehajolt, merített a hideg vízből, jóleső nyögéssel megmosta az arcát és a nyakát. Megoldotta a problémát. Sok embert fizetett, akik a tümeneket kísérték, százezerszám volt arany- és ezüstpénze. A harcosoknak is adhat fizetést egy ideig, ismét merített a vízből, hogy benedvesítse a haját. Ki fog ürülni a hadikincstár, amelyet Möngke alig néhány hónapja megtöltött. Akkor nem lesz pénze a vesztegetéshez, és nem lesznek új bevételi források. Jao Su biztosította róla, hogy az északi parasztgazdaságok termőre fordulnak, de a jövőről nem dönthet ismeretlen mennyiségek alapján. A hadakat etetni kell. Logikus, hogy ehhez ezüstre van szükség, de honnan vegyen? Mozdulatlanul állt, és átnézett a vízen, aztán az égre emelte a tekintetét, és fölnevetett. Olyan országban jár, ahol a katonákat éppen úgy megfizetik, mint egy kereskedőt. Meg kell találnia a bányákat, ahol bányásszák az ércet. Fáradt és éhes volt, de nem érezte. Egy éve lehetetlennek ítélte volna ezt a feladatot, de azóta látta, hogy a szung városok kinyitják kapuikat, és megadják magukat egy csin nagyúrnak. Mire Möngke ezüstje kifogy, megjönnek az adók az új foglalásokból, még ha nem sikerül is megtalálnia a császár gazdagságának forrásait. A városok finanszírozzák a hódítását!

Nem hallotta, amikor Jao Su mögé lépett. Kora ellenére az öregember még mindig képes volt nesztelenül mozogni. Kubilaj összerezzent a hangjára, azután elmosolyodott.

- Örülök, hogy vidámnak látlak - mondta Jao Su. - Még boldogabb lennék, ha Bajar nem olyan helyet talált volna a táborozáshoz, ahol ilyen sok a szúnyog.

Kubilaj sietve elmagyarázta, mire gondolt, amíg még friss volt benne az elképzelés. Pergo nyelvvel beszélt mandarin nyelvjárásban, és eszébe sem jutott, hogy tudásával milyen büszkévé teszi az öregembert. Jao Su bólintott, amikor befejezte.

- Jó terv! Egy ezüstbányához sok munkás kell. Nem lesz nehéz találni valakit, aki már hallott valamelyikről, vagy éppen dolgozott is az egyikben. Még jobb lenne, ha

megakadályozhatnánk, hogy a szung katonák zsoldot kapjanak. Nekünk előnyös lenne, nekik hátrányos, ha megszerezhetnénk a vert pénzt. Megrendíthetnénk a hitüket azokban, akik fizetik őket.

- Holnap kiküldőm a felderítőket - ígérte Kubilaj ásítva. - Addig van elég csin pénzünk, hogy fizessem az embereinket. Megcsinálnád nekem az ehhez szükséges számításokat?

- Természetesen. Azt veszem alapnak, hogy mennyibe kerül egy olcsó szajha egy kisvárosban. Azt hiszem, egy harcosnak egy-két napi jövedelmét kellene félretennie, hogy ilyen fényűzést megengedhessen magának. Az a legkevesebb, hogy fegyelmet tanulnak. - Jao Su elmosolyodott. - Ez jó terv, Kubilaj.

Összemosolyogtak. Jao Su csak akkor nevezte így, ha mások nem hallhatták.

- Most menj a feleségedhez - folytatta az öregember. - Egyél, csinálj gyereket vagy pihenj. Egészségesnek kell maradnod. -Szigorú hangja felidézte Kubilaj emlékében a régi osztálytermeket. - Valahol messze a szung császár dühöngeni fog, ha megérkeznek hozzá a jelentések. Elveszített egy hadsereget és négy várost. Nem fogja megvárni, amíg érte mész. Talán abban reménykedik, hogy az embereid kifáradnak, amíg keresztülvágnak a földjein, ehelyett azt fogja hallani, hogy gyarapodsz, és erősödsz: sokat ettél, de még mindig éhes vagy.

Kubilaj elvigyorodott, ahogy elképzelte a jelenetet.

- Ma este túl fáradt vagyok ahhoz, hogy aggódjam miatta - mondta. Akkorát ásított, hogy belereccsent az állkapcsa. - Azt hiszem, ez alkalommal aludhatok.

Jao Su kétkedve nézett rá. O ritkán aludt többet egyfolytában négy óránál, és az ennél hosszabb alvást borzasztó restségnek tekintette.

- Tartsd titokban a könyvedet. Részemről nagy élvezettel olvasom, amit írsz.

Kubilaj szája tiltakozásra nyílt. - Az az én naplóm, öregember! Csabi engedte meg, hogy belenézz? Semmi tisztelet nincs benned?

- Jobban szolgállak, ha ismerem az elmédet, nagyuram. Nagyon érdekesnek találom Urjang-Kadaj orlokkal kapcsolatos megfigyeléseidet - mondta derűsen.

Kubilaj fújt egyet.

-Túl sokat látsz, öreg barátom. Menj pihenni. Gondolkodtál már a bank szó mandarin megfelelőjén? Azt jelenti: mozgó ezüst. Meg fogjuk találni, honnan indul.

Hülegü élvezte hatalmát a bagdadi kalifa fölött, akinek pöffeszkedése semmivé lett a délelőtti órákban. Hülegü türelmesen figyelte, ahogy al-Musztaszim a tanácsadóival tárgyal, átvizsgálják a finom pergamenre írt listákat, ajánlatokat és ellenajánlatokat tesznek, amelyeknek zömét Hülegü figyelmen kívül hagyta. Végül a kalifa felfogta, mi a helyzet. Valamivel később, de még délelőtt Hülegü meghagyta tüzéreinek és katapultos ütegeinek, hogy kezdjék el a szokásos tüzelést, ami felidegesítette az írnokokat. A kalifa viszolyogva nézte a harcosok mozgó sorait, a kilométerekre terjeszkedő jurtákat a szélrózsa minden irányában. Az óriási had a markában tartotta a várost, a kalifának nem volt hatalma, hogy megállítsa az ostromot, és nem volt reménye a békekötésre. Senki sem jön, hogy felszabadítsa Bagdadot. A tudás kiült az arcára, húsos válla megroskadt.

Részegítő élmény volt Hülegü számára, hogy megfoszthat reményétől egy kevély uralkodót. A kalifa lassan belátta, hogy minden, ami számára érték, olyan emberek kezére kerül, akik fütyülnek a népére és a kultúrájára. Hülegü csak legyintett az utolsó ajánlatra. Tudta, hogy az itteniek szeretnek alkudozni, de ez már nem volt más, csak egy hulla rángása. Minden, amit fel tudtak ajánlani, Bagdadban volt, és a város ki fogja nyitni kapuit a mongolok előtt, a kincseskamrák és a templomok kiürülnek. Mégis megvárta, amíg al-Musztaszim föladja a reményt.

Délben szünetet tartottak, amíg a kalifa és kísérői leterítették imaszőnyegeiket, hogy együtt kántáljanak és hajlongjanak. Hülegü kihasználta az időt, odament rangidős

tábornokaihoz, ellenőrizte, elég éberek-e. Biztosra vehette, hogy nem lesznek meglepetések. Ha megjelenne negyven-kilométeres körben egy másik hadsereg, arról ő sokkal hamarabb szerezne tudomást, semhogy a kalifa reménykedni kezdhetne. Úgy döntött, hogy ha ilyen hír érkezne, Bagdad uralkodója meghal. Al-Musztaszim nemcsak földi, de lelki vezető is. Jelkép vagy akár vértanú is lehet. Hülegü elmosolyodott. A muszlimoknak és a keresztényeknek komoly készletük van vértanúkból.

Hallgatta a zümmögő kántálást, és derűsen csóválta a fejét. Neki Ég Atya mindig ott van a feje fölött, Földanya a lába alatt. Ha egyáltalán figyelnek, akkor sem avatkoznak bele az ember életébe. Az igaz, hogy az itteni szellemek lehetnek rosszindulatúak. Nem felejtette el apja sorsát, aki feláldozta az életét Ögödej kánért. A napfényben is megborzongott a gondolatra, hogy ezen a helyen sokmilliónyi szellem figyelheti őt.

Fölszegte a fejét, nem volt hajlandó félni. Dzsingiszt sem bántották, márpedig ő sokkal többet rombolt és többet pusztított, mint bárki ezen a napsütötte világon. Fia a dühös szellemek hozzá se mertek nyúlni Dzsingiszhez, akkor az unokájának sincs oka félni.

Késő délután jött el a várt pillanat, amikor már Hülegü is beleegyezett, hogy szolgái hideg borogatást tegyenek napégette nyakára. A kalifa drága ruháján, nagy, sötét foltok éktelenkedtek, és fáradtnak látszott, holott mást se csinált, csak naphosszat ült és izzadt.

- Krőzus kincsét ajánlottam föl neked - mondta al-Musztaszim kalifa. - Többet, mint amennyit ember valaha is látott. Népem és városom minden drágaságát magadnak követelted, és én odaadtam. Miért utasítasz vissza ismét? Mit akarsz még tőlem? Egyáltalán minek vagyok itt, ha semmit sem akarsz adni cserébe?

Hülegü ismét leült, kardját a combjára fektette.

- Nem hagyom magam lóvá tenni, kalifa. Nem fogadok el néhány társzekér csecsebecsét, hogy az emberek aztán azt mondják rólam, nem tudtam, mi minden van ebben az ősi városban. Nem fogsz nevetni rajtam, amikor elmegyünk innen.

A kalifa tökéletes értetlenséggel nézett rá.

- Láttad a listákat, a kincstár hivatalos kimutatását!

- A listákat az írnokaid megírhatták hetekkel azelőtt, hogy te idejöttél volna. Én döntöm el Bagdad adóját. Nem te fogod megszabni nekem.

- Mi... - A kalifa elhallgatott, a fejét rázta. Ismét a hadsereget nézte, amely arctalan masszává mosódott össze a vibráló messzeségben. Nem kételkedett benne, hogy lerombolják a várost, ha lehetőséget ad rá nekik. A szíve fájdalmasan dübörgött, az orrát facsarta saját verejtékének szaga.

- Azért próbálok tárgyalni, hogy békésen érjen véget az ostrom. Mondd meg nekem, hogy mit akarsz, és újrakezdem a tárgyalást.

Hülegü bólintott, mintha egyetértene. Megvakarta az állát, érezte a kiütköző borostát.

- Fegyverezd le a népedet. Hordjatok ki minden kardot, kést, fejszét a városból, hogy az embereim összegyűjthessék. Akkor mi együtt bemegyünk Bagdadba csak egy kis létszámú testőrséggel, amely megfékezi a csőcseléket. Mihelyt ezzel megvagyunk, ismét beszélünk.

A kalifa fáradtan fölállt. A lábai elzsibbadtak, amitől megtántorodott, de azután összeszedte magát.

- Azt kéred tőlem, hogy védtelenül hagyjam a népem?

- Máris védtelen - mondta Hülegü, és legyintett. Felrakta csizmás lábát az asztalra, hátradőlt a székében, - Nézz körül még egyszer, kalifa, és mondd meg nekem, nem így van-e. igyekszem békés megoldást találni. Miután emberiem átkutatták palotáidat, tudni fogom, hogy nem akarsz becsapni. Ne aggódj, hagyok neked egy kis aranyat, legalább annyit, hogy új köntöst vehess magadnak.

A körülötte állók heherésztek. A kalifa tehetetlen dühvel nézett rá.

- Szavadat adod, hogy nem lesz erőszak?

Hülegü vállat vont.

- Hacsak nem kényszerítesz. Én szabom meg a feltételeket, kalifa.

- Akkor visszatérek a városba - mondta al-Musztaszim.

Hülegü gondolkodott egy pillanatig,

- A vendégem vagy. Küldj vissza egy embert a paranccsal. Ma éjjel egy jurtában alszol, hogy megismerd az életmódunkat. Vannak muszlimok is a táborban. Talán ők méltányolják vezető

Farkasszemet néztek. A kalifa bírta rövidebb ideig. Érezte, hogy nincs választása. Hal volt egy zsinóron, amelyet Hülegü emel ki olyan tempóban, ahogy kedve tartja. O pedig nem tehet mást, mint belekapaszkodik a legkisebb lehetőségbe is, hátha elfordíthatja a mongolokat Bagdadtól anélkül, hogy vér folyna az utcákon. Bólintott.

- Megtisztelsz - mondta halkan.

Huszadik fejezet

Nem volt egyszerű dolog lefegyverezni Bagdadot. Viszonylag jól kezdődött, mert a tömeg látta a hatalmas mongol sereget a falak tövében. A kalifa hírnökei minden utcasarkon felolvasták a parancsokat, és nemsokára elkezdték kihordani a fegyvereket az utcára. Megszokott dolog volt, hogy a családok tartsanak otthon kardot vagy lándzsát, valamilyen régi háború emlékére vagy csak védekezésből. Sokan nem is akarták odaadni a fegyvert, amelyet az apjuk vagy a nagyapjuk használt. Nem volt könnyebb rávenni a henteseket, ácsokat és kőműveseket sem, hogy megváljanak becses szerszámaiktól. Az első napon, déltájban a hangulat jelentősen romlott, néhány fegyvert vissza is loptak. Napnyugta előtt a kalifa háromezer fős városi őrsége szembekerült a dühös tömeggel, amelynek létszáma a többszöröse volt az övéknek. Az őrök utcáról-utcára jártak, időnként rövid erődemonstrációkat tartva, azután tovább mentek. Ennek következtében a begyűjtés még jobban lelassult. Nem volt bíztató kezdet, és a gondok csak növekedtek, mihelyt leszállt a sötétség.

Az őröknek meg kellett tartaniuk a fegyvereiket, hogy keresztülverhessék a kalifa parancsát, de már a látványuk is vad indulatokat gerjesztett. Minden lefegyverzett apa és fia okkal tartott a fegyveresektől. A járőröket rothadt zöldséggel, tetőcserepekkel árasztották el a magasból, vagy szitkozódó kölykök dobálták meg őket.

Üvöltöző sokaság követte minden lépésüket a rekkenő hőségben. Az őrök dühösen összeszorították a szájukat, miközben a munkájukat végezték, és megpróbáltak úgy tenni, mintha semmit sem látnának, amikor minden utcában kardos-késes emberek menekültek előlük rohanva.

A negyedik napon a kalifa egyik emberét megdobták valami büdössel, ami végigmocskolta a tarkóját. Az őr hosszú ideje tűrte a rá nehezedő nyomást: árulónak, gyávának nevezték, ordítottak vele, köpködték. Vad dühvel kardot rántott, megpördült, és látta, hogy egy csomó kamasz röhög rajta. Szétfutottak, de a dühöngő' utolérte az egyiket, és egy csapással levágta. Zihálva megfordította a hullát: a legfiatalabbat ölte meg, egy sovány fiút. Csúnya, széles, vörös vágás tátongott a nyakán, kilátszott a csontja. Az őr azokra a nagydarab férfiakra nézett, akiket azért fizettek, hogy cipeljék a kardokat. Az egyikük ledobta zörgő rakományát, és előrelépett. Mögötte mások is tolakodtak, és ordítottak a többieknek, hogy nézzék meg, mi történt. A harag egyre nőtt, az őr ismerte az utca nyers igazságszolgáltatását. A félelem kiült az arcára, és hátrálni kezdett. Csak néhány lépést sikerült tennie, azután megbotlott és hanyatt esett. A félelemtől és haragtól tüzelt sokaság rátámadt, a körmükkel szaggatták, öklükkel verték, cipőjükkel rúgták:

Az utca vége felől futva érkezett egy tucat őr. A tömeg ész nélkül szétfutott, egy másik halottat hagyva a megölt fiú mellett. Az őrt annyira összeverték és megtépték, hogy alig maradt emberi formája.

A következő hajnalban zavargások törtek ki Bagdad-szerte. A mongol táborban csapdába esett kalifa kijött a béketűrésből, amikor tájékoztatták. Igaz, hogy a kinti őreinek száma semmi a hatalmas városéhoz képest, de ő nyolc nagy kaszárnyát építtetett erős kövekből a háromezer őrének, akik most nem tartják fenn a rendet. Új parancsokat adott ki, engedélyezte, hogy megöljék a bajkeverőket és a zendülőket. Tett róla, hogy a parancsot olvassák föl minden utcasarkon. Az őrök örvendezve fogadták a parancsot, és kifenték kardjukat. Egyiküket megölte a csőcselék, ez nem fordulhat elő még egyszer. Kétszázas csoportokban mozogtak, százakat fogadtak fel, akik a falakhoz vitték a fegyvereket, és kidob-

ták őket. Ha valaki tiltakozott, az őrök leütötték vastag botjukkal, és a biztonság kedvéért kapott néhány rúgást is. Ha valaki dühében fegyvert emelt rájuk, azonnal megölték, és otthagyták a hulláját közszemlére. Nem maradt bennük sem szégyen, sem félelem, amely

felszíthatta volna a tömeg bosszúvágyát, csak megvetés a polgárok iránt.

A sokaság meghátrált a hivatalos agresszió előtt, visszaszürkült a normális élet árnyékába. Úgy suttogták a halott fiú nevét, mintha talizmán lenne a gonosz ellen. A fegyverek begyűjtése folytatódott.

Hülegü már a türelme végén járt, amikor tizenegy nap után üzenet érkezett, hogy a lefegyverzés megtörtént, bejöhet, ellenőrizheti. A fegyvereknek már a súlya is lenyűgöző volt, Hülegünek egy teljes tüment ki kellett vezényelnie, hogy szekerekre rakják és elszállítsák őket. A zömét rozsda lepte, csupán néhány darab talált új gazdát a mongol tisztek között. A várakozó Bagdad először volt igazán kiszolgáltatott a történelme során. Hülegü ízlelgette a gondolatot, miközben lóra ült és bevárta, hogy körülvegye egy ezerfős minghaan. Az élen a kalifa haladt kocsiján, mocskos ruhában, tele bolhacsípésekkel. Hülegü nevetett, amikor meglátta, azután parancsot adott, hogy induljanak a városba.

Biztosra vette, hogy Bagdad továbbra is veszélyes. Elég, ha valamelyik tetőn munkára fognak néhány elrejtett íjat, amikor a menet elhalad, és máris kitör a lázadást. Teljes páncélt viselt sisakkal, a fém súlya és tömörsége miatt sebezhetetlennek érezte magát, mikor előre szöktette a lovát, és bevonult a városkapun. Tümenjei készen álltak az ostromra. Embereket hagyott minden kapunál, hogy tartsák nyitva őket. Remélhetőleg nem hagyott ki semmit. Vidáman ügetett az ürességtől kongó főúton.

Rövid idő alatt elmaradtak a városfalak. Bagdadot nagyobbrészt barna téglából építették, ami a kisebb északi Szamarrára emlékeztette Hülegüt. Tümenjei heves harcokat vívtak ott a távollétében, mire sikerült elfoglalniuk és kirabolniuk. Mire visszaért az aszaszin erődtől, már vér hömpölygött a csatornákban, és egész városrészek váltak omladékká. A kalifa városa többek között ezért nem kapott segítséget. Hülegü tisztjei alaposak voltak.

Bagdad sokkal nagyobb volt Szamarránál, és a barna házak között díszes mecsetek álltak. A döbbenetes, mértani mintákba rendezett, ragyogó kék csempék visszaverték a napfényt, színesre festették a homokot. Hülegü tudta, hogy a muszlim művészeknek tilos embert ábrázolniuk, ezért összefonódó, egymást tükröző mintákat alkalmaznak. Állítólag a matematikusaik teremtették meg ezt a művészetet, arra késztetve az embereket, hogy a szögekben és a szimmetriában imádják istenüket. Meglepetésére sokkal jobban tetszett neki ez a stílus, mint azok a csatajelenetek, amelyeket Ögödej rendelt meg Karakorumban. Valahogy megnyugtatóak voltak az óriási falakat és udvarokat elborító, ismétlődő formák és vonalak. A városból színpompás minaretek és tornyok szöktek az égnek. Amikor Hülegü felnézett, észrevette, hogy a magasból emberek figyelik. Nyilván látják az ő hatalmas seregét is a távolban.

Elhaladt a híres Bölcsesség Háza előtt. Hülegü lehajolt a nyeregben, hogy belásson egy boltív alatt a sötétkék udvarba. Riadt tudósok leskelődtek minden ablakból, neki pedig eszébe jutott, hogy állítólag ez a legnagyobb könyvtár a vidéken. Ha Kubilaj itt lenne, már csorogna a nyála, hogy berohanhasson, neki azonban más dolgokat kell látnia. A minghaant a kalifa testőreinek kis csoportja követte a városon át. Egy helyütt keresztülmentek egy fehér márványhídon. Bagdad nagyobb volt, mint Hülegü gondolta, igazából csak a falakon belül lehetett látni, milyen nagy.

Magasan állt a nap, mire elérték a kalifa palotájának kapuját. Zöld kerteken mentek keresztül. Hülegü fújt egyet, amikor egy páva a legyezőjét rázva futott el a fegyveresek elől.

A minghaan zöme kívül maradt a kalifa rezidenciáján, mert parancsot kaptak, hogy látogassák végig a város bankjait. Hülegü nem sokat törődött azzal, mit gondol róla a kalifa. Miközben ő leszállt a lováról, már behatolt a városba az a tízezer fős tümen, akik fegyelmezetten át tudják kutatni a várost elrejtett kincsek után anélkül, hogy újabb zavargást robbantanának ki.

Hülegü jó hangulatban volt, miközben a kalifa szolgái elvezették a hűvös szobákon és lépcsőkön át oda, ahol uruk várta. Tudta, hogy csapdába csalhatják, de bízott benne, hogy kinti embereinek fenyegető jelenléte megóvja. A kalifa megőrült volna, ha túszul fogja őt, amikor ilyen sok mongol van máris a városban, neki pedig olyan kevés a fegyvere. Biztos, hogy még mindig vannak kardok Bagdadban. Úgyszólván lehetetlen minden kést, kardot és íjat elkobozni ott, ahol a lakosságnak vannak pincéi, titkos szobái. Ez inkább jelképes aktus volt, hogy a városiak még tehetetlenebbnek érezzék magukat, amíg azt várják, hogy a mongolok állják a szavukat, és elvonulnak.

Al-Musztaszim kalifa egy lépcső alján várta, amelyből két másik lépcső vezetett lefelé. A kincstár termeit a sziklába mélyesztették, és csak lámpáktól kaptak világítást. Ide nem ért le a napfény, hideg volt, de nem nyirkos, inkább poros. A város uralkodója még piszkosan is magabiztosabbnak tűnt itt, mint a mongol táborban. Hülegü leste a hitszegés jeleit, miközben a kalifa testőrei eltávolítottak egy súlyos, lelakatolt vasrudat, amely olyan nehéz volt, hogy ketten is alig tudták kiemelni a helyéből. Al-Musztaszim odalépett, kezét az ajtószárnyakra tette, és addig nyomta őket, amíg zajtalanul kitárultak. Hülegü akaratlanul előrelépett a küszöbre, hogy láthassa, mi van bent. A kalifa viszont őt figyelte, és látta, hogyan gyúl ki a mongol szemében a kapzsiság.

A kincstár valaha természetes barlang volt a város alatt. A messzeségbe nyúló falakon még voltak lenagyolatlan foltok. A kalifa szolgái nyilvánvalóan előrejöttek, és meggyújtották a mennyezetről lógó; erős fényű lámpákat. Hülegü elmosolyodott. A látványos kapunyitást kifejezetten neki rendezték.

Megérte várni. Az ujjnyi vastag aranyrudak ragyogó tornyai csupán kis részét jelentették a kincsnek. Hülegü szárazon nyelt, amikor felmérte a barlang kiterjedését. Minden zugban polcok és szekrények voltak. Vajon mi mindent vihettek ki innen? A kalifa meg akarta tartani vagyonának egy részét. Hülegü tudta, hogy nem lesz könnyű felkutatni a többi szobát és kincses ládát. De így is döbbenetes látványt nyújtott. Egyetlen ilyen teremben legalább annyi kincs volt, ha nem több, mint Möngke pincéiben. Több mint felét át kell adnia a bátyjának, még így is a világ egyik leggazdagabb embere lesz belőle. Fölnevetett, ahogy állt, és nézte az ősi nemzetek kincsét.

A kalifa idegesen mosolygott.

- Ha ellenőrződ a listát, amit adtam, láthatod, hogy mindenről beszámoltam. Tisztességesen tárgyaltam a városom nevében.

Hülegü al-Musztaszim vállára tette a kezét. A kalifa egyik testőre megbotránkozott, de abban a pillanatban kardot szorítottak a torkához. Hülegü nem törődött vele.

- Igen, megmutattad a látható kincseket. Csodálatosak. Most mutasd meg a többit, Bagdad igazi kincsét.

A kalifa rémülten nézett a mosolygó emberre. Némán rázta a fejét.

- Kérlek! Nincs más!

Hülegü kinyújtotta a kezét, megmarkolta a kalifa lógó pofazacskóját, és gyengéden megrázta.

- Biztos vagy benned - kérdezte.

- Esküszöm - felelte a kalifa, és elhúzódott a sértő kéztől. Hülegü odaszólt az egyik mongol harcosnak:

- Szólj Kitbuga tábornoknak, hogy kezdheti a város felégetését! - A harcos felrohant a lépcsőn, al-Musztaszim figyelte, ahogy eltűnik. Arca vonaglott a pániktól.

- Ne! Jó, van elrejtett arany a kerti tavakban. De ez minden! Szavamra!

- Most már késő-- sajnálkozott Hülegü. - Kértelek, hogy csinálj pontos kimutatást az adóról, de nem tetted meg. Ezt magad hoztad magadra és a városodra, kalifa.

Al-Musztaszim tőrt rántott elő köntöse ráncai alól, és támadni próbált, de Hülegü csak félreállt előle, és hagyta, hogy a testőrei üssék ki a fegyvert a húsos kézből. Felvette a tőrt, bólintott.

- Arra kértelek, hogy fegyverezd le a várost, és te nem tetted meg - mondta. - Vigyétek egy kis szobába, és őrizzétek, amíg dolgozunk. Unom a fondorlatait és az ígéreteit.

Nem volt könnyű felcipelni a kalifát a lépcsőn. Hülegü a testőreire bízta a munkát, és bement a pincébe, hogy megnézze, mit szerzett. Kitbuga tudja, mi a dolga. A terveket már hetekkel korábban kidolgozták. Az egyetlen nehézség az volt, hogyan helyezzék biztonságba Bagdad kincseit, mielőtt lerombolják a várost.

A tél enyhe volt a tartományban. Kubilaj tümenjei letelepedtek új földjeiken, felállították jurtáikat. Szübötej oroszországi hadjárataiból Kubilaj tudta, hogy, a tél a legalkalmasabb a támadásra, de ennyire délen úgyszólván megsemmisült a mongoloknak az a természetes előnye, hogy képesek voltak hidegben is harcolni. Errefelé télen is mozogtak a császári seregek, nem volt pihenő a hadviselésben. Ellenségeinek is ugyanez lehetett a bajuk. A mongolok behatoltak az országba, és senki sem tudta, hol támadnak legközelebb.

Kubilaj minden pillanatban számított a harcra, miközben keresztülvágtak a szung területen, de úgy, tűnt, mintha az első ütközet óta nem törődnének velük. Kunming város harc nélkül megnyitotta a kapuit, Csujing és Csianhszinan követte a példáját. Kubilaj találgatta, hogy vajon az ő arcátlanságuk bénította-e meg a szung császárt? Évszázadok teltek el azóta, hogy valaki megpróbálta leigázni az országot, de Csin leckéjét aligha hagyhatták figyelmen kívül. Ha Kubilaj ült volna a trónon, felfegyverzi az egész népet egy totális háborúra, és milliókat uszít rá a mongol hadigépezetre addig, amíg szét nem zúzza. Még mindig ettől félt. Az egyetlen vigasza az volt, hogy Jünnan tartományt hatalmas hegyek választották el a többi szung területtől. Térképei annyit jeleztek, hogy egyenetlen terepen kell haladnia százötven kilométeren át egy nagyobb szung városig. Kubilaj idegeit megtáncoltatta minden egyes hét, amikor embereket küldött ki, és pénzt költött arra, hogy megtudja, hol vannak a szung császár ezüstbányái. Sokkal tovább tartott, mint remélte. Sok felderítője tért vissza üres kézzel vagy hamis nyomokkal, tehát időt és energiát pocsékoltak. Miután két hónap telt el eredmény nélkül, kénytelen volt elindulni kelet felé az első hegyek irányába, harcosok kisebb csoportjait hagyva a pacifikált városokban, hogy gondoskodjanak a folyamatos utánpótlásról.

Tíz tümen és egy táborra való kísérő haladt végig lassan a vidéken. Kubilaj parancsba adta Urjang-Kadajnak, hogy vegye az ételt, és ne elvegye, de ennek az lett a következménye, hogy a kincstára rohamosan apadt. Az orlok kitartott a véleménye mellett, hogy hülyeség a csin ezüstöt otthagyni a falvak parasztjainak, de Kubilaj nem volt hajlandó vitatkozni, és visszaküldte a tümenekhez. Tisztában volt vele, hogy örömét leli a tábornok hergelésében, de képtelen volt magyarázni olyasvalakinek, aki sosem értette azt, amit ő tenni szándékozott. A mongolok nem nyúltak sem a kis, sem a nagy városokhoz a hegyekben, viszont hónapról-hónapra megkapták a zsoldjukat, így a legalacsonyabb rangú közharcos is csilingelt, amikor ügetésre fogta a lovát. A csin pénzérméket bőrszíjon hordták a nyakukban, vagy az övükre függesztették dísznek. A dolog újdonsága befogta a szájukat, amíg arra vártak, hogy személyesen is meggyőződhessenek róla, mit vehetnek ezekért a pénzdarabokért a szung városokban. Csak Urjang-Kadaj utasította vissza a havi fizetést, azt mondta, Kubilaj nem fog kufárt csinálni belőle, amíg ebben a rangban van. Dühös arcát látva Kubilaj boldogan lefokozta volna, de ellenállt a kísértésnek, mert tudta, hogy csak a rosszindulat vezetné. Urjang-Kadaj hozzáértő parancsnok, és neki mindenkire szüksége volt.

Lassan haladtak, noha a hegyekben voltak utak. Nem voltak magas ormok, csak a sok esőtől zöldellő hegyek, völgyek. Napokon át szitált az eső, az agyagból ragadós sár lett, amely mindenkit lelassított. A szekerek elakadtak. Egyre messzebbre gyalogoltak és lovagoltak, az

asszonyok és a gyerekek lesoványodtak, a nyájakat levágták, hogy a húsuk megtartsa a férfiak erejét. A vándorlásban a legelők jelentették az egyetlen örömet, és Kubilaj kellemes estéket töltött a beázó jurtában Csabival és Csenjinnel, miközben hallgatták Jao Su felolvasását Omar Hajjám verseiből. Kubilaj minden helységben érdeklődött a katonák vagy a bányák után. Ilyen eldugott helyeken senki sem akadt, aki valaha is megfordult volna a nagyvárosokban. Kubilaj fellélegzett, amikor a felderítői elhívták egy Ong Csiang nevű, visszavonult szung katona tanyájára. Ong Csiang ránézett a fegyveres harcosokra, és rájött, hogy sokat tud. A volt katona mesélt Kubilajnak Csijang városáról, amely alig huszonöt kilométerre van egy császári laktanyától és egy ezüstbányától. Azt mondta, nem véletlen a közelség. Ezer katona él és dolgozik egy városban, amelynek az az egyedüli célja, hogy ellássa a helyi bányákat. Ong Csiang is ott állomásozott pályafutásának egyik szakaszában, és élvezettel mesélt a kemény fegyelemről. Mondanivalója alátámasztására megmutatta egyik kezét, amelyen csak három ujja maradt. Azt mondta, hogy aki a Csijanghoz közeli falvakban született, az arra rendeltetett, hogy a bányában haljon meg. Ez egy szegény hely, de nagy kincseket ad. Ong Csiangnak valószínűleg soha életében nem volt ilyen figyelmes hallgatósága a kis házban. Kubilaj itta a szavait.

- Láttad az ércet, amelyet felhoznak azután felhevítenek?

- Hatalmas kemencékben - felelte Ong Csiang. Pipára gyújtott, elgondolkodva szopogatta a hosszú szárat. - A kemencék egész nap bömbölnek, az ott dolgozók néhány év után megsüketülnek. Sosem akartam ilyen dolgok közelébe menni, mégis ott kellett őrködnöm.

- És azt mondod, hogy ólmot bányásznak...

- Ólomércet, ezüsttel keverve. Ezek együtt vannak, nem tudom, miért. Az ezüst tiszta fém, le lehet olvasztani róla az ólmot. Láttam, ahogy öntik az ezüstbugákat. Nekünk kellett vigyáznunk, hogy a bányászok egy morzsát se lophassanak el.

Elmesélt egy adomát egy emberről, aki megpróbált lenyelni több éles ezüst szilánkot. Kubilaj gyomra felkavarodott a történettől. Gyanította, hogy a szung veterán nem sokkal tudhat többet az eljárásról, mint ő maga, de parttalan fecsegésében számos hasznos információ volt. A csijangi bánya nyilvánvalóan jókora lelőhely lehetett, ha egy egész város épült az ércfeldolgozásra. Kubilaj valami kisebbet képzelt el, de Ong Csiang sok ezer munkásról beszélt, akik éjjel-nappal kalapálnak és ásnak, hogy megtöltsék a császár kincses ládáit. Az öregember azzal dicsekedett, hogy még legalább hét bánya van a szung földeken, de ezt Kubilaj nem hitte, úgy vélte, mesebeszéd. A tulajdon népe két gazdag telért termelt ki, de Kubilaj sosem járt a bányákban. Nyolc ilyen bánya, ahol értékes pénz készül az ércből, olyan gazdagság és hatalom látomását jelentette, hogy azt fel sem bírta fogni.

Végül az öregemberből kifogyott a szusz, és elhallgatott. Még jobban érezte magát a palack ajragtól, amelyet Kubilaj vett elő a deelje alól. Amikor fölállt, Ong Csiang fogatlanul mosolygott rá.

- Van elég ezüstöd, hogy megfizess egy vezetőid - kérdezte. Kubilaj bólintott, mire az öregember is felállt. - Akkor elvállalom. Vezető nélkül nem találod meg a bányát.

- Mi lesz a tanyáddal és a családoddal? - kérdezte Kubilaj.

- A föld silány errefelé, és ezt ők is tudják. Nincs itt semmi, csak kő. Az embernek pénzt kell keresnie, és én pénzt orrontok benned.

Ong Csiang pillantása végigfutott Kubilaj tiszta deeljén. Csonka keze megrezzent, mintha meg akarná érinteni a finom szövetet. Kubilaj akarata ellenére is mulatott rajta. Érezte, hogy a paraszt felesége gyilkos tekintettel bámulja az ajtónyílásból. Kubilaj ránézett, mire az asszony rögtön lesütötte a szemét. Megrémítette a sok fegyveres az otthonában.

- Honnan tudhatom, hogy megbízhatok-e benned? - kérdezte Kubilaj.

- Most Ong Csiang vagyok, a paraszt, de valaha Ong Csiang voltam, a tiszt, aki nyolc

embernek parancsolt, amíg valami bolond le nem vágta az ásójával két ujjamat. Azt mondták, adjam le a páncélomat és a kardomat, kifizették a zsoldomat, azzal vége. Húsz év után a semmivel küldtek el. Nem félj, nem lesz gondod velem. Nem tudom tartani a kardot, de megmutatom az utat. Szeretném látni a képüket, amikor meglátják, hogy a harcosaid belovagolnak. - Kehesen vihogott, és ismét megszívta a pipáját. Zihálása fuldokló krákogásba csapott át, majd kivörösödött arccal elhallgatott.

- Az embereimnek négy ezüstöt fizetek egy hónapra - mondta Kubilaj. - Ennyit kapsz, ha elvezetsz az ezüstömhöz.

Ong Csiang arca kigyúlt.

- Négy ezüst! Annyiért éjjel-nappal megyek oda, ahova csak akarod.

Kubilaj remélte, hogy Jao Su nem becsülte túl egy katona fizetését. Olyan területen jártak, amelyről a buddhista szerzetesnek nem voltak tapasztalatai. Kubilaj minden hónapban félmillió ezüstpénzt veszített a hadikincstárból, és noha Möngke roppant bőkezű volt, legföljebb hat hónapig tarthat ki, mielőtt ismét szembesülnie kell a fosztogatás problémájával. Még mindig nem fogta fel egészen ennek az egyszerű döntésnek a horderejét; de látta maga előtt embereit, ahogy bemennek egy városba, túl sok pénzzel az erszényükben. Az árak megugranak. Leisszák magukat, összevesznek a helyi szajhákon, végül öntudatlanra verik egymást.

Riasztó gondolat volt. Messze északon Xanadut csin munkások építik, akik meg vannak győződve arról, hogy Kubilaj visszatér a hátralékos fizetésükkel. Az általa elképzelt főváros rom marad, ha nem talál új ezüstforrást.

- Jól van. Mostantól te vagy Ong Csiang, a vezető. Kell-e figyelmeztetnem, mi történik, ha félrevezetsz?

- Nem hinném - mondta az öregember, és ismét kimutatta sorvadt ínyét.

Írt, amikor a Bölcsesség Háza leégett. Hamuvá lett a régi korok filozófiája és tudománya, a bömbölve terjedő tűz kisvártatva pokollá változtatta az épületet, és átcsapott a környezőházakra. Mongol őrei magára hagyták, alig várták, hogy részt vehessenek az ősi város kirablásában. Al-Musztaszim várt egy ideig, azután otthagyta a palotáját, átlépte a holttesteket, elment az udvari medencék mellett, ahol aranyrudakat rejtettek el az iszapban. A medencék vize barna volt, a halak megfulladtak a mocsokban, vagy a mongolok szórakozásból lándzsára szúrták őket, miközben kiszedték az aranyat.

Tovább baktatott az utcákon, a véres csapások között. Nem is egyszer vörös karddal hadonászó mongol harcosok rontottak elő. Fölismerték a kalifát a termetéről, és nem törődtek vele, ami tovább fokozta a rémálomszerű érzést. Hülegü megparancsolta, hogy senki sem bánthatja a kalifát. A város többi lakosa nem élvezte ezt a védelmet, és al-Musztaszim sírni kezdett, amikor meglátta a halottakat, megérezte a szélben a füstszagot. A Bölcsesség Háza csak egyike volt a számos tűzfészeknek. A kalifa ott ácsorgott egy darabig, a szeme kivörösödött a keserű füsttől.

Talán egymillió ember élt Bagdadban, amikor Hülegü tümenjei körülzárták. Külön kerületek foglalkoztak parfümkészítéssel, alkímiával, ezernyi más mesterséggel. Az egyik kerületben hatalmas festőkádakat építettek, amelyek akkorák voltak, hogy az emberek beleállhattak az élénk színű lébe. Ott már kialudtak a lángok. Al- Musztaszim egy ideig állt, és bámulta a kőkádakat. Némelyikbe férfiakat vagy nőket fojtottak, akiknek arcát elszínezte a festék, és a szemük még nyitva volt. A kalifa zsibbadt aggyal ment tovább. Igyekezett megnyugodni Allah akaratában; tudta, hogy az emberek szabad akaratukból nagy gonoszságra képesek, de hogy valóban létezhet ekkora gonoszság, az megnémította és elbutította. Tántorgó koldusként járt a saját városában. Mindenütt halottak hevertek, Bagdad bűzlött a vértől és a tűztől. Sikoltozást hallott: a pusztítás még nem ért véget. Nem tudta elképzelni egy Hülegühöz hasonló ember észjárását, aki parancsot ad egy város kiirtására, és még csak nem is szégyelli magát. Al-Musztaszim akkor már tudta, hogy Hülegü eleve eltervezte a pusztítást, a tárgyalások csak arra voltak jók, hogy vele szórakozzon. A kalifa képtelen volt felfogni ekkora gonoszságot. Kilométereken át botladozott a városban, elveszítette a szandálját, amikor megmászott egy hullahegyet, és mezítláb ment tovább. A nap folyamán a szenvedés és a kínzás olyan sok jelenetét látta, hogy azt gondolta, a pokolban van. A lábát véresre hasogatták az éles kövek, de nem érzett fájdalmat. A Korán szavai jutottak az eszébe: *A hitetleneknek a pokol tüzéből lesz szabva ruházat, a fejükre pedig forrásban levő víz folyik, megolvad általa, ami a gyomrukban van, és a bőrük. Vasból készült kampósbotok lesznek ott számukra.* (Simon Róbert fordítása.)*

A mongolok nem voltak sem keresztények, sem hinduk, sem zsidók, de ugyanúgy fognak szenvedni, ahogy az ő városa szenvedett. Ez volt az egyetlen vigasza.

Egy fehérmárvány hídról lenézett a folyóra, amely keresztülfutott a városon. Rákönyökölt a kőre és látta, hogy tetemek százai torlódtak fel a vörös vízben, a szájuk tátva, mint a halaké. Az ő szenvedésük már véget ért, de a kalifáé egyre fokozódott, amíg úgy nem érezte, a szíve mindjárt szétrobban a mellében.

Még napnyugtakor is ott volt begubózva a reménytelenségbe. Kitbuga tábornoknak meg kellett ráznia, hogy visszatérjen a valóságba. Al-Musztaszim ködös tekintettel nézett a mongol tisztre. Nem értette a szavait, de a mozdulatai érthetőek voltak, amikor rángatni kezdte, hogy mozogjon. A palota felé indultak, ahol már égtek a lámpák. Al-Musztaszim szeretett volna meghalni. Nem mert a háremben levő asszonyaira vág)/ gyermekeire gondolni. A vérszag erősebb lett, a kalifa hirtelen előrehajolt, és vizet hányt. Ment tovább, véres lábnyomokat

hagyott a márványpadlón.

Hülegü a legnagyobb teremben volt, és egy aranykupából ivott. A kalifa néhány rabja szolgálta ki, akiknek az arca elsápadt, amikor meglátták volt urukat.

- Mondtam neked, hogy maradj a palotában... de nem maradtál! - mondta Hülegü fejcsóválva. - Ma bemegyek a háremedbe. Azt hallottam, az ajtaját az öröm kapujának hívják.

Al-Musztaszim tompán nézett rá. A feleségei és gyermekei még élnek. Feltámadt benne a remény.

- Kérlek - mondta halkan. - Kérlek, hagyd életben őket.

- Hány asszony van ötté - érdeklődött Hülegü. Emberei már elkezdték a kincstár kiürítésének nehéz munkáját, úgy halmozták fel az ősi műkincseket, mint a fahasábokat. Ezt leszámítva nem nyúltak a palotához.

- Hétszáz, köztük sok anya vagy várandós - felelte al- Musztaszim.

Hülegü töprengett egy darabig.

- Száz asszonyt megtarthatsz. A többiek a tisztjeimé lesznek. Keményen dolgoztak, megérdemlik a jutalmat.

A körülötte álló emberek elégedettnek tűntek. Uruk felállt, a földre dobta a boros kupát, amely zörögve elgurult.

Folyosókon és termeken át jutott el Hülegü a bezárt ajtóhoz, amely a hárem kertjeit rejtette. Várakozóan nézett al-Musztaszimra, de a kalifának nem volt meg a kulcsa, vagy nem tudta, hol van. Hülegü az ajtóra mutatott, emberei pillanatok alatt berúgták.

- Csak százat, kalifa. Már így is túl nagylelkű vagyok, de ma este jó a kedvem.

Al-Musztaszim megemberelte magát, és nem engedte kicsordulni a fenyegető- könnyeket. Az asszonyok sikoltoztak, amikor meglátták, ki lép be a kertjeikbe, de a kalifa lecsendesítette őket. A fejüket lehorgasztva álltak, Hülegü úgy gusztálta az idomaikat, mintha marhák lennének, és remekül szórakozott. Megengedte al-Musztaszimnak, hogy kiválasszon százat a síró nők közül, a többit kiküldte várakozó embereihez, akik lelkes kurjongatással fogadták őket. A gyerekek bent maradtak, ismerős asszonyokba kapaszkodtak vagy jajongtak, amikor az anyjukat elhurcolták.

Hülegü bólintott al-Musztaszimnak.

- Igazán szépeket választottál. Ezt a százat én viszem. A gyerekekre nincs szükségem.

Torokhangú nyelvén odaszólt az őröknek, akik sorra vitték ki a nőket a kertből, és lecsapták a rajtuk csimpaszkodó gyerekeket. Al-Musztaszim elszörnyedt ettől a végső árulástól, noha énjének egy része éppen erre számított. A Korán szavait kiáltotta oda feleségeinek és gyermekeinek. Nem bírt rájuk nézni, de helyet ígért nekik a mennyekben, ahol a próféta és Allah szeretetében megmaradnak az örökkévalóságig.

Hülegü várt, amíg befejezi.

- Itt már nincs semmi. Vigyétek ki a kövér embert, és akasszátok fel.

- És a gyerekek, nagyuram? - kérdezte egyik embere.

Hülegü a kalifára nézett.

- Kértelek, hogy add meg magad, de nem tetted - mondta. -Talán akkor irgalmas lettem volna. Előbb a gyerekeket öljétek meg, csak azután akasszátok föl. Bagdadot kifacsartam. Semmi értékes nem maradt itt.

Kubilaj a hasán feküdt, és fojtottan káromkodott. Kiküldte a felderítőit, hogy keressenek ezüstöt, útja során rengeteget fizetett az embereknek információkért, és közben nem gondolt arra, hogy a szung császár tudomást szerez az érdeklődéséről, és válaszlépéseket tesz. Ez hiba volt. Káromkodhatott a saját naivsága miatt, de azzal nem tüntethette el az ellenséges hadsereget, amely a csijangi bányák körül táborozott. A saját tümenjei még tizenöt kilométernyire vagy annál is távolabb voltak nyugati irányban. Előrelopózott Ong Csianggal,

újsütetű kalauzával és két felderítővel, hogy lássa a részleteket. Grimaszolva nézte a dombok felett az emberek és gépezetek tömegét. Nem egy ezrednyi őrt küldtek az ezüst védelmére, hanem hatalmas erőt, kiegészítve ágyúkkal és dárdákkal, több tízezer lándzsás és számszeríj as katonával. Nem lehetett meglepni vagy tőrbe csalni őket, márpedig Kubilajnak akkor is szüksége volt az ezüstre, amely mindennek a közepén rejtőzött. Bár abban is kételkedett, hogy a császár bármi értékeset hagyott volna itt a teléren kívül. Fontolgatta, hogy lefújja a támadást, csak az tartotta vissza, hogy mit szólna ehhez Möngke?

A bánya egy sekély völgyben volt, ami felgyorsítja a támadó harcosokat. Ütegei lefelé lőhetnek, ha a gerincen állítja fel őket, miközben a szungoknak fölfelé kell tüzelniük. Nem túl nagy előny, ha azt vesszük, milyen sokan vannak. Egy földmérő alaposságával mérte fel a terepet, keresve, mit használhat fel. Az ágyúk döntő fontosságúak lesznek. Még sosem látta, hogy állóháborúban használják őket, legalábbis nappal, de a szung parancsnokok biztosan tapasztaltabbak nála. A szóbeszéd ellenére sem feltételezhette, hogy ezek a tisztek a császári udvarhoz fűződő kapcsolataik révén vagy hivatalnoki vizsgák után kapták a rangjukat. Végiggondolt mindent, amit a szungok hadviseléséről hallott. Még a csineknél is nagyobb jelentőséget tulajdonítanak az ütközetekben a támadások és ellentámadások szertartásosságának. Ritkán harcolnak a teljes megsemmisítésig, csak addig, amíg az egyik fél meg nem unja. Ennek is megvan az előnye. Az ő tümenjei azért harcolnak, hogy elpusztítsák, kiirtsák, porba zúzzák az ellenséget, míg nem marad belőle más, csak a por a csizmájuk alatt. A dús fűben Ong Csiang felé pillantott, aki ugyanolyan feszülten figyelte a szung vonalakat. Amikor a paraszt megérezte a tekintetét, felnézett és vállat vont.

- Arról volt szó, hogy jutalmat kapok, ha megtalálom a bányát, nagyuram - mondta. Beszéd közben a zsebében turkált. Kubilaj odanyúlt, lefogta a kezét. Egy vékony füstpántlikának sem szabad elárulnia a helyüket.

- Meg kell terveznem az ütközetet, Ong - suttogta. - Keress később, adok neked egy utalványt, amelyet kifizet a szállásmesterem.

Ong Csiang a bányaváros körül állomásozó, irdatlan haderőre sandított. Az ajkát harapdálta, hiányzott neki a pipája.

- Én inkább a csata előtt szeretném, nagyuram. Ha netán nem menne minden simán. - Kubilaj arcát látva gyorsan folytatta: -Biztosan rendben lesz minden, de ha most ki tudnál fizetni, elindulhatnék haza a családomhoz.

Kubilaj fölnézett, aztán addig kúszott visszafelé Ong Csianggal és a felderítőkkel, amíg biztosra nem vehette, hogy a szungok előőrsei nem fedezik fel őket. Egyetlen őrszemet sem láttak óvatos közeledésük közben, de Kubilaj nem tudhatta, hogy azért-e, mert a szungok nem vették észre őket, vagy annyival jobbak náluk, hogy láthatatlanok tudnak maradni. Nem viselt rangjelzést, mert ha a szungok rájönnének, hogy kicsoda, azonnal megindulna a hajtóvadászat. Már maga az is kockázatos volt, hogy ennyire előre lovagolt, de látnia kellett a helyet.

Mihelyt visszatértek a tümenekhez, Kubilaj jól megfizette Ong Csiangot, akinek az arca felragyogott az ezüstökkel tömött, kövér erszény láttán. Két ezüstért megvette az öreg kancát, amit kölcsönbe kapott, és hamarosan útnak indult, vissza se nézett. Kubilaj mosolyogva figyelte. Ez az ezüst befektetés volt, sokszorosan megtérül, ha meg tudja szerezni a bányát.

Kellemes és tiszta volt a délelőtt, amikor hívatta a tábornokait. A savanyú képű Urjang-Kadaj valamelyest felderült a közelgő ütközettől. Bajar is elégedett volt, valósággal itta Kubilaj szavait, amikor hihetetlen részletességgel leírta az ellenség helyzetét.

- Nagyon sok katonát kell etetniük - mondta -, és a környék tanyái nem tudnak ellátni egy ekkora hadsereget. Bajar, küldj ki egy minghaant, hogy kerülje meg széles körben ezt a helyet. Keressék meg az utánpótlási vonalaikat vagy az élelmiszerraktárukat. Pusztítsanak el mindent,

A szungok kevésbé jól harcolnak üres gyomorral.

Bajar bólintott, de nem mozdult.

- Többen vannak nálunk - folytatta Kubilaj -, de ha az a parancsuk, hogy védjék a bányát, akkor védekezni fognak támadás helyett. Ez a mi előnyünk. Urjang-Kadaj, zárt sorokban állítsd fel az ágyúkat, hogy tüzet zúdíthassunk rájuk. Először adj le egy sortüzet a gerincről, azután gyorsan helyezd át az ütegeket olyan helyre, ahonnan elérjük őket. Ha valaki rátámad az ágyúinkra, el kell pusztítani. Ez lehetővé teszi, hogy átdobjam előre majdnem az egész tartalékot, és felhasználhassam őket egy oldaltámadásra.

Urjang-Kadaj kelletlenül bólintott.

- Hány lovasuk van? - kérdezte.

- Legalább tízezer lovat láttam. Nem tudom, mennyi belőle a tartalék. A lovasság létszáma ötezer körül lehet. Nem szabad megengednünk, hogy oldalról lefékezzenek. Elég sok jó íjászunk van, hogy visszaverhessük őket. - Mély lélegzetet vett, mert a gyomra görcsölt a balsejtelemtől és az idegességtől.

- Ne feledjétek, itt nemzedékek óta nem volt háború, miközben a mi katonáink egész életükben harcoltak. Ez pedig nagy különbség. Most az a feladatotok, hogy a lehető leggyorsabban lőtávolságba juttassátok a tümeneket, az ágyúkat pedig olyan sebesen kell felvinni a magaslatra, mint még soha. A családok itt maradnak a nehéz társzekerekkel és az utánpótlással. Gyorsan kell mozognunk, előbb kell feltűnnünk előttük, semhogy észrevehetnének. Szilárd arcvonalra van szükségem, ha a szárnyakon le akarok csapni rájuk. - Két rangidős tisztjére nézett. Különböző egyéniségek, de olyan emberek, akikre számíthat. - Új parancsokat kaptok, amikor megkezdődik az ütközet. Addig imádkozzatok, hogy ne eredjen el az eső.

Möngke egy jelentést hajított a papírtoronyra, amely csaknem olyan magasra nőtt, mint a széke, és fáradtan dörzsölte a szemét. Elnehezedett, amióta kán lett, ő is tudta, hogy már nem olyan edzett, mint régen. Éveken át természetesnek vette a testi erejét, de az idő mindent ellop, apránként megváltoztatja az embert, aki akkor kap észbe, amikor már késő. Ültében behúzta a hasát, és századszor állapította meg, hogy többet kell gyakorolnia a karddal és az íjjal, ha nem akarja elveszíteni minden erejét és energiáját.

A hatalmas kánság gondjai egyáltalán nem emlékeztettek azokra, amelyeket tiszt korában ismert meg. Amikor Szübötejjel elindultak a Nagy Nyugati Útra, az élet egyszerűbb volt, egyszerűbb akadályokat kellett legyőzni. Akkor nem is álmodott róla, hogy bonyolult vitákat kell eldöntenie a taoisták és buddhisták között, vagy hogy ennyire fontos lesz az életében az ezüstpénz. A posta úgy elárasztotta információval, hogy szinte elmerült benne, holott egész csapat mongol írnok dolgozott a városban. Minden reggel száz apróságot kellett elintéznie, legalább ugyanannyi jelentést elolvasnia, döntéseket hoznia olyan emberek sorsáról, akik sose látták őt, nem is tudtak róla. A halom tetejére dobott papírlapon Arik-Böke kért pár millió ezüstpénzt. Csakhogy azt ki kell bányászni, meg kell olvasztani. Möngke irigyelte öccsét egyszerű életéért az őshazában, habár fölfedezte, hogy szeret dolgozni. Örült, hogy megoldhatja mások problémáit, ő az, akihez fordulnak kérdéseikkel és bajaikkal. A Szíriához vagy Korjóhoz hasonlóan távoli országokban is Karakorum felé figyeltek, ahogy azt valaha Ögödej kán remélte. A különböző országok bankárai ezüstre állíthattak ki utalványokat a mongol béke védőszárnyai alatt. Ha banditák vagy tolvajok bukkantak föl, a kán széles hálózata lefülelte őket: sok ezer család, amelyek a kán földjein, az ő nevében és támogatásával dolgoztak a birtokain. Siralmas képpel megpaskolta a hasát. Mint mindennek, a békének is megvan az ára.

Megreccsent a térde, mikor fölállt. Halkan felnyögött, mert fő tanácsadója, Űrig besietett a szobába egy csomó papírral.

- Mindjárt dél. Majd megnézem őket evés után - mondta Möngke. Lesz egy jó órája a gyerekeivel, akik hazaszaladnak a városi iskolából. Ugyanolyan jól beszélték a mandarin és perzsa nyelvet, mint a sajátjukat. Szinte látta, ahogy a fiaiból felnőtt korukban kán lesz, mint ahogy az anyja is azon munkálkodott, hogy elsőszülöttjét a többiek fölé emelhesse.

Űrig letette a zsinórral átkötött irattekercseket, csak egyet tartogatott a kezében. Möngke felsóhajtott, túl jól ismerte ezt az embert.

-Jól van, mondd, de gyorsan!

- Egy jelentés Kubilaj öcsédtől, akinek a csin földeket adtad -szólt Űrig. - Új városának költségei hatalmasra nőttek. Itt vannak a számok.

Átadta a tekercset a kánnak. Möngke visszaült, és komoran elolvasta.

- Ha kifogy a pénzből, abba kell hagynia - mondta vállvonogatva.

Urignak nehezére esett beszélni a kán öccséről. Möngke ellentmondásos viszonyban állt Hülegüvel, Arik-Bökével és Kubilajjal, és nincs ember, aki szívesen kerülne két testvér közé, akár-hogy panaszkodik is Möngke.

- Láthatod, nagyuram, csaknem az egész pénzt elköltötte, amelyet a hadjáratra adtál neki. Jelentéseim szerint ezüstbányákat keres a szungok földjén. Lehetséges, hogy talált egyet, és nem szólt neked£

- Tudnék róla - felelte Möngke. - Vannak embereim a környezetében, akik minden mozdulatáról tájékoztatnak. A legutóbbi jelentés egy hete érkezett a postával. Még nem talált egyetlen bányát sem. Ez lehetetlen. Mi a helyzet az új gazdaságaival? Ezernyi telket adott bérbe két éve. Mostanra felszánthatták és kétszer bevethették ezeket, sőt többször is, ha az elárasztott síkságokon rizst termelnek. A csin piacokon elég ezüstöt kapni ezekért a paloták felépítésére. - Összevonta a szemöldökét, miközben olvasta a kimutatást Xanadu építéséről. Óriási márványtömböket rendeltek, elegendőket egy karakorumi méretű palotához. Möngkében felütötte a fejét a bizalmatlanság.

- Nem avatkoztam be sem az ő hadjáratába, sem Hülegüébe.

- Hülegü óriási kincseket küldött, nagyuram. Egyedül Bagdadon annyi aranyat és ezüstöt nyert, amiből Karakorum egy évszázadig megélhet.

- És Kubilaj tói mennyit kaptunk? - kérdezte Möngke.

Űrig az ajkát harapdálta.

- Mostanáig semmit, nagyuram. Arra gondoltam, a te engedélyeddel költötte el a pénzt új városának építésére.

- Nem tiltottam meg neki - ismerte el Möngke. - De a szung földek gazdagok. Talán elfelejtette, hogy viselkedik egy kán.

- Bizonyosra veszem, hogy ez nem így van, nagyuram - felelte Űrig, aki vékony mezsgyén igyekezett egyensúlyozni. Nem bírálhatta a kán testvérét, de már hónapok óta zavarta, hogy nem érkezik megfelelő elszámolás a szung földekről.

- Talán nekem magamnak kellene megnéznem ezt a Xanadut, Űrig. Meghíztam a békében, és lehet, hogy a testvéreim túlságosan magabiztosak, mert úgy érzik, nem tartom rajtuk a szememet. Azt hiszem, ez már sok Kubilaj tói. - Elhallgatott, egy ideig gondolkodott. - Nem, ez nem tisztességes. Jól végezte, amivel megbíztam, jobban, mint remélni mertem. Mostanra belátta, hogy rám van szüksége, ha végezni akar a Szung Birodalommal. Talán egy kis alázatot is tanult, és valamivel jobban ért a tümenek irányításához a harcban. Türelmes voltam, Űrig, de talán itt az ideje, hogy a kán lépjen színre. - Kedveszegett mosollyal megpaskolta a hasát. - Küldd hozzám az embereidet, amikor visszajönnek a jelentésükkel. Jót fog tenni nekem, ha ismét lovagolhatok.

Huszonkettedik fejezet

Kubilaj figyelte, ahogy a szung ezredek kirohannak a sátraikból, és fegyelmezett sorokba állnak. Még mindig alig tudta elhinni, hogy a tümenjei ilyen közel juthattak a bányához, mielőtt a kürtök riadóztathattak volna. Már egy kilométernyire se voltak, amikor felvonított a távolban egy rezes hang, kissé fojtottan, mert a lejtő elvett az erejéből. A szung parancsnoknak több és rendszeresen váltott őrjáratot kellett volna kiküldenie a fő táborból. Kubilaj magában imádkozott, hogy ez csak az első legyen a szungok hibái közül.

Erőt merített a lovasokból, akik tőle jobbra és balra két hosszú vonalban ügettek előre. Bajar minghaanja négy napja elvágta a szung hadsereg utánpótlási vonalait, azután várták, hogy rajtaüthessenek azokon, akiket odaküldenek. A száz érkező szungból egy sem tért vissza. Kubilaj reménykedett, hogy az ellenség éhes. Minden előnyre szüksége volt.

A bányához vezető, tál alakú mélyedés pár kilométeres széles síkságban végződött. Kubilaj igyekezett a szung tábornok helyébe képzelni magát. A hely nem alkalmas a védekezésre. Egyetlen vezér sem választana olyan helyet, ahol nem az ő kezében vannak a legközelebbi magaslatok. Mégis pontosan ilyesfajta ütközetre kerül sor, ha egy sok ezer kilométerre tartózkodó császár azt parancsolja magas rangú tisztjének, hogy tartsa az állásait, nem számít, ki támad és mekkora erővel. Az bizonyos, hogy a szungok nem fognak hátrálni. Kubilaj fölemelte a kezét, a mongol sorok megálltak, kissé begörbülve, ahogy a völgyperem diktálta. A nap magasan a fejük fölött járt, és meleg volt. Kubilaj ellátott a bányán túl a viskókig, ahonnan a munkások naponta leszálltak az aknákba. A levegő remegett a síkság fölött megmutatva, hol van a kohó. Kubilajt felbátorította a tény, hogy a kemencék most is működnek. Talán még van ezüst a raktárakban. Látta, hogy a munkások elhagyják a bányát. Miközben várta az ágyúkat, a távolban megszűnt a vibrálás. A bánya bezárt, a levegő nagyon mozdulatlan lett.

Mögötte a tüzérek ostorozták a súlyos ágyúkat húzó lovakat, amelyek minden erejüket megfeszítették, mielőtt nekiveselkedtek az utolsó szakasznak a gerinc alatt. Kubilaj és Bajar kísérletezett ökrökkel és lovakkal, sőt tevékkel is, hogy kipróbálják melyik a legerősebb és a leggyorsabb. Az ökrök őrjítően lassúak voltak, így otthagyták őket a táborban a családoknál, és ágyúnként négy lovat alkalmaztak. Ha egyszer az ágyúk gurulni kezdtek, háromszoros sebességgel lehetett vinni őket a frontra, noha ez borzasztó veszteséget jelentett lovakban. Százával sántultak le vagy pusztultak el az ágyúk, a golyókkal-puskaporral megrakott nehéz társzekerek vontatása közben.

Kubilaj gondolatban a parancsokat fogalmazta. A szungok gyorsan felvették állásaikat, sötét ágyúik felálltak a síkságon. Mellettük ott voltak a parázstartók a fekete por begyújtására. A tábor lerohanása azt jelenti, hogy a mongoloknak keresztül kell vágniuk egy sortűzön. Kubilaj gyomra összerándult a félelemtől. Elkomorodott, mert a szung ezredek állásából láthatta, hogy azok tudják, hol kell várniuk a támadást.

Kubilaj magányos harcosokat küldött a tümenek elé. Mindkét oldalról szemek ezrei szegeződtek rájuk, ahogy lefelé mentek a lankán. A mongolok azt lesték, találnak-e álcázott árkokat, rejtett karókat a fűben, a szung ezredek feszülten bámulták a feltételezett öngyilkos támadás előhírnökeit. A szung ágyúk parázstartói vadul füstöltek, kezelőik szénnel etették őket, hogy forrók maradjanak. Kubilaj szíve majd kiugrott, miközben azt várta, hogy valamelyik lovas elessen. Vegyes érzelmekkel nézte őket, amikor épségben leértek a völgybe és nyíllövésnyire megközelítették a szungokat. Fiatalok voltak, Kubilaj nem csodálkozott, amikor megálltak, hogy hangosan gúnyolni kezdjék az ellenséget. Aggasztóbb volt, hogy a szung parancsnok nem készített csapdákat. Tehát azt akarja, hogy a mongolok sebes vágtában érjenek oda, ahol összezúzhatja őket. Ez vagy jogos önbizalom, vagy őrültség. Kubilaj izzadt, mert nem tudta,

melyikre számítson. Lovasai visszatértek, ismerőseik víg nevetéssel és kurjongatással fogadták őket. A feszültség elviselhetetlen volt. Kubilaj megállapította, hogy már négy ágyúja felkészült, a parázstartók égnek biztos távolságban a lőporos zsákoktól és golyóktól. A szungok nem számíthatnak ennyi nehézfegyverre.

Még mindig remélte, hogy meglepheti őket. A karakorumi perzsa vegyészek apróbb szemű port állítanak elő, amelyben több a salétrom, mint a csin keverékben. Kubilaj keveset értett a vegytanhoz, de azt felfogta, hogy a kisebb szemcsék gyorsabban égnek, és nagyobb erővel lövellik ki a golyókat. Ezt mindenki tudhatja, aki valaha is sütött egy kiadós húsdarabot, vagy apróra vágta sütés előtt. Szorongva figyelte, ahogy kalapáccsal bevert ékek segítségével följebb emelik a négy ágyút, hogy a fekete csövek minél meredekebben álljanak. A nyírfából faragott ékek gyakran összetörtek tüzelés közben, ilyenkor a pattantyúsok újakkal pótolták őket. A puskaporos zsákokat belökték a csövekbe, azután egy vasizmú ember megragadott egy kőgolyót, amely úgy lógott szétvetett lábai között, mint egy mindenórás asszony hasa. Hatalmas lökéssel fölemelte a golyót a cső pereméig, miközben egyik társa gondoskodott róla, hogy a golyó ne gurulhasson vissza. Kubilaj kis híján kiadta a parancsot, hogy használjanak el még egy zsák puskaport, de nem merte kockáztatni, hogy az ágyúk felrobbanjanak lövés közben. Mindegyikre szüksége volt.

Pár méterrel lejjebb, a völgy alján tökéletes, ragyogó sorokban várakoztak a szung ezredek. Láthatták, mi történik a gerincen, mégis szobormereven álltak csapkodó zászlóik alatt. Kubilaj hallotta, ahogyan a pattantyúsai utasításokat ordítanak, amikor a szung zászlókból megállapítják a szél irányát. Kántálni kezdtek, mindig a negyedik ütemre helyezve a hangsúlyt. Az ágyúk szinte egyszerre fordultak el az erőlködéstől nyögő emberek keze alatt. A lövések egyenesek lesznek, amíg a szélirány meg nem változik.

Kubilaj fölemelte a kezét. Tüzérei begyújtottak négy kanócot eltakarva őket a szél elől. A tisztek felkészültek, hogy megérintsék a kanócokkal az ugyancsak fekete porral töltött nádszálakat. Az így keletkező szikra át szakítja a csőben levő zsákot, amely a levegőbe löki a golyót.

Leengedte a kezét, és kis híján belereszketett a várakozásba. Az ezt követő hangot semmihez sem lehetetett hasonlítani. Még a mennydörgés is kevésbé borzasztó. Füst és láng csapott ki a vascsövekből. Kubilaj szíve gyorsabban vert, mert látta, hogy szinte bizonyosan eltalálják a szung vonalakat. A szája is nyitva maradt, amikor az ágyúgolyók átrepülnek az ezredek fölött, de túlságosan messzire csapódtak be ahhoz, hogy látni lehessen a károkat.

Pillanatnyi csönd után felordított mindenki, aki ezt látta. A hajcsárok újult erővel ostorozták a többi ágyút vontató lovakat, hogy felérjenek a gerincre. El tudják találni az ellenséget! Vagy a szungok ítélték meg rosszul a gerinc előnyeit, vagy a mongol puskapor volt sokkal jobb az övéknél.

Kubilaj új parancsokat ordított. Minél előbb ki kellett használnia váratlan előnyét. Az ütegkezelők őrjítő lassúsággal változtattak az irányzékon. Nehéz pörölyökkel verték ki az ékeket, miközben társaik följebb emelték a vascsöveket.

A völgyben kürtök jajongtak, ellentmondásos parancsok harsogtak a hirtelen zűrzavarban. Kubilaj láthatta, hogy néhány szung tiszt azt is elégnek tartaná, ha közelebb húzódnának a bányához. Mások, akiknek a feje fölött húztak el a kőgolyók, dühösen ordítottak, és a gerinc felé mutogattak. Nekik nem volt olyan pontjuk, ahol megállhatnának. Vagy támadniuk kellett, vagy elhagyni a bányát, hogy lőtávolon kívülre kerüljenek. Kubilaj úgy döntött, hogy gyorsan előre küldi a tümeneket és elfoglalja a szung ágyúkat. Idegei megfeszültek, amikor összes ágyúját felkészítették a sortűzre.

Amikor eldördült a sortűz, a csiszolt kőgolyók végigpattogtak a szung sorokon. Lovak és emberek rogytak össze, mintha tüzes vasrudat döftek volna beléjük. Két eltalált szung ágyú a

magasba ugrott, és embereket nyomott agyon, amikor visszaesett. Kubilaj ujjongott, tüzérei verejtékezve dolgoztak.

A lövések gyorsabban követték egymást, versengve marcangolták szét a sorokat. Kubilaj riadtan fordult meg, amikor egyik ágyúja felrobbant, és megölte a csőszájnál levő embereket. Egy másik tüzér akkor halt meg, amikor társa nem hűtötte le elég gyorsan a csövet a hosszú töltőrúddal és a szivaccsal. A puskaporos zsák akkor robbant fel, amikor javában nyomkodta, és közben elszakította lelkesedésében. A lángcsóva mellette csapott ki, és egy szempillantás alatt összeégette. Ezután kissé csillapodott a lázas sietség, a lecke nem tévesztette el hatását a többiekre.

Kubilaj túl messze volt ahhoz, hogy lássa Bajar arcát, noha el tudta képzelni. Olyan fegyverei voltak, amelyeket városfalak lerombolására terveztek, és most az ellenséges sorok ellen használhatta őket. A körülötte álló harcosok még mindig hüledezve bámulták, milyen kárt tudnak okozni az ágyúk. Kubilaj azon töprengett, képesek lennének-e lerohanni a szung ütegeket most, miután fényes nappal látták, mire képesek az ágyúké

A szung vonalakat újraalakították a halottak szőnyegén, de Kubilaj úgy gondolta, nem sokáig képesek megállni ilyen gyilkos tűzzel szemben. Nem irigyelte a szung parancsnokot, akárki legyen is az. Azt várta, hogy visszavonulnak, de a szungok tartották az állásaikat, miközben vörös karmok hasították fel a soraikat. Kubilaj a kőgolyók legközelebbi kupaca felé pillantott, és az ajkába harapott. Alig tucatnyi maradt. A puszta súlyuk megnehezítette, hogy úgy szállítsák őket, mint az ágyúkat; volt szekér, amely összetört alattuk. Kubilaj szinte megbabonázottan bámulta, hogyan apad a halom. Már csak egy maradt. Utoljára hűtötték le a szivaccsal a csövet, amely sziszegő-köpködő párát pöffentett a közelben levő emberekre, mielőtt beleolvadt a völgyre telepedett felhőbe. Kubilaj idegeskedett, amikor a gőz elgomolygott előtte, és percekig nem láthatott miatta. Hallotta, amint az ütegek kilövik az utolsó golyókat. A legtöbb ágyú elhallgatott, a személyzet büszkén vigyázzba vágta magát. Még néhány lövés hallatszott a lassúbb csoportok felől, aztán véget ért a mennydörgés. A fegyverek, a véres pusztítás eszközei hirtelen használhatatlanok lettek.

Letaglózó élmény volt, amikor Kubilaj hirtelen elveszítette a csapásmérő képességet. A levegő sűrű volt a kéntől és a gőztől. Várnia kellett, hogy a szellő szétfújja a felleget, és ő ismét láthasson.

A szung ezredek csúnya állapotban voltak. Ezrek takarították el a halottakat, a tisztek fel-alá lovagoltak a sorok mentén, buzdították őket, fölfelé mutogattak a gerincre, és nyilván azt kiabálták, hogy túl vannak a legrosszabbon. Kubilaj szárazon nyelt egyet. Nem törtek meg. Láthatta a messzeségben, hogy a szung tüzérek körülveszik ágyúikat. Az idő lelassult, szívének minden dobbanását külön érezte, amikor fölemelte a kezét. Embereinek pár száz méternyi távolságot kell megtenniük százhúsz-száznyolcvan szívverésnyi idő alatt. Parancsokat ordított, tümenjei lovaikat vágtába ugratva megindultak a gerincről. Kubilaj helyben maradt, miközben elszáguldottak mellette, tisztában volt vele, hogy neki kell a nyugodt középpontnak lennie, a szemnek, amely látja az ütközetet, és reagál rá úgy, ahogy a lentiek nem lennének képesek.

A tümenek, akik életük legfélelmetesebb perceit élték, dühös és kihívó üvöltéssel zúdultak le a szung vonalakra. Kubilaj parancsot vakkantott zászlótartóinak, akik jelt adtak Urjang-Kadajnak és Bajarnak, hogy széles ívben kapják oldalba a szungokat.

Szívverése nem volt megbízható időmérő. Amikor ujját a nyakára tette, először nem talált pulzust, azután olyan gyorsan vert a szíve, hogy nem kísérletezett tovább. A tümenek teljes vágtában száguldottak végig a keskeny síkságon, a völgy aljában, Kubilaj látta előttük a nyilak fekete tűinek felhőjét, amely egészen másfajta rettenetet jelentettek azoknak a szung katonáknak, akik még álltak, és nem hátráltak.

Megrándult, amikor az első szung ágyúk tüzet nyitottak. A golyók utakat törtek a vágtázó sorokban. A tümenek nyaktörő sebességgel haladtak a síkságon, és amikor a szung tüzérek újratöltöttek, Kubilaj emberei süvöltő nyílzáport zúdítottak rájuk, és a tüzérek gyorsabban estek el, semhogy pótolhatták volna őket. A szárnyakon Urjang-Kadaj és Bajar a szungoktól kétszáz lépésnyire megállt. Több tízezer vesszőt lőttek ki az íjak, amelyeket más emberek meg sem tudtak volna feszíteni. A szárnyakon nem voltak ágyúk, Kubilaj íjászai viszont képesek voltak ötven lépésről eltalálni egy tojást, kétszáz lépésről egy embert, sőt a legjobbak pontosan ki tudták választani a célpontjuk legsebezhetőbb részét.

A gerincről még mindig ezrével zúdultak alá Kubilaj mellett a harcosok, egy egész tümen, amely semmiképpen sem akart kimaradni az ütközetből. A pihenő tüzérek ordítva biztatták őket. Nekik már nem volt több szerepük. Kubilaj észrevette, hogy remeg, amikor az utolsó harcos is elhagyta a gerincet. Húsz ember maradt vele testőrségként meg egy fiú, aki tevén ülve továbbította a jeleket. Lentről minden tiszt láthatta, és ő volt az egyetlen, aki képes volt áttekinteni a csatateret. Szeretett volna új parancsokat adni, de magába fojtotta őket, mert most legfeljebb feltartóztathatta volna velük a tisztjeit.

Egy darabig fölállt a nyergén, így pontosan láthatta, mi történik. Elméjében közben is kavarogtak a gondolatok és a tervek. Előbb-utóbb vasgolyókat kell öntetnie az ágyúk számára. Csakhogy nehéz hibátlan, szabályos gömböt készíteni, amely nem akad meg a csőben, nem robbantja fel, vagy nem megy rossz irányba. A vasat olyan folyósra kell olvasztani, mint a víz, és ez a hőmérséklet messze meghaladja a vele hozott, mozgó kovácsműhelyek lehetőségeit. Ólomgolyókat készíttethetne, de ez a puha fém nem tartja a formáját. Nem lehetne fölhasználni vajon a bánya kohóit? Sokkal könnyebb a követ csiszolni, de a munka hetekbe telik, és mint láthatta, ami egy év alatt készül, egy délelőtt ellőhető.

Megrázta a fejét, hogy szabaduljon sose pihenő gondolataitól. A szung ezredek hátráltak, mert minden oldalról támadták őket. Az állomány fele már holtan hevert, a tiszti páncélt viselőholtakat vastagon teletűzdelték nyilakkal. A mongolok a két szárnyon kilőtték utolsó nyílvesszőiket. A hátsó sorok leengedték lándzsáikat, és vágtába ugratták lovaikat, hogy utat nyissanak maguknak az ellenség soraiban. A többiek mögöttük kardot rántottak, és Kubilaj még ilyen messziről is hallhatta csatakiáltásukat.

Hülegü elfáradt. Azóta, hogy felégette Bagdadot, egy hatalmas térség közigazgatása szakadt a nyakába. Betört Szíriába, elfoglalta Aleppo városát, megsemmisített egy kis hadsereget, és lemészárolt három kurd törzset, amelyek a helyi városokat fosztogatták. Damaszkusz nemesei jóval előbb a színe elé járultak, semhogy megtámadta volna városukat. Bagdad intő példa volt mindenkinek; a damaszkusziak úgy adták meg magukat, hogy Hülegü még csak meg se fenyegethette őket. Kinevezett egy új kormányzót, aki a nevében uralkodott, és néhány jelképes kivégzést leszámítva a város épségben megúszta.

Csodálkozására Kitbugáról kiderült, hogy keresztény bár ez nem mérsékelte haragját. Misét mondatott az elfoglalt mecsetekben, mielőtt lerombolta őket. Hülegü somolygott az emléken. Ketten együtt több kincshez jutottak, mint amennyit Szübötej, Dzsingisz vagy Ögödej valaha is láttak. Ennek jelentős részét Hülegü hazaküldte a bátyjának Karakorumba. Egy másik jelentős részt arra használt, hogy újjáépítse azokat a városokat, ahova új kormányzót ültetett. Mulatva csóválta a fejét. Még mindig meglepte, hogy ezért hálásak neki. Rövid az emberi emlékezet, vagy inkább nagyon is hosszú, hiszen ő mindenkit megölt, aki tiltakozni mert. Bagdadot a kalifa kincsének csekély töredékéből építették újjá mongol kormányzó alatt. Naponta érkeztek kereskedőcsaládok, akik otthonra leltek a városban, ahol hirtelen leesett a telkek és a házak ára. Az üzlet máris fejlődésnek indult, és beszedték az első adókat, bár a város csak halvány árnyéka volt a réginek.

Aznap éjjel egy út menti fogadóban szállt meg. Ráérősen evett, és csak azt bánta, hogy a

muszlimok nem próbálják ki feltűnő leleményességüket a szeszfőzésben. Megkóstolta a kávéjukat és keserűnek találta. Az nem embernek való ital. Bor és ajrag készletei régen elfogytak, és amíg nem talál újabb forrást, a hadserege nem ihat, amitől harapós és epés lesz az ember. Kénytelen lesz hozatni pár száz családot, hogy ismét élvezhesse az erős pálinkát, amelyet gyerekkora óta úgy szeret. Ezt leszámítva elégedett volt a földekkel, amelyeket szerzett. A fiainak kánságai lesznek, és Möngke megbecsüli őket. Evés közben fáradtan göcögött. Mulatságos, hogy még mindig mennyit számít neki Möngke helyeslése. Az ókorában már nem szabadna számítania a néhány évnyi korkülönbségnek. Felhajtott egy pohárral valamiféle gyümölcsléből, és pofát vágott, olyan émelyítően édes volt, ráadásul fémes mellékízű.

- Még egy kicsit, uramé - kérdezte a szolga, és fölemelt egy korsót.

Hülegü elhessentette, és igyekezett nem gondolni a jó ajragra. Hogy égetné a torkát! Megfájdult a gyomra, kurta vaskos ujjaival nyomkodni kezdte a hasát. Egy ideig megfeszítette az izmait, de nem ment ki belőle a szél, csak a fájdalom növekedett, de úgy, hogy beleizzadt az arca.

- Hozz vizet - mondta komoran.

A szolga elmosolyodott. - Késő, uram. Ehelyett Alamut üdvözletét hoztam, és a békét, amelyet bizonyosan nem érdemeltél meg.

Hülegü tátott szájjal bámult rá, azután igyekezett fölállni, Megtántorodott, mert gyenge volt a lába, de ahhoz elég ereje maradt, hogy ordítson.

- Őrség! Hozzám!

Az asztalnak dőlt. Az ajtó kivágódott, két embere lépett be kivont karddal.

- Fogjátok meg! - vicsorgott Hülegü.

Hullámban öntötte el a gyengeség. Térdre esett, két ujját mélyen a torkába nyomta, és sugárban hányt, miközben emberei értetlen iszonyattal bámulták. Jól bevacsorázott, így többször is öklendeznie kellett. A keserű szag betöltötte a szobát. A fájdalom egyre erősödött, de a feje egy kicsit kitisztult. A szolga nem védekezett, csak állt a két őr között, és aggodalmasan figyelt.

Hülegü bivalyerős ember volt, most mégis majd kiugrott a szíve, és az arca úgy izzadt, mintha egész nap futott volna. A verejték az orráról a deszkapadlóra csöpögött, amikor összegörnyedt.

- Faszenet - hörögte. - Őröljétek meg mind, amit találtok... vízzel. Szedjétek ki a tűzhelyekből. Hívjátok a sámánomat... -Le kellett küzdenie a szédülést, mielőtt ismét megszólalhatott.

- Ha eláj ulok, töltsetek belém annyit, amennyit csak bírtok.

- Látta, hogy az őrök haboznak, egyik sem akarja elengedni a szolgát. Hülegüben felágaskodott az indulat és a kín.

- Öljétek már meg, és menjetek! - ordította, azzal hátrahanyatlott.

Fuldokló hangot hallott. Az őrök elvágták a szolga torkát, azután kirohantak a szobából. Ismét megpróbált hányni, de a gyomra üres volt, és minden száraz öklendezés után fények villogtak a szeme előtt. Feje óriásira nőtt, és dübörgött benne a vér. A szíve túl gyorsan vert, amitől elszédült és elgyengült. Homályosan érzékelte, hogy emberek rontanak be, fatálat nyomnak a szájához, tele kavargó feketeséggel, amelyet lenyelt és azonnal ki is hányt, szemcsés folyadékkal mocskolva be a ruháját. Kényszerítette magát, hogy ismét igyon, egyik tállal a másik után, amíg úgy nem érezte, hogy szétrobban a hasa. Szénpor csikorgott a fogai alatt, miközben levegő után kapkodva igyekezett megtisztítani a száját és a torkát. Addigra tucatnyian voltak a szobában, valamennyien elszenesedett fadarabokat törtek porrá minden eszközzel, amit találtak. Egy idő után a saját savas hányadékában úszó Hülegü elmerült a

feketeségben.

Amikor magához tért, sötét volt. A szemhéjai összeragadtak valamitől. Odanyúlt, megdörgölte az egyik szemét, érezte, ahogy a szempillái leszakadnak. A mozdulatot észrevették. Hangok kiáltották, hogy felébredt. Hülegü felnyögött, de a maró fájdalom eltűnt a gyomrából. A szája pocsék volt, még mindig csikorgott a fogai között a faszén, amely megmentette. Ugyanez a moslék mentette meg egyszer Dzsingiszt, és Hülegü némán megköszönte az öregember szellemének, mert kölcsönadta azt a tudást, amelyre szüksége volt. Közel járt a véghez, a faszén nélkül, amely felszívta a mérget, biztosan meghal. Ha a szolga befogja a száját, Hülegü meghalt volna anélkül, hogy tudja, miért.

Hihetetlenül legyengült. Kitbuga tábornok magasodott fölé, de Hülegü nem bírt fölállni. Erezte, hogy föltámasztják, és látta, hogy egy másik fogadói szobában ül, vastag takarókkal a feje alatt és a vállán.

- Szerencsés voltál - mondta Kitbuga.

Hülegü morgott, még csak gondolni se akart az ájulása előtti rémítő pillanatokra. Olyan gyorsan történt: megevett egy jó vacsorát, azután az életéért küzdött, a gyilkos pedig elégedetten figyelte. Úgy vélte, hogy a keze még mindig remeg, ezért a takaró alá rejtette hatalmas öklét, hogy Kitbuga ne lássa.

- De azután működött a faszén - motyogta.

- Túl konok vagy ahhoz, hogy meghalj - felelte Kitbuga. - A sámánod azt mondta, néhány napig feketét szarsz, egyébként a megfelelő parancsokat adtad ki.

- Imádkoztál értem?

Kitbuga hallotta a gúnyt a hangjából, de nem törődött vele.

- Természetesen. Élsz, nemé

Hülegü ismét megpróbált fölegyenesedni, a gondolatai hirtelen kitisztultak.

- Figyelmeztetned keli a testvéreimet, különösen Möngkét. Küldj el egy tucat lovas futárt.

- Már elmentek - mondta Kitbuga. - Tegnap, nagyuram. Azóta aludtál.

Hülegü megroskadt. Kimerítette az erőfeszítés, hogy felüljön és gondolkodjon, de élt, holott már arra számított, hogy meghal. Borzongott fektében, felvillanó emlékek zavarták meg a lelke békéjét. Alamut vezére még az előtt küldött ellene gyilkosokat, hogy egyáltalán meglátta volna az erődöt? Lehetséges. De valószínűbb, hogy voltak emberei, akik dolguk végeztével visszamentek Alamutba, és romokban találták. Hülegü el tudta képzelni, hogy bosszút esküdtek azok ellen, akik megtörték szektájukat és megölték vezérüket. Lehunyta a szemét és érezte, hogy mindjárt elalszik. Hányán lehetnek még? Talán csak egy volt, akiből újabb hulla lett az út mentén.

Kitbuga lenézett barátjára, és elégedetten látta, hogy némi szín visszatért az arcába. Csak abban reménykedhetett, hogy a merénylet egy haldokló klán végvonaglása volt. De még így is évek telnek el, hogy Hülegü bárhova is betegye a lábát egy testőrcsapat nélkül. Ha csak egyetlen aszaszin maradt életben, akkor is fennáll a veszély. Bár ne halt volna meg a méregkeverő! Akkor kivihetné az erdőbe és tűzzel-vassal kifaggathatná.

Huszonharmadik fejezet

Kubilaj szigorú parancsot adott, hogy a bánya munkásaihoz nem szabad nyúlni. Ez egyszer még Urjang-Kadaj sem tiltakozott. Valakinek továbbra is fel kell hoznia az ércet a földből, és Kubilaj emberei között egy sem akadt, aki értett volna a fémolvasztáshoz, noha látták a kohókat és a körülötte levő épületekben a sok zsák furcsa port. A településhez tartozott egy hatalmas halom fekete ólom és fémsalak is. A vegyszerektől bűzös, keserű levegőt kiszárította a torkot, a kutató harcosok krákogtak és köpködtek.

Bajar maga hozta a hírt, hogy megtalálták az elszállításra összekészített ezüstöt. Kubilaj az arcán látta, hogy érdemes megnéznie, de a valóság megdöbbentette. A finomított fém megtöltött egy hosszú kőépületet, amelyet vasajtó zárt el. Ezt kénytelenek voltak betörni, mert senki sem találta a kulcsot. Odabent feketére oxidálódott, vékony fémrudak várták kecskelábú asztalokon, hogy szekerekre rakják és elvigyék a császár fővárosába.

Bajar még meg sem számolta a rudakat, és Kubilajnak jutott az öröm, hogy elsőnek felbecsülhesse. Kétszáznegyven bugát számolt az asztalon, ezt megszorozta nyolcvan asztallal, és a végösszeg szédítő volt. Minden egyes rúdból legalább ötszáz kis pénzérmét lehet verni, ha talál hozzá megfelelő személyzetet. Kubilaj egy ideig csak állt a néma teremben, azután elmosolyodott, Bajar pedig fölnevetett. Ami a teremben van, az csaknem tízmillió érmére elegendő, amiből két teljes éven át fizetheti a hadseregét. Kicsit elkomorodott a gondolatra, hogy a tizedrészét el kell küldenie Möngkének Karakorumba, de hát már régen adós ezzel. Nem felejtette el, miként reagált Ong Csiang az ő ajánlatára. Vajon csökkenthetné emberei havi zsoldját anélkül, hogy elveszítené a bizalmukat é Egy ilyen lelet után aligha hivatkozhat nehézségekre. A hír máris bejárta a tábort.

- Keresd meg a legelőkelőbb embert a városban, akárkit, aki a bányát vezette - mondta Bajarnak. - Tudnom kell, hogy ez itt egy hónap vagy egy év termése. Embereket kell itt hagynom, hogy megvédjék ezt a helyet, és folytatódhasson a munka.

-A császár harcolni fog, hogy visszaszerezze a bányát, ha ilyen sokat ér - felelte Bajar, aki még mindig ámuldozva nézett körül.

- Remélem is. Szeretném, ha a legjobb embereit küldené ellenem, tábornok. Amilyen tempóban haladok, öregember leszek, mire elérem a fővárosát. Jöjjön csak, hogy újabb gazdag földeket csatolhassunk a kánság területéhez.

Egy pillanatra belesajdult a szíve, hogy minden, amit megnyer, minden, amit véghezvisz, Möngke dicsőségét öregbíti Ka-rakorumban, de elfojtotta a gondolatot. Möngke nagylelkű volt: emberekkel, tábornokokkal, ágyúkkal, de még a földekkel is. Kubilaj rájött, hogy már nem hiányzik neki a tudós élet Karako-rumban. Möngke meg akarta változtatni őt, és egy szempontból sikerült is neki. Kubilaj nem lehetett többé az, aki volt. Még a pikkelypáncélhoz is hozzászokott. Azon kapta magát, hogy várja a következő ütközetet, a próbákat és kísérleteket, amelyekkel szembe kell néznie nemzeti elit tümenjeinek élén. Rácsapott Bajar vállára.

- Egy bányavárosban biztos van ital. Jobb, ha sietünk, mielőtt az emberek bevedelik az összest.

-Az első dolgom az volt, hogy őröket állíttattam a város kocsmáihoz - mondta Bajar.

Kubilaj rá vigyorgott.

- Hát persze. Nagyon helyes, mutasd az utat.

Mindketten megfordultak a futó léptek zajára. Kubilaj szája kiszáradt, amikor meglátta egyik izzadt, poros felderítőjét. A fér-

fi csaknem összeesett, az egyik asztalra támaszkodott, és alig vette észre a kincset, miközben zihálva átadta üzenetét.

- Egy szung hadsereg közeledik erőltetett menetben, nagyuram. - Egy pillanatra

elfehéredett, mintha hányni akarna. Kubilaj megmarkolta a vállát.

- Milyen messze vannak? - kérdezte.

A felderítő kapkodta a levegőt, és összerázkódott, amikor Kubilaj hozzáért.

- Talán harminc kilométerre, talán kevesebbre. Messziről láttam őket.

- Hányán vannak?

- Többen, mint a tümenek. Ezt nem tudom biztosan. Amint észrevettem őket, olyan gyorsan indultam vissza, ahogy csak tudtam. - A szeme jóváhagyásért könyörgött. Attól félt, hogy talán tovább kellett volna maradnia.

- Helyesen cselekedtél - mondta Kubilaj, - Egyél valamit, és keress helyet valamelyik szekéren, ahol alhatsz. Nem maradunk itt, - Bajarhoz fordult, minden derű eltűnt a hangjából. - Ez most már így lesz, tábornok. Reméltem, hogy kicsivel több időnk marad, de beleszorult a kezünk a darázsfészekbe, Ők pedig mindent bevetnek amijük van, minden hadsereget, amit csak összeszedhetnek és útnak indíthatnak.

- Szétverjük őket - felelte Bajar.

Kubilaj bólintott, de a szeme sötét maradt.

- Minden csatát meg kell nyernünk. Nekik pedig csak egyet.

- Voltam már rosszabb helyzetben - vonta meg a vállát Bajar.

Kubilaj pislogva nézett rá, azután elnevette magát. Valamelyest csökkent a feszültség.

- A Szung Birodalom szívében vagyunk, Bajar. Nem lehettél ennél rosszabb helyzetben.

- Népünk megverte a csin császárt - felelte Bajar zavartalanul. - Várost város után, hadsereget hadsereg után. Bízz az embereidben, nagyuram. Nem hagyunk cserben.

Kubilaj egy pillanatig meg sem tudott szólalni. A tümenek vezetése eleinte szellemi gyakorlat volt, élvezte a manőverek és a taktika kihívásait, ahogy mindig módot talált az ellenség meg-verésére. Bajar szavai nyomán mindent átértékelt. Azt fogja kérni az emberektől, hogy haljanak meg érte és a családjáért. Őrültség, hogy egyáltalán követik. Meghatódott attól, amit Bajar és a futár arcán látott. Nem kezdett magyarázkodni, szinte elkésve jutott eszébe, hogy tartania kell a távolságot. Még nem sikerült meghatároznia, hogyan lett vezető. Minden úgy történt körülötte, mint egy különös alkímiai reakció. Többről volt itt szó, mint rangról és fegyelemről, többről, mint a hadsereg szerkezetéről, amelyet a családja épített föl, de még nagyapja legendájánál is. Némelyek ezért követték, vagy egyszerűen csak élvezték a tümenek életét. Mások, a legjobbak mindent kockáztattak Kubilaj ért, mert ismerték. Felmérték, és önként a kezébe adták az életüket. Ez egyszer nem volt képes kifejezni, mit jelent ez neki, ehelyett nyers parancsokat osztogatott.

- Csomagoljátok össze az ezüstöt, tábornok! Futárokat küldök vissza a táborhoz, tudatom velük, hogy még egy darabig abból kell élniük, amijük van. Embereid keressenek egy jó helyet, ahol szembeszállhatunk a szungokkal. Valamennyien odamegyünk.

Bajar elvigyorodott, mert látta, hogy Kubilaj bán ismét ég a tűz.

Csabi a jurta előtt volt, amikor Kubilaj odalovagolt. Amikor meglátta a férjét, letette a kecskebőröket, amelyeket szabott és varrt. Csenjin ugyanabban a pillanatban vette észre az apját, és rohant a jurtához, amelynek fala mellé egy zsámolyt állított. Amikor Kubilaj megállította a lovát, és leszállt róla, a fia felmászott a nemeztetőre, és az ajtó fölött egyensúlyozott. Az asszonyok mind odacsődültek, hogy hallják a híreket. Nem fogják megzavarni a kán testvérét, de amint elmegy, megrohanják kérdéseikkel Csabit.

- Újabb hadsereg közeledik - mondta Kubilaj. Kicsit lihegett, amikor fölkapott egy tömlő ajragot, és jól meghúzta. - Ruhát kell váltanom, és ideje tábort bontani.

- Veszélyt jelentenek? - kérdezte Csabi, és igyekezett megőrizni a nyugalmát. Kubilaj a fejét rázta.

- Eddig nem, de ha a tümeneknek gyorsan kell mozogniuk, nem akarom, hogy itt

maradjatok, és sebezhetővé váljatok. Együtt kell tartanom a családokat.

Csabi felnézett. A közelben összeomlott egy jurta, szempillantás alatt változott át rudakká és nemezgöngyölegekké. Kubilaj nem egyedül érkezett, az asszony mindenfelől hallhatta a kiáltásokat, ahogy a békés tábort hirtelen elkezdték szétszedni. Mindent arra terveztek, hogy gyorsan költözhessenek, és neki voltak szolgái is erre a célra. Ketten, vállukon gyeplőkkel és igákkal éppen elindultak az ökrösszekerekért.

- Gyere le, Csenjin! - szólt oda Kubilaj a fiának. Tudta, hogy a gyerek szeretne ráugrani, amikor elmegy mellette, de most nem volt ideje játékokra. Csenjin elszomorodva nézett rá, de lemászott.

- Nyugtalannak látszol - mondta halkan Csabi.

Kubilaj vállat vont, és rámosolygott.

-A mi embereink jobbak, de a mennyiség, Csabi! Ha a szung nagyurak összefognak, olyan hadsereget tudnak felállítani, amely mellett a mienk csak portyázó csapat lesz.

- De nincs olyan emberük, mint te - felelte az asszony. A férfi bólintott.

- így van - mosolygott. - Szokatlan ember vagyok.

Csapi érezte a szorongását, amikor Kubilaj tekintete végigfutott a táboron, megjegyezve minden részletet.

- Nem kell aggódnod miattunk - mondta.

Kubilaj lassan megfordult. Egyszerre próbált figyelni a feleségére, és a gondjaival foglalkozni. Egyik sem sikerült.

-Hmmm?

- Nem vagyunk védtelenek, Kubilaj. Vagyunk itt hányán is, háromszázezren? Ez egy város, Kubilaj, és mindenkinek van fegyvere. - Hosszú kést húzott elő az övéből. - Nekem is. Akad itt annyi rokkant, akikből össze lehet állítani néhány tüment. Sokan közülük még tudnak lovagolni, vagy nyilazni.

Kubilaj kényszerítette magát, hogy a feleségére figyeljen. Látta, hogy Csabi az öleikén igyekszik könnyíteni. Ingerültségében már majdnem kiszaladt a száján, micsoda véres iszonyat egy tábor lerohanása, de megfékezte magát. Semmi haszna megijeszteni az asszonyt. Sok ezer élet múlik azon, hogy képes lesz-e megvédeni őket. Szavak és ígéretek semmit sem jelentenek az ilyen tehernél. Végül csak bólintott, és az asszony mintha fellélegzett volna.

-Van hideg birkahús és tavaszi hagyma a fazékban. Vágok neked néhány szeletet. Van lepénykenyér, belecsavarhatod és menet közben is megeheted.

- Fokhagymát is kérek - jelezte Kubilaj.

- Összekészítem, miközben beszélsz a fiaddal. Három napja várja, hogy rád ugorhasson. Nem lovagolhatott el egy ember sem a jurta mellett anélkül, hogy föl ne szaladjon a tetőre.

Kubilaj felsóhajtott.

- Csenjin! Gyere ide!

A gyerek duzzogva előbújt. Kubilaj a jurtára bökött.

- Indíts! Nincs sok időm.

Csabi nevetett, Csenjin arca felragyogott. Felkapaszkodott a nemezfalon, és úgy lapított az ajtó fölött, mint egy pók.

- Gondoltam, megnézem a fiamat - mondta Kubilaj. - Talán odabent van. - Lehajolt, hogy belépjen, mire Csenjin rávetette magát. Súlyától Kubilaj visszatántorodott, és felüvöltött mímelt meglepetésében, aztán letette a fiút a földre.

- Elég legyen. Segíts anyádnak és a szolgáknak. Tábort bontunk.

- Veled mehetek? - kérdezte Csenjin.

- Ez alkalommal nem. Megígérem, hogy velem jöhetsz, amint idősebb leszel.

- Idősebb vagyok.

- Ez igaz, de még nem eléggé.

Csenjin éles hangon nyafogni kezdett. Csabi előjött két csomag elemózsiával. Amerre néztek, jurták százait bontották le, és rakták szekérre Kubilaj érkezése óta.

- Tudom, hogy, megvered őket, Kubilaj. Tudom. Megmutatod a testvérednek, hogy igaza volt, amikor téged küldött a Szung Birodalom ellen.

Csabi megcsókolta a férje nyakát.

Kubilaj feszült csöndben figyelte, ahogy a tümenjei felállnak. A szungok úgyis megtalálják, akárhol várja őket, így egy füves lapályt választott egy kis domb mellett, onnan figyelte, ahogy a ragyogó ezredek közelednek az ő embereihez. Minden harcosa tudta, hogy Kubilaj ott van, az ő keze tartja a kardot fölöttük. Ha ő nézi őket, jól fognak harcolni.

Sütött a nap, de ő nem lett vidámabb tőle. Nem volt képes felmérni az ellenfél taktikáját. Felderítői azt jelentették, hogy több hadsereg tart a mongolok fő tábora felé, de nem egyesültek. Mindegyik úgy közeledett, mintha nem egy nemzethez tartoznának. Kubilaj hálát adott Ég Atyának ezért, ugyanakkor átkozódott, mert olyan sokan jöttek ellene.

Bólintott egy fiúnak, aki egy tevén ült a közelében. A gyerek az ajkához emelt egy hosszú rézkürtöt, és jajongó dallamot fújt. Bajar és Urjang-Kadaj válaszolt, és megindult négy-négy tümennel az ellenséges négyszögek irányába. Hátul húszezren várakoztak tartalékban. Türelmesen ültek lovukon, hunyorogva fürkészték a messzeséget. Kubilaj elővett egy gömbölyű kavicsot a zsebéből, és a hüvelykujjával simogatta. Jao Su azt mondta, ez ellazítja.

Tábornokai szétváltak, és megindultak a szung erők oldalában, pontosan kívül maradva a számszeríjak lőtávolságán. Váratlan nyílzápor sötétítette el az eget a két hadsereg között, mintha felhő árnyéka futna át a mezőn.

Az első nyilakat pusztító áradat követte, hat-nyolc szívverésnyi hullámokban. A szung gyalogosok oldalszárnyai beljebb húzódtak, a tömeg összeszorult, lelassult, sikoltozó emberekből és halottakból álló csapást hagyva hátra. Ők nem birkózhattak meg a tümenekkel. Kubilaj ökölbe szorította a kezét, amikor látta, hogy a kardokkal fölfegyverzett ezredek megpróbálnak áttörni a szörnyű töviseken, amelyek átütötték pajzsukat és páncéljukat. Urjang-Kadaj visszahúzódott, amikor az ellenség támadásba lendült, de a nyílfelhők folytatódtak, az ezredek rohama összeomlott. Az orlok tümenjei visszatértek az eredeti helyükre.

Kubilaj várt, a szíve erősen vert. Az utolsó nyilak is elszálltak az ellenség felé. Az utolsók szinte még be sem csapódtak, amikor a lovasok vágtába ugratták hátasaikat. Leengedték lándzsáikat, ám a szungok is a földbe ütötték dárdáik nyelét. A tümenek úgy támadtak, mint az összezáródó állkapcsok. Bajar pontosan utánozta Urjang-Kadaj manőverét. Kubilaj a fejét csóválta, amikor arra gondolt, hogy emberek és lovak nekirohannak a szörnyű vasaknak, de harcosai nem tétováztak. Addigra olyan közel kerültek a vezérhez, hogy Kubilaj láthatta a felnyársalt emberek és lovak vérben úszó testét.

- Küldd a tartalékot! - parancsolta.

A kisdobos tátott szájjal nézte a csatát, Kubilajnak meg kellett ismételnie az utasítást, hogy a gyerek a szájához emelje a kürtöt. Két újabb tümen indult el ügetésben az ellenség felé. Azután vágtára gyorsítottak. A lándzsák jól beváltak a szung frontvonalból kimeredő dárdákkal szemben, Kubilajnak mégis uralkodnia kellett magán, hogy ne reszkessen a felindulástól. Nem irigyelte embereit.

A kis dombról látta, hogy a szung ezredek összezárnak, mégis kitartanak a szárnyakon, noha megállította őket az új roham. Kubilaj nem látta a menet végét, de remélte, hogy lesznek, akik elfutnak félelmükben.

Lódobogást hallott. Körülnézett, a szeme tágra nyílt. Negyven-egynéhány lovas robbant ki a ligetből a domb lábánál. Kubilaj látta az állatok bólogató fejét, ahogy fölfelé mennydörögtek a lejtőn.

Testőrei nem tétlenkedtek. Mielőtt Kubilaj parancsot adhatott volna, mind a húszán vágtában indultak az ellenségre, és lefelé száguldva feszítették meg az íjukat. Kubilaj megfordult a nyeregben, újabb ellenségeket keresve. Tőle alig nyolcszáz lépésre csata tombolt, és ő hirtelen egyedül maradt a dobossal, aki olyan fehér lett, akár az új nemez. Kubilaj kardot rántott, dühös volt magára, amiért nem fésültette át a ligetet. Perzselte a szégyen, ha reggeli magabiztosságára gondolt, amikor kiválasztotta a pontot, ahonnan a legjobb a kilátás. Valamilyen szung tiszt kitalálta, hova fog állni, és lesbe állította embereit, hogy kivárják a megfelelő pillanatot. Elvörösödött, amiért túljártak az eszén. Az első nyílvesszők a levegőbe emelkednek, de sokat felfogtak a szung pajzsok. Még így is összerogyott három ló, és görcsösen rugdalóztak, nyihogtak fájdalmukban.

A mongol testőrök ismét kilőtték nyilaikat, amitől újabb szungok estek össze, de alig maradt idejük, hogy ledobják az íjakat és kardot rántsanak. Emberek-állatok estek össze holtan vagy kábultan az összeadódó súlytól és sebességtől. Kubilaj hallotta az éles sikolyokat, és ismét kiverte az izzadság. A csata felé pillantott, de még nem jelezték, hogy erősítést kérnének.

Alig száz lépésnyire a testőrei eszeveszetten igyekeztek feltartóztatni az ellenséget. Kubilaj nyelt egyet, nehéznek érezte a lábát. Rájött, hogy fél. A szung parancsnok bizonyára legjobb embereit küldte erre a feladatra. Nem számítanak rá, hogy életben maradnak, de mindenképpen átvágják magukat Kubilajig.

Testőrei gyerekkoruktól tanulták a kardvívást és az íjászatot, nem egykönnyen lehetett leteríteni őket. Öt ellenséges katona áttört a mongolokon, és megsarkantyúzta lovát. Kardjuk véres volt, és ordítottak, amikor észrevették, hogy a vezér egyedül van egy tevén ülő- fiúcska társaságában.

Az egyik testőr bőszült erővel elhajította a kardját. A penge beleállt az egyik szung katona hátába, aki felüvöltött kínjában. A szárat markolva zuhant le a nyeregből, magával rántva lovát. Kubilaj látta, hogy levágják a testőrt, aki védelem nélkül maradt. Ő érte áldozta fel az életét, de ez sem volt elég. Négy szung lovas elérte a gerincet. Gyorsítottak, kardjukat fölemelték a csapáshoz, hogy lenyakazzák az ellenséges vezért. Kubilaj a rettegéstől hűdötten figyelte őket. Nem bírt elmenekülni. Énjének egy része tudta, hogy akkor lenne esélye az életben maradásra, ha vágtában hagyná itt őket, de azt nem heverhetné ki. A gyávaság megbocsáthatatlan bűn. Ha megfutamodik, soha többé nem parancsolhat a tümeneknek.

Néhány testőrre még küzdött a lenti ellenséggel, de ketten észrevették a kánt fenyegető veszélyt, és utat vágtak maguknak. Kubilaj látta, ahogy megindulnak fölfelé a lejtőn a négy ellenséges katona nyomában. Külön érezte minden szívdobbanását, miközben agya higgadtan felmérte az esélyeket. Megrázta a fejét. Látta a halálát a közeledő emberekben. Fölemelte a kardját, és olyan hirtelenséggel tűnt el belőle a félelem, hogy szinte beleszédült. Akkor vette csak észre, hogy visszafojtotta a lélegzetét, amikor ismét levegőt vett. Már-már boldog volt, amiért elhagyta a bénító rettegés. Megint tudott mozogni, a csatazaj is visszatért, ahogy feléledtek az érzékei.

A négy lovas támadott. A kisdobos hirtelen felrikoltott, és a tevéje oldalába vágta a sarkát. Az állat elbődült, meglódult, egyenesen az ellenség útjába. Az élen robogó katona nekiment a teve loncsos oldalának, és átesett a gyereken. Lova térdre döntötte a tevét, amely elterült. Nyújtogatta hosszú nyakát, és bőgött.

Kubilajtól balra a szungok kíméletlenül megrántották a gyeplőt, és dühösen káromkodtak, amiért elvesztették az alkalmat, hogy lesújtsanak. Kubilajnak csak eggyel kellett szembenéznie. Karja gépiesen mozdult, kivédte az elmosódó szürke foltnak érzékelt kardot. Csendülés hallatszott, a szung tovább vágtatott. Kubilaj a vállában is érezte az ütést. A támadó megfékezte horkant ó lovát, és gyorsan megfordult az újabb csapáshoz. Kubilaj higgadtan fogadta. Erős volt, gyors volt, érzékei valósággal izzottak az éberségtől. Nem tudatosan hárított,

a gyakorlással töltött órák ezrei mozgatták. Mikor a pengék találkoztak, ösztön-szerűen tudta, hogy tovább kell csúsztatnia a sajátját az egyenes vonalú döféshez. A szung katona megrándult, amikor az acél átvágta a légcsövét. Vér fröccsent Kubilaj hunyorgó szemébe.

A teve hátborzongató üvöltéssel feltápászkodott, és fejvesztetten rugdosott, amitől Kubilaj lova megugrott. Az első szung megroskadt, lecsúszott a lováról, de már támadott is a következő. Kubilaj önbizalma megnőtt. Úgy, ahogy Jao Su tanította, megmarkolta a katona zubbonyának ujját, és megrántotta, amivel kibillentette az egyensúlyából.

A lova a legrosszabb pillanatban kezdett hátrálni, pontosan akkor, amikor ő rántott egyet a katonán, hogy az hátraszegje a fejét, és a nyaka védtelen maradjon, de így épphogy előredőlt. Kubilaj kénytelen volt kihúzni a nyeregből. Amikor elengedte, a szung lábfeje beleakadt a kengyelbe, a lábszára kicsavarodott, megreccsent. A katona felsikoltott, és tehetetlenül csapkodott, a feje csaknem söpörte a földet, és minden mozdulattal tovább csavarta a törött csontot.

Kubilaj felnyögött fájdalmában, mert valami végighasította a karját. Odafordult, meglátta a szungot, aki nekiment a teve oldalának: éppen újabb csapásra emelte a kardját. Arca csurom vér volt, mert fejjel ért földet. Tántorogva hátrált. Kubilaj kihúzta a lábát a kengyelből, rúgott, és állón találta ellenfelét. Amikor megmozdult, ütést érzett a mellvértjén. Hátrafordult a nyeregben, vadul suhogtatta a kardját. Egy pillanatra látta a szungot, amint hátradől, mintha valaki lerántaná. Az egyik testőre volt, aki eszeveszetten taposta a támadót, addig, amíg össze nem törte a bordáit.

Kubilaj, aki úgy lihegett, mintha kilométereket futott volna, belenézett a testőr szemébe. Az bólintott, nem úgy, ahogy a harcos a tisztjének, hanem mint egyik ember a másiknak, akik túléltek egy csatát. Kubilaj lassan kiengedte a tüdejéből a levegőt, és körülnézett. A szungok mind meghaltak, neki viszont négy testőre is életben maradt. Hárman a domboldalon bóklásztak az elesettek között, és a sebesültek legapróbb mozdulatára is lesújtottak a kardjukkal. Még mindig tajtékzottak a dühtől. Kubilaj egyedül volt az utolsó élő testőrrel, aki megmentette őt.

A teve ismét felbődült fájdalmában. Kubilaj látta, hogy a lába eltört, úgy lötyögött, mintha csak a feszülő bőr tartaná egybe. Agya kitisztult, a kisdobost kereste, aki rávetette magát a támadókra. Egy pillanatra lehunyta a szemét, amikor meglátta elnyúlt testét a földön. Leszállt a lováról, és felnyögött, mert a zúzódásai jeleztek. A karján levő vágást össze kell varrni. Valami rácsorgott az ujjaira. Meglepetten odanézett. Hogyhogy nem fáj jobban egy seb, amelyből ennyi piros vér folyik?

A fiú elájult, egy nagy púp éktelenkedett a homlokán. Kubilaj a hüvelykujjával felhúzta a szemhéját, és látta, hogy megrezzen a fényre. Éppen mondott volna valamit, amikor megdermedt, és eszébe jutott, hogy neki egy ütközetet kell irányítania. A lába és a háta tiltakozott, amikor fölállt. Meg sem próbált lóra szállni, csak elárnyékolta a szemét, és lebámult a csatatérre.

A szung hadsereg megtört. Ezrek álltak csüggedt némaságban, a kezüket a magasba emelve jelezték, hogy eldobták a fegyvereiket. Sokukat már megkötözték; ők kimerültén, lehajtott fejjel térdeltek. A távolban még néhányan menekültek a véres csatatérről, a mongol harcosok kettes-hármas csoportokban vadásztak rájuk. Kubilaj részeg megkönnyebbüléssel engedte ki a tüdejéből a levegői. A fiú felnyögött, és amikor magához tért, Kubilaj visszament hozzá.

- Hogy hívnak? - kérdezte. Tudnia kellett volna, de az agya lelassult és kiüresedett.
- Berannak, nagyuram - felelte a fiú gyönge hangon. Az egyik szeme bevérzett, de élt.

-A bátorságod mentett meg, és ezt nem fogom elfelejteni. Ha majd nagy leszel, keress meg, és megkapod egy század parancsnokságát.

A fiú ráhunyorgott a fájdalmán keresztül, és már éppen mosolyogni akart, amikor elfordult, és a fűre hányt.

Kubilaj fölsegítette. A felpüffedt arcú Beran a tevéhez támolygott, és kétségbeesetten nézte.

- Keresek neked másik hátast, legény. Ennek vége.

A gyerek összerándult, de megértette. Kubilaj ránézett a közelben álló testőrre, aki valahogy furcsa arcot vágott. Őt is megtépázta a küzdelem. Kubilaj alig talált szavakat a hálájához. Szerette volna megjutalmazni, noha a testőr csak a kötelességét teljesítette.

- Ma este gyere el a jurtámba - mondta Kubilaj. - Azt hiszem, van egy kardom, ami tetszeni fog neked. Valami, ami emlékeztetni fog erre a mi kis harcunkra a dombon.

A testőr elvigyorodott. A szája véres volt, több fogát kiütötték.

- Köszönöm, nagyuram. Engedelmeddel szeretném visszavinni a fiamat az anyjához. Bizonyára aggódik.

Kubilaj mereven bólintott. A szája kissé kinyílt meglepetésében. A testőr megütögette a támolygó kisdobos vállát, azután levezette a domboldalon. Kubilajnak akaratlanul az jutott eszébe, hogy ez az ember akkor is ilyen eszeveszetten harcolt volna, ha nem látja, hogy a fiát leütik, de ez nem számított. Amikor egyedül maradt, Kubilaj a lovának dőlt. Életben maradt. Fölemelte reszkető kezét, nézte az ujjain a bőrkeményedéseket, amelyet a kardforgatás okozott. Először érezte magát igazán kényelmesen a páncéljában, amely megmentette az életét. A lónak dőlve nevetni kezdett, kinyújtotta a kezét, hogy megdörgölje az állat orrát. Piros lett a vértől, az állat lenyalta.

Huszonnegyedik fejezet

Hszüan, az Ég Fia és a Csin Birodalom trónörököse kinézett a tükörsima Hangcsou-tóra, és hallgatta, ahogy a gyerekei nevetve fröcskölik egymást a napon. Látta, ahogy a fölvert hullámok tovagyűrűznek a sekélyesből a mélyebb vizekre, ahol egy csónakos pisztrángra halászott, és feltűnően bámulta a csin császár családját. Hszüan sóhajtott. Valószínűtlen, hogy ilyen alacsony származású ember kémkedne a szung udvarnak, bár sose lehet tudni. A békés fogság éveiben Hszüan megtanulta, hogy senkiben ne bízzon a feleségén és a gyermekein kívül. Mindig volt valaki, aki figyelt, minden szót és lépést jelentett. Valamikor azt hitte, idővel megszokja, de épp az ellenkezője történt. Valahányszor idegen tekintetet érzett magán, az olyan volt, mintha a felhorzsolt bőrt szurkálnák újra és újra, hogy végül üvölteni és átkozódni támadt kedve. Egyszer meg is tette, és a balszerencsés írnokot, aki feldühítette, csöndben eltávolították a hivatalából csak azért, hogy még aznap egy másik foglalja el a helyét. Nem lehetett igazi magánélete. Hszüan a mongol hadsereg elől menekült a szungok országába, és sosem tudhatta feltétlen bizonyossággal, mit tesznek vele. A szung császár vérrokona volt, tiszteletteljes bánásmód járt neki. Ám a család két ága között évszázadok óta megszűnt minden barátság vagy szövetség, ráadásul ő elveszítette az országát, a vagyonát, a hatalmát - ami biztos jele annak, hogy a balszerencse üldözi a házát. Igazság szerint a szerencse vajmi kevés szerepet játszott azokban a tragédiákban, amelyeket átélt. Dzsingisz hadai elfoglalták Jencsinget, a fővárosát. Hszüant a saját tábornokai árulták el és kényszerítették arra, hogy letérdeljen a kán elé. Az emlékek még évtizedekkel

később marták belülről a világnak mutatott nyugodt arc mögött. Jencsing leégett, ám Dzsingisz farkasai könyörtelenül és fáradhatatlanul tovább vadásztak rá. Fiatalsága évei azzal teltek, hogy városból városba menekült. Dzsingisz fiai és testvérei addig marcangolták szét a földjeit, amíg csak a szung határon túl érezhette magát biztonságban. Ez volt a legrosszabb lehetőség, de csak ez maradt.

Először arra számított, hogy meggyilkolják. Miközben a szung tartományokban költöztették egyik nemestől a másikhoz, megszokta, hogy éjnek évadján is felugorjon az ágyából minden reccsenésre, mert meg volt győződve róla, hogy most végeznek vele. Biztosra vette, hogy rablógyilkosságnak tüntetnék fel a halálát, majd utólag a színjáték kedvéért felkötnének néhány parasztot. Ám az első évtized úgy telt el, hogy sosem érezte a torkán a kést. Az öreg szung császár meghalt, és Hszüan még abban sem volt biztos, hogy a fia egyáltalán emlékszik-e őrá. Ráncos kézfejére pillantott, és ökölbe szorította a kezét, hogy a bőr kisimuljon. Csakugyan tizenhat év telt el azóta, hogy hadserege roncsaival átkelt a határon? Negyvenkilenc éves, és még mindig emlékszik a büszke fiúra, aki letérdelt Dzsingisz elé a saját fővárosának a szeme láttára. Még mindig emlékezett a szavakra, amelyeket a kán mondott neki: Minden nagy embernek van ellensége, császár. A tieid hallani fogják majd, hogy itt álltái, nyakadon a kardom, és ezt a pengét Csin összes városa és hadserege sem távolíthatta el.

Az emlék egy másik korhoz, egy másik élethez tartozott. Hszüan legjobb évei úgy tűntek el, hogy fogoly maradt, rabszolga, aki várja, hogy valakinek eszébe jusson, és az feltűnés nélkül megölesse. Végignézte, amint ifjúsága elhervad, elfújják a láthatatlan szelek.

Ismét kitekintett a tóra, amelyben a fiatalok fürödtek. Fiai és lányai immár felnőttek. Az alakok elmosódtak, már nem elég éles a szeme. Sóhajtott, beletemetkezett a mélabúba, amely beszőtte napjait. Ritkán élt benne a világban, néha csak homályosan érzékelte. Gyermekei sorsán még jobban búsult, mint a sajátján. Végtére is ő ismerte a szabadságot, legalábbis egy ideig. Legidősebb fia Liao-Csin epés fiatalember volt, kicsinyesen gondolkodott, és örökké veszekedett öcséivel és húgaival. Hszüan nem tudta hibáztatni a gyengeségéért. Nem

felejtette el, hogyan mardosta őt a csalódottság, amíg a lepergő évszakok érzéketlenné nem tették. Segített neki az olvasás. A könyvtárban megtalálta Marcus Aurelius Elmélkedéseinek frissen másolt tekercsét. Noha nem mindent értett belőle, a könyv üzenetében - a sors elfogadásában - volt valami, ami illett a helyzetéhez.

Még mindig hiányzott a felesége, aki tíz éve halt meg valami betegségben, amely belülről falta fel. Akkor a hallgatását megtörve számos könyörgő levelet írt a Szung-udvarnak, hogy küldjenek orvosokat az asszony megmentésére. Senki sem jött. Hszüan gyengébbnek látta minden alkalommal, amikor szabad volt meglátogatnia. Elméje menekült ettől a gondolattól, mint oly sok mástól. Nem engedte, hogy elméje az indulat útjára térjen.

Kacsák szálltak el a feje fölött, Hszüan felpillantott rájuk, irigyelte őket, amiért oda repülhetnek, ahova akarnak. Milyen egyszerű dolog a szabadság, és mennyire nem értékeli az, aki élvezheti. Havonta kapott járadékot ruhákra és a megélhetésre. Kapott szolgákat, akik ellátták, a szobáit mindig rendesen bebútorozták, noha ritkán engedték meg neki, hogy egy évnél hosszabb időt töltsön ugyanazon a helyen. A felesége halála után még azt is megengedték neki, hogy a gyermekeivel lakjon együtt, bár azóta rájött, hogy üröm is vegyül az örömhöz. Semmit nem tudott a külvilágról vagy a Szung-udvarról. Csaknem teljes elszigeteltségben élt.

Liao-Csin kijött a tóból, vékony alakjáról, finom izomzatú, csupasz mellkasáról folyt a víz. Egyetlen szál, övvel felcsatolt lenvászon nadrágot viselt, amely rátapadt az alsótestére. Libabőrös lett a szellőtől, dideregve rázta hosszú, fekete haját. Gyorsan, határozott mozdulatokkal megtörülközött. Az apjára nézett, és az arcára visszatért a szokásos mogorvaság. Húszévesen a legidősebb volt a három gyerek közül, akiket Hszüan sok éve áthozott a határon. A legfiatalabb, egy tizenkét éves lány a születése óta nem ismert más életet. Hszüan rámosolygott, a kislány a vízből integetett neki. Bálványozta a lányait, amit nehezen tudott volna megtenni a két fiával.

Liao-Csin belebújt egy sima ingbe, és hátrakötötte a haját. Lehetett volna fiatal halász is, egyetlen jel sem mutatott rangra vagy gazdagságra. Hszüan találgatta, milyen hangulatban lehet az úszás után. A szeme sarkából figyelte, ahogy a fia jön feléje a keskeny, kavicsos parton. Néha meg sem ismerte Liao-Csinben az egykori vidám, barátságos kisfiút. De arra emlékezett, amikor a fia először fogta fel a helyzetüket. Azóta könnyek, dühöngés és duzzogó csend váltogatták egymást. Sosem tudhatta, mire számíthat tőle.

Liao-Csin leült a kavicsra. Átölelte a térdét, hogy ne fázzon.

- írtál a prefektusnak, ahogy megígérted? - kérdezte hirtelen.

Hszüan egy pillanatra lehunyta a szemét. Máris fárasztotta a beszélgetés, amely még el sem kezdődött.

- Nem mondtam, hogy megteszem. Már hosszú ideje nem válaszolt nekem.

Liao-Csin undokul elhúzta a száját.

- Miért is tennéd Mire vagy te jó?

Fölkapott egy marék kavicsot, és a vízbe hajította. Egyik húga felnyikkant, pedig nem is találta el. Látva, ki hajigái, rosszallóan csóválta a fejét, és beljebb ment.

Liao-Csin csaknem nyafogó hangon folytatta.

- Tudod, apám, a törvény nem tiltja, hogy belépjek a szung hadseregbe. Akármit tartanak is rólam, fölemelkedhetek. Idővel talán saját házam lehet. Megnősülhetek.

- Én is ezt kívánom neked - helyeselt szórakozottan Hszüan.

- Csakugyan? Nem írtál az egyetlen embernek, aki elintézheti. Mint rendesen, semmit nem csináltál, miközben minden nap olyan lassan telik, hogy alig bírom elviselni. Ha az anyám élne...

- Nem él - felelte Hszüan, és a hangja ugyanúgy megkeményedett, mint a fiáé. - És

semmit nem tehetek, amíg ezt a prefektust nem helyezik át máshová, vagy meg nem hal. Már azt sem hiszem, hogy egyáltalán elolvassa a leveleimet. Nyolcból egyre sem válaszolt tíz év alatt! - A fia dühös nézése elrontotta a kedvét, elrontotta a napot.

- Inkább lennék börtönben, mint itt veled - sziszegte Liao-Csin. - Ott legalább arról álmodhatnék, hogy kiengednek. Itt semmilyen remény sincsen. így kell megöregednem? Azt várod tőlem, hogy ápoljalak, amikor elmegy az eszed, én pedig ráncos és haszontalan leszek? Nem teszem meg. Előbb gyalogolok bele a tóba, vagy vetek hurkot a nyakamra. Vagy a tiédre, apám. Talán akkor kiengednének a fogságból.

- Vannak szolgák, akik ápolnak, ha beteg leszek - mondta bágyadtan Hszüan.

Gyűlölte fia hangjának keserűségét, de nagyon is megértette. Hosszú ideje ugyanezt érezte; énjének egy része még most is ettől szenvedett. Liao-Csin olyan volt, mint egy bot, amely felzavarta Hszüan lelkének sáros mélységeit. O pedig ellenállt. Elhúzódott, aztán inkább fölállt, mint hogy ezt tovább kelljen hallgatnia. Fölemelte a fejét, hogy hívja a gyerekeit, aztán mégsem tette. Körülötte Hangcsou ódon tornyai emelkedtek, a tavat valamelyik ősi dinasztia készíttette több mint ezer éve. A ritka napokon, amikor megengedték, hogy idejöjjön, nemigen háborgatták idegenek, ám most egy csapat lovast látott, akik leügettek az útról a tópartra. Miközben lanyha érdeklődéssel figyelte őket, a csoport feléjük kanyarodott. Hszüan hirtelen éber lett.

- Kifelé a vízből! - kiáltotta. - Gyorsan, emberek jönnek!

Lányai sivalkodtak, Liao-Csin öccse, Csiun rohanva jött, vizet fröcskölve a száraz kövekre. A lovasok befordultak a kanyarba, és Hszüan egyre biztosabbra vette, hogy érte jönnek. Akaratlanul összeszorította a szívét a félelem. Még Liao-Csin is elhallgatott, az arca megkeményedett. Mindketten tudták, hogy a katonák azért is jöhettek, mert végre el kell tüntetniük a csineket.

- Írtál valakinek? - kérdezte a fiát anélkül, hogy levette volna a szemét a közeledő idegenekről. Liao-Csin elég ideig habozott, hogy az apja kitalálja az igazságot. Fojtottan elkáromkodta magát.

- Remélem, Liao-Csin, nem keltetted föl olyasvalakinek a figyelmét, aki rosszakarónk. Sose voltak barátaink.

A katonák húszlépésnyire álltak meg a reszkető lányoktól, akik közelebb húzódtak az apjukhoz és fivéreikhez. Hszüan elrejtette a félelmét, amikor a tiszt leszállt a lováról. Deres hajú, alacsony, izmos ember volt, széles, csaknem szögletes arca egészségtől piroslott. Átdobta a szárat a lova fején és odament a figyelő-kis csoporthoz.

Miközben a tiszt meghajolt, Hszüan felfedezte a pikkelypáncéljára vésett apró oroszlánt. Nem ismerte a szung hadsereg összes rangfokozatát, de azt tudta, hogy ez az ember képzett íjász és vívó, továbbá taktikából is vizsgázott a városi laktanyában.

- Ez az alázatos katona Hong Csao-ven - szólalt meg a férfi. -Parancsot kaptam, hogy elkísérjem Hszüan őfelségét, az Ég Fiát a Leopárd laktanyába, hogy ott felfegyverezzék.

- Micsodád Mi ez? - kérdezte hitetlenül Hszüan.

Csao-ven mereven nézte.

- Őfelsége embereit már összegyűjtöttük oda - felelte, szigorúan ragaszkodva a formaságokhoz, amelyek nem engedték, hogy közvetlenül szóljon Hszüanhoz. - Őfelsége csatlakozni óhajt hozzájuk. - Embereire mutatott, és Hszüan látta, hogy egy felnyergelt tartalék lovat is hoztak. - Őfelsége most velünk kíván tartani.

Hszüan szíve jéggé dermedt. Vajon ez az a pillanat, amikor a szung császár belefáradt a létezésébe? Talán kivégezni viszik, hogy szép csendesen eltüntessék? Annál több esze volt, mint hogy vitatkozzon. Fogságának tizenhat évében sok szung katonát és tisztet ismert meg. Ha az okokat firtatja vagy magyarázatot kér, Csao-ven derűs egykedvűséggel megismétli a

parancsait, ha lehet, még udvariasabban. Hszüan hozzászokott a szungok viselkedésének kőfalaihoz.

Meglepetésére a fia szólalt meg.

- Szeretnék veled menni, apám - mondta halkan Liao-Csin.

Hszüan megrándult. Ha ki akarják végezni, a fia jelenlétének annyi lesz a következménye, hogy napnyugtára eggyel több holttest hever a földön. Megrázta a fejét remélve, hogy az is elég lesz válaszul. Ám Liao-Csin megfordult, hogy szembenézzen vele.

- Mennyi idő után engedték is meg, hogy az embereid összegyűljenek? Ez fontos, apám. Hadd menjek veled, akármi történjék is.

A szung tisztet mintha kőből faragták volna. Semmivel sem árulta el, hogy hallotta a szavakat. Hszüan akaratlanul elnézett a fia mellett, és megkérdezte:

- Miért kellek most, ennyi idő után?

A katona hallgatott. A szeme akár a fekete üveg, a tartása azonban nem volt ellenséges. Hosszú idő telt el azóta, amikor Hszüan utoljára felmérte a kardforgatók hangulatát, de nem érzékelt erőszakot a kis csapat többi tagjában sem. Döntött.

- Liao-Csin, kinevezlek alacsonyabb rangú jincsan tisztnek. Később elmagyarázom a feladataidat és kötelességeidet.

A fia elvörösödött örömében, fél térdre ereszkedett, meghajtotta a fejét. Hszüan egy pillanatra megérintette a tarkóját. Évekkel korábban a szeretet semmiféle jelét sem engedte volna meg magának, de most nem érdekelte, ha holmi alantas szung katonák látják.

- Készen vagyunk - mondta Csao-vennek.

A tiszt könnyedén megrázta a fejét, majd azt felelte:

- Csak egy tartalék lovam van, és az a parancsom, hogy őfelségét a laktanyába vigyem. Semmilyen más parancsot nem kaptam.

Hangja barátságtalan volt, és Hszüanban megmozdult a régi düh, amelyet évek óta nem engedett kitörni. Az ő helyzetében levő embernek nincs becsülete, nem engedheti meg magának a büszkeséget. Mégis közelebb lépett a katonához, odahajolt hozzá, a szeme lángolt a dühtől.

- Ki vagy te, hogy így beszélsz velem i Kutya kergette katona, akinek nincs családjai Nem tartozik rád, hogy én mit és hogyan teszek. Mondd meg az egyik katonádnak, hogy szálljon le a lováról, és jöjjön gyalog, vagy add oda a saját lovad!

Hong Csao-ven merev hierarchiában élte az életét. Hszüan magabiztosságára úgy válaszolt, ahogy bármely elöljárójának felelt volna. Lehajtotta a fejét, a tekintetéből eltűnt a kihívás. Hszüan ekkor már tudta, hogy nem kivégezni viszik. Gondolatai vadul nyargaltak. Csao-ven parancsot vakkantott embereinek, mire az egyik leszállt a lováról.

- Szólj az öcsédnek, hogy vigye haza a húgaidat - mondta Hszüan Liao-Csinnek. - Elkísérsz a laktanyába. Meglátjuk, mi az a fontos dolog, ami miatt háborgatnak.

Liao-Csin alig leplezhette ijedtséggel vegyes örömét, miközben továbbadta a parancsot testvéreinek. Néhányszor már lovagolt, de még sosem ült kiképzett harci ménen. Rettegett attól, hogy szégyent hoz az apjára, miközben odafutott a lóhoz, és a nyeregbe szökkent. Az állat felhorkant az ismeretlen lovastól. Hszüan azonnal feléjük fordult. Támadt egy ötlete.

- Várj! - mondta. Tekintete végigjárt a többi lovon, és talált egyet, amely nyugodtan állt, nyoma sem volt benne az első állat idegességének. Csao-venre nézett, és meglátta a szemében a rejtett haragot. A tiszt talán nem szándékosan választotta a legnyugtalanabb lovat, bár Hszüan azért kételkedett. Sok éve nem vezetett katonákat, de a régi szokások visszatértek. Egy másik lovashoz léptetett, és olyan magabiztossággal nézett rá, mint aki tudja, a szava parancs.

- Szállj le - mondta.

A katona alig mert Csao-venre nézni, csak átlendítette a lábát a ló farán és leugrott a kavicsra.

- Erre ülj - hívta oda a fiát Hszüan.

Liao-Csin nem értette, mit csinál az apja, de őis leszállt. Odajött, megfogta a szárat.

Hszüan magyarázat nélkül bólintott neki, azután egy kurta intéssel elbúcsúzott családja többi tagjától, akik gyámoltalanul toporogva figyelték, ahogy az apjuk és a testvérük lóra száll, és ellovagol a tóparton Hangcsou város irányába.

Huszonötödik fejezet

A császár hadseregének több laktanyája is volt Hangcsouban. A legjobbakat gyakorlóterek, sőt fürdők vették körül, ahol a katonák tanulhatták mesterségüket, erősíthették a testüket, azután alhattak és ehettek a hatalmas hálótermekben.

A Leopárd laktanyán látszott, hogy sok év óta nem használják. A tetők megroggyantak, a gyakorlótér homokját és köveit gaz nőtte be. Hszüan belovagolt egy mohos boltív alatt, és megállt a nyitott udvaron Csao-ven embereivel. Kivörösödött a lovaglástól, régen használt izmok panaszkodtak a lábában és a hátában. Ám ettől a cseppnyi szabadságtól és parancsolástól mégis jobban érezte magát, mint évek óta bármikor.

Csao-ven szó nélkül leszállt a lováról, rá se nézve a két emberre, akiket magával hozott. Még a járásáról is látszott, mennyire haragos, ahogy odament az első épülethez. Hszüan a fiára nézett, intett neki, hogy szálljon le a kölcsön lóról. Nem tudhatta, mire számítson, de olyan kevés esemény történt az elmúlt években, hogy szinte mindennek örült.

A lovasok csoportja némán várakozott. Egy idő után Csao-ven előjött, és megfogta a lova kantárját. Hszüan meglepetésére felpattant a lovára, és a kapuhoz indult. Két embere megfogta annak a két lónak a kantárját, amelyeken Hszüant és fiát idejött, és elvezették őket.

- Hát ez mii - kérdezte Hszüan. Tudta, hogy Csao-ven hallotta a kérdést, mert megmerevedett, de aztán úgy döntött, hogy udvariatlansággal áll bosszút, és nem válaszolt.

Hangos kiáltás hallatszott a közelből. Hszüan megpördült. Alakok rohantak feléje, arcokat látott, amelyeket ismert, egy másik élet emlékeit. Liao-Csin megmerevedett, mintha támadásra számítana, de az apja megfogta a karját. Amikor megszólalt, a szemében könnyek ragyogtak.

- Ismerem ezeket az embereket, Liao-Csin. Az én népem! - Elmosolyodott, mert rájött, hogy a fia senkit nem ismert az elő-özönló emberek közül, akik körülveszik őket. - A te néped.

Erőlködnie kellett, hogy mosolyogni tudjon ezekre az emberekre, akiket tizenhat éve nem látott. Az idő sosem kegyes. A kor nem tesz erősebbé, gyorsabbá, energikusabbá. Majd megszakadt a szíve a látványtól. Nézte azokat az arcokat, amelyeknek ránctalan fiatalságára emlékezett. Valahol még mindig ugyanazok voltak, csak ráncosak és fáradtak. Bizonyos, hogy egyszer se lakhattak jól, és nem hagyták őket edzeni.

Körülvették, néhányan még a ruháját is megérintették, mintha nem hinnék, létezik-e. Azután rég hallott hangok parancsokat ordítottak, és az emberek elhátráltak Hszüantól. Az udvar kezdett megtelni, egyre többen jöttek a hálótermekből, és az egykori tisztek parancsokat vakkantottak, hogy sorakozzanak fel a szemléhez. Mindenki mosolygott, és rengeteget kérdeztek. Hszüan nem tudott válaszolni nekik; beszélni is alig tudott a túlcsorduló érzelmektől. Kihúzta magát, és a szeme ragyogott, miközben a rongyosok felálltak századokban az elgazosodott alakuló téren.

Kisvártatva észrevette, hogy egyre kevesebben jönnek. A szíve összeszorult. Csaknem negyvenezer emberrel érkezett a Szung Birodalomba. Természetesen voltak, akiknek meg kellett halniuk

- a legidősebbek mostanára megközelítenék a hetvenet. Természetes okok is rendet vághattak közöttük, de amikor összeszámolta a néma négyszögeket, összesen nyolcezer embert talált.

- Hova tűntetek? - mormolta.

Az egyik ember, aki parancsokat harsogott, szinte csak mocskos rongyokat viselt. Kiéhezettnek tűnt, és a bőrébe valósággal beleette magát a piszok. Szánalmas látvány volt, ahogy egy ilyen alak megpróbál vigyázzban állni. Hszüan nem ismerte föl, de odament, ránézett, és látta a szemében az alaptalan reménységet.

- Régen találkoztunk - mondta Hszüan. Már éppen meg akarta kérdezni a nevét, amikor

az évek távlatából beugrott előbb a rang, aztán a név. - Sao Hsziao Po-haj.

Magába fojtotta a szomorúságát, amikor Po-haj rámosolygott és kimutatta két utolsó, hosszú, sárga fogát. Ez az ember valaha ezreknek parancsolt, egyike volt legtapasztaltabb tisztjeinek, de Hszüan alig bírta összeegyeztetni az emlékeit az előtte álló csontvázszerű alakkal.

- Ez az összes emberi - kérdezte.

Po-haj lehajtotta a fejét, azután leborult a földre. A többiek azonnal követték példáját, csak Hszüan és a fia maradt állva.

-Álljatok föl! - parancsolta Hszüan. A szeme kiszáradt, és tudta, hogy nem mutathatja ki érzelmeit ezek előtt az emberek előtt. Ennél többet érdemelnek.

- Nos, Sao Hsziao Po-haj? Nem válaszoltál a kérdésemre. Őszintén beszélhetsz.

Az ember eleinte csak károgott. Megnyalta száját és ínyét, hogy megformálhassa a szavakat.

- Voltak, akik megszöktek. Legtöbbjüket visszahozták, és előttünk ölték le őket. Mások sosem tértek vissza.

- De ilyen sokan? - kérdezte fejcsóválva Hszüan.

- Őfelsége nem akarja hallani a katonák panaszait - felelte Po-haj a semmibe bámulva.

- Parancsolom, hogy folytasd - mondta halkan Hszüan. Várt, amíg az ember ismét megnyalja az ajkát.

- Minden nyáron jött a láz, voltak, akik a rossz ételektől haltak meg. Egy évben hatezret vittek el közülünk egy szénbányába. Nem tértek vissza. Havonta elveszítettünk párat az őrök miatt, vagy mert a szung nemesek szórakozni akartak. Nem mindig ismerjük azoknak a sorsát, akiket elvittek. Nem jönnek vissza. Felség, tizenhat éve nem láttam egyben a csapatot. Három nappal ezelőtt azt sem tudtam, hogy ilyen sokat veszítettünk. - Fénytelen szeme felvillant. - Abban a reményben viseltük el, hogy még egyszer, halálunk előtt láthatjuk őfelségét. Ezt megígérték. Ha nincs segítség, sem szabadság, akkor ennyi elég lesz.

Hszüan elfordult, és meglátta mellette álló fia arcán az elszörnyedést.

- Csukd be a szád, fiam - mondta halkan. - Ezek derék emberek, a véreid. Ne szégyenítsd meg őket olyasmi miatt, amiről nem tehetnek. - Fölemelte a hangját, hogy Po-haj és a közelükben állók is hallhassák.

- Azért mocskosak, mert nem kaptak vizet. Kiéhezettek, mert nem adtak nekik ételt. Láss túl a rongyokon, fiam. Becsületes és erős emberek, akik bizonyították kitartásukat. A te embereid, valaha értem harcoltak.

Hszüan nem vette észre Csao-ven, a szung tiszt visszatérését, amíg az meg nem szólalt mögötte:

- Milyen megható. Érdekelne, hogy a császáruk meg is ölelgeti vajon ezeket a szaros tetűfészkeket?

Hszüan megperdült, és olyan közel lépett Csao-venhez, mintha észre se venné a kardot a tiszt övén.

- Megint te vagy? Nem tanítottalak meg az alázatra? - Megbökte ujjával a hüledező Csao-ven mellét. - Ezek az emberek a császárod szövetségesei voltak, és hogy bántatok velük? Nem kaptak ételt, megette őket a piszok. Az ellenségeim különbül bántak volna velük, mint ti!

Csao-vent egy pillanatra megbénította a döbbenet. Azután a kardjára csúszott a keze. Hszüan még közelebb lépett hozzá, olyan közel, hogy az orruk összeért. Dühében nyálat permetezett Csao-ven arcába.

- Elég hosszú ideig éltem, te kutyák konca! Úgy húzd ki a kardodat, hogy meglátod, mit tesznek veled ezek a fegyvertelen férfiak puszta kézzel!

Csao-ven átnézett a válla fölött, és észbe kapott, hogy rengeteg dühös ember figyeli a jelenetet. Óvatosan hátralépett. Hszüan elégedetten látta, hogy kiütött a homlokán a verejték.

- Személy szerint hagynám, hogy éhen haljatok - mondta Csao-ven. - Ehelyett a mongol tümenek ellen küldenek titeket. A császár nyilván szívesebben látja, ha mongol kardok csorbulnak ki a koponyátokon, és nem a szung katonáké.

Átadott egy köteg parancsot, Hszüan elvette, miközben igyekezett palástolni a megdöbbenését. Feltörte a jól ismert császári pecsétet, és gyorsan elolvasta az írásokat. Csao-ven elfordult, otthagyta. Összesen negyven lépést sikerült megtennie a gyakorlótéren, mire Hszüan fölemelte a fejét.

- Állj! - ordította. A katona merev háttal masírozott tovább, hogy mutassa a haragját. Hszüan hangja bömböléssé erősödött.

- Téged is említenek ezekben a parancsokban, Hong Csao-ven!

A szung tiszt megtorpant, és a dühtől vörösen visszajött.

Hszüan nem törődött vele, tovább olvasott, miközben Csao-ven reszketett a méltatlankodástól.

- Úgy tűnik, unokatestvérem, a császár nem teljesen hülye -mondta Hszüan. Csao-ven felszisszent a sértésre, de nem mozdult. - Eszébe jutott, hogy csak egy csapat van ebben az országban, amely már szembenézett a mongolokkal - és feltartóztatta őket. Ezeket az embereket látod magad előtt, Csao-ven. - A közelben állók, akik hallották, kihúzták magukat. Hszüan örült.

- A parancs szerint kapok fegyverkovácsokat és kiképzőket, akik formába hozzák őket a háborúhoz. Hol vannak ezek az emberek?

- Úton - szűrte Csao-ven a fogai között. - Hol említik a nevem?

- Itt - felelte Hszüan, és megmutatta az apró jelekkel borított, vastag pergament. Csodálkozására a tiszt tudott olvasni. A dolgok megváltoztak az ő ideje óta.

- Nem látom - felelt Csao-ven, és hunyorogva nézte a lapot.

- Tessék. Azt mondja, kiválaszthatom azokat a szung tiszteket, akik segítik az utánpótlást és a kiképzést. Téged választottalak, Csao-ven. Túlságosan élvezem a társaságodat ahhoz, hogy elengedjelek.

- Ezt nem teheted! - válaszolta Csao-ven. A keze ismét a kardja markolatára csúszott, de rögtön el is engedte, mert a legközelebb álló emberek torokhangon felmordultak.

- A császárod azt írta, hogy megtehetem, Csao-ven. Választhatsz: vagy engedelmeskedsz, vagy lógni fogsz, nekem mindegy. A császár azt mondta, hogy ismét menetelni fogunk. Talán elpusztulunk, ezt nem tudom. Talán győzünk. Azt tudom, hogy könnyebb lenne eldönteni, ha már kaptunk enni és megerősödhettünk. Döntöttél, Hong Csao-ven?

- Engedelmeskedem császárom parancsainak - mondta Csao-ven gyilkos tekintettel.

- Bölcs ember vagy, hogy ilyen szófogadóan és alázatosan viselkedsz - felelte Hszüan. - Példát mutatsz nekünk. Mármost az írás azt mondja, hogy van pénz, ezért küldess futárt a városba élelemért. Az embereim éhesek. Küldj orvosokért, hogy ápolják a betegeket és gyengéket. Vegyél föl szolgákat, hogy takarítsák ki a barakkokat, festőket, hogy kimeszeljék őket. Keress tetőfedőket, hogy kicseréljék a törött cserepeket, ácsokat, hogy rendbe hozzák az istállókat, henteseket és jegeseket, hogy feltöltsék a pincéket hússal. Sok dolgod lesz, Csao-ven, de ne ess kétségbe. A munkád hasznára lesz az utolsó csin hadseregnek, és nincs ennél jobb dolog.

Csao-ven a papírokra sandított, amelyeket Hszüan tartott a kezében. Az igazságtalanság és a megaláztatás ellenére sem mert tiltakozni. Elég, ha valamelyik fölöttese annyit mond, hogy ő megtagadta a törvényes parancsot, és akkor vége. Úgy hajtott fejet, mintha a nyakát kellett

volna eltörnie hozzá, azután sarkon fordult és elment.

Hszüan hitetlenkedő mosollyal fordult az embereihez. A fia csak bámult, és döbbenten csóválta a fejét.

- Senki ne gondolja, hogy ezzel vége a mai napnak - mondta Hszüan. - Az elkövetkező hónapokban megerősödünk. Jól fogunk táplálkozni, ismét elkezdjük a kiképzést karddal, lándzsával és számszeríjjal. Kemény lesz. Egyikünk sem fiatal. Amikor készen állunk, elmegyünk erről a helyről. Nem számít, hogy a mongolok ellen megyünk. Az sem számítana, ha a pokolba mennénk. Az számít... hogy elmegyünk.

A hangja megtört, mikor az utolsó szavakat mondta. Az emberek megéljenezték, a hangjuk addig erősödött és hangosodott, amíg visszhangzott tőle a gyakorlótér és a kaszárnya.

Kubilaj mogorván ült a tábor gyógyítóinak egyik jurtájában, amíg a meghajszolt sámán bekötözte a karját. Ügyesen, ösztönösen és gyakorlottan dolgozott. Kubilaj elfintorodott fájdalmában, amikor a sámán megcsomózta a kötés végét, és kurtán meghajolt, mielőtt arrébb ment. Két priccsel odább Bajar tábornok közömbös, hideg arccal tűrte, hogy egy másik sámán összevarrja a vágást a lábán, amelyből lassan csöpögött a sötétvörös vér.

Jao-Su közeledett, kezében számokkal teleírt papírokkal.

- Hol vannak a szung ágyúké - kérdezte Kubilaj hirtelen Bajartól. Nem akarta a sebesültek és halottak számát hallani Jao-Sutól, legalábbis még nem. Most is reszketett kissé a dombon történtektől. Bajar fölállt, hogy válaszoljon, és eltorzult az arca, amikor megfeszültek a lábizmai.

- Megtaláltuk őket, nagyuram, úgy négy-ötszáz méterrel hátrább. Az embereink vigyáznak rájuk.

- Hány ágyú?

- Csak negyven, de elég por és golyó van ahhoz, hogy mindegyikből le lehessen adni egy tucat lövést. Bár kisebbeket, mint a mieinkből.

-Akkor hagyjuk hátra a mieinket. Olajozzák be őket, takarják le olajos vászonnal, de itt maradnak, amíg nem pihenhetünk, vagy nem készítünk újabb lövedékeket és lőport.

Bajar fáradtan nézett rá. Hírt kaptak, hogy két további hadsereg közeledik erőltetett menetben az előzők támogatására. Az egyetlen lehetőségük, hogy rárontanak az elsőre és szétzúzzák, mielőtt kétfrontos harcot kellene vívniuk.

- Összeszedtétek a nyilakat? - kérdezte Kubilaj.

Bajar annyira kimerült, hogy megingott állás közben. Kubilaj megilletődött csodálattal nézte, hogyan szedi össze az erejét a válaszhoz.

- Egy minghaanom van kint a halottak között, mindent összegyűjtenek, amit újra föl lehet használni. Talán a felét még használhatjuk. Egy csomót el kell küldeni a táborba, hogy megjavítsák. Amint készen lesznek, visszahozzák nekünk.

- Küldd a sebesültekkel, akik nem tudnak harcolni - mondta Kubilaj. - És ellenőrizd a táborban a tartalékokat. A nyílkészítők éjjel-nappal dolgozzanak! Nem fogyhatunk ki a nyilakból. -ökölbe szorította a kezét, és a türelmesen várakozó Jao Sura pillantott. - Na jó. Hány embert vesztettünk?

Az öregembernek nem kellett megnéznie a listát, hogy tudja az összeget.

- Kilencezret és néhány százat. Hatezer a halottak száma, a többiek olyan súlyos sebesültek, hogy harcképtelenek. A sámánok azt mondják, további ezret veszítünk el reggelig, és még többet a jövő héten.

Bajar halkan káromkodott, Kubilaj megborzongott, a karja lüktetett. Haderejének egytizede oda! Fájt mindene, fáradt volt, és tudta, hogy hajnalban újabb csatát kell vívnia náluk frissebb katonákkal. Csak abban reménykedhetett, hogy a hosszú menetelés kissé elárasztotta a szung csapatokat.

- Mondd meg az embereknek, hogy egyenek és igyekezzenek kialudni magukat. Hajnalra készen kell állniuk, jöjjön akármi. Küldd hozzám Urjang-Kadajt.

- Nagyuram, megsebesültél. Pihenned kell.

- Fogok is, mihelyt tudom, hogy a felderítők elindultak, és a sebesülteket visszavitték a fő táborba. Ma este hideget eszünk.

Bajar az ajkába harapott, azután úgy döntött, mégis beszél.

- Holnap ébernek kell lenned, nagyuram. Urjang-Kadaj és én mindent kézben tartunk. Kérlek, pihenj.

Kubilaj ránézett. A teste fájt, a lába elgyengült a fáradtságtól, de el sem tudta képzelni, hogy alhatna. Túl sok a tennivaló.

- Megpróbálom - ígérte. - Amint beszéltem az orlokkal.

- Igenis, nagyuram - mondta Bajar.

Egy felderítő közeledett a táboron át, a sebesülteket és az ápolóikat kereste. Kubilaj vette észre elsőnek, és összeszorult a szíve. A szeme sarkából leste: látta, hogy a felderítő megkérdez valakit, aki felé mutat. Kubilaj harapósan nézett rá.

- Mi van?

- Egy harmadik hadsereg, nagyuram. Keletről jön.

- Biztos, hogy nem ugyanaz, amelyet korábban jelentettetek?

- kérdezte Kubilaj.

A felderítő elsápadt a haragjától. Kubilaj igyekezett uralkodni magán.

- Nem, nagyuram. Azokat is láttuk. Ez egy új sereg, úgy hatvanezer fő.

- A darázsfészek - mormolta Bajar. Kubilaj bólintott.

Azonnal ki akart lovagolni, de megjött Urjang-Kadaj, épp akkor, amikor Kubilaj üveges szemekkel kanalazott egy tányér hideg húslevest.

Az orlok valahogy furcsa arccal állt meg Kubilaj előtt. Alig egy hét alatt két nagyobb ütközetet éltek túl, mindkét alkalommal az ellenség volt létszámfölényben. Urjang-Kadaj százszor számított rá, hogy a fiatalember kudarcot vall, de még mindig itt volt, nyugodtan osztogatta a parancsokat, megerősítette a meggyengült vonalakat, bevetette a tartalékot, ha szükség volt rá. Az orlok látta a kán testvérén, hogy kimerült, de nem tört meg a feszültség alatt, legalábbis eddig nem.

- Nagyuram, a harmadik hadsereg kisebb, és nem ér a közeibe holnapig, vagy holnap utánig. Ha most eléjük lovagolunk, pihenhetünk a csata előtt. Az emberek frissebbek lesznek, és ha holnap kétszer kell harcolnunk, jobb esélyünk van rá, hogy túléljük.

Urjang-Kadaj feszülten várta a választ. Hozzászokott, hogy a fiatalember nem törődik a véleményével, de kötelességérzetből továbbra sem hagyott föl a tanácsadással. Várta az elutasítást, de meglepetésére Kubilaj azt felelte:

- Rendben van. Keletnek lovagolunk, elvágjuk őket a nagyobb erőtől.

- Igenis, nagyuram - mondta Urjang-Kadaj majdnem hebegve. Úgy érezte, ennyi nem elég. - Köszönöm - tette hozzá.

Kubilaj letette az üres tálkát, és két kézzel megdörzsölte az arcát. Nem tudta, mióta van talpon, leszámítva egy rövid ideig tartó eszméletlenséget. Rosszul volt, szédült.

- Talán nem mindig figyelek rád, orlok. De neked nagyobb a tapasztalatod, mint nekem. Ezt sosem felejtem el. A táborunkat is távolabb költöztetjük. Biztos helyre van szükségem, egy erdőre vagy egy völgyre, ahol megpihenhetnek. Állandóan mozognunk kell, akkor nem érnek utol.

Urjang-Kadaj válaszul mormolt valamit, és egész mélyen meghajolt. Szeretett volna valamit mondani, hogy felvidítsa ezt a szétvetett lábakkal ülő fiatalembert, aki a mozgáshoz is fáradt. Semmi sem jutott az eszébe, így ismét meghajolt, aztán elment.

Bajar figyelte a beszélgetést, Odasietett, somolyogva figyelte Urjang-Kadajt, aki új parancsokat kezdett osztogatni.

- Tudod, hogy kedvel téged? - kérdezte.

- Azt hiszi, hogy bolond vagyok -vágta rá Kubilaj gondolkodás nélkül, azután ingerülten beharapta az ajkát. A fáradtság miatt nem tudja tartani a száját. Úgy kell irányítania, hogy ne mutasson gyengeséget, de ne legyen túlzottan magabiztos se.

- Nem így van - válaszolta Bajar. Bólogatva figyelte Urjang-Kadajt. - Láttad ma reggel, amikor a szungok lerohanták az oldal-szárnyat? Nem esett pánikba, csak visszavonult, új alakzatba rendezte a harcosait, azután megerősítette az állását. Jó munka volt.

Kubilaj nem bánta volna, ha elhallgat. A legkevésbé sem akarta arra bátorítani az egyik tisztjét, hogy megjegyzéseket tegyen egy másikra.

- Urjang-Kadaj nem született vezető - mondta Bajar.

Kubilaj sóhajtva lehunyta a szemét. Zöld fények villogtak a sötétben.

- Az emberek tisztelik - folytatta Bajar. - Látták, hogy hozzáértő. Nem bálványozzák, de tudják, hogy nem áldozza fel őket feleslegesen. Ez sokat jelent a közharcosoknak.

- Elég, tábornok. Jó ember, ahogy te is az vagy. Valamennyien azok vagyunk. Most ülj lóra, és vezesd tovább a tümeneket még tizenöt kilométerre, hogy elcsíphessünk egy szung nagyurat.

Bajar nevetett, de azért futott a lováért. Mire Kubilaj nagy erőfeszítéssel kinyitotta a szemét, tábornoka már parancsokat osztogatott.

Möngke kánságának éveiben a nemzet létszáma annyira megnőtt, amit Dzsingisz el sem tudott volna képzelni. Öccse, Arik-Böke élvezte a békét az otthoni síkságokon, a születések száma megsokszorozódott. Karakorumból igazi város lett: a lakosság új kerületeket húzott fel kőből és fából a falakon kívül, úgyhogy

az eredeti város nem is látszott. A föld jó volt, Möngke bátorította a nagycsaládosokat, mert kell az ember a kán seregébe. Amikor tavasszal kilovagolt, huszonnyolc tüment vitt magával, több mint negyedmillió embert, akik könnyen és gyorsan haladtak. Nem volt ágyújuk, csak a legszükségesebb felszerelést vitték. Ilyen lovasokkal Dzsingisz és Szübötej végigsöpörték a kontinenseket. Möngke is kész volt rá.

Igyekezett korszerű kán lenni, folytatta Ögödej civilizációs munkáját kánságának óriási területein. Éveken át kísértette a gondolat, hogy csatába menjen, lovagoljon, hódítson. Minden csepp vére arra bujtogatta, hagyja ott a városok kicsinyes ügyeit, de elfojtotta kétségeit, kényszerítette magát az uralkodásra, miközben tábornokai, a hercegek és a testvérei új utakat törtek. Elég volt három nemzedék, hogy győzzön a kaganátus intézménye. Möngke nem szabadulhatott a sejtelemtől, hogy még gyorsabban meg is szűnik, ha o nem építkezik, és nem hoz törvényeket. Vigyázott a kereskedelmi utakra és a postahálózatra, a kötelékekre, amelyek összekapcsolják az embereket, hogy a legszegényebb birkapásztornak ugyanúgy’ legyen tudomása a kán létezéséről, mint az urának. Gondoskodott róla, hogy kormányzati jelentéseket kapjon kánságának hatalmas területeiről, a szenvedők panaszt tehessenek, és aztán lássák is a harcosokat, akik a panaszt jönnek orvosolni. Időnként arra gondolt, hogy átláthatatlanul nagy és bonyolult ez a dolog, valahogy mégis működött. Ahol nyilvánvaló korrupció ütötte fel a fejét, az írnokai gyökerestül kiirtották, a felelősöket elmozdították. Városainak kormányzói tudták, hogy van az övéknél nagyobb hatalom, és nyugton maradtak, bár Möngke nem tudta, félelemből-e vagy a biztonság kedvéért. Áradtak az adók, és hogy ne halmozódjanak hiába a pincékben, a kán iskolákat, utakat és új városokat építtetett a nemzet számára.

Möngke már kánsága elején rájött, hogy a béke nagyobb erőfeszítéseket igényel, mint a háború. A béke megviseli az embert, a háború erőt és életet ad neki. Időnként arra gondolt, hogy amikor az öccsei visszatérnek Karakorumba, csak egy kiszáradt hüvelyt találnak a

bátyjuk helyén, amelyet semmivé őrölt a felelősség soha meg nem álló, irdatlan malomköve.

Miközben együtt lovagolt tümenjeivel, úgy érezte, megszabadul az évek súlyától. Nehéz volt nem gondolni a Nagy Nyugati Útra Szübötejjel, amikor szembenéztek a keresztény lovagokkal és egész hadseregeket vertek meg. Szübötej a jobb keze ujjait is odaadta volna egy olyan hadseregért, amilyet Möngke most irányított. Akkor még fiatal volt, bár most ismét megfiatalította az élmény, hogy visszaülhetett a nyeregbe, és mindenfelől a fegyveres harcosai veszik körül. Boldogító volt, mint az ifjúság visszhangja. Épp ideje, hogy messzire elláthasson. Délre vannak a csin földek, megnézi az új várost, amelyet Kubilaj alapított a jófajta fekete földön. Megnézi Xanadut, és eldönti, hogy Kubilaj túllépte-e a hatáskörét. Azt el sem tudta volna képzelni, hogy Hülegü eltántorodhasson a nagykántól, a bátyjától, de Kubilaj mindig független volt, az a fajta, akinek tudnia kell, hogy figyelik. Möngke nem szabadulhatott a gyanútól, hogy jobban teszi, ha nem hagyja túl sokáig magára Kubilajt.

A több hónapos előkészületek közben a Hülegü személyes pecsétjével lezárt levél jelentette az egyetlen savanyú pillanatot. Möngke biztatta magát, hogy nem kell félnie az aszaszinoktól, akiket az öccse felrázott az apátiából, de ki ne félt volna? Tudta, hogy higgadt marad a csatában, akkor is, ha minden ellene fordul. Képes rohamot vezényelni. Bebizonyította a bátorságát. Attól a gondolattól azonban megborzongott, hogy holmi álarcos gyilkos álmában elvágja a torkát. Ha voltak aszaszinok, akik meg akarták ölni, akkor egy-két évre megszabadult tőlük.

Arik-Böke Karakorumba jött, hogy átvegye a kormányzást az ő távollétében. Möngke igyekezett vele is megértetni a kockázatot, de az öccse csak nevetett, rámutatott a palotában meg a városban nyüzsgő testőrökre és szolgákra. Itt senki sem juthat be észrevétlenül. Möngke vigaszt talált abban, hogy az öccse biztonságban van - és hogy itt hagyhatja a várost.

Alig tizennégy nap alatt jutottak a tümenek Xanadu közelébe, amely kevesebb, mint százötven kilométerre volt Jencsingtől és az északi csin földektől. Hadseregének a fele alig húszéves volt, simán megtették a nagy távolságokat, miközben Möngke kínlódott, mert kijött a gyakorlatból. Csak a büszkesége hajtotta, amikor az izmai égtek a fájdalomtól, de a legrosszabbon már túl volt, és a nyeregben töltött kilencedik-tizedik napban a test kezdett emlékezni a régi erejére.

Szótlan áhítattal csóválta a fejét, amikor a látóhatáron felbukkant az új város. Testvére csakugyan nagyszabású dolgot alkotott, álmokat váltott valóra. Azon kapta magát, hogy büszke Kubilajra. Vajon milyen változásokat lát az öccsén, ha ismét találkoznak1? Nem tagadhatta, hogy elégedett magával, mert ezt ő érte el. Kiküldte Kubilajt a világba, kényszerítve öccsét, hogy lásson túl a poros könyveken. Kubilaj valószínűleg nem lesz hálás ezért, de hát ez a dolgok rendje.

Megálltak Xanaduban annyi időre, amíg Möngke bejárta a várost, és átrágta magát a többtucatnyi levélen, amelyek megelőzték, vagy utazás közben érkeztek. Morogva foglalkozott velük, de hát kevés olyan hely maradt, ahol ne érték volna utol a futárok. A kánságban nem áll meg az élet csak azért, mert Möngke ismét lovagol. Egyes napokon ugyanolyan keményen dolgozott, mint Karakorumban és körülbelül ugyanannyira élvezte is.

Tartózkodása rövid ideje alatt elhasználta Xanadu étel-, só- és teakészleteit. A lakók egy darabig éhesek lesznek, de neki nagyobb szüksége van rá. Ennyi tümen nem zsákmányolhat menet közben. Emlékezete szerint ez volt az első eset, amikor utánpótlási vonalat kellett kiépítenie, hogy mindig sok száz szekér gördüljön lassan délnek a harcosai nyomában. Möngke elvigyorodott, ha arra gondolt, milyen messzire ér az árnyéka. Ahányszor megálltak, utolérte őket az ennivaló. A banditák aligha vállalják a kockázatot, hogy megtámadják a szekereit, hiszen a kán felderítői sosem voltak túlságosan távol.

Dél felé indult a tümenekkel, élvezte, mekkora távolságokat képesek bejárni. A futárokat

leszámítva senki sem tarthatott lépést velük, de hát azok minden állomáson lovat cserélnek. A nagykánnal a tümenek zokszó nélkül lovagoltak volna a világ végéig. A minimális fejadagok máris kezdték leszedni a fölösleget Möngke derekáról. Szívósabb is lett, amitől még jobban érezte magát.

Egy hideg őszi napon, csípős szélben lépte át a Szung Birodalom északi határát. Háromszáz kilométerrel délebbre terült el Hangcsou, de legalább harminc város választotta el a császár fővárosát a tümenektől, és valamennyiben állomásozott helyőrség. Möngke mosolyogva lovagolt, előre szöktette a lovát, élvezte az arcába fújó szelet. Egyszerű feladatot adott Kubilajnak, de az öccse sosem arathatna sikert egymagában. Möngke huszonnyolc tümenje lesz az a pöröly, amely szétzúzza a szung császárt. Hadserege nagyobb volt mindennél, amivel Dzsingisz valaha is elindult a csatatérre. A poros úton vágtázó Möngkének úgy tetszett, ronggyá foszlanak a karakorumi évek, ő pedig friss lesz és könnyű. Ez egyszer a futárokat is lehagyta, A postaállomások nélkül nem voltak gyorsabbak az ő embereméi. Évek óta először igazán szabadnak érezte magát. Végre megértette Dzsingisz szavainak értelmét. Ennél jobban nem lehet leélni egy életet!

Huszonhatodik fejezet

Kubilaj és Bajar egy irdatlan, szürkésfehér görgetegsziklának támaszkodott ülés közben. Urjang-Kadaj kifürkészhetetlen arccal figyelte őket. Közvetlen közelben volt a sziklaóriás ikertestvére; a kettő együtt ereszt kínálhatott a környékbeli birkáknak az eső ellen. A földön olyan vastagon állt a birkaganaj, hogy ki se tudott nőni a fű, és a trágya nehéz koloncokban tapadt meg az erre járók csizmáján.

A juhok természetesen már eltűntek. Kubilaj tümenjei jó nyolcvanat fogtak be. Néhány szerencsés harcos meleget vacsorázik ma este. A többieknek be kell érniük egy kevés kancatejjel, sajttal, vagy amit éppen találnak.

Körülöttük pónik legeltek, nyihogtak és horkantottak. A fű olyan sűrű csomókban nőtt, hogy lelassította a haladást a hegyek között. Ilyen egyenetlen terepen még ügetni sem lehetett. A lovaknak lépésben kellett haladniuk, a fejük lógott a fáradtságtól.

- Visszamehetünk az utolsó helyre - szólalt meg Bajar. - Nem számítanak rá, és szükségünk van azokra a nyilakra.

Urjang-Kadaj fáradtan bólintott. Noha járt Szübötejjel nyugaton, még sosem élt át ilyen folyamatos ütközetet. Volt idő, amikor lefitymálta a hangyaboly szerű szung városokról szóló jelentéseket, de a valóság pontosan olyan rossz volt, mint ahogy hallotta. Kubilaj tümenjei kifogytak a lőporból, a nyilakból, az íjakból, az ellenség a puszta létszámával elnyűtte őket. Urjang-Kadaj még mindig alig hitte, hogy visszavonulásra kényszerítették őket. Számát se tudta, hány sereget vertek meg, erre itt liheg a sarkukban az új, amely friss és jól fölfegyverzett. A tümenek javarészt a kardjaikra fanyalodtak, mert még a lándzsák is eltörtek; és el kellett dobni őket. Miután újabb sereg készült lerohanni őket, Kubilajnak sietve fel kellett húzódnia a hegyekbe.

- Még mindig ott vannak? - kérdezte.

Bajar nyögve ráállt fájó lábára, és lenézett a szikla mellett. Láthatta a szung ezredek szabálytalan négyzeteit, amint fölfelé araszolnak a lejtőn.

- Még jönnek - felelte roskadtan. Kubilaj káromkodott, noha éppen erre számított. - Ugye tudod, hogy ezen a terepen nem harcolhatunk?

- Tudom, de továbbra is lehagyhatjuk őket - felelte Kubilaj. -Találni fogunk egy utat a hegyekben, és amikor besötétedik, simán megszökünk tőlük. Ma semmiképpen nem fognak utolérni.

- Nem szeretem a fő tábort ilyen sokáig védtelenül hagyni -jegyezte meg Urjang-Kadaj. - Ha valamelyik hadsereg rájuk bukkan, lemészárolja őket.

Kubilaj összeszorította a fogát. Bosszantotta, hogy Urjang-Kadaj ilyesmire emlékezteti. Csabi és Csenjin biztonságban van, győzködte magát ismételten. A felderítői találtak egy erdőt innen ötven kilométerre. A családok és a tábor kísérői bevették magukat az erdő mélyébe, a lehető legmesszebb az úttól. Mégis elég, ha egyetlen ellenséges felderítő észreveszi egy tűz füstjét, vagy meghallja a nyájak bégetését. Természetesen harcolnának. Csabi nyugodt bátorságának emlékétől összeszorult a szíve, de egyetértett Urjang-Kadajjal abban, hogy vérfürdő lenne a vége. Egy vékony hang a lelke mélyén legalább ennyire fájlalta a táborban hagyott nyílvesszőket. Nyíl nélkül a tümenjei olyanok voltak, mint a farkasok, amelyeknek elvásott a foguk.

- Tüntesd el ezt a Szung-fattyút, és máris visszalovagolok, hogy megnézzem, hogy boldogulnak a fő táborban - mondta ingerülten. -Addig tartjuk a távolságot a szungoktól, és reménykedünk, hogy nem szaladunk bele egy másik nemesbe, aki ránk vadászik.

- Szeretnék egy gyors kis csapatot küldeni a nyilakért - mondta Urjang-Kadaj. - Most még néhány ezer nyílvessző is számít. Húsz felderítőnek sebes vágtában le kell hagynia a

szungokat.

Kubilaj fejben szorzott, aztán lassan kiengedte a tüdejéből a levegőt. Abban nem kételkedett, hogy felderítői életben maradhatnak, amikor ellovagolnak, de visszafelé, amikor egy-egy tegez van a hónuk alatt, egy a hátukon, kettő pedig a nyeregre kötve? Védtelenek lennének, könnyű zsákmányai a szung lovasságnak, ha felfedezik őket. Kétezernél több nyílra lenne szüksége. Legkevesebb félmillióra. A legjobb, feltollazott nyírfavesszők erdejét hagyták maguk mögött a csatatereken harminc kilométeren át, ahol máris megvetemedtek a nedvességtől és az időjárástól. Őrjítő! Büszke volt a szervezőképességére, de a szung hadseregek egyre csak jöttek, nem hagytak időt az embereinek a pihenésre.

- Találnunk kell egy újabb várost, ahol császári laktanya van -mondta. - Nekik megvan mindaz, amire szükségünk van. Hol vannak a térképeké

Bajar a zubbonya alá nyúlt, és elővett egy izzadságfoltos kecskebőr darabot. Fehéres csíkok rajzolódtak ki a sötét-sárga alapon, amikor széthajtogatta a térképet. Tucatnyi város volt rajta, egy rég halott írnok festett betűivel. Bajar az egyikre mutatott a mögött a hegylánc mögött, amerre a kimerült tümenek igyekeztek.

- Saojang - bökött rá az ujjával. Amikor a térkép felé hajolt, lecsöppenő verejtéke sötét foltot rajzolt az anyagra. Káromkodott, és két kézzel letörölte az arcát.

- Akkor hát ez világos - mondta Kubilaj. - El kell érnünk ezt a várost, legyőzzük a helyőrséget, és valahogy megszerezzük a fegyverzetét, mielőtt a hadsereg utolérne, vagy a lakosság ellenünk fordulna és végezne velünk. - Keserűen nevetett magán.

Amikor ő hátradőlt, Urjang-Kadaj szólalt meg:

- Arra is van esély, hogy a helyőrség már kivonult – mondta töprengve. - Akár már meg is verhettük őket. Vagy lehet, hogy minket keresnek, mint minden szung katona a környéken.

Kubilaj fölegyenesedett, kimerültsége ellenére is gondolkodni próbált.

- Ha még ott vannak, kicsalhatjuk őket. Talán sikerül, ha néhány embert elküldünk a piacra, hogy álhíreket terjesszenek. Pletykákat, hogy a mongol hadsereg harminc kilométerre van az ellenkező irányban. Az biztosan kicsalja őket. Most már tudjuk, hogy parancsuk van a támadásra, ha csak meglátnak minket. Ha jó csalit vetünk ki, nem maradhatnak a városban.

- Már ha egyáltalán ott vannak - helyeselt Urjang-Kadaj.

- Ha viszont elengedik a fülük mellett ezeket a híreket, akkor egy ellenséges város vár ránk, miközben egy másik hadsereg lohol a nyomunkban - mutatott rá Bajar. Meg volt lepve, hogy neki jutott eszébe az elővigyázatosság, de Urjang-Kadaj fejébe szöget ütött a gondolat.

Kubilaj fölállt, kinyújtotta fájó lábát, és lenézett a lejtőre, ahol a szung ezredek masíroztak feléjük. A terep annyira egyenetlen volt, tele hepehupákkal, fűcsomókkal, hogy nem haladhattak gyorsabban, mint az üldözöttek. Legalább ennek örülhetett. A mozgástól kitisztult a feje. Halkan füttyentett a legközelebbi minghaan tisztnek, fejével jelezte a haladás irányát. Ideje indulni.

- Szeretnék bejutni a raktáraikba - mondta -, de még ha a laktanya kiürül is, a város prefektusa nem engedi, hogy csak úgy besétáljunk, és elvegyük, amire szükségünk van.

- Saojang polgárai nem tudják, milyen egy háború - jegyezte meg Urjang-Kadaj. - Ha lehetőséget adsz nekik, megadják magukat.

Kubilaj a gúny jeleit kereste, de Urjang-Kadaj arca olyan volt, mintha a kő. Kubilaj elvigyorodott.

- Lehet - hagyta rá. - Menet közben gondolkozom rajta.

Gyerünk, a követőink túl közel vannak. Mit szóltok egy gyors nyolc kilométeres menethez a csúcsig, hogy legyen némi távolság köztünk?

Akik hallották, morogtak egy kicsit, de feltápászkodtak. Ilyen rázós úton ennyit tehettek, nehogy a szung ezredek a bokájuk után kapkodjanak.

Möngke utálta az ostromokat, de katapultok és ágyúk nélkül ugyanazzal a problémával nézett szembe, mint Dzsingisz. A városokat éppen arra tervezték, hogy megállítsák az övéhez hasonló portyázó csapatokat, noha ez egyszer nem őket szemelte ki. Valahol délen Kubilaj a szung csapatokkal harcol. Szívesen lerombolta volna a városfalakat, amerre csak elhaladt, de most elsősorban Kubilajt akarta utolérni. Nagyon megfelelt a céljainak, ha a városok bezárják előtte a kapuikat, és a helyőrség odabent marad. A problémát az utánpótlási vonalak jelentették, amelyek minden dél felé megtett kilométerrel sebezhetőbbek lettek. Olyan városoknak, amelyekben negyedmillió katona lapít, nem jelent gondot megtámadni egy hosszú szekérsort, melyet csupán néhány ezren őriznek. Ha a vonal megszakadt valahol mögötte, kénytelen volt csökkenteni a fejadagokat. Több mint nyolcvan kilométerrel előbbre küldte ki a felderítőit, hogy jelentsenek minden nyájat, amit megszerezhet. Ez olyan élelemforrást jelentett, amelyet a szung városok nem védelmezhettek meg a falaik között. Egyszer megérkeztek egy dús fűvű vidékre, ahol olyan sok szarvasmarha legelt, hogy feleslegessé váltak az utánpótlási vonalak. Néhány dicsőséges napon át emberei félig sült, vértől csöpögő marhahúst ettek, és visszaszedtek magukra némi zsírt abból, amit leszedett a kemény lovaglás. A maga módján egy hadjárat gondjai ugyanolyanok, mint amilyenekkel Karakorumban volt dolga, de sokkal kellemesebb ilyen egyszerű akadályokkal megmérkőzni és legyőzni őket.

Menet közben Möngke megjegyezte azokat a városokat, ahova visszatér, miután Kubilajjal együtt elsöprik a délt. Egyre jobban várta, hogy találkozzék az öccsével. Micsoda arcot vág majd Kubilaj, ha meglátja a hadsereget, amelyet Möngke hozott a támogatására!

A kisvárosok könnyű prédát jelentettek a nagyvárosokhoz képest. Möngke tümenjei egy délelőtt alatt simán kivágták a fákat, amelyeken meghagyták az ágcsonkokat, hogy a kezdetleges létrákon megostromoljanak kisebb falakat. Még így is sok száz városka maradt érintetlen, miközben tümenjeivel tovahaladt. Várhatnak, amíg Möngke visszatér.

Valamivel több mint egy hónap telt el azóta, hogy belépett a Szung Birodalomba, amikor a felderítők jelentették, hogy délebbre hatalmas szung hadsereg menetel kibontott zászlókkal. A tümenek szinte vele egy időben értesültek a hírről, úgyhogy mire ő a lovához rohant, készen álltak az indulásra. Nincs olyan gyalogság, amely sokáig dacolhatna a mongol haddal. Tümenjei égtek a harci vágytól.

Huszonnyolc tümenje vágtában indult a felderítőktől megtudott irányba, és a harmadik nap estéjén megpillantották az ellenséget. Möngke elégedetten látta, hogy a sereg fele sincs az övének. Tábornokainak ez egyszer nem kellett azon töprengeni, hogyan cselezzenek ki egy létszámfölényben levő ellenfelet. Mindig is az volt a terve, hogy nagyobb pöröllyel csap le a szungokra, mint előtte bárki. A szung császárok túlélték Dzsingiszt, Ögödejt és Güjüköt. Az ő kánságát nem fogják túlélni.

Ahogy leszállt az éj, a tümenek maguk mögé terelték tartalék lovaikat. Ha az ellenség a sötétben támad, az állatok valószínűleg pánikba esnének és megvadulnának, vagy legalábbis akadályoznák az ellentámadást. Szárított marhahúst rágcsáltak, és ajraggal vagy vízzel öblítették le, ami éppen kéznél volt. A szárat a csizmájukhoz kötözték, és lefeküdtek a nedves fűre aludni. Tudták, hogy sötétben kell kelniük, mert szürkületkor harcba indulnak.

Míg a tábor berendezkedett, Möngke szolgái összeállítottak a kánnak egy jurtát, amelyhez fél tucat csomagból keresgélték össze a léceket és a nemezt. Miközben a holdfényben dolgoztak, a kán a földre terített egy vékony takarót, rátérdelt, a deelt összehúzta a páncélján, hogy melegen tartsa. Látta lélegzetének páráját, lelassította szívverését, hogy megszabaduljon a nap gondjaitól. A csillagok szívfájdítóan tiszták voltak a magasban. Egy darabig imádkozott Ég Atyához, hogy győzzön a csatában, Kubilajnak ne essék baja, a nemzet pedig virágozzék. Még titkos imáiban is kánként gondolkodott.

Nem akart bemenni a jurtába, amelyet felvertek neki. Nem volt álmos, erősnek,

nyugodtnak érezte magát. A harmat ráfagyott a fűre, hallotta az egymást váltó őrök lépteinek ropogását. A népe volt itt körülötte, hallotta a hortyogásukat, vagy amikor álmukban felkiáltottak vagy motyogtak. Csendesen nevetgélve nyúlt el a takarón, és úgy döntött, hogy a szabad ég alatt alszik, mint a többi harcos.

Csendben ébredt, fejét a karjára hajtva. A föld mintha átadta volna neki a hidegségét, alig bírt mozogni, annyira elmerevedett. Megroppant a nyaka, amikor feltérdelt, és megdörzsölte az arcát. Egy árny mozgott a közelben. Möngke jobbja a kardért kapott, félig ki is húzta, mire meglátta, hogy csak egy csésze teát hoznak neki.

Fanyarul mosolygott a saját idegességén. A tábor éledezett körülötte, noha még nem is hajnalodott. Vizestömlőből itatták a lovakat, bár a deres fű is elég lehetett volna. Möngke a teáját iszogatta, körülötte zsongott a tábor, benne pedig fokozódott a várakozás. Senkit sem hagyhat élve a szung hadból, amely a tümenjei előtt vonul. Jó lenne, ha néhány túlélővel elterjeszthetné a rettegést, de neki teljes sebességgel kell végiggázolnia a csatatéren.

Az volt a terve, hogy állatot, embert a teljesítőképessége határáig hajszolva széles utat törjön délre, és a saját hírét megelőzve érkezzék el Hangcsouhoz. A szungoknak nem maradhat ideje, hogy árkokat ássanak, és felkészüljenek a támadásra. Kubilajnak van ágyúja, kétszáz jó vasfegyver. Möngke ezeket felhasználhatja, hogy szétzúzza a császár városát.

Talpra állt, nyújtózott, és a különös hangulaton tűnődött, amely arra bírta, hogy a fagyott füvön aludjék. Még mindig deres volt a haja. Fél kézzel lesöpörte, miközben a másikban a teáscsészét tartotta. Üres gyomrát melegítette a sós, forró tea. Sóhajtva gondolt a hideg húsra, amelyet reggelire eszik.

Szolgái már előálltak a lovával: megetették, megitatták, fényesre kefélték a szőrét. Möngke odament, hogy megvizsgálja az állat patáit, noha ezt csak megszokásból tette. Némelyik embere már lóra szállt és várakozott, miközben a barátaikkal beszélgettek. Möngke elvett egy vastag szelet szikkadt kenyeret, egy kis hideg bárányhúst és egy tömlő ajragot, hogy leöblíthesse.

- Óhajtod megbeszélni a taktikát, kán uram, vagy csak rájuk rontunk? - kérdezte mosolyogva Szerjanh orlok, Möngke teli szájjal göcögött. Fölnézett a világosodó égre, és mélyet sóhajtott.

- Szép reggelünk lesz, Szerjanh. Mondd el, mi jár a fejedben.

Az orlok habozás nélkül válaszolt, ahogy az egy magas rangú tiszthez illik, aki megszokta a gyors döntéseket.

- Lovagoljunk a szárnyaik mentén nyíllövésnyi távolságban. Nem akarom bekeríteni őket, nehogy beássák magukat. Engedelmeddel felállók háromszög alakzatba, és átvesszük a sebességüket. Ha a szung lovasság megpróbál kitörni, hogy mozgóképes maradhasson, elsőnek őket intézhetjük el lándzsával. A gyalogságot levághatjuk hátulról.

Möngke bólintott.

- Ez jó lesz. Először az íjat használjátok, mielőtt a fiatalok áttérnek a közelharcra. Tartsd vissza a forrófejűeket, amíg az ellenség meginog. Nincsenek olyan sokan. Délre végeznünk kell.

Szerjanh elmosolyodott. Még nem is olyan régen élethalálharc lett volna a küzdelem egy százezer fős sereg ellen, véres és reménytelen tusa, amíg le nem vágnak minden embert. De a világ még sosem látott akkora erőt, mint amekkorát Möngke hozott magával. Minden főtiszt élvezte, hogy ilyen hadsereg van mögötte.

Nyeregcsengők csilingeltek a közelben. Möngke fojtottan káromkodott. Újabb futár érte utol. A postaállomások nélkül bizonyára inaszakadtáig vágtázott, hogy elhozza a leveleit.

- Sosem hagynak békén - dörmögte.

Szerjanh meghallotta.

- Visszatarthatom, amíg a csatának vége - mondta.

Möngke megrázta a fejét.

- Nem. A kán sosem alszik. Nem ezt mondják? Azt tudom, hogy én alszom, ezért nem értem. Állítsd fel a sereget, orlok. A parancsnokság a tiéd.

Szerjanh mélyen meghajolt, aztán elsietett, menet közben parancsokat osztogatva, amelyek végigfutnak a vezérkartól a tümenek minden egyes harcosáig.

A futárt annyira belepte a por és a sár, hogy szinte meg sem lehetett különböztetni a lovától. Ahogy leszállt, friss repedések nyíltak a bőrére kérgesedett piszokban. Csak egy kis bőrtáskát hozott a vállán, és nagyon sovány volt. Möngke szerette volna tudni, mikor evett utoljára, miután a Szung Birodalomban nincsenek postaállomások. A tümenek nyomában nem sok zsákmányolni való maradt.

A kán két testőre odament a futárhoz, aki mintha meglepődött volna, de azért kinyújtotta karját, és a tenyerét is megmutatta, amíg megmotozták. Még a bőrtáskát is kinyitották, a sárga papírlapot a lovas kezébe nyomták, a táskát a földre dobták.

A futár a szemét forgatta a nevetségesen eltúlzott óvintézkedések miatt. Amikor a testőrök végeztek, odamentek társaikhoz, és nyeregbe szálltak. Möngke türelmesen várt, a kezét nyújtotta az üzenetért.

Látta, hogy a futár idősebb a szokásosnál; talán a pályafutása végén járhat. Csakugyan kimerültnek látszott a kemény lovaglás mocska alatt. Möngke átvette a papírt, olvasni kezdte. Egyszer csak meglepetten felhúzta a szemöldökét.

- Ez a xanadui leltár! - mondta. - Rossz csomagot hoztál?

A lovas közelebb lépett, a papírra sandított, majd érte nyúlt és Möngke nem vette észre a vékony borotvát, amelyet kinyújtott ujjai közé szorított. A penge nem volt szélesebb, mint az ujja, így csak az éle villant elő, amikor a futár oda-vissza elrántotta Möngke torkán. A hús szétnyílt, mint a varrás, ha megfeszítik; mint egy fehér ajkú száj, amely vért köpött mindkettejükre.

Möngke fuldokolt, jobbjával a sebhez kapott. Balkezével ellökte a futárt, aki elterült. A düh és a borzalom kiáltásai harsantak, egy harcos a nyeregből vetődött rá a kán támadójára, aki éppen fel akart tápászkodni, és a földhöz szorította.

Möngke érezte, hogy a meleg kifolyik belőle, olyan lesz a húsa, mint a kő. Térde megmerevedett, úgy állt, akár a cövek. Az ujjai nem tudták összezárni a sebet, a pillantása kétségbeesett volt. Mindenfelé emberek kiáltoztak, futkostak, Szerjanhot és a kán sámánjait hívták. Látta nyitott szájukat, de nem hallotta őket, csak az érverés lüktetett a fülében olyan hangon, mint egy vízesés. Leült a földre, és a fogát vicsorgatta, mert egyre erősebb lett a fájdalom. Érzékelte, hogy valaki beköti a nyakát és a kezét, olyan erősen elszorítva a sebet, hogy nem kapott levegőt. Megpróbálta ellökni, de hatalmas ereje elhagyta. Látótere kezdett szűkülni, de még mindig nem hitte, ami történt. Valakinek le kell ezt állítani! Valakinek segítenie kell rajta! Bőre kifakult, ahogy lüktető sugárban folyt el a vére. Oldalra dőlt, szemének fénye megtört.

Szerjanh fölötte állt, a szeme kitágult a megrendüléstől. Csak pár perce beszélt a kánnal. Hitetlenül bámulta az oldalára fordult, megtört alakot, amelynek véres pólyába burkolt jobbját szorosan odakötözték a nyakához. A vért beitta a fű, nyirkos és fekete lett tőle.

Szerjanh lassan odafordult a futárhoz, akinek az arcát ököllel verték szét, mialatt a kán meghalt. Orrát betörték, fogait kiverték, az egyik szemét egy hüvelykujj tolta ki. de még így is kinevette Szerjanhot, és egy olyan nyelven beszélt, amelyet az orlok nem ismert. Szavai egybemosódtak, de a hangja diadalmas volt. Mintha világos lett volna az arca a szenny alatt, mintha szakálla lett volna, de leborotválta, lecsupaszította a bőrét, amelyet sokáig nem ért a nap. Az aszaszin még akkor is nevetett, amikor Szerjanh megkötöztette a kínzás előtt. A szung

hadsereggel senki se törődött, Szerjanh parázstartókat és vas szerszámokat hozatott. A mongolok ismerték a szenvedést és a büntetést. Ameddig lehet, életben tartják a merénylőt.

Huszonhetedik fejezet

Kubilaj csak bámult, miközben ügetett Saojang felé. A helység a Szung Birodalom szívében terült el, gyaníthatóan évszázadok óta nem látott támadó hadsereget, mert szilárd városfalakkal körülvett térség helyett szétfolyt négyzetkilométerekre. Központját kisebb városok vették körül, amelyek a századok során összenőttek. Hozzá képest Xanadu vidéki városkának tűnt, de még Karakorum is elveszett volna benne. Kubilaj igyekezett kiszámítani mennyien lakhatnak a rengeteg házban, a boltok és templomok között, de a szám felfoghatatlanul magas volt.

Tümenjei a fejüket lógatták kimerültségükben. Több mint negyven kilométeren át kénytelenek voltak ügetni és léptetni, ügetni és léptetni, hogy a lehető' legmesszebbre hagyják üldözőiket. Kubilaj felderítőket küldött a városba, de amilyen tempót diktált, nem hitte, hogy egy napnál jobban megelőzhetnék. Emberei és a lovak az összeesés határán voltak. Legalább egvhónapnyi pihenés, jó étel és legelés kellett volna ahhoz, hogy ismét csatába menjenek, de ilyesmire nem számíthattak Saojangban, körös-körül ellenséges erők vették őket körül.

A tümenek eleje belovagolt egy utcába, ahol nyoma sem volt lakosoknak. Az ilyen helyeket nem lehet védeni. Kubilaj nem értette ezt a társadalmat, ahol lebontják a falakat, hogy új kerületek épülhessenek. Nehéz elképzelni ennyire helyhez kötött életmódot.

Semmi jele sem volt helyőrségnek, amely szembe akart volna szállni velük. Kubilaj felderítői, akik felváltva alkalmazták a megvesztegetést és a fenyegetést, már kifaggatták a lakókat. Szerencséje volt, de egyhónapnyi kemény harc után szüksége is volt rá. A tízezer fős helyőrség - csupa remek vívó és számszeríjas - kivonult a terepre. Kubilaj hosszú vadászatot kívánt nekik sok-sok mérföldnyire innen.

Hallotta Urjang-Kadaj kürtjeiét, amely három tüment indított el a szélesebb utcákon át a városközpontba két csoportban, hogy ne ugyanazon az útvonalon közeledjenek. Kubilaj feltételezte, hogy Saojangnak van központja, csak elnyelték az óvárost a terjeszkedő kerületek. Nem szeretett olyan utcákon lovagolni, ahol a tetők benyúlnak a kövezet fölé. Túl könnyű volt elképzelni, hogy hirtelen íjászok bukkannak fel rajtuk, és lőni kezdenek olyan emberekre, akiknek nem sok terük lenne a manőverezésre. Ismét hálás volt Möngkének, amiért rákényszerítette a páncél viselésére.

Saojang kihaltnak tűnt, de Kubilaj úgy érezte, szemek követik a némaságban, és látta, hogy a mellette lovagoló tisztek is idegesek, kapkodják a fejüket minden rezzenésre. Csaknem kardot rántottak, amikor a közelből visítás hallatszott, de csak egy gyerek sírt a bezárt ajtók mögött.

A Kubilajjal lovagló tümenek zászlói kókadtan lógtak a szélcsendes utcákon. A zászlókról bárki láthatta, hogy ő a vezér. Szíve gyorsabban vert, biztosra vette, hogy kelepcét rejt a néma csend. Ha mellékutcához értek, a nyakát nyújtogatta, hogy végigtekinthessen rajta. Kőcsatornákat, kikövezett utakat, bezárt boltokat látott, és magas kőépületeket, amelyeknek némelyike három-négy emeletes volt. De senki sem ugrott elő, hogy lerántsa embereit a lovukról. Amikor paták csattogását hallotta elölről, azt hitte, valamelyik embere az. Magányos felderítőket küldött előre, de azok nyom nélkül eltűntek az utcák útvesztőjében. Ekkor megpillantott egy kis lovas csapatot.

Az idegeneken nem volt páncél. Egyszerű nadrágot és zubbonyt viseltek, kettőnek fedetlen volt a karja, és jól lovagoltak. Kubilaj minden részletet megfigyelt, miközben csapdától tartva ismét körülnézett. A tetők üresek voltak, semmi sem mozdult. A szung lovasok csak ültek és őket bámulták, azután egyikük odaszólt a többieknek, és lovaikat lassan megindították előre.

Kubilaj körül szisszenve röppentek ki hüvelyükből a kardok, íjak feszültek meg recsegve. A figyelem középpontjába került idegenek mereven mozogtak. Jól tudták, hogy elég egyetlen

rossz lépés, és ezen az utcán lelhetik halálukat.

- Hadd jöjjenek - mormolta Kubilaj a közelében álló tiszteknek. - Nem látok náluk fegyvert.

A feszültség folyamatosan növekedett, ahogy a kis csoport közel ért a mongol harcosok sorához. Az egyik szung kitalálta, melyik a vezér, mert zászlóvivők fogták közre. Mintha csak hallotta volna Kubilaj hangját, nagyon lassan fölemelte a két kezét, azután jobbra és balra fordult a nyeregben, hogy látni lehessen, nincs semmi a hátán.

- íjat le! - szólt oda Kubilaj a harcosoknak.

A kar elfáradhat az íj feszítésében, az ujjak megcsúszhatnak, és Kubilaj nem akarta, hogy megöljék ezt az embert, aki ennyi veszedelmet vállalt, hogy beszéljen vele. Körülötte kelletlenül leereszkedtek a kardok meg az íjak, és a szungok ismét mertek levegőt venni.

- Elég közel vagytok - mondta Kubilaj, amikor már csak tucatnyi lépés választotta el őket egymástól.

A szungok arra az emberre néztek, aki legelöl lovagolt. Meztelen karján dagadtak az izmok, kurta haja fehér volt, az arca barázdált.

- Liu Jin-szan vagyok - mondta. - Saojang prefektusa.

-Akkor te fogod átadni nekem Saojangot - felelte Kubilaj.

Meghökkenésére Liu Jin-szan úgy rázta meg a fejét, mintha nem sok ezer fegyveressel kellene szembenéznie, akiknek sorai a külvárosig nyúlnak. Kubilaj előtt hirtelen felrémlett egy kés, amelyet Saojangba döftek. Ő a kés hegye. Nem, inkább három kés, a másik kettő hegyén Bajar és Urjang-Kadaj. Mögötte a kés élén harcosok várják türelmetlenül, hogy híreket halljanak a menet elejéről.

- Fegyvertelenül jöttem, hogy elmondjam, ezt nem tehetem -szólt Liu Jin-szan. - A császár parancsot adott minden városnak. Fia megadom magam neked, akkor Saojangot felégeti, hogy leckét adjon a többieknek.

- Találkoztál a császárral? - kérdezte Kubilaj.

- Nem látogatta meg Saojangot - felelte Liu Jin-szan.

-Akkor hogyan parancsolhatja, hogy hű legyél hozzá?

A férfi összevonta a szemöldökét, és azon töprengett, el tudja-e magyarázni a hűbéreskü fogalmát olyan embereknek, akikről azt hallotta, hogy alig különbek a vadállatoknál. Egyetlen reménye az volt, hogy Kubilaj tökéletes mandarin nyelven szólt hozzá, azt pedig a csin nemesség beszéli.

- Esküt tettem, amikor a város prefektusa lettem - mondta. -A parancsaim világosak. Nem adhatom oda neked, amit akarsz.

A férfi verejtékezett, Kubilaj tökéletesen megértette a dilemmáját. Ha megadja magát, dühös ura lerombolja a várost. Ha ellenáll, számíthat rá, hogy Saojang ugyanerre a sorsra jut a tümenek kezén. Azon töprengett, hogy kiagyalt-e valamiféle megoldást Liu Jin-szan, vagy eleve azzal lovagolt ide, hogy lekaszaboltatja magát?

- Ha én leszek a császár, akkor a hűségesküd rám is érvényes? - kérdezte.

Liu Jin-szan mozdulatlanul ült, és gondolkodott.

- Lehetséges. De nagyuram... te nem vagy a császárom.

Egész teste megfeszült beszéd közben, tudta, hogy az élete hajszálon függ. Kubilaj alig tudta visszafojtani a mosolyát. A prefektus másképpen határozna, ha tudná, hogy miközben beszél, egy szung hadsereg menetel a város felé. Kubilaj nem akart csapdába esni Saojangban. Felpillantott a napra, és megállapította, hogy hamarosan tovább kell lovagolnia.

- Nem sok választást hagysz nekem, Liu Jin-szan - mondta. A prefektus kissé elsápadt, mint aki tisztában van vele, hogy ezek a szavak a halálát jelentik. Kubilaj folytatta, mielőtt válaszolhatott volna. - Nem szándékoztam megállni Saojangban. Másutt várnak a csaták.

Tőled nem kívánok mást, mint tartalékokat az embereimnek, de ha nem adod át a várost, arra kényszerítesz, hogy parancsot adjak nekik.

Megfordult a nyeregben, és fölemelte a kezét. Emberei ismét kardot rántottak és megfeszítették íjaikat.

- Várj! - kiáltotta riadtan Liu Jin-szan. - Én... - habozott, de végre sikerült döntenie. - Nem vezethetlek oda a laktanyához, amely kevesebb mint egy kilométerre van ugyanezen az úton

Kubilaj lassan visszafordult a prefektushoz, és némán, kérdően felvonta a szemöldökét.

- Nem adom át Saojangot - mondta Liu Jin-szan, akiről szakadt a verejték. - Parancsot adok népemnek, hogy torlaszolják el ajtóikat. Imádkozom, hogy a vihar vérontás nélkül haladjon át a városon, te pedig fogd, amire szükséged van, és távozz.

Kubilaj elmosolyodott.

- Ez bölcs döntés, prefektus. Lovagolj haza a laktanya mellett, és vedd bizonyosra, hogy harc lesz, ha támadtok. De nem hiszem, hogy ez történik. Ma nem.

Liu Jin-szan remegő kézzel megfordította a lovát, és elindult. Emberei félszegen lovagoltak a mongol sereg előtt minden pillanatban várva, hogy nyilak fúródnak a hátukba. Kubilaj vigyorgott, de szorosan mögöttük maradt, és emberei továbbra is oszlopban haladtak, amíg el nem érték a városi laktanyát. A nyílt téren enyhült a mongol harcosok feszültsége. A tér körül kétemeletes házak álltak, akkorák, hogy sok ezer ember elférhetett bennük.

Liu Jin-szan ekkor megállt, és Kubilaj látta rajta, hogy a prefektus még mindig arra számít, hogy megölik.

- Eljön majd az idő - mondta Kubilaj - amikor ismét előtted állok majd, és arra kérlek, add át a várost. Akkor ne tagadd meg. Most pedig térj haza. Ma senki sem hal meg.

Liu Jin-szan távozott kis csoportjával együtt, amelyből sokan hátranézegettek, miközben egyre zsugorodtak a távolban, végül eltűntek a város utcáin. Kubilaj nem látott senki mást. Saojang népe csakugyan a zárt ajtók mögé rejtőzött, hogy ne kelljen szembenézniük a megszállókkal.

Emberei kinyitották a saojangi helyőrség épületeit, a hatalmas istállókat, fegyvertárakat, hálótermeket, konyhákat. Egyikük a szájába dugta az ujját és éleset füttyentett, hogy fölkeltse a kán figyelmét. Kubilaj a gyakorlótérre lovagolt, és látta, hogy Urjang-Kadaj hadoszlopa éppen akkor érkezik a tér másik oldalára. Odafordult a mindig körülötte levő futárokhoz.

- Egyikőtök menjen az orlokhoz, és szóljon neki, hogy jelentést kérek. Egy másik keresse meg Bajar tábornokot, akárhol legyen is.

A futárok elvágtattak, a paták szívet simogatóan dübörögtek a kövezeten, a teret övező épületek visszaverték a hangot. Kubilaj leszállt a lováról, és belépett egy hosszú csarnokba. Az első lépések után elvigyorodott. Ezrével sorakoztak az állványokon a lándzsák, mellettük fakereteken a pajzsok. Olyan íjak mellett haladt el, amelyek lőtávolsága nem vehette föl a versenyt az övékével. Egyik szoba nyílt a másikból, és mire Urjang-Kadaj végigjárhatta a külsőket, Kubilaj már a nyílkészítők termében állt, ahol átható enyv-, fa- és tollszaga volt a levegőnek. Több tucatnyi pad mutatta, hol dolgoztak napról napra az emberek, az eredmény pedig ott volt kétoldalt a tökéletes tegezekben. Előhúzott egy nyílvesszőt, és ellenőrizte, hüvelykujját végighúzta a tollakon. Mesterek dolgoztak a szung ezredeknek.

Elővette hátán lógó íját, és egy gyors mozdulattal felajzotta. Hallotta, hogy mögötte valaki belép a terembe. Megfordulva látta, hogy Urjang-Kadaj áll ott olyan elégedett arccal, ami ritkaság volt nála. Kubilaj biccentett neki, meghúzta az íjat, és kilőtte a nyílvesszőt a szemben levő falra. Az átütötte a fát, és eltűnt fénylő lyukat hagyva a falon. A tollak a padlóra hullottak. Kubilaj napok óta először nem érzett fáradtságot.

- Az emberek gyorsan gyűjtsenek össze mindent, Urjang-Kadaj. Küldj felderítőket, valahol távolabb a várostól találjanak olyan helyet, ahol alhatunk és ehetünk. Elég, ha holnap

kezdünk harcolni, hogy utat vágjunk magunknak.

Elmosolyodott, ahogy körülnézett a teremben. Valakinek meg kellene számolnia, de legalább egymillió nyílvessző volt itt, ha nem több.

- Megint vannak fogaink, orlok! Használjuk őket!

Hszüan, a Menny Fia, még sosem látta a szungokat háborúban. A puszta méretük lenyűgöző volt, de veszedelmesen lassúnak találta őket. Egy hónapba került, hogy találkozhasson a városban tartózkodó nagyurakkal. Száznál többen jöttek el, rangjuk szerint elosztva ültek a padsorokban, így csak a leghatalmasabbak voltak jelen a tárgyalás tulajdonképpeni helyszínén, a kisebbek az erkélyről figyelték az eseményeket. Mindenki elnémult, amikor Hszüan belépett a szung hivatalnokok kíséretében.

Első benyomása a színorgia volt, a rámeredő szemek és a zöld, a vörös és a narancsszín öltözékek. Legalább annyiféle ruha volt a teremben, ahány ember. Néhányan egyszerű, gyöngyökkel kivarrt köntöst viseltek, mások magas gallérú kabátban, pávatollas vagy hatalmas drágakövekkel kipitykézett kalapban izzadtak. Néhány fiatalabb férfi harcosnak tűnt, de jobban emlékeztettek díszmadarakra, mert alig tudtak megmozdulni a selyem és az ékszerek rétegei alatt.

Hszüan jelenléte idegesítette a szolgákat, akinek nem volt világos a helyzete. Rangban fölötte állt az egész teremnek, azonban egy idegen nemzet névleges uralkodója volt, aki idősödő katonák kis csapatának parancsolt. A szolgák jellegzetes kompromisszummal találtak neki egy helyet a legalsó szinten, de hátul.

Eleinte megelégedett azzal, hogy figyelt és fülelt, hogy megismerje a személyiségeket és politikusokat. Egy teljes hónapot szenvedett végig a részletes tárgyalások közben. Csak kevés arcot vagy nevet ismert fel a szung földön töltött sok év után, de tudta, a teremben tartózkodó nagyurak egymilliós hadat állíthatnak ki, ha úgy döntenek, hogy megteszik, vagy ha közvetlen parancsot kapnak a császártól. Az idősödő császár ritkán hagyta el palotáját, a háborút a nagyurakra hagyta. Ennek ellenére ragaszkodott hozzá, hogy Hszüan vegyen részt a tanácskozáson, mivel egyike a keveseknek, akik szembeszálltak a mongol hordákkal, és túlélték. Eltűrték a jelenlétét, noha nem éppen úgy fogadták, mint egy elveszett, majd megkerült fiút. A gőgös szung nemesek épp csak hogy nem nézték levegőnek. El kellett viselniük a jelenlétét, de amikor nem iratkozott fel a szónokok közé, sokan titokban örültek, mert azt hitték, Hszüant elbátortalanította a hatalmasok tanácsa.

Minden hónapban kétszer üléseztek, noha csak ritkán teltek meg a padok annyira, mint akkor, amikor Hszüan először vett részt a gyűlésen. Noha a legtöbb ülésen a nagyurak fele, ha részt vett, Hszüan megtudta, hogy Möngke kán vezetésével megérkezett a második hatalmas hadsereg szung földre. Egy délelőtt a fenyegetés csaknem fontosabbnak bizonyult az udvari kicsinyes intrikánál. Két nagyúr, akiknek a birtokai szomszédosak voltak, a szokásos alig leplezett epéskedés nélkül beszélt egymással. A fegyverszünet nem tartott sokáig, délutánra egyikük kiviharzott szolgái kíséretében, a másik pedig beledermedt a jeges haragba a házát és rangját ért akármilyen sértés miatt.

Az egységes vezetés hiánya ellenére a harcok folytatódtak. Hszüan megtudta, hogy délen Kubilaj tümenjei tizenegy hadsereget vertek széjjel, összesen vagy háromnegyed millió embert. A szungok nem hagyták, hogy megerősödjön a zsákmányolt fegyverek birtokában, de az volt az egyetlen taktikájuk, hogy egyik ezredet a másik után vetették be ellene arra kényszerítve Kubilajt, hogy állandóan harcoljon és mozogjon, hátha így kifáraszthatják. A tanácsteremben töltött ideje alatt Hszüan négyszer volt tanúja, amint egy nemes felállt, és búcsút vett, mert indult a csatatérre. Egyikük sem jött vissza, majd mikor meghozták a hírt, a nevük felkerült a hősi halottak listájára.

Amikor elkezdődött a harmadik hónap, Hszüan könnyebb léptekkel érkezett a

tanácsterembe. Fél ház volt, de többen is jöttek mögötte, és elfoglalták szokásos helyüket. Hszüan odament az egyik írnokhoz, aki nyilvántartotta a szónokokat, és megvárta, hogy felnézzen.

- Ma beszélni fogok - mondta.

Az írnok szeme kissé tágabbra nyílt, de bólintott, meghajtotta a fejét, és a tussal és ecsettel leírta Hszüan hivatalos nevét. Eltartott egy ideig, amíg befejezte, de tudta a mesterségét, nem kellett ellenőrizni a feliratot. Az összegyűlt nagyurak is észrevették, mi történt. Sokan közülük megbámulták Hszüant, amikor visszatért a helyére, mások futárt küldtek szövetségeseikhez. Miközben Hszüan türelmesen várakozott, egyre több nagyúr érkezett városi otthonából, és végül olyan sokan lettek a teremben, mint azon a napon, amikor Hszüan először járt itt.

Azon tűnődött, vajon tudnak-e róla, hogy előző éjszaka a császár palotájába hívatták abból a laktanyából, ahol katonáival lakott. Rövid találkozó volt, de elégedetten tapasztalta, hogy idősödő unokatestvére tud a háborúról, és arról is, hogy nem haladnak vele. A Szung-császár éppen annyira kétségbeesett, mint Hszüan, és egyetlen utasítást adott rokonának: rázza föl a nagyurakat önelégült tespedésükből. Az éjszaka többi részét a szung írnokokkal töltötte, ez egyszer megengedték neki, hogy annyi jelentést nézzen át, amennyit csak akar. Inkább nem aludt, hogy mindent megtudjon, és miközben békésen ült a tanácsteremben, agya zúgott a tények és stratégiák sokaságától.

Végigvárta a tanácskozás szertartásos megnyitóját, noha ezek a ceremóniák igen sok időt vettek igénybe. Ketten beszéltek előtte, Hszüan udvariasan figyelt, amíg befejezték, és indítványaikat tudomásul vették. Egyikük láthatóan tudta, hogy az összegyűlt nagyurak Hszüanra várnak, ezért sietett a beszéddel, a másik azonban nem vett tudomást erről és egy órán át fecsegett a keleti tartományok vasérctartalékairól.

Amikor leültek, a császár kancellárja az ő nevét mondta, és Hszüan fölállt. A fejek forogtak, hogy lássák, ő pedig hirtelen ötlettel előrement a terem közepére, így szembenézhetett azokkal is, akik odafent ültek a félkör alakú erkélyeken. Senki sem pusmogott vagy csoszogott. Mindenki őt figyelte.

- A hangcsoui császári nyilvántartás szerint több mint kétmillió kiképzett katona van fegyverben nem számítva a legutóbbi veszteségeket. A teremben tartózkodó tiszteletre méltó urak tizenegyezer ágyúval rendelkeznek. Az alig százezres mongol erő mellett mégis olyannak tűnnek, mint a gyerekek.

Felháborodás hullámzott végig a termen, de a tudatos célzás a nyilvántartásra nem tévesztette el a hatását. Ilyen értesülései csakis a császárnak voltak, és ez elnémította azokat, akik lehurroghatták volna Hszüant, aki a zúgással nem törődve folytatta:

- Azt hiszem, idővel a puszta létszámfölény is sikert hozhatna, az egységes parancsnoklás hiánya ellenére. Tévedések történtek, amelyek közül az egyik, de nem a legkisebb feltételezés az volt, hogy Kubilaj portyázó hadserege végül hazatér utánpótlásért. Semmi okuk rá, hogy ilyet tegyenek, nagyurak. Nem portyán vannak. Csupán egy új helyen, és nekik minden hely új. Nem lehet kifárasztani őket, mint erről olyan ékesszóló szónoklatokat hallottam ebben a teremben. Ha nem zúzzuk szét őket, akkor egy, két vagy tíz év alatt ideérnek Hangcsouba. Tovább tart nékik, mint amennyi idő alatt a csin földeket elfoglalták északon, mert a Szung Birodalom sokkal nagyobb.

Várnia kellett, mert egyesek közbekiabáltak, de a többség meg akarta hallgatni, amit mondani akart, és heveskedők nem kaptak támogatást.

- Még így is kudarcot vallottak volna a szung ezredekkel szemben. Most azonban a mongol kán egy új hadsereget hozott a Szung Birodalomba, nagyobbat, mint bármelyik, amellyel korábban találkoztunk. A jelentések szerint a számuk meghaladja a negyedmilliót - ez

alkalommal tábor nélkül jöttek. Nincsenek ágyúik, ezért stratégiájuk világos.

Eddigre teljes lett a csönd, minden nagyúr feszülten figyelt, nehogy elszalasszon valamit. Hszüan szándékosan halkabbra fogta a szót, így senki sem merte még egyszer félbeszakítani.

- A nagykán nem foglalkozik a szung városokkal, és hihetetlen távolságokat képes megtenni. Ha nem olvastam volna a felderítők jelentéseit a császár irodájában, magam sem hinném el, de mindennap hatalmas távokat tesznek meg dél felé. Nyilvánvalóan az a szándékuk, hogy csatlakozzanak Kubilaj tümenjeihez, és egyesülve törjenek utat. Vakmerő stratégia, de megmutatja, mennyire megvetik a szung hadseregeket. Möngke kán elpusztítja az embereket a csatatéren, azután ráérősen beveszi a városokat a megszerzett ágyúk vagy ostrom segítségével. Ha nem állítjuk meg, nem telik bele egy év, és Hangcsou alatt áll.

A nagyurak egy emberként törtek ki méltatlankodó kiabálásban, amiért lefitymálják a bátorságukat és erejüket. Hogy egy tehetetlen császár ilyen módon leckéztesse őket, az túl sok, az elviselhetetlen. Józanabb koponyák ismét figyelmeztették őket, hogy Hszüan, mint vérszerinti unokatestvér, a császár füle. A lárma elhalt, néhányan dühös arccal dőltek hátra a székükben. Hszüan folytatta, mintha félbe se szakították volna.

- Abba kell hagyni az egyes nagyurak személyes akcióit. Ezekkel nem sikerült elhárítani a fenyegetést - azt a fenyegetést, amely még súlyosbodott is. A teljes szung hadsereget mozgósítani kell, kevesebbel nem érhetjük be. - Két szung nagyúr fölállt, és jelezte a császár kancellárjának, hogy beszélni szeretnének. - Most van itt a pillanat, amikor le kell csapnunk - folytatta Hszüan. - A mongol kán itt van a hadseregeivel. Ha meg lehet állítani, akkor eljöhet az idő, amikor a csin és a mongol földeket meg lehet hódítani. - További négy ember jelentkezett szólásra. - Többé nem elég a védekező háború, uraim. Ha egyetlen vezető alá gyűjtitek a hadseregeiteket, akkor van rá esélyünk, hogy ismét egyesítsük Csint és Szungot.

Elhallgatott. Tucatnyi szung nagyúr emelkedett föl, a szemük ide-oda járt Hszüan és a császár kancellárja között, mert az ő feladata volt, hogy valamiféle rendet tartson a vitában. Amíg Hszüan le nem ült, hivatalosan nem szakíthatták félbe, noha ezt a szabályt gyakran figyelmen kívül hagyták. Ez egyszer vártak, tisztában voltak az elkövetkező vita fontosságával. Hszüan el-komorodott, tudta, hogy azok, akik beszélni fognak, valószínűleg hátráltatják a józan döntést.

- Ezt a háborút többé nem lehet egyénenként vívni. Ki kell jelölni egy teljhatalmú vezért. Félmillió embert kell Kubilajra küldeni, és ugyanannyit a mongol kánra. Be kell keríteni csekély seregeiket, hogy szétzúzhassák őket. Csak így menekülhettek meg az égő Hangcsou látványától. Én láttam Jencsing égését, uraim. Éppen elég volt.

A sok szempár néma nyomására leült. Nem tudta, hogy sikerült-e bárkivel is megértetnie magát ebben a teremben.

Felcsendült a császár kancellárjának hangja.

- A tanács megadja a szót Szung Vin úrnak!

Hszüan magába fojtott egy grimaszt a név hallatán. A végén joga lesz válaszolni.

- Uraim, nekem csak két kérdésem van a mélyen tisztelt szónokhoz - mondta Szung Vin nagyúr. - Adott a császár közvetlen parancsot a hadseregek egyesítésére? És vajon az a szándékod, hogy a fővezérséggel a kezedbe ragadd Szungot?

Gúnyos hangzavar tört ki a teremben, és Hszüan még jobban elkomorodott. Eszébe jutott unokatestvérének vizenyős szeme a rövid tanácskozáson. A császár gyenge ember volt, és Hszüan még mindig érezte, ahogy belekapaszkodik az ő ruhájának az ujjába. Felhatalmazást kért tőle, császári utasítást, de az csak legyintett. A hatalom annak a kezében van, akit a nagyurak elfogadnak, és Hszüan tudta, hogy unokatestvére fél kiadni ilyen parancsot. Különben miért hívatta volna magántermeibe régi ellenségéti Ha a császár parancsot ad, és megtagadják, a gyengesége lelepleződik, a birodalmat széttépik a fegyveres klikkek. Egy

polgárháború mindent elvégezne, amire a mongolok képtelenek.

Mindez át villant elméjén, miközben mereven felállt.

- A császár nevében bízom benne, hogy meghallgatsz, Szung Vin nagyúr. Osztozom a hitében, hogy nem hagyod Szungot szétesni kicsinyes politikai okok miatt, és hogy a hűséges szung urak felismerik a valódi fenyegetést. Nem én leszek az, aki a mongolok ellen vezet titeket, uram. Akárki teszi meg, annak bírnia kell a tanács feltétlen bizalmát. Ha vállalod a felelősséget, én támogatlak, uram.

Szung Vin uraság csak pislogott, amikor fölállt. Vélhetőleg azon rágódott, hogy Hszüan tönkretette-e ezzel az ajánlattal az esélyét a fővezérségre. A csin császár tüske volt a nagyurak körme alatt, az ő támogatása semmit sem ért.

- Abban reménykedtem, hogy látom a császár személyes pecsétjét - mondta Szung Vin ellenszenvvel. - Ehelyett elmosódó, tétova szavakat hallok, amelyek pontosságát nem lehet ellenőrizni.

A terem elnémult. Szung Vin észbe kapott, hogy túl messzire ment, csaknem hazugsággal vádolta Hszüant. Eszébe jutott, hogy

Hszüannak nincs pozíciója, és ettől ismét megnyugodott. Egy bukott hatalmasság nem követelhet sem jóvátételt, sem büntetést.

Szung Vin habozását kihasználta a császári kancellár, aki a többségnél jobban tudta, mi történt előző éjjel ura és annak csin unokatestvére között.

- A tanács megadja a szót Csin An úrnak! - bömbölte.

Szung Vin hirtelen becsukta a száját, és kelletlenül leült, miközben egy fiatalabb nemes biccentett a kancellárnak.

-Van itt valaki, aki tagadja a kán és öccse hadseregeinek jelenlétét délen és nyugaton? - kezdte tiszta, magabiztos hangon Csin An. - Addig fogjuk tagadni a létezésüket, amíg végül Hangcsou kapuit fogják döngetni? Most rögtön szavazzunk! Én jelentkezem az ellenük küldendő két hadsereg egyikének parancsnoki tisztére!

Hszüan arca egy pillanatra kisimult, és felnézett, ám addigra a fiatal arisztokrata hangja elveszett a zűrzavarban. Még a hadseregek számát sem döntötték el. Hszüan szíve összeszorult. Nem tudta felrázni a tanácsot. Csin An uraság dühösen fogadkozott, hogy a saját embereit vezeti Kubilaj ellen, egyedül cselekszik, ha senki másnak nincs annyi esze, hogy lássa a bajt. Hszüan a szemét dörgölte, amely égett a kialvatlanságtól. Már négyszer látta, hogy ifjú nemesek elindultak a tümenek ellen. Vádak és fenyegetések röpködtek a teremben, minden úr igyekezett túlkiáltani a szomszédait. Ma nem lesz döntés, ha egyáltalán lesz is valamikor, és a mongol seregek egyre közelednek. Hszüan fejcsóválva nézte ezt a bolondokházát. Megpróbálhat ismét beszélni a császárral, de ezernyi udvaronc veszi körül, akik elrágódnak a kérésén, aztán fontolóra veszik, hogy továbbítsák-e egyáltalán. Túl sokszor látta a szung bürokráciát a fogság évei alatt, ezért nem nagyon reménykedett.

Amikor a tanácskozás délben véget ért, Hszüan odament a fiatal nemesemberhez, aki még mindig dühösen vitatkozott két társával. Amikor meglátták, elhallgattak. Csin An ösztönösen meghajolt a rangosabb személy előtt.

-Jobb eredményre számítottam - mondta Hszüan.

Csin An lehangoltan bólintott.

- Negyvenezer emberem van, Menny Fia, és egy rokonom ígért támogatást. - Sóhajtott. - A jelentéseim szerint ez a Kubilaj Saojang táján jár. Nem is szabadna itt lennem, hogy ezekkel a gyávákkal vitatkozzam. Ott a helyem a két mongol hadsereg gyengébbikével szemben. Negyvenezer ember odaveszne, ha összecsapna a kán északi hadseregével. - Szája megrándult a haragtól, míg az utolsó, távozó urak felé intett. - Talán amikor ezek a bolondok meglátják, hogy belovagol Hangcsouba, rájönnek, hogy együtt kell működnünk.

Hszüant megmosolyogtatta a fiatalember méltatlankodása.

- Talán még akkor sem - mondta. - Bár lenne egy erős hadseregem, amelyet a rendelkezésedre bocsáthatnék, Csin An uram! Ennek hiányában nyolcezer emberem a rendelkezésedre áll, ha szükséged van rá.

Csin An legyintett, mintha szabadkozna. Valójában Hszüan hadereje keveset számított, és ezt mindketten tudták. Fénykorukban értékes harcosok voltak, de a hitvány élelmezés és leromlott állapotuk miatt az eltelt néhány hónap aligha volt elég arra, hogy összeszedjék magukat. Mindazonáltal az ifjú uraság udvariasan válaszolt.

- A hónap első napján indulok - mondta. - Megtiszteltetés lenne, ha ilyen emberek kísérnének. Remélem, te is adsz majd tanácsokat.

Hszüan szélesebben mosolygott az őszinte örömtől. Hosszú idő telt el azóta, hogy egy szung nagyúr udvariasan viselkedett vele.

- Mindenben a szolgálatodra állok, Csin An úr. Talán mire távozunk, találsz más urakat is, akik osztják nézeteidet.

Csin An visszanézett az üres tanácsteremre.

- Talán - mormolta kétkedő arccal.

Szerjanh orlok járkált, miközben az összegyűlt tisztekhez beszélt. Huszonnyolc tümen tábornoka állt előtte. A hátuk mögött kétszáznyolcvan minghaan sorakozott.

- Felderítőket küldtem ki északra, a postavonalakhoz - mondta. A hangja rekedt volt, mert sok ezer parancsot adott már ki, mert meg kellett akadályoznia, hogy a hadsereg káoszba zuhanjon. Möngke kán vászonba pólyázott teteme egy magányos jurtában feküdt. A sereg összecsomagolt, készen állt rá, hogy elinduljon arra, ahova Szerjanh parancsolja.

- Hülegü nagyúr egy, legföljebb két hónap múlva értesül a kán haláláról. Ő visszatér. A kán öccsének, Arik-Bökének még hamarabb megviszik a hírt Karakorumba. Újabb kurultáj lesz, megválasztják az új kánt. Tucatnyi embert küldtem délre, hogy megtalálják Kubilajt, és közöljék vele a hírt. Ő is hazajön. Nekünk kitelt itt az időnk, amíg nem lesz új nagykánunk.

Előlépett Szalszanan, a rangidős tábornok, és az orlok felé fordult.

- Szerjanh orlok, én önként vállalom, hogy egy egységet elvezetek Kubilaj hoz, ezzel segítve a visszavonulásban. Nem fogja megköszönni, ha magára hagyjuk a hadjárat közben. - Rövid hallgatás után folytatta. - Lehet, hogy ő lesz a következő kán.

- Vigyázz a szádra, tábornok! - rivallt rá Szerjanh - Nem a te dolgod, hogy találgass, és szóbeszédeket terjessz! - Elhallgatott, alaposabban végiggondolta a dolgot. Möngkének sok fia van, de a káni tisztség öröklése sose ment simán Dzsingisz halála óta.

- Nagyon jó ötlet a visszavonulás támogatása. Mi egy kánt veszítettünk, de Kubilaj a bátyját. Vigyél nyolc tüment, és hozd ki épségben a Szung Birodalomból. Én hazaviszem a kánt.

Huszonnyolcadik fejezet

Vénséges tölgyek lombja borult Kubilaj fölé. Szótlanul tűrte, hogy Csabi ajraggal mossa ki a vágást a jobb karján, időnként meg is húzta a tömlőt, hogy ne fázzon. Mindketten ismertek olyan embereket, akik egyetlen vágással jöttek el a csatatérről, azután lázas önkívületben haltak meg pár nappal vagy héttel később. Csabi dudorászva megszagolta a férje kezét, és elfintorodott. Kubilaj sziszegett, amikor az asszony összeszorította az ólomkék sebszájat. Genny csurgott vékony sugárban az ujjaira.

- Ezt megcsináltathatnám a sámánokkal is - mondta a férfi szeretettel.

Az asszony lenézően prüszkölt.

- Elfoglaltak, és ne zavard őket, amíg meg nem zöldül a karod.

Jó erősen összenyomta a sebet. Kubilaj megrándult. A genny kezdett vörösre változni, az asszony elégedetten bólintott. Egyik kezét a hasán nyugtatta, amelyben az új élet rügyezett. Kubilaj odanyúlt, és gyengéden megpaskolta a domborulatot, miközben Csabi tiszta vászonnal átkötözte a sebet.

A családok és kísérőik még mélyebbre hatoltak be az erdőbe, miközben ő a szungokkal harcolt. Nehogy az utánuk kutató ellenség felfedezze őket, úgy eltüntették minden nyomukat, hogy Kubilajnak több száz felderítőt kellett küldenie a keresésükre a zöld vadonba.

Ahhoz, hogy ideérjen, két szung hadseregen kellett átverekednie magát. Nyíl- és lándzsakészlete folyamatosan apad, noha igyekezett takarékoskodni, amennyire tudott. Gyógyítók és pihenési lehetőség híján naponta meghalt néhány sebesültje.

Fölnézett. Furcsa szorongás töltötte el a félhomályban, mivel a sűrű lomb kizárta a világosságot. A családok és a tábor biztonságban voltak a rengetegben, de nem szabadulhatott a félelemtől, hogy a lopakodó ellenséget ugyanígy elrejtik a fák. Karakorumban nőtt fel, a pusztaságuk után fojtogatta az erdő.

Jobban megnézte mellette álló feleségét, és sötét karikákat látott a szeme alatt. Sovány is volt. Kubilaj átkozta magát, amiért nem készült föl jobban. Tudnia kellett volna, hogy a családok kénytelenek lesznek levágni a nyájakat, miközben az ő visszatérésükre várnak. A hatalmas nyájak rendszerint felszaporodtak tavaszra, de az erdőből egyetlen dolog hiányzik, mégpedig a jó legelő. A földet korhadó avar borította, és ami kis zöld akadt, azt az állatok tövig rágták az első hónapban. A családok szarvast és nyulat ettek, még farkast is, ha akadt, de nemsokára harminc kilométeres körzetben nem maradt állat. A birka- és kecskenyájak annyira meggyérültek, hogy mindenki csak naponta egyszer ehetett, és még akkor sem jutott sok hús.

Amikor Kubilaj végül belovagolt a táborba, elcsüggesztette népének látványa. A családok körülrajzották az érkező tümeneket, ő pedig kötelességének tartotta megdicsérni őket, amiért életben maradtak, holott forrt benne a méreg, amiért ilyen rosszul gazdálkodtak. Az értékes ökrök bordáit meg lehetett számlálni. Ugyan hány lesz képes elhúzni a szekeret, ha annak lesz itt az ideied A fia és a várandós felesége alig jutott annyi húshoz, amennyi elég az életben maradáshoz. Kubilaj a legszívesebben leteremtette volna a többieket. Meg is tette volna, ha nem éppen olyan vékonyak és sápadtak, mint Csabi.

- Tovább kell mennünk a táborral - mondta halkan Csabi. - Nem is akarok arra gondolni, mi történt volna, ha még sokáig maradsz el.

- Nem vihetlek ki titeket. Egyfolytában jönnek - felelte a férfi.

- Még sosem láttál ilyet, Csabi. Nem akarnak elfogyni.

Az asszony szája megkeményedett.

- Akkor sem maradhatunk itt. Tizenöt kilométeren belül nincs nyúl, és mihelyt az utolsó birkát is levágják, éhezni fogunk. Egyes férfiak már arról beszéltek, hogy portyázni indulnak, ha egyhamar nem jössz.

- Kik? - kérdezte Kubilaj.

Csabi a fejét rázta.

- Családos emberek. Hibáztathatod őket? Tudtuk, hogy bajban vagyunk, Kubilaj.

- Nyájakat tereltetek ide a szung dombokról és falvakból. Szerzek új igavonókat.

Elharapott egy káromkodást. Ez nem fog működni. Még ha be is terelhetne egy nyájat az erdőbe, haladásuk nyomait bármelyik szung felderítő észrevenné. Máris veszélyeztette a helyzetét azzal, hogy a tümeneket visszavonta a táborba. Ha még egyszer megteszi, széles utat tör az erdőn át. A szeme sarkát nyomkodta, hogy tompítsa a fáradtságát. A tábor látta el a harcosokat mindennel, a nyílvesszőktől a fedélen át a meleg ételig. Lehetetlen helyzetbe került.

- Kiküldhetem a tümeneket ételt és igavonókat szerezni, amelyeket levághatunk, vagy pótolhatjuk velük a leggyengébb ökreinket... - Elkáromkodta magát. - Nem is gondolhatok rá, Csabi! Átkaszaboltam magunkat a szungokon, de tovább kell mennem, különben hiábavaló volt minden, amit eddig tettem.

- Olyan borzasztó lenne, ha kipihennétek magatokat a télen. Itt lennél, amikor megszületik a gyermeked, Kubilaj. Küldd ki az embereidet, hozzanak el mindent, ami él, fosszák ki a környező városokat, és tavasszal ismét elindulhattok.

Kubilaj felnyögött. Énjének egy része kétségbeesetten vágyott rá, hogy megálljának, és pihenjenek. Még sosem volt ilyen fáradt.

- Utat vágtam egészen Saojangig, és még azon is túl, Csabi. Ha tovább megyek, akkor tavaszra vagy nyárra elérem a fővárosukat. Ha most megállók, akkor újabb tucat friss és erős hadsereg jön ellenem.

- Elveszíted a tábort, ha így folytatod - vágott vissza az asszony. - Elveszíted a nyílkészítőket, a bőrcserzőket, a nyeregkészítőket, a keményen dolgozó feleségeket és férfiakat, akik lehetővé teszik, hogy harcolj. Vajon ugyanilyen jól fognak harcolni a tümenek, ha a családjuk éhezik?

- Te nem fogsz éhezni - mutatott rá Kubilaj.

- Attól, mert mondod, még nem lesz így. Nagyon csúnyán álltak nálunk a dolgok, férjem, mire a felderítőid megtalálták minket. Néhány ember arról beszélt, hogy elveszik maguknak az utolsó élelemkészleteket, és hagyják éhen veszni a leggyengébbeket.

Kubilaj mozdulatlanná merevedett, a tekintete megkeményedett.

- Ez alkalommal megmondod a nevüket, Csabi. Felakasztatom őket!

- Ne tereld másra a szót! Most már nem számít. Találj valami megoldást a problémára, férjem. Tudom, hogy nagy a nyomás rajtad, vagy legalábbis tudni vélem. Azt is tudom, hogy kitalálsz valamit.

- Ez a föld gazdag, Csabi - mondta a férfi egy idő múlva. - Adok magamnak egy hónapot, hogy új nyájakat hajtsak fel. Idetereltet-hetem őket, de azután a tábor felét hazaküldöm Karakorumba. -Fölemelte a kezét, mert Csabi már nyitotta is a száját, hogy tiltakozzon. - Ezek itt nem olyan csaták, amilyeneket Dzsingisz ismert, aki az egész nemzetet magával vihette, és tümeneket vezényelhetett ki a központból. A szungok annyian vannak, mint a pelyva, egyik hadsereget küldik a másik után. Úgy kell gondolkodnom, mint egy portyázónak, aki minimális tartalékot visz magával. Az asszonyok és a gyerekek hazamehetnek, elég harcost kapnak kísérőül, akik vigyáznak rájuk. Te és Csenjin is velük mentek.

Tessék. Döntést akartál, meghoztam. Azt hiszem, kivehetek egy hónapot.

- Dönthetsz, de én nem megyek. Nem fogok még egy gyereket elveszíteni a nehéz hazaúton, Kubilaj. A táborral maradok, amíg meg nem születik.

A férfi látta az elszántságot az arcán. Sóhajtott.

-Asszony, túl fáradt vagyok ahhoz, hogy vitatkozzam veled.

- Akkor jó - felelte Csabi.

Kubilaj sajnált minden napot, amíg a tümenek átfésülték a vidéket száznál is több kilométeres körzetben nyájak után. Télen tovább tartott, mint remélte és kétszer látta megtelni a holdat, mire a családokat kihozta az erdőből. A sötét hónapok hidegebbek voltak, mint az előző évben. Jég recsegett a fák ágain az egyszerre gyönyörű és halott erdőben. Mindig jutott tüzelő a kályhákba, a jurtákat embernél magasabb farakások vették körül.

A föld még akkor is fagyott volt, amikor tábort bontottak, és elhagyták az erdő mélyét. Ottmaradtak mögöttük a szokásos jelek: fekete körök a szétszedett jurták alatt és a holtak sírjai. Többségük a sebesülteké volt, akiket nem tudtak megmenteni a sámánok, de sok kisebb hant is volt, azoké a gyerekeké, akik nem élték meg az első évüket. Nem voltak hegyek, hogy égi temetéssel tisztelhessék meg őket, nem lehettek ragadozó madarak lakomája. A halotti máglyákból pedig valószínűleg tűzvész lett volna, vagy észreveszi őket az ellenség, így a fagyott földet törték föl annyira, hogy belepje őket.

Kubilaj egy mezőre költöztette a tábort. Sok száz ökröt fogtak igába, amelyek jobban tápláltak voltak, mint a kán érkezésekor. A szung falvakból a gabonát is elhozták a nyájakkal együtt, így a hatalmas állatok szőre ragyogott, orruk nedvesen rózsállott. Kétszázezer emberét hazaküldte. Zömmel asszonyok és gyerekek voltak, tízezer férfi kísérte őket, sebesültek vagy régi háborúk rokkantjai, akik szükség esetén még mindig tudtak harcolni.

A harcosok szokásuk szerint zúgolódtak a parancs miatt, de ők is látták a szung seregeket, és megkönnyebbülés is keveredett a búcsúölelésekbe. A családok gyorsan megteszik az utat a csin határhoz, és már a tavasszal biztonságosabb földeken járhatnak. Kubilaj felderítőket küldött előre a birtokaira. A hazatérőknek nem kell aggódniuk az északi úton. Csak a legügyesebb pásztorokat és mesterembereket, kovácsokat, kötélverőket, cserzővargákat tartotta meg. A legtöbb jurtát is hazaviszik, így a tümenek esőben-fagyban is a szabad ég alatt fognak aludni.

Kubilajnak le kellett foglalnia társzekereket a kovácsműhelyek és a tartalék számára. Az ezüst is vele ment keletre. Tudta, hogy a táborozás mostantól nem lesz vidám dolog. Mostantól nem egy nemzet vándorol, hanem egy katonai tábor, amelyben minden ember a tümenekért él.

A két hatalmas csoport lassan szétvált. Sokan még mindig búcsúszavakat kiáltoztak. A lovon ülő harcosok komoran nézték, ahogy családjaik zsugorodnak a távolban. Csabi, Csenjin és az asszony szolgálói maradtak, de senki sem merte vitatni a nagykán öccsének döntéseit. A felderítők végigjárták a csin határ felé vezető utat, és abban az irányban egyetlen hadsereget sem találtak. A veszély kelet felől fenyegetett, és a tümenek minden katonája tudta, hogy még nem végeztek a munkával. Nehéz volt jókedvűnek lenni egy ilyen napon.

A hadsereg jó ütemben rágta bele magát egyre mélyebbre a szung földekbe, és ha nem is énekeltek esténként, szótlan elszántság jellemezte Őket. Mivel nem voltak velük az asszonyok, a harcosok a közös kondérokból ettek, amelyeket minden este csurig töltöttek sűrű húslevessel.

Ahogy a nappalok hosszabbodni kezdtek, Kubilaj áthaladt korábbi ütközeteinek színhelyein. Elborzadva lovagolt át az oszló hullák mezején, ahol rókák, farkasok és dögmadarak lakomáztak. A hús lefoszlott a csontokról, ellenség és barát együtt rothadt a napfényben és az esőben. A tümenek a legnagyobb közömbösséggel lovagoltak, Kubilaj nem értette, hogy marad meg bennük az étel. Nem bírta megállni, hogy el ne képzelje a saját halálát egy idegen mezőn. Vajon ehhez hasonló gondolatok háborgatják-e az olyan rosszkedvű embereket, mint Urjang-Kadaj d Bevallanák-e az igazságot, ha rákérdezne?

A felderítők egy lovassági egységet jelentettek Saojangtól harminc kilométerre, de akárkik voltak is, gyorsan meghátráltak a tümenek elől. Lőtávolságon kívül maradtak, és olyan sebesen lovagoltak, mintha az ördög kergetné őket. Kubilaj harcosai anélkül, hogy parancsot kaptak volna, mindennap növelték a sebességet. Az összezsugorodott tábor társzekerei sose

maradtak le nagyon, hogy elérhetők legyenek váratlan támadás esetén. Hideg napokon az emberek a kancák meleg vérét itták az apró sebekből, felváltva vágtak meg három-négy tartalék lovat, nehogy valamelyik túlságosan legyengüljön. Saját régebbi nyomukon haladtak, így nem számíthattak friss utánpótlásra, amíg el nem hagyják Saojangot. Kubilaj azon tűnődött, mit szól a prefektus, ha látja, hogy visszatérd Vajmi kevés ember mondhatta el magáról, hogy kétszer is túlélte a mongol sereg haladását.

Végre megértette, hogy túl kevés a harcosa: nem verheti szét a fejüket a szung falakon. A teméntelen ellenség előbb-utóbb porrá őrli a tümenjeit. Döntött. Nem is tudta, azonos-e azzal az emberrel, aki fiatalos magabiztossággal lépte át a Szung Birodalom határát. Akkor nem számított erre. Most egyetlen lökéssel tovább kell hajszolnia harcosait egyenesen a birodalom szívéig. Nem állhat meg Saojangért. Semmiért nem állhat meg.

A tümenek látták az embereket a hatalmas város háztetőin, mikor ellovagoltak mellette. Kubilaj fölemelte a kezét, maga sem tudta, üdvözlésül-e, vagy búcsúra. Egy vágással ki kell hasítania a szung sárkány szívét. A többi városnak nincs félni valója.

Saojang után a vidék már megtermett mindent, amit egy éhes katona megehet. Az első kisvárosokból elvittek minden ételt, ám Kubilaj megtiltotta, hogy lerombolják őket. Az erdei táborban az emberei látták a rengeteg ezüstöt, amelyet ezer lóról pakoltak le, és a rudak kézről kézre vándoroltak, amíg halmokba nem rakták a nedves leveleken. Noha a tümeneket hónapok óta nem fizették, legalább tudták, hogy létezik a pénz, és nem morogtak túl hangosan vagy túl gyakran.

Ennyire délen Kubilaj nem számított futárokra. A postaállomások a csin földeken értek véget, ennek ellenére most nem is egyet, de mindjárt kettőt látott. Alig emlékeztettek azokra a kitartó, fürge lovasokra, akiket ismert. A felderítői hozták be őket. Kubilaj megállította a lovát a széles síkon, amikor meghallotta a nyeregtakaróra varrt csengettyűket. Biccentett Urjang-Kadajnak, és az orlok bömbölve adta ki a parancsot, hogy szálljanak le a lóról, és pihenjenek.

- Félholtnak tűnnek - mormolta Bajar Kubilajnak, amikor megérkeztek a lovasok, akiket a felderítők fogtak közre.

Csakugyan úgy festettek. Kubilaj szerette volna tudni, honnan szereztek élelmet és friss lovakat postaállomások nélkül. Mindkettő elvadult, az egyik mozgásán látszott, hogy szenved. Hangosan nyögött a lova minden lépésére. Megálltak, Bajar utasította őket, hogy szálljanak le a lóról. Az első lesiklott a nyeregből, és egy kicsit megingott, amikor földet ért. Míg ő az üzenetet kereste, Bajar felnézett a másik futár szürke arcába.

- Nyilat kaptam valahova a hátamba - mondta az gyenge hangon. - Letört, de nem hiszem, hogy le tudok szállni. - Bajar látta, hogy a futár jobb keze bénán lóg, együtt lötyög a rá csavart gyeplővel. Szólt egyik emberének, és közösen leemelték a lovast a nyeregből. Az erőlködött, hogy ne jajgasson, de az elfojtott kín hangja rosszabb volt még az üvöltésnél is.

Bajar leengedte térdelésbe a sebesültet, és megnézte a vállából kiálló csonkot. Minden lélegzetvétel fájhatott neki. Bajar halkan füttyentett. Lenyúlt, megnyomkodta a csonkot. A lovas félrerántotta magát, és elharapott egy káromkodást.

- Rothad a hús - mondta Bajar. - Innen is érzem a szagát. Hívok egy sámánt, majd ő kivágja, és tűzzel összezárja. Derekasan viselkedtél.

- Ideért még valakid - kérdezte a futár. A karjára támaszkodott, és lihegett, mint egy kutya. Bajar megrázta a fejét, a futár káromkodott és köpött egyet. -Tizenketten voltunk! Nem is tudom, mióta lovagolok és kereslek titeket! - mondta dühösen. Most már Bajar is felháborodott.

- Hát csak mulatozgattunk! Csináltunk egy kis országjárást. Épp a végén találtál ránk. Most átadod az üzenetet, vagy előbb vágjam ki azt a nyilat d

A másik lovast megmotozták, és közelebb engedték Kubilajhoz. A futár kinyitott a bőrtáskáját, és elővett egy összehajtogatott papírlapot, amelyet Möngke pecsétjével zártak le.

Bajar és a sebesült némán figyelték, ahogy Kubilaj feltöri a pecsétet, és elolvassa a levelet.

- Nem kell. Már tudja.

A sebesült lovas összerogyott. Bajar elkapta a hóna alatt, nem törődve a verejték és a vizelet bűzével. A teste tüzelt a láztól, és megdöbbentően súlytalan volt. Ez a fiatal férfi csaknem éhen halt, hogy elhozza az üzenetet. Mi lehet olyan fontos, hogy tizenkét lovast indítsanak el ugyanazon levéllel? A tábornok annyit tudott, hogy jó hír nem érkezhet így. Odaszólította az egyik tisztjét.

- Hozz egy sámánt. Ha élni akar, ki kell venni a nyilat, a sebet pedig meg kell tisztítani. Vedd át tőlem. - Átadta emberének a kábult lovast, és gépiesen a nadrágjába törölte a kezét.

Kubilaj olvasás közben egyre sápadtabb lett. A papír a feltört pecséttel elfeledetten lógott a kezéből. A semmibe bámult, a szeme olyan lett, mint a piszkos üveg. Bajar még jobban elkomorodott, mire odaért hozzá.

- Ennyire rossz? - kérdezte halkan.

- Ennyire - felelte Kubilaj. Hangja rekedt volt a gyásztól.

Hszüan évek óta először érezte; hogy él, miközben nyugat felé lovagolt. A régi képességei még megvoltak, csak sokáig aludtak, mint a magok az őszi avar alatt. Láthatta, hogy az emberei is így vannak vele. Fogságban öregedtek meg, legjobb éveiket elfecsérelték, de minden kilométerrel, amivel távolabb kerültek Hangcsoutól, a múlt is egyre jobban elmaradt mögöttük. Ennél is fontosabb volt az a hír, amelyet akkor kaptak, amikor elhagyták a várost. Mongol felderítőket fogtak el, akik délre tartottak. Valamennyinél ugyanaz az üzenet volt, a saját betűikkel írva.

Hszüan látta az egyik levelet, amelyen még rajta volt a hírvivő vére. Csak egy gyanakvó elme orronthatott számítgatást abban, hogy kikürtölik a dél felé igyekvő nagykán halálát. Hszüannak épp ilyenné tették az elméjét a fogság évei. Ennek ellenére szerette volna, hogy a hír igaz legyen. Ismerte a hagyományt, amelyet a mongolok rabszolgaként követtek. Ha hazatérnek, az válasz lenne imáira, és a szung nemzet fohászaira.

Megrázta a fejét, hogy a szél és a mozgás megszabadítsa a gondolatoktól. Mit számít, hogy Möngke kán csakugyan meghalt-e, vagy valami orv játékot űz! Hszüan nem tudta, életben marad-e, miután találkozott Kubilaj tümenjeivel, de azt bizonyosra vette, hogy sosem tér vissza Hangcsouba.

Legidősebb fiára pillantott, aki a jobbján lovagolt. Liao-Csin még mindig nem tért magához a szabadság önkívületéből, mindegy volt neki, merre mennek, vagy mivel kerülnek szembe. Ifjúságának minden hevével vetette bele magát a kiképzésbe. Hszüan mosolygott. Az emberek kedvelték a fiát. Jó császár lett volna, ha lenne birodalom, amelyben uralkodhat. De ez nem számít. Szabadok voltak. Ez a szó olyan volt minden embere számára, mint a tündöklő nyár.

A lázas tevékenység közepett, amíg nyolcezer embert készítettek fel, hogy kilovagoljanak a szung ezredekkel, nem volt nehéz kihozni Hszüan többi gyermekét a fogságból. Egyszerűen odaküldte két lovasát saját kezűleg írt paranccsal. Senki sem merte megkérdőjelezni új hatalmát, vagy ha igen, a válasz túl lassan érkezett ahhoz, hogy leállíthassák. Hszüan még szolgákat is fogadott melléjük Szung unokatestvére ezüstjeiből. Az első holdtalan éjszakán északra küldi őket néhány emberével, a legkülönb csinekkel, akik megmaradtak neki. Valahogy majd megmaradnak a régi házában. Még nem mondta meg Liao-Csinnek, hogy velük kell utaznia, minél messzebb a kelet felé haladó mongol tümenektől.

A csin erő másik oldalán szung urak lovagoltak. Csin An úr állta a szavát, és csaknem ötvenezer katonát mozgósított, amelynek a fele lovasság volt. Hszüan nem is tudta, hogy a fiatalember ilyen hatalmas, de úgy tűnt, hogy családja nemzedékek óta adott hadvezéreket a szárazföldi háborúkhoz. Csin An uraságnak sikerült még egy másik nemest is rábeszélni, hogy

csatlakozzon hozzá, az egyik unokatestvérét, aki újabb negyvenezer embert állított csatasorba. Hszüan ezt óriási hadnak érezte, noha mindkét szung nagyúr dühöngött, amiért nem támogatta őket sem a tanács, sem a császár.

Sok száz ágyút hoztak magukkal, amelyek a harmadára lassították a sebességet, Hszüan mégis lelkesen nézte, ahogy azok a fekete csövek lassan cammognak a jó szung utakon. Volt idő, amikor csak álmodhatott róla, hogy szétveri a szung földeket taposó mongol sereget. Egy nagy győzelem egyesítette volna az arisztokraták tanácsát, így közösen indulhattak volna az északi fenyegetés ellen. Legoptimistább napjaiban még azt is el tudta képzelni, hogy visszakapja régi országát. Kellemes gondolat volt, de csak mosolygott oktalanságán. A mongolokat nemzedékek óta nem verték meg. Csak azt bánta, hogy Csao-ven nincs itt, nem láthatja a büszkén menetelő csin katonákat. A savanyú szung tisztnek sikerült meglépnie abban a pillanatban, amikor kiküldték a parancsot, hogy jelentkezzen a laktanyában. Végül is gyávának bizonyult, gondolta Hszüan. De ez sem számított.

Saojang már csak néhány kilométernyire volt. Kiküldték a felderítőket, hogy figyeljék, nem bukkannak-e föl Kubilaj tümenjei. A mongolok hónapokkal korábban jártak erre, Hszüan nem is számított rá, hogy közel vannak, de majd megtalálja őket. Legázolja őket. Előre nyúlt, megveregette lova nyakát, ismét eltöltötte az ujjongás. Megint szabad! Liao-Csinhez fordult, túlordította a lovak és emberek lármáját.

- Vetesd elő a zászlókat, Liao-Csin! Mutasd meg a szungoknak, kik vagyunk!

Fia ragyogó mosollyal továbbította a parancsot a mellettük lovagoló zászlótartóknak. A maga módján ez volt az utóbbi hónapok legnehezebb feladata. Szövetet könnyen szereztek, de Hszüannak a saját embereivel kellett megoldatnia a dolgot, nehogy híre menjen az arisztokraták között, vagy megtudja császár unokatestvére és megtiltsa, még mielőtt kilovagolnak. Ők szabták és varrták a hosszú zászlókat, amelyeknek sárga selymét Hszüan nemesi házának festett pecsétje díszítette. Hszüan visszafojtotta a lélegzetét, amíg a zászlótartók kigöngyölték a lobogót. A zászlók aranykígyóként kanyarogtak a szélben.

Az utolsó csin hadsereg katonái fölemelték a fejüket. Sokuknak könnyektől ragyogott a szeme a látványra, amelyben már nem reménykedtek. Megéljenezték a csin császár zászlait, és Hszüan torka elszorult a büszkeségtől, a bánattól és az örömtől.

Huszonkilencedik fejezet

A tümenek egyhelyben töltötték a délutánt, alig néhány kilométernyire Saojangtól keletre. A harcosok látták, hogy felállítják Kubilaj sátrát, és ettől megszűnt az enyhe feszültség. Amíg az a fehér jurta áll, nem kapnak hirtelen parancsot, hogy lóra kapjanak, és induljanak. A nyolcvanezer embernek háromszáz-ezer tartalék lova volt, amelyek egyetlen ménesben futottak. Olyanok voltak, akár egy erdő, amelynek pej, szürke, fekete és deres a lombja. Amellett, hogy tejet és vért adtak lovasaiknak, mindegyik valamilyen felszerelést vitt: tartalék pikkelypáncélt, kötelet, enyvet, kemény sajtot. Ez volt sikerük titka: minden nemzet közül egyedül ők voltak képesek sok száz kilométerre eltávolodni a központi tábortól.

Kubilaj szinte révületben állt az üres mezőn a lovak és emberek tengerében. Látta a távolban a lassan közeledő társzekereket. Érzékelte, hogy Bajar ismét odajön, beszélni akar vele, de nem válaszolt. Némán állt, visszahúzódva önmagába.

Bajar adott parancsot a jurta fölverésére. A tábornok félt. Akármit olvasott is Kubilaj, sápadt és hűdött lett tőle. Korbácsolással büntették azt, aki az üzenetéről faggatott egy postalovast. Bajar mégse bírta levenni a szemét a futárról, miközben az teát ivott, és húsos táskát evett. Ugyanolyan révedt tekintettel rágta az ételt, mint amilyet Bajar a vezére arcán látott. Alig bírta ki, hogy oda ne menjen a futárhoz, és ki ne szedje belőle az igazságot.

Most, hogy a feleségek és a gyermekek eltávoztak, a szekereket nem fogadták örömrivalgással. Az ökröket és a tevéket leszerszámozták, hadd legeljenek. A kovácsműhelyeket felállították a gyepen, a nehéz vaskemencéket addig etették faszénnel, amíg vörösen izzottak. Azok a harcosok, akiknek valamire szükségük volt, ráérősen ballagtak dolguk után. A többiek letelepedtek a mezőn, hogy pihentessék a lábukat és hátukat. Sokan kihasználták a lehetőséget, hogy keressenek valami félreeső helyet, ahol székelhetnek és vizelhetnek. Mások a fegyvereiket élesítették, átvizsgálták íjaikat és nyílvesszőiket, amit szerettek elvégezni minden adandó alkalommal. Néhányan ettek, mások beszélgettek, de a táboron elterjedt a különös bénultság, és egyre többen értették meg, hogy valami baj van.

Amikor a jurta elkészült, Bajar ismét odament Kubilajhoz.

- Elkészült a jurta, megpihenhetsz, nagyuram - mondta.

Kubilaj tekintete nagyon messziről tért vissza hozzá.

-- Hozd a holmimat - mondta halkan. - Van benne néhány dolog, amire szükségem van.

Bajar meghajolt, és elügetett. Ez a nap olyan különös volt, hogy minél előbb vissza akart térni Kubilajhoz. Négy felderítőt küldött a málhás szekerekhez, hogy hozzák el a zsinórokkal összekötött vastag hengereket.

- Vigyétek be - parancsolta Bajar. Kubilaj nem mozdult. -Nagyuram, olyan szörnyű a híré Megmondod nekem mi a baji

-A nagykán meghalt, tábornok - felelt Kubilaj. Hangja alig volt erősebb a suttogásnál. - A testvérem meghalt. Sosem látom többé.

Bajar visszahőkölt. A fejét rázta, minta tagadni akarná a szavakat. Kubilaj bebújt a jurta ajtaján a homályba. A tábornok úgy érezte, mintha mellbe rúgták volna, kiment belőle a levegő. Előrehajolva a térdére támaszkodott, és megpróbált gondolkodni.

Urjang-Kadaj elég közel volt ahhoz, hogy lássa, mennyire megrázta Baj art az, amit Kubilaj tói hallott. Óvatosan odament a fiatal tábornokhoz. Tudnia kellett, mi történt, ugyanakkor nagyon aggódott, hogy mit fog hallani.

Bajar látta, hogy sokan vannak a közelben. Ezek mind látták, hogyan reagált a hírre. Már nem is nagyon színlelték, hogy nem hallgatóznak. A tábornok nem kételkedett benne, hogy hamarosan nyaggatni kezdik a két futárt. Büntetéses ide vagy oda. A hír nem marad titokban. A gondolattól kiverte a verejték. Megtudja az egész világ. Félbeszakadnak a hadjáratok, a

városok elnémulnak. A kánságok hatalmasai tudni fogják, hogy ismét bele kell vetniük magukat az örvénybe. Némelyek félni fognak a jövőtől; mások a kardjukat élesítik.

- Möngke kán meghalt - mondta a felettesének.

Urjang-Kadaj elsápadt, de gyorsan összeszedte magát.

- Hogyan történt? - kérdezte.

Bajar tehetetlenül széttárta a karját. Mindazt, amit Kubilaj elért a Szung Birodalomban, felborította egyetlen üzenet. Alig tudott gondolkodni. Urjang-Kadaj figyelte, a szája elkeskenyedett.

- Szedd össze magad, tábornok. Nem először veszítjük el a kánt. A nemzet megy tovább. Gyere velem, beszélünk a postafutárokkal. Többet tudnak, mint amennyit elmondtak.

Bajar csak nézett. Követte Urjang-Kadajt, aki odament az ép futárhoz. Az úgy sandított rá, ahogy a nyúl a farkasra.

-Te! Mondd el, mit tudsz!

A futár keservesen lenyelt egy falat kenyeret és húst, azután felállt.

- Egy aszaszin volt, tábornok.

- Orlok!- reccsent rá Urjang-Kadaj.

A férfi remegve ismételte meg a címet.

- Orlok. Tucatnyi más futárral együtt küldtek el. Még többen indultak északra a csin postavonalak felé.

- Micsodáé - Urjang-Kadaj közelebb lépett. - Te szung területről indultál?

- A nagykán dél felé tartott, orlok - dadogta a futár egyre riadtabban. Tudta, hogy a postalovasok érinthetetlenek, de előbb-utóbb el kell mondania a kán halálának részleteit. Ez a kánság összes postafutárát megsebezte. Többé sosem bíznak meg bennük feltétlenül.

- Milyen messze vannak - kérdezte Urjang-Kadaj. - Hány emberi Külön rá kell kérdeznem minden részletre, hogy kinyögd?

- Én... bocsánatodat kérem, orlok. Huszonnyolc tümen, de nem jönnek közelebb. Szerjanh orlok visszavitte őket Karakorumba. A kán többi testvére mostanra valószínűleg hallotta a hírt, Arik-Böke nagyúr egészen biztosan, mert a fővárosban van. Hülegü nagyúr bármelyik napon megtudhatja, ha ugyan már nem tudja. - Urjang-Kadaj hidegen meredt rá. A futár kétség-beesetten törte a fejét, hogy mit mondhatna még. - Ott voltam, orlok, amikor holtan találták Güjük kánt. A nemzet visszavonul Karakorumba, hogy új kánt válasszon.

- Fiatalember, én meg ott voltam, amikor Szübötej megkapta a hírt Ögödej haláláról. Ne mondd el nekem azt, amit már tudok.

- Dehogy, orlok. Bocsánatodat kérem.

Urjang-Kadaj a tábornoktársához fordult. Idegesítette a futár rémüldözése.

- Neked van kérdésed?

- Csak egy - felelte Bajar. - Hogy férhetett hozzá egy aszaszin a kánhoz egy ekkora hadsereg közepénk

A kimerült fiatalember úgy nézett rá, mintha a kenyér és a hús a torkán akadt volna.

- Úgy, hogy... postai futárnak öltözött. Átengedték. Megmotozták, de mint hallom, el tudott rejteni egy borotvát.

- Krisztusra! - morogta Urjang-Kadaj.

Bajar meglepetten nézett rá, noha a keresztény átkokat azok is használták, akiknek fogalmuk sem volt a hitről.

Kubilaj hosszú ideig mozdulatlanul állt a jurtában. Szerette volna, ha mellette van Csabi, de nem talált magában annyi erőt, hogy érte küldessen. Hallotta, ahogy népe végzi a dolgát, de legalább erre a kis helyre nem láthattak be. Megkönnyebbülés volt egyedül lenni, noha nem sírt. A gondolatai lomhán mozogtak. Fiú korában egyszer egy jeges folyóban úszott és érezte,

ahogy keze-lába elzsibbad, tehetetlenné válik, és már arra gondolt, hogy megfullad. Möngke volt az, aki kihúzta, a bátyja, aki hahotázott rajta, miközben ő reszketve kuporgott a parton.

Száz emlék, ezernyi beszélgetés zsongott körülötte. Eszébe jutott, hogy Möngke küldte a szungok ellen, de eszébe jutott az az ócska jurta is egy völgyben, amikor úgy tizenöt éves lehetett. Miközben a család többi tagja aludt, Kubilaj és Möngke vasrudakat fogtak, és szétverték. A korhadó lécek és a nemez összeomlott a csapásaik alatt, kész csoda, hogy nem találták el egymást lelkesedésükben.

Nem volt ez olyasfajta komoly történet, amelyet egy kán temetésekor mesélnek, csak két fiú csinált valami ostobaságot egy éjjel, szórakozásból. Később fölfedezték, hogy a jurta egyáltalán nem volt kihalt. Amikor a gazdája visszatért, őrjöngött és fogadkozott, hogy megkeresi azokat, akik csinálták. De sosem talált rájuk. Évek teltek el, azóta férfi lett belőle, mégis megmosolyogtatta az emlék. Máskor is veszített már el barátokat, de mindig vele volt a gondolat, hogy a bátyja mögötte áll, jó és rossz időben. Möngke elvesztése olyan volt, mintha fejszét vetettek volna mindannak a tövére, ami ő volt.

Alig érezte, hogy eldől, amikor a lábai felmondták a szolgálatot. Egyszer csak elterült a vastag szőnyegen, és felverte a port. Úgy érezte, megfullad. A keze öntudatlanul megkereste páncélja szíjait, és addig rángatta, amíg a lakkozott, pikkelyes mellpáncél ki nem nyílt. Vad dühében eltépte az utolsó szíjat, és ledobta a páncélt. Utána darabos mozdulatokkal levetette a sisakját, a lábvértet, és eldobálta őket. Zörögtek, mikor eltalálták a többi darabot a padlón. Hamarosan lekerült róla az utolsó darab, és ő ott maradt egyszerű nadrágban, merev selyemingben, amelynek hosszú ujját felhajtották, hogy ne lógjon rá a kézfejére. Páncél nélkül jobban érezte magát. Csak ült, karjával átfogta a térdét, és azon töprengett, hogy mit tegyen.

Bajar előbb látta meg a vágtázó felderítőt, mint Urjang-Kadaj. Megütögette az orlok vállát. Arra fordultak, figyelték, ahogy a felderítő a legelő lovakat és pihenő embereket kerülgetve közeledik az egyetlen jurtához.

A jurtánál leszállt a lóról, de Bajar elkapta, karon fogta, és arrébb húzta, olyan messzire, hogy Kubilaj ne hallhassa, - Jelents - mondta.

A felderítő kivörösödött arca fénylett a verejtéktől. Messziről és gyorsan lovagolt. Csak egy pillantást vetett a jurtára, azután meghajolt a két férfi előtt.

- Orlok, tábornok! Egy szung hadsereg közeledik. Tíz vagy még több gyalogezred. Öt lovasezred és sok ágyú. Ők is kiküldték felderítőiket, így csak arra volt időm, hogy nagyjából felbecsüljem a számukat, mielőtt visszatértem.

- Milyen messze vannak? - kérdezte Urjang-Kadaj. és a magányos jurtára pillantott.
- Úgy húsz kilométerre, keletre. - Mutatta a nap mozgását az égen.
- Agyúkkal nem lehetnek itt holnapig - mondta Bajar megkönnyebbülten.
- Hacsak nem akarnak összecsapást, és tovább nem vonulnak ágyúk nélkül - felelte savanyúan Urjang-Kadaj. - De nem számít. Vissza kell vonulnunk.

A felderítő meglepetten nézett az egyik tábornokról a másikra. Messzire járt a tümenektől, fogalma sem volt a távollétében érkezett hírekről. A főtisztek nem világosították föl.

- Váltsál lovat, és amint tudsz, indulj vissza - mondta Urjang-Kadaj. - Tartsd rajtuk a szemedet. Még jobb, ha három másik embert magaddal viszel, és felállítod őket negyed távon, így hamar eljut hozzám az üzenet, akármit láttok.

A felderítő meghajolt és elügetett.

Akármit akart is Bajar mondani ezután, benne maradt, mert Kubilaj kilépett a jurtából. Bent hagyta a páncélját, és a tábornokai eltátották a szájukat a változástól. Aranyszín selyemruhát viselt, széles, sötétvörös övvel. A mellét sötétzöld sárkány díszítette, a legelőkelőbb csin nemesség jelképe. Hosszú kardot viselt, ujjai elfehéredtek, úgy szorította a hüvelyt, miközben a két legmagasabb rangú tisztjéhez közeledett.

Bajar és Urjang-Kadaj fél térdre ereszkedett, és lehajtotta a fejét.

- Nagyuram, fájdalommal hallom a híreket - mondta Urjang-Kadaj. Látta, hogy Kubilaj felnéz, amikor a közelben négy felderítő lóra szállt és elvágtatott kelet felé. Urjang-Kadaj úgy döntött, beszél, mielőtt Kubilaj kérdezősködni kezdene.

- Egy szung hadsereg közeledik nyugat felé, nagyuram. Nem érnek időben ide, hogy megakadályozzák a visszavonulásunkat.

- A visszavonulásunkat - visszhangozta Kubilaj, de ez úgy hangzott, mintha nem értené, miről van szó. Urjang-Kadaj dadogni kezdett a sárga szem pillantásától

- Nagyuram, lehagyhatjuk őket. Tavaszra csin földre érünk. A postalovas azt mondta, hogy a testvéreid máris megkapták a híreket. Indulnak hazafelé.

- Orlok, egyáltalán nem értesz engem - mondta halkan Kubilaj. - Én otthon vagyok. Ez itt az én kánságom. Nem fogom elhagyni.

Urjang-Kadaj szeme tágra nyílt. Most fogta fel, mit jelent Kubilaj kínai köntöse.

- Nagyuram, kurultáj lesz, a hercegek gyűlése. A testvéreid...

- A testvéreimnek semmi közük hozzá, hogy itt mi történik -szakította félbe Kubilaj. A hangja megkeményedett. - Befejezem, amit elkezdtem. Megmondtam. Ez az én kánságom. - Szinte álmélkodva beszélt, mintha most látta volna át a benne tomboló zűrzavart. A szeme villogó aranyszilánk volt a napfényben.

- Nem, ez itt az én birodalmam, Urjang-Kadaj. Nem fogom elhagyni. Készítsd fel a harcra a tümeneket, orlok. Szembenézek ellenségeimmel, és szétzúzom ókét.

Hszüan a sötétben járkált. Agya túlságosan pörgött ahhoz, hogy megpihenjen. Kérdések és emlékek gyötörték. A hadsereg különös dolog, néha sokkal több, mint a katonák összessége. Emberek, akik magukban megfutnának, kiállnak a barátaik és vezéreik mellett. De mindenkinek kell aludnia és ennie. Hszüan már táborozott az ellenség közelében, azóta is ez volt életének egyik legkülönösebb tapasztalata. A hadseregek olyan közel voltak, hogy látta a mongol tábortüzek fénypontjait az elsötétedő síkságon. A két szung nagyúrnak mindenfelé voltak őrei és felderítői a tábor körül, de senki nem gondolta igazán, hogy a mongolok éjszaka támadnak. Erejük a sebességükben és a manővereikben van, és ez az erő a vaksötétben eltűnik. Hszüan elmosolyodott a gondolatra, hogy az emberek békésen alszanak azoknak a közelében, akik nappal meg akarják ölni őket. Csak az ember képes kitalálni ilyen furcsa, nyakatekert halálmódot. A farkasok széttéphetik a szarvast, de sosem alszanak és álmodnak a zsákmányuk közelében.

Valahonnan a közelből hallotta egy hanyatt fekvő katona mély hortyogását. Magában nevetett, bár szerette volna, ha ő is kaphatna az alvás balzsamából. Már nem fiatal, megérzi az álmatlanságot holnap, amikor a kürtök megszólalnak. Remélhetőleg az ütközet nem tart túl sokáig ahhoz, hogy a kimerültsége miatt öljék meg. A csata egyik nagy igazsága, hogy semmi sem meríti ki olyan gyorsan az embert, mint a kézitusa.

Árnyak mozogtak a sötétben. Hszüan hirtelen rémülettel kapta föl a fejét. Meghallotta a fia hangját és megnyugodott.

- Itt vagyok, Liao-Csin - suttogta.

A kis csoport odaért. A sötétségben is felismert mindenkit. Négy gyereke lesz minden nyom; amelyet a világon maga után hagy. Csin An úr megértette. Hszüan szeretettel gondolt a fiatal szung nemesre. Elküldhette volna a gyerekeit anélkül, hogy szól Csin Annak, de valószínűleg rajtakapták volna őket. Vállalta a kockázatot, őszinte volt, és jól ítélte meg az emberét. Csin An nagyúr azonnal megértette őt.

Hszüan egy zacskó pénzt nyomott a fia kezébe. Liao-Csin meglepetten nézett rá, igyekezett kivenni apja vonásait a csillagfényben.

- Mi ez? - kérdezte halkan.

- Ajándék egy baráttól - felelte Hszüan. - Elég, hogy egy ideig megéljetek belőle. Életben maradtok, és a saját népetek között lesztek. Nem kétlem, hogy találsz olyanokat, akik önként segítenek. Akármi történjék, esélyed van az életre és arra, hogy saját gyerekeid legyenek. Nem ezt kívántad, Liao-Csin? Talán valaki meghallotta. Most eredj. Adtam nektek lovakat és két embert, akik elkísérnek, fiam. Hűségesek és haza akarnak menni. Nem akartam túl sok embert küldeni, mert még a fejükbe vehették volna, hogy kiraboljanak. - Sóhajtott. - Megtanultam, hogy senkiben ne bízzak. Elég szégyen.

- Én nem megyek! - mondta Liao-Csin túlságosan hangosan. A húgai csitították, de ő a kezükbe nyomta a pénzes zacskót, és az apja mellé állt, hogy a fülébe suttoghasson.

- A többiek mehetnek. De én tiszt vagyok a hadseregedben, apám. Hadd maradjak. Hadd maradjak melletted.

-Jobban szeretném, ha élnél - mondta kurtán Hszüan. - Holnap sokan meghalnak. Lehet, hogy én leszek az egyik. Ha ez megtörténik, hadd tudjam, hogy a fiaim és lányaim biztonságban vannak és szabadok. Mint parancsnokod utasítlak, hogy menj velük, Liao-Csin. Szeretetem és áldásom kísér.

Liao-Csin nem válaszolt, csak félreállt és megvárta, amíg a húgai és öccse utoljára megölelik apjukat, majd szó nélkül eltűnt velük együtt a sötétben. Arrafelé mentek, ahol a lovak várakoztak. Hszüan nem sokat látott, de hallotta, ahogy lóra szállnak, és a kisebbik lány zokog az apja után. A szíve majd meghasadt erre a hangra.

A kis csoport keresztülvágott a táboron, és Hszüan ismét örült, hogy nem felejtett el engedélyt kérni Csin An úrtól. Nem kiáltanak majd meglepetten a szung örök az éjszakában. Csin Annak tetszett a gondolat, még menlevelet is írt, ha szung földön bárhol megállítanák őket. A többi a sors dolga. Hszüan mindent megtett, hogy esélyt adjon nekik.

Léptek közeledtek. A szíve összeszorult, mert tudta, mi következik. Nem csodálkozott, amikor a sötét alak Liao-Csin hangján szólalt meg.

- Elmentek. Ha holnap meghalsz, ott leszek melletted -mondta a fia.

- Nem lett volna szabad engedetlennek lenned, fiam - mondta Hszüan, majd lágyabban folytatta. - De ha már így esett, maradj velem, amíg a tábort járom. Most nem tudok aludni.

Meglepetésére Liao-Csin kinyújtotta a kezét, és megérintette a vállát. Az ő családjukban sose volt szokás kimutatni a szeretetet, ami még értékesebbé tette a gesztust. Hszüan mosolygott a sötétben, miközben elindult.

- Hadd meséljek neked az ellenségről, Liao-Csin. Egész életemben ismertem őket.

Karakorumban nyüzsögtek a harcosok, a város előtti síkság ismét megtelt a tümenekkel, a falakon belül minden szobában lakott legalább egy család. Kétszázezren jöttek haza, és legalább nyolcvan kilométeres körben levadásztak minden állatot. A zsúfolt táborokban gyakran esett szó a keleti Xanaduról, amely valósággal kiáltozik lakosok után.

Arik-Böke a palota legmélyebb pincéjében állt. Minden élet és mozgás magasan a feje fölött zajlott. Hideg volt ebben a teremben. Didergett, megdörgölte libabőrös karját. A bátyja teteme ott volt előtte, és ő nem tudott másfelé nézni. Möngke, aki minden ízében hagyománytisztelő volt, utasításokat hagyott halála esetére. A nagyapja mellé, a hegyek között kellett eltemetni. Amikor mindennek vége, maga Arik-Böke viszi magával. Az óhaza földje fogadja be a bátyját.

A holttestet bebugyolálták, a torkán összevarrták a szörnyű, fehér szegélyű sebet. Arik-Böke még így is megborzongott. Egyedül volt a homályos teremben ezzel a porhüvellyel, amely megcsúfolása volt az ismert és szeretett fivérnek. Möngke megbízta, hogy kormányozza Karakorumot a távollétében. Nekiadta őseik hazáját. Möngke megértette, hogy a vér és a testvéri szeretet túl erős ahhoz, hogy akár a halál megtörhesse.

- Megtettem, amit kívántál, bátyám - mondta Arik-Böke a tetemnek. - Rám bíztad a

fővárosod, és nem hanyagoltam el. Hülegü úton van, hogy hódoljon neked, mindenért, amit értünk tettél.

Nem sírt. Tudta, hogy Möngke utálná, ha kisírt szemű testvérek nyavalyognának körülötte. Arik-Böke le akarta inni magát az eszméletlenségig, járkálni akart a harcosok között, akik ugyanezt teszik, énekelni, okádni akart, hogy aztán ismét ihasson. Akkor talán szégyen nélkül onthat könnyeket.

- Kubilaj is hamarosan itt lesz, bátyám - mondta. Sóhajtott. Hamarosan vissza kell mennie a halotti torra. Épp csak néhány szót szeretett volna mondani a bátyjának. Csaknem olyan nehéz volt, mintha Möngke élne, és hallgatná őt.

- Bárcsak ott lehettem volna, amikor apánk az életét adta Ögödej kánért. Bár az életemet adhattam volna, hogy megmentselek. Ez lehetett volna a feladatom a világban. Esküszöm, Möngke, megtettem volna.

Most vette észre, mennyire visszhangzik a pincebolt. Megfogta a halott kezét. Megdöbbentően súlyos volt.

- Isten veled, bátyám. Igyekszem olyan ember lenni, amilyennek kívántál. Ennyit tehetek az emlékedre.

Harmincadik fejezet

Még nem kelt föl a nap, nem is szürkült, amikor mindkét tábor fölébredt, és készülődni kezdett. Tízezer edényben főzték a teát, és kiadós reggelit tálaltak. Az emberek többször is kiürítették a hólyagjukat, mert az idegesség feszítette a belső izmokat. A szungoknál a tüzérek ezredszer ellenőrizték a becses fegyvereket, ledörzsölték a csiszolt ágyúgolyókat, megvizsgálták a puskaporos zsákokat, hogy nem lettek-e nyirkosak és használhatatlanok.

Amikor szürkére sápadt az éjszaka, a két sereg megláthatta egymást. A mongolok már lovon ültek, alakultak az ezerfős minghaanok, amelyek majd önállóan harcolnak az ütközetben. Az emberek kimozogták a merevséget a hátukból, miközben fel-alá lovagoltak a vonalak között. Sokan az ideget ellenőrizték, vessző nélkül megfeszítették íjukat, kilazították hatalmas vállizmaikat.

Néhány dologgal várni kellett, amíg világosabb lesz, de mihelyt a fekete fonalat meg lehetett különböztetni a fehértől, Csin An úr parancsot adott a tüzéreknek, hogy foglalják el állásaikat az első sorokban. Az ágyúk egy részét oldalt állították fel, hogy fekete szájukkal köszöntsenek minden oldaltámadást. Látták, hogy a mongol tisztek az ő ezredeiket figyelik, megjegyzik az állásaikat, másoknak is megmutatják a jellegzetességeit. Csin An úr mosolygott. Legyenek bármilyen vitézek vagy gyorsak a mongolok, keresztül kell vágtatniuk a bömbölő tűzfellegen, hogy elérjék a szung sorokat. Tanult mások vereségéből. Igyekezett a mongolok helyzetébe képzelni magát, hátha akkor megtudja, mit szólnak egy ilyen erődemonstrációhoz, de kudarcot vallott. Ezek tetves vademberek, ő pedig egy ősi birodalom arisztokratája.

A szung ezredek felsorakoztak az ágyúkon túl. Csin An úr a lováról figyelte, ahogy alárendeltjei összevonják a puskásokat az első sorok mögött. Súlyos kézi ágyúikat csak lassan lehetett újra tölteni, és hírhedten pontatlanok voltak, de aligha találhatnak mellé, ha az ágyúk mellett ők is tüzet nyitnak. Amikor elfogyott a golyó és a lőszer, a lovasság következik. Mélyebben az ágyúk mögött, fegyelmezett csöndben álltak a kardos ezredek, lakkozott acél és fa vértjeikben. Ide állította a csin kontingenst is az ágyúk védelmében.

Kedvelte azt az embert, aki valaha császár volt. Csin An úr arra számított, hogy Hszüan valamiféle rangkóros lesz, miután olyan sokat veszített. De inkább az apjára emlékeztette, aki egy évtizede halt meg. Azoknak a kiábrándultsága és fanyar humora jellemezte mindkettőt, akik többet láttak, mint amennyire emlékezni szeretnének. Csin An úr nem hitte, hogy a csin katonák megfutamodnának, de nem merte ilyen idős emberekre bízni a stratégiáját. Hajnalban még éberek, de ha a küzdelem egész nap tart, nem tarthatják a lépést azokkal, akik feleannyi idősek. Elhatározta, hogy fél szemét rajtuk tartja a küzdelemben, nehogy meggyengüljenek a soraik.

Örökkévalóságnak rémlett, amíg a nap kiemelkedett a keleti látóhatár mögül. Csin An elképzelte, amint Hangcsouban is meglátják a polgárok és az urak, akik még mindig semmibe vették a kultúrájukra és császárukra leső veszélyt. Bolondok! Azt remélte, hogy mire a nap leszáll, megtöri az idegen hadsereget, amely bemerészelt tolakodni a Szung Birodalomba. Egy ilyen győzelemmel a háta mögött igazán magasra emelkedhet az ember. Csak egy nap, mondta magában, és érezte, hogy kiüt rajta a verejték. Csak egyetlen hosszú nap.

Kubilaj a lován ült Bajar és Urjang-Kadaj között. A tisztek a tümeneket rendezgették, és várták a parancsot a három vezértói, akik a szungok állásait kémlelték.

- Nem értem, hogy lehet ott a csin császári zászló - mondta Kubilaj, és a homlokát ráncolta. - Talán gúnyból mutatják fel azoknak a színeit, akiket megvertünk? Ha igen, bolondok. Legyőztük a csineket. Nem ijesztenek meg minket.

- Nagyuram, ennél fontosabb, hogy az ágyúk csökkentik a manőverezési képességüket - mondta Urjang-Kadaj. Vörös volt a méltatlankodástól, amiért Kubilaj még csak fontolóra sem

vette az ő javaslatát a visszavonulásra. Mérgében még modorosabb lett, és kioktató hangon beszélt.

- Túlságosan bíznak a nehézfegyverekben, nagyuram, de mi még mindig mozoghatunk. Tisztelettel rá kell mutatnom, hogy kezdettől fogva elleneztem ezt az összecsapást. Ez a formáció csak megerősít a véleményemben. Miért követnénk el öngyilkosságot az ágyúkkal szembeni

Kubilajt idegesítette, hogy Urjang-Kadajnak nyilvánvalóan igaza van. A bátyja halálhíre előtt megkerülte volna a szung ezredeket arra kényszerítve őket, hogy üldözőbe vegyék. Lehet, hogy a szungok hátrahagynák az ágyúikat, vagy olyan lassan jönnének utána, hogy sosem érnék utol. Akkor megválaszthatná a támadáshoz a legjobb csatateret.

A józan ész azt diktálta, hogy fossza meg az ellenséget a fő előnyétől. Kubilaj minden ágyúja, az ellenségtől szerzettek és az otthonról hozottak sok száz kilométerre innen rozsdásodtak különböző mezőkön. Ezek a fegyverek rémítően erősek a megfelelő helyen és időben, de amíg valaki rá nem jön, hogyan lehet gyorsan mozgatni őket, gyakran hátráltatják a lovasságot. A szung parancsnok ezt láthatóan nem értette meg.

Ám a nyugalom alatt énjének egy része zajongott, és kézzel-lábbal igyekezett kifelé. Tomboló vadsággal követelte, hogy ott támadjanak, ahol az ellenség erős. Azzal akarta elfelejteni a bátyja halála miatti gyászt és fájdalmat, hogy nekiront azoknak a vas ágyúknak. Meg akarta mutatni Möngkének, hogy van benne bátorság, akár látja ezt a bátyja szelleme, akár nem.

- Szün Cü szerint hét feltétele van a győzelemnek - mondta.
- Felsoroljam őket?

- Szün Cü sosem szagolt puskaport, nagyuram - makacskodott Urjang-Kadaj.

- Egy. A két uralkodó közül melyik hordozza az Erkölcsi Törvényt? Kinek van igaza, orlok? Ez fontos az embereknek. A szungok a saját földjüket védik, így talán megfelelnek az első pontnak. Én viszont Dzsingisz kán unokája vagyok, és minden föld az enyém.

Urjang-Kadaj aggodalmas némasággal nézte. Kubilaj még sose viselkedett ilyen megszállottan. A tudós kiégett belőle, és Urjang-Kadaj félt, hogy mit hozhat ki belőle a gyásza.

- Kettő. Melyik tábornok a rátermettebbé Úgy vélem, te vagy az, Urjang-Kadaj és te is, Bajar. Ezek a szungok olyan házakat építenek, amelyek nem mozognak, és ágyúkból vannak a falaik.

- Három. Kinek kedvez a Menny és a Földi Mondhatnám, egyenlők az esélyek, mivel a föld lapos, az ég tiszta.

- Nagyuram... - próbálta Urjang-Kadaj félbeszakítani.

- Négy. Melyik oldalon szigorúbb a fegyelemé Ez nekünk kedvez, orlok, a mi embereink születésüktől kemény életet élnek, mindent elviselnek. Nem puhultak el a szung városokban. Öt. Melyik hadsereg az erősebbé Létszámban talán a szung, de már korábban is megvertük őket. Azt hiszem ebben a miénk az előny.

- Hat. Melyik oldalon jobban képzettek a tisztek és a katonáké A miénk az előny. Itt minden ember sokszor harcolt és győzött. Veteránok vagyunk, Urjang-Kadaj. A mieink a nemzet legjobb tümenjei. Túl sokáig éltek békében a szungok. - Egy pillanatra elhallgatott. - A legutolsó, ez egy érdekes pont. Melyik hadsereg a legkövetkezetesebb a jutalmazásban és a büntetésben? Ha jól értettem, Szün Cü méltányolta a jó vezetést. Mivel nem ismerem a szungokat, ebben nem lehetek biztos, ezért azt mondom, ebben egyenlők vagyunk. Az előny a mi oldalunkon van, orlok.

- Nagyuram, az ágyúk...

- Az ágyúkat meg kell tisztítani a lövések között - vágott vissza Kubilaj. - A csövekből ki kell tisztítani az izzó rongyokat, a parazsat. Beléjük kell tömni az új lőporos zsákot, óvatosan át

kell szúrni a fekete porral megtöltött nádat. A golyót a csőhöz kell emelni, belegurítani. Mindez időbe kerül, orlok, mi pedig nem adunk nekik időt. Egy lövésük lesz, azután olyan közel érünk, hogy megölhetjük az ütegkezelőket. Egyetlen lövést kibírunk.

A várakozó szung hadseregre pillantott, azután visszafordult Urjang-Kadajhoz, sárga szeme izzott.

- Talán tiszteljem ezeket a szungokat, akik semmit sem tudnak a háborúról1? Féljek a fegyvereiktől, a fekete poruktól? Nem teszem, orlok. Nem fogok félni.

- Nagyuram, fontold meg még egyszer! Hadd álljanak ott, néhány nap alatt kifogy a vizük. Hadd éhezzenek. Közben mi portyázunk a vidéken és erősek maradunk. Nem maradhatnak örökké egy helyben, tűrve, hogy mi szabadon lovagoljunk körülöttük. Hadd égessem föl a legközelebbi városokat, akkor arra kényszerülnek, hogy válaszoljanak, mozduljanak.

- Addigra itt lesz egy másik szung hadsereg, amelyik a segítségükre jön - felelte keserűen Kubilaj. - Még nem tanultad meg, hogy ezeknek a száma végtelen? Ma, azt hiszem a saját pimaszságommal válaszolok az övékre. Egyenesen nekilovagolok az ágyúiknak!

Urjang-Kadaj elborzadt.

- Nagyuram, neked nem szabad csatába szállnod! Az embereknek rajtad a szemük. Ha megölnek...

- Akkor meghalok. Döntöttem, orlok. Vagy állj mellém, vagy állj be a közharcosokhoz, valaki másnak a parancsnoksága alá.

Urjang-Kadaj lassan bólintott, végre belátta, hogy nem tántoríthatja el a fiatalembert a döntésétől. Ismét a szung ágyúkra nézett, és egész másnak látta őket, amióta tudta, hogy nekik fognak lovagolni.

-Akkor, nagyuram, azt javaslom, hogy széles sorközökkel rohamozzunk, térjünk vissza az első lövés után, zúdítsunk rájuk nyílfellegeket, végül lándzsával támadjunk. Ha lehet, visszatartanék két ötszázas csoportot a nehézlovasságból, hogy lecsaphassunk, amint hasadék nyílik a soraikban.

Kubilaj váratlanul elvigyorodott.

- Érdekes ember vagy, Urjang-Kadaj orlok. Remélem, túléled a mai napot.

Urjang-Kadaj elhúzta a száját.

- Én is, nagyuram. Engedelmeddel, továbbítom a parancsokat a minghaanoknak, hadd tudják, hogy az ütegek jelentik az első számú célpontot. - Amikor Kubilaj bólintott, folytatta.

- A szungok kevesebb ágyút helyeztek el hátul, nagyuram. Bajar tábornok igazán jó szakember. Egy tümennel hátba támadhatná őket.

Bajar magában nevetett a kelletlen elismerésre.

- Rendben van - felelte Kubilaj. Könnyebben érezte magát most, hogy meghozta a döntést. Elvégeztetett. Belelovagol embereivel az ágyútűzbe. Sorsának csontkockái el vannak vetve.

Urjang-Kadaj kiadta az új parancsokat a minghaan tiszteknek, akik majd tovább adják a dzsagunok századosainak, hogy végül eljussanak a tizedesekhez. A nap szinte még meg sem mozdult az égen, de már minden harcos tudta, mit akar Kubilaj. Nem tartott beszédet nekik. Még ha megtette volna is, csupán kis részük hallotta volna. Nem látszottak meghökkenni, csupán felkészültek, még egyszer ellenőrizték a lovakat és a fegyvereket. Kubilaj néma imát intézett testvére szelleméhez. Emberek halnak meg ezen a napon, akik életben maradnának, ha ő másképpen dönt.

Megállt, a pillanat hosszúra nyúlt a fejében. Mintha fölemelkedett volna egy fátyol, és a nap mintha első ízben sütött volna át a gyászán. Szinte hallotta Möngke haragos vagy gúnyos hangját. Egy pillanatra mintha mögötte állt volna a bátyja. Oldalba rúgta a lovát, odalovagolt Urjang-Kadajhoz és Bajarhoz, akik a csatatervet beszélték meg egy csoporttal. Kubilaj nem

szállt le a nyeregből.

-Új parancsaim vannak, Urjang-Kadaj orlok. Megkerüljük ezt a hadsereget, és tovább megyünk Hangcsou felé. Ha az ellenség hátrahagyja ágyúit, hogy üldözőbe vegyen minket, akkor megfordulunk és széttépjük őket. Ha magukkal hozzák őket, akkor támadunk, amikor még az ökrök vontatják az ágyúkat.

- Hála az égieknek! - szólt Urjang-Kadaj.

Az emberek vigyorogtak, és Kubilaj hirtelen meglátta, mekkora nyomás alól szabadultak. Mégsem tiltakoztak amiatt, amit ő kért. Szíve túláradt a büszkeségtől.

- Mi Möngke kán tümenjei vagyunk - mondta. - Mozgunk, lecsapunk, ismét mozgunk. Lóra! Hagyjuk itt ezeket a szung szamarakat!

Nevetés fogadta a sorokban a hírt, Kubilaj több százszor elismételt szavait. A tümenek ügetni kezdtek, a szung ezredek alig pár száz méterről figyelték értetlenül, ahogy elhagyják a csatateret, nem maradt más a nyomukban, csak por, lócitrom és lelegelt fű.

Szalszanan tábornok nem számított ilyen feladatra, amikor önként jelentkezett, hogy elválik a kán tümenjeitől és délnek indul. Noha nem tudta pontosan, merre jár Kubilaj, úgy gondolta, majd követi a leégett városok és falvak nyomát. Ám a szung vidéken szinte nem is látszott, hogy hadseregek vonultak volna át rajta. Az igaz, hogy kevés volt a lábas jószág, és a parasztok futva menekültek a katonák elől, amikor azok valami ehetőt kerestek. Ennek ellenére ez nagyon messze volt attól a pusztításról, amit a tábornok várt.

Nyolcvanezer harcosa nem hozta magával a szokásos utánpótlást. Minden embernek csak két tartalék lova volt, és mindennap elveszítettek néhány lesántult állatot. Mivel ezek nem tudtak lépést tartani, gyorsan levágták őket, és ilyenkor kétszázan ehettek meleg ételt. Csak a csontokat hagyták hátra, de még azokat is gyakran feltörték, hogy indulás előtt kiszívhassák belőlük a zsíros velőt.

Egyhónapnyi kutatás után Szalszanan a napjai java részét azzal töltötte, hogy azt kívánta, bár élne még Möngke kán. A síkság határtalan volt, a kisvárosok végtelen láncolata zsákmányolásra csábított. Csak a kötelességérzet hajtotta tovább. Emberei fegyelmezettek voltak, de a tábornokot kezdte aggasztani Kubilaj eltűnése. Még a Szung Birodalom méretei mellett is lehetetlen eltéveszteni százezer embert. Kikérdezte az előtte remegő falusi bírókat és városi hivatalnokokat, de csak Saojang prefektusától kapott pontos útmutatást. Lovaglás közben emlékeztette magát, hogy az ember, akiért megy, talán a következő kán. Szőrmentén kell bánnia a tudós herceggel.

Felderítői, akik a tümenek előtt lovagoltak, különös dolgokat láttak a keleti úton: felfordult nehéz ágyúkat százszámra, levágott, nagy szakértelemmel széttrancsírozott igavonókat, amelyekről elvitték a legtöbb húst. Sok esetben csak a fejet, a patákat és a véres földet dongták körül a legyek. Halott embereket is találtak, fegyvertelen parasztokat, akik még mindig markolták az ostort és a gyeplőt. Szalszanan elmosolyodott, felismerte népe munkáját.

Alig néhány kilométerrel arrébb rátalált egy lemészárolt hadsereg maradványaira. A testek a poros úton hevertek. Egy gerinc mögött megsokasodtak, mintha ott egy harcállás lett volna. Szalszanan lassan léptetett a holtak között, azután megállította hátasát. Csak most látta be a csatateret, amelyen úgy magasodtak a holtak halmai, akár a kupacba söpört, kiszáradt rovarok.

A távolban alakokat mozogtak a halottak között. Most megtorpantak, és rémülten nézték a felbukkanó harcosokat. Mindig vannak, akik túlélik a csatát. A zűrzavarban leütik őket, vagy elájulnak egy sebtől. Másnap magukhoz térnek, és hazasántikálnak, miközben a hadak és a háború tovább halad nélkülük. A holtak mezején lovagoló Szalszanan látta, ahogy emberei összeterelik a hűdött arcú, fölemelt kezű, megtépázott túlélőket.

Lenyűgöző élmény volt kiolvasni a nyomokból, hogyan zajlott itt le a csata. Kemény lehetett. Sok mongol is meghalt, tetemeikből, törött lándzsáikból a tábornok ki tudta

következtetni a támadások mintáját. Kubilaj tümenjeit többször is visszaverték, talán majdnem sikerült is oldalba támadni őket. A szung parancsnok ismerte a mongol taktikát, és pánik nélkül válaszolt rá.

Szalszanan fölvett egy törött nyilat, és a hegyével megvakarta a fejét. Majd beszél a megviselt túlélőkkel, de előbb bejárja a csatateret, és kiolvassa a véres írásból, milyen ember az, aki egyszer talán uralkodni fog a nemzeten.

Rövid távolságra az arcvonalaktól talált egy helyet, ahol a füvet sárrá taposták szét. Itt egy tüment vontak össze, majd ismét bevetették. Szalszanan szinte látta lelki szemeivel a támadók vonalát. A homlokát ráncolva lovagolt a csatatéren, és közben felülvizsgálta Möngke kán testvéréről kialakult képét. A támadás pontos, fegyelmezett, kiváló volt. A szung vonalak behorpadtak, és Szalszanan látta a törött, véres lándzsákat ott, ahol igyekeztek megvetni a lábukat. Volt annyi tapasztalata, hogy jobbra-balra nézzen keresve a második rohamot, amelyet ő a kellő pillanatban indított volna. Megvan! Gyeplőszáron vezette oda a lovát a halottak között, óvatosan lépkedett, mert a hullák csúszkáltak a csizmája alatt.

Megtalálta a helyet, ahonnan a küzdelmet irányították. Számszeríjak, ragyás vasgolyók borították a földet, és még mindig érződött a levegőben a puskapor szaga. Kubilaj lovasai erős tűzben írtak le egy kört, hogy sebes vágtában térjenek vissza. Szalszanan látta magabiztosságukat, és elégedetten bólintott. Sem habozás, sem kétség nem volt abban az emberben, aki vezényelte őket.

Egyik embere jelére nyeregbe szállt, és a csatatér egy másik pontjára lovagolt.

- Mi azé - kérdezte.

A harcos a körülöttük heverő holttestekre mutatott. Borzalmas szaga volt a kifordult beleknek, legyek zümmögtek, Szalszanan nem győzte hessegetni Őket. Ennek ellenére lehajolt, hogy jobban lásson.

- Olyan öregek! - mondta a felderítő.

Szalszanan látta, igaza van. Minden arc ráncos volt, a holtak pedig soványak, elnyűttek.

- Miért harcolnának a szungok ilyen vén katonákkal? - mormolta a tábornok. Egy sárga zászlón állt. Lehajolt, fölvette a rongyos kelmét. Valamilyen festett jelképnek egy darabja volt rajta. Szalszanan nem ismerte. Ledobta a zászlót.

- Akárkik voltak is, nem kellett volna ellenünk harcolniuk.

A hullamező közepén meglátta egy rövidre nyírt hajú, őszülő ember holttestét, akit úgy vettek körül a többiek, mintha védeni akarták volna. Egy sokkal fiatalabb férfi borult rá. Ő volt az egyetlen fiatal arc, amelyet Szalszanan látott. Nyíl és kard ütötte sebek borították őket, a nyílvesszők maguktól kifordultak a húsból.

Szalszanan vállat vont, nem foglalkozott tovább az apró rejtéllyel. - Most már nem lehetünk messze. Mondjátok meg az embereknek, hogy siessenek. És a felderítők jó előre mutassák meg magukat! Nem akarom, hogy a saját népem támadjon meg.

Csangsa város határában érte utol Kubilaj tümenjeit. Eleinte óvatosak voltak, akár a farkasok, ha idegen területre lépnek. A felderítők találkoztak, majd vágtában tértek vissza az üzenettel vezéreikhez. A hadseregek jó messze álltak meg egymástól, hogy ne keltsenek fenyegető látszatot. Kubilaj ellovagolt Bajar-ral és Urjang-Kadajjal, szinte mondat közben szakítva félbe a tárgyalásokat Csangsa prefektusával.

Kubilaj és Szalszanan tábornok egy tavaszi délutánon találkozott. Az égen csak néhány bárányfelhő úszott, meleg szellő fújt. Tizenhat tümen nézett farkasszemet. Kubilaj oldalán veteránok álltak, vadak, mocskosak az alvadt vértől és a portól. A másik oldalon friss erők, ragyogó páncélban. Hüledezve nézték egymást, és nem volt hiány gúnyos rikoltozásban.

Kubilaj kipirult örömében a sok-sok tümen láttán. Hagyta, hogy Szalszanan elsőnek szálljon le a lóról, és meghajoljon előtte, csak azután ereszkedett a földre.

- Nem is tudod, milyen örömmel fogadunk titeket! - mondta.

- Nagyuram, úgy tűnik, megelőztek a legrosszabb hírek - felelte Szalszanan.

Kubilaj mosolya elhalványult. - Már tudom, hogy a bátyám halott. Két lovas futár is megtalált.

Szalszanan a homlokát ráncolta.

-Akkor nem értelek, nagyuram. Ha megtaláltak, miért nem indultál hazai A nemzet Karakorumban gyülekezik. A kán temetése...

- Bátyám, Möngke egy feladatot adott nekem. Úgy döntöttem, hogy teljesítem.

Szalszanan először nem válaszolt. Olyan ember volt, aki megszokta, hogy van felsőbbség, és jól érezte magát a parancsnoki láncban. A nagykán halálával mintha egy életfontosságú tartógerendát távolítottak volna el, szokásos magabiztossága eltűnt. Kissé akadozva próbálkozott újra, mert idegesítette a nagykán sárga szemű öccsének szúrós pillantása.

- Nagyuram, én azt a feladatot kaptam, hogy hazakísérjelek. Nincs más parancsom. Azt akarod mondani, hogy nem jössz?

- Azt mondom, hogy nem mehetek! - reccsent rá Kubilaj -Addig nem, amíg térdre nem kényszerítem a Szung Birodalmat. Az Ég Atya küldött hozzám, Szalszanan. A tümenjeid olyan ajándékot jelentenek, amit nem is vártam.

Szalszanan látta, mire akar kilyukadni, és gyorsan megszólalt, hogy Kubilaj megváltoztathassa szándékát, mielőtt olyan parancsokat adna, amelyeket nem vonhat vissza.

- Nem erősítésként érkeztünk, nagyuram. A parancsaim szerint vissza kell vigyelek Karakorumba. Mondd meg nekem, hol a táborod, és elkezdem az előkészületeket. A nagykán halott. Ka-rakorumban gyűlés lesz...

Kubilaj elvörösödött, ezúttal haragjában.

- Süket vagy? Azt mondtam, nem megyek vissza, amíg nem végeztem a munkával! Amíg kezemben nincs a szung császár feje. Akármilyen parancsokat kaptál, visszavonom őket. Te az én nagyon várt erdősítésemet hoztad. Veled teljesíteni tudom a kán akaratát.

Szalszanan összeszorította a száját, és igyekezett nyugodt maradni, de egyre nehezebben sikerült. Ő is indulatba jött, és keményebb hangon válaszolt:

- Engedelmeddel, én nem tartozom a parancsnokságod alá, nagyuram, mint ahogy a tümenjeim sem. Ha nem akarsz jönni, akkor itt kell hagynom téged, hogy elinduljak hazafelé. Ha üzenetet óhajtasz küldeni Karakorumba, magammal viszem.

Kubilaj elfordult, és egy percig hallgatott, amíg a kezére tekerte a gyeplőszárat. Látta Szalszanan tümenjeinek végtelenbe nyúló, néma sorait. Alig várta, hogy az övéi legyenek. Egy csapásra megdupláznák az erejét! Mögötte vidáman várakoztak a veteránjai, biztosak voltak benne, hogy ez az új hadsereg erősítésnek jött. Ha azt kellene látniuk, hogy az újak elvonulnak, az olyan lenne nekik, mint egy kis halál. Magukra maradnának a győzelem előtt. Megrázta a fejét. Ezt nem engedheti meg. Minden kelet felé megtett kilométerrel sűrűbbek a városok, jobbak az utak és több az ember. Hangcsou alig háromszáz kilométernyire volt, de már látszott a gazdagsága és az ereje a környező városokban. Szüksége volt Szalszanan embereire. Ez volt a válasz imáira, a jel, hogy a jóindulatú szellemek akkor segítenek, amikor a legnagyobb a szükség.

- Nem hagysz nekem választást - mondta dühösen villogó szemmel. Könnyedén felpattant a nyeregbe. - Bajar tábornok, Urjang-Kadaj orlok, legyetek a tanúim! - Kiengedte a hangját, hogy mindkét várakozó sereg hallhassa.

- Kubilaj vagyok a Bordzsigin törzsből! Dzsingisz kán unokája! Möngke nagykán legidősebb fivére!

- Nagyuram! - szólalt meg döbbenten Szalszanan, mert már rájött, mi történik. - Ezt nem teheted!

Kubilaj folytatta, mintha mi sem történt volna.

- Valamennyiőtök előtt itt, ellenségeim földjén a nemzet nagykánjává nyilvánítom magam, nagykánná öccseim, Hülegü és Arik-Böke kánságai, a Csagatajida kánság fölött! A csin és a szung földek nagykánjává nyilvánítom magamat. Szólottam, és az én szavam vas!

Egy pillanatig csönd volt, azután tümenjei felüvöltöttek az örömtől és a fegyvereiket rázták. A másik oldalról Szalszanan emberei harsogó éljenzéssel válaszoltak.

Szalszanan szólni próbált, de a hangja elveszett a zűrzavarban. Kubilaj kirántotta és a magasba emelte a kardját. A lárma a kétszeresére dagadt, a kiáltások egybeolvadtak.

Kubilaj lenézett Szalszananra, miközben hüvelybe lökte a kardját.

- Ismételd csak meg, mit nem tehetek, tábornok! - mondta. –Na? Megvan a jogom. A vér joga. Most pedig esküdj, vagy levágom a fejedet. - Vállat vont. - Nekem mindegy.

Szalszanannak leesett az álla. Éljenző- embereire nézett, és az ellenkezés utolsó szikrája is kihunyt benne. Lassan letérdelt a fűre, fölnézett a nemzet nagykánjára.

- Jurtákat, lovakat, sót és vért ajánlok neked, nagykán uram mondta üveges tekintettel.

Harmincegyedik fejezet

Arik-Böke megállt hajnalban Karakorum előtt a pusztán. Möngke két legidősebb fia a nagybátyjuk mellett kapott helyet. Aszutaj tizenhat éves volt, Urungtas tizennégy, de széles válluk mutatta, hogy örökölték apjuk hatalmas erejét. A gyásztól még mindig vörös volt a szemük. Arik-Böke kedvesen bánt velük attól fogva, hogy a szörnyű hír megérkezett, és a két ifjú a hősnek járó imádattal nézett föl rá.

Hülegü testvére jobbján állt. Sötétbarnára sült Perzsiában és Szíriában, csak kis erőket hagyott Kitbuga tábornok keze alatt, hogy vigyázzanak friss kánsága új városaira. Arik-Böke érezte bátyjának büszkeségét. Jól teljesített Bagdadban, de a tartományt még egyáltalán nem pacifikálták. Hülegü nem maradhat sokáig Karakorumban.

Megdörzsölte az orrát elcsúfító heget. Amikor rajtakapta magát, leengedte a kezét, mert ma méltóságteljesen kellett viselkednie. Nézte a nemzet összegyűlt tümenjeit, a hercegeket, akik a fél világon vágtak keresztül, amikor meghallották a nagykán halálát. Hosszú-hosszú utat tettek meg azóta, hogy Dzsingisz ifjú nemzetet kovácsolt a szétszórt törzsekből. Látszott is a számukon és a gazdagságukon.

Möngke kán porhüvelyét egy hatalmas, fedett szekér rejtette, amelyet külön erre a célra és erre a napra készítettek. Negyven fehér ló húzza majd, és több ezer férfi és asszony követi gyalogszerrel. Könnyeik megsózzák a földet, amíg visszatérnek Möngke nagyapjának nyughelyére. Büszke hercegek haladnak a szekér mögött, félretéve rangjuk jeleit, amikor a nemzet atyját gyászolják.

Arik-Böke figyelte a lenyugvó napot. A sötétben fáklyákat gyújtanak az út mentén, amely a messzeségbe távolodik a várostól, aztán elindulnak. Már csak őt várják. Hülegühöz fordult, testvére biccentett. Arik-Böke elmosolyodott, amikor eszébe jutott az első feszült találkozás az érkező Hülegüvel. Évek óta először úgy távoztak a városból, mint két szegény pásztor, a vállukon ajragos tömlőkkel. Sok tűz égett a város körül, sok férfi és asszony vette körül őket a hidegben. Hülegü és Arik-Böke csatlakozott a virrasztókhoz, a kánról és az elvesztett fivérről beszélgettek. Möngke tiszteletére ajragot köpködtek a tűzbe, és a sárga földig leitták magukat.

Hülegüt sötétre perzselte az erős napsütés. Még a szaga is más lett, a bőréből szegfűszeg és más egzotikus fűszerek illata áradt. Az első éjszakán ragyogó szemmel mesélt a földekről, amelyeket látott, a nap szikkasztotta hegyekről és az ősi titkokról. Mesélt Arik-Bökének a szénnel körülfestett szemű perzsa nőkről, akik a végkimerülésig táncolnak, és a róluk röpködő verejtékcseppek úgy ragyognak a lakomák tüzeinek fényében, mint megannyi ékkő. Mesélt a nagy piacokról; a kígyókról és a varázslókról, a rézről és a vasról. A hangja fátyolos lett az emlékektől, az áhítattól.

Mielőtt a nap fölkelt, Arik-Böke megértette, hogy Hülegü nem akar a birodalom nagykánja lenni. Beleszeretett a sivatagi földekbe, alig várta, hogy visszatérhessen, sajnált minden percet, amelyet az otthoni hideg síkságon kell töltenie. Reggel nyögve, nyikorgó ízületekkel álltak föl, de békét kötöttek.

Arik-Böke lassan beszívta a levegőt megparancsolva magának, hogy ellazuljon. Itt az idő: a nemzet azt várja, hogy beszéljen. Megtöltötte tüdejét a sűrű tömjénillattal.

- Bátyám, Möngke rám bízta az őshazát, a pusztákat, ahol maga Dzsingisz született. Távollétében Karakorumot is a kezemre bízta. Folytatom a munkáját, valóra váltom álmait, amelyeket megálmodott a kis kánságoknak. Abban egyetértettünk, hogy a nemzet nem maradhat vezetés nélkül. - A szíve hangosan vert, amikor ismét levegőt vett. - Én leszek a nagykán Dzsingisz véréből, Ögödej, Güjük és a bátyám, Möngke után. Esküdjetek fel rám, tiszteljétek meg bátyám akaratát!

Hülegü elsőnek térdelt elébe, és Arik-Böke a vállára tette a kezét. Hülegüt Möngke fiai

követték, hogy mindenki lássa őket. Arik-Böke földeket, gazdagságot ajánlott nekik, és nem kellett magyaráznia, mi a másik lehetőség. Egy ilyen nyilvános jelenet után senki sem sutyoroghat a fülükbe, hogy az övék is lehetne a kánság.

Ameddig a szem ellátott, a tümenek követték a példát. Mint mikor hullámgyűrűket ver a vízbe dobott kavics, úgy térdeltek le az összegyűlt hercegek, hogy jurtákat, lovakat, sót és vért ajánljanak fel a nagykánnak. Arik-Böke kissé megborzongott, behunyta a szemét. Csak Kubilaj hiányzott a Karakorum előtti nagy seregből. Testvére majd meghallja a híreket a sebesen elvágtató postafutároktól, de addigra az egész világ tudni fogja, hogy van új nagykán. Kubilajt legalább nem fűti a becsvágy, különben vitatta volna Möngke kánságát, amikor fiatalok voltak. Arik-Böke igyekezett nem figyelni a benne mocorgó kétségre. Kubilajnak haza kellett volna sietnie, amikor meghallotta Möngke halálhírét, de nem tette. Álmodozó volt, jobban való a könyvtárakba és a tekercsek közé, mint a nemzet élére. Ha bátyja vitatja a kánságát, Arik-Böke a fölkelt nemzet minden erejével válaszol.

Megmosolyogtató gondolat, hogy a tudós Kubilaj hazaküldte tümenjeinek asszonyait, gyermekeit. Ők is megesküdtek, a porba térdeltek előtte. Möngke fiai elfogadták az új rendet. Kubilaj is kénytelen lesz. Boldogan sóhajtott, ha ránézett erre a sok tízezer emberre, akik mind őelőtte térdelnek. Toluj és Sorhatani legfiatalabb fia ki merte nyújtani a kezét, amikor a népnek nagykánra volt szüksége. Ez Arik-Böke napja volt, és a nap még épp csak hogy felkelt!

HARMADIK RÉSZ

1260

Harminckettedik fejezet

Hatalmas felzúdulás volt Hangcsouban, a császári tanácsteremben. A szung urak hívás nélkül is gyülekeztek, mert a levegőben volt, hogy olyasmi történik, amit nem szabad elszalasztani. A délelőtt folyamán futárok és szolgák jelentették az eseményeket azoknak, akik a városi házukban tartózkodtak. Egyre többen hívatták a gyaloghintójuk hordozóit. A fiatalabb urak lóháton, kardosan, hűséges testőreik gyűrűjében indultak el. A terem légköre nem volt sem békés, sem biztonságos. A feszültség és a lárma úgy nőtt, ahogy teltek az órák.

Eredetileg az öreg császár temetésére jöttek fel a birtokaikról, de amikor vége lett, városi házaikban maradtak, és várták, hogy hívják őket a tanácsba. A mongol hadak a főváros alatt jártak. Félelem telepedett Hangcsoura, a levegő izzott a lázas feszültségtől. A falakon álló katonák a szemüket erőltetve fürkészték a messzeséget, mintha bármelyik percben kibontakozhatnának a reggeli párából a mongol lovasok. Információk cseréltek gazdát szíjra fűzött ezüstpénzért, a rémhírterjesztők a lehető legnagyobb haszonnal adták tovább az adatmorzsákat.

A tanácsülés közvetlen oka az a szóbeszéd volt, hogy az új császár hívatni fogja őket. Senki sem tudta, ki röppentette fel, de a pletyka már hajnal előtt végigjárta a nemesi házakat. Kireggeledett, de mivel nem jöttek a hivatalos meghívók, alig tucatnyi nagyúr ment el a császári palotába, hogy helyet foglaljon a tanácsteremben. Híre ment, hogy ott vannak. Délelőtt a számuk megduplázódott, majd ismét a kétszeresére nőtt, mert a rangosabb urak aggódni kezdtek, nehogy kimaradjanak valamilyen fontos eseményből. A feszültség kora délután hágott a csúcsra.

A szung nemesi házak nyolc feje önhatalmúlag eldöntötte, hogy nem várhatnak tovább a császár hívására. Katonákkal, szolgákkal léptek be a terembe, ahol minden szint zsúfolásig megtelt, mire a nap ereszkedni kezdett nyugat felé.

A gyász fehér köntösét viselő, magas, vékony Szung Vin nagyúr állt az események középpontjában. A jelenlevők többsége a kevésbé hagyományos sötétkékkel emlékezett meg a császár haláláról, de a teremből hiányzott a temetések nyugalma. Néma volt a gong, amely a gyűlés kezdetét jelezte. Sokan pillantottak rá, még mindig azt várták, hogy zúgó hangja helyreállítsa a rendet. Csak a császár parancsára lehetett megszólaltatni, az urak mégis itt voltak, valamilyen tettre, vagy hangra várva. Senki sem tudta, hogyan kezdje el.

Már múlóban volt a nap, amikor Szung Vin úr kiállt a terem közepére, és hagyta, hogy a többiek járuljanak oda hozzá. Szolgái és hűbéresei közvetítésével terjesztette a híreket, szemmel tartotta a klikkeket, amelyek rövid időre egyesültek, majd ismét szétsodródtak, mint a selyemhernyógubók a szélben. A hosszú órák alatt semmi jelét sem adta a fáradtságnak, inkább mintha egyre energikusabb lett volna. Magassága és magabiztossága szinte uralta a termet. Egyre többen húzódtak a közelébe, és a zaj szinte már fülhasogatóvá erősödött. Az urak ételt és italt hozattak, hogy ne kelljen kimozdulniuk a teremből.

Feszültség, sőt félelem látszott a jelenlevők arcán. A császár parancsa nélkül tilos volt gyülekezni. Azok közül, akik mégis eljöttek, sokan a rangjukat és a földbirtokukat kockáztatták. Nem mertek volna eljönni, ha még él Li Hszung császár. A sárkánytrón örökösét, az alig tizenegy éves fiúcskát nem ismerték. Főleg ezért mertek csatlakozni a tömeghez a tanácsteremben. A mennyek fénye kialudt, a birodalom hirtelen magára maradt. A baljós előjel megteremtette az ingatag egyetértést. Többé nem tekinthették levegőnek az ellenséget.

Szung Vin nagyúr úgy érzékelte a káoszt, mintha erős szesz keringene a vérében. Minden belépő láthatta őt, aki a birodalom egyik legrégebbi házát képviselte. Olyan volt a válság közepette, mint a nyugalom és a hagyományok tengelye, ahogy halkan beszélgetett vazallusaival. Erős ópiumszag volt, Szung Vin mulatva figyelte a nagyurakat, amint előveszik

díszes tálcáikat, hogy a hagyományos módszerrel nyugtassák meg idegeiket: kezdetnek puha labdacsokat gyúrtak bronzedényekben, befejezésül hátradőltek, mélyen megszívták pipáikat és keserű füstbe burkolóztak. Az ő keze is viszketett, de megfékezte magát. A tanácskozás újdonság volt, nem merte kockáztatni elméjének tisztaságát.

Alkonyaikor sok uraság lekuporodott a porcelánedényekre, amelyeket szolgáik hoztak. Hosszú köntösük eltakarta, amikor kiürítették rég feszülő hólyagjukat és beleiket. A gőzölgő edényeket gyorsan kivitték. Szung Vin várta a megfelelő pillanatot. Legalább még két másik olyan csoport volt, amelyek megnyithatták a tanácsot. Az egyikkel nem kellett törődnie, mert azt nem támogatták, de a másik klikk fiatal főszereplőjének kitüzesedett az arca a gyorsaságtól, amellyel bekerült a hatalomba. Csin Feng nagyúr bátyját megölték a mongol erők a legutóbbi támadásnál. Házának ettől egy évszakra meg kellett volna gyengülnie, de az új úr ügyesen átvette a felelősséget.

Szung Vin a homlokát ráncolta, mert eszébe jutott az a kereskedelmi szerződés, amelyet rá akart erőltetni a családra. Színre olyan volt, mint egy baráti támogatás, ajándék pénz, mindössze néhány feltétellel, hogy átsegítse őket a nehéz időkön, amíg a ház helyzete megszilárdul. Egyetlen kikötés volt benne, amely lehetővé tette volna Szung Vin úrnak, hogy Csinék birtokainak egy részét a magáéhoz csatolja abban az esetben, ha elmaradnak a törlesztéssel. Az irat tökéletes volt, egyszerre kifinomult és erőteljes. Sértésnek számított volna, ha visszautasítják. Várta, hogy pecséttel küldjék vissza. Amikor megérkezett, örömmel látta a ház pecsétjének hibátlan vonalait a vastag pergamenen. Tekintete azt az egyetlen sort kereste, amely tőrnél élesebb fegyverré tette a szerződést. Nem volt benne.

Bosszúsan csóválta a fejét, miközben Csin Feng nagyúr rácsapott egyik támogatójának vállára. Ahogy lemásolták az írást és az ő saját pecsétjét, de még az írnokának a betűit is, az leleményes volt. Nem is panaszkodhatott. Csak aközött választhatott, hogy elfogadja a megváltoztatott szerződést, vagy hagyja, hogy egy véletlen tűzben megsemmisüljön, aztán a sajnálkozásáról biztosítsa a másik családot. Elfogadta, méltányolva a mestervágást.

Leeresztett szemhéja alól figyelte szomszédját, és azon töprengett, nem az lenne-e a legjobb, ha engedné, hogy Csin Feng zúdítsa magára a császári rosszallást. Aki hivatalosan elsőnek szólal meg, nagy kockázatot vállal, viszont olyan előnyre tesz szert, amelyet Szung Vin nem szívesen szalasztott volna el. Némán mosolygott, élvezte vállában a feszültséget és a pulzusa lüktetését. Az élet egyetlen kockázat.

Lassan fölállt a zűrzavarban. Hűbéresei elhallgattak, felé fordultak. Ilyen feszült hangulatban ez az egyszerű történés is elég volt. Olyan lett, mint a csend tava, amely gyorsan magába szívta a termet. Az emberek abbahagyták a sutyorgást vagy a vitatkozást, minden méltóságot mellőzve nyújtogatták a nyakukat, hogy lássák, ki merészel elsőnek megszólalni a császár hivatalos utasítása nélkül.

Szung Vin nagyúr aznap utoljára pillantott a boltíves bejáratra, várva a császári hírnököt vagy a kancellárt. Nem kételkedett benne, hogy Huaj Szung gyermekcsászár már hallott a gyűlésről. A régi császár kémei a teremben tartózkodtak, hogy jelentsenek a gazdájuknak minden szót és a beszélők személyét. Mély lélegzetet vett. Ez a pillanat akkor is az övé volt az elcsendesült teremben. Száznál több nagyúr nézte, szemük csillogott az esti lámpások fényében. A legtöbbje túl gyenge volt, hogy befolyásolja a kimenetelt, de voltak még harmincketten, akik a kezükben tartották az ország hatalmát. Csin Feng uraság is közéjük tartozott. Talán csak Szung Vin képzelte, de mintha különváltak volna a tömegtől. Noha mindenkit fehér, vagy sötétkék ruhát viselt, szinte érzékelte az erőpontokat a teremben.

- Uraim! - mondta. Olyan mély volt a csönd, hogy alig kellett fölemelnie a hangját. - Jelenlétetek jelzi, hogy megértitek a helyzetet. Annak a tudatában kezdjük el a tanácskozást, hogy Li Hszung császárnak ellenére lenne, ha tétlenkednénk, miközben földünket betolakodó

dúlja és pusztítja. Nagy próba előtt állunk, uraim, szörnyű ellenséggel kerültünk szembe. Hatalmas, ősi házak vesztek oda, mások új örökösök kezébe kerültek, igaz vérvonalak szakadtak meg.

Suttogás hallatszott. Szung Vin hangosabban beszélt, hogy lekösse a figyelmüket. A nap hosszú óráiban minden szavát megtervezte.

- Osztozom a közös bűntudatban, amiért hatalmi játékokkal bíbelődtünk, miközben a birodalom szenvedett. Láttam nagyurakat, akik sorra elhagyták ezt a termet, és láttam, ahogy a nevüket belevésték a hősök emlékkövébe, miután szabadságunk védelmében elestek.

Csin Feng uraságra pillantott. A fiatalember kelletlenül bólintott.

- Gyengeségünk, kölcsönös bizalmatlanságuk miatt hagytuk, hogy egy ellenség közelebb kússzon a birodalom fővárosához, mint eddig bárki. Szalmaszálakkal próbáltuk megállítani, politikára és személyes bosszúállásra pocsékoltuk az energiánkat. Magas árat fizetünk ezért. Uraim, a menny kegye elfordult tőlünk. A császár eltávozott ebből a világból. A gyengeségnek, zűrzavarnak e pillanatában közeledik az ellenség, a véres állkapcsú farkas. Ti is tudjátok.

Megint mély lélegzetet vett. Csin Feng uraság most megszólalhatott volna. Nem volt ott a birodalmi kancellár, hogy fenntartsa a termet, vagy irányítsa a vitát. A fiatalember azonban várakozóan hallgatott.

- A császár hangja nélkül - folytatta Szung Vin -, nincs elég erőnk, hogy a birodalmat fegyverbe szólítsuk. Ezt én is tudom. El is fogadom. Igyekeztem elérni Huaj Szung császárt, de semmit sem hallottam az udvarból. Tisztában vagyok vele, hogy közületek sokakat otrombán visszautasítottak a tudatlan udvaroncok. Ezért vagyunk most itt, uraim. Tudjuk, hogy a farkas Hangcsou felé közeledik, és azt is tudjuk, mit kell tennünk. Harcolnunk kell, különben vagy adót fizetünk, vagy elhagyjuk a földünket. Harmadik lehetőség nincs. Ha semmit sem teszünk, nem teljesítjük kötelességünket, becsületünk porrá válik. Ha semmit sem teszünk, megérdemeljük a pusztítást, amely bizonyosan ideér.

Szung Vin uraság elhallgatott, mert tudta, hogy a következő szavakért árulással vádolhatják. Az élete, a háza, a családi történelme odavész, ha a gyermekcsászár példát akar statuálni. Ha viszont megállítja a mongol seregeket, akkor elnyeri a császári ház háláját. Megússza a büntetést, érinthetetlen lesz. Szung Vin nem mert arról álmodni, hogy a fiai cserébe császárrá válhatnak, de mai tettei közelebb vihetik a sárkánytrónhoz, mint bármelyik ősét. És meg is ölhetik.

-Azért jöttem el, mert cselekednünk kell. Éppen ezért összehívom a tanácsot. Felszólítok minden szung urat, hogy védje meg a birodalmat. Harminchárom nemes ház van ma itt. Mi és hűbéreseink együttesen egymilliónál több katonának parancsolunk. Szavazásra szólítom föl a gyűlést!

Egyik szolgája odament a fából faragott szekrényhez a túlsó falnál. Ősi, szépséges, elefántcsont berakással díszített bútor volt. A szolgánál vasrúd volt, és az utolsó pillanatban habozva visszanézett Szung Vinre. Ura bólintott, a szolga a szekrényajtók közé nyomta a vasrudat, megrántotta, és letörte a zárat.

Hangos sóhaj futott végig a termen. Az urak megbabonázva és rettegve bámulták, ahogy Szung Vin szolgája elővett egy mély üvegtálat, amely nagyobb volt, mint a feje. Fölemelte, és visszament a terem közepére. Más szolgák szabályos sorokba rendezett, fekete és átlátszó üveggolyókat vettek le a polcokról. Elindultak a sokaságban, kettesével kiosztották a golyókat a birodalom leghatalmasabb házainak. A nemesek hangosabban kezdtek beszélni. Szung Vin nagyúr figyelt, és a fülét hegyezte, hogy felmérje a terem hangulatát. Nem volt képes rá, és ez kétségbe ejtette. Lesznek, akik túlságosan félnek a császár neheztelésétől, hogy szavazzanak. Tartózkodni fognak, mert gyávák és gyengék. Nem tudhatta, mit tesz Csin Feng. A bátyja

hadseregét szétzúzták a mongol támadók, de ősi házból származik, a döntése fontos.

Szung Vin fölemelte a kezét, megmutatta a két üveggolyót, a feketét és az átlátszót.

-A semleges szín az adófizetést jelezze - mondta, fölemelve a fekete golyót. - A tiszta víz a háborút. - Az átlátszó golyót beleejtette a megcsendülő üvegtálba. A golyó lassan leírt néhány kört, aztán megállt a tál mélyén. - Ez az én szavazatom, a házam szavazata. Felajánlok kilencvenkétezer katonát, lovat, fegyvereket, hadi gépezeteket. Pusztítsuk el az ellenséget a Nemzet Örökös Ura, a Menny Fia nevében! Huaj Szung császár és a sárkánytrón nevében!

Eddig a pontig Szung Vin uralta a termet. Amikor az üveggolyó elnyugodott, a terem rádöbbent, hogy választ várnak tőle. Szung Vin homlokán kiütött a verejték. Mozdulatlanul ült, hogy a többiek ne lássák, amikor az izzadtság lecsordul az arcán, mert ebből megtudhatnák, mennyire feszült.

A birodalom legrégebbi házának feje a középső tér mellett, az egyik első sorban ült. Hong uraság hatalmas ember volt, aki még szélesebbnek tűnt az udvari díszruhában. Lábát előre nyújtotta ülés közben, fél kézzel a térdére támaszkodott. Jobb kezében kattogtatta a két üveggolyót. Szung Vin várta, hogy megmozduljon, ám megdöbbenten kellett látnia a szeme sarkából, hogy Csin Feng úr emelkedik fel, és odalép az üvegtálat tartó szolgához. Hong úr gyanakodva figyelte, csak a keze mozgott.

- Ez az új dolgok napja - mondta Csin Feng. - Bátyám, Csin An úr az életét adta, hogy megvédje hazánkat és becsületünket. Hszüan, a Menny Fia vele együtt halt meg, így ért véget a nemes Csin-dinasztia. A birodalom védelmében ajánlhatok-e kevesebbet, mint az életemé - Körülnézett a nemeseken, és bólintott, mintha megértené őket. - Kötelességünk, hogy felperzseljük a tüskés bozótot a földjeinken. A vazallusaim és én a háborúra szavazunk.

Egy újabb átlátszó golyót pottyantott a tálba. Mindenki azt figyelte, ahogy a golyó körbe-körbe jár. Csin Feng biccentett Szung Vinnék. Nem szívelte az idősebb embert, nem is bízott benne, és amikor a tekintetük találkozott, Csin Fengben fellobbant a gyanú. De most az egyszer Szung Vin úr a jó oldalon állt. Csin Feng a fekete golyót átadta az egyik szolgának, aki visszatette a szekrénybe, aztán megfordult és visszatért a helyére, miközben felállt két másik úr. Mindketten az átlátszó golyót dobták a tálba, a feketéket visszaadták.

Szung Vin kezdett megnyugodni, amikor odament még három ember a tálhoz, és bedobták az átlátszó üveggolyókat. Látta, hogy Hong uraság föláll. Könnyedén, kecsesen, erőteljesen mozgott. Ama kevesek közé tartozott a teremben, akik naponta gyakoroltak karddal és íjjal.

Mindkét golyót a tál fölé tartotta.

- Nem látom a császár kancellárját - mondta mély hangon. -Nem hallottam a gongot, amely összehívta volna ezt a tanácskozást, ezt a gyűlést.

Ezekre a szavakra Szung Vin úr ismét verejtékezni kezdett. Noha Hong úr csak távoli rokona volt az öreg császárnak, azért még a császári családhoz tartozott. Még megingathatja a gyűlést, ha úgy dönt, hogy érezteti a befolyását.

Hong uraság körbepillantott a teremben.

- A szívem fellázad a gondolatra, hogy adót fizessünk ennek az ellenségnek, de ez időt ad Huaj Szung császárnak, hogy rendet tegyen. Szeretnék hadat vezetni, ha a szavazás a háború mellett dönt, de császári jóváhagyás nélkül nem köthetem házam sorsát ehhez a döntéshez. Ezért az adófizetés mellett szavazok.

A fekete golyót ejtette a tálba, és Szung Vinnék erőlködnie kellett, hogy arca ne mutasson indulatot. Hong a beszédével csak a gyengeségét bizonyította. Nem akarja a fejére vonni a császári haragot, mégis elvárná a vezér szerepét abban az esetben, ha leszavaznák. Dühítő, de jellemző ennek a teremnek a politikájára. Hong uraság eszükbe juttatta, hogy a császár megharagudhat, és a hullámgyűrűk terjedni kezdtek. Szung Vin szemrebbenés nélkül figyelte,

hogy négy további uraság dob fekete golyót a tálba.

Már csak sötétsárga lángok pislákoltak a lámpákban, mert nem voltak itt a császári szolgák, hogy olajjal újratöltsék őket. Szung Vin egyenesen, mereven állt, miközben a Szung Birodalom nagyurai odasorjáztak a tálhoz. Néhányan beszéltek, noha az első, aki tartózkodott, olyan szavakkal indokolta döntését, amellyel Szung Vin szerint csak a gyávaságát bizonyította. Ezzel együtt még heten tartózkodtak a szavazástól, és visszaadták mindkét golyót a szolgáknak.

A kár, amelyet Hong uraság okozott éppen elég volt, hogy, megijessze a gyengéket, az erőseket pedig óvatossá tegye. Szung Vin láthatta, hogyan változik a hangulat a teremben. Az adófizetés biztonságosabb útját választották a háború helyett. Erezte, hogyan csikorog összeszorított foga, amikor sorra hulltak a tálba a fekete golyók. Amikor tizenegyre emelkedett a feketék száma a hét átlátszó ellenében, fontolgatta, hogy ismét beszél, de ezzel ismét megsértette volna a hagyományt. Az alkalom jött és elmúlt. Megengedte magának, hogy egy megvető pillantást lövelljen a tartózkodók felé, de hallgatott. Az üvegtál egyre jobban megtelt. Két újabb fekete golyó következett, azután két újabb átlátszó. Halvány remény derengett föl Szung Vin úr dermedt gondolatai között. Valaki megint az adózásra szavazott. Ketten tartózkodtak. A szavazók úgy csoszogtak vissza a helyükre, hogy nem mertek Szung Vin szemébe nézni.

Mire a harminchárom nagy ház leszavazott vagy tartózkodott, csaknem színig megtelt az üvegtál. Szung Vin fejben számolt, de érzelemmentes arccal ismertette az eredményt. Mindenki őt figyelte.

- Tíz tartózkodás. Tizennégy szavazat az adóra, kilenc a háborúra - jelentette olyan tiszta és erőteljes hangon, mint egy császári hírnök. Megkönnyebbülten szívta be a levegőt. - Megszavaztuk a háborút!

Mosolygott, bár szédült a feszültségtől. A tizennégy a lehető legszerencsétlenebb szám, mert mind kantoni, mind mandarin nyelvjárásban ugyanúgy hangzik, mint az, hogy meg akarok halni. A kilenc viszont az erő száma, magával a császárral társítják. Az eredmény nem is lehetett volna világosabb. Sokan észrevehetően fellégeztek a mennyei kegytől. A kilenc jegyében cselekedni áldás. Viszont senki sem kockáztatna a tizennégynél, mert tarthatna a legsúlyosabb katasztrófától.

Mély hang zúgott föl a teremben, félbeszakította az izgatott beszélgetéseket, amelyek a bejelentés nyomán kezdődtek a tanácsteremben. Szung Vin uraság odakapta a fejét, a szája kissé kinyílt. A császári kancellár állt a gongnál, amelyre most csapott rá az ütővel. Vörös volt az arca, mintha messziről futott volna. Fehér selyemzubbonyt és -nadrágot viselt, a jobb kezében hivatalának pálcáját tartotta, amelyről sárgára festett jakfark lógott a kezére. Dühös tekintettel meredt az összegyűlt urakra.

- Álljatok fel Huaj Szung, a Nemzet Örökös Ura, a középső királyság uralkodója előtt! Hódoljatok a Menny Fiának!

A döbbenet hulláma futott végig a termen. Mindenki talpra ugrott, mintha felrántották volna. A császár nem szokott részt venni a nagyurak tanácskozásán. Noha az ő parancsára ültek össze, a császári akaratot mindig a teremben megjelenő képviselők valósították meg. Az itt tartózkodó száz nagyúr közül alig három-négynek volt szerencséje korábban az uralkodói jelenléthez, és most félős áhítat öntötte el őket, amikor a gong ismét megkondult.

A térdelés nem szabályosan történt. Az urak kifinomult érzéke a tekintély és a rangok iránt eltűnt, arcuk és agyuk kiürült a rettegéstől. Szung Vin uraság úgy rogyott le, mintha a lába cserbenhagyta volna, a térdkalácsa hangosan koppant a padlón. A többi nagyúr követte a példáját. Néhányan annyi szolgát hoztak, hogy alig maradt helyük a térdeléshez. Szung Vin egy pillanatra látta a fiút, akinek fehér köntösére aranysárkányokat hímeztek, mielőtt izzadt

homloka háromszor megérintette a fából faragott, ősrégi padlót. Minden terve és stratégiája ronggyá foszlott elméjében, miközben fölemelkedett, majd megint leborult, és még háromszor megkoppantotta a fejével a padlót. Mielőtt elvégezhette a szertartás harmadik szakaszát, Huaj Szung császár már be is jött közéjük a testőreivel, magabiztosan haladt a terem közepe felé.

Szung Vin úr feltápászkodott, noha a fejét továbbra is lehajtotta, akárcsak a többiek. Össze volt zavarodva, nem értette, mit kereshet a teremben az új császár. Huaj Szung kicsiny, törékeny alak volt a nagydarab testőrök között. Nem kellett utat törniük. A császári jelenlét hatására Szung Vint is beleértve minden úr hátrált, hogy helyet csináljon az uralkodónak.

Ismét csönd lett. Szung Vin alig bírta magába fojtani az eszelős mosolyt, ugyanis az apja jutott eszébe: hogy haragudott, amikor fölfedezte, hogy a kis Szung Vin lopott az aszalt almából! Nevetséges, hogy ugyanígy érzi magát egy gyerek jelenlétében. Bár sok más arcon is látta a zavar tüzes vörösét, amely eltüntetett minden méltóságot.

Huaj Szung császár egyenesen, félelem nélkül állt előttük, talán mert tudta, hogy egyetlen szavára az összes urat megölik. Nem tiltakoznának. Az engedelmesség túlságosan mélyen gyökerezett bennük. Szung Vin uraság dühösen gondolt erre, miközben várta, hogy a fiú megszólaljon. A császár szinte olyan volt, mint egy életre kelt bábu, borotvált feje ragyogott a lámpafényben. Szung Vin rádöbbent, hogy a császári szolgák újratöltötték az olajlámpásokat, a fény megnőtt a teremben, mindenki aranyszínben fürdött. Láthatta a kilenc sárga sárkányt, a hatalom és a vérvonal jeleit, amelyek összefonódtak Huaj Szung köntösén. Magába fojtott egy sóhajtást. Tudta, hogy ha Huaj Szung semmisnek nyilvánítja a szavazást, akkor neki vége. Reszketve várta valakinek a szavait, akit nem ismert.

Huaj Szung megszólalt magas, tiszta, csengő hangon.

- Ki hívta össze ezt a tanácskozást i

Szung Vin gyomra görcsölt a félelemtől, miközben fölállt. Nem kellett látnia, anélkül is tudta, hogy a teremben minden szem felé fordul. Lehajtotta a fejét, a szája megrándult. A csönd egyre nyúlt. Némán összeszedte minden méltóságát. A fiú megszegte a hagyományokat, amikor belépett a terembe. Ez volt az a cselekedet, amelyet nem látott előre. A háta mögött ökölbe szorította a kezét, mikor fölemelte a fejét. Tudta, hogy nem nézhet a fiú szemébe, úgyhogy a padlót bámulta.

- Menny Fia, azért gyűltünk össze, hogy választ adjunk az ellenségnek, amely fenyeget minket.

- Ki vagy te? - kérdezte a fiú.

- Menny Fia, ez az alázatos szolga Szung Vin, a...

- A többiek nevében is beszélsz, Szung Vin? Vállalod értük a felelősséget?

Mivel nem akarta magát vádolni a felelettel, ismét letérdelt, és a fejét a meleg padlóhoz koppantotta.

-Állj föl, Szung Vin! Kérdeztem valamit!

Szung Vin megkockáztatott egy pillantást, körülnézett a teremben, bizonyosra vette, hogy az urak őt bámulják. Senki sem emelte föl a fejét. Egy emberként rettegtek a császártól. Noha Huaj Szung még kisfiú volt, magát a mennyeket jelentette, az isten volt a közönséges emberek között. Szung Vin halkan sóhajtott. Szerette volna látni a birtokán az újszülött csikókat, amelyek gondos tenyésztés eredményeként jöttek a világra. Sok időt és fáradságot fordított rájuk, mint minden másra. Megfájdult a szíve, amikor a feleségeire és a fiaira gondolt. Ha a császár példát akar statuálni a házával, akkor sárga selyemzsinórral átkötve kapják meg a halálos ítéletet. A lányait kivégzik, a családi birtokot felégetik.

- Én beszélek a nevükben, Menny Fia. Én javasoltam ma a szavazást. - Erősen összecsukta a száját, mert attól tartott, hogy félelmében bocsánatkérést kezd el dadogni,

- Akkor hát teljesítetted a kötelességedet. Szung Vin. Uraim megszavazták, hogy bontsák

ki a zászlókat?

Szung Vin pislogott, nagyot nyelt, és törte a fejét, hogy mit akar a császár.

- I-igen, Menny Fia.

- Akkor légy büszke, Szung Vin uram. Ma a császár jóváhagyásával cselekedtél.

Szung Vin megilletődötten hebegett valami válaszfélét. A fiú ránézett az összegyűlt urakra.

- Halála előtt a nagybátyám azt mondta nekem, hogy ti egy viperafészek vagytok - jelentette ki. - Azt mondta, hogy ti inkább látnátok Hangcsout lángokban, semhogy a méltóságotokat és a becsületeteket kockáztatnátok. Látom, tévedett.

Szung Vin vad örömmel figyelte, milyen kínosan feszengnek azok, akik az adófizetésre szavaztak, beleértve Hong urat. A császár magabiztosan folytatta:

- Nem kezdem uralkodásomat fenyegetésekkel. Urak, távozzatok a palotából, és hívjátok össze ezredeiteket. A testőrségeitek is veletek menetelnek. Békét hirdetek a házaitoknak, amelyek a távollétetekben sem maradnak kiszolgáltatottak. Minden nemesi családot eltörlök, amely előnyt akar kovácsolni ebből.

Ismét Szung Vinhez fordult.

- Jól cselekedtél, uram. Békében talán kifogásoltam volna ítélőképességedet, de most nincs béke. Meg fogom tisztelni házadat, amint visszatérünk.

- Amikor visszatérünk, Menny Fiad - kérdezte tágra nyílt szemmel Szung Vin.

- Természetesen. Én nem vagyok öregember, Szung Vin uram. Látni akarom a háborút!

Olyan fény csillant fel a kisfiú szemében, hogy Szung Vin megborzongott, de ezt elrejtette egy mély meghajlással.

- Hong úr, te vezeted a sereget - rendelkezett Huaj Szung császár. A hatalmas ember letérdelt, és a padlóhoz koppantottá a homlokát. - Mennyi időre van szükséged, hogy elhagyhassam Hangcsout?

Hong úr térdelésben fölegyenesedett. Sápadt volt. Szung Vin örvendezve látta, mennyire kényelmetlenül érzi magát. Milliónyi ember mozgatásához irdatlan mennyiségű ennivaló, páncél és fegyver szükséges.

- Egy hónapra, Menny Fia. Ha felhatalmazásom van, újholdra készen lehetek.

- Minden hatalmat megkapsz, amire szükséged van - felelte Huaj Szung. Keményebb hangon folytatta: - Aki hallja, vésse az eszébe, hogy ebben a kérdésben én beszélek az ő szájával. Gyorsan cselekedjetek, uraim.

Megfordult és kivonult. Mivel a többiek lesütötték a szemüket, csak Szung Vin látta, mennyire remeg a vékony alak menés közben.

Harmincharmadik fejezet

Sűrű eső verte a ház tetejét, ahol Kubilaj megszállt. A gazda a mezőn várakozott a falusiakkal és a családjával. Az érkező Kubilaj látta őket, amikor elügetett mellettük: olyanok voltak, mint a félig vízbe fojtott kutyakölykök. De legalább életben maradtak. Kubilajnak csak egy éjszakára volt szüksége a körbekerített falura.

Hatalmas tűz ropogott mellette. Közel állt a tűzhelyhez, hogy a meleg megszárítsa gőzölgő ruháját. Időnként járkálni kezdett, és széles taglejtések kíséretében beszélt a jövőről.

- Hogy állhatnék meg most? - kérdezte.

Felesége, Csabi egy ódon, agyonfoltozott, újra tömött pamlagon hevert. Karjában a pici lány elaludt, de még mindig mocorgott, és bármelyik pillanatban felébredhetett. Csabi fáradtan nézett a férjére, akit elnyűttek a Szung Birodalomban töltött évek. Ebben a pillanatban Kubilaj aligha ismerte volna föl egykori tudós énjét. Több volt ez testi változásnál, noha kifejlődtek rajta azok az izmok és inak, amelyek kecsessé teszik a mozgást. A valódi változást a győztes csaták, és az ott alkalmazott taktikák okozták. Csabi minden csepp vérével szerette, ugyanakkor féltette is. Akármi volt is a szándéka Möngkének, megkeményítette, átváltoztatta a férjét. Hiába halt meg a kán, Csabi máig gyűlölte ezért. Nem emlékezett, hogy Kubilaj mikor nyitott ki utoljára egy könyvet. Gyűjteménye a szekereken utazott bezsírozott vászonba csomagolva, mert túlságosan értékesek volt ahhoz, hogy otthagyják, de a tavaszi esőkben kiütött rajta a zöld penész.

- Alszik? - kérdezte Kubilaj az indulattól rekedten.

- Végre elaludt. Azt mondtad, döntöttél. Akkor miért vívódsz még mindig?

- Mert olyan közel vagyok, Csabi! Megragadhatnám Hangcsout, érted? Az utóbbi öt évben mindent azért csináltam, hogy elérjek idáig, és akkor az a gyalázatos öcsém kánná kiáltja ki magát! Talán hagyjak itt mindent, amit eddig megvalósítottam, menjek haza és csússzak a hasamon, mint egy kutyáé Hogy távozhatnék most?

- Kérlek, beszélj halkabban, vagy megint fölvered - felelte Csabi. Kimerült az álmatlanságtól, a mellbimbói fájtak a szoptatástól, de nem hagyhatta, hogy Kubilaj pánikba hajszolja magát, vagy az eszméletlenségig berúgjon.

- Miután Szübötejt hazahívták nyugatról, soha többé nem tért vissza - mondta Kubilaj, és ismét járkálni kezdett. - Értedé Ez az én lehetőségem, az én időm. Ha eltűnök innen, a szungokat nem verik meg még egyszer ilyen könnyen, még akkor se, ha sikerül visszatérnem. Tanulnak ebből, és minden véres lépésért meg kell küzdenünk. Ha egyáltalán visszatérek. Ha nem ölnek meg valamilyen távoli csatatéren, miközben a saját öcsémmel harcolok! Hogy tehette ezt velem, Csabié Az a semmirekellő, pofátlan...

- Ne szitkozódj a gyerek előtt - figyelmeztette Csabi. Kubilaj összevont szemöldökkel nézett rá.

- Úgysem érti, asszony.

- Ne asszonyozz itt nekem, férjem. Azt akartad, hogy meghallgassalak, hát meghallgatlak, de azt mondtad, úgy döntöttél, hogy hazamész. Miért álltunk meg ezen a hideg helyen? Miért nem oldódott meg semmié

- Mert ez nem egyszerű kérdés! - csattant fel Kubilaj. A felesége tápászkodni kezdett. - Hova mészé

- Lefeküdni.

Kubilaj hangulata megváltozott. Odament a pamlaghoz, letérdelt.

- Ne haragudj. Csak azt hittem, nem kell a hátamra vigyázni, ha az öcsém van ott. Tőle nem számítottam erre. Azt hittem, Arik-Böke mindig engem fog támogatni.

Csabi megsimogatta a férfi állát.

- Tudod, mennyire megváltoztál, amióta elhagytad Karakorumot? Lehet, hogy ő is. Öt év nagy idő, Kubilaj. Valószínűleg még mindig azt képzeli, hogy te a tudós báty vagy, aki jobban szereti a könyveket és a furcsa gondolatokat, mint bárki más a családból. Már nem ismer téged. Te pedig nem ismered őt.

- Levelet kaptam tőle - mondta Kubilaj fáradtan.

A felesége felült, a szemébe nézett.

- Szóval ezért vagy olyan dühös! Mit írt?

Kubilaj felsóhajtott.

- Énem egy része abban reménykedett, hogy ez az egész csak tévedés. Arik-Böke szinte ugyanakkor nyilvánította magát kánná, amikor én. Fogalma sem volt, hogy én mit csinálok itt. Reméltem, megérti, hogy nekem több jogom van erre, mint neki, ehelyett úgy ír, mintha az, amit csinált, már kőbe lenne vésve. -Ismét ingerült lett, mert eszébe jutottak öccse szavai, amelyeket egy távoli írnok vetett papírra. - Hazarendelt, Csabi. Az én ostoba öcsém úgy ír nekem, mintha egyenlők lennénk.

-Többé nem vagytok gyerekek, Kubilaj - mondta halkan Csabi.

- Most már nem számít, hogy ki született előbb. Elérte a férfikort, és az óhaza kánja lett anyátok öröksége és Möngke adománya révén. Hozzászokott, hogy egy nemzetet vezessen. Nem kétlem, hogy figyelembe vette a reagálásodat, te viszont más tapasztalatokat szereztél azóta a csatatéren.

- Majd megérti, ha szembekerülünk az ütközetben - mondta Kubilaj, ökölbe szorítva a jobb kezét. Mély lélegzetet vett, hogy fékezze a dühét. - Csak nem azt mondod, hogy igaza van? - kérdezte.

Az asszony megrázta a fejét.

- Hát persze hogy nem, férjem. Meg kellett volna beszélnie a hercegekkel és a főrangú emberekkel. Számolnia kellett volna vele, hogy te is pályázol a tisztségre, mielőtt nagykánná nyilvánította magát. De ami megtörtént, azon nem változtathatsz. Céltalan azon vitatkozni, hogy mit kellett volna tennie. Kánná nyilvánította magát. Most a férfit kell látnod benne, nem azt a kisfiút, akit fölsegítettél, amikor elesett, vagy akinek meséltél. Ugyanaz a Sorhatani az anyátok, aki gyakorlatilag uralkodó volt éveken át. Ugyanaz az apátok, aki az életét áldozta fel a kánért. Mindkettőtöknek Dzsingisz a nagyapja. Ha továbbra is úgy gondolsz Arik-Bökére, mint egy puhányra vagy egy idiótára, akkor el tud pusztítani téged.

- Előbb ölöm meg - felelte Kubilaj. - Nem számítottam rá, hogy kán leszek, Csabi. Möngkének tucatnyi fia van. Ha még néhány évig él, kinevez egy örököst, aki simán átveszi a tisztséget. De nem tette meg, most pedig meghalt, és ahelyett, ahelyett...

- nem bírta szavakba önteni a dühét, csak a levegőbe öklözött.

- Meg kell találnod a nyugalmat - mondta Csabi. - El kell felejtened a haragodat, az árulást, és kán módjára kell gondolkodnod.

- Megcsóválta a fejét. - És döntést kell hoznod. Vagy ellenségednek tekinted, vagy lemondasz a kánságról, és hűségesküt teszel neki. Vagy ez, vagy az. Semmi értelme, hogy megőrjítsd magad. De egyik esetben sem maradhatsz a Szung Birodalomban.

Férjéből egy szempillantás alatt kifutott az indulat. A válla megereszkedett.

- Rettenetes pocsékolás - mondta halkan. - Jó embereket vesztettem el. Valamennyien szenvedtünk azért, hogy végrehajtsuk a parancsot, amelyet Möngke adott nekem. Azt nem tudom, arra számított-e, hogy sikerrel járok, vagy az ellenkezőjére. Talán csakugyan úgy gondolta, kudarcot vallók, és azért lovagolt ide, hogy a segítségemre siessen. De itt vagyok, és még a talpamon állok. Elfoglalhatom a fővárosukat, Csabi.

- És elveszíted a világot, ha megteszed - mormolta az asszony fáradtan. - Mindezt már korábban is elmondtad. Még ha legyőzöd a szungokat, még ha császár leszel itt, akkor is

szembe kell nézned Arik-Bökével. Kapsz egy kánságot a nemzeten belül, de az öcséd hűbérese leszel. Még mindig vissza kell menned Karakorumba, hogy hűséget esküdj neki. - Felsóhajtott, mert a baba nyekeregni és fészkelődni kezdett. Csabi gyengéden a szájába dugta a kisujját. A baba félálomban mohón szopni kezdte.

- Ezt nem tehetem - felelte Kubilaj a távolba bámulva, mintha végiglátna a hazafelé vezető úton. - Én kán vagyok, Csabi. Megvan hozzá a jogom, és nem adom föl. Mi jutott eszébe, hogy kánnak kiáltotta ki magát? Látod, mit tett velem? Nincs rá joga, Csabi. Egyáltalán nincs. - A fejét rázta, és ismét a tűzbe bámult. -Amikor fiatal voltam, arról álmodtam, hogy követem azt az ösvényt, amelyet Ögödej nyitott, de az csak ábránd volt. A fia, Güjük volt az örökös. Tudtam. Megértettem. Amikor Güjük meghalt, Möngke volt a nyilvánvaló választás. Idősebb volt, jobban tisztelték. Elkísérte Szübötejt nyugatra, minden volt, ami én nem, Csabi. Akkor még nem voltam készen. Folyton gúnyolt, azért, ahogy öltöztem, beszéltem, és amiért könyveket olvastam.

- Emlékszem - mondta halkan Csabi.

- Igaza volt, Csabi! A dolgok, amiket láttam... nem, amiket tettem. - Kissé megborzongott az emlékektől. - Ártatlan voltam. Azt hittem, hogy értem a világot, de alig voltam több egy gyereknél.

Fölvett egy piszkavasat, és a lángoló fatuskókat bökdöste, amelyek szikrazáport árasztottak a szobába. Csabi a kezével eltakarta a kislányt.

- De többé nem vagyok gyermek - mondta a férfi halkan, rekedten. Letette a piszkavasat, szembenézett az asszonnyal.

- Olyan fiatalok voltunk akkor, de az Ég Atyára, már nem vagyok az a fiatalember, aki még sosem látott felpüffedt halottat. Kán vagyok. Ez tény, nem fogok változtatni rajta. - Ökölbe szorította a kezét, örült a saját erejének. - Nem fogom hagyni, hogy valaki más álljon a helyemre.

Valaki a torkát köszörülte az ajtónál. Odafordultak. Kubilaj egyik testőre volt. Az eső lecsurgott olajozott köpenyén, és tócsába gyűlt a csizmája mellett.

- Urjang-Kadaj orlok szeretne találkozni veled, kán uram -mondta, és mélyen meghajolt.

Senki sem jöhetett Kubilaj közelébe anélkül, hogy ne kutatták volna át fegyver után, és legalább két testőr kíséretében léphetett csak be. Még a postafutárok is csak úgy léphettek be a kánhoz, ha előbb meztelenre vetkőztek, aztán visszaöltöztek. Annak a néhánynak, akik utolérték, a tümenekkel kellett maradniuk, így nem vihették hírét annak, hogy nagykánná nyilvánította magát. Möngke halála még mindig hullámokat vert a nemzetben. Ezért volt vörös mérgében Urjang-Kadaj, amikor bejött az esőről.

- Hívattál kán uram - mondta az orlok, keskeny, fehér szájjal. Abban a pillanatban észrevette Csabit. Meghajolt, hogy rámosolyoghasson az asszony karján a gyermekre.

- Úrnő, nem is láttam, hogy itt vagy. jól van a lányod?

- Egész nap alszik, és egész éjszaka ébren tart, egyébként jól van. Ideje is, hogy fölkeltsem és megetessem.

Urjang-Kadaj már-már nyájasan bólintott. Kubilaj csodálkozva figyelte, olyan oldalát pillantotta meg, amelyet eddig nem ismert. Urjang-Kadaj nem hozta el a hadjáratra a feleségeit és gyermekeit, neki pedig egyszerűen nem jutott az eszébe, hogy a szigorú tiszt szerető apa is lehet.

Megköszörülte a torkát, mire Urjang-Kadaj ismét meghajolt Csabi előtt, csak azután ment oda Kubilajhoz, a tűz mellé. Kubilaj intett neki, hogy melegedjen. Az orlok kinyújtotta a kezét, és a lángokat bámulta.

- Te a bátyám, Möngke embere voltál, Urjang-Kadaj. Tudom, és nem zavar. - Kubilaj az orlokra pillantott, de Urjang-Kadaj egy szót sem szólt.

- Bizonyítottál a szungok ellen... - folytatta a kán. - De ez már elmúlt. Úgy tűnik, haza kell vinnem a tümenjeimet. Ha ütközet lesz, mongol tümenekkel fogok szembenézni, hazai földön. A saját népünkkel nézünk szembe, olyan emberekkel, akiket talán ismersz és tisztelsz.

Urjang-Kadaj elfordult a lángoktól. Szeme és arcának síkjai árnyékba merültek. Kurtán biccentett.

- Azt akarod tudni, hogy megbízhatsz-e bennem, nagyuram. Érthető. - Egy ideig gondolkodott, letörölte arcáról az esőcseppeket. - Nem tudom, hogyan győzhetlek meg, nagyuram. Igaz, a bátyád, Möngke választott ki, hogy vezessem a seregeidet, de minden parancsodnak engedelmeskedtem. Hűséges voltam, a többiekkel együtt esküdtem föl rád, amikor kánnak nyilvánítottad magad. Ha ez nem elég, nem tudom, mi mást ajánlhatnék.

- A családod Karakorumban van - mondta halkan Kubilaj.

Urjang-Kadaj bólintott, az izmok megfeszültek az állán.

- Ez igaz. Érvényes a legtöbb emberre is, az új tümenekben éppúgy, mint a régiekben. Ha Arik-Böke öcséd túsznak használja a családomat, semmit sem tehetek, hogy megmentsem őket. Akkor bosszút fogok állni értük.

Egy pillanatra fellángolt a szemében a harag, és Kubilaj hirtelen megértett valamit, amitől elöntötte a szégyen. A családja évek óta manipulálja ezt az embert. Nem állhatta az orlok tekintetét. Tümenjeinek asszonyait és gyerekeit visszaküldte Karakorumba, és a jobb karját odaadta volna, ha visszacsinálhatja ezt a döntést. Ez lehetőséget ad Arik-Bökének, hogy egyenesen a szívébe szúrjon azoknak, akik Kubilajt támogatják. Nem tudhatta, hogy Arik-Böke felhasználja-e ezt a fajta fenyegetést, de ahogy Csabi mondta, már nem ismerte az öccsét.

- Kénytelen vagyok megtervezni egy hadjáratot a hazám ellen - mondta Kubilaj szinte csodálkozva. - Segítesz ebben?

- Természetesen, nagyuram. Te vagy a kán. Hű vagyok hozzád. - Urjang-Kadaj minden szót olyan nyugodt bizonyossággal mondott ki, hogy Kubilaj kétkedése elszállt.

- Te hogy kezdenéd v - kérdezte.

Urjang-Kadaj elmosolyodott, mert tudta, hogy a válság elmúlt.

-Azonnal visszavonulnék a szung földekről, nagyuram. A bázisomat csin területen, Xanadu körül rendezném be. Ott van elég élelem a földeken, hogy eltartson minket. Öcsédnek a gabonát és a húst a csagatajida kánságból és Oroszországból kell hozatnia, tehát elvágnám az utánpótlási vonalaikat. Egy ilyen háborúban az utánpótlás nagy szerepet játszik. - Az orlok föl-alá járkált a tűz előtt, öntudatlanul ugyanazt téve, amit Kubilaj az ő belépése előtt. - Az öcsédnek ott vannak a hűbéres hercegei, akik esküt tettek neki. Gyorsan meg kell verned a legerősebbeket, az üzenet lesz a többinek. Vedd el az öcséd erejét, az utánpótlást, és amikor szembekerülsz vele a csatában, összeomlik.

- Jó sokat gondolkoztál rajta - mosolygott Kubilaj.

- Azóta, hogy megérkezett a hír, nagyuram. Haza kell térned, és ha megteszed, le kell verned Karakorumot. Te vagy a nagykán. Nem engedheted meg, hogy más használja ezt a címet.

- Az nem okoz gondot, hogy a saját népünkkel kerülünk szembe egy háborúban? - kérdezte Kubilaj.

Urjang-Kadaj vállat vont.

- Csaknem öt éve szüntelenül harcolunk, nagyuram. Az alattad szolgáló tümenek a legjobbak, amelyeket Möngke csak adni tudott, de azóta sokkal erősebbek lettek. Nem hízelgek nekik, amikor ezt mondom. Senki nincs a testvéreid között, aki meg tud állni velünk szemben. Ezért hát ez nem jelent gondot. Ha azt választják, hogy húznak egy vonalat a földön, akkor mi átlépjük, és kibelezzük őket.

Rövid szünetet tartott, hogy átgondolja, mit mond következőnek:

- Nem tudom, mi a szándékod az öcséddel. Tudnod kell, hogy ha Arik-Böke megfenyegeti a tümenjeink családtagjait, akkor végül nem kímélheted meg az életét. Láttam, amikor megkegyelmeztél egész városoknak, de a harcosaid akkor csak ezüstöt és zsákmányt veszítettek. Ha az öcséd kezéhez vér tapad, amikor találkozunk vele... - Elhallgatott, mert Kubilajnak eltorzult az arca.

- Megértettem - mondta a kán. A tábornok feszülten figyelte.

- Ha ez elkezdődik, én vetek véget neki. Nem akarom megölni őt, orlok, de ahogy mondod, vannak dolgok, amiket nem hagyhatok figyelmen kívül.

Urjang-Kadaj bólintott. Elégedett volt azzal, amit a nagykán arcán látott.

- Jól van. Fontos, hogy megértsd a téteket. Ez nem játék, és nem családi viszály, amelyet meg lehet oldani egy kiadós veszekedéssel és erős italokkal. Ez vérontás lesz, nagyuram. Feltételezem, nem közölted az öcséddel a szándékaidat d Láttam, hogy lefogtad a futárokat.

Kubilaj a fejét rázta.

- Legalább ez valami - mondta Urjang-Kadaj. - Meglephetjük őket, és ez fél tucat tümennel felér. Javaslom, hogy Xanadut építsd ki erőddé, nagyuram. Az az öcséd hatótávolságán belül van. Ott hagyhatjuk a tábor utolsó kísérőit. Gyorsan mozogva elvághatjuk az öcséd utánpótlási vonalait, és elfoglalhatjuk az őt támogató hercegek birtokait. Információra van szükségünk ezekről az emberekről, de egy kis szerencsével a háború véget érhet, mielőtt az öcséd észbe kapna.

Kubilajt felderítette az orlok önbizalma. Ismét végiggondolta Arik-Böke levelét. Öccse eldicsekedett azokkal a hercegekkel, akik letették előtte az esküt.

- Azt hiszem, van egy listám, orlok. Az öcsém volt olyan kedves, és elküldte legfontosabb támogatóinak névsorát.

Urjang-Kadaj hunyorgott, azután lassan elmosolyodott.

- Errefelé nem voltak postavonalak, amikor kánt csináltál magadból, nagyuram. Lehet, hogy az öcséd még hónapokig nem tudja meg, mit tettél. Megelőzhetjük a híreket, és a hercegek örömmel fogadnak, mielőtt fogalmuk lenne a szándékainkról.

Kubilaj összeszorította a száját. Nem tetszett neki a gondolat, hogy olyan embereket látogasson meg, akik szövetségesként fogadják, hogy azután elpusztítsa őket, de öccse kevés választást hagyott neki.

- Lehet, hogy így kell lennie - mondta. - Möngke két legidősebb fia esküt tett az öcsémnek. A nevük Aszutaj és Urungtas. Ismered őket?

- Nem, nagyuram. Földet fognak kapni cserébe azért, mert támogatják. Ki van még?

- Csagatáj unokája, Algu és Dzsocsi fia, Batu. Ók a leghatalmasabbak Arik-Böke új szövetségesei közül.

- Akkor velük kell kezdeni. Nem aggódom Möngke fiai miatt, nagyuram. Ők kisebb játékosok, még nem szereztek nevet maguknak. Batu ellenőrzi az északról érkező élelmiszert és felszerelést. Először őt kell megtámadnunk, azután Algut.

Kubilaj egy pillanatig gondolkodott.

- Batu... sokkal tartozik nekem. Talán át tudjuk állítani a mi oldalunkra. - Urjang-Kadaj kérdőn nézett rá, de a kán megrázta a fejét, erről nem akart beszélni. - De még így is meg kell kerülnünk a hazát. Az sok ezer kilométer.

- Szübötejnek háromszor sikerült, nagyuram. Küldj ki két-három tüment portyázni. Bajar tábornok kezet csókol neked, hogy lehetőséget kap tőled. Te meg én pedig nyugaton megtámadjuk Csagatáj területét.

- Hülegü öcsém új kánságot hozott létre Damaszkusz körül. Valakit elküldök hozzá. Azután Karakorum jön - mondta halkan Kubilaj. - Mindezt egy évad alatt, orlok. Nem fogok éveket tölteni ezzel. Gyorsan végezni akarok, hogy visszatérhessek a szungokhoz.

- Parancsodra, kán uram - hajolt meg Urjang-Kadaj.

Arik-Böke kinyitotta az ajtót, és a félfának támaszkodott, miközben benézett a terembe. A helyiség elég nagy volt, hogy a legkisebb neszt is visszaverje, de a padokban ülő írnokok serege alig adott hangot. Csak a tollak sercegését, a pecsétek fojtott koppanását lehetett hallani. A hivatalnokok a fejüket lehajtva írtak vagy olvastak. Időnként fölállt valamelyik egy tekerccsel a kezében, és keresztülment a termen, hogy suttogva ellenőriztesse elöljárójával.

Batu bekukkantott az ajtón. Jóval idősebb volt Arik-Bökénél, noha ő is Dzsingisz unokája volt, Dzsocsinak, a nagy kán elsőszülöttjének a fia. Fekete haját ezüst szálak szőtték át, az arca éppolyan cserzett volt, mint bármelyik pásztoré, aki hóban-hőben a szabadban él. Csak sápadtabb bőre mutatta, hogy a földjei az orosz északon terülnek el. Felvonta a szemöldökét az írnokok láttán. Arik-Böke kuncogott.

- Látni akartad a birodalom lüktető szívét, Batu. Ez az. Elismerem, nem ezt képzeltem, amikor nagykán lettem.

- Meg is bolondulnék, ha egy ilyen teremben kellene dolgoznom - felelte komolyan Batu. Vállat vont. - De szükség van rá. Én csak elképzelni tudom azt a hírmennyiséget, amely átfut Ka-rakorumon.

- Ez az új világ - felelte Arik-Böke, és halkan becsukta maguk mögött az ajtót. - Azt hiszem, Dzsingisz nem értette volna meg.

Batu elvigyorodott, amitől váratlanul fiúsnak tűnt.

- Hát nagyon utálta volna, ezt tudom.

- Én nem az a fajta vagyok, aki túl sokat foglalkozik a múlttal, Batu. Ezért hívtalak meg Karakorumba. Az unokatestvérem vagy, és az emberek jót beszélnek rólad. Nem kellene, hogy idegenek legyünk.

- Megtisztelsz - felelte Batu könnyedén. - Noha én jól megvagyok az országomban. Az adó természetesen teher, de még sosem mulasztottam el befizetni.

A célzás elég nyilvánvaló volt. Arik-Böke bólintott.

- Küldök majd hozzád egy írnokot, hogy felülvizsgálja az összegeket. Talán ki lehet dolgozni valami újfajta elrendezést az én kánságom alatt. Mindent meg lehet változtatni, Batu. Hónapokat töltöttem csak azzal, hogy megtanuljam, meddig terjed a befolyásom és a hatalmam, és ez még nem is minden. Nem látom okát, miért ne jutalmaznám meg azt, aki hű hozzám.

- jobb vezetni, mint követni - mondta Batu. - Fárasztóbb, de a jutalom...

Arik-Böke sunyin mosolygott. - Hadd mutassam meg neked a jutalmat - mondta, és intett unokatestvérének, hogy kövesse. -Hülegü bátyám leírt nekem egy bagdadi szerájt. Elkezdtem itt valami hasonlót.

- Szerájt? - kérdezte Batu, gondosan artikulálva az idegen szót.

- Gyönyörűséges fiatal lányok, akik engem szolgálnak. Embereim vannak a rabszolgapiacokon, akik csak a legfiatalabbakat és legszebbeket vásárolják. Gyere, választhatsz közülük, azt, amelyiken megakad a szemed. Vagy, ha kívánod, akár többet is.

Folyosókon vezette végig Batut, amíg egy ajtóhoz nem értek, amelyet két megtermett testőr őrzött. Mindkettő vigyázzba vágta magát a kán jelenlétében. Arik-Böke elsietett mellettük, kinyitotta az ajtót, amely mögül nevetés és vízcsobogás hallatszott. Batu növekvő érdeklődéssel követte.

Az ajtó egy buja növényekkel teleültetett, kis udvarba nyílt, amelyet árkádos folyosó vett körül. Batu hat-hét fiatal nőt látott, és észrevette, hogy Arik-Böke fülig érő szájjal, mohón vigyorog. Az udvar körül egyszerű kamrák sorakoztak, bennük ágyak és néhány dísztárgy.

- Addig maradnak itt, amíg teherbe nem esnek, akkor átköltöznek a palota más szobáiba, ahol megszülhetik a gyerekeket.

- Ők... a feleségeidé - kérdezte Batu.

A lányok feltápászkodtak a kán érkezésére. Néhányan letérdeltek a fényesre csiszolt kövekre. Arik-Böke jót nevetett.

- Négy feleségem van, bátyám! Nincs szükségem többre!

Intett az egyik lánynak, aki odajött. Rémült volt a szeme.

Arik-Böke kinyújtott kézzel fölemelte az állát, jobbra-balra fordította a fejét, hogy Batu megcsodálhassa a szépségét. A lány mozdulatlanul állt, miközben a kán keze lecsúszott a köntösén, és szétnyitotta, lemeztelenítve a mellét. Durva ujjaival megemelte az egyik emlőt. A lány kővé merevedett.

- Micsoda édes súly ez a kezemnek! - mondta érdesen Arik-Böke. - Nem, Batu, ezek csak az örömömre vannak, és hogy gyerekeket szüljenek. Ezer örökösöm lesz. Miért ne? Egy kánnak erős vérvonal kell. Válaszd bármelyiket. Olyan éjszakád lesz, amelyre emlékezni fogsz!

Batu látta a lány tág pupilláját, és felismerte a levegőben terjengő édeskés illatban az ópiumot. Nyájasan bólogatott, de nem mutatott semmilyen érzelmet.

- Az én feleségeim nem olyan megbocsátok, mint a tieid, kán uram. Azt hiszem, kést fognának a férfiasságomra, ha elfogadnám az ajánlatodat.

Arik-Böke felhorkant, és elengedte a lányt.

- Micsoda ostobaság, bátyám! Minden férfinak kánnak kellene lennie a saját házában.

Batu búsan mosolygott, és közben igyekezett kieszelni valamit, hogy ne sértse meg a nagykánt. Nem kívánta Arik-Böke asszonyait.

-Viszont minden férfinak kell aludni, nagyuram. Jobb szeretek úgy ébredni, hogy mindenem megvan.

Kuncogott, Arik-Böke is heherészett. Enyhült a feszültség. A kán szórakozottan fogdosta tovább a lány mellét.

- Hülegü bátyám olyan termekről mesélt, amelyek a hús örömeinek vannak fenntartva - mondta. - Ruhák, furcsa székek és eszközök; sok száz gyönyörű lány egyedül a sahnak.

Batu észrevétlenül elfintorodott. A lány élettelen szemekkel bámult, miközben Arik-Böke markolászta. Az ajka duzzadt volt, mintha megütötte volna. Igazság szerint nagyon tetszett Batunak. Csakhogy, mint Ögödej kán mondta neki egyszer, minden a hatalomról szól. Nem akart Arik-Böke adósa lenni. Szinte hőhullámként érzékelte a kis ember gerjedelmét. Arik-Böke szájon át fújtatott, forradásos arca megcsúnyult az izgalomtól. Batu émelygett, de azért rendületlenül mosolygott.

- Na és mi van Kubilajjal, nagyuram? Évek óta nem láttam. Visszatér Karakorumba?

Arik-Böke vörös képe kissé megfakult a bátyja említésére. Hanyagul vállat vont.

- A lehető leggyorsabban, bátyám. Parancsot adtam neki a hazatérésre.

- Szeretnék ismét találkozni vele, nagyuram - mondta ártatlan arccal Batu. - Valamikor barátok voltunk.

Harmincnegyedik fejezet

Csendesség legyen a Menny Fiának, a Szung császárnak, a Nemzet Örökös Uralkodójának! - kántálta a császári kancellár. Ura fölemelt kézzel üdvözölte Hong és Szung Vin uraságokat, akik az első sorban haladtak. Huaj Szung fiatal arca kipirult az izgalomtól, hogy ilyen hadsereggel lovagolhat. Egy vén heréken ült, amely széles volt, mint egy asztal. A barátságos hátast megfelelőnek találták egy tizenegy éves gyereknek, akit nem lehet ledobni. Kegyetlenül ostorozni kellett, hogy felgyorsítson lépésről, de ez nem csökkentette az ifjú császár lelkesedését.

- Látjátok, hogy futnak előlünk! - kiáltotta az uraknak. Huaj Szung azért jött előre a középpont biztonságából az első vonalakhoz, hogy ellenőrizze, amit a császári futárok állítottak. A távolban láthatta, hogy a mongol tümenek északnak, a csin határ felé haladnak. A látványtól legszívesebben felnevetett volna örömében. Császárként az volt az első tette, hogy elkergette őket a birodalmából! A menny csakugyan rámosolyog egy olyan uralomra, amely így kezdődik!

Nem számított, hogy a nagyuraknak ugyancsak fokozniuk kellett a tempót, hogy egyáltalán látótávolságra kerülhessenek az ellenségtől. Huaj Szung császár akkor már tudta, hogy a mongolok még az előtt elkezdtek visszavonulni, hogy az ő hatalmas hadserege felbukkant.

- Hazamennek! - mondta. A hozzá legközelebbi nagyurak közül egyik sem válaszolta azt, hogy ez még nem biztos.

Huaj Szung fölállt a nyergen, amelyen a nagyon fiatalok gondtalanságával egyensúlyozott. A lova tovább döcögött, tartotta a lépést a gyalogosokkal és a lovasokkal, akiknek a sorai minden irányban olyan messzire nyúltak, hogy a császár nem látta a végüket. Amikor hátranézett, csak a fejét csóválta az ámulattól, hogy milyen erős nemzetet örökölt. A katonák tökéletes sorokban meneteltek a lengő, tarka zászlók alatt. Akik a legközelebb voltak, elfordították a tekintetüket a császárról. A távolibbak egykedvűen masíroztak, túl messze voltak ahhoz, hogy lássák az apró alakot, amely átnéz a fejük fölött. A messzeségben a színek elsötétedtek, a sorok egy szürkésbarna tenger hullámaira emlékeztettek, amely a széles, kék ég alatt hömpölyög. Szekereken zötyögő és gyalog trappoló parasztok sokasága hozta az ételt és a fölszerelést. Velük nem foglalkozott Huaj Szung. Városai és falvai hemzsegtek tőlük. Csak úgy vett tudomást róluk, már ha egyáltalán, mint az igás-barmokról, amelyeket tetszése szerint használ vagy levágat.

Megfordult, és elégedett nyögéssel zökkent vissza a nyeregbe, amikor Szung Vin úr melléje léptetett a lovával.

- Nem állnak meg, hogy szembeszálljanak velünk? - nyűgösködött Huaj Szung, és a nyakát nyújtogatta, hogy lássa a mongol tümeneket a távolban.

Szung Vin úr megrázta a fejét.

- Talán tudják, hogy ma a Menny Fia indul ellenük - mondta. Nem átallott hízelegni a gyereknek, akinek hatalma volt háza és családja fölött. - Most már napok óta nem adják jelét, hogy meg akarnának állni.

- Csak mert csalódott vagyok, hogy nem láttam egyetlen csatát sem, Szung Vin uram - mondta Huaj Szung.

Szung Vin éles pillantást vetett rá. Csak meg ne parancsolja, hogy keljenek át a csin határon, mert éretlenségében ki akarja elégíteni a vérszomját! A nagyúrnak volt fogalma arról, mibe kerülne ez. Mint a legtöbb ember, aki hadban forgott fiatalkorában, ő csak örült, amiért az ellenség visszavonul, és nem is próbálta visszatartani. Megszólalt, mielőtt a fiú odadobhatta volna ezrek életét:

-Jól kezdődött Huaj Szung császár uralma - mondta. - Kikergetted az ellenséget, és most lesz időd, hogy megerősítsd a helyzetedet, és befejezd tanulmányaidat.

Talán épp ezt nem szabad mondani egy tizenegy éves fiúnak. Gondterhelten nézte, hogy a császár megvetően lebiggyeszti a száját.

- Gondolod, hogy visszatérek poros tanáraimhoz? Ők nincsenek itt, Szung Vin uram. Megszabadultam tőlük! A hadseregem menetel. Most álljak meg? Kiűzhetem őket a csin földekről is. Hazakergethetem őket!

- A Menny Fia tudja, hogy a városaink védtelenek mögöttünk

- fogalmazott nagy körültekintéssel Szung Vin úr. - Normális időben erős helyőrségeink vannak, de most vagy levágta őket az ellenség, vagy velünk menetelnek. Biztosra veszem, hogy a Menny Fia ismeri a meséket a hadseregekről, amelyek túl messzire hatoltak be ellenségeik földjére, ahol elvágták őket otthonuktól, és odavesztek.

Huaj Szung császár ingerülten nézett rá, de csöndben maradt, az ajkát harapdálva gondolkodott. Szung Vin úr némán imádkozott, hogy a kisfiú ne kezdje el az uralmát egy megtervezetlen hadjárattal. Óvatosan folytatta:

- A Menny Fia tudja, hogy ők megfelelően el vannak látva a saját földjükön, míg nekünk az ételt és a felszerelést sok száz kilométerről kell magunkkal szállítanunk. Egy ilyen hadjárat igen becses az uralom második vagy harmadik évében, de az elsőben nem, amikor még nincs megtervezve. A Menny Fia mindezt jobban tudja, mint alázatos szolgái.

A fiú duzzogó hangot hallatott.

- Jól van, Szung Vin úr. Kezdj el dolgozni egy ilyen hadjáraton. A határig kergetjük ezeket az embereket, de jövőre te vezeted a háborút. Én nem vagyok beteg vénember, Szung Vin. Vissza fogom szerezni őseim földjét.

Szung Vin annyira meghajolt a nyeregben, amennyire tudott.

- A Menny Fia megtisztel, hogy megosztja velem nagy tudását - mondta. Verejtékcseppek gördültek végig az orrán. Feltűnés nélkül letörölte őket. Olyan volt, mint azok a falusi fiúk, akik a kígyóval játszanak bolondul kinevetve a veszélyt, amikor a kobra feléjük döf. Egyetlen hiba is halált jelenthet, mégis megteszik, mégis körülállnak minden kígyót. Szung Vin az egyik ilyen fiúnak érezte magát. Az alatta elsuhanó földet bámulta, és nem merte fölemelni a tekintetét.

Kubilaj nyaka belefájdult, annyit bámult hátrafelé lovaglás közben. Vonásaira kiült a tehetetlen bosszúság. Érezte, hogy Urjang-Kadaj nézi, és elsimította arcán a ráncokat.

- Ne aggódj, nem fordítom meg a tümeneket, hogy rájuk támadjak. Még sosem láttam ekkora sereget. Mivel Bajar előrement, talán tized annyian lehetünk, mint oki Vagy huszad annyian? Éppen eleget tanultam, hogy tudjam, mikor támadjak, és mikor iszkoljak behúzott farokkal.

Félvállról beszélt, de Urjang-Kadaj észrevette rajta, hogy amikor hátranéz, a pillantása számító, figyeli a szung vonalak hibáit. Túl messze voltak ahhoz, hogy pontosan meg lehessen számolni őket, de Kubilaj hosszú ideje harcolt ugyanilyen katonákkal. Éppolyan jól ismerte erősségeiket és gyengeségeiket, mint a sajátjait.

- Látod, mennyire védik a középpontot i - kérdezte a kán. - Ez új alakzat. És milyen sokan vannak, orlok! Ott kell lennie a császárnak vagy legalábbis valamelyik rokonának. Nekem mégis visszafele kell vezetnem a sereget, hogy a saját testvérem ellen harcoljak. - Előrehajolt a nyeregben és köpött, mintha meg akarna szabadulni ezeknek a szavaknak az ízétől.

- Mégis tovább megyünk - mondta. - Gondolod, hogy megállnak a határon? - Csaknem reménykedve kérdezte, de Urjang-Kadaj gyorsan válaszolt:

- Ha nem olyan ember vezeti őket, mint a nagyapád, akkor szinte bizonyosan igen. Mindenüket bevetették egy rövid hadjáratba a saját földjükön. Kétlem, hogy elég élelmük lenne

ahhoz, hogy pár hétnél tovább etethessenek ennyi embert.

- Ha átlépik a határt, akkor harcra kényszerítem őket - mondta Kubilaj, és közben merően nézte az orlokot. Elnevette magát, amikor Urjang-Kadaj arca megrándult. - így helyes, nemi Harcolva vonulok Xanaduig, kifárasztom őket a saját földemen. Felégetem magam előtt a földet, éheztetem őket, és mindig tovább-állok. Meg tudjuk csinálni, orlok. Mi ad nekünk tízszeres esélyt?

- Gyanítom, a pusztítás, kán uram - mondta Urjang-Kadaj. Úgy vélte, Kubilaj csak ugratja, bár volt valami mélyen lappangó éhség ebben a fiatalemberben. Élete virágában kapta a feladatot, hogy győzze le a Szung Birodalmat. Nagyon fájt neki, hogy félbe kellett szakítania, amit csinált. Az orlok úgy vélte, örülne a lehetőségnek, ha azzal fejezhetné be a munkáját, hogy magával a császárral küzd meg.

Ahogy átkeltek a határon, és elérték a kis, fehér templomok sorozatával jelzett csin földet, mind több harcos kezdett hátranézegetni, hogy folytatódik-e az üldözés. Keserédes pillanat volt Kubilaj számára, amikor látta, hogy a szung előőrsök megállnak. Addigra szándékosan lelassította a menetet, a szungok alig egy kilométerre voltak mögötte. Láthatta az első sorokat, ahogy állnak tökéletesen mozdulatlanul, és figyelik a mongolok távozását. Elképzelte, mennyire örülnek. Kelet felé a határ sok kilométeren át elsötétlett az emberektől és a lovaktól, ami egyértelmű jelzése volt az erőnek és a magabiztosságnak. Itt vagyunk, mondták a szungok. Nem félünk szembenézni veled.

- Itt hagyok néhány tüment, amíg ilyen közel van egy ekkora had - mondta Kubilaj az orloknak.

- Nincs értelme. Egy kis erő nem tud megállítani egy ekkorát

- felelte Urjang-Kadaj. - A csin földnek vannak saját tümenjei.

Most már te vagy a kánjuk, uram. A tieid, felhasználhatod őket. De ha a szungok akkor támadnak, amikor az öcséd ellen lovagolunk, akkor a városaidat kirabolják. Elveszítheted Xanadut és Jencsinget.

- Túl öreg vagyok ahhoz, hogy mindent elölről kezdjek! Mit javasolsz?

- Csinálj Szalszananból orlokot a csin földeken. Bízd meg azzal, hogy védje meg az országot, növelje a tekintélyedet, vezessen hadseregeket a nevedben. Tízszer akkora területed van, mint ennek a szung császárnak. Nem fog egykönnyen megtalálni, még ha elég bolond is ahhoz, hogy a földedre lépjen.

Kubilaj bólintott, gyors döntést hozott.

- Jól van. Itt hagyok egy tüment, amely a határ mentén jár-őrözik, és jelzi, hogy készen állunk.

- Vagy meghozza a hírt, hogy kezdődik a támadás - tette hozzá Urjang-Kadaj ugyanolyan epés hangon.

Kubilaj sóhajtott, miközben távolodtak a határtól. Itt ért véget a hadjárata a szungok ellen. Imádkozott Ég Atyához, hogy láthassa még egyszer a déli földeket, mielőtt meghal.

Amikor átkeltek a határon, Kubilaj tudta, hogy olyan területre ért, amely határos Karakorummal. Nem mozgathatja tümenjeit anélkül, hogy a vágtázó futárok ne jelentenék egy olyan utazás első lépéseit, amelynek végső célja Arik-Böke. Csak egy mód volt arra, hogy elhárítsák a problémát, és ezt Bajar tábornokkal éppúgy megbeszélte, mint Urjang-Kadajjal. Egyedül Szalszanan ellenezte az ötletet, de Kubilaj nem törődött vele. Szalszanan nem harcolt vele sok éven át a szungok ellen, még nem érdemelte ki a többiek tiszteletét. Kubilaj örömmel bízta rá a csin kánság határainak őrizetét.

Az első postaállomást egy keresztúton találták nyolc kilométerre a határtól. Kirabolták, a lovasokat beosztották Bajar harcosai közé, az istállókat kiürítették. Kubilaj rossz előérzettel lova-

golt el az állomás mellett. Ez csak az első a sok között, amíg a tábornoka felszámolja a csin területen átvezető postavonalat. Tudta, hogy ezzel az egyetlen tettével hadat üzent az öccsének. Ezt nem lehet visszacsinálni. Olyan útra lépett, amelynek a végén vagy a halála van, vagy Karakorum. Összeszorított szájjal és mély megkönnyebbüléssel lovagolt tovább. Xanadu északon fekszik, otthagyja a tábor követőit, Csabit és a kislányát. A fia, Csenjin vele marad, elég erős, hogy elviselje a hosszú utazásokat. Bólintott magában. Xanadutól a harcosai csak a tartalék lovakat és az utánpótlást viszik magukkal, annyit, amennyivel egy hónapon át kihúzzák. Csaknem úgy haladnak, mint a portyázó csapatok, olyan gyorsan mozognak, mint Dzsingisz valamelyik hada. Jó érzés, hogy a kezébe veheti a sorsát. A választás megtörtént; a kétségek mögötte maradtak.

Arik-Böke az ajkáig húzta hátra az ideget, hogy a tollak megérintsék a száját, mielőtt elengedte a nyílvesszőt. A kiröppenő nyíl eltalálta a célt, a rőt szarvasbika nyakát. Az állat eldőlt, és vadul rúgkapált. A szolgák kurjongattak a lövés láttán, előre rúgtattak, és leugrottak a nyeregből, hogy elvágják a zsákmány torkát. Egyikük az agancsnál fogva felemelte az állat fejét, ívbe feszítve a szarvas hosszú nyakát, miközben megmutatta Arik-Bökének a hatalmas agancsot. Gyönyörű állat volt, de Arik-Böke már ment is tovább. A körvadászat, amelyet Algu úr szervezett, most érte el a csúcspontját. Sok kilométerről hajtották az állatokat a vadászok elé. A vadászat hajnalban kezdődött, mivel Sza-markand és Buhara vidékén akkora a hőség, hogy délután pihenni kell. A nap magasan járt, Arik-Böke verejtékben fürdött. Röfögő vaddisznók, menekülő nyúlfalkák rohantak a lova elől, de a kán nem törődött velük, mert meghallotta a közelből egy párduc rekedt ordítását. Megfordult a nyeregben, és az orra alatt elkáromkodta magát, mert meglátta, hogy Algu lánya máris vágtázik, mélyre engedve lazán tartott lándzsáját. Ajgiarn volt a neve, ami azt jelenti, hogy szépséges hold, de Arik-Böke szerint inkább úgy kellett volna elnevezni, hogy hajnag, vagyis jak, ami egy drabális állat, és közismert a rossz természetéről meg a loncsos szőréről. Csuda egy szerzet volt, olyan vállas és tenyeres-talpas, hogy a melle teljesen ellapult az izmai alatt.

Arik-Böke ráordított, hogy térjen ki előle, amikor az állatok tolongó tömegében megpillantott egy sötétsárga villanást. Csak egy perzsa párduc képes ilyen gyorsan mozogni. A látványtól meglódult a kán szívverése. Előrerúgtatott, kis híján nekiment Ajgiarnnak, aki előtte táncoltatta a lovát, és elrontotta Arik-Böke lövését. Körülöttük emberek üvöltöttek, állatok sikoltottak, és Ajgiarn ügyet sem vetett a nagykán bömbölésére. Amikor Arik-Böke ismét ráordított, a lány még mélyebbre engedte a lándzsáját és döfésre készen lehajolt. Az arany-fekete villám megpróbált átcikázni Ajgiarn lovának lábai között. A párduc vicsorgott és szűkölt, szinte köréje tekeredett a szügyébe döfött nyírfa lándzsanyélnek. Ajgiarn diadalmasan felkiáltott, és a nagykán ugyanolyan rusnyának találta a hangját, mint az egész külsejét. Miközben ő káromkodott, a lány leugrott a lóról, előkapott egy rövid kardot, amely leginkább húsvágó bárdra emlékeztetett. Noha a lándzsa a szügyébe fúródott, a párduc még mindig veszélyes volt, Arik-Böke ismét elordította magát, hogy a lány álljon félre, hagyja őt célozni. Ajgiarn vagy nem törődött vele, vagy nem hallotta, és a nagykán dühösen morogva leengedte az íjat. Legszívesebben az ifjú jakba eresztett volna egy nyílvesszőt a pimaszsága miatt, de túlságosan hosszú utat tett meg, hogy hízelegjen az apjának, ezért megfékezte magát. Utálkozva nézte, ahogy a lány elvágja az állat torkát, aztán megfordította a lovát.

Az izzó nap olyan magasan járt, hogy a körvadászat csaknem véget ért, nem maradt említésre méltó zsákmány a lovasok körül hemzsegő bundák és karmok között. Arik-Böke elejtett egy vaddisznót, pontosan a lapockája mögé talált a nyíllal, átdöfve az állat tüdejét, amitől az minden lélegzetvétellel vörös párát fújt. Két további szarvast is leterített, bár egyiknek sem volt akkora agancsa, amilyet kívánt. Még akkor sem volt jókedvű, amikor valaki elordította magát, és gyerekek futottak be a harcosok közé, megülték a nyulakat és végeztek a sebesült

vadakkal. Nevetésük csak még jobban felmérgesítette Arik-Bökét. Átadta az íjat a szolgáknak, azután leszállt a nyeregből, és kivezette lovát a véres körből.

Algu nagyúrnak több esze volt annál, hogy elvegye magának a legkülönb állatokat. Szolgái már nyúzták a szarvasokat az esti lakomára, de egyiküknek sem volt valami széles agancsa. Arik-Böke megjegyezte magának, hogy az egyetlen párducot Algu lánya ejtette el. Ajgiarn elhessegette a szolgákat, és egy halom nyeregre ülve nekilátott, hogy a saját késével nyúzza meg az állatot. Arik-Böke megállt, amikor odaért mellé.

- Kiáltottam, hogy a párduc az enyém! - mondta. - Elég hangosan!

- Tessék, nagyuram? - nézett föl a lány. Máris könyékig véres volt és Arik-Böke ismét elhűlt a méreteitől. Csaknem olyan volt az alkata, mint az ő Möngke bátyjának.

- Nem hallottalak, kán uram - folytatta a lány. - Még sosem volt párducgereznám.

- Hát igen... - Arik-Böke félbeharapta, amit mondani akart, mert Ajgiarn aggodalmas képű apja keresztülvágott a véres gyepen.

- Élvezted a vadászatot, nagyuram? - kérdezte. A szeme a lányára villant, láthatóan félt, hogy annak sikerült megbántania a vendégét. Arik-Böke elfintorodott.

- Igen, Algu uram. Csak most mondtam a lányodnak, hogy keresztezte a lövésemet, amikor a párduc után eredtem.

Algu uraság kissé elsápadt, noha Arik-Böke nem tudta, hogy dühében vagy félelmében.

- El kell fogadnod a prémet, nagyuram! A lányom vak és süket tud lenni, ha vadászik. Bizonyosra veszem, hogy nem kívánt megsérteni.

Arik-Böke felnézett rá. Algu tényleg attól fél, hogy ő valami büntetést fog követelni. Nem először bizsergette meg új hatalma. Ajgiarn riadtan kapta föl a fejét, a szája válaszra nyílt, ám az apja szigorú tekintetétől alázatosan lesütötte a szemét.

- Ez nagylelkű dolog tőled, Algu uram. Ez egy különösen szép gerezna. Talán amikor a lányod végzett a nyúzással, elküldetheted a szállásomra.

- Természetesen, kán uram. Magam gondoskodom róla.

Arik-Böke elégedetten ment tovább. Valamikor ő is egyike volt a nemzet számos hercegének, akiknek megvan a maguk kis kánsága. Neki talán magasabb volt a rangja, lévén a nagykán öccse, de akkor nem élvezte az azonnali engedelmességet. Mámorító érzés volt. Visszanézett, és rajtakapta a lányt, hogy harapósan bámul rá, de gyorsan el is fordítja a tekintetét, amikor rájön, hogy tetten érték. Arik-Böke somolygott. Puhára cserezteheti a bőrt, azután odaajándékozza a lánynak, mielőtt távozik. Szüksége van az apjára, és ez a kis ajándék sokkal nagyobb hasznot fial. Ez az ember nyilvánvalóan imádja a jakját, és Arik-Bökének szüksége van az élelemre, amelyet kánsága termel.

Összedörzsölte a kezét, megszabadult a rászáradt vértől. Jó nap volt ez a sok hónapos utazás után, amelynek során meglátogatta a kis hercegségeket, amelyekből kánsága felépült. Ünnepelték, amerre járt, a holmiját szállító szekérkaraván nyögött az arany- és ezüstajándékok súlya alatt. Még Hülegü bátyja is félretette a harcot új birodalmában, noha Kitbuga tábornokot éppen akkor kaszabolták le muszlim katonák, amíg Hülegü Karakorumba ment Möngke temetésére. Bátyja problémás kánságot kanyarított ki magának, de díszszemlét rendezett Arik-Böke tiszteletére, és szeretete jelképeként ajándékozott neki egy drága jádéval kirakott páncélruhát.

Algu uraság udvartartásának kíséretében lépett be a szamarkandi palotába, egy széles, árnyas kapun át. Mindenfelé szekerek voltak, amelyeken halmokban állt az elejtett zsákmány. Késüket fenő, kacagó-tréfálkozó asszonyok jöttek elő a palota konyhájából a fogadásukra.

Arik-Böke bólintott, rájuk mosolygott, de a gondolatai messze jártak. Kubilaj még mindig nem válaszolt. Bátyja távolléte olyan volt, mint a húsába beletört tüske, minden mozdulatnál belenyilallt. Nem elég, hogy az ilyen Algu-félék meghajolnak előtte. Arik-Böke tudta, hogy

Kubilaj folyamatos távolmaradása valamennyi kis kánságban beszédtéma. Egy egész hadsereg van vele, és nem esküdött hűséget az új kánnak. Amíg meg nem teszi, Arik-Böke helyzete bizonytalan. A postavonalak is némák. Fontolgatta, hogy újabb parancsokat küld bátyjának, de azután megcsóválta a fejét, gyengeségnek tekintette, és elvetette az ötletet. Nem fog könyörögni Kubilajnak, hogy jöjjön haza. Egy kán nem kér. Követel - az pedig megtörtént. Csak nem habarodott bele a bátyja valamiféle csin romhalmazba annyira, hogy megfeledkezett a kánság gondjairól? Nem lepte volna meg Arik-Bökét.

Harmincötödik fejezet

Kubilaj zuhogó esőben lovagolt, a lova nehézkesen, horkantva caplatott a dagadós sárban. Valahányszor megálltak, lovat kellett cserélnie. Ezek a zömök állatok jelentették hadserege erejének titkát. Sosem irigyelte a sokkal nagyobb arab méneket vagy az orosz igáslovakat, amelyeknek a válla magasabban van, mint az ő feje. A mongol lovak képesek elügetni a láthatárig, másnap pedig megismétlik ugyanezt. Magában már nem volt ennyire biztos. Elgémberedett keze reszketett a hidegben, folyamatosan köhögött, aj ragot kortyolt egy tömlőből, hogy enyhítsen a torokfájásán, és melegítse a mellét. A lovagláshoz nem kell józanság, és ez mégis jelent egy kis enyhülést.

Tizenkét tümen lovagolt vele, beleértve azt a nyolcat, amelyek majdnem Hangcsouig elverekedték magukat. Az út nem volt elég széles egy ilyen hordának: háromszáz méter széles összetaposott nyomot hagytak maguk után a mezőkön. Felderítői messze előttük lovagoltak páncél vagy felszerelés nélkül: elfoglalták a postaállomásokat, ott tartották a lovasokat, amíg a tümenek megérkeztek, akkor aztán besorozták őket. Abból, ahány posta-állomás mellett elhaladtak, Kubilaj képes volt megítélni mennyit haladnak naponta. Dzsingisz úgy parancsolta, hogy az állomások egyforma távolságra legyenek. Ha kettő mellett haladtak el, ez azt jelentette, hogy harminc kilométert tettek meg, de egy jó napon, amikor a föld kemény volt és sütött a nap, akár hármat is maguk mögött hagytak.

Ez nem olyan nap volt. Az első sorok még boldogultak, de mire a második vagy harmadik tümen haladt végig ugyanazon az úton, mély, híg dágványban kellett lábalniuk, amely kimerítette a lovakat, és csökkentette az egy nap alatt megtehető távolságot.

Kubilaj fölemelte a kezét, intett egyik testőrének. A tevén ülő kisdobosok tizenöt napi kemény lovaglás után nem tudták tartani a lépést. Egyetlen teve sem képes napi harminc vagy negyven kilométert megtenni nehéz terepen. Kubilaj elvigyorodott a testőre láttán. Úgy besározódott, hogy az arca, a lába és melle csaknem színtiszta fekete lett, és ebben a feketeségben két vörös peremű lyuk volt a szeme. Urának intésére a testőr az ajkához emelte a kürtöt, és mély hangot fújt, amelyet mások azonnal megismételtek a sorokban.

Időbe telik, amíg ilyen sok ember megáll, vagy egyáltalán meghallja a parancsot. Kubilaj türelmesen várt, amíg előtte és mögötte lépésbe lassítottak, hogy leszállhasson. Felnyögött, elcsigázott izmai ropogtak. Egész délelőtt gyorsan lovagolt, és ha az emberei csak fele olyan fáradtak, mint ő, akkor ideje pihenni és enni.

Háromszázezer lónak mindennap órákon át kell legelni, hogy tartani tudja a lépést. Kubilaj mindig folyók és jó legelők közelében állt meg, de ahogy egyre nyugatabbra értek, mind nehezebb volt ilyet találni. Xanadu nyolcszáz kilométerre volt mögötte. A félig felépült városon már látszott, milyen lesz néhány év múlva. A széles utcákat szép, sima kővel borították, amely már csak arra várt, hogy népe elkoptassa őket. Nagy városrészek készültek el, és ő életre keltette a néma utcákat az embereivel, akik örvendező izgalommal birtokba veszik az üres házakat, járkálnak, megbeszélnek minden csodát. Kubilaj mosolygott. Képzelete megszépítette az emlékeket, parkokat, sétányokat látott ott, ahol még csak felkarózott facsemeték álltak. De akkor is igaziak, és nőni fognak. Ha semmi mást nem hagy maga után, akkor is egy várost teremtett a semmiből.

Azóta a terep sokszor változott, vizenyős folyóparti síkságoktól sziklás hegyekig, ahol csak tüskebokrok nőttek. Száz kisváros mellett haladtak el, amelyeknek lakói elbújtak előlük. Ez is az egyik előnye annak, hogy tizenkét tümennel lovagol: nem kell félnie a banditáktól vagy útonállóktól. Üres tájon vágtak keresztül, minden lehetséges ellenség eltűnt a szemük elől.

Minden tizedben volt két-három harcos, akiknek az volt a dolga, hogy harminc lovat odatereljenek a vízhez és a legelőre. Hoztak magukkal szemestakarmányt, de a súly miatt csak

annyit, amennyi vésztartaléknak elég. Kubilaj odaadta valakinek a szárat és nyögve kiegyenesítette a hátát. A felhőszakadásban nem bajlódott azzal, hogy erdőt keressen, ahol tűzifát találhatnak. Ma hideget esznek: dohos kenyeret és húscafatokat. Xanaduból annyi sózott bárányt és kecskét hoztak, hogy kitartson egy hónapig, és ez olyan sok volt, hogy a hátrahagyott lakosság kénytelen lesz fél adagokkal beérni, amíg a nyájak nem pótolják a hiányt. Még nem tartottak ott, hogy a kancák vérét igyák, de már nem sok választotta el őket tőle.

Felsóhajtott, figyelte maga körül a szorgoskodást, élvezte, hogy szemében enyhül a fájdalom, mert nem kilométerekkel előbbre kell figyelnie, hanem csak a közeli dolgokra. Hiányzott a felesége, bár megtanulta, hogy ne kötődjön túlságosan egy csecsemőhöz, amíg biztos nem lehet benne, hogy életben marad. Csenjin fia a szolgákkal lovagolt, estére már sápadt volt a fáradtságtól, de megfogadta, hogy nem hoz szégyent az apjára. Közeledett a férfikorhoz, de ugyanolyan vékony és szálkás izmú volt, mint az apja. Rosszabbul is lehet férfivá érni - és a tümeneknél rosszabb társaságban is.

Miközben Kubilaj nyújtózott, odament hozzá Urjang-Kadaj, aki menet közben rázta le a csizmájáról a sárkoloncokat. Mindenkit bemocskolt az agyag, amelyet a paták vertek föl. Kubilajnak vigyorognia kellett, mert a méltóságteljes orlok úgy festett, mint aki legurult egy vizes domboldalon. Az eső hirtelen fölerősödött, lemosta róluk a sár sűrűjét, miközben álltak és egymást nézték. Tompa égzengés moraj lőtt, valahol a közelben villám cikázott át az égen, de a fény csak egy homályos lobbanás volt a vastag felhők között. Kubilaj nevetni kezdett.

-Azt hittem, sivatagon vágunk át, orlok! Hiszen itt állva meg lehet fúlni!

-Jobban szeretem a hőséget, nagyuram, ebben az esőben nem vehetem elő a térképeket. Ma két postaállomást hagytunk el. Javasolnám, hogy holnapig hagyjuk pihenni a lovakat és az embereket. Kétlem, hogy sokáig bírnánk ezt az ütemet.

- Most milyen messze van Szamarkand? - kérdezte Kubilaj. Látta, hogy az orlok a szemét forgatja, és eszébe jutott, hogy ezt már sokszor megkérdezte aznap.

- Úgy négyszázötven kilométerre, nagyuram. Nagyjából ötvennel kevesebb, mint reggel.

Kubilaj nem törődött az orlok epéskedésével, inkább számolt. Még tizenkét nap, talán tíz, ha az összeesésig erőlteti az embereket, és gyakran cserélnek lovat. Idáig takarékoskodott az utánpótlással, de talán ideje a lehető legnagyobb sebességre kapcsolni.

A csagatáj kánság jól berendezkedett, minden irányban beszőtték a postavonalak. Noha Kubilaj mindenhonnan elhozta a lovasokat, még mindig aggódott, hogy valaki megelőzi. Nagyszerű lovasnak kell lennie, aki meg akarja előzni az ő tümenjeit, de akin nincs páncél, és pihent a lova, annak elég, ha eléri a következő állomást, onnantól mindegyikben cserélhet lovat. Igen, meg lehet csinálni. Attól félt, hogy valaki máris vágtat előtte.

Urjang-Kadaj, aki nagyon jól ismerte Kubilajt. türelmesen várakozott, amíg a kán gondolkodott.

- Mit tudsz mondani erről a vidékről? - kérdezte Kubilaj.

Az orlok vállat vont, dél felé pillantott. Ha nem esett volna az eső, láthatta volna a hóval borított hegycsúcsokat, amelyeken túl ott van India. Ők a hegylánc tövében haladtak, az út csaknem egyenesen délnyugatra vezette őket a csagatáj kánság szívébe, a leggazdagabb városokhoz.

- A térképek azt jelzik, hogy van egy hágó a hegyek végén. Nem tudom, milyen magasra kell kapaszkodnunk, hogy átjussunk rajta. A csúcsokon túl a vidék elég lapos, behozhatjuk az időveszteséget.

Kubilaj egy pillanatra lehunyta a szemét. Emberei sokkal jobban állják a hideget, mint a meleget, és a málháslovakon éppen elég deelt hoznak. A gondot mindig az élelem jelenti, ha ilyen sok emberről és állatról van szó. Máris csökkentett fejadagokon éltek, és nem akarta,

hogy úgy jelenjenek meg a csagatáj kánságban, mint akiket a szél alól szalajtottak. Frissnek kell maradniuk, hogy harcoljanak és gyorsan győzzenek.

-Akkor legyen tizenöt nap. Tizenöt napon belül látni akarom Szamarkand falait. Ma itt éjszakázunk, ahol jó a fű és a lovak megtölthetik a hasukat. Szólj az embereknek, hogy menjenek, keressenek tűzifát; szinte semmink nem maradt.

Felvette azt a szokást, hogyha csak lehetett, hozatott magukkal száraz fát az esti tűzrakáshoz. De már ez is kifogyóban volt. Azon tűnődött, hogy Szübötej vajon ugyanilyen problémával nézett-e szembe, amikor északnak és nyugatnak tartott messze túl Dzsingisz népének határaink

Ismét nyújtózott, miközben emberei szárnyékot rögtönöztek póznákból és ponyvából. Ez elég ideig távol tartotta az esőt, hogy lángra kaphasson a kicsomagolt száraz fa. Ki tudhatta, hogy ilyen érték néhány ág és tuskói Kubilaj szájában összefutott a nyál a meleg étel gondolatára. A legtöbb ember sajtlevest eszik, amely úgy készült, hogy a kőkemény sajtdarabokat vízben oldották föl. Néhány csík szárított hús tartja fent az erejüket, bár sosem laktak jól tőle. Tovább kell menniük. Mindent kibírnak, amíg a kánjukkal lovagolnak.

Bajar tábornok szerette a hideg északot. Gyerekkora óta arról álmodott, milyen jó lett volna Szübötejjel lovagolni a fehér pusztaságban, a vég nélküli földön. Meg is lepte, milyen zöldek az orosz sztyeppék tavasszal, legalábbis a mélyföldeken. Szübötej diadalainak legendáin nőtt fel: az anyja elmesélte, hogyan foglalta el a fővezér Moszkvát és Kijevet, hogyan törte meg Krisztus fényes páncélú lovagjait. Bajar örült, hogy Szübötej nyomában lovagolhat. Tudta, hogy a keresztény és a muszlim hithez hozzátartozik a szent helyek felkeresése. Mulattatta a gondolat, hogy az út Batu földjeire az ő zarándoklata. Lassan eltűntek a pörsenések és a fertőzések, amelyek a nedves délen kínozták az embereit, végre beforrhattak a kelevények, amikor kiszáradt belőlük a genny. Még a tetvek és a bolhák is kevésbé voltak fürgék a hidegben. Sok harcos kifüstölte a ruháit a nyílt tűzön, hogy nyugságuk legyen a férgektől.

Bajar tudta, hogy szigorú vezérnek kell lennie. Ütközet áll előttük, a három tümen tőle várja a parancsokat. A legszívesebben mégis kurjongatott volna, amikor a lova a hóban gázolt, a fehér hegyek között.

Ebben a magasságban mindig tél volt, noha a sztyeppék zöldesbarna homályba vesztek a távoli látóhatáron. Tiszta vidék volt, mentes a civilizáció sallangjaitól, amelyeket megutált a szungok között. Nem voltak utak, amelyeket követhessenek, a tümenek maguk törtek utat maguknak. Bajarnak fájtak a csontjai a hidegtől, minden lélegzetvétel marta az orrát, de olyan elevennek érezte magát, mintha csak most tisztíthatná ki a tüdejéből a Szung Birodalomban töltött évek forró lepedékét. Sosem volt egészségesebb, minden nap friss energiával ébredt, nyeregbe pattant, és ordítozott a tisztjeivel. Kubilaj sorsa tőle függött, és Bajar nem hagyja cserben a kánját, amíg csak él.

Tümenjei nem jártak délen Kubilajjal. Valamennyien Möngke harcosai voltak, akiket az elhunyt kán magával vitt a szungok ellen. Nem tűntek olyan szikárnak, mint azok, akik évek óta harcoltak, Bajar mégis elégedett volt. Hűséget esküdtek a kánnak, és attól fogva Bajarnak nem kellett tartania álságtól. Egy része ujjongott, amiért ilyen sok embernek parancsol, olyan erőt vezet, amely rettegéssel tölti el Kubilaj ellenségeit. Ez volt a nemzet: karddal, lándzsával, íjjal fölfegyverzett, kegyetlen, portyázó harcosok.

Batu kánsága már történelem volt: regéjét ezerszer is elmondták a tábortüzek mellett. Apja, Dzsocsi fellázadt Dzsingisz ellen, ő volt az egyetlen, aki ezt meg merte tenni. Az életével lakolt érte, de megmaradt a kánsága, amelyet Ögödej kán Batunak adott. Bajar majdnem elvigyorodott a gondolatra, hogy találkozik Dzsingisz unokájával, aki egy elsőszülött elsőszülöttje. O is lehetett volna kán, több joga volt rá, mint a trónkövetelők zömének. Ám a

kánság Ögödejre, Güjükre, azután Möngkére, más fiák fiaira szállt. Remélhetőleg nem kell megölnie. Azért jött, hogy bejelentse Kubilaj kánságát és engedelmességet követeljen. Ha Batu visszautasítja, akkor tudni fogja, mit tegyen. Beleírja magát a nemzet krónikájába, ő lesz az az ember, aki megszakítja a nagy kántól származó nemes vérvonalat. Keserű gondolat volt, nem sokat töprengett rajta. Kubilaj a kán, az öccse gyenge bitorló. Ezt csak így lehet látni.

A hideg hónapokban Batu nem küldhetett ki hosszú hetekre felderítőket, akiknek kezéről-lábáról lefagytak volna az ujjak. Baj art nem lepte meg, hogy magányos kőházakkal találkozik, miközben lefelé vezeti harcosait a magas hegyekből. Messziről láthatta, hogy füst száll föl a vastag falú, meredek tetejű házakból, amelyeket úgy terveztek, hogy a hó lecsússzon róluk, és ne gyűljön fel annyira, ami megroppantja a tetőgerendákat. Látott lovasokat is, akik vágtában távolodtak, amint megpillantották a tümeneket, kétségtelenül azért, hogy szóljanak Batunak a veszélyről. Bajar néhány kilométerrel korábban semmisítette meg az utolsó postaállomást, és magával hozta a dühös lovasokat. Kubilaj parancsa érvényét veszti, mihelyt ő felveszi a kapcsolatot Batuval. Arik-Böke hamarosan hallani fog róluk, mert azt is akarják, hogy halljon, és azt is megtudja, hogy északi földjeivel megszakadt a kapcsolat. Bajar remélte, hogy Kubilaj és Urjang-Kadaj elérték Szamarkandot. így közösen elszigetelhetik Karakorumot, megfosztják két legnagyobb forrásától, ahonnan a gabonát és a húst kapja.

Megszólaltak a harci kürtök, Bajar gyorsított, harmincezer embere fürgén lovagolt, maguk után húzva a tartalék ménes hosszú uszályát. Leghátul botokkal noszogatták a nyájakat, amelyek meg akartak állni, hogy legelhessenek. Majd lesz idejük pihenni és enni, mihelyt Bajar végzett Batu nagyúrral.

A tábornok meg tudta ítélni az ellenfelét abból a sebességből, amellyel válaszol a behatolásra. Méltányolnia kellett azt a gyorsaságot, amellyel Batu tümenjei megjelentek. Rég betelepített vidéken laktak, nem fenyegette őket ellenség, a postafutárok sem figyelmeztették őket, Bajar mégis alig nyolc kilométert tehetett meg a jeges füvön, amikor meghallotta a távoli kürtöket, és megpillantotta a vágtában közeledő lovak fekete vonalait. Kubilaj tábornoka megbabonázva figyelte, ahogy nő a számuk, amint két-három irányból özönlenek be a völgybe. Batu kánsága alig ember-öltőnyi idő óta létezett, Bajarnak fogalma sem volt, mennyi harcost tudna kiállítani a behatolókkal szemben. Ő egy, legföljebb két tümennel számolt. Mire a tömött sorok elálltak, az útját, látta, hogy ez az erő majdnem azonos az övével, legalább harmincezer ember, akik készek megvédeni uruk földjét és népét.

Bajar rájött, hogy Kubilaj túl rég volt távol az otthonától. Amikor elindult a szung földekre, Batu kánsága nem volt tényező a karakorumi politikában. Csakhogy Batu népe megsokasodott az évek során. Bajar először gondolt arra, hogy talán nem lesz képes elsöpörni Batut. Látta, hogyan mozognak a tümenek, felismerte a kisebb dzsagunok és minghaanok változó mintázatát a seregben. Nem vad hordával nézett szembe, hanem képzett harcosokkal, akiknek ugyanolyan nyiluk és kardjuk volt, mint neki.

Fölemelte öklét, megállította a tümenjeit. Kubilaj szabad kezet adott neki, de az évek során most először tapasztalatlannak érezte magát. Ez itt a saját népe volt, és nem tudta, miként játssza velük szemben az ellenséges parancsnokot. Várt egy ideig az első sorral szemközt, aztán fellélegzett, mert a másik táborból kivált egy csoport, és a két sereget elválasztó üres sáv közepe felé tartott. Az Aranyhorda vörös zászlaját emelték a magasba, de voltak hófehér zászlóik is. A kánságokban nem volt egyezményes jele a békének, de eléggé elterjedt a fehér szín. Bajar reménykedett, hogy ugyanúgy értelmezik, mint ő. Intett a testőreinek.

- Fel a fehér zászlókkal! Két dzsagun utánam! - mondta, és elindult nem várva a harcosaira. Lovaglás közben a vele szemben álló emberekre összpontosított. Tud-e úgy gondolni rájuk, mint ellenségekre? Középütt egy idősebb ember várakozott, akit páncélos

harcosok vettek körül, kezükben íjjal. Bajar elindult feléje, tudta, hogy emberei parancs nélkül is felsorakoznak mögé.

A feszültség mintha megdagadt volna a levegőben, ahogy Bajar kétszáz harcosa közeledett a kis csapathoz. Ő maga csin stílusú, rétegelt pikkelypáncélt viselt, de számára sem volt kétséges, hogy a hosszú mongol nyilak simán átütnék. Verejték csörgött a hóna alatt, de a hideg arccal nézett rájuk. Kubilaj sorsa függött tőle.

Százlépésnyire szeretett volna megállni, de ez túl nagy távolság volt, onnan nem beszélhetett a csapat vezetőjével. Kényszerítette magát, hogy tovább lovagoljon, mintha nem is fegyveresek várnák, akik ebből a távolságból átlőhetik a torkát. Batu csapata kifejezéstelen arccal figyelte közeledését, noha egyre keményebben markolták íjukat. Bajar már húszlépésnyire sem volt. A hirtelen csöndben hallotta a kígyózó zászlók csattogását a szélben. Mély lélegzetet vett, és fegyelmezte az idegeit, hogy a hangja erős és határozott legyen.

- A béke zászlaja alatt keresem Batu Bordzsigin nagyurat! -kiáltotta.

- Megtaláltad - felelte a középen várakozó férfi. - Most pedig mondd meg, miért jöttél tümenekkel a földemre? A nagykán háborút visel népem ellen?

Bajar magába fojtotta a mosolygást. A halállal nézett szembe, mégis vigyorogni akart.

- Nem tudom, hogy a bitorló mit csinál, nagyuram. Azt tudom, hogy Kubilaj nagykán békét ajánl neked a hűségedért cserébe.

Batu kissé eltátotta a száját, azután minden méltóság csúfjára hebegni kezdett:

- Micsodái Kubilaj nagykáni Ki vagy te, hogy idejössz, és Kubilaj nevében beszélsz?

Bajar elnevette magát. Végre enyhült egy kicsit a benne felgyülemlett feszültség.

- Ajánlj nekem vendégbarátságot a táborodban, nagyuram. Messziről jövök, kiszáradt a szám.

Batu mereven bámulta egy, végtelennek tűnő percig, kivárta, hogy Bajar fenyegető nevetése elhallgasson. Bajar úgy ötvennek nézte. A haja sötétszürke volt, arcát, szeme környékét mély ráncok szántották föl. Bajar igyekezett megjegyezni az arcát. Hasonlít vajon Dzsingiszre?

- Rendben van, ma estére megadom neked a vendégjogot, de tovább nem. Amíg meg nem tudom, mi mondanivalód van számomra.

Bajar kicsit megnyugodott. Sosem tudhatta magát teljes biztonságban, még egy ilyen ajánlat után sem, de az ilyesmit azért nem osztogatták könnyedén. Holnap reggelig Batu a házigazdája, ami azt jelenti, hogy akár meg is kell védenie Baj art, ha netán megtámadnák. Leszállt, biccentett a társainak, akik követték a példáját. Batu odajött hozzá a fagyos füvön.

- Ki vagy te? - kérdezte kíváncsian.

- Bajar tábornok, nagyuram. Kubilaj nagykán tisztje.

Batu értetlenül ingatta a fejét.

- Küldd el az embereidet, verjenek tábort a völgyben innen másfél kilométerre keletebbre. Nem hagyom, hogy ijesztgessék a falvaimat. Itt nem lesz rablás vagy összecsapás az embereimmel. Világosi

- Kiadom a parancsokat, nagyuram - felelte Bajar.

Batu még mindig őt vizsgálgatta, ugyanolyan értetlen arccal. Nemezszőnyegeket terítettek a fűre, odatették forrni a teát. Bajar parancsot küldött a tümeneknek, azután letelepedett. Csak abban bízott, hogy rátalál a megfelelő- szavakra, amelyekkel hathat a másik emberre.

Batu várt, amíg Bajar elvett a jobb kezével egy csésze sós teát, és belekóstolt.

- Most pedig beszélj, tábornok. Őszintén szólva remélem, hogy őrült vagy. Attól tartok, az még mindig jobb lenne a híreidnél.

Harminchatodik fejezet

Szamarkand gyönyörű város volt a fehér hegyek előterében. A falait olyan vastagra építették, hogy három lovas fért el egymás mellett a tetején. Kék tornyok emelkedtek a homokszín falak fölött, de a nagy kapuk zárva voltak. Kubilaj tümenjei tanyasi embereket és falusiakat hajtottak maguk előtt, mint a libákat. A tömeg egyre nőtt az utolsó kilométereken. Mivel nem juthattak be a városba, leültek, és jajongva nyújtogatták kezüket a bentiek felé. Kubilaj katonái nem törődtek velük.

A falakról páncélos mongolok és perzsák bámultak lefelé döbbenten. Dzsingisz óta nem volt hadsereg, amely bevette volna a várost. De még sokan éltek azok közül, akik emlékeztek az akkori borzalmakra. Sok száz, majd sok ezer szamarkandi kapaszkodott fel a lépcsőkön a falakra, hogy lenézzen a tümenekre.

Kubilaj visszanézett rájuk. Hanyagul ült sovány lován, amely a földet szaglászta valamilyen ennivaló után. Arca és ujjai még fájtak a hidegtől, amelyet a hegyi hágókon volt kénytelen elviselni. Noha a nap erősen sütött, tudta, hogy az arca, amely máris megsötétedett és berepedezett, le fog hámlani.

Csenjin odaügetett az apjához. Nem szólt, csak feltekintett a nagy falakra. Kubilaj elmosolyodott, ahogy nézte az arcát.

- A nagyapám egyszer már bevette ezt a várost, Csenjin -mondta.

- Hogyant - kérdezte áhítattal a fiú. Alig emlékezett Karako-rumra. Szamarkandot éppen azért építették, hogy lenyűgözze az olyasfajta erőket, mint amilyeneknek Kubilaj parancsolt.

- Katapultokkal és ostromgépekkel - felelte az apja. - Akkor még nem voltak ágyúk.

- Nekünk sincsenek, apám - felelte Csenjin.

- Nincsenek, de ha kell, építtetek az embereimmel nehéz gépeket, hogy lerombolják a falakat. Nem lesz gyors munka, de a város el fog esni. De nem ezért jöttem ide, Csenjin. Semmi okom rá, hogy a saját népemet gyilkoljam, hacsak rá nem kényszerülök. Ha ismerik a saját történelmüket, lesznek gyorsabb módszerek is.

Intett Urjang-Kadajnak, aki parancsot vakkantott két harcosának. Azok leugrottak a nyeregből, és mindenféle felszerelést pakoltak le a tartalék lovakról. Csenjin figyelte, hogyan nyögnek a vállukra kapott szövetgöngyölegek és póznák súlya alatt.

- Mi lesz ott? - kérdezte.

- Majd meglátod - felelte Kubilaj különös mosollyal. A tudós ebben a pillanatban nagyon távol volt, noha örömét lelte családja és a város történetében. A történelem több a történeteknél, elmélkedett, miközben emberei elvonultak terhükkel. Tanulságokkal szolgál.

Kánjuk szeme láttára az emberek gyorsabban dolgoztak. A kelmét ráterítették a favázra, cövekeket vertek a köves földbe, kifeszítették a köteleket. Nyíllövésnyi távolságon belül dolgoztak, a hátuk merev volt a félelemtől, hogy valaki nyilat ereszthet beléjük munka közben.

Amikor harcosok elkészültek és visszahátráltak, a tümenek váratlanul felüvöltöttek. A falak mennydörögve verték vissza a hangot. Egy fehér sátor állt Szamarkand előtt.

- Nem értem! - ordította túl a lármát Csenjin.

-A város idősebb lakosai viszont igen - felelte Kubilaj. - A fehér sátor megadást követel, azt jelzi, hogy a kán tümenjei hadat üzentek. Ha a nap lenyugszik, és a kapuk még mindig zárva maradnak, vörös sátor következik. Egy napig áll a falak előtt. Ha ezzel se törődnek, felveretek nekik egy fekete sátrat.

- Mit jelent a vörös és a fekete sátoré - kérdezte Csenjin.

- Halált, fiam, de arra nem kerül sor.

Miközben beszélt, a hatalmas kapu nyílni kezdett. A remény kiáltása szakadt föl a rémült menekültek tömegéből a város körül. Mintha gát szakadt volna át, úgy rohantak a kapuhoz,

egymást lökdösték kétségbeesésükben, elállták a lovasok útját, akik a kapun akartak kilovagolni. Kubilaj rámosolygott a fiára.

- Még emlékeznek Dzsingiszre, legalábbis Szamarkandban. Oda nézz, fiam! Jönnek!

Algu úrról szakadt a verejték, noha napkeltekor hűvös vízben fürdött. Főemberek hívták ki palotájából, akiknek az arca fehér volt a félelemtől. Még mindig nem bírta elhinni, mekkora hadsereg gyűlt össze Szamarkand előtt. Életében először értette meg, mit érezhettek a nemzet ellenségei, amikor arra ébredtek, hogy odakint a tümenek várakoznak rájuk. Bár élne még Bajdur, az apja! O tudná, mit tegyen egy ilyen fenyegetéssel szemben!

Algu felszaladt a fal tetejére, és egy kőoszlopnak dőlt, miközben a messzeségbe bámult. Talán megsértette valami módon Arik-Bökét? Fájdalmasan nyeldekelt, torkát kiszárította a szél. Fia a kán úgy döntött, hogy példát statuál vele, szeretett városai leégnek, a népét lemészárolják. Algunak nem voltak illúziói a hadban álló mongol hadsereg pusztító erejével kapcsolatban. A Szamarkand falai előtt álló tümenek úgy söpörnek végig a csagatáj kánságon, mint a dögvész. A saját halálát látta a libegő zászlókban.

Főemberei utána jöttek a homokkő lépcsőn, hogy lássák, mi van odalent, és őt nézték, a parancsát várták. Algu úr az akaraterejét megfeszítve gondolkodott. O volt a vezető, a város élete a kezében van. Nem hibáztatta a lányát. Ajgiarn fiatal és makacs, de akármennyire is megsértette Arik-Bökét, ez még nem indokolja, hogy egész hadsereget küldjön ellene. Eltávolítja a gyereket a városból, nehogy utolérje Arik-Böke rosszindulata. Iszonyú gondolat volt.

- Nagyuram, nem látom odakint a kán zászlóit - mondta hirtelen az egyik embere.

Algu úr már elfordult, hogy lemenjen a lépcsőn. Ettől megállt.

- Ezt hogy érted? - kérdezte. Visszajött és ismét kinézett. Derűs nap volt, messzire ellátott a magas falról.

- Nem értem - mormolta Algu, amikor maga is megnézte. Nem voltak ott Arik-Böke zászlói, a többit pedig nem ismerte. Mintha valamilyen állatot hímeztek volna sárga selyemre. Túl messze volt ahhoz, hogy biztos lehessen, de azt tudta, hogy még sosem találkozott ezekkel a lobogókkal.

- Talán ki kellene mennem, hogy megkérdezzem, mit akarnak?

- mondta görcsös mosollyal embereinek.

Azok nem derültek fel a választól. Mindnek volt családja Szamarkandban, vagy a környező városokban. A csagatáj kánságot évtizedek óta nem támadták meg, mégis mindnyájan ismerték a Dzsingisszel érkező mészárlás és pusztítás történetét. Lehetetlen volt úgy élni a kánságban, hogy az ember ne halljon ezekről.

Kis csoport harcos lépett elő a tümenek tömegéből, és a város felé tartott. Algu értetlenül nézte, ahogy közelednek a falakhoz. Egyik katonája a közelben megfeszítette az íját, de Algu ráförmedt, hogy nyughasson.

Ezrek figyelték kíváncsian, ahogy a fehér sátor alakot ölt, az emberek beverik a cövekeket, meghúzzák a köteleket, hogy jól tartsanak. A sátor nem volt olyan szilárd, mint egy jurta, oldalai lobogtak a szélben. Amikor Algu úr felismerte, mi az, a fejét ingatva hátrált.

- Ez nem lehet! - suttogta. Azok, akik emlékeztek, hűdötten álltak, miközben barátaik azt firtatták, mit jelent ez.

- Nyissatok kaput! - kiáltotta hirtelen Algu úr. - Kimegyek hozzájuk!- Embereihez fordult, arca elzöldült a szorongástól.

- Ez csak tévedés lehet. Nem értem, de a kán nem pusztítaná el Szamarkandot.

Csaknem elesett, miközben lerohant a lépcsőn, annyira elgyengültek a lábai. A lova a város főutcáján várakozott a testőreivel, akik semmit sem tudtak arról, amit uruk látott, ő pedig nem világosította fel őket. A fehér sátor azt jelenti, hogy feltétlent megadást követelnek, és

válaszolni kellett rá, mielőtt fölverik a vöröset. Lovaglás közben Algu azt mondogatta magának, hogy még van egy napja, de alig bírt gondolkodni a félelemtől. A vörös sátor a város minden fegyverképes férfilakosának a halálát jelentette. A fekete azt ígérte, hogy mindenkit lemészárolnak, aki él és mozog, beleértve a nőket és a gyerekeket. Herat városa nem törődött Dzsingisszel, amikor ugyanilyen módon fenyegette meg őket. Azóta is csak gyíkok és skorpiók laknak benne.

- Kaput nyiss! - mennydörögte Algu úr. Azonnal válaszolnia kell a követelésre. Katonái eltávolították a vasalt tölgyből készült zárógerendákat és nyitni kezdték a kaput. Amikor megjelent egy fénycsík, Algu az egyik legmegbízhatóbb tisztjéhez fordult.

- Eredj a fiaimhoz, a lányomhoz. Vidd őket valami biztonságos ... -Elbizonytalanodott. Ha a kán úgy döntött, hogy kiirtja a családját, nem létezik biztonságos hely a világon. Arik-Böke levadássza őket, és senki sem mer menedéket adni nekik, mert félnek a nagykán bosszújától.

- Nagyuram, Haretm falu hetven kilométerre van északnyugaton - mondta a testőr. - Én ott laktam valamikor. Hülegü kánságának határán van. Rajtad kívül senki sem fogja tudni, hogy ott vannak. Az életem árán is megvédem őket.

- Jól van. - Algu felsóhajtott megkönnyebbülésében. - Egy másik kapun menjetek. Küldetek értük, amint tehetem.

Amikor a kapu tovább nyílt, Algu úr látta, hogy rémült férfiak és asszonyok kinyújtott kézzel nyomakodnak be a résen. Katonái félrelökdösték őket, hogy utat törjenek uruknak. Algu úr nem nézett rájuk a testőrei gyűrűjéből. A városban semmivel sem biztonságosabb, mint odakint.

Kitekintett a rá váró tümenek sötét soraira. A félelemtől görcsbe ránduló gyomorral ugratta ügetésbe a lovát. Ahogy kijutott a boltív árnyéka alól, látta, hogy zászlótartói kibontják a lobogóját.

- Fehér zászlókat! - vakkantotta csaknem pánikba esve. - Békeküldöttség vagyunk.

Az emberei csak bámultak. Látták, hogy uruk mennyire fél. Nem volt fehér zászlajuk, de az egyik menekült fehér köntöst viselt. Egy szempillantás alatt leütötték és levetkőztették, ruháját lándzsa hegyére tűzték. Algu úr kilovagolt.

-Akarsz velem jönni? - kérdezte Kubilaj a fiától. Csenjin elvigyorodott, kivillantva fehér fogait. Oldalba rúgta a lovát, amely megugrott. Kubilaj biccentett Urjang-Kadajnak, az orlok füttyentett a két legközelebbi százfős dzsagunnak. A századok kiváltak a sorból, közrefogták a két vezért. Kubilaj zászlóvivői is velük mentek. A sárga lobogókra hímzett kínai sárkány villogott a napfényben.

- Hallgass és figyelj - mormolta Kubilaj a mellette lovagló Csenj innék, ahogy közelebb értek a városból jött emberekhez.

- Meg fogjuk ölni őket é - kérdezte Csenjin, akit nem rendített meg különösebben a gondolat. Kubilaj elmosolyodott. Látta az érkezők feje fölött a fehér zászlót.

- Nem, csak ha muszáj. Szükségem van erre a kánságra.

Egyszerre álltak meg fegyelmezettséget sugallva azoknak, akik a falakról bámultak. Algu uraság emberei kevésbé szabatosan sorakoztak föl, pontosan azzal a slampossággal, amire Kubilaj tümenjei számítottak a városi katonáktól.

Algu úr előrelovagolt a legrangosabb főemberével. Kubilaj Urjang-Kadaj jal együtt indult feléje. Megálltak egymással szemben a ragyogó napfényben, hosszú árnyékot vetettek a homokra. Kubilaj várakozott, ez egyszer adott a méltóságára, hagyta, hogy a másik fél szólaljon meg először.

A csönd csak néhány pillanatig tartott, azután Algu úr megköszörülte a torkát.

- Ki vagy te, hogy fehér sátrat állítasz a városom elé? - kérdezte.

- Kubilaj Bordzsigin vagyok, Dzsingisz unokája, a fölkelt nemzet nagykánja. Mondd meg a neved, ismerj el uradnak, és nincs többé vitánk egymással.

Algu uraság eltátotta a száját, és megroskadt a nyeregben. Akkor találkozott Kubilajjal, amikor az még kisfiú volt, de az évek a felismerhetetlenségig megváltoztatták. A vele szemben levő ember csin selyemköntöst viselt, amelyre sárkányokat hímeztek. Ennek ellenére kard volt a derekán, erősnek és veszélyesnek tűnt. Algu úr belehunyorgott a napfénybe, és meglátta a halvány aranyszín szempárt, amely gyakran visszatért Dzsingisz családjában. Nyelt egyet.

- Algu Bordzsigin vagyok - dadogta -, a csagatáj birodalom kánja. Ha te vagy... - Habozott, kimondja-e a szavakat, amelyeket úgy lehet érteni, mintha kételkedne Kubilaj szavaiban. Nem szabad megsérteni egy embert, akinek tizenkét tümenje van. -Én a nagybátyád vagyok, Bajdur fia, aki Csagatáj fia, aki Dzsingisz fia volt.

- Találkoztam veled gyerekkoromban, ugye? Még mielőtt Güjük lett a kán Karakorumban?

Algu úr bólintott, és igyekezett összeegyeztetni az emlékeiben élő vékony fiút ezzel a férfival.

- Emlékszem rád. Akkor hát visszatértél szung földről?

Kubilaj kuncogott.

- Ritka éles elméjű ember áll előttem. Most pedig add át a városodat, Algu uram. Nem kérem még egyszer.

Algu szája kinyílt, de hang nem jött ki rajta. Megrázta a fejét, egyszerűen nem bírta felfogni, amit hallott.

-Arik-Böke a kán - dadogta végül. Rémületére Kubilaj arca kihűlt, sárga szeme izzott a haragtól.

- Nem, Algu uram. Nem az. Magamnak követelem a kánságot minden nemzetével. Az öcsém vagy letérdel elém, vagy elbukik. De az egy másik nap lesz. Válaszolj nekem, vagy beveszem a várost, és valaki mást teszek a helyedre. Urjang-Kadaj hoz fordult, könnyedén megkérdezte: - Nem érdekel Szamarkand uralma, orlok?

- Ha te parancsolod, kán uram, akkor igen - felelte Urjang-Kadaj. - De inkább veled lovagolnék a bitorló ellen.

- Jól van. Majd keresek egy másikat. - Ismét Algu felé fordult, aki kissé eltátott szájjal figyelte az eseményeket. - Mi a válaszod, Algu uram?

- Én... föleskűdtem Arik-Bökére. Az öcsédre, nagyuram. Nem másíthatom meg a szavam.

- Felmentlek esküd alól - vágta rá Kubilaj. - Most pedig...

- Ez nem ilyen egyszerű! - fortyant fel Algu, akinek a dühe végre áttört a megdöbbenésen.

- Nemé Ki másnak van hatalma feloldani az esküd alól, ha nem a kánodnak?

- Nagyuram, ez... Gondolkodási időre van szükségem. Nem jönnél be békében a városba egy éj szakára é Megadom a vendégjogot neked és embereidnek.

Kubilaj egy pillanatra megszánta ezt az embert, akit lehetetlen helyzetbe hozott. Tizenkét tümen áll a városa előtt, ami biztos pusztulást ígér. Algu nem szegheti meg Arik-Bökének tett esküjét, de Kubilaj nem hagyott neki választást. Megacélozta az akaratát.

- Nem, Algu uram. Itt és most kell döntést hoznod. Azt választottad, hogy föleskűdtél a bitorlóra, de nem tartalak felelősnek az ő bűneiért. Én vagyok a nemzet jogos kánja. Én vagyok a gurkán. A szavam vas, a szavam a törvény. Ismét azt mondom neked, hogy feloldozlak az esküd alól. Ez hát megtörtént. Ettől a pillanattól senkit sem nevezhetsz uradnak. Megértetted, amit mondtam?

Algu úr elsápadt. Bólintott.

-Akkor szabad emberként döntést kell hoznod. Nekem nincs itt semmi dolgom. Más gondom van, mint ez a kánság, de nem hagyhatok ellenséget a hátam mögött, miközben ostoba öcsémet kergetem. Nem hagyhatok utánpótlási vonalat Karakorumnak, amikor ostrom

alá veszem azt a várost. Ezt is megértetted?

Algu úr megint bólintott, mert képtelen volt válaszolni. Kubilaj hangja megenyhült, csaknem barátságos lett.

- Akkor válassz, Algu uram. Olyan kevés valódi választásunk van életünkben. Nekem nincs választásom, le kell rombolnom Szamarkandot, ha ma reggel rosszul választasz, de nem akarlak fenyegetni. A nemzet tévedett, Algu uram. Pusztán kijavítom a hibát.

Algu a gyermekeire gondolt, akik máris úton vannak egy biztonságos falu felé. Nem kételkedett abban, amit Kubilaj mondott. Arik-Bökének hatalmas hadserege van, és sohasem fogja megadni magát, különösen, hogy ő a kán. Mongol sereg még sosem harcolt a saját népe ellen, de most ez is elkövetkezik, és a pusztítás olyan mértékű lesz, amit el sem tudott képzelni.

Lassan, óvatosan leszállt a nyeregből, miközben Kubilaj orlokja egyfolytában figyelte. Megállt a lova mellett, és felnézett arra a férfira, aki azt állította, hogy ő a világ ura. A csagatáj kánság csak kis része ennek a világnak, mondta magában Algu. Mégis, ha újra esküt tesz, Arik-Böke bosszúból ideküldi a saját tümenjeit. Egy esküszegő nagyúrnak nincs irgalom, nincs kegyelem. Algu úr lehunyta a szemét egy pillanatra e felfoghatatlan erők malomkövei között.

Végül csak megszólalt.

- Uram - mondta -, ha esküt teszek neked, a városaim akkor is elérhetőek Karakorumból. Ez hadüzenet lesz a nagykánnak.

- Riadtan pislogott, amikor rájött, mit mondott, de Kubilaj csak nevetett.

- Nem ígérhetek biztonságot, Algu uram. Ebben a világban nem létezik biztonság. Annyit mondhatok, hogy ezen a nyáron az öcsém csak rám fog figyelni. Utána helyreállítom a kánságot, és jóindulattal tekintek a városodra.

- Ha veszítesz, nagyuram...

- Ha veszítek? Nem félek gyenge öcsémtől, aki azt hiszi, hogy a helyemre állhat. A nap forrón süt, Algu uram. és én türelmes voltam veled. Megértem félelmeidet, de én a helyedben tudnám, mit tegyek.

Algu uraság arrébb ment a lovától, és páros térddel leereszkedett a porba.

-Jurtákat, lovakat, sót és vért ajánlok neked, nagykán uram -mondta csaknem suttogva. - Fogadd el eskümet.

Kubilaj testtartása ellazult.

- Jól döntöttél, Algu uram. Most pedig fogadd az embereimet a városodban, hogy megpihenhessünk, és leöblítsük a torkunkra rakódott port.

- Igenis, kán uram - mondta Algu, miközben azon töprengett, hogy nem dobta-e oda a becsületét is az életével együtt. Gondolt rá, hogy visszahozatja a gyerekeit a városba, de nem árthat nekik, ha egy évadot a falusiakkal töltenek távol mindazoktól a bajoktól, amelyekre a kánságra zúdulhatnak, ha kitör a polgárháború.

Bajar tábornok mogorván figyelte a járkáló Batut a faházban, aki nem fogadta örömmel a híreket, és Bajar még mindig azokat a szavakat kereste, amelyekkel meggyőzheti. Ismerte Kubilaj legtöbb tervét, amelyek szerint a hercegeket távol kell tartani a testvérharctól. Nehéz volt arra kérni Batut, hogy megtagadja becsületét és esküjét, de Kubilaj utasításai világosak voltak.

- Nálunk még sose volt polgárháború - mondta Kubilaj. - Értesd meg Batuval, hogy a normális szabályok fel vannak függesztve, amíg a családom elintézi ezt az ügyet. Az esküje a nagy-káni tisztségnek szól. Amíg ez tisztázódik, amíg nincs egyetlen nagykán, addig nem tarthatja be az esküjét. Mondd meg neki, hogy maradjon az országában, és akkor nem lesz köztünk vita.

Bajar ezredszer gondolt ezekre a szavakra, miközben Batu leült nagy tölgyfaasztalához, és biccentett a szolgáknak, hogy hozzák a tálakat, amelyekben hús és vajas kása gőzölgött.

- Csatlakozz hozzám, tábornok - mondta Batu, és kihúzott egy széket. - Ez a marha a saját gulyámból való.

Bajar a véres szeletekre pillantott, és összefutott a nyál a szájában. Vállat vont, azután leült, kézzel vett magának egy darabot, és olyan jóízűen falta, hogy a pecsenyelé végigcsorgott az állán.

- Jó! - mondta, magába fojtva egy elégedett nyögést. A hús szinte rágás nélkül szétomlott a szájában. Vett még egyet, rózsaszín nyomot hagyva az asztal régi fáján.

- Ennél nem eszel jobbat - felelte Batu. - Remélem, hogy ezt a húst néhány év múlva a kán városaiban adhatom el, ha akkorra elég nagy lesz a gulyám.

- Vagyont kereshetsz vele - mondta Bajar -, de addig nem, amíg folyik a harc. Még mindig várom a válaszodat, nagyuram.

Batu lassan evett, minden falatot kiélvezett, de közben a vele szemben ülő férfit nézte. Végül megköszörülte a torkát, meghúzta a fehérbort, hátradőlt.

- Jól van. Ahogy látom tábornok, három választásom van. Elengedlek, úgy teszek, ahogy Kubilaj akarja, és kimaradok a küzdelemből, vigyázok az országomra és a népemre, amíg vége nincs. Ha Kubilaj veszít, a nagykán ... - fölemelte a kezét, amikor Bajar kinyitotta a száját - ...Arik-Böke dühösen idelovagol, és kérdőre von, hogy miért lapítottam, amikor törvényes uramat támadták. Ha ez lesz az eredmény, mindent elveszíthetek.

Bajar nem válaszolt. Sem ő, sem Batu nem tudta biztosan, mi történhet, ha Kubilaj veszít. Nagyon valószínű, hogy Arik-Böke bosszút áll. Egy józan ember amnesztiát hirdethet a kisebb kánságoknak, de a családban semmi sem utalt arra, hogy Arik-Böke józanul viselkedne.

- A második választásom, hogy lóra ültetem a tümenjeimet, és elindulok törvényes kánom támogatására. Gyanítom, igyekeznél megakadályozni ebben, így az első dolgom az lenne, hogy leméészároljam az embereidet.

- Ha gondolod... - kezdte Bajar.

Batu ismét fölemelte a kezét, hogy hallgasson.

- A földemen vagy, tábornok. A népem minden nap finom hússal és itallal szolgál nektek. Elég egyetlen parancsom, és alkonyaira végetek lenne. Ez a második választásom.

- Csak közöld, hogy döntöttél! - mondta ingerülten Bajar.

Batu rávigyorgott.

- Nem vagy türelmes, tábornok. A harmadik választásom az, hogy semmit sem teszek, és itt tartalak magamnál. Ha Kubilaj győz, semmit sem tettem, ami árthatna neki. Ha Arik-Böke győz, három tüment akadályoztam meg abban, hogy csatlakozzon a küzdelemhez. Akkor legalább az életem és az országom megmarad.

Bajar kissé elsápadt ez alatt a beszéd alatt. Máris túl sok időt pocsékolt el Batu kánságában. Kubilaj azt parancsolta, hogy induljon Karakorum felé, és Bajarnak volt valami fogalma a saját helyéről a kán terveiben. Ha hónapokig tartják itt rabságban, abból katasztrófa lehet.

Batu merően figyelte, hogyan reagál.

- Látom, ez nem nagyon tetszik neked, tábornok. Ami a népem számára a legjobb választás, lehet, hogy neked a legrosszabb.

Bajar komor dühvel nézett rá. Minden, amit Kubilaj tervezett egy Karakorum előtti csatában dőlhet el. Bajar tümenjei lehetnek az utolsó szalmaszál, az a tartalék, amely a megfelelő pillanatban támadja hátba az ellenséget. Kínlódva nyelt egyet, a finom étel mintha kővé vált volna a gyomrában. Kubilaj várni fogja, ha eljön az idő. Ha nem lesz ott, a barátját levágják.

Lassan fölállt.

- Most távozom - mondta. - Dönts úgy, ahogy legjobbnak véled, de engem nem tartasz itt.

Hirtelen megfordult, amikor hallotta, hogy kardokat rántanak mögötte. Batu két testőre sötéten nézett rá. Elállták az ajtót, elzárták a napfénytől és a szabad levegőtől.

- Ülj le, tábornok! Még nem fejeztem be - mondta Batu, és kényelmesen hátradőlt. Látta, hogy a tábornok tekintete a súlyos késre téved, amellyel a húst szeletelték. Batu nevetgélve fölvette a kést, és rászúrt még egy vastag szeletet.

-Azt mondtam, ülj le! - ismételte.

Harminchetedik fejezet

Arik-Böke megfeszítette íját, és ismét igyekezett fegyelmezni a szívverését és a lélegzetét. Nem járt sikerrel. Valahányszor úgy érezte, hogy éppen lecsillapodna, a lángoló dühtől felgyorsult az érverése, a keze pedig reszketni kezdett.

Csalódott ordítással lőtte ki a nyilat, és látta, hogy a vessző túl magasan találja el a szalmabábot. Undorodva földhöz csapta az íjat, ügyet se vetve a fegyvermestere elszörnyedésére. így bánni egy értékes fegyverrel! Tellan a hatvanas éveiben járt, Arik-Böke előtt három kánt szolgált, egyiküket a csatatéren is. A három kölyök, aki a gyakorlótér peremén söprögetett, sóbálvánnyá változott a megdöbbenéstől. Ókét ezért megkorbácsolták volna.

Tellan kifejezéstelen arccal felvette a drága íjat, és türelmesen állt, noha a keze öntudatlanul végigfutott a fegyveren, repedést vagy más kárt keresve. Miután semmit sem talált, ismét odanyújtotta a nagykánnak az íjat. Arik-Böke elhessentette.

- Mára elég. Nem bírok tiszta fejjel gondolkodni - mondta.

A nagykán mellett a fővezér megfeszítette a saját íját. Alandar kényes döntés előtt állt. Az ő szíve lassan vert, a keze és a karja olyan volt, akár a keményfa. Oda talált volna a nyilával, ahova akar, de látva a kán dühét, úgy döntött, inkább nem lő. Lassan kiengedte magából a feszültséget, mellizmai kínosan rángtak.

Levette a tegezt a válláról, és odaadta a felszerelést a karakorumi gyakorlótér fegyvermesterének. Azt hitte, Arik-Bökének jót tesz, ha átizzad egy délelőttöt a gyakorlótéren, de a kán minden rossz lövéstől dühösebb lett.

- Inkább edzenél a karddal, kán uramé - kérdezte.

Arik-Böke felhorkant. Szívesebben kaszabolt volna le valakit, semhogy addig ismételgesse a gyakorlatokat és a vívóállásokat, amíg meg nem fájdulnak az izmai. Rosszkedvűen bólintott.

- Jól van - mondta.

- Hozd a kán gyakorló kardjait, Tellan.

Ahogy a fegyvermester megfordult, Arik-Bökének támadt egy ötlete.

- Hozd a farkasfejes kardot is - dünnyögte. - Meg az edzőruhát.

Tellan az íjakkal elügetett a gyakorlóteret szegélyező épületek felé. Két hüvelybe dugott karddal és egy nyaláb merev bőrrel tért vissza. Arik-Böke megfogta a kardokat, és mérlegelte a súlyukat.

- Vedd föl a ruhát, Tellan. Kedvem van vagdosni.

A fegyvermester veterán harcos volt. Szübötej mellett harcolt, így szerzett helyet magának a káni udvarban. Kissé összevonta a szemöldökét, az arca megkeményedett. A tanítványai tudták, hogy ez a gyülekező viharfelhők jele, de Arik-Böke nem törődött vele.

- Hívjam az egyik fiút, hogy segítsen öltözni, kán uram? -kérdezte Tellan.

Arik-Böke szinte rá se nézett.

- Kértem én tőled, hogy hívd ide az egyik fiút ?

- Nem, nagyuram.

- Akkor tedd, amit mondtam.

Tellan elkezdte becsatolni magán a szíjakat. A gyakorló ruha kovácskötényként kezdte életét, de megtoldották hosszú ujjakkal, és a rávarrt bőrrétegektől olyan merev lett, hogy alig hajlott derékban. Nyakvédős, párnázott sisak és nehéz, felcsatolható comb- és karvédők jártak hozzá. Tellan felöltözött, és mozdulatlanul állt, amíg Alandar szorosabbra húzta a csatokat.

Arik-Böke kivont egy gyakorló kardot, és megsuhogtatta. Nehezebb volt a rendes fegyvernél, ólommal tették súlyosabbá, hogy erősítse a harcos csuklóját és alkarját. Majdnem életlen volt, a hegyét legömbölyítették. A kán összevonta a szemöldökét, és kirántotta a saját kardját, amelyet Möngke holtteste mellett találtak.

Alandar és Tellan ránézett, amikor meghallotta a csillogó acél szisszenését. Nem csak azért, mert mindketten veteránok voltak. Ez a kard nemzedékek óta volt a kán családjáé. A markolat stilizált farkasfőt formázott, és a maga módján a nemzet leghatalmasabb jelképe volt. Még Dzsingisz viselte, őelőtte pedig az apja. Fényes volt, veszélyesen éles, minden csorbát és horpadást lecsiszoltak róla. Pontosan az volt, aminek látszott: hosszú, kifent vas, amelyet a hús darabolására találtak ki. Arik-Böke morogva suhogtatta.

Alandar összenézett Tellannal, és fanyarul mosolygott. Kedvelte Tellant, pár este együtt ittak. A fegyvermester nem ájult el egy kevés vértől vagy egy kis csetepatétól, de most nem tűnt boldognak. Alandar végzett a csatokkal, és arrébb állt.

- Adhatok neki egy kardot? - kérdezte.

Arik-Böke bólintott.

- Add oda neki a tiédet.

Mindhárman tudták, hogy nem sokat számít. A ruhát többszörös támadás ellen tervezték, hogy a fiatal harcos megpróbáljon nyugodt és összeszedett maradni, miközben fél tucat barátja rohamozza. Tellan nem mozoghatott benne elég gyorsan, hogy megvédje magát.

Alandar odaadta a kardját a fegyvermesternek, és elvigyorodott, amikor háttal állt a kánnak. Tellan válaszképpen a szemét forgatta, de átvette a fegyvert.

Ahogy Alandar odébb lépett, Arik-Böke előrelépett, és teljes erővel lesújtott Tellan nyakára. Alandar mosolya eltűnt, amikor Tellan megtántorodott. A ruha fejvédőjét egymást átfedő, vastag bőrfoltokból varrták, de a farkasfejes kard majdnem átvágta. Az egyik folt lelógott, csak néhány szál tartotta.

A fegyvermester hatalmas erőfeszítéssel kivédte a következő csapást: minden erejét összeszedte, hogy elég gyorsan behajlíthassa a karját. Arik-Böke morgott és izzadt. Előre rontott, magasra és mélyre sújtott, ágyékra és nyakra. Kardja felhasogatta a bőrruhát, Alandar látta a nyílásokban Tellan ruháját. Töprengett, hogy mondjon-e valamit, de úgy döntött, inkább csöndben marad. Arik-Böke a nagykán.

Úgy tűnt, Tellan rájött, hogy ez itt párbaj, és amikor Arik-Böke túl közel lépett hozzá, nem hátrált, hanem a ruha súlyát használva a csípőjével meglökte a kánt, amitől az megtántorodott. Válaszul Arik-Böke azonnal odavágott a nyakvédőre, és leszelte a bőrt, ami leesett, fedetlenül hagyva Tellan torkát. O is tudta, hogy védtelen, amikor megcsapta a bőrét a szél. Próbált hátrálni, oldalra kitérni, de Arik-Böke minden lépését követte, és közben úgy hadonászott, mintha a kard bunkó lenne, nem penge. Vad salapálása közben több csapás is lepattant a bőrről, és megrántotta a kán ujját, amitől az felszisszent kínjában.

Egy örökkévalóságnak tűnt, amíg Arik-Böke leállt. A bőrruha cafatokra szakadt, a fele a földre hullott. Vér folyt a fegyvermester combján, és tócsává gyűlt Tellan lábánál. Arik-Böke lihegve lesett rá, hogy nem mozdul-e meg hirtelen. A fegyvermester és Alandar elszörnyedésére a földnek támasztotta a kardja hegyét, és úgy nehezedett rá, mintha közönséges sétabot lenne és nem a nemzet történetének leghíresebb pengéje. A kánról ömlött a verejték, és hörögve szedte a levegőt.

- Ez elég - mondta. Nagy erőfeszítéssel kiegyenesedett, a kardot odadobta Alandarnak, aki könnyedén elkapta. - Tellan, nézesd meg a sebeidet a sámánommal. Alandar, hozzám!

Szó nélkül távozott a gyakorlótérről. Alandar összeszedte a hüvelyeket, és alig volt ideje egy bocsánatkérő pillantást vetni Tellanra, mielőtt követte urát.

A fegyvermester lihegve, magányosan állt a gyakorlótér közepén. Egy darabig nem mozdult. Végül az egyik söprögető fiú odamerészkedett hozzá.

- Jól vagy mester? - kérdezte, és a szétszabdalt sisak roncsait bámulta.

Tellan véres szájjal vicsorgott. Próbaképpen tett egy lépést.

- Fogd meg a karom, fiam, és támogass. Egymagamban nem tudok járni.

Ennek elismerése legalább annyira fájt neki, mint a szerzett sebek, de a büszkesége nem engedte, hogy összeessen. A fiú szólt a barátjának és ketten segítettek Tellannak, hogy kitámolyoghasson a napsütötte térről.

Arik-Böke végigloholt a palotai folyosókon. Kissé enyhült a harag szorítása, menet közben körözött a vállával, hogy ellazítsa. A párbaj közben Kubilajt képzelte a fegyvermester helyére, és ez egy időre tompította a dühét. Járás közben azonban ismét ágaskodni kezdett benne az indulat vörös kígyója, amely csak azt várta, hogy marhasson. Odaért a fényezett rézajtóhoz, kivágta, rá se hederített az őrökre. Alandar követte a tanácsterembe, ahol a legrangosabb tisztek úgy ugrottak fel, mintha zsinóron rángatták volna őket. Órák óta várták az ajtón becsörtető kánt, mivel az engedélye nélkül nem távozhattak. Nyoma sem volt rajtuk türelmetlenségnek, amikor meghajoltak. Alandar észrevette, hogy az egyetlen korsó bort kiitták, de csak ez mutatta, hogy Arik-Böke tucatnyi embert várakoztatott majdnem egész délelőtt.

A kán odament az asztalhoz, és elkáromkodta magát, amikor látta, hogy a korsó üres. Megragadta, odavitte a rézajtóhoz, és a nappali őrség katonájának kezébe nyomta.

- Hozz bort - mondta rá se nézve az őrre, aki egyszerre próbált meghajolni, és átvenni a korsót. Amikor a kán visszafordult a tisztjeihez, a tekintete lángolt a haragtól, és senki sem mert a szemébe nézni.

-Nos, urak! - csikorogta. - Volt időtök gondolkodni. Ismeritek a tét nagyságát. - Lélegzetvételnyi szünet után folytatta: - A felderítőim lerombolt postaállomásokat találnak. A parancsaimra nem érkezik válasz. Északról nem jön utánpótlás, és ha a kémeim nem fordultak ellenem, akkor Kubilaj bátyám háborút indított a kánság ellen. Ennen vérem fordította tümenjeit a törvényes uralkodó ellen! - Elhallgatott, végignézett rajtuk.

- A világ elnémult, mint a nyulak, amikor kígyó kúszik az üregükben, és ti semmit sem tudtok mondani a kánotoknak? Semmit. Az utolsó szót már köpködve ordította. A teremben harcedzett férfiak tartózkodtak, de elhúzódtak mellőle. Arik-Böke szörtyögése felhangosodott, laposra vert orrán kivörösödött a forradás.

- Mondjátok meg nekem, miként lehetséges, hogy egy hadsereg lovagolhat észrevétlenül a kánságomban! Nagyapám hiába hozta volna létre a postaállomásokat é Hónapokon át faggattam a tanácsadóimat, miért nem érkeznek levelek, miért késnek a jelentések. Megkérdeztem magas rangú tisztjeimet, mi szakíthatta el Karakorumot a világtól. Most pedig mondjátok meg nekem, hogyan történhetett meg ez, nem egészen nyolcszáz kilométerre ettől a várostól anélkül, hogy bármit is tudtunk volna róla?

A testőr visszaóvakodott két teli korsóval. Arik-Böke várt, amíg megtöltik a kupáját, azután néhány korttyal eltüntette a bort. Amikor a második kupával is magába döntötte, kissé lehiggadt, bár a nyaka vörös volt, és kidagadtak rajta az erek.

-Jó, már késő. De ha ennek vége lesz, leszedem a fejét mindenkinek, akik azt mondták, hogy a postavonalak elpusztíthatatlanok, hogy olyan biztonságban tudhatom magamat mellettük, amilyet még egyetlen kán sem ismert! Lenyakaztatom Algu urat, a lányát pedig odaadom a testőreimnek, hadd szórakozzanak!

Mély lélegzetet vett, és hirtelen észbe kapott, hogy puszta szájalással nem ér el eredményt.

- Építsétek újjá a vonalakat! Alandar orlok, küldd a legjobb felderítőidet, hogy ők kezeljék a postát. Tudnom kell, merre járnak a bátyám tümenjei, hogy a megfelelő módon válaszoljak egy árulónak!

Hangsúlyozott megvetéssel nézett a teremben tartózkodó férfiakra.

- Alandar, sorold föl, milyen erőink vannak - mondta végül.

- Az orosz kánság vagy a csagatáj kánság tümenjei nélkül...

- kezdte a fővezér.

-Azt mondd, mim van, orlok, ne azt, mim nincs!

- Húsz tümen, kán uram. Ha csak a testőrséget hagyjuk itt a város rendjének fenntartására.

- És a bátyámnak1?

Alandar habozott, tudta, hogy legföljebb találgathat.

- Neki talán tizennyolc tümenje van, nagyuram, noha évek óta háborúzott a szungokkal, tehát bizonyára sokat, talán hatot vagy hetet is veszíthetett.

-Vagy még többet, orlok. Tudós bátyám könnyen elveszíthette a fél haderejét, miközben csin könyveit olvasgatta, vagy, azt tanulta, hogyan öltözzön csin kurvának.

- Ahogy mondod, nagyuram. Nem tudhatjuk biztosan, amíg helyre nem állítjuk a postavonalakat.

- Nem verte meg a szungokat, Alandar orlok. Öt éven keresztül csupán tartotta az állásait, várva, hogy Möngke kán a segítségére siessen. Ilyen emberrel kell szembeszállnunk. Hamis kán a bátyám, aki megszakította az utánpótlási vonalainkat, és alaptalan magabiztossággal sétafikál a világban, miközben Dzsingisz népének kánja csak válaszol a lépéseire! Ezt többé nem történik meg, Alandar! Elegem van ezekből a rongyos és rémült lovasokból, akik azzal rémítgetnek, hogy a kánság szétesik. Kilovagolunk, és találkozunk tudós bátyámmal! És mire végzünk, hason fog csúszni előttem!

- Parancsodra, nagyuram - mondta Alandar, és meghajtotta a fejét.

- Két hónapja még Szamarkandnál volt az áruló. - Arik-Böke intett a húsz tábornok egyikének, akik az idegességtől feszülten várták a parancsait. - A térképeimet, urak! Meglátjuk, milyen messze juthatott el ennyi idő alatt.

Néhányan összenéztek, tapasztalatból tudták, hogy egy pihent mongol tümen azóta ezer kilométert vagy még többet is megtehetett. Alandar szólalt meg, tudva, hogy legkevésbé neki kell tartania Arik-Böke dühétől.

- Nagyuram, szinte bárhol lehet. Gyanítjuk, hogy északra küldött néhány tüment Batuhoz, vagyis valószínű, hogy már kettéosztotta erőit. Azt viszont tudjuk, hogy el fog jönni Karakorumba.

- Ez csak egy város - mondta Arik-Böke.

- Olyan város, ahol az áruló harcosainak asszonyai és gyerekei laknak, nagyuram. Kubilaj értük jön. Mi mást tehetne?

Arik-Böke elhallgatott, gondolkodott. Végül bólintott.

- Igen, legalább ez biztos. Tudjuk, hogy hova jön, és nálunk van valamije, ami kedves neki. Ez megteszi kiindulásnak, orlok. De nem akarok védekező harcot folytatni. Az erőnk a mozgásban, a sebességben van. Nem fog ideszögezni minket. Megértetted é Az ellenségeink gondolkodnak így. Elhagyjuk Karakorumot, és útközben keressük meg őket. Lerohanjuk őket, mint a körvadászatokon, lassan közeledve embereihez, amíg nem marad hely, ahova futhatnának.

- A legközelebbi postaállomások már működnek nagyuram -felelte Alandar. - Mindennap tucatnyit állítunk helyre, és most már tudjuk, mi történik körülöttük. Figyelmeztetnek, amint felbukkannak a bátyád tümenjei.

- Ezt már hallottam, Alandar. Még egyszer nem dőlök be neki. - Mély lélegzetet vett. - Küldd a tümeneket a csagatáj kánságba, a felderítők tartsák a kapcsolatot. Ötször negyvenezer fős csoportokban, amelyek lefedik a területet. Mindig legyenek kint a felderítők, hogy azonnal jelenthessenek. Amint megpillantják az ellenséget... - Elhallgatott, ízlelte, hogyan hangzik ez a szó az ostoba bátyjával kapcsolatban. - Amint megpillantják őket, ne kezdeményezzenek csatát, amíg az egész haderő össze nem gyűlik. De akkor lesújtunk a hamis kánra! És én ott leszek, hogy lássam!

- Parancsodra, nagyuram. Kiküldők ezer embert, hogy őrjáratozzanak a tábor és

Karakorum között, és helyreállítsák az összeköttetést először is a város és a csagatáj vonalak között.

így értelmezte a kapott parancsokat, de Arik-Böke azonnal felfortyant.

- Ez csak egy város, orlok! Már mondtam! Én a nemzet kánja vagyok! Egy város nekem semmi!

Alandar habozott. A kán nem volt olyan hangulatban, hogy érvekkel lehessen hatni rá, mégis beszélnie kellett. A rangja megkövetelte, hogy taktikai érveléssel enyhítse Arik-Böke erényes haragját.

- Nagyuram, ha a bátyád tümeneket küldött északra, akkor azok a hátunkban lesznek, mihelyt elindulunk a derékhad ellen. Karakorumot lerombolják.

-Vannak túszaim, Alandar, hogy nyugton maradjanak. Elvágatom az asszonyaik és a gyerekeik torkát, ha Karakorum első kövéhez hozzáérnek. Ez kielégíti A bátyám melyik tábornoka adná ki ezt a parancsot ? Nem indulnak meg a város felé, mivel félnek az ezt követő mészárlástól.

Alandar kényelmetlenül nyelt egyet. Nem volt biztos benne, hogy Arik-Böke valóra is váltja a fenyegetését, megvalósítja, amivel fenyegetőzik, de több esze volt, hogy tovább erőltesse a témát. Egyetlen kán sem vette még tervbe, hogy felkoncoltatja a saját népét, de hát nem is volt belháború azóta, hogy Dzsocsi elárulta Dzsingiszt. Az semmiség volt ehhez képest, amivel Arik-Bökének kell szembenéznie. Az orlok nem adott hangot a kételyeinek, inkább hallgatott.

Arik-Böke bólintott, mintha beleegyezést hallott volna.

- Elég embert hagyok itt, orlok, hogy végrehajtsák a parancsaimat, hűséges embereket, akik megértik, mit jelent az eskü. Ennyi elég most. A vérem bosszút követel ezekre a sértésekre! Küldj hírvivőket Hülegühöz! Mondd meg neki, hogy tegye, amire az esküje kötelezi. És gyújtsd össze a tümenjeimet a síkságon. Kilovagolok, hogy megtaláljam a bátyámat, Kubilajt, és én fogom megválasztani a halála módját, amikor rálelünk.

Alandar meghajtotta a fejét. Nem szabadulhatott a gondolattól, hogy a kán alábecsüli az ellenséges tümeneket. Éppen olyan gyorsak, mint a saját emberei, és akárhogy szájai is Arik-Böke, ö nem tudta elhitetni magával, hogy egy bolond vagy egy tudós vezeti ókét. Egy bolond nem vágta volna el Karakorum utánpótlási vonalait a támadás előtt. Egy tudós nem tántorította volna el a leghatalmasabb urakat Arik-Böke mellől, még mielőtt elkezdődött a valódi küzdelem. De ha így volt is, Alandar fiatal kora óta megtanult engedelmeskedni.

- Parancsodra, kán uram - mondta.

Harmincnyolcadik fejezet

Hülegü még a tábornoka emlékét is átkozta, miközben végigvágtatott az arcvonal mentén. Kit bugát évekkel korábban ölték meg, de az öröksége fennmaradt a muszlimok között, akik megesküdtek, hogy sosem fogadják el a kánságát. Amikor sorra került a terület pacifikálása, kiderült, hogy borzasztó ötlet volt miséztetni a mecsetekben, bár az is igaz, hogy sok vadember Bagdad nevét rikácsolta, amikor Hülegü elfogta és megbüntette őket.

Sosem gondolta volna, hogy ekkora viperafészket választott kánságnak. Amióta elpusztította a várost, több ezer kilométerre is eljöttek az emberek, hogy harcoljanak a földért, amelyet Hülegü elfoglalt. Elvigyorodott a nyeregben. Nagyapja azt mondta, hogy nincs különb élet a hadakozásnál, és a kánság sosem csöndes, sosem békés, évről évre új és új ellenségeket okád magából. Jó volt vezényelni a tümeneket. Embereit formában tartották a sötét bőrű őrültek, akik a város vagy az istenük nevét üvöltve haltak meg.

Lebukott, amikor egy nyílvessző süvített el a közelben. Az ellenséges lovasok sora összemosódott, miközben végigszáguldott az oldalszárnyukon. Csak néhány szívverésnyi ideje maradt, mielőtt azok feleltek váratlan hadmozdulatára. Hallotta ordításukat, a könyörtelen napfényben erősebb lett a por, a verejték és a fokhagyma szaga.

Intésére harcvonala az ellenséges szárny felé fordult, és az utolsó pillanatban fölemelték lándzsáikat. Száz lépés hosszan legázoltak állatot-embert, olyan könnyen, mint a húsba hasító kés. A perzsák támadása összeomlott. Hülegü jobbra-balra osztogatta a csapásokat, tört csontokat, kiszúrt szemeket, holtakat hagyott maga mögött.

Számszeríj pendülését hallotta. Valami eltalálta a mellkasa felső részén, átdöfte a páncélját, és belecsapódott a kulcscsontjába. Felhördült. Remélte, nem tört el már megint. Miközben keresztülszelte a vonalakat, csak zsibbadt a seb, de hamarosan fájni is fog. Az ellenség túlerőben volt, de a tümenjei frissek, erősek voltak, és még alig kezdődött el a nap. Támadása jókora darabot kiharapott az ellenséges vonalból. Jelzett minghaan tisztjeinek, hogy zárják be a kört és öljenek meg mindenkit. Juhászoknak való munka volt: kiszakítani a fiatal kosokat a nyájból, aztán levágni őket. A lovasokból és gyalogosokból álló ellenséges derékhad most fordult szembe a mongol nyilakkal. Még volt idejük.

Nedves kezével letörölte a verejtéket az arcáról, és pislogott, mert marta a szemét a só. Szomjas volt, de hiába nézegetett, színét se látta a vízhordó tevés fiúknak.

Mozgás keltette föl a figyelmét. Katonák sötét tömege rohant le egy dombról, a hőség ellenére is gyorsan és könnyedén mozogtak, Hülegü látta, hogy íjjal és karddal vannak felszerelve. Húsz-harminclépésnyit távolodott a csetepatétól, hogy kigondolja a legjobb választ. Addigra minden tümenje belevetette magát a küzdelembe, nem maradt tartaléka. A perzsa katonák egyfolytában özönlöttek, réz- és vaspáncéljuk ragyogott a napon. Hülegü egyre jobban elkomorodott. Oldalt lovasok is felbukkantak, utolérték a gyalogosokat.

Nem vette észre, hogy egy hadsereg lapul a dombok között! Akármelyik helyi vezér hozta ide és rejtette el őket, jól kiválasztotta a pillanatot. Hülegü megnyalta száraz ajkát, körülnézett, igyekezett átlátni az ütközetet. Egy egész tüment kellene rájuk küldenie, nehogy egyesülhessenek a testvéreikkel.

Verejték csurgott a szemébe. Harcosai közben végeztek azzal a több száz emberrel, akiket kiszakítottak a derékhadból. Ezt a munkát jól értették. Bíztak erejükben, a háborúskodással töltött években megszokták a verekedést.

A dombtetőiről úgy áradtak lefelé az emberek, ahogy az olaj-folt szétterjed. Hülegü körülnézett, honnan irányíthatna át egy tüment, de mindegyik a csata sűrűjében verekedett. Az afgánok és perzsák fölkapták a fejüket az erősítés láttán, és energikusabban harcoltak, mert tudták, hogyha ők elesnek is, a mongoloknak válaszolni kell az új kihívásra. Az üvöltő sokaság

visszaszorította az egyik tüment, amely kénytelen volt szétszóródni, hogy ismét alakzatba állhasson az újabb rohamhoz.

Hülegü káromkodott. Megragadta volna az alkalmat, de látta, hogy veszélyes lenne kivonni a tüment a küzdelemből. Az emberek, akiket a harcosai kaszaboltak, üldözőbe vennék őket, és a következő tüment támadnák oldalba. Egy pillanatra elképzelte a fenyegetést.

- A Krisztus öt sebére! - morogta. Ő is átvette a folyton káromkodó Kitbugától ezt a szokást. De jól jönne ma a barátja a csatamezőn! Balszerencséjére egy hatalmas hadsereggel került szembe, miközben Hülegü Karakorumba utazott, hogy lássa, amikor kánt csinálnak az öccséből. De a törzsek nagy árat fizettek egy mongol tábornok haláláért. Gondoskodott a tömeges, szervezett megtorlásról.

Intett a zászlótartójának. A tümen jelvénye a magasba emelkedett, és leírt egy széles kört. A tümen pillanatok alatt válaszolt, szinte azonnal leáll, és megfordult támadás közben. Hülegü látta a felé forduló arcokat, és igyekezett nem elveszteni a fejét, mert az ellenség rohamozott.

- Második zászló! Támadás! - vakkantotta a zászlótartónak. Túl kevés jelzésük volt, semmivel sem hívhatta fel a figyelmet a dombokról lezúduló ellenségre. A harcosai azonban elég tapasztaltak, és tudni fogják, hogy nem azért állították meg őket, hogy hátráljanak.

A mongolok megfordították lovaikat, és fölfelé vágtattak a lejtőn. Hülegü megkönnyebbülten felmordult, de aztán elakadt a lélegzete, mert látta, hogy az ellenség csak nem akart elfogyni. Ezrével jöttek, ő pedig elátkozta a völgyek útvesztőjét, amiért ilyen sok embert elrejthettek a felderítői elől.

Odalent diadalmas üvöltéssel rontottak előre a perzsa vonalak, mert úgy látták, hogy elkergették a tüment a csatatérről. Bekövetkezett, amitől Hülegü tartott: a mozgás nyomatéka nekivitte őket a saját tümenje oldalszárnyának. Mély lélegzetet vett, hogy új parancsokat ordítson az egyetlen, ezerfős minghaannak, amelyet magával hozott.

- Vissza támogatásba! - bömbölte. - Erősítsd a Réz tümen vonalát! - Megismételte a parancsot, miközben a lova véknyába vágta a sarkát. Túl sok volt az ellenség, de akkor sem fog hátrálni, ezek elől nem! A hadiszerencse még megfordulhat. Még áttörhetnek. Várta a megfelelő pillanatot, imádkozott érte. A Réz tüment elölről és oldalról szorongatták, már majdnem legázolták őket. Hülegüben aznap először megmozdult a kétség férge. Még sosem vesztett csatát a vad törzsi emberek ellen, noha minden évben egyre többen támadtak, Bagdad vagy Allahu Akbar ordítással. Vicsorogva száguldott a tümenje segítségére. Az ő emberei nem vonulnak vissza holmi parasztok elől. Megverhetik, de sosem futamíthatják meg őket!

Mögötte az ezred teljes vágtára gyorsított. Sokan elvesztették lándzsájukat, és kilőtték az összes nyilukat, de kardot rántottak, hogy csatakiáltásukat harsogva keresztülvágják magukat az ellenségen. Hülegü sisakokra, pajzsokra sújtott le a kardjával. Lova nyergéből láthatta az újonnan érkezett katonákat, amint a meredek lejtőn szembekerülnek a tümennel. Harcosai széles, támadó ívet alkottak, leengedték lándzsáikat, de az óriási túlerő kezdte összeroppantani őket. Az arcvonal tucatnyi helyen szétvált, mint a szakadt halászháló. Az üvöltő perzsák átgázoltak a mongolokon, sok száz embert veszítve, miközben megpróbáltak leérni a csatatérre.

Hülegü káromkodott, de a mérgét levezette egy gyors csapással, amellyel széthasította egy vadul rikoltozó, szakállas ember fejét. Neki az volt a dolga, hogy mindig átlássa a csatát, sose adja meg magát a fájdalomnak és a dühnek. A dombról még mindig özönlöttek a perzsák. Hülegü a forróságban is megborzongott. Most jól elkapták a sahok. Kiprovokálták az összecsapást, azután bedobták minden rejtett tartalékukat.

Megtisztított magának némi helyet, oda gyűjtötte a ming-haant egy újabb támadásra valamelyik gyenge pont ellen, amikor észrevette a felderítőit. Feléje száguldottak a véres füvön. Egy árnyas dombok felé mutogattak jobb oldalon. Hülegü felnyögött. Ha ott is van egy sereg,

neki vége.

Szinte be sem fejezhette a gondolatot, amikor úgyszólván a felderítők nyomában megjelentek az első sorok az árnyas dombok közül. Hülegü eltátotta a száját, kitörölte a verejtéket a szeméből. Amit látott az lehetetlen volt, mégis érezte, hogy kő gördül le a szívéről. Mongol harcosok vágtattak elő sűrű sorokban, lándzsák erdeje alatt. Megismerte a zászlaikat, és ámuldozva csóválta a fejét, mielőtt visszafordult az ellenséghez.

A tümenek szorosan egymás mellett lovagoltak, mert másképp nem fértek el a keskeny völgyekben. De a nyílt terepen azonnal szétnyíltak legyezővé, és Hülegü felordított örömében, mert olyan manővereket látott, amelyeket úgy ismert, mint a tulajdon tenyerét. Két tümen különvált, hogy rázúduljon a domb gerincéről érkező ellenségre. Két másik felgyorsított a sík terepen, és pörölyként sújtott le a perzsa sorokra.

Nyílvesszők szálltak a magasba, mély hangon pengtek az íjak, vesszők tízezrei sötétítették el az eget. A perzsa sorok összeomlottak az új támadás alatt, csak néhányukat védték meg a behorpasztott pajzsok. Hülegü fölállt a kengyelben, hogy lássa a közeledő lándzsákat. Ötszáz ember szélességű sor csapott le ellenségeire, zúzott és kaszabolt. Hülegü felbődült lelkesedésében, és új parancsokat vakkantott tisztjeinek. Két oldalról támadhatták a perzsákat, pontosan úgy, ahogy kitervelte! Egy utolsó pillantást vetett a dombra, és látta, hogy az új tümenek lemészárolják a perzsa tartalékot, fekete nyílfellegekkel borítják el a lovasságot.

A csatának vége volt, de az öldöklés csak most kezdődött. Sok perzsa ledobta a fegyvereit, és menekülni próbált, vagy egyszerűen az égnek emelte üres kezét, és elmondta utolsó imáját. A tümenek körbelovagolták és közelről nyilazták le őket, senkinek sem adva kegyelmet.

Hülegü tümenjei fölemelték a fejüket, úrrá lettek fáradtságukon, büszkén kihúzták magukat. Kemény próbát kellett kiállniuk, de nem is irgalmaztak a legyőzőiteknek. Alkonyaiig gyilkolták a kisebb csoportokba terelt ellenséget.

A minghaanok ide-oda nyargaltak a csatatéren, keresték a célpontokat, mint a dühös hangyák. Rémülten menekült előlük az utolsó ellenség is, már csak azt remélve, hogy a sötétség elrejti őket. A nap heve enyhült, Hülegü levette a sisakját, végigsimított lucskos fején. Ez jó nap volt! Feltámadt a meleg szellő, vérszagot hozott. Hülegü megkönnyebbülten behunyta a szemét, és szembefordult a széllel. Köszönetét mondott az Ég Atyának a segítségért, azután hirtelen ötlettel a keresztények istenének is. Kitbuga élvezte volna a jelenetet. Hülegü sajnálta, hogy nem érhette meg.

A mongol kürtök a diadal jelét zengték a csatatéren. A tümenek sorra vették át a mély, búgó hangot. Hülegü kinyitotta a szemét. A hangtól libabőrös lett karja. Füttyentett a tisztjeinek, hogy emeljék a magasba a zászlót, amely hozzá küldi a rangidős tiszteket. A domboldalak visszaverték a diadalmas morajt. De jó volt hallani!

Hülegü tümenjei elkezdték kifosztani a halottakat. Többfelé is verekedés tört ki, amikor összekaptak egy fegyveren. Hülegü nagyot nevetett, mikor látta, hogy olyan emberek hemperegnek a földön, akik pár perce még testvérekként harcoltak. Vad az ő népe, farkasok egytől egyig!

Mikor a tisztjei összegyűltek, látta, hogy az egyik tümenről leválik pár tucat lovas, és felé üget. Zászlók lobogtak a szélben, a lovak óvatosan kerülgették a holtakat.

Urjang-Kadaj az ütközet menetét tanulmányozta azóta, hogy ideért. Mikor belenézett Hülegü szemébe, azonnal tudták mindketten, hogy lekötelezte a kánt. Noha Hülegü a nemzet hercege volt és a saját jogán kán, elsőnek ő szólalt meg, hogy megtisztelje az idősebb embert.

- Már kezdtem azt hinni, hogy még egy nap, mire végzek velük, orlok! - mondta. - Isten hozott. Megadom neked a vendégjogot, és remélem, velem eszel ma este.

- Örömmel álltam a szolgálatodra, nagyuram. Nem kétlem, hogy végül tiéd lett volna a

győzelem, de ha sikerült egy fél napot nyernem neked, már az is jó dolog.

Mindketten mosolyogtak. Hülegü ismét letörölte az arcáról a verejtéket.

- Hol van Kubilaj testvérem, orlok? Veled van?

- Ma nem, nagyuram, noha az ő embere vagyok. Evés közben boldogan elmagyarázom a helyzetet.

A nap lenyugodott, mire a tümenek elhagyták a csatateret. A napon átforrósodott fémpáncélok hajlamosak voltak megrepedni hűlés közben, aminek következtében úgy tűnt, a holttestek néha még órákkal a halál után is mozognak. Tapasztalt harcosok sokat mesélhettek arról, hogyan böfögnek, sőt akár még fel is ülhetnek a hullák, mielőtt visszazuhannak. Szóval nem volt ez egy éjszakázásra alkalmas hely. Hülegü tudta, hogy még vissza kell küldeni az embereit, mert nem fejezték be a zsákmányolást. Urjang-Kadajt és harcosait nyugatra irányította egy pár kilométerrel odébb levő füves síkságra, a hegyek lábánál. Ott volt a fő tábor, és még mielőtt a hold az ég tetejére hágott, gőzölgő birkagulyást kapott mindenki olyan kemény kenyérrel, hogy kanálként lehetett használni, amíg szét nem ázott.

Hülegü jókedvűen figyelte, ahogy Urjang-Kadaj főtisztjei leveszik páncéljukat, és nekilátnak a lóvakarásnak. Zubbonya verejtékfoltos volt, de megkönnyebbülés volt kibújni a páncéljából és érezni karján és arcán a hűvös szellőt. Szembeült Kubilaj orlokjával, égett a kíváncsiságtól, de várt a kérdéseivel, amíg az eszik és iszik. Semmi sem kimerítőbb a harcnál, a tümenek sosem hagyták ki az evést a csata után, ha volt rá lehetőségük. Ellentétben a mögöttük heverő, halott perzsákkal, ők hivatásos katonák voltak.

Amikor Urjang-Kadaj végzett, odaadta az edényt egy szolgának, és ujjait a nadrágjába törölte, amelyen már volt egy sötét zsírpecsét.

- Nagyuram, én egyszerű ember vagyok. Hadd beszéljek egyszerűen - mondta. Hülegü bólintott. - A testvéred, Kubilaj arra kér, hogy ne vegyél részt az elkövetkező ütközetekben. Kánnak nyilvánította magát, és meg akar küzdeni Arik-Bökével. Csupán annyit kér tőled, hogy maradj meg a kánságodban, és ne avatkozz bele a küzdelembe.

Hülegü szeme tágra nyílt. Döbbenten csóválta a fejét.

- Arik-Böke a kán - mondta rekedten, igyekezve felfogni, amit hallott. - Én ott voltam, orlok. Esküt tettem.

- Az az utasításom, hogy erre kérjelek nagyuram. Testvéred, Kubilaj felszólít, hogy maradj távol, miközben ő ezt elintézi az öccsével. Nincs semmiféle panasza rád, de nem szeretné, ha háború esetén választanod kellene a testvéreid között.

Néma reménykedéssel figyelte a másikat. Kubilaj nem adott neki parancsot a támadásra, de a tümenjei már elvegyültek Hülegü erőivel. Egyet kiált, és ezreket ölhetnek meg. Mivel

Hülegü emberei mosolyogva, nyugodtan ültek az övéi között, tudta, hogy győzhetne.

Hülegü szeme végigfutott a táboron, talán ő is érzékelte a veszélyt. Ismét megrázta a fejét, az arca megkeményedett.

- Hasznodat vettem ma, orlok. Ezért hálás vagyok. Vendégjogot adtam neked a táboromban, de ez nem jogosít fel arra, hogy az eskümet emlegessed. Amikor fölkel a nap... - Elhallgatott, a haragja háttérbe szorult az értetlensége mögött.

- Egyáltalán hogy lehetséges ez? - kérdezte. - Kubilaj nem ment el Karakorumba. Arról hallottam volna.

Urjang-Kadaj vállat vont.

- O a kán, nagyuram. A testvérednek, Arik-Bökének nem kellett volna kánná kikiáltania magát. Ezt rendbe hozzák egy évad alatt, és a nemzet megy tovább a maga útján, a jogos kán vezetésével.

- Miért nem maga Kubilaj jött hozzám? Miért küldött téged, Urjang-Kadaj?

- Háborúznia kell, nagyuram. Nem mondhatom el neked a terveit. Az ő szájával

beszélek, és minden, amit mondtam, igaz. Nem kéri tőled, hogy megszegd az esküdet. Az irántad érzett szeretetből csak arra kér, hogy maradj nyugton, amíg ez a dolog elintéződik.

Hülegü a tenyerébe hajtotta a fejét, és töprengett. Arik-Böke és Kubilaj egyaránt a testvérei. Legszívesebben mindkettőt galléron ragadta és alaposan megrázta volna. Ezredszer kívánta, bár élne még Möngke, hogy megmondja neki, mit tegyen. Föleskűdött Arik-Bökére, de mi van, ha az öccse csakugyan hibázott ezzel a kánsággal? Már annak idején is volt szó róla. Többen csodálkoztak, hogy miért nem várja meg Kubilaj hazatérését. Ez lett az eredmény. Hülegü alig tudta felfogni, de egyre erősödött benne a lehetséges katasztrófa előérzete.

Legjobb esetben elveszíti még az egyik testvérét. Ez úgy fájt, mint a késszúrás, hiszen Möngkét alig temették el. Legrosszabb esetben a nemzet szétszakad az összetűzésben, sebezhetővé válik a környező ellenségek számára. Minden, amit Dzsingisz megteremtett, egyetlen nemzedék alatt elpusztul. Nem volt itt jó és rossz, a világosságnál egyik követelés sem tűnt megalapozottabbnak a másiknál. De mégis Arik-Böke a kán. Nem számít, hogy Kubilaj mit mond, ez a tény olyan, mint a kő, megváltoztathatatlan. Hülegü még jobban meggörnyedt.

- Ez az én kánságom - motyogta szinte magának.

Urjang-Kadaj biccentett. - A tiéd is marad, nagyuram. Te hódítottad meg, senki nem veszi el tőled. Az uram tudja, hogy gondjaid vannak. A te bajod az övé is, ezerszeresen az. Ő csupán gyorsan szeretne intézkedni.

- Ő is félreállhat.

Hülegü szinte suttogott.

- Nem teheti, nagyuram. Ő a kán.

- De mit számít ez nekem, orlok? - Hülegü fölemelte a fejét.

- Az életben nincsenek szabályok. Akár leírják, akár a sámánok mondják őket, az ember csupán önmagának tartozik. Semmi sem köti meg, csak a láncok, amelyeket ő maga fogad el. A törvények, hagyományok semmit nem jelentenek, ha elég erős vagy.

- Kubilajnak megvan az ereje, nagyuram. Miközben mi itt beszélgetünk, ő Karakorum felé tart. Ez még a tél beállta előtt eldől, így vagy úgy.

Hülegü döntött, a szája vonallá keskenyedett.

-A testvéreim a saját játékukat játsszák. Nem akarok benne lenni. Északon sok város van, amelyek még mindig ellenállnak. Egy évet azzal töltök, hogy megostromlom őket. Amikor ezzel végzek, elmegyek keletre, Karakorumba, hogy megnézzem, ki uralkodik.

Urjang-Kadajból elszállt a feszültség.

- Bölcsen teszed, nagyuram. Sajnálom, hogy fájdalmat okoztam.

Hülegü morgott.

- Keress magadnak egy másik tüzet, orlok. Belefáradtam a képedbe. Ahogy fölkel a nap, eredj innen. Megkaptad a választ, amire vártál. Ehhez fogom tartani magam.

Urjang-Kadaj fölállt, és összerándult, mert a térde tiltakozott. Nem volt már fiatal. Azon töprengett, bízhat-e egy olyan ember szavában, aki nem ismer el más hatalmat a saját képességén kívül a pusztításra és a vezetésre. Ha őszinte akart lenni magához, nemmel kellett válaszolnia.

Egy pillanatig fontolgatta, hogy parancsot kiált várakozó embereinek. Valamennyien készen álltak. Egy csapásra kiiktathatna a küzdelemből egy hatalmas embert.

Sóhajtott. Vagy pedig elfogadhatja az ígéretet, amelyet kapott, és később bánhatja. Kubilaj már elvesztette egy testvérét. Urjang-Kadaj fejet hajtott, és egy másik tűzhöz lépett. Azt tudta, hogy ezen az éjszakán nem alszik.

Harminckilencedik fejezet

Kubilaj nem találta a helyét a szürkészöld hegyek között. Felállt, lenézett a széles völgybe, amely csalókán csöndesnek és békésnek tűnt ebből a magasságból. Jobb kezénél csörgedező forrás fakadt, úgyhogy csak merítenie kellett a jéghideg vízből, ha inni akart. A nappal forró volt, az ég fakókék, felhőtlen. Ismerte ezt a földet, és a hosszas távollét után valahol mélyen még mindig megindította az otthon látványa.

Egyik embere káromkodott mögötte, mert megcsúszott a síkos sziklákon. Kubilaj nem fordult oda, elégedetten nézte a meleg végtelenséget, élvezte a határtalan csöndet. Fáradt volt, miután éjt nappallá téve lovagoltak idáig, de annyira izgatott volt, hogy reszketett a keze. Arik-Böke odalent volt valahol a látóhatárán túl. Kubilaj kidolgozta terveit, felkészítette embereit, most már csak várniuk kell. Ha Arik-Böke kilovagol Karakorumból, készen állnak. Ha a városban marad, akkor agyonnyomják, mint a bolhát, amikor csapdába esik a szövetben.

Miután olyan hosszú időt töltöttek együtt, most különös volt, hogy a főemberei nincsenek mellette. Bajar még északon, Oroszországban tartózkodott, Urjang-Kadaj a magas hegyek között igyekezett vissza, miután Hülegünél elvégezte feladatát. Mindketten hiányoztak, de egyik sem annyira, mint Jao Su. Az öreg szerzetes túlságosan gyenge lett ahhoz, hogy együtt lovagoljon a tümenekkel. Végül csak elindult a kolostorába. Az idő és a kor a leghatalmasabb lángokat is eloltja, gondolta Kubilaj. Némán imádkozott, hogy még egyszer láthassa barátját.

Évek óta először egyedül volt a harcosaival. Vele szemben állt

Arik-Böke Möngke tümenjeivel, amelyek föleskűdtek rá. Erővel nem kényszerítheti térdre az öccsét, ehhez nincs elég embere.

Kockázatos volt Hülegüvel érintkezésbe lépni. Bátyja talán meghallgatta, amit Urjang-Kadaj mondott neki, és utána azonnal elindult, hogy megvédje Arik-Böke kánságát. Urjang-Kadaj továbbította Hülegü szavait, de Kubilajnak több esze volt, hogy megbízzon az öccsében. Ha Hülegü megindult, hogy Arik-Bökét támogassa, akkor még egy évbe és még egy halott testvérbe kerül a háború. Kubilajnak nem maradtak illúziói. Miközben tümenjei nyújtózkodtak, pihentek és ettek körülötte, ő némán imádkozott, hogy Hülegü viselkedjen értelmesen, és maradjon ki ebből.

Fölemelte a fejét a csilingelő hangra, amely messzire elhallatszott a hegyvidék csendjében. Ez alkalommal nem postafutár volt, hanem egy nyáj, amelyet két felderítőjével küldött ki. Azt remélte, hogy gyalog közelebb juthatnak Karakorumhoz. Még egy hónapig nem számított rájuk, és letáborozott a hegyek között, messze öccse városától. Találgatta, mit jelenthet korai visszatérésük, de aztán feladta. Lenézett a fűvel benőtt, köves meredélyen, és látta az emberek apró alakjait, amint feléjük terelik a kecskéket és birkákat. Egy darabig még eltart, amíg meghallja, amit mondani akarnak.

Megfordult, és látta, hogy a fia veszélyesen kihajol egy korty vízért a sziklákról.

- Óvatosan - mondta. - Csúszik a kő.

Csenjin elbiggyesztette a száját a feltételezésre, hogy ő leeshet. Ivott a forrásból, bár több jutott a zubbonyára, mint a torkába. Kubilaj mosolygott rajta, de amikor folytatta a figyelést, Csenjin ott maradt mellette, és addig fészkelődött, amíg többé-kevésbé kényelmes helyet talált a hátának a sziklán.

- Hallottam, hogy az emberek beszélgetnek arról, hogy mit fogsz tenni - mondta Csenjin.

Kubilaj nem nézett rá. - Bizonyára tudod, hogy nem kell tájékoztatnod a pletykákról - felelte.

A siheder mocorgott ültében. Egyik lábát maga alá húzta, hogy a térdére könyökölhessen.

- Nem panaszkodnak - mondta. - Csak beszélgetnek.

Kubilaj türelmet parancsolt magára. Mást úgysem tehet, amíg a kémei nem jelentenek.

- Akkor hát mit mondtak? - kérdezte.

Csenjin vigyorgott.

- Azt mondták, császár leszel, ha ennek vége.

- Ha megérem, akkor... ez igaz - válaszolta Kubilaj. - A nemzet kánja leszek, de Kína császára.

- Vagyis utánad én leszek a császári - kérdezte a fia.

Kubilaj ránézett, szája megrándult a nevetéstől.

- Ez az, amit akarsz1? Világuralmat ?

- Azt hiszem... hát igen, az jó lenne - felelte Csenjin töprengő arccal.

-Akkor igyekszem mindent elkövetni, hogy így legyen, fiam. Vér vagy a véremből, csont a csontomból. Nevet adok egy dinasztiának, és te viszed tovább a nevet.

- Tehát ezért fogunk harcolni1? Hogy császárok legyünk?

Kubilaj kuncogott.

- Harcoltak már rosszabb dolgokért is.

Hátranézett testőreire, akik a sziklák réseiben pihentek. Harcosainak többsége eltűnt a mögöttük levő völgyekben és szakadékokban.

-Azt hiszem, Csenjin, én jobb kán leszek, mint Arik-Böke. Ez is egy ok. De egy apa a fiaiért és a lányaiért dolgozik. Arra fordítja a fiatalságát és az erejét, hogy fölemelje őket, mindent megadjon nekik, amit tud. Ha neked is lesznek gyerekeid, majd megérted.

Csenjin komoly arccal töprengett.

- Én vigyázok majd a városaimra, ha császár leszek. Inkább szeretni fognak, mint félni tőlem.

Kubilaj bólintott.

- Vagy mindkettő, fiam, ha szerencsés vagy.

- Szeretném úgy megváltoztatni a világot, ahogy te tetted -mondta Csenjin.

Kubilaj mosolygott, de egy árnyalatnyi szomorúság is volt a mosolyában.

- Az anyámmal beszélgettem így, Csenjin. Ritka tehetséges asszony volt. - Tekintete egy pillanatra elrévedt az emlékektől.

- Neki mondtam egyszer valami hasonlót. Azt felelte, hogy bárki meg tudja változtatni a világot. De senki sem képes örökre megváltoztatni. Száz év múlva senki sem tudja, hogy éltél. Akkor meg mit számít, hogy harcoltunk-e, vagy azzal töltöttük napjainkat, hogy a napsütésben szunyókáltunk?

Csenjin pislogott. Nem értette apja különös hangulatát.

- Ha nem számít, akkor miért harcolunk az öcséddel? - kérdezte.

- Talán nem jól magyaráztam el. Úgy értettem, nem számít, ha változtatunk, mert a világ megy tovább, új életek jönnek-mennek. Maga Dzsingisz mondta, hogy elfelejtik, pedig hidd el nekem, ő aztán hosszú árnyékot vetett. Az számít, hogyan élünk, Csenjin! Az számít, hogy használjuk-e, amit kaptunk, abban a rövid időben, amit eltölthetünk a nap alatt. - Mosolyogva figyelte, amint a fia küzd a gondolattal. - Ennyit mondhatsz, amikor eljön a vég: Nem pocsékoltam el az időmet. Szerintem csak ez számít. Azt hiszem, ez minden, ami fontos.

- Értem - felelte Csenjin.

Kubilaj kinyújtotta a kezét, és megdörgölte a fia fejét.

- Dehogy érted. Talán néhány év múlva. - Kinézett a sziklák mögül a lassan közeledő pásztorokra. - Élvezd a békés pillanatokat, Csenjin. Amikor a harcok kezdődnek, szép emlék lesz.

- Meg tudod verni őket? - kérdezte Csenjin, és az apja szemébe nézett.

Kubilaj rájött, hogy a fia fél. Enyhíteni igyekezett a feszültségét.

- Hitem szerint igen. De semmi nem biztos.

- Több tümenjük van, mint nekünk - folytatta Csenjin, és figyelte, mit szól az apja.

Kubilaj vállat vont.

- Mindig kevesebben vagyunk. Nem is tudom, mit tennék, ha egy kisebb hadsereggel találkoznék. - Látta, hogy erőltetett derűje nem nyugtatja meg a fiát. Komolyabb hangra váltott. - Nem én vagyok az első ember, aki igyekszik kitalálni, hogyan ellensúlyozza egy mongol tümen előnyeit az ütközetben. Mindazonáltal közülünk én vagyok az első, aki ezzel próbálkozik. Jobban ismerem a taktikánkat, mint bármely élő ember. Azt hiszem, kieszelhetek néhány új fortélyt. Az öcsém harcosai az utóbbi pár évben a főváros körül lustálkodtak. Az én tümenjeim hozzászoktak, hogy mindennap, minden lépésért megharcoljanak. És hozzászoktak, hogy győznek. Élve esszük meg őket.

A fia elvigyorodott az érvelésre. Kubilaj vele kuncogott.

- Most kezdd el a gyakorlatokat, Csenjin. Egy darabig nem megyünk sehova.

A fia tüntetően nyögött, de ahogy az apja ránézett, keresett egy lapos területet a sziklák között, és elkezdte az egymásba folyó mozdulatok és állások sorozatát, amelyeket az apjától tanult. Kubilajt viszont Jao Su tanította meg valamikor régen a sorozatokra, amelyek mindegyikének megvolt a saját neve és története.

Kubilaj bíráló tekintettel figyelte, és arra gondolt, hogy Jao Su sosem volt vele elégedett. Egy ilyen mozdulatsorban nem létezik tökéletesség, de minden rúgásnál, védésnél és fordulásnál az a cél, hogy a lehető legjobban megközelítsük a tökélyt.

- Fordítsd el a fejed, mielőtt megmozdulnál - mondta Kubilaj. Csenjin habozott.

- Tessék? - kérdezte anélkül, hogy megmozdította volna a fejét.

- Az elképzelt ellenség nem csak egy irányból jöhet. Ne feledd, ez nem tánc. A cél az, hogy minden ütés vagy hárítás csontot törjön. Képzeld őket magad köré, úgy válaszolj.

Helyeslően morgott, amikor a fia éles mozdulattal elfordította a fejét, azután széles ívű hárítással kivédett egy képzeletbeli rúgást, majd késtartással, mereven kinyújtott ujjakkal lecsapott egy láthatatlan torokra.

- Maradj így, és figyelj a hátsó lábadra - szólt oda Kubilaj. Csenjin változtatott az állásán, jobban behajlította a lábát, mielőtt folytatta a mozdulatsort. Kubilaj szeretettel nézett a fiára. De jó lenne, ha egy birodalmat hagyhatna rá!

Arik-Böke lovaglás közben érezte a saját izzadtságának a szagát. Egy egészséges állat keserű szaga volt. Nem engedte el magát kán korában sem. Tömzsi alkata sosem volt kecses, viszont erős volt. Azzal büszkélkedett, hogy bármilyen versenyben képes legyőzni nála fiatalabbakat. Fiatal korában megtanult egy nagy igazságot, mégpedig, hogy a kitartás legalább annyira akarat, mint testi erő kérdése. Lovaglás közben morgott és szörcsögött. Az akarat nem hiányzott belőle, képes volt elviselni fájdalmat, kényelmetlenséget, ha meg kellett haladni a gyengébb emberek teljesítményét. A düh, amelyet Kubilaj árulása lobbantott fel benne, egyfolytában kísérte éber óráiban. A hús kínjai, panaszai semmit sem jelentettek neki azóta, hogy a bátyja pimaszul lovagolt felé a pusztaságban.

A tümenjei átvették a hangulatát. Komor határozottsággal lovagoltak, miközben átfésülték a vidéket az áruló után. Arik-Böke alig ismerte a mellette lovagoló embereket, de ez nem volt fontos, amíg engedelmeskednek a kánjuknak. Parancsnokai hatalmas területen szóródtak szét, mindegyik negyvenezer harcossal. Arik-Böke bizonyos volt benne, hogy akár két csapata is felér mindazzal, amit Kubilaj fel tud sorakoztatni. Ha pedig mind az öt összezárul, mint egy ököl, akkor megtöri a bátyja pimaszságát.

Lovaglás közben azzal szórakoztatta magát, hogy eltervezte a bosszúját. Túl sokan képzelik a nemzetben, hogy képesek uralkodni. Még Dzsingisz fiai is háborúztak egymással. Güjük kánt megölték egy vadászaton, noha Arik-Böke gyanúja szerint ezt Möngke szervezte meg. Mindez már a múlté, de Kubilaj halála olyan lesz, mint amikor izzó vassal kiégetik a

sebet. Olyan történetet kanyarít belőle, amely elrémíti az összes ellenséget és összeesküvőt! Jó is lesz, ha példát statuál Kubilajjal. Azt fogják mondani, hogy a kán a saját testvérét is eltiporta, és félni fognak. Arik-Böke bólintott magában, kóstolgatta az érzést. Kubilajnak felesége, gyerekei vannak. Követni fogják bátyját a halálba, amint a lázadást letörték.

Kiegyenesedett a nyeregben, mert nyugatról vágtában közeledtek a felderítői. A kánnal lovagoló tümenek a középsők voltak az öt oszlopban, Alandar orlok a jobbszárnyat vezényelte, amely délre indult. Arik-Böke kimelegedett, gyorsabban lélegzett. Alandar ismeri a parancsokat. Nem küldött volna felderítőket, hacsak meg nem pillantotta az ellenséget.

A vágtázó felderítők végigszáguldottak a tümenek előtt, azután elfordultak Arik-Böke zászlóinak irányába. Ezrek figyelték, amikor bekanyarodtak lovaikkal a sorok közé. A kán testőrei el-állták lovaikkal az utat, nehogy az érkezők túl közel jöjjenek. Ez már azt az új keletű félelmet mutatta, amely Möngke halála óta beleette magát a nemzetbe.

Arik-Bökének nem kellett megvárnia, hogy megmotozzák és hozzá engedjék őket. A legközelebbi felderítőt mindössze két ló választotta el tőle. Odakiáltott neki egy kérdést.

A felderítő bólintott.

- Meglátták őket, kán uram. Harminc kilométerre vagy még közelebb.

Csak ennyire volt szüksége. Intett a felderítőnek, hogy máris induljon vissza urához. A saját felderítői csak a parancsát várták. Amint meghallották, megsarkantyúzták lovukat, és sebes vágtában indultak. A tümenek összezárnak, kialakul a pöröly, a világ legveszedelmesebb hadserege. Arik-Böke vigyorgott magában, miközben nyugat felé fordította és oldalba rúgta a lovát. Az oszlopok most utána fordulnak, és lándzsaheggyé változnak, amely agyonszúrja bátyja reményeit.

Felpillantott a napra, azt számolgatta, mennyi idő múlva kerülnek érintkezésbe a másik erővel. A lelkesedése éppen olyan gyorsan kihűlt, mint ahogy fellobbant. A felderítők már harminc kilométert vágtattak, ami azt jelenti, hogy Kubilaj erőinek fél napja van a zavartalan mozgásra. Mire Arik-Böke tümenjei odaérnek, már alkonyat vagy éjszaka lesz.

Ismét verejtékezni kezdett, és azon töprengett, milyen parancsokat adjon ki, amikor megrohannak egy olyan erőt, amelyet még nem lát, és amely bizonyosan arrébb vonult, mire ők a közelébe érkezik. Elfojtotta kétségeit. A terv jó. A végkimenetel szempontjából közömbös, ha csak másnap ütközik meg a bátyjával.

Kubilaj egyetlen pontot figyelt a távoli hegyek között, várta a megerősítést. Ott van. Ismét látta a sárga villanást, amely egy szempillantás alatt el is tűnt. Lassan kiengedte a tüdejéből a levegőt. Végre megtörtént. A kocka el van vetve, most majd kiderül, melyik oldalára esett.

- Vörös zászlóval válaszolj! - kiáltotta felderítőjének. Az, aki kilométerekkel arrébb leadta a sárga jelzést, válaszra várt. Kubilaj továbbra is azt az elmosódott pontot bámulta, miközben embere széttárt egy vörös vásznat, akkorát, mint ő maga. Meglobogtatta, leeresztette.

- Várj... várj... most a sárgát - parancsolta Kubilaj. Most, hogy a tervei kezdtek valóra válni, enyhült benne a feszültség. Az nem volt újdonság, hogy a csúcsokra felküldött emberek nagy távolságokat áthidalva jelzőzászlókkal üzentek egyik völgyből a másikba. Kubilaj azonban finomított az eljáráson: öt színt használt, amelyeknek kombinációjával meglepően sok adatot lehetetett küldeni. A távoli figyelő látta a zászlókat, továbbította az üzenetet, a vágtató lónál is sokkal gyorsabban győzve le a kilométereket.

- Jól van - mondta Kubilaj. A felderítő ránézett, de a kán magának beszélt. - Most pedig meglátjuk, hogy az öcsém emberei hajlandók-e egy gyenge uralkodóért harcolni.

Negyvenedik fejezet

Alandar ingerülten morgott magában, amikor felderítői száguldva megérkeztek nyilvánvalóan azt várva, hogy ő meghallgatja a hírt, és nyomban indul is a harcba. Ám neki össze kellett egyeztetni parancsait a legjobb taktikai megfontolásokkal. Nem volt kellemes helyzet, nem is élvezte a reggelt. Karakorum több mint százötven kilométerrel volt mögöttük, ő pedig már nem szeretett csillagokkal takarózni, ami után mereven, átfázva ébredt. Tümenjeinek oszlopai sebesen haladtak, felderítették a terepet, és érintkezésben maradtak Arik-Bökével, mégsem szabadulhatott a bizonytalanságtól. Minden, amit Kubilajról tudott, arra utalt, hogy az nem bolond, de Arik-Böke meg volt győződve róla, hogy úgy fogja lerohanni, ahogy a szarvast a körvadászaton. Az emberei azt várták, hogy parancsokat kezd el ordítani, mihelyt észlelik az ellenséget, és amikor a felderítők jelentettek neki, kérdő szemeket érzett magán, úgyhogy mereven előre bámult lovaglás közben.

Négy tábornoka közül, akik a közelben haladtak, magához füttyentette a legrangosabbat. Ferih megbízható, ősz hajú tiszt volt, húszéves tapasztalatot szerzett a kánok alatt. A hívásra komoly arccal keresztüllovagolt a sorok között.

- Új parancsaid vannak, őrlőké - kérdezte, mikor odaért.

- Még nem. Úgy érzem, csapda készül, Ferih.

A tábornok ösztönszerűen megfordult, és odanézett, ahol felfedezték Kubilaj tümenjeit, amint két völgy között vágtatnak egy szorosban. Nem sokáig látták őket, de ahhoz elég volt, hogy Alandar felderítői visszaszáguldjanak a hírrel, amely most el fog jutni a hosszú arcvonal minden pontjára.

- Nem kell válaszolnod nekik, orlok - mondta Ferih. Alandar látta az arcán a csalódást. - A kán eldöntheti, mikor veti be középső tümenjeit.

- Az pedig nem fog megtörténni sötétedésig - mondta Alandar.

Ferih vállat vont. - Még egy nap már nem sokat számít.

- Úgy gondolod, hogy csapdai - kérdezte Alandar.

- Talán. Csak rövid ideig láttunk egy kis csapatot, nem többet hat-hétezer embernél. Lehet, hogy maguk után akarnak csalni, azután pedig rajtunk ütnek. Én ezt tenném.

Alandar amennyire tudta kihúzta magát a nyeregben, és körülnézett a hegyeken.

- Ha ez csapda, akkor egy nagyobb erő is van a közelben, hogy ránk vesse magát, amint megindulunk.

Nehéz helyzetben volt, Ferih megértette a dilemmáját. Az emberek bátorságot és fürge elmét vártak el a tisztjeiktől. Hallották a híreket, és várták a parancsot a támadásra, de Alandar nem szólt. Ha csapdába lép, akkor a tümenjeit és Arik-Böke haragját kockáztatja. Viszont ha Kubilaj hátvédjét látta, és nem használja ki az esélyt, akkor bolondnak vagy gyávának fogják tartani. Képtelen választás elé állították, így hát semmit sem csinált, hagyta, hogy az idő érlelje meg a döntéseket.

Balra a messzeségben észrevett egy elmosódott foltot a levegőben. Odafordult, alaposan megnézte, és az arca lassan megváltozott, ahogy ráébredt, mit lát.

- Mondd, Ferih, csakugyan egy porfelhő az ott a hegyek közötti

A tábornok hunyorgott. Messzire nem látott olyan jól, mint valaha, de egy régi felderítő trükköt használ: csövet formált a kezéből, és azon át nézett.

- Nagy csapatnak kell lennie, ha ekkora port ver fel - mondta.

- Abból ítélve, ahol az elsőket láttuk, éppen a megfelelő helyen vannak ahhoz, hogy oldalba támadhassanak.

Alandar megkönnyebbülten lélegzett föl. Végső soron akár győzelmet is jelenthet a kánnak.

- Akkor azt hiszem, ma még harcolni fogunk. Küldj ötezer embert a hegyek közé abba az irányba, amerre az első csapatot láttuk. Hadd gondolják, hogy becsaptak minket. A fő tümenek pedig... ott fognak átvágni. - Egy nyiladékra mutatott a zöld hegyek között, amely lehetővé teszi, hogy bekanyarodjanak és megtámadják azt a hadsereget, amely felverte a port. - Lassan haladj, tábornok. Ha ez Kubilaj derékhada, akkor lőtávolságon kívül kell maradnunk, készen rá, hogy visszavonuljunk. Ennyi is elég lesz, hogy ne mozdulhassanak, amíg a kán utolér minket.

Hátranézett kelet felé, ahonnan Arik-Böke hadseregének többi része érkezik majd a segítségükre. - Hamarosan megjön még négy tümen, azután magának a kánnak a tümenjei. Az utolsók holnap délután lesznek itt. Ahogy megérkeznek, új parancsokat adok.

Ferih érezte, mennyire megkönnyebbült a fővezér attól, hogy döntéseket hozhat. Fejet hajtott, és már előre örült, hogy összezavarhatják azokat, akik a kán hadseregét akarták lóvá tenni.

Öt minghaan indult az első völgybe, utána Alandar kiadta a parancsot a derékhadának, hogy forduljon meg, és induljon vágtában a nyiladékhoz. A harcosok arca felragyogott. Addigra valamennyien látták a halvány porfelhőt, és elképzelték, hogy hüledezik majd a hamis kán, amikor egy egészen más irányból vetik rá magukat farkasként az oldalszárnyra!

Alandar az első sorokban volt, amikor befordultak a szorosba. Tümenjei mögötte dübörögtek. Úgy vélte, átlátott Kubilaj ravaszkodásán, ám azt azért nem felejtette el, hogy a hamis kán hadereje meghaladja az övét. Ennek ellenére is elégedett volt. A saját csapdájában fogja meg a vadászt! Nem emelkedhetett volna fel a fővezérségig, ha hibákat követ el. Egy pillanatra eszébe jutott Möngke orlokja, Szerjanh. Akkor fokozták le, amikor ura odaveszett, most valahol a közharcosok között lovagol mögötte. Alandar még most is úgy vélte, hogy szerencsés, amiért egyáltalán életben maradt.

Bejutott az árnyékba, amelyet kétfelől egyre meredekebb falak határoltak. Valahol elöl jobbra van egy hadsereg, amely rajta akar ütni az ő tümenjein. Előredőlt a nyeregben, megragadta a hosszú kardot, amely a lova oldalát csapkodta. A szoros kezdett szélesedni, a napfényben feltűnt egy zöldellő völgy. A távolból mintha csatazajt hallott volna; ezek szerint minghaanjai találkoztak azzal a csali csoporttal, amellyel Arik-Böke katonáit akarták beleugratni a támadásba. Alandartól jobbra-balra íjak feszültek, a harcosok felkészültek a pusztításra. Egy időre elengedték a kantárt, csak a térdükkel irányították vágtató lovaikat. Ma nem használ íjat, noha oda van szíjazva egy a nyergéhez. Harcosai egyre izgatottabban kapkodták a levegőt, amely váratlanul hidegnek tűnt, amikor megnyíltak a hegyek, és az első sorok kivágtattak a napfényre. Tümenjei a világon semmitől sem féltek, és ő volt a vezérük. Csodálatos pillanat volt, amikor előrehajolt, hogy elsőnek pillantsa meg az ellenséget.

Meglepetést és csalódást éreztek Alandar tümenjei, amikor a hegylábat megkerülve először nézhettek végig a kelet felé elnyúló völgyön. Egymásnak kiabáltak és mutogattak. Több ezer torokból egyszerre szakadt föl majd halt el a rekedt méltatlankodás hangja.

Lovak voltak a völgyben, ezerszám, és nem egy Alandarhoz fogható an tapasztalt katona, de a vak is láthatta, hogy nem mongol harcosok ülnek rajtuk. Az orloknak leesett az álla. Rikoltozó arab kölykök rugdalták a tolongó állatok oldalát, és mindegyik lófarokhoz egy lombos ágat kötöttek, hogy fölverje a port.

Alandar gyomra görcsölt a félelemtől. Ha ez csak félrevezető manőver, hol lehetnek Kubilaj tümenjei? Szinte öntudatlanul lassította le a lovát, és a tümenek követték a példáját: előbb könnyű vágtában, azután ügetésben haladtak tovább. Idegesek voltak, mert tudták, hogy tőrbe csalták őket, de még nem érzékelték, honnan jön a veszély.

Alandar megfordult a nyeregben, mert kiáltásokat és figyelmeztető kürtölést hallott a háta mögül. Tümenjei még elvékonyodó oszlopban haladtak a nyiladékban. Valami történt két-háromszáz méterrel mögötte. Hangosan káromkodott, vadul megrántotta a szárat, hogy

megállítsa a lovat, íjak pendültek a völgyszájnál, olyan volt a hangjuk, mint a méhzümmögés.

Egy percig nem tudott gondolkodni. A völgy túl keskeny volt ahhoz, hogy megfordítsa tümenjeit. Az ellenség támad, ő pedig nem tud elég erőt összeszedni ellene. Fölemelte a karját, mutatta embereinek, hogy haladjanak tovább. Ha valamennyien ki tudnak jönni a völgyből, ismét manőverezhetnek. A vonalak előrezúdultak a fővezér nyomában, nem törődtek a lovakkal és a gúnyosan rikoltozó fiúkkal. A menetoszlop elnyúlt. Alandar mozgást látott baloldalt. Csaknem felkiáltott kétségbeesésében, amikor megértette a helyzetét, és tucatnyi testőrével kiállt a sorból. Az embergomoly mögött egyre jöttek a tümenek, a szurdok kiürült, az orlok szíve összeszorult.

Mongol harcosok vágtattak teljes sebességgel lefelé a hegyekből egyenesen a menetoszlop oldalának. Alandar annyit tehetett, hogy figyelmeztetően felordított. Emberei védtelenek voltak, egyszerre támadták őket hátulról és oldalról. A fővezér vicsorgott, kirántotta a kardját. Az ellenség oda csalta, ahova akarta, de a játéknak vége, most a harc következik. Tábornokai parancsokat üvöltöttek, az első nyílfellegek elsötétítették az eget, így fogadták a támadókat. Alandarnak az volt az egyetlen előnye, hogy több íjászt tudott szembeállítani a másik csapattal.

Máris ötvenfősre szélesedett a vonaluk. Ekkor csapódtak be az első nyilak. Alandar döbbenten nézte, ahogy az ellenség fölemeli ormótlan pajzsait, és szinte kikapkodja a levegőből a nyílvesszőkét. Még sosem látott mongol harcost, aki ilyen súlyos terhet cipelt volna a csatába. A mongolok íjat használtak, és az egyszerre két kezet követel. Tábornokai már megfordították harcosaikat, hogy szemben legyenek a támadókkal. A parancsok sebesen futottak végig a minghaan parancsnokoktól a tümenek összes századosáig. A menetoszlop máris kezdett átalakulni széles arcvonallá, de ez a létező- legnehezebb manőver, mert sok ezer harcosnak kell egyszerre megállnia. Ennek ellenére belevágtak.

Alandarban fellángolt a remény, ám ekkor az ellenség ledobálta pajzsait, és előrántotta íjait. Nyílvesszők zúgtak a két vágtázó hadsereg közötti, gyorsan szűkülő sávban. Alandar láthatta, hogy arcvonala nem lesz kész időre. Az ellenséges íjászok máris megszórták nyílzáporral a tipródó sorokat. Az orlok megrándult, amikor a látóterében elsüvített egy sötét csík. Alandar zökkent egyet a nyeregben, mert a vállát megcsapta valami, ami azután pörögve távolodott. Egy újabb nyílvessző tövig belefúródott a lova nyakába, de úgy, hogy csak a tollak látszottak. Az állat köhögött, és véres párát fújt.

Alandar pánikba esett, leugrott a nyeregből, és megbotlott, ahogy a lova összerogyott. Embereinek el kell hagyniuk a völgyet, és erre csak akkor képesek, ha szélsebesen elvágtatnak a támadók elől. Egyidejűleg erős arcvonalat kell létrehoznia, hogy megállítsa az oldalazó támadást. A parancsok összevissza kavarogtak a fejében, és nem látott kiutat. A nap melegen sütötte az arcát, nyilak süvítettek el mellette, de neki a szeme se rebbent. Testőrei kérdően nézték, amikor gépiesen felpattant egy friss lóra, de az orlok csak ült, üres arccal, zsibbadtan. A tümenek egy ideig irányítás nélkül harcoltak.

Tábornokai rövid idő múlva észrevették, hogy nem érkeznek parancsok, ezért közösen betömték a rést. Az alacsonyabb rangú tiszteknek még nyugtalankodni sem volt idejük, mert máris érkeztek az új parancsok, és nekik mozogniuk kellett. A százfős

dzsagunok szilárd négyszögekben próbálták feltartóztatni az oldaltámadást, amíg a derékhad kikeveredhet a völgyből.

Ennyi talán elég is lett volna, hogy megmentsék az ütközetet, ám Alandarék a szung háború veteránjaival kerültek szembe, akik egymást átfedő sorokban mozogtak, így mindig a legnagyobb erőt vethették be a leggyengébb pontokon. Amikor a kard és lándzsa került sorra, már nem maradt mozgástér. Alandar tümenjeit visszaverték.

Végre mindenki bent volt a völgyben. Alandar csak csóválta a fejét hitetlenkedve, amikor

meglátta, kik támadják hátba őket. Ő azt hitte, csak az a pár ezer lesz, akiket ma reggel láttak egy őrjítő villanásban, ám a hegyek okádták a seregeket Kubilaj zászlai alatt. Alandar most döbbent rá, hogy a hegyek között kellett volna tartania ezt a sokaságot, mert így kevesebb kárt okozhatnának. Legalább kétszer annyian voltak, mint az orlok harcosai. Az arab fiúk, akik felverték a port a lovaikkal, szájtátva bámulták, ahogy Alandar tümenjeit összenyomják, bekerítik és szétverik.

Alandar csak káoszt látott, ahova nézett, mert túl sok csoport száguldozott ide-oda. Az orlok tisztában volt vele, hogy az első lépéstől úgy táncolt, ahogy Kubilaj fütyült. Összevissza cikáztak a nyilak, hullottak az emberek. A tolongásban alig tudta megkülönböztetni őket, bár az ellenséges tümenek mintha felismerték volna a sajátjaikat. A testőröknek a kardjukkal kellett félreütniük egy üvöltő harcos lándzsáját, amellyel Alandart vette célba. Amikor a harcos tovarobogott, Alandar agya feltisztult, bár a szorongás facsarta a zsigereit. Nincs segítség; el kell rendelnie a visszavonulást.

Saját kürtje elveszett a megölt lovával, így az egyik tisztjéért kellett ordítania. Az valósággal elzöldült, amikor megértette, mi a dolga, mégis többször megismételte az ereszkedő hangsort. A jelzés elveszett a csatatéri tombolásban, csak a közvetlen közelükben levő emberek figyelmét hívta fel. Újabb nyilak emelkedtek a levegőbe, ahol mintha megálltak volna, mielőtt zúgva becsapódtak körülöttük. Az egyik a mellén találta el a kürtölő tisztet, és átütötte a pikkelypáncélt. Alandar üvöltött dühében, amikor a sebesült összerogyott. Odaugratott a lovával, kitépte a kezéből a kürtöt.

Nehezen zihált, de azért fölemelte a kürtöt, és megismételte a jelet. Lassacskán reagáltak rá az emberek, akiket túlságosan összepréseltek ahhoz, hogy könnyen abbahagyhassák a küzdelmet. Barátok hulláin hátráltak, vízszintesen kinyújtott karddal, lándzsával tartva vissza az ellenséget.

A hézagokat, amelyeket nyitottak, hirtelen megtöltötték a vinnyogó nyílvesszők. Harcosok újabb százai estek össze, fuldokolva a mellükbe vagy torkukba csapódott, hosszú vesszőktől. Néhány sornak sikerült odaverekednie magát Alandarhoz. Körülvették, üveges szemmel lihegtek. Addig tartották pozíciójukat, amíg a számuk ezer fölé nem nőtt, utána visszavonultak. Csatlakoztak hozzájuk a szétszórt lovasok, végül úgy háromezren hátráltak a hullák szőnyegén.

Alandar a tábornokai közül csak Ferihet látta maga mellett, noha legalább húsz minghaan tisztje volt. Valamennyit megszabták és összeverték a harcban. Az ellenséges tümenek észrevették menekülő csoportjukat a völgyben. Az orlok arca elvértelenedett, amikor sok ezer vad tekintet követte visszavonulásukat.

Csekély erejükhöz újabb lemaradók csatlakoztak, de addigra az ellenség újra felsorakozott mögöttük, készülve az új támadásra. Alandar végignézett a csatatéren. A veszteség elképesztette, szinte rosszul lett tőle: halottak ezrei, törött íjak, rugdosó lovak, jajveszékelő emberek, akiknek sebei vérrel öntözték a földet. Az egyik ellenséges harcos az első sorba rúgtatott, és mondott valamit a közelében állóknak, amitől azok felordítottak. A hangtól Alandar összerázkódott a nyergében.

Alig ötezer megtépázott ember kísérte. Gondolt rá, hogy egyesíti őket a tümenek maradékával. De a küzdelem mintha abbamaradt volna a völgyben. Nyolcszáz lépés választotta el a seregeket. Emberei megálltak, fáradtan, félve néztek Alandarra, várták a parancsokat. Velük szemben a völgyet kitöltötték a tümenek. Kísérteties csöndben álltak valamennyien feléjük fordulva. Alandar idegesen nyeldekelt. Hallotta emberei zihálását, hitetlenkedő- morgását. Az ellenség túljárt az eszükön, és legyőzte őket. A nap még fent jár az égen. Alandar el se hitte, hogy ilyen kevés idő- telt el.

- Mögöttünk jön a kán, elég harcosa van, hogy szétverje ezeket! - mondta hangosan,

hogy a lehető legtöbben hallják. - Csak az első- összecsapást vesztettük el! Ne csüggedjetek, bátran harcoltatok!

Ahogy kimondta az utolsó szót, az ellenséges vezér parancsot ordított, harcosai meglódultak.

- Indíts! - üvöltötte Alandar. - Ha elesnék, keressétek meg a kánt! - Megfordította a lovát, és oldalba rúgta, hogy a lehető legsebesebben száguldjon. A csúfondárosan kurjongató arab fiúk szétszóródtak az emberei előtt.

Mihelyt Alandar elhagyta a völgyet, Kubilaj megálljt parancsolt. Urjang-Kadaj azonnal odalovagolt hozzá. Bólintottak egymásnak.

- Arik-Böke nem tartja meg a jelenlegi alakzatát most, hogy ránk talált - mondta Kubilaj. Nem gratulált az orloknak, mert Urjang-Kadaj még sértésnek vette volna. A tapasztalat és tekintély egy bizonyos szintjén fölül a fővezért fölösleges volt dicsérni, mert nem lehetett olyat mondani neki, amit ne tudott volna.

- Gyakran szerettem volna felhívni Alandar figyelmét, hogy sokszor rosszul gondolkodik - mondta Urjang-Kadaj. - Mindig tudtam, hogy nem jól viseli a nyomást. Ez jó volt első leckének. Most már Karakorum felé fordulsz?

Kubilaj habozott. Győzelemtől felvidult harcosai, akik még viszonylag frissek voltak, leszálltak lovaikról, ellenőrizték hátasaikat és a fegyvereiket. Korábban azt mondta orlokjának, hogy megpróbálja egy gyors rohammal megtámadni Arik-Böke pásztázó vonalát, abban a percben, amikor az oszloppá formálódik, hogy lecsapjon rájuk, majd pedig sebes vágtában indul a fővárosba, megkeresni az ott maradt családokat.

Urjang-Kadaj látta tétovázását. Közelebb léptetett hozzá, hogy ne hallgathassák ki őket.

- Folytatni akarod - mondta, és ez nem kérdés volt, hanem kijelentés.

Kubilaj óvatosan bólintott. Az ő felesége és a lánya biztonságban volt innen sok ezer kilométerre, Xanaduban. Nem könnyű megkérni az embereit, hogy harcoljanak, miközben a családjuk halálos veszélyben forog.

-Az öcsém hamarosan összevonja a tümeneket egyetlen hadsereggé. Felgöngyölhetjük őket, orlok. Fia nem lennének a nők és gyerekek Karakorumnál, nem ezt tanácsolnád? Hogy sújtsunk le ismét, minél gyorsabban? Fia most északnak indulok, elveszíthetem a lehetőséget, hogy győzzek. Lehet, hogy ez az egyetlen esélyünk.

Urjang-Kadaj hideg, érzelemmentes arccal hallgatta, amit beszél.

- Te vagy a kán - mondta halkan. - Ha parancsolod, folytatjuk.

- E pillanatban ennél többre van szükségem, Urjang-Kadaj. Még sosem harcoltunk olyan ellenséggel, amely asszonyokkal és gyerekekkel zsarol minket. Akkor is követnek a harcosok?

A fővezér egy örökkévalóságig hallgatott. Végül bólintott.

- Természetesen. Éppúgy tudják, mint te, hogy a tervek változhatnak. Az lehet a legjobb választás, ha ismét megtámadjuk őket itt, amíg megvan az előnyünk.

- Te azonban még így is északnak mennél.

Az orlok láthatóan kényelmetlenül érezte magát. Esküvel fogadott engedelmességet, ám folyamatosan őrölte a gondolat, hogy a felesége és a gyerekei Arik-Böke testőreinek kezében vannak.

- Én... engedelmeskedni fogok a parancsaidnak, kán uram -mondta szertartásosan.

Kubilaj először elfordította a tekintetét. Sok olyan pillanatra emlékezett, amikor az ösztöne megsúgta a választást, a lehetőséget, hogy erre vagy arra fordulva változtasson az életén. Az ember ritkán érzi meg az ilyet. Lehunyta a szemét, hűtötte magát a szellővel. Halált érzett északról, de nem tudta, valódi előjel-e, olyan erős volt a vérszag. Amikor keletre fordult, amerre öccsének távoli hadserege volt, ugyanaz a hideg futott végig rajta. Rádöbbent, hogy bármerre fordul, mindenütt halált talál. Úgy rázta a fejét, mintha meg akarná tisztítani a gondolatait. A

nagyapja egy pillanatig sem habozott volna. Emberei ismerik a halált, együtt élnek vele. Saját kezükkel vágják le az állatokat, és tudják, hogy ha egy gyerek köhögni kezd, hamarosan hideg és mozdulatlan lesz. Egy ilyen kísérőtől nem fél. Nem tűri, hogy befolyásolja. Ebben a pillanatban kán volt, és döntött.

- A parancsom az, hogy folytatjuk, orlok. Szedjünk össze annyi nyilat, amennyit bírunk, és hajtsunk neki Alandart a közeledő tümeneknek. A következő csatában mindent bevetünk, amink van.

Urjang-Kadaj szó nélkül megfordította a lovát, és parancsokat ordított a várakozó tümeneknek. A harcosok értetlenül néztek rá, de aztán sietve lóra szálltak, és fölvették az alakzatot, nem törődve a szerteszét heverő holtakkal és sebesültekkel. A nap már lefelé hajlott, de a szürkület órái még előttük álltak. Elég idejük lesz, hogy besötétedésig harcoljanak.

Negyvenegyedik fejezet

Kubilaj hálát adott a sorsnak az öccse szerény képességeiért, amikor megpillantotta a négy vágtató tüment. Szübötej, a nagy tábornok egyszer már alkalmazta ugyanezt a rendszert, amelynél öt ujj markol bele a tájba az ellenséget keresve. Erőteljes formáció gyalogosok ellen, az ő tümenjeivel szemben viszont van egy gyengesége. Az öccse külön oszlopot állított fel, hogy ötven kilométer hosszan fésülje át a vidéket. Kubilaj és Urjang-Kadaj ennek a fésűnek a szélét kapta el. Amíg az oszlop elfordul, hogy szemben legyen velük, Kubilaj tovább manőverezhet, csaknem tizenkét tüment szögezve szembe minden sereggel. Arik-Böke még mindig megállhat, és összevonhatja a tümenjeit, de amíg ezt megteszi, a hadtestek sebezhetők lesznek a létszámkülönbség miatt.

Mindent összevéve Kubilaj és Urjang-Kadaj hadserege még azután is komoly hátrányban volt, hogy lemészárolták Alandar embereit. Ezt a hátrányt csökkenthették, ha feldarabolják a kígyót. Kubilaj ezredszer pergette végig fejben a terveket, igyekezett számba venni minden tényezőt, amelyek javíthat ják esélyeit. Nem kellett ellenőriznie, hogy Urjang-Kadaj a helyén van-e. Az orlok tapasztaltabb katona volt bárkinél, aki Arik-Böke szolgálatában állhat. Látszott azon is, hogy saját tümenjei mennyire összehangolt mozgással fedik le a vidéket.

Öccse tümenjeinek második oszlopa túl messze volt ahhoz, hogy Kubilaj hallhassa kürtjeiket, de azt láthatta a határtalan, zöld pusztaságban, amint fölveszik a harci alakzatot, mivel észlelték az ő megjelenését. A homlokát ráncolta, és felnézett a napra. A puha, szürke alkony még órákig tart ebben az évszakban, bár lehet, hogy az sem lesz elég. Gyűlöletes gondolat, hogy el kelljen vonulnia, mielőtt eldől a csata, de nem engedheti, hogy helyhez szögezzék és elkapják. Minden manőverének az volt a célja, hogy csökkentse Arik-Böke mozgásterét és növelje a sajátját. Nem várhatja be a sötétséget, amíg hadseregek közelednek hozzá.

A flegmatikus szung katonákkal szemben az utolsó percig halasztotta volna a parancsot, amikor már késő, hogy az ellenség reagálhasson. Ám a mozgékony mongol tümenek gyorsan képesek válaszolni a manővereire. Bár így is megmarad a létszámfölénye. Urjang-Kadaj egyenesen nekiindult Arik-Böke tümenjének egy tömör menetoszloppal úgy, mintha két szarvasbika rontana egymásnak. Amikor megtettek majdnem egy kilométert, Kubilaj alig bírta megállni, hogy ki ne adja a végső parancsot. A szíve vadul vert. Arik-Böke tümenjei ide-oda kanyarogtak közeledés közben. Nem tudta, ki vezeti őket, vagy hogy Alandar odaért-e soraik látszólagos biztonságába. Remélhetőleg igen, így Kubilaj egy nap alatt kétszer futamíthatja meg.

Már csak hatvan szívverésnyire voltak egymástól. Kubilaj abban a pillanatban adta ki parancsát, amikor látta, hogy az ellenséges tümenek arcvonala széthúzódik, mert be akarják keríteni az ő támadó oszlopának elejét. Belevigyorgott a szélbe, mert Urjang-Kadaj és tábornokai hajszálra ugyanolyan alakzattal válaszoltak. A két pörölyfej kiszélesedett, ám Kubilajnak több tümenje volt. El tudta képzelni, milyennek látja őket az ellenség: olyan lehet, mint aki szárnyakat bont, és egyre nagyobbra tárja őket, ahogy egyre többet mutat meg az erejéből.

A következő pillanatban mindkét oldalról felszállt a nyílfelhő. A széles vonalakon sok íjász fért el, minden hatodik szívverésre tízezrével lőtték ki a nyilakat azok az emberek, akik egész életükben az íjászatot gyakorolták. Kubilaj először élte át, milyen érzés egy ilyen zivatar, és alig állhatta meg, hogy ne kapkodja a fejét. A fellegek a harci dob lüktetésének szabályosságával követték egymást, a nyílvesszők keresztezték egymást a magasban. Hallotta, ahogy puffanva eltalálják a húst és a fémet. Mindkét táborban nyögtek és jajgattak az emberek. Az o helye a negyedik sorban volt, kiszolgáltatva a magasba ívelő, majd aláhulló

vesszőknek. Ennek ellenére az ő szélesebb sorai sok-sok ezerrel több vesszőt lőttek ki, és Kubilaj oldalán feketébb volt a levegő. A célzással meg ekkora tömegben nem kellett bajlódni.

Az első nyílzápor lyukakat ütött a vágtázó első sorokban; a második és a harmadik ledöntött embert, lovat, ezért a következő sorok felbuktak bennük. A nyilak mindkét oldalon átütötték a páncélokat. A nehéz pajzsok, amelyeket Kubilaj Szamarkandból hozott, már rég mögöttük maradtak, hogy ott rozsdásodjanak a völgyben, ahol Alandart megverte. Érdemes volt kipróbálni ezt a taktikát, de tümenjeinek igazi erejét az íjászok jelentették, a csontból és nyírfából készült, csonttörő erejű íjak, amelyeket a hüvelykujjra húzott csontgyűrű segítségével vontak fel, és abban a pillanatban engedtek el, amikor a ló mind a négy lába a levegőben volt. A negyedik nyílfelleg brutális volt. A levegő annyira megtelt nyilakkal, hogy szinte lélegezni sem lehetett. Mindkét oldalon ezrével buktak föl sebes vágta közben az eltalált lovak, és lovasaik akkora erővel csapódtak a földnek, ami egymagában halálos volt.

Kubilaj tümenjei jobban megtartották alakzatukat, mint ellenfeleik. Évekig harcoltak a szungokkal, szembenéztek a számszeríjak és lándzsák erdejével. A sorok begyűrődtek ott, ahová a legsűrűbben hullottak a nyilak, de a többiek úgy vágták át magukat, hogy szinte alig csökkent a sebességük. Az összecsapást megelőző utolsó pillanatban a nyeregkápára akasztották az íjakat úgy, ahogy azt beléjük verték; több ezer kard röppent ki a hüvelyéből, és a harcosok kissé megfékezték lovaikat, hogy a mögöttük jövő sorok támadhassanak.

Kubilaj lándzsásai előrerúgtattak, vágta közben engedve le hosszú, nyírfa nyelű lándzsájukat. Iszonyú kar- és vállizmok kellettek ahhoz, hogy a fegyver ne billegjen. Az utolsó szempillantásban még mélyebbre engedték a lándzsa hegyét, kiszemelték a célt, előredőltek, és felkészültek a becsapódásra. A fegyver, amelynek erejét az ötmázsás nyomaték - ló, harcos, vért - adta, átütötte a tümenek halpikkely mintájú páncélját. Kubilaj lovasai nem szíjazták a karjukhoz a hosszú lándzsákat. Találat után rögtön elengedték őket, nehogy eltörjön a kulcscsontjuk vagy a karjuk. Forgácsok röpködtek, amikor tízezer lándzsa találta el a célját. Sok lándzsanyél összetört. Az ellenséges sorok összeomlottak, a katonák vért köhögtek, vagy mozdulatlanul, fehéren várták, hogy belülről vérezzenek el.

Amikor a sok ezer harcos teljes sebességgel összecsapott, a patadobogás és az ordítás fojtott mennydörgéssé olvadt össze. A két arcvonal összegabalyodott, és eszelős dühvel kaszabolták egymást. Kubilaj széles arcvonala gyorsan bekerítette a szárnyakat, miközben Urjang-Kadaj tovább osztogatta nyugodt parancsait. Az ő tümenjei nem tették le az íjat, és kétfelől újabb tucat nyílzáport zúdítottak Arik-Böke embereire.

A szárnyakon lovagoló harcosok ugyanolyan hatalmas erejű nyilakkal válaszoltak. A két ellenfél most már közel volt egymáshoz: komor egykedvűséggel ajzották fel íjaikat és lőtték ki a nyílvesszőket, ügyet sem vetve a körülöttük arató halálra. Kubilaj tümenjeinek gyilkos éle tovább nyomult előre, hogy eltapossa a kígyó fejét. Az oldalszárnyak kezdtek behajolni, Arik-Böke íjászainak nem maradt célpontjuk, mert az első sorok kénytelenek voltak hátrálni. Urjang-Kadaj föl-alá száguldott a sorok mentén, alig kétszáz méterre az arcvonalak mögött. A pöröly feje összébb nyomódott, de harcosai változatlan sűrűséggel nyilaztak. Szemből ritkulni kezdett a nyílzápor, de addig lőttek, amíg ki nem ürültek a tegezek. Egymilliónál több nyilat használtak el a csatában.

A mongol tümenek nem hátráltak, nem adták meg magukat, de Kubilaj erői legyűrték őket. Veterán harcosai kihasználtak minden apró mozdulatot, kényszerítették őket, hogy hátráljanak egy lépést, majd még egyet, azután tucatnyit, ha két sor összeomlott. Oldalirányban nem mozoghattak, mert ott a hideg szemű Urjang-Kadaj várta őket. Tümenjei kardot rántottak, egyetlen hátborzongató szisszenéssel. Urjang-Kadaj parancsot kiáltott, tümenjei rárontottak a szárnyakra, a kardok kis ívben lecsaptak.

Az oszlop eleje összeroppant, amit a szárnyakon is megéreztek. Kitört a pánik. Igyekeztek

megfordítani a lovaikat, vadul rángatták a gyeplőt, miközben minden oldalról elszabadult lovak és nyergükből kiesett emberek taszigálták őket. A szárnyak behorpadtak Urjang-Kadaj tümenjeinek nyomásától. Akik középen voltak, hátat fordítottak a csatának, és vadul korbácsolták lovaikat, de nem szabadulhattak. Nem volt helyük a mozgásra, a mögöttük levő emberek nyomása a földhöz szögezte őket, és ők ordítottak fájdalmukban vagy félelmükben. Folytatódott a mészárlás, az oldalak annyira összepréselődtek, hogy moccanni sem lehetett. Kubilaj tümenjeit nem érdekelte, ha valaki meg akarta adni magát. Nem lehetett kegyelmezni. Még korán volt ahhoz, hogy megállítsák az iszonyatos öldöklést. Felemelt kezű embereket vágtak le. A kétségbeesetten nyihogó lovakon újabb és újabb sebeket vágtak a száguldozó harcosok.

Kubilaj az első támadás után nem avatkozott bele a küzdelembe. Embereinek egy csoportjával oldalt várakozott, figyelt, parancsokat osztogatott, hogy megtámogassa az elöl harcoló sorokat. Mintha sziklákat ostromló hullámokat figyelt volna, de a szikla a szeme láttára porlott szét. Egy pillanatra látta öccse orlokját, aki középen harcolt, és mennydörögve osztogatta parancsait, de már azért küzdött, hogy elszabadulhasson. Alandar emlékezni fog erre a napra, gondolta elégedetten Kubilaj, már ha életben marad.

Felnézett, amikor Urjang-Kadaj megfúvatta a kürtöt a csatatéren. A halványuló szürkületben látta, hogy friss tümenek érkeznek. Arik-Böke középső, kutató hadoszlopához tartozhattak, és Kubilaj sejtette, hogy öccse ott van a vágtató négyszögek között. A nap lenyugodott, de a harc nem maradt abba. Tudta, hogyha dél lenne, nyugodtan folytathatnák. Emberei megtörték a második hadoszlop tümenjeit. A magányos lovasok máris menekültek érkező kánjuk felé, aki a biztonságot hozta.

Urjang-Kadaj ismét kürtöltetett. Kubilaj morgott. Nem vak ő, nem is süket. Tervek és stratégiák cikáztak az agyában, és annyira megdelejezte a lehetőség, hogy mozdulni sem bírt. Aztán emlékeztette magát, hogy az emberei kimerültek. Elfogytak a nyilaik, a lándzsáik eltörtek. Őrültség lenne ismét harcba küldeni őket a sötétben. Viszont egy nap alatt végezhetne. Nem szabadulhatott ettől a gondolattól. Olyan erősen markolta a gyeplőt, hogy a páncélkesztyűje nyikorgott. A kürt harmadszor is megszólalt, kizökkentette a töprengésből.

- Hallom! - kiáltotta dühösen. Intett várakozó embereinek. -Jelezzétek, hogy visszavonulunk. Mára eleget végeztünk.

Továbbra és a messzeséget bámulta, miközben az ereszkedő hangsor végigfutott a tümeneken a félhomályban. A harcosok már nagyon várták ezt a jelet. Gyorsan visszavonultak, sorokba álltak, fáradtan dőltek nyergeik fa kápájának, miközben kiabálva, nevetgélve ellovagoltak. Holtak és haldoklók borították a földet. Kubilaj hallotta, ahogy egy ember megdöbbentő hangerővel üvölt valamelyik rángatózó kupacban, amelyek mellett elhaladtak. A lábai törhettek el, azért maradt ereje az ordításhoz. Kubilaj nem látta a harcost, aki leszállt a lóról és odament a sebesülthöz, de az ordítás váratlanul félbeszakadt. Hirtelen eszébe jutott Csenjin, és elfogta az aggodalom. Mindig nehéz dolog a kán és az apa között egyensúlyozni. Harcosai megértették, hogy aggódik tizennégy éves fiáért, ő nem árulhatta el, hogy félti, de nem hagyhatta ki a veszedelmekből. Urjang-Kadaj mindig az alakzatok hátsó részébe osztotta be Csenjint, de úgy, hogy sose legyen feltűnő. Kubilaj kereste a fiát a csatatéren, de nem láthatta. Összeszorította a fogát, és néma imát küldött az Ég Atyához, hogy Csenjinnek ne essék baja. Urjang-Kadaj bizonyára tudna róla. Ő semmit sem téveszt szem elől.

Arik-Böke erői menekültek a pörölycsapás elől. Akkor is futottak, amikor Kubilaj hada összeállt, és ügetni kezdett észak felé. Kubilaj visszanézett a halott emberekre és lovakra, ahol az öccse száguldott a porfelhő mélyén. Arik-Böke tümenjei máris beleolvadtak a homályba. Kubilaj gúnyos tisztelettel hajtotta meg a fejét. Alandar orlok az utolsó pillanatban mégis kiszabadult, Kubilaj csak azt bánta, hogy nem hallhatja, amikor elmagyarázza az öccsének,

hogyan veszített el ilyen sok embert egyetlen nap alatt.

Arik-Böke dühöngve dőlt előre a nyeregben.

- Gyia! - kiáltotta, és vadul belerúgott a lova ágyékába, hogy sebesebben vágtasson. Pislogott, mert csípte a szemét a verejték, miközben a messzeségbe fúrta a tekintetét. Már csaknem kihunyt a fény, a tümenek összefolytak, elmosódtak, mint a reszkető árnyékok. Csak a vágtázó lovakat hallotta maga körül, az előtte zajló csata szinte álomszerű volt a kardok csattogása és az emberek üvöltése nélkül.

Egyik tümenjének tábornoka feléje száguldott, hátasa lógatta a fejét a fáradtságtól. Arik-Böke rá se hederített, csak az érdekelte, ami előtte történik. Tudta, hogy elvesztette a kapcsolatot a mögötte levő tümenekkel, hogy az oszlop egyik végét megtámadták, és a magával hozott sereg talán nem lesz elég, hogy a bátyja megfutamodjon. Várnia kellene, hogy erői ismét felállhassanak. Négy tümen volt vele, nyolc mögötte. Ezek együtt elegendőek lesznek, akármit csinált is Kubilaj. Kiköpött, amikor eszébe jutott a bátyja neve. A nyála olyan sűrű és meleg volt, mint a leves, minden pórusa hőséget ontott, és úgy nyargalt, ahogy évek óta nem tette. Urjang-Kadajnak kellett megszerveznie ezt a támadást. Ó a bátyja helyében egy tapasztaltabb tisztre bízta volna a parancsnoklást. Hosszan és hangosan káromkodott, emberei, akik a legközelebb voltak hozzá, elfordították a tekintetüket, hogy ne lássák a haragját. Ezernyi dolgot másképpen kellett volna csinálnia! Kubilaj egy kákabélű szobatudós, Arik-Böke azt várta, hogy össze fogja zavarni a jó tümeneket. Mégis a megfelelő helyen és a megfelelő időben csapott le. Megverték Alandar orlokot. Még most is alig bírta elhinni! Hadoszlopa jobb szárnyának a legerősebb pontnak kellett volna lennie, mégis felszámolták. Most itt a sötétség, és ők menekülnek.

A széles és lapos síkságon még mindig kavargóit az ütközet porfelhője. Leszállt a sötétség. Az utolsó pillanatban, mielőtt a bátyja tümenjei végképp eltűntek volna a szeme elől, Arik-Böke tisztán látta, hogy észak felé fordulnak. Összeszorította a fogát, testének forrósága tovább fűtötte a haragját. Karakorumnak kevés védője maradt, mivel az egész hadsereg kivonult. Hányinger kerülgette a gondolattól, hogy a bátyja egyetlen csapással elfoglalhatja a várost. Annak idején félresöpörte Alandar lagymatag aggályait, meggyőzte magát, hogy a bátyja sosem kerülhet a főváros közelébe. Lehet, hogy semmit nem jelent, amit látott, de Arik-Böke ordítani tudott volna kétségbeesésében. Akinek a kezében van Karakorum, az jogot formálhat a hatalomra. A hercegeknek és a kis kánságoknak ez számít.

Tábornoka odaért melléje, és kérdéseket ordított a szélbe. Arik-Böke először nem törődött vele, de mivel besötétedett, meg kellett fékeznie a lovát. Először könnyű vágtára, azután ügetésre váltott. Lovaik horkantottak, zihálták. Arik-Bökéből elszivárgóit a perzselő energia, csak hidegség maradt utána, amelyhez foghatót még sohasem érzett. Addig a pillanatig egyszer sem gondolta komolyan, hogy Kubilaj megverheti csatában. Gondolatban látta magát, amint kardvégről néz szembe a tudóssal. Kellemes, de értelmetlen foglalatosság volt. Megrázta a fejét, hogy szabaduljon a bárgyúságoktól, és tovább lovagolt az éjszakában.

A sötétből harcosok érkeztek, akik szégyenkezve lehajtották a fejüket az ismerőseik előtt, és tízesével, százasával beálltak a tümenek végére. Arik-Böke látta, amint az egyik megfordítja a lovát, és a többiek ügetésének üteméhez alkalmazkodva keresztülvág a sorokon. Egy lóhossznyira kellett közelednie, és rá kellett kiáltania, hogy Arik-Böke felismerje Alandart. A kán ujjai elfehéredtek a gyeplőn. Az orlok úgy húzta maga után a vér és a verejték bűzét, mint egy köpenyt.

- Kán uram! - mondta.

Már nem kellett túlordítania a lovak zaját. Lassan ügettek, a fekete fű láthatatlanul siklott tova a paták alatt. Arik-Böke csaknem fáklyákért kiáltott, de még mindig százasával érkeztek a csatából, és nem tudta, vajon mind az ő embere-e. Nem lenne jó, ha kivilágítaná magát.

- Orlok, megfosztalak a rangodtól. Többé nem vezetheted a seregeimet. - Igyekezett halkan beszélni, de a harag kirobbanással fenyegette. Szerette volna látni a tiszt arcát, de teljes volt a sötétség.

- Parancsodra, nagyuram - felelte Alandar kimondhatatlanul fáradtan.

- Akkor hát jelentenél1? Muszáj minden szót kihúznom belőled? - Hangja beszéd közben erősödött, végül csaknem ordított. Erezte, hogy Alandar visszahőköl.

- Bocsáss meg, nagyuram. Tőrbe csalták a harcosaimat egy csapattal, hogy azt higgyem, átláttam a cselvetésükön. - Addigra összeállította magában a történteket, noha még mindig kábult volt a nap után, és beszélni is alig tudott a fáradtságtól. Nem akarta dicsérni az ellenséget, de volt némi kelletlen tisztelet a hangjában. - Rajtunk ütöttek, miközben követtük őket egy völgybe. Összesen vagy tizenkét tüment láttam Kubilaj és Urjang-Kadaj parancsnoksága alatt.

- Nem azt parancsoltam, hogy amikor meglátjátok az ellenséget, várjatok, amíg a derékhad megérkezik? - kérdezte Arik-Böke. - Nem pontosan attól tartottam, ami ma történt?

- Bocsáss meg, nagyuram. Azt hittem, belelátok a terveikbe, és lecsaphatok rájuk. Esélyt láttam arra, hogy megverhetem ókét, és megragadtam. Hibáztam, kán uram.

- Hibáztál - visszhangzotta Arik-Böke. Ez már túl sok volt, hogy ez itt még bocsánatkéréseket makog. A másik oldalán lovagló tábornokhoz fordult.

- Ojrak, fegyverezd le ezt az embert, és kötözd meg! Majd holnap foglalkozom vele, amikor elég világos lesz, hogy lássak. -Elengedte a füle mellett a tusakodás hangjait, amikor a harcosok megrohanták Alandart. Tényleg azt képzelte, hogy tovább élhet? Ez az ember bolond.

Amikor felbukkant a híg fényű holdsarló, tümenjei elérték a csatateret, ahonnan Kubilaj eltávozott. Néhány elesett még élt, szánalmasan könyörögtek segítségért az érkezőknek. Arik-Böke lépésben haladt, vigyázva, hova lép. Vastag hullaszőnyeg lepte a földet, a kán hallotta, ahogy a sebesültek zokognak fájdalmukban. Dühe olyan kemény görccsé változott a mellében és a hasában, hogy alig tudott kiegyenesedni. És ezt Kubilaj orlokja művelte!

A vérmező közepén leszállt a lóról, és lámpát kért. Borzalmas volt a bűz, és a sötétség ellenére máris mindent elleptek a legyek, körülzümmögték az embereit, akik nem győzték hessegetni őket. Arik-Böke mélyen beszívta a levegőt, és lehunyta a szemét. Körülötte lámpákat gyújtottak és karókra tűzték őket. Merev szemű, hideg holtak hevertek mindenfelé az aranyfényben. Arik-Böke megborzongott, amikor körülnézett. Szája elkeskenyedett, a düh majdnem megvakította. Az egész a bátyja bűne!

- Hozzátok Alandart - mondta. Senkire sem nézett, a parancsot mégis gyorsan teljesítették. Elővonszolták Alandart, odalökték a kán lába elé.

- Végül észak felé indultak? - kérdezte Arik-Böke.

Az ember, aki valaha az orlokja volt, feltérdelt és bólintott. A fejét olyan mélyen lehajtotta, amennyire csak tudta.

- Úgy vélem, nagyuram.

- Akkor hát Karakorumba tart - motyogta Arik-Böke. - Még elkaphatom. - Tudta, hogy Kubilaj miért akarja a várost. Sok tízezer asszony és gyerek alakított ki magának egy saját telepet a Karakorum körüli pusztában várva a férfiak érkezését. Hosszú kést húzott elő a combjára szíjazott hüvelyből. Megtört testű harcosai hevertek körülötte. Ez bosszúért kiált. Ezért meg kell fizetni. Már tudta, mit tegyen.

Alandar hallotta a kés szisszenését. Félve nézett föl.

- Kán uram, én... - hangja elfúlt, amikor Arik-Böke megmarkolta a haját, és egy erőteljes rántással elvágta a torkát.

- Eleget beszéltél - suttogta a fülébe. - Most már hallgass.

Alandar rángatózott és csapkodott. Gőzölgő vizelet csípős szaga töltötte meg a levegőt. Arik-Böke félrelökte.

- Felderítők! Hozzám! - bömbölte az éjszakába.

A két legközelebbi hozzányargalt, leugrottak lovaikról. Alandar hűlő tetemére sandítottak, azután elfordították a tekintetüket.

- Ma keményen lovagoltatok - mondta Arik-Böke. - De éjjel sem pihenhettek.

A felderítők ifjak voltak, még a tizennyolcat sem töltötték be. Szó nélkül bólintottak. Áhítattal töltötte el őket, hogy a kán előtt lehetnek.

- Szerezzetek friss lovakat, és induljatok Karakorumba. Váltsátok a lovatokat a postaállomásokon. - Lerántott egy gyűrűt az ujjáról, és az egyik fiatalembernek dobta. - Meg kell előznötök a bátyám hadseregét, tehát gyorsan és kitartóan lovagoljatok! Még ő előtte érjetek a városba! Keressétek meg a palotaőrség kapitányát, és közöljétek vele, hogy azt mondtam: itt az idő. Megértettétek?Pontosan ezekkel a szavakkal. Ismételjétek meg a parancsot!

A két felderítő kántálva visszamondta a szavait, ő pedig elégedetten bólintott. Mindenért fizetni kell. Mire Kubilaj eléri a várost, megtanulja, mibe kerül lázadása. Elmosolyodott a gondolatra. Talán az ő emberei is fellázadnak, amikor rájönnek, mibe került ez nekik. Arik-Bökét talán az a hír fogadja a városában, hogy a bátyját már meg is ölték a saját emberei.

Negyvenkettedik fejezet

Hideg és csendes volt az éjszaka, miközben Kubilaj Karakorum felé lovagolt. Ő és emberei feketére füstölt húsdarabokon osztoztak, kézről kézre adták a savanyú tejjel vagy tiszta ajraggal teli tömlőket, hogy enyhítsék torkuk szikkadtságát. Nem volt idő megállni és megünnepelni a nap győzelmét, amikor Arik-Böke tümenjei ilyen közel jártak hozzájuk. Kubilaj csak egy pillanatra látta a fiát, amikor Csenjin ellovagolt mellette, mert a minghaan tisztjének intézett el valamilyen megbízást. Semmi kétség, a tiszt javasolta neki, hogy a kán közelében lovagoljon el. Tapintatos gesztus volt, amit az emberei szerveztek meg. Kubilaj tudta, hogy büszkék, amiért a fia velük lovagol, méltányolták az ebben megnyilvánuló bizalmat. Kubilaj sajnálta azt az ellenséget, aki megtámadná ezt a bizonyos minghaant. Bárkit lemészároltak volna, aki közel merészkedik a kán örököséhez.

Noha a gondolatai lomhán mozogtak, lovaglás közben is tervezgetett. Hajnalig el kellene tűnnie, de az emberei egész nap vagy harcoltak, vagy, lovagoltak, és most el-elbólintottak a fáradtságtól. Ha nem hagyja pihenni őket, elveszi az erejüket, maga teszi tönkre a hadseregét éppen akkor, amikor a legnagyobb szüksége van a harckészségre. Már megparancsolta, hogy párosával lovagoljanak, így az egyik szundíthat, amíg a másik fogja a gyeplőt, de mindenképpen le kell szállniuk a nyeregből, hogy legalább néhány órát alhassanak.

Urjang-Kadaj talán a legidősebb ember volt a parancsnoksága alatt, de a gyenge holdfényben ugyanolyan frissnek és szigorúnak látszott, mint mindig. Kubilaj fáradtan rávigyorgott, és igyekezett egyenesen tartani a fejét, nehogy elaludjon ültében. Az emelt kápa egyik előnye, hogy a többi nyeregnél jobban megtartja az alvót, de még így is leeshet a lóról, ha elnyomja az álom. Percenként hatalmasakat ásított.

-Tudjuk már a veszteségeket? - kérdezte sokkal inkább azért, hogy ébren tartsa magát, mint valóban tudni akarta a számokat.

- Nem vagyok biztos benne, amíg ki nem világosodik - felelte Urjang-Kadaj. - Azt hiszem, két tümen vagy valamivel több.

- Egyetlen napon?- A kérdés szinte kirobbant belőle.

Urjang-Kadaj állta a tekintetét.

- Mi többet öltünk meg. Ugyanolyan íjuk és gyakorlatuk van, mint nekünk. Az ár mindig magasabb lesz.

Kubilaj arca megrándult. A csillagokra nézett. Iszonyú számok! Akkora a vesztesége, mint a szung háborúk alatt együttvéve! Sokan még élnek, fáznak, egyedül vannak a halottak között, és várják, hogy Arik-Böke harcosai leszúrják őket. Megborzongott, ahogy elképzelte ezt a halottvirrasztást. Miután annyi évet töltött velük a Szung Birodalomban, külön veszteséget jelentett mindegyik. Arik-Bökének fogalma sincs arról a hűségről, amely az évek során kialakult közte és a tümenjei között. Kiverte a fejéből a gondolatot, tudva, hogy megint csak dühös lenne az ostoba öccsére. Haragjának ereje még őt is meglepte.

- Négy nap Karakorumig - mondta hangosan. - És az öcsém emberei végig a nyomunkban lesznek.

Urjang-Kadaj nem válaszolt, és Kubilaj rájött, hogy azért nem szól, mert ő nem kérdezett, hanem kijelentett. Elmosolyodott. Hogy ilyen kimért lehessen a fővezére még mindig, azok után, amiket együtt átéltek!

- Még van egy jóskockám, orlok. Amint elérjük Karakorumot, mi védhetjük meg a várost és a népünket. A nemzet szemében Arik-Böke lesz az ellenség. És amikor a küzdelem a tetőpontra ér, Bajar lecsap rá. - Hosszú csend lett. Kubilaj felsóhajtott. - Mit gondolsz erről ?

- Azt gondolom, hogy neked legföljebb tíz tümened van, vagy annál is kevesebb, az öcsédnek pedig tizenkettő vagy több - felelte végül Urjang-Kadaj. - Azt gondolom, hogy

kifogytunk a nyilakból és a lándzsákból. Nem alapozhatok olyan tartalékra, amelynek több mint ezer kilométert vagy még többet kell megtennie.

-Visszaértél Hülegütől. Bajar is itt lesz - felelte Kubilaj.

- És én nagyon fogok örülni, ha meglátom, de a legrosszabbra kell felkészülnünk. Fegyverekre van szükségünk.

Kubilaj morgott. Több esze lehetett volna annál, hogy bátorító szavakat várjon. A csagatáj kánság biztosította a legtöbb utánpótlást a hadjáratához. Algu úr küldte az arab fiúkat, akik fölverték a port, ami olyan fontos szerepet játszott az első ütközetben; az étel és az ital, amijük még volt, ugyancsak Algu úr városaiból származott. Urjang-Kadajnak mégis igaza volt, a legfontosabb a nyíl és a lándzsa, és ezekből legföljebb egy támadásra való maradt.

- Fia tudsz szerezni nyilakat és lándzsákat a következő néhány napban, térden állva köszönöm meg neked, orlok. Addig nincs értelme beszélni a dologról.

Urjang-Kadaj hosszú ideig némán töprengett.

- Karakorumban elég tartalék van, hogy megtölthessük az összes tegezt - mondta végül.

Kubilaj megállta, hogy ne tegyen egy epés megjegyzést. Az orlok ugyanolyan jól ismeri az esélyeket, mint ő.

- Gondolod, hogy megszerezhetjük? - kérdezte.

- Nem, de Arik-Böke kán igen.

Kubilaj megrándult ezekre a szavakra, de bólintott.

-A város nem tud az itteni ütközetekről, legalábbis még nem. Küldhetek embereket a nevében azzal a paranccsal, hogy szekereken hozzanak új nyílvesszőket és lándzsákat. Ez jó gondolat. Működhet.

- Engedelmeddel elküldenék néhány felderítőt a paranccsal, olyanokat, akikben bízom, hogy el tudják játszani a szerepet.

- Küldj - felelte Kubilaj, és némán hálát adott, amiért ilyen embere van. A sötétben valahogy könnyebb volt beszélnie. Egyikük sem látta jól a másikat, és Kubilaj fontolóra vette, hogy elmond egy titkot, amelyet sok éve tudott meg a karakorumi levéltárban. Fáradtsága miatt egymásba akadtak a szavai, mégis úgy döntött, hogy beszél.

- Egyszer találtam egy följegyzést az apádról - mondta. A csönd akkorára nőtt köztük, míg végül már azt sem tudta, vajon Urjang-Kadaj egyáltalán hallotta-e. - Ébren vagy még?

- Ébren. Tudom, ki volt. Ez nem olyasmi, amit meg szoktam. .. - Urjang-Kadaj hangja elhalt.

Kubilaj megpróbálta rendbe pofozni a gondolatait, hogy megfelelő szavakat találjon. Évek óta tudta, hogy Urjang-Kadaj Szübötejnek a fia, de ez a gondolat valahogy sosem bukkant a felszínre. Különös módon lehangolta, hogy az orlok már tud erről.

- Kedveltem. Különleges ember volt.

- Én... sok legendát hallottam róla, nagyuram. Nem is ismert engem.

-Azt hallottad, hogy utolsó éveiben egyszerű pásztorként élt?

- Igen. - Urjang-Kadaj egy ideig töprengett, Kubilaj pedig hallgatott. - Nagyuram, neked Dzsingisz volt a nagyapád. Gondolom, tudsz egyet-mást egy ember hosszú árnyékáról.

- Olyanok, mint az óriások - mormolta Kubilaj. - Nagyon jól ismerem ezt az érzést. - Váratlanul belelátott Urjang-Kadajba. Úgy verekedte föl magát a hadseregben, hogy senkinek a neve sem segítette. Most első ízben érezte úgy, hogy megért valamit abból, ami ezt az embert hajtja.

- Azt hiszem, büszke lenne rád - mondta.

Urjang-Kadaj kuncogott a sötétben.

- Dzsingisz pedig rád lenne büszke, nagyuram. Most pedig hagyjuk az éjszaka árnyékait. Keresnünk kell egy folyót a lovaknak, én pedig nem sokára kiesem a nyeregből, ha egyhamar

nem pihenhetek.

Kubilaj nevetett. Már az alvás gondolatára is ásítania kellett.

- Ahogy akarod, orlok. Te meg én büszkévé tesszük apáinkat és nagyapáinkat.

- Vagy csatlakozunk hozzájuk - jegyezte meg Urjang-Kadaj.

- Igen, vagy csatlakozunk hozzájuk, így vagy úgy. - Egy percig hallgatott, megdörgölte szemét, mert fájt a kialvatlanságtól. - Arik-Böke nem fog megállni most, hogy egyenesen a fővárosa felé tartunk. Az összeesésig hajtja az embereit, úgy siet utánunk.

- Te akartad, hogy kétségbeessen, hogy a városra összepontosíts a mindenét, amije van. Ha Bajar nem jön meg...

- Megjön, orlok...

Az ezt követő három nap a legkülönösebb időszak volt Kubilaj életében. Abban igaza volt, hogy Arik-Böke a végletekig hajszolta tümenjeit. A második napon a hadak négy postaállomásnyit haladtak, hajnaltól estig hetven kilométert tettek meg. Felderítők cikáztak a két sereg körül. Néha összeverekedtek, ha lőtávolságon belül kerültek, kilőtték őket a nyeregből, és elterültek a fűben a legközelebbi harcosok harsány éljenzése közepette. A harmadik nap alkonyatán alig hét kilométerre voltak egymástól, és ezt a távolságot egyik sem tudta csökkenteni vagy növelni. Kubilaj már nem számolta, hányszor váltottak lovat, miközben ő és Urjang-Kadaj mindent megtettek, hogy az állatokat kíméljék, de sosem volt elég idő a legelésre. Százával hagyták maguk mögött a kehes vagy lesántult jószágokat. Egész idő alatt a tarkóján érezte az öccse lihegését. Annyit tehetett, hogy a nyakát nyújtogatta, és kereste Karakorumot.

A napnyugta volt a legnehezebb. Addig nem adhatott parancsot a megállásra, amíg nem volt teljesen biztos benne, hogy az öccse végzett aznapra. Mivel a hadseregek ilyen közel voltak egymáshoz, nem mert pihenni, amíg Arik-Böke egy hirtelen támadással meglephette. Saját felderítői láncban továbbították neki a másik sereg pozícióját, amíg meghozták végre a nagyon várt hírt, hogy üldözőik megálltak. Kubilaj még akkor is tovább kergette őket, verejtékkel és életerővel fizetve minden egyes drága kilométerért. Emberei olyan mélyen aludtak a csillagok alatt, mint a holtak. Éjszaka úgy kellett fölrugdosni az őröket a váltáshoz. Az emberek kiabáltak nyugtalan álmaikban, megviselte őket az üldözés állandó fenyegetése. Született vadászoknak nehéz elviselniük, hogy rájuk vadásznak, míg az üldözőknek egyre nőtt az önbizalma, akár a farkasfalkának. Tudták, hogy végül utolérik őket.

Kubilaj jóval a tümenjei előtt megkapta a nagyon várt hírt, de nem adta tovább, hadd örüljenek az emberek a fegyverekkel megrakott karakorumi társzekerek láttán. A harmadik estén hajtottak be az egyszerű táborba, akkor, amikor a nap lefelé szállt a hegyek között. A harcosok ujjongva, éljenezve fogadták őket. Mindegyik szekérre felmászott egy ember, és dobálni kezdte a kinyújtott kezekbe a teli tegzeket és a lándzsákat. Volt nagy nevetés, hogy milyen ajándékot küldött nekik tévedésből a város. A hajtókhoz nem nyúltak, azoknak meg eszük ágában sem volt tiltakozni, amikor elindították őket vissza a városba. Karakorum alig huszonöt kilométerre volt, Kubilaj tudta, hogy másnap délre odaérnek. Csak azt bánta, miért nem kért még friss ajragot is a lándzsák és nyilak mellé, de harcosait így is épp eléggé felvidították a fortéllyal szerzett fegyverek.

Nagy kő gördült le a szívéről, amikor aznap lefeküdt aludni, gondosan lenyomkodva a füvet, mert egy göröngy szúrta a csípőjét. Emberei Karakorumtól látótávolságra fognak harcolna. Olyan ellenséggel küzdenek, amely ugyanolyan fáradt, mint ők. Biztos, hogy kitesznek magukért. De még így is féltette őket.

Tízen harcolnak tizenkettő ellen, kemény küzdelem ígérkezik. Az egész ütközet menetét megváltoztatja, hogy az öccsének kettővel több tümenje van, mint neki. Húszezer ember nyílzáporral árasztja el az ő oldalszárnyait, vagy lerohanja a harcosait, amikor azok belevetik

magukat a kézitusába. Ha szungokról lenne szó, nagyot nevetne az arányon. A saját népével szemben azonban élethalálharc lesz. Mindent megtett, amit tehetett. Amikor Karakorum felbukkant, ismét az utolsó jóscsontra gondolt, ahogy röppen a levegőben. Valahol messze, a hegyeken túlról Bajarnak közelednie kell a városhoz. Az ő három tümenje bizonyosan elég, hogy megfordítsa a csatát.

Akkor is ezen gondolkodott, amikor ellepte az álom fekete hulláma. A következőnek már csak azt érezte, hogy a fia megrázza a vállát, és a kezébe nyom egy adag hideg húst és kemény kenyeret. Még sötét volt, de a felderítők kürtjei jelezték, hogy Arik-Böke tábort bont.

Kubilaj ásítva felült, és akkor beléhasított, hogy ez az utolsó nap. Nem számít, mi történt, mindennek vége, mire a most kelő nap lenyugszik a hegyek mögött. Különös gondolat volt ilyen hosszú idő után.

Mihelyt feltápászkodott, elszállt az álmossága. Harapott az ételből, és felszisszent, mert egyenesen sikerült ráharapnia egy lötyögő fogára. Eszébe jutott, hogy Karakorumban van foghúzó, és pofát vágott. Feszült a hólyagja, úgyhogy a szájába tömte a kenyeret, félrehúzta a deeljét, és az elégedettségtől nyögve vizelt.

- Ma különösen vigyázz magadra - mondta Csenjinnek, aki csak vigyorgott.

A siheder még soványabb lett a küzdelemmel és lovaglással eltelt napokban, és a bőre olyan sötétbarnára sült, amilyennek az apja még sose látta. O is a vastag kenyeret rágta, amely kemény volt, akár a kő, és éppen annyira ízletes. A vastag birkafaggyú porcogós péppé változott a szájban, Kubilaj már majdnem fuldokolni kezdett, amikor Csenjin adott neki egy kis vizestömlőt, hogy leöblíthesse.

- Komolyan mondom. Ha a csata rosszul végződik, ne keress. Vágtass el! Inkább látnám, hogy elmenekülsz és élsz, mint hogy maradsz és meghalsz.

Csenjin a legmegvetőbb pillantásával nézett rá, de bólintott. A felderítők kürtjei ismét felharsantak, Kubilaj szedett-vedett tábora sebesebben mozgott, az emberek lóra szálltak, és utoljára ellenőrizték fegyvereiket. Arik-Böke tümenjei megindultak.

- Siess. Menj vissza a dzsagunodba - mondta nyersen Kubilaj.

Meglepetésére Csenjin vadul magához szorította, mielőtt elfutott a lovához.

Keményen lovagoltak egész hosszú délelőtt, könnyű vágtában vagy ügetésben fogyasztották az utat, miközben a felderítők szemmel tartották Arik-Böke erőit és folyamatosan jelentették mozgását. Friss lovaknak és embereknek huszonöt kilométer semmiség, de miután az emberek napokat töltöttek a nyeregben, mindenki elgémberedett és kifáradt. Kubilaj lelki szemei előtt kilométerenként megjelentek a véresre tört hátú, lesántult lovak, amelyek vagy összeesnek, vagy ott kell hagyni őket. Ám a zömök kis lovakat arra tenyésztették, hogy kitartóak legyenek, és mentek tovább úgy, ahogy lovasaik, nem törődve azzal, hogy fáj a hátuk és a lábuk.

Szürreális pillanat volt, amelyben Kubilaj ráismert a Karakorum körüli dombokra. A zöldesszürke lejtők belevésődtek az emlékezetébe. A városban nőtt föl, a világ minden részénél jobban ismerte ezt a vidéket. Olyan átütő erejű élmény volt a hazatérés, hogy elakadt a lélegzete. Tervezgetése, manőverei közepette nem vette figyelembe ennek az apróságnak a hatalmát. Otthon volt. A város, amelyet a nagybátyja építtetett, alig néhány kilométerre terült el. Itt az ideje, hogy megforduljon, szembenézzen öccsével, és próbára tegye, tudják-e a harcosai, amit ő sok ezer kilométeren át tanult és tanított nekik a szung földeken. Érezte, hogy könnybe lábad a szeme, és kinevette magát.

Karakorumot eredetileg embermagasságú falakkal vették körül, ám ez megváltozott, amikor a városkát veszély fenyegette. A falakat megerősítették, megmagasították, vaskos őrtornyokat és kapukat építettek bele. Kubilaj már nem tudta, hányán laknak bent, és hányán kint, a sátortáborokban. Többször járt ott fiatal korában, az emlékei tiszták és lehangolok voltak.

Népének nem tett jót, ha helyhez kötötték. Noha dolgozni és gyarapodni jöttek Karakorumba, kint nem voltak szennyvízcsatornák, és a jurták olyan szorosan álltak a napsütésben, hogy a vizelet és ürülék bűzétől még egy erős ember is öklendezett. Amíg vándoroltak, minden tábor friss és zöld volt, de amikor csapdába ejtette őket a szegénység, olyan nyomornegyedet hoztak létre, ahol csak kevés férfi és egyetlen nő sem merte kitenni otthonról a lábát sötétedés után.

Már látta a fehér falakat, amikor megálljt parancsolt. Nem a jövővel kell foglalkozni, miközben az öccse éppen meg akarta támadni. Veszedelmes vakmerőség terveket kovácsolni az elkövetkező évekre, amikor simán megölhetik. Mégis, amikor hátrafelé bámult a párás messzeségbe, a tágas csin földekre gondolt Xanadu körül. Ott helyet talál ezeknek az embereknek. Lehetővé teszi, hogy kinyújtózzanak, és úgy élhessenek, mint az emberek, ne mint az állatok összezsúfolva egy túl kis helyre, egy túl kis város alatt. Népe könnyen megbetegedett, ha nem mozoghatott, és nem csupán azoktól a járványoktól, amelyek nyaranta végigsöpörtek a városon. Kubilaj a perzselő napon is megborzongott a gondolatra, hogy miféle ragályok dühönghetnek a saját piszkában rotyogó Ka-rakorumban. Ha életben marad, javítani fog ezen a helyzeten.

Urjang-Kadaj fáradhatatlan volt azon a délutánon, mindenhova ellovagolt, és parancsokat harsogott, hogy a tümenek tisztességes rendben álljanak föl. Kubilaj zászlói messze voltak onnan, ahol a lován ült a testőrei gyűrűjében. Fanyar mosollyal nézett a mezőn át a sárga selyemlobogókra, amelyeken szinte elevenen tekergőzött a sárkány. A nyilak sűrűbben hullanak majd a zászlótartókra, akik valamennyien önkéntesek. Egyedül ők viseltek súlyos pajzsokat, és a lovaik szügyét is halpikkely páncél borította. Kubilaj tőlük messze, a negyedik sorban, láthatatlanul osztogatta a parancsait.

Még a veszteségek után is kilenc tümen és úgy hat minghaan állt szemben Arik-Böke hadseregével. Zömük évek óta harcolt együtt a sokkal nagyobb létszámú ellenséggel szemben. A tisztek legalább ezerszer itták le magukat holtrészegre egymás társaságában. Ismerték embereiket, és ugrásra készek voltak, mint mindig. A kán városa magasodott mögöttük, érte kellett győzniük. Maga a kán is ott harcolt a soraikban. Ezen a napon véget ér valami.

Arik-Böke még hét kilométerre volt tőlük, amikor Kubilaj megálljt parancsolt. Még volt elég idő, hogy kiürítsék hólyagjukat, és igyanak egy kortyot a kézről kézre adott tömlőkből, amelyeket eldobtak, amikor már egy korty víz sem volt bennük. Százezer íjat ellenőriztek, nincs-e rajtuk repedés, kipróbálták az idegeket, eldobták, ami kinyúlt vagy túlságosan elkopott. Az emberek bezsírozták kardjaikat, hogy könnyen kiránthassák a pengéket a hüvelyből, sokan leszálltak lovukról, ellenőrizték a nyereghevedert és a szárat, nehogy elpattanjon a terheléstől. Nemigen nevetgéltek, és csak néhányan kiabáltak oda a barátaiknak. Megkeményítette őket a hosszú lovaglás a város felé.

Kubilaj kiegyenesedett a nyeregben, amikor megpillantotta Arik-Böke tümenjeinek elsőlovasait. Úgy bukkantak föl a távolban, mint a fekete legyek, ide-oda csapongva a forró levegőben. A felderítők mögött jöttek a tümenek, a lovasok nagy, sötét tömbjei egy narancsszínű porfelhő alatt, amely csigavonalakban szállt az égnek.

Ismét ellenőrizte kardja markolatát, kihúzta és visszalökte a hüvelybe az acélosan csendülő pengét. Ismerős volt az undor görcse a gyomrában, és az undort széthasító düh is. A test félt, de Kubilaj nem hagyta, hogy a gyönge hús uralkodjon fölötte.

Szívverése meglódult öccse hadseregének láttán, és harag száguldozott az ereiben. Összeszedte akaraterejét, és legyőzte a félelmet. Verejték ütött ki a homlokán, miközben szobormereven figyelte a közeledőket. Érezte maga körül a lószagot, és a hónapok óta nem tisztálkodó emberek állatias bűzét. Az ő emberei, akiket eskü és a tapasztalatok kötnek hozzá. Ma sokan meghalnak, és ez Arik-Böke bűne lesz. Emlékeztette magát, hogy ő ismeri az öccsét,

akármennyit változott is az eltelt évek alatt. Azért is állította föl távolabb a zászlókat.

Arik-Böke nem csak győzni akar a csatában. Orlokjának veresége megalázta. Ha Kubilaj jól mérte föl, félvak lesz a sértett gőgtől és a haragtól, tehát arra a pontra összpontosítja az íjászait, ahol a testvére áll. A zászlótartók fogják fel majd a nyilakat. Nem volt szép gondolat, főleg amikor Kubilaj elgondolta, milyen fiatalok, de mindent, a legapróbb gyengeséget ki kellett használnia. Némán imádkozott anyja és apja bocsánatáért, remélve, hogy nem látják ezt a mai csatát.

Végignézett jobbra és balra a néma testőrökön. Semmiféle rangjelzést nem viselt, emberei szótlan büszkeséggel figyelték. Készen álltak. A kán újabb imát intézett ősei szellemeihez, hogy Bajar megérkezzen.

Látta, hogy Urjang-Kadaj fölemeli a kezét. Utánozta a mozdulatot. Itt az idő. Miközben az orlok kiadta a parancsot, Kubilaj a közeledő, irdatlan hadat nézte. Kürtök szólaltak meg a sorokban, egyetlen, búgó hangot fújtak. Kubilaj keze megremegett a gyeplőn. Százezer harcos vágta sarkát a lova véknyába, és ügetni kezdett, hogy találkozzon az ellenséggel, a kánjuk öccsével.

Negyvenharmadik fejezet

Arik-Böke a nyakát nyújtogatta a nyeregben, azt a helyet bámulta a porfelhő mögött, ahol a bátyja várta. A felderítők régen jelentették Kubilaj helyzetét, de ő a saját szemével akarta ellenőrizni. Noha Karakorum falait fehérre festették, ó csak valami sápadt visszfényt látott Kubilaj tümenjeinek sötétebb sorai mögött, mintha fémről verődne vissza. Bólintott, és a keze ökölbe szorult a kardmarkolaton.

Tizenkét tábornoka mellette lovagolt. Hátrafelé nézegettek, a tümenjeiket keresték, a kán engedélyét akarták kérni, hogy odalovagolhassanak. Arik-Böke hallgatott. Az orlokja cserbenhagyta, és ó nem nevezett ki másikat, mert az is csak cserbenhagyta volna. Ő a kán, tehát ó vezényli az ütközetet. Érezte, hogy főemberei kínosan feszengtek. A bolondok azt képzelték, hogy maga mellett tartja őket, amíg az első nyilak kiröppennek.

Aznap tümenjei harmincöt kilométert lovagoltak megállás nélkül. Fáradtak voltak, de amint megpillantották az ellenséget, a fáradtságot mintha elfújták volna. Arik-Böke sem érezte már. Düh és izgalom járta át, amikor már csak másfél kilométer volt hátra, majd annyi se. Már láthatta Kubilaj alakzatait. Mozdulatlanul álltak, mintha várakozás közben gyökeret eresztettek volna. Irtózatos harag fogta el Arik-Bökét. Ezek elállják az utat a saját városához! Elállják a törvényes kánjuk útját! Megfogadta, hogy a bátyja lakolni fog ezért a pimaszságért.

Tümenjei nem tétlenkedtek. Ezrével hozták a tartalék lovakat hátulról, a harcosok mellé terelték őket, hogy lassítás nélkül átugorhassanak a pihent állatokra. Azok, amelyeket egész délelőtt lovagoltak, gyorsan lemaradtak, miután nem rugdosták és korbácsolták őket. Arik-Böke elég közel volt ahhoz, hogy lássa az élénksárga zászlókat, amelyek a bátyja helyét mutatták. Tüskés gerincre emlékeztető, hosszú lándzsákra tűzték őket. Azt nem látta, miféle jelkép van rajtuk, de végre tudhatta, hol keresse a hamis kánt. Elképzelte, amint Kubilaj is előre néz, és megborzongott, mintha a tekintetük találkozott volna a pusztaságban.

- Ott a célotok! - mondta tábornokainak. - Egy egész tartományt adok annak az embernek, aki idehozza a fejét. Melyikőtök akar kán lenni holnapi

Látta meghökkenésüket, amint felfogják a szavait, és elégedett volt. Irgalmatlanul fogják hajszolni embereiket egy ilyen díjért. Úgy fognak rázúdulni Kubilaj ra, mintha egy hegy hullana le a kék égből. Szép gondolat volt.

Visszaküldte őket a tümenjeikhez, és kisvártatva érezhette a változást. A tábornokok parancsokat kezdtek ordítani. Nőtt a sebesség, a tümenek egy sorban vágtáztak, mindegyik úgy igyekezett manőverezni, hogy elsőnek csaphasson le arra a kis csokor zászlóra.

Arik-Böke belevigyorgott a szélbe. A hadseregek alig ötszáz méterre voltak egymástól, és ő véres koncot vetett a farkasok elé. Több embere van, és azok a nemzet nagykánjáért harcolnak. Egy ilyen csata állt még a legközelebb az örömhöz, ami életében kijutott neki.

A felderítő kimerültén görnyedezett a lova nyergében, mire elérte az utolsó postaállomást Karakorum szívében. Nem volt könnyű megkerülni Kubilaj tümenjeit. Széles kört kellett leírnia a felderítők vonalai mögött, azután a sötétségben kellett lovagolnia úttalan utakon. Három napon át nem aludt, nem is tehette, mivel az ellenséges felderítők minden utat és ösvényt ellenőriztek. Az előző éjszaka a tőrével vagdosta a karját, a fájdalommal tartotta ébren magát, miközben egy bozótban várta, hogy

egy csapat harcos arrébb vonuljon. A karján levő kötést vakargatta, miközben elcsigázott lovával a postaállomás felé tartott a városi úton. Képzelete tréfákat űzött vele, suttogást hallott, és ha erőlködve kinyitotta a szemét, furcsa, megnevezhetetlen színeket látott. Fogalma sem volt, mi történt a társával. Talán nem volt szerencséje, és lenyilazták lovaglás közben.

A felderítő tizennyolc éves volt, és azt hitte, hogy az ereje határtalan, amíg ez a lovaglás rá nem ébresztette az igazságra. Mindene fájt, úgy érezte, hogy egy vastag, buta, lomha csomó

van a koponyájában. Talán ezért érzett olyan kevés diadalt, amikor a nyeregből úgyszólván belezuhant a postalovasok karjába. Azok nem nevették ki sem az állapota, sem a szaga miatt, sem azért, mert a nyerge még mindig lucskos volt, mert a vizeléshez sem állhatott meg. A karakorumiakat láthatóan aggasztotta a város előtt álló hadsereg. Az egyik kivett egy vizes rongyot egy vödörből, és gorombán ledörgölte az arcára száradt port és mocskot, amivel fel is ébresztette egy kicsit.

- Nincs nála postacsomag - mondta egy másik, és megrándult a szája. Egyikük sem számított jó hírre olyan üzenetnél, amelyet nem írtak le. Könnyedén pofon csapta a felderítőt.

- Ébredj, cimbora. Itt vagy, megérkeztél. Kivel kell beszélned?

A felderítő mérgesen maga elé kapta a kezét. Sértette ez a gorombaság. Félrelökte őket, és fölállt.

- A nagykántól jöttem, és az őrség kapitányát keresem - károgta. Az egyik ember adott neki egy tömlő tiszta vizet. A felderítő hálásan kortyolt belőle, majd kiköpött, hogy megtisztítsa összeragadt száját.

- Vidd be, Lev! - mondta a postamester. - Majd én foglalkozom a lovával.

Az állat kimerült, beteg volt, akárcsak a lovasa. A postamester komor arccal megfogta a gyeplőt, hogy kivezesse az állatot az udvarra. Nem akarta, hogy véres legyen a padló.

- Én is számítok néhány szeletre ma este - kiáltott utána az egyik férfi.

A postamester elengedte a füle mellett a megjegyzést. Az egyik ember rátette a kezét az imbolygó felderítő vállára, és elindultak.

A futár mindenkinél jobban tudta, hogy nem szabad faggatnia a felderítőt. Némán mentek az utcákon a kán palotája felé. Már messziről lehetett látni az aranytetejű tornyot. A felderítő hálásan nézett föl rá. Sántikált, mert minden lépésnél hasogatott a lába.

A palota kapuit a fényes páncélú nappali őrség vigyázta. Bólintottak a postafutárnak, és görbén néztek mocskos társára.

-A nagykán parancsa az őrség kapitányának, sürgős - mondta a postafutár, és élvezte a lehetőséget, hogy most az egyszer ugráltathatja az őröket. Az egyik füttyentett, a másik berohant a palotába. Csizmája úgy csattogott a kőpadlón, hogy egy ideig hallhatták, merre jár.

- Van valami hír arról a hadseregről? - kérdezte az őr.

A felderítő vállat vont.

-Amikor utoljára láttam őket, szembefordultak a kánnal. Ma vége lesz - mondta rekedten.

Az őrön látszott, hogy mást is kérdezne, ám ekkor ismét felhangzottak a futó lépések, méghozzá két emberé. A kapitány nem törődött a méltóságával, amikor az üzenet a nagykántól érkezik, és ellenséges had áll Karakorum előtt. Rohanva érkezett, olyan hirtelen fékezett, hogy csúszott egyet, és belekapaszkodott a kapufélfába, hogy el ne essen.

- Négyszemközt kell elmondanod nekem? - kérdezte lihegve.

- Azt nem mondták. A kán csak annyit üzen: itt az idő.

A felderítő csodálkozására a kapitány elsápadt, és mélyen, lassan beszívta a levegőt, miközben összeszedte magát.

- Semmi mást?

- Ennyit, uram. Itt az idő.

A kapitány bólintott, és szó nélkül elment, otthagyva az utána bámuló négy embert.

- Nagyon úgy hangzik, hogy valaki szorulni fog - motyogta a futár.

Kubilaj szeme ide-oda ugrált a közeledő tümenek és a sajátjai között. Mindkét oldal folyamatos mozgásban volt, a sorok hullámzottak, átfedték egymást, keresték a másik gyenge pontjait, hogy válaszra kényszeríthessék. Egy kívülállónak úgy tűnhetett volna, mintha két nagy sereg ész nélkül rohanna egymásnak, de igazság szerint ez folyamatos, ide-oda cikázó harc volt. Arik-Böke tábornokai az egyik szárny felé tartottak, Kubilajnak és Urjang-Kadajnak

válaszolnia kellett. Inkább egy újabb tüment vezényeltek át a pozíciójuk védelmére visszakényszerítve vonalba az ellenséget, semhogy megkockáztassanak egy tömegrohamot alakzatuk valamelyik gyenge pontján. Mindez vágtában történt. Minden tiszt azt leste, hogyan kerüljön előnybe, ha majd nyíllövésnyire lesznek egymástól.

A két fél háromszáz lépésről lőtte ki az első nyilakat. A maximális lőtávolság és a gyors közeledés miatt ez azt jelentette, hogy a vesszők átrepülnek az első sorok fölött. Kubilaj látta, hogy legsűrűbben arrafelé szállnak a nyilak, ahol zászlótartói lovagoltak, és még egy utolsó parancsot ordított a legközelebbi tábornoknak. Csak perceik voltak, hogy reagáljanak. Balra húzódtak erősítve saját soraikat, gyengítve a színleges állást.

Már késő volt, hogy Arik-Böke erre is válaszolhasson. Kubilaj és Urjang-Kadaj olvastak az alakzataiból, látták, hogy bekapta a csalit. A színleges állásra fog lecsapni, mert azt hiszi, hogy Kubilaj ott vár rá.

Kubilaj alig érzékelte jobbról és balról a minden hatodik szívverésre kilőtt nyilak zengő záporát, amely halált és pusztítást hozott, mert csak az ellenség mozdulatait figyelte. Arik-Böke hadai az egyik szárnyra összpontosítottak, hogy áttörhessenek oda, ahol feltételezésük szerint Kubilaj volt, és elnyújtották alakzatukat, hogy a legnagyobb erőt vethessék be.

Az utolsó szívverésnyi időben már tízezrével zümmögtek a levegőben a nyilak a két hadsereg között keresztezve egymást a levegőben. Összeeső lovak és emberek puffantak a földön, Kubilajnak el kellett rántania a lovát egy összeroskadó harcos elől, azután át kellett ugratnia egy másikon. Amikor a két oldalon előre döntötték a lándzsákat, a második sorban találta magát. Kihúzta a kardját.

Tőle jobbra Arik-Böke tümenjei korán engedték le a lándzsáikat a támadáshoz, hogy eljussanak a sárga zászlókhoz. A nyilak vihara telibe találta őket. Kubilaj az alakzatból látta, hogy öccse mennyire dühöng. Felüvöltött, de a hangját elnyelte a csatazaj.

Egy lándzsa közeledett felé, és egyenesen a mellére célzott. Először lassúnak rémlett, de mihelyt Kubilaj elméje alkalmazkodott, a lándzsa nyomban szállni kezdett, mint a lecsapó madár, olyan sebesen, ahogy a két vágtató póni közeledett egymáshoz. Kubilaj felmordult, félreütötte a lándzsa hegyét jobbra térítve a harcost. Kubilaj menet közben a nyakába vágott a kardjával, és érezte az arcán a kifröccsenő vért.

Saját lándzsásai kihasználták az átellenes vonalak gyengeségét. Arik-Böke az egyik szárnyra összpontosította a derékhadát, amitől tümenjei az utolsó pillanatokban lándzsahegyszerű alakzatot formáztak. Kubilaj belevicsorgott a szélbe. Nem menthette meg a zászlótartóit, viszont lecsaphatott a hirtelen sebezhetővé vált oldalszárnyra, amelyet épp ők gyengítettek le.

Pár szívverésnyi idő múltán a két sereg elsiklott egymás mellett, mint két táncos. Ilyen szintű manőverezés csak a nemzet legjobb lovasaival volt lehetséges, Arik-Böke mégis hibát követett el. Miközben törött lándzsáikat eldobáló tümenjei egyre mélyebbre vájták magukat, védtelenül hagyták az oldalukat Kubilaj derékhada előtt. Urjang-Kadaj és Kubilaj egyszerre bömbölt új parancsokat. Új nyílzáporok zúdultak a kavargó tömegre, emberek százai zuhantak le lovaikról.

Időbe telt, amíg Kubilaj tümenjei megfordultak, és minden pillanat kínszenvedés volt, amíg az oldalszárny elhúzott mellettük. Kubilaj vadul megrántotta a gyeplőt, hogy hátasa szűk körben forduljon. A ló ismét megbotlott egy hullában, de félelmében horkantva átugrotta. Kubilaj rámutatott a kardjával öccse tümenjeire. Emberei lovuk véknyába nyomták a sarkukat, és azt üvöltötték: - Gyia!

Csak könnyű vágtára gyorsíthattak a rövid távon, de Arik-Böke tümenjei annyira előre figyeltek, hogy a karddal fölfegyverzett katonák arathattak közöttük a mongol íjhoz szoktatott emberek hatalmas erejével.

Kubilaj velük tartott: először csak az első soron tört át, azután a továbbiakon is, mihelyt összeomlottak. Minghaanjai szélesre hagyták az arcvonalat, hogy több ponton is támadhassanak, ne kelljen bekerítéstől tartani. Mindkét oldalon emberek haltak meg, Kubilaj tisztjei azonban rendíthetetlen nyugalommal osztogatták parancsaikat. A kán rájuk bízta a vezérlést, ők pedig veteránok voltak, akik egykedvűen és komolyan végezték a munkájukat.

Arik-Böke oldalszárnya behorpadt, amikor Kubilaj tümenjei feldarabolták. Emberei hatalmas gödröt vájtak az ellenséges sorokba, és a minghaan tisztek minden erőfeszítése ellenére az a veszély fenyegette őket, hogy túlságosan mélyre hatolnak a nyílásba. Mielőtt Kubilaj új parancsokat adhatott volna, Urjang-Kadaj két további tüment küldött oda, hogy szélesítsék a támadás vonalát, és előbb nyilakkal, majd lándzsákkal támadjanak. Most volt idő felgyorsulni: teljes vágtában érkeztek, lovakat és embereket aratva lándzsáikkal.

Kubilaj a szeme sarkából látta, hogy sárga zászlai eltűnnek. Arik-Böke tümenjei felől ordítás hallatszott, és megújult vadsággal folytatták a harcot. Elenyészett az egyetlen pontra irányuló, rögeszmés düh, amely miatt még az alakzatot is képesek voltak elrontani. Kubilaj pillanatokon belül megérezte a különbséget, ahogy Arik-Böke erői visszahúzódtak, és elkezdték helyreállítani az alakzatokat. Kubilaj káromkodott. A nyilak még mindig röpködtek, és tudta, ő lesz a célpont, ha kiadja a parancsot.

Arik-Böke két tümenje eltávolodott az ütközettől, hogy minél jobb pozíciót vegyen föl. Miközben Kubilaj figyelte őket, elindultak visszafelé, nyilakat lövöldözve, azután a kápára akasztották az íjakat és kardot rántottak. Azt hitték, hogy Kubilaj már halott, és ez lelkesítette őket a további harcra. Kubilaj grimaszolt, azután biccentett, és az embereihez fordult.

- A magasba velük! - kiáltotta. - Hadd lássák, hogy tettem bolonddá őket.

A zászlótartók vad vigyorral kigöngyölték a hatalmas, sárga lobogókat, begyakorlott hatékonysággal rácsúsztatták a fémgyűrűket a zászlórudakra. Bólintottak egymásnak, és egyszerre emelték föl a rudakat, hogy Kubilaj zászlai loboghassanak a szélben.

Tümenjei fölemelték kardjaikat és íjaikat, ahogy meglátták, és teli tüdőből felordítottak. Mintha ez a moraj lökte volna hátrébb Arik-Böke tümenjeit, valójában azonban Kubilaj emberei rontottak rájuk. Semmit sem szeret jobban a mongol, mint a jó furfangokat a csatamezőn. Kubilaj nemcsak hogy élt, de Arik-Böke sok ezer emberének életébe került, hogy elpusztítsa a színlelt állást. Kubilaj emberei rövid ideig nevetve feszítették meg íjaikat és lőtték ki nyilaikat, azután a pillanatnyi derű tovatűnt, és ők visszaváltoztak a tümenek komor arcú gyilkosaivá.

Kubilaj a sok ezer fej fölött megpillantotta kétszáz méterre az öccse zászlait. Nem érdekelte, nem kívánta az öccse halálát. Ha lehet, élve akarta, bár ha Ég Atya magához veszi Arik-Bökét egy lándzsadöféssel vagy kardvágással, ő nem siratja meg a veszteséget. Testőrei körülvették, amikor Arik-Böke íjászai a magasba lőtték nyilaikat, hátha véletlenül sikerül eltalálniuk. Kubilaj összeszorította a száját, amikor fölötte a levegő megtelt sziszegő nyílvesszőkkel. Szerette volna, ha van nála egy pajzs, de hát nem cipelhette magával, mert azzal elrontotta volna az álcázást. Egyik zászlótartója nyögve kidőlt, és elejtette a zászlót, de a másik rögtön elkapta. Kubilaj morgott, mert látta, hogy vissza kell vonulnia. A védtelen oldalszárny elleni támadás során mélyen behatoltak az ellenséges egységbe, és kiszolgáltatták magukat egy ellentámadásnak, amely bizonyosan bekövetkezik most, hogy az öccse tudja, hol van valójában.

Az idő megfagyott egy pillanatra, amelyben a látóhatárt kémlelte, hogy nem mutatkoznak-e Bajar tümenjei. Emberei jól harcoltak, tisztjei bebizonyították, hogy a legkiválóbbak. Öccsének legalább négy tümenjét mészárolták le fele annyi veszteséggel, de a csatának még nem volt vége, és Kubilaj borzasztó veszélyben forgott.

Alighogy ezt elgondolta, Urjang-Kadaj tümeneket küldött, hátrálásra kényszerítette az ellenséget lehetővé téve, hogy a kánja kiszabaduljon.

Kubilaj ordított embereinek, hogy keressenek neki egy helyet az első sorok mögött, és visszafelé sodortatta magát a harcosokkal. Megéljenezték, amerre ment, mert még mindig örültek a csalásnak, amellyel megalázhatták Arik-Bökét. Azok, akik még a szungoknál eltöltött évekből ismerték, fölemelt karddal tisztelegtek neki, azután visszatértek tümenjeikhez.

A csatatér pár száz méterrel arrébb került az eredeti helytől, ahogy a tümenek hullámzottak és összecsaptak, visszavonultak, vagy ismét támadásba mentek át. Arik-Böke emberei vadul támadtak, mire Urjang-Kadaj visszavonta négy tümenjét, és így váratlanul szabad tér keletkezett. Az ellenséges harcosok utánuk rohantak, semmit sem láttak a világból, csak a gúnyosan huhogó, kurjongató lovasokat, akiket minden áron le akartak kaszabolni.

Urjang-Kadaj hagyta, hadd közeledjenek, aztán nyílzáport zúdíttatott rájuk. A tízezer nyíl széttépte a támadók szakadozott vonalát, torlaszokat épített holtakból. Arik-Böke íjászainak válasza nem volt ilyen hatékony, mert kevesebben voltak, és gyorsan kizuhantak nyergükből. Urjang-Kadaj a karját fölemelve majd leeresztve jelezte a lövéseket, majd hátraküldte az íjászokat, hogy cseréljenek helyet azokkal, akiknek még volt nyílvesszőjük. A csata közepén a tökéletesen végrehajtott manőver megtörte Arik-Böke derékhadát. Akik életben maradtak, visszavonultak, és ismét fölfejlődtek alakzatba kánjuk körül, hogy újra harcba induljanak.

Az őt kereső ellenséges íjászok tehetetlen dühére Kubilaj hátrált háromszáz lépést. Innen látta, amint Urjang-Kadaj átveszi a vezetést, és hallotta az újabb nyílfelleget felröppentő íjak húrjának pendülését. Ahogy elfordította a fejét, észrevette, hogy öccse seregéből kiválik egy friss harcosokból álló, hatalmas különítmény, és megkerüli az ingatag középpontot. Kubilaj szárazon nyeldekelt, így oldalról és hátulról is támadhatják Urjang-Kadajt! Körülnézett, számba vette, milyen erőkre számíthat, futárokat küldött tábornokaihoz.

Ismét Bajart kereste a látóhatáron. Amióta visszatért a Szung Birodalomból, rettegett egy olyan csatától, amelyben a nemzet hadseregei egymást pusztítják el. Már számolta az elesetteket, és ha ez így megy tovább, Dzsingisz birodalma védtelen marad a körülötte ólálkodó farkasokkal szemben. Szüksége volt azokra az emberekre, akiket harcosai megöltek. Mindenkire szüksége volt! Bajart kereste, mozdulatlanul ült, görcsösen szorította a kardmarkolatot. Tümenek bukkantak föl a távolban, száguldó lovasok sötét vonalai.

Kubilaj fellobbanó lelkesedése lelohadt, amikor meglátta a számukat. Túl sokan voltak. Nehezen lélegzett, érezte a félelem agyarainak harapását. Túl sokan vannak! Csak három tüment küldött Oroszországba Bajarral. A feléjük száguldó hadsereg létszáma ezt messze meghaladta.

Behunyta a szemét és lehajtotta a fejét. Olyan hevesen és gyorsan kapkodta a levegőt, hogy érezte, amint felforr a vére, az arca pedig minden szívveréssel vörösebb lesz. Megadhatja magát, vagy az utolsó emberig harcolhat, mindkettő a lehető legrosszabb döntés. Dühösen letörölte a vért az arcáról. Ekkor Arik-Böke emberei felordítottak, és az alakzatok ismét megmozdultak, mintha új fenyegetéssel állnának szemben.

Akkor hát nem a tartalék érkezett meg! Arik-Böke máris bevitte a zászlóit a tümenek védőpajzsa mögé. Kubilaj szédült és émelygett. Fülében elhalkult vérének harsogása. Ismerte a vereség kínját, el is fogadta. Még ekkor sem tudta, hogy mit kellene tennie, de mivel emberei megfordultak és éljeneztek, velük ordított, rázta a kardját a sebes vágtában közeledő tümenek felé.

- Tegyétek le a kardotokat! - ordította az ellenségnek.

Tábornokai átvették a kiáltást; őket követték a minghaan tisztek, majd a százfős dzsagunok parancsnokai. Pillanatokon belül sok ezer torok üvöltötte a parancsot Arik-Böke embereinek. Mindeközben hat tümen száguldott egyre közelebb, pihenten és halálosan, tele tegezekkel, ép lándzsákkal. Kubilaj megismételte a parancsot, tümenjei utána kántálták. Urjang-Kadaj hátrébb húzódott, hogy üres sáv keletkezzen a hadak között. Senki sem sietett

bezárni a rést. Arik-Böke tümenjei döbbent csendben ültek lovaikon, és bámulták a feléjük vágtató hatvanezer embert.

Kubilaj nem látta, hogy ki volt az első ember Arik-Böke seregéből, aki a földre dobta a kardját, azután az üres tegzét. Egy minghaan tiszt volt, akinek nyomán az ezrede is letette a fegyvert. Sokan leszálltak a nyeregből, és zihálva álltak a lovuk mellett. Példájukat gyorsan követték a tümenek. Azok kezdték, akik a legtávolabb álltak a kánjuktól. Mire Kubilaj felismerte Bajar és Batu kán zászlait, csak egyetlen tümen maradt fegyverben, harcra készen a kán körül. Nekik a saját baj társaik kiabáltak, hogy tegyék le a fegyvert.

Arik-Böke utolsó tümenje komor csöndben várakozott. Urjang-Kadaj néma sorokba rendezte tümenjeit, Bajar és Batu kán hadai az íjakat feszítve közeledtek.

Látva, hogy egy pihent hadsereg készül ellenük, az utolsó tümen is eldobta kardjait, és otthagyta Arik-Böke zászlótartóinak kis csoportját. A kán dühösen ordítozott utánuk, de nem törődtek vele.

Kubilaj elindította a lovát, és úgy érezte, hogy aznap még nem volt veszélyesebb helyzetben. Nem kellett parancsot adnia a tábornokainak, hogy vegyék körül. Egyetlen nyílvessző is kiolthatja az életét, és akkor Arik-Böke ismét elindíthatja a tümenjeit. Nem kételkedett benne, hogy öccse a végsőkig harcolna, gyengén, kivérzetten hagyva maga után a nemzetet. Keresztüllovagolt a csatatéren, nem nézett se jobbra, se balra, miközben emberei félretolták azokat a harcosokat, akiket nemrég meg akartak ölni.

Egy örökkévalóságnak tűnt, mire odaért Arik-Bökéhez. Öccse öregebbnek tűnt, betört orra vörösen lángolt az indulattól. Még mindig a kezében tartotta kivont kardját. Kubilaj parancsot mormolt a mögötte állóknak. Nyikorogva feszültek meg az íjak, tucatnyi nyílvessző szögeződött az egyetlen emberre, aki baljósán bámult Kubilajra.

-Add meg magad, öcsém! - kiáltotta Kubilaj. - Vége!

Arik-Böke villogó szemmel bámult az embereire. Az arca megvetést tükrözött. Kubilaj egy pillanatig azt várta, hogy Arik-Böke oldalba rúgja a lovát, előre rúgtat, és meghal, ám az csak rázta a fejét, mintha meghallotta volna a bátyja gondolatait. Lassan ellazította ujjait, és a fűbe ejtette a farkasfejes kardot.

Negyvennegyedik fejezet

Kubilaj egyedül állt a karakorumi palota tróntermében, és kinézett a nyitott ablakból a város háztetőire. Mielőtt bejött a palotába, nem is érezte, hogy ennyire mocskos és büdös. Annyira nem illett a csiszolt kőpadlókhoz, a tiszta termekhez, mint egy majom a kerthez. Megmosolyogtatta a gondolat. Elképzelte, hogy festhet. Páncélja a lehető legmesszebb esett ifjúkorának tudós köntösétől. Egykor tintafoltos tenyere kérges lett a kardtól. Fölemelte a jobbját, és fanyar képpel nézegette a halvány forradásokat. A mocsok, amely beette magát a keze minden redőjébe és a körmei alá, a vér, a föld és az olaj keveréke volt.

Sok éve nem látta ifjúságának városát, és miután bejött a kapun, és megtette az első lépéseket, megdöbbentette, mennyire ismerős és mennyire más lett Karakorum. A rövid lovaglás az utcákon át a palotáig szürreális álom volt. Az évek során olyan sok szung városban járt, hogy a számukat sem tudta. Karakorum valaha nagynak, nyitottnak látszott, olyan helynek, ahol szélesek az utcák és erősek a házak. Az az ember, aki hazatért, valahogy kicsinek és kopottnak találta. A karakorumiak sose látták egy szung város légies kertjeit és patakjait, vagy azt a hatalmas vadaskertet, amely Xanaduban épül. Összezsugorodott a távollétében még a palota könyvtára is, ahol számtalan órát töltött el; az egykori aranykincsek megfakultak az emlékekhez képest. Egyedül sétált a palota folyosóin, végigjárta ifjúsága helyeit. Egykori hálószobájában megtalálta azt a helyet, ahol belevéste a nevét a tölgyfába. Megállt, egy időre belefeledkezett álmaiba, miközben végighúzta ujját az egyszerű írásjeleken.

Még a palotakert is más lett, az árnyas fasorok hatalmasra nőttek. Megváltoztatták a látványt, a kert összképét, árnyékcsipkét borítottak rá, amitől semmi sem tűnt ugyanolyannak. Egy ideig ült a pádon a kerti lugasban, amely Ögödej halála után épült. Itt béke volt, egy cseresznyefa sápadt virágai borzongtak körülötte a szélben. A háborúnak vége. Akkor ébredt rá igazán, amikor ott ült a csöndben. Nem maradt más dolga, mint uralkodni.

Ez a tudás örömmel töltötte el, de nem szabadulhatott a csalódástól, mintha csak emlékek visszhangjait nyerte volna el a háborús évekkel. Igyekezett elhessenteni magától ezt az érzést, mint felesleges vágyakozást elérhetetlen dolgok után, de a valóság ott lebegett a sűrű nyári levegőben, amely máris édes volt a füstölgő növényektől, amelyek állítólag elűzik a betegségeket.

Kényszerítette magát, hogy elforduljon a lenti utcákra néző ablaktól. Karakorum nem hibátlan, de akkor is népének első városa, a határjel, amelyet Ögödej kán emelt, hogy nomád törzsekből letelepedett nemzetté tegye őket. Nagy álom volt, de ő még jobbat alkot Xanaduban. Különb lesz a kínai császárénál mindazzal a gazdagsággal, amelyet az a hatalmas föld kínál. Kormányzót kell kineveznie Karakorumba, valakit, akiben megbízhat, hogy ismét ragyogóvá és tisztává tegye a várost. Urjang-Kadaj jutott az eszébe, gondosan mérlegelte az ötletet, végül bólintott.

A hely, amelyre otthonaként gondolt, idegenek városa lett. Az ő helye Xanaduban van, amely híd a csinek földje és a mongol haza között pontosan úgy, ahogy tervezte. Onnan mindig elküldheti tümenjeit a szungok ellen. Mozdulatlanul állt, ökölbe szorította a kezét. A szungokat csaknem megverte egy mongol tábornok. Egy nagykán meg fogja verni őket.

Hallotta, hogy lépések közelednek a fényezett rézajtóhoz, amelyek ezt a termet elzárták a palota többi részétől. Ismét megfeszítette akaraterejét, hogy ne gondoljon a fáradtságra, amely ólomsúllyal húzta kezét-lábát. Egész nap lovagolt és harcolt. Érezte a lovak és a vér bűzét, és a nyári nap is bealkonyult végre, de még mindig volt egy dolog, amelyet el kellett végeznie, mielőtt megfürödne, enne és aludna.

Nem voltak szolgák, akik odafutottak volna, amikor egy ököl megdöngette a külső ajtót. Nyilván valamennyien eltűntek, amikor a hódító belépett a városba, mert mészárlást és

pusztítást vártak. Mintha képes lenne ártani a népe, a nemzete akár egyetlen emberének is. Gyorsan keresztülvágott a termen, kinyitotta a rézajtót. Nem vette észre, mikor ragadta meg a kardmarkolatot, annyira beleidegződött ez a mozdulat.

Urjang-Kadaj és Bajar állt ott, közöttük pedig az öccse. Arcuk komor volt, Kubilaj nem szólt, csak intett, hogy lépjenek be. Arik-Böke csoszogott elöl, a lábait összekötözték, így csak apró lépésekkel haladhatott. Kis híján elesett, Bajar tábornok kapta el a vállát.

- Várjatok odakint - mondta halkan Kubilaj a hadvezéreinek.

Tiltakozás nélkül, kurtán meghajoltak menet közben dugva hüvelybe a kardjukat. Urjang-Kadaj becsukta az ajtót, Kubilaj figyelte, hogyan fedik el az ajtószárnyak az egyre keskenyedő résben az orlok hideg tekintetét.

Sok év óta először maradt egyedül az öccsével. Arik-Böke hátrakötött kézzel, egyenesen és tagbaszakadtan állt, és körülnézett a teremben. Csak a szörcsögése hallatszott, ahogy ki-be járt a levegő a törött orrában. Kubilaj valamilyen nyomát kereste benne annak a fiúnak, akit ismert, de az arc eldurvult, elnehezedett, megkeményedett. Arik-Böke szeme villogott, miközben a bátyja vizsgálgatta.

Nehéz volt nem gondolni arra az időre, amikor utoljára találkoztak ezen a helyen. Akkor Möngke még tele volt élettel és tervekkel, és az övék volt a világ. Sok minden változott azóta, és Kubilaj szíve sajgott, ha erre gondolt.

- Mondj meg valamit, öcsém! - kezdte. - Most, hogy a háborúnak vége... neked volt igazad vagy nekem?

Arik-Böke lassan feléje fordította a fejét. Az arcán vörös foltok ütköztek ki a haragtól.

- Akkor nekem volt igazam... - mondta csikorgó hangon -most pedig neked.

Kubilaj a fejét csóválta. Öccse számára az erkölcs egyenlő az erővel. Valamiért felbőszítették ezek a szavak, és mindaz, ami mögöttük volt. Igyekezett lecsillapodni. Még mindig látta Arik-Böke szemében a diadal valamiféle szikráját.

- Te kiadtál egy parancsot, öcsém - folytatta. - Hogy mészárolják le embereim asszonyait és gyerekeit a város mellett a táborokban.

Arik-Böke vállat vont.

- Mindennek ára van - mondta. - Tűrtem volna, hogy elpusztítsd a tümenjeimet, és ne is válaszoljak rá? Én vagyok a nemzet nagykánja, Kubilaj. Ha átveszed a helyemet, akkor neked kell nehéz döntéseket hoznod.

- Nem hinném, hogy ez a döntés nehéz volt számodra - felelte halkan Kubilaj. - Még mindig azt képzeled, hogy végrehajtották? Azt hitted, hogy az őrkapitány le fog gyilkolni védtelen asszonyokat, és az anyjuk térdébe kapaszkodó gyerekeket?

Arik-Böke ábrázatáról lehervadt a megvetés. Válla kissé meg-roskadt, elfolyt belőle valamennyi düh és gyűlölet. Elnyűttnek és fáradtnak tűnt.

- Látom, rossz emberben bíztam.

- Nem, öcsém. Te voltál a rossz ember. Ennek ellenére is nehéz így látnom téged. Bár lett volna másik út!

-Te nem vagy a kán! - rivallt rá Arik-Böke. - Nevezd magad, aminek akarod, de te és én tudjuk az igazat! Győztél, Kubilaj. Úgyhogy mondd meg, mi a szándékod velem, ne pocsékold az időmet azzal, hogy leckéztetsz. Tőled nincs mit tanulnom, tudákos bátyám. Emlékezz, anyánk megtartotta ezt a várost, apánk pedig az életét adta a nemzetért. Figyelnek téged, ezt a szemforgató sajnálkozást az arcodon! Senki sem ismer úgy, mint én, így hát ne prédikálj nekem. Te is ezt tetted volna a helyemben.

- Tévedsz, öcsém, de most már nem számít - felelte Kubilaj. Odament a rézajtóhoz, megdöngette az öklével. - Van egy birodalmam, amelyen uralkodom, amely legyengült a kezedben. Én nem leszek híjával sem az erőnek, sem az akaratnak. Ez legyen a vigaszod,

Arik-Böke, ha egyáltalán érdekel a nemzet. Jó ura leszek nemzetünknek.

- És minden hónapban idehozol, hogy kérkedj a vereségemmel? - kérdezte Arik-Böke, és az arca ismét kivörösödött. - Vagy száműzöl, hogy megmutasd a parasztoknak híres irgalmadat? Ismerlek, bátyám. Valaha felnéztem rád, de az már régen volt. Gyenge ember vagy, bátyám, és a finom beszéded meg a tudálékosságod ellenére is meg fogsz bukni!

Kubilaj hallgatta öccse fröcsögését, egy percre lehunyta a szemét, és olyan hirtelen hozta meg döntését, ahogy a vart tépik le a sebről. Különös dolog a család, és noha szinte érezte, hogyan ostromolja öccse gyűlölete, mégis emlékezett a kisfiúra, aki egy vízesésben úszott, és egyszerű imádattal nézett rá. Ezerszer hahotáztak együtt, később együtt ittak, és drága közös emlékeik voltak szüléikről. Torka elszorult a gyásztól.

Urjang-Kadaj és Bajar ismét beléptek a terembe.

- Vidd ki, tábornok - mondta Kubilaj. - Orlok, maradj egy pillanatra.

Bajar kivitte az öccsét a folyosóra. A csoszogó lépések valahogy szánalmasak voltak.

Kubilaj szembefordult Urjang-Kadajjal, és mélyen, lassan beszívta a levegőt, mielőtt megszólalt.

- Ha nem rendeli el a családok halálát, megkímélhettem volna - mondta.

Urjang-Kadaj bólintott, a szeme olyan volt, mint két sötét tó.

A saját felesége és gyerekei is itt voltak a városban, az orlok házában.

-A tümenek azt várják tőlem, hogy megölessem, orlok. A szót várják.

- De ez a te döntésed, nagyuram. Végső soron tiéd a választás.

Kubilaj elfordította a tekintetét a fővezéréről. Nem lesz vigasz, nem próbálnak könnyíteni a terhén. Urjang-Kadaj sosem ajánlotta föl a könnyebb utat, és ő legalább annyira tisztelte ezért, mint amennyire fájt neki. Bólintott.

- Igen. Nincs nyilvános kivégzés, Urjang-Kadaj. Az öcsémnek nincs. Tedd félre a haragodat, ha tisztelsz engem, és olyan gyors és tiszta halált adj neki, amilyet csak lehet.

Hangja rekedtté vált az utolsó szavaknál.

- És a tetem, nagyuram?

- Kán volt, orlok. Gyújts neki temetési máglyát, hogy megvilágítsa az eget. Gyászolja meg a nemzet az eltávozását, ha akarja. Nem számít. Az öcsém, Urjang-Kadaj. Csak... gyors legyen.

Nyári nap melegítette a tarkóját, ahogy ült a palota kertjében fiával, Csenjinnel. A távolban fekete füstoszlop emelkedett az égnek, de Kubilaj nem akarta végignézni az öccse temetését. Ehelyett csukott szemmel pihent, egyszerű örömet találva fia társaságában.

- Néhány nap múlva Xanaduba megyek - mondta. - Ismét láthatod az anyádat.

- Örülök, hogy elsőnek ezt a várost láthattam - felelte Csenjin.

- Tele van történelemmel.

Kubilaj elmosolyodott.

- Ez nekem nem történelem, fiam. Ez a családom, és valamennyien hiányoznak. Amikor nálad fiatalabb voltam, Dzsingisszel lovagoltam, pedig még alig tudtam megmaradni a nyeregben.

- Milyen volt? - kérdezte Csenjin.

Kubilaj kinyitotta a szemét, és látta, hogy a fia őt figyeli.

- Olyan ember, aki szerette a gyerekeit és a népét, Csenjin. Eltávolította a Csin Birodalom lábát a nemzet torkáról, lehetővé tette, hogy felülemelkedjünk a törzsi harcokon. Megváltoztatta a világot.

Csenjin lesütötte a szemét a kezében levő cseresznyefa ágra. Azzal játszott, ide-oda hajlítgatta.

- Én is szeretném megváltoztatni a világot - mondta.

Kubilaj elmosolyodott, és csak egy csepp bánat volt a szemében.
- Meg fogod változtatni, fiam, meg fogod. De senki sem változtathatja meg örökre.

Történelmi jegyzetek

Kevés adat maradt fenn Güjük kánságáról. Az igaz, hogy egy egész hadsereggel vonult Batu ellen, hogy megtámadja a saját országában, mert az nem ment el a kurultájra hűséget esküdni. Azt is tudjuk, hogy Batut Sorhatani figyelmeztette, és utána Güjük tisztázatlan körülmények között meghalt akkor, amikor a hadseregek már látták egymást. Persze minden ember meghal, de némely haláleset, mint például Dzsingisz fiáé, Dzsocsié túlságosan is az alkalmas pillanatban következik be ahhoz, hogy higgyünk a hivatalos változatban. Hozzátenném, nincs rá bizonyíték, hogy Güjük homoszexuális lett volna. El kellett magyaráznom, hogy miért veszett össze Batuval az oroszországi visszavonulásnál - ez a részlet hiányzik a krónikákból. Mivel csak két évig uralkodott kánként, és kellően korai halált halt, olyannak képzeltem el, mint aki hasonlít egy angliai alakra, az pedig II. Edward, aki viszont valóban homoszexuális volt. Ebből adódtak a fejlemények. Güjük nem tett semmit, ami feljegyzésre érdemes.

Halála szabaddá tette az utat a következő kán, Möngke előtt, akivel viszont elkezdődött egy konfliktus a mongol nemzeten belül. A modernizáció erői, akik átvették a csin kultúrát, összecsaptak a hagyományos mongol kultúrával és világnézettel. Möngkét támogatta Batu, aki Sorhataninak köszönhette az életét.

Möngke harminchat éves lehetett, amikor kán lett. Erős és egészséges volt, jó évek vártak rá. Az igaz, hogy uralmát az avragai kurultájon kezdte, és az ellenzék lemészárlásával folytatta, hogy helyet csináljon a saját családjának. Megölette Güjük feleségét is, a boszorkánysággal vádolt Ogul Kajmist.

Möngke tovább terjeszkedett, minden égtáj felé kiküldte a mongol hadigépezetet. 1251-tól 1259-ig uralkodott, ez a nyolc év a hódítás és a vérengzés ideje volt. Öccse, Hülegü nyugatra ment, és legázolta az iszlám világot, miközben Möngke utasítására Kubilaj délkeletnek indult a Szung-kori Kínába. Anyjuk, Sorhatani 1252-ben több mint hetvenéves korában halt meg. Amíg élt, uralkodóként irányította Mongóliát, és megérte, hogy legidősebb fia kán lett. A nesztoriánus keresztény Sorhatani megtaníttatta fiait a buddhizmusra, és mecseteket, medreszéket alapított az iszlám lakosságú vidékeken. Képzelete, széles látóköre korának legszenzációsabb asszonyává tette. Az a jó a történelmi regényekben, hogy időnként olyan egyéniségekbe botlok, akik egymagukban könyveket érdemelnének. Ilyen volt Marius, Julius Caesar nagybátyja. Sorhatani a másik. Én bizonyosan nem tudtam úgy ábrázolni, ahogy hozzá méltó lenne.

Ha nem történt volna meg, fikcióban csakis nevetséges képtelenség lehetne Kubilaj hadjárata a Szung Birodalom ellen. Nem volt katonai tapasztalata, életét majdnem teljesen a tudományok töltötték ki. Abban az időben a Szung Birodalom némely városának lakossága felülmúlta az egész mongol nemzet lélekszámát, vagyis enyhén szólva mérhetetlenül nagy falat volt még Dzsingisz unokájának számára is. Mellékesen megjegyzem, a birkabőrökből készített tutajokat, amelyeket a történetben Kubilaj használ, a mai napig alkalmazzák Kínában a folyókon való átkelésre.

Möngke tapasztalt tábornokokat adott Kubilaj mellé. Az előző könyvekben a cselekmény miatt gyermektelennek ábrázoltam Szübötejt. Urjang-Kadaj valóban az ő fia volt, aki a maga erejéből lett híres tábornok. Möngke az első hadjáratra mindenből a legjobbat adta Kubilaj nak, és elsőnek olyan feladatot bízott rá, amit könnyedén tudott teljesíteni. Ebben is Dzsingisz mutatta meg az utat, amikor a Hszi Hszia Birodalmat támadta meg, hogy a hátsó ajtón jusson be a csin területre, Möngke az egyetlen Ta-li várossal rendelkező Jünnan tartományban látta meg az utat a Szung Birodalomhoz. Kubilaj ellenfelei túlerőben voltak, de ez nem aggasztotta a mongolokat. Mindig túlerő ellen harcoltak. Érdemes megjegyezni, hogy csaknem teljes

mértékben hamis az a népszerű elképzelés, amely szerint a mongol horda lerohanja a kisebb hadseregeket.

Möngke választást kínált Kubilajnak két hatalmas kínai terület között. A valóságban Kubilajnak volt ideje tanácsot kérni Jao Su kancellártól, és az öregember a jó termőföld miatt ajánlotta neki az északi Csing-Csaót. Idővel Kubilaj sok ezer parasztgazdaságot hozott létre, amelyek hatalmas vagyonhoz juttatták, de a bevétel miatt összekülönbözött a testvérével. Ezen a földön kezdte építtetni saját felső fővárosát, amelynek a Sangtu nevet adta, bár ismertebb az angol Xanadu változat. Lehet, hogy nem kéjpalota volt, ahogy Sámuel Coleridge írta, de hatalmas vadaspark terült el a falai között, ahol Kubilaj vadászhatott.

Alamutot, az aszaszinok erődjét 1256-ban ostromolták meg Hülegü erői. Alamut urának, a muszlim szektavezérnek valójában Alá ad-Dín volt a neve. Azért nem az igazi nevén szerepel, mert túlságosan emlékeztet az Aladdinra, és mert egy hasonló nevet már használtam egy korábbi könyvemben, így itt Szulej-mánnak hívják. A síiták iszmailita ágához tartozó aszaszinok akkoriban óriási hatalmat képviseltek a vidéken, mivel legalább négy nagyobb erőd volt a kezükön. Ezeknek a legerősebbike volt Alamut, a bevehetetlen sasfészek a Kaszpi-tengertől délre emelkedő hegységben. Hasszán és a vezér kapcsolatát érdekes módon a mongolokról szóló feljegyzésből ismerjük. Egy Ata at-Mulk Dzsuvajni nevű perzsa írnok örökítette meg, aki elkísérte Hülegüt Alamutba és Bagdadba, később az elfoglalt város kormányzója lett. Nem tudjuk, hogy Hasszán ölte-e meg urát, de ő tűnik a legvalószínűbb tettesnek. Az úr éveken át kínozta Hasszánt puszta szórakozásból, odáig menve, hogy a saját hálószobájukban közösült a szolga feleségével. Történelmi érdekesség, hogy az aszaszinok vezérét épp a legrosszabb pillanatban ölték meg, ami leegyszerűsítette Hülegü dolgát. Az aszaszinok kénytelenek voltak megadni magukat. Új vezetőjüket, Rukn ad-Dínt Hülegü parancsára halálra rugdosták. Nagy megtiszteltetés volt ez a mongol felfogás szerint, mivel nem ontották vérét, és ezzel elismerték a szekta vezetőjének.

Bagdad elestét az egyik legförtelmesebb mészárlás követte, amelyre valaha is sor került Dzsingisz családjában. Hülegü ragaszkodott hozzá, hogy a várost lefegyverezzék, azután az egymilliós lakosságból 800 000 embert kiirtott. Azt mondták, a Tigris vörös lett a tudósok vérétől. A kalifának megengedte, hogy válasszon százat hétszáz háremhölgyéből, azután megölette, a száz nő pedig Hülegü jurtáiba került.

Megpróbáltam szembeállítani Hülegüvel Kubilajt, aki egészen más stílust képviselt. Hülegü sok tekintetben úgy harcolt, ahogy Möngke és Dzsingisz, miközben Kubilaj éppen olyan kínai lett, mint bármelyik hagyományos csin arisztokrata - csak nagyobb volt náluk. Bagdadot lerombolták és kifosztották, mert Hülegü mohón vágyott az aranyra, amit Dzsingisz sosem értett volna meg. Ezzel szemben Kubilaj valóban megkímélte azokat a városokat, amelyek megadták magukat. Ez volt stratégiájának legfontosabb része. Halálbüntetés terhe alatt megtiltotta embereinek, hogy válogatás nélkül öldököljék úgy a csineket, mint a szungokat. Ha igazán meg akarjuk érteni, milyen különleges ember volt, vessük össze jellemét kultúrájának hagyományos kegyetlenségével. Ebben bizonyosan hatott rá Jao Su, akit Kínában máig tisztelnek buddhista elvei és a sok megmentett élet miatt.

Möngke továbbra is úgy érezte, hogy neki is csatlakoznia kell a szungok elleni támadáshoz, és egy második frontot nyitott. A források szerint hatvan tümennel indult szung földre - egy igazi, 600 000 fős hordával, noha az alacsonyabb létszám valószínűbbnek tűnik. A tartalék lovak irdatlan ménese miatt a kánok ellenségeinek mindig gondot okozott a mongol hadsereg valódi méretének becslése. Nem tudjuk, vajon Kubilaj tiltakozott-e, vagy Möngke már eleve megbeszélte öccsével a kétfrontos támadást, amelyre a kínai birodalom egyesítése miatt volt szükség.

Nem tisztázott, hogyan halt meg Möngke útban a szung Kína felé. Vagy nyíl sebesítette

meg, és a seb elfertőződött, vagy vérhas, esetleg kolera végzett vele. A lehetőségek széles skálájának köszönhetően választhattam azt az elképzelést, hogy az aszaszinok álltak bosszút rajta Hülegüt támadása miatt. Amikor Kubilaj megkapta Möngke halálának hírét, tudta, hogy vissza kell vonulnia. Ez hagyomány volt: még Szübötej is lemondott Nyugat-Európa meghódításáról, amikor Ögödej meghalt. A szung tábornokok Kubilajjal majdnem egy időben értesültek a kán haláláról - képzelhetjük a megkönnyebbülésüket. Ám Kubilaj nem volt hajlandó elhagyni Kínát. Már kezdett kiszakadni az otthoni politikából. Kína addigra az ő kánsága, az ő birodalma lett.

Möngke hadseregének nem voltak ilyen fenntartásai, azonnal megszakították útjukat dél felé. A rendíthetetlenül hűséges Hülegü is visszatért a Közel-Keletről, mikor megtudta a hírt. Csupán húszezer embert hagyott hátra Kitbuga tábornok parancsnoksága alatt (aki valóban ragaszkodott hozzá, hogy miséztessen az elfoglalt mecsetekben). Ezt a húszezret, akik nem számíthattak a tümenek támogatására, lekaszabolták a fellázadt muszlimok, akik épp a színlelt visszavonulás taktikájával csalták tőrbe őket, azzal, amelyet a mongol hadseregek annyira szerettek. Hülegü ezzel együtt hódított magának egy kánságot, amelyből a modern Irán lett. Csak Kubilaj nem felelt a hívásra.

Otthon, Karakorumban Arik-Böke olyan döntést hozott, amely hatással volt családja későbbi nemzedékeire. Möngke távollétében ő uralkodott a fővárosban, és egyébként is ő volt az óhaza kánja.

Miután Möngke hadserege visszatért, meggyőzte magát, hogy nincs jobb jelölt nála, és nagykánnak nyilvánította magát. Sorhatani és Toluj legfiatalabb fia lett az uralkodó.

Ugyanabban az évben, 1260-ban fivére, az idegen földön tartózkodó Kubilaj kánná nyilvánította magát. Nem tudhatta, hogy ezzel elveti a testvérháború magját, ami egyszer majd térdre kényszeríti Dzsingisz birodalmát.

Inkább megváltoztattam a szung császárok öröklési rendjét, hogy ne kelljen kihagynom Huaj Szung gyerekcsászárt, aki valamivel később, de ugyanebben a korban uralkodott. Li Szung császár csaknem negyven évig uralkodott, és gyermektelenül halt meg 1264-ben. Ót unokatestvére, a kielégíthetetlen Tu Szung követte. Alig tíz évig, 1274-ig ült a trónon. Utána nyolcéves öccse követte, aki viszont alig négy évvel élte túl, és megélhette Kubilaj győzelmét dinasztiája felett.

Ami a számokat illeti: a tizennégy rendkívül balszerencsés szám a kínai kultúrában, mivel a kiejtése a kantoni és a mandarin nyelvben egyaránt hasonló a meg akarok halni kifejezéshez. A kilenc, mint legnagyobb egyjegyű egész számjegy az egyik legszerencsésebb szám, és a császárhoz társítják.

Erre az időszakra egyszerűen túl sok herceg volt ahhoz, hogy mindet be lehessen venni a történetbe. Algu nagyúr Bajdur fia, Csagatáj unokája, Dzsingisz dédunokája volt, a csagatáj kánságban uralkodott, és kezdetben Arik-Bökét támogatta a polgárháborúban, azután ellene fordult. Valóban ő volt családjából az első, aki áttért az iszlám vallásra. Nyilván taktikai megfontolásból tette, tekintve, hogy ez volt annak a népnek a hite, amely fölött Szamarkand és Buhara környékén, a mai Üzbegisztán területén uralkodott. Száz évvel az események után Szamarkand lett a hódító Timur Lénk fővárosa.

Arik-Böke válasza a bátyjának, vagyis hogy akkor nekem volt igazam, most pedig neked, történelmi tény, és bámulatosan sokat mutat meg ebből az emberből. Arik-Böke halála, akárcsak Güjük káné, a legalkalmasabb pillanatban következett be. Élete virágjában volt, kicsattanóan egészséges és erős, ennek ellenére meghalt röviddel azután, hogy alulmaradt Kubilajjal szemben. Nem nehéz valamilyen bűncselekményre gyanakodni.

Amikor elkezdtem ezt a sorozatot, az volt a szándékom, hogy megírom Kubilaj egész életét. Úgy éreztem, hogy a leghíresebb események - a találkozás Marco Pólóval, a támadások

Japán ellen - kihagyhatatlanok a történetből. Mégis minden történelmi regényre érvényes, hogy minden szereplőjük rég halott; minden élet és mese véget ért, és rendszerint nem túl szépen. Nagyon kevés élet végződik dicsőségesen, én pedig már megírtam Julius Caesar és Dzsingisz kán halálát. Úgy gondoltam, ez egyszer élő szereplővel fejezhetek be egy sorozatot, aki még csak most valósítja meg álmait és reményeit. En tudhatom, hogy Kubilaj túlélte a feleségét meg a fiát, és ez megtört emberré tette, aki az evésben-ivásban keresett vigaszt, de életének ezen a pontján őezt még nem tudja - éppen ezért akartam így elbúcsúzni tőle.

Egy ilyen döntés mindig hagy elvarratlan szálakat. Kubilaj végül megverte a szungokat, és megteremtette az egyesült Kínában a Jüan-dinasztiát, amelynek a nevét ma is viseli az ország pénze. Utódai csaknem egy évszázadon át uralkodtak, mielőtt beleolvadtak a történelembe, noha Dzsingisz családjának tagjai más kánságokban még sokáig uralkodtak.

Ez a történet egy magányos, éhező, üldözött családdal kezdődött a mongol pusztán - és Kubilaj kánnal ér véget, akinek birodalma messze meghaladta Nagy Sándorét vagy Julius Caesarét. És ez alig három nemzedék alatt történt, vagyis ez a történelem leghíresebb meséje a szegény ember fiairól, akik meg sem állnak a királyságig.

Szójegyzék

Ajrag/fekete ajrag: kancatejből párolt, átlátszó alkohol

Arban: kis - rendszerint tízfős - portyázó csapat

Deel: könnyű bélésű, bőujjú, derékban megkötött, hosszú köntös

Dzsagun: százfős katonai egység

Ég Atya: néha Tengrinek nevezik, mongol istenség, a Földanya társa

Földanya: a Föld szelleme, Ég Atya társa

Gurkán/nagykán: a kánok kánja, a nemzet vezetője

Jurta: nemezből és lécekből álló, kerek sátor

Kán: törzsi vezető. A mongol nyelvben nincs k, ezért a szó elején a hangot h-nak ejtik.

Kurultáj: a hercegek gyűlése, amelyen új kánt választanak

Minghaan: ezerfős katonai egység

Nohoj hor!: Szó szerint: Fogd meg a kutyát!', Az idegenek üdvözlése.

Orlok: a mongol hadsereg főparancsnoka

Postaállomás: tizenkét kilométerenként elosztott megállók, ahol a gyorsfutárok lovat cserélnek

Sámán: a törzs orvosságos embere, gyógyító, egyben közvetítő a szellemvilághoz

Szolgáló nemesek: személyi szolgálatra felesküdött harcosok, a kán testőrei

Tümen: tízezres katonai egység

Vendégjog: ideiglenesen felajánlott védelem vagy fegyvernyug-vás, amíg valaki egy másik ember otthonában tartózkodik

Szereplők

Alkun: a kán magas rangú testőre Karakorumban

Arszlán: kardkovács mester, egykor a najman törzs fegyverkovácsa, Dzselme apja. Szamarkandban halt meg egy járványban.

Baabgaj: a medve. Csin katona, később sikeres birkózó.

Bajar: Kubilaj tábornoka

Bajdur: Csagatáj fia. Apja kánságában, a mai Afganisztánban uralkodott.

Barcsuk: az ujgurok kánja.

Baszan: Jiszügej testőre a Farkasok törzsében.

Batu: Dzsocsi fia, Dzsingisz unokája. Egy tüment vezet Szübötej alatt, hatalmas, oroszországi földek ura.

Behter: Jiszügej és Höelün legidősebb fia, a testvérei ölték meg.

IV. Béla: Magyarország királya abban az időben, amikor Szübötej tümenjei megtámadták az országot.

Börte: olkunut törzsbeli, Soloj és Sria lánya. Temüdzsin/Dzsingisz felesége, akitől négy fia születik: Dzsocsi, Csagatáj, Ögödej, és Toluj.

Csagatáj (1): öreg mesemondó a Farkas törzsnél.

Csagatáj (2): Dzsingisz és Börte második fia, Bajdur apja

Csakahaj: FFszi Hszia királyának, Laj Csiangnak a lánya, hercegnő. Adóként ajánlották fel a mongoloknak. Dzsingisz második felesége.

Csen Ji: Paotou város alvilágának vezére

Csulgetej: Szübötej egyik tümenjének parancsnoka

Dzsebe (eredetileg Zürgadaj): Arszlán kiválasztott utóda. Dzsingisz egyik legmegbízhatóbb és legtehetségesebb tábornoka.

A Medvebőr tümen vezére. Dzsocsinak, Dzsingisz fiának a barátja.

Dzselaudín: Mohamed Alá ud-Dín sah fia és örököse Dzselme: Arszlán fia, később

Dzsingisz egyik legmegbízhatóbb tábornoka.

Dzsingisz kán (lásd még Temüdzsin): a mongol nemzet első kánja. Börte férje, Dzsocsi, Csagatáj, Ögödej és Toluj apja. Halálát 1. A hegyek csontjaiban.

Dzsocsi: Dzsingisz és Börte első fia. Egyesek kételkednek törvényes származásában. A Vasfarkas tümen tábornoka. Ó az egyetlen tábornok, aki föllázad Dzsingisz ellen. Meggyilkolását 1. A hegyek csontjaiban.

Eeluk: Jiszügej kán testőre, Jiszügej halála után a Farkas törzs kánja

Enk: olkunut törzsbeli, Köké apja, Höelün testvére, Temüdzsin/ Dzsingisz és testvérei nagybátyja Güjük: Ögödej kán és Töregene fia

Hasszán: az aszaszin Alamut erődben élő megkínzott szolga Hegyek Öregje: az aszaszin szekta fejének - Szulejmán apjának, később magának Szulejmánnak - a címe.

Ho Sza: Hszi hszia tiszt. Dzsingisz alatt követ és katonatiszt.

Halálát 1. A hegyek csontjaiban.

Höelün: Jiszügej felesége, Behter, Temüdzsin, Kacsun, Kaszar, Temüge és Temülün anyja Hszüan, a Menny Fia: apja, Vej halála után Csin császára Hülegü: Sorhatani és Toluj harmadik fia, Dzsingisz kán unokája Ilügej: egy tümen tábornoka Szübötej alatt Inalcsuk: Otrar város kormányzója. Dzsingisz olvasztott ezüstöt töltetett a szájába, amibe belehalt.

Jao Su: buddhista szerzetes, akit Kaszar és Temüge hozott Kínából. A kánok kancellárja lett.

Jaroszláv: Moszkva nagyhercege Szübötej támadásának idején

Jiszügej: a Farkasok kánja, Höelün férje, Temüdzsin, Kacsun, Kaszar, Temüge és Temülün apja Josef Landau: a Livóniai Testvérek európai lovagrend nagymestere Jüan: vívómester, Ven Csao csin diplomata testőre a mongolok földjén

Kacsun: Jiszügej és Flöelün negyedik fia, Dzsingisz egyik tábornoka

Kalifa Al-Najan: Mohamed sah elit arab lovas egységének vezetője

Kaszar: Jiszügej és Höelün harmadik fia, Dzsingisz egyik tábornoka.

Konrad von Thüringen: a Német Lovagrend nagymestere Kökcsü: a najman kán, majd Dzsingisz sámánja. Erőszakos halálát 1. A hegyek csontjaiban.

Köké: olkunut törzsbeli, Höelün unokaöccse, Temüdzsinnek és testvéreinek nagybátyja.

Kötöny: a Magyarországra menekült és megkeresztelkedett kunok vezére

Kubilaj: Tolul és Sorhatani második fia. Dzsingisz unokája Laj Csiang: az észak-kínai autonóm királyság, Hszi Hszia királya Lián: Paotou építőmestere és mérnöke, aki ostromgépeket készített Dzsingisznek.

Mohamed Alá ud-Dín: hvárezmi sah. A kimerültségbe halt bele a Kaszpi-tenger egy szigetén.

Mohrol: Ögödej kán sámánja Möngke: Toluj és Sorhatani legidősebb fia Ogul Kajmis: Güjük kán felesége. Möngke kán tisztogatásai idején ölték meg.

Ögödej: Dzsingisz és Börte harmadik fia, Töregene férje, Güjük apja

Rukn ad-Dín: Szulejmán fia, rövid ideig Alamut ura Sria: olkunut törzsbeli. Börte anyja, Szoloj felesége.

Sorhatani: Tolujnak, Dzsingisz legfiatalabb fiának a felesége. Möngke, Kubilaj, Hülegü és Arik-Böke anyja. Egy ideig ő volt az óhaza uralkodója és a főváros társuralkodója. Három fiából lett kán.

Szamuka: parancsnokhelyettes Ho Sza tümenjében. Halálát 1. A hegyek csontjaiban.

Szanszar: az olkunut törzs kánja. Dzsingisz öli meg A sztyeppei farkasban.

Szoloj: olkunut törzsbeli, Börte apja, Sria férje Szübötej: az urjankaj törzsből származott. Dzsingisz legnagyobb tábornoka és orlokja (fővezére),

Temüge: Jiszügej és Höelün legfiatalabb fia, Dzsingisz testvére, sámán és adminisztrátor

Temüdzsin (lásd még Dzsingisz): az első nagykán vagy gurkán, Jiszügej és Höelün második fia Temülün: Jiszügej és Höelün egyetlen lánya, a férje Palcsuk.

Kökcsü gyilkolja meg A hegyek csontjaiban.

Togrul: a kereit törzs kánja. Halálát 1. A sztyeppei farkasban. Toluj (1): testőr a Farkas törzsben

Toluj (2): Dzsingisz és Börte negyedik fia, Sorhatani férje, Möngke, Kubilaj, Hülegü és Arik-Böke apja Töregene: Ögödej felesége, Güjük anyja. Helytartóként uralkodott a mongol nemzeten.

Urjang-Kadaj: Kubilaj orlokja

Vej: a csinek császára, Hszüannak, a Menny Fiának apja Ven Csao: a csin udvar nagykövete a mongolok földjén.

Zsi Zsong: Vej csin császár fővezére. Miután megöli urát, régens lesz Hszüan mellett.

VÉGE

Tartalom